

T.C.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MİLLİ KÜTÜPHANE'DE KAYITLI 06 MİL YZ A 7300
NUMARALI MECMUA-I SIRRÎ ADLI ŞİİR MECMUASI
(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim Halil CERGİBOZAN

Danışman:

Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER

ŞANLIURFA – 2017

T. C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 155210003 numaralı İbrahim Halil CERGİBOZAN'ın hazırladığı "Milli Kütüphane'de Kayıtlı 06 Mil Yz A 7300 Numaralı Mecmua-ı Sırrî Adlı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)" konulu yüksek lisans tezi ile ilgili tez savunması 25/05/2017 tarihinde, saat 11:00'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABUL (başarılı) olduğuna oybirliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir.

25/05/2017

(Danışman)
Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER

Üye
Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Üye
Doç. Dr. Salih TUR

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yapıldığını ve Enstitümüz Kurallarına Göre Düzenlendiğini Onaylarım.

15.05.2017
Prof. Dr. Abdullah ÇELİK
Müdür

Not: a) Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan alıntılar, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

b) Tez, HÜBAK'tan Bilimsel Araştırma Projesi mali destek Almıştır Almamıştır.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ORJİNALLİK RAPORU VE BEYAN BELGESİ

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı-Soyadı : İbrahim Halil CERGİBOZAN
Öğrenci Numarası : 155210003
Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Tezli Yüksek Lisans
Başlık (Türkçe) : "Milli Kütüphane'de Kayıtlı 06 Mil Yz A 7300 Numaralı Mecmua-ı Sırrı Adlı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)"

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 372 sayfalık kısmına ilişkin, 20/04/2017 tarihinde şahsım/ danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, benzerlik oranı % 16'dır.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 6 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen tezli/tezsiz lisansüstü programlarda seminer, dönem projesi, tez vb Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen lisansüstü orijinallik raporu alınması uygulama esasları ile belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığımı ve bütün bilgilerin, akademik kurallara uygun olarak toplanıp sunulduğunu, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı, blok şeklinde alıntılar yapmadığımı ve tüm alıntılarım bilimsel atıf kuralları çerçevesinde kaynağımı gösterdiğimi, Yükseköğretim kurulu bilimsel araştırma ve yayın etiği yönergesi ile Harran Üniversitesi bilimsel araştırma ve yayın etiği yönergesinin 8. maddesinde yer alan etik ihlallerden her hangi birisinin yer almadığımı, etik ihlal tespiti halinde, Enstitü yönetim kurulunca, diplomamın iptal edilmesini kabul ediyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

20/04/2016
Hazırlayan Öğrencinin
İmzası

Yukarıda yer alan raporun ve beyanın doğruluğunu onaylarım. 20/04/2016

Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER
Danışmanın Unvanı-Adı-Soyadı
(İmzası)

ÖNSÖZ

Klâsik Türk Edebiyatı'nın önemli kaynakları arasında olan mecmualar, derlendikleri dönemin edebî zevk ve anlayışını yansıtmasının yanı sıra, kaynaklarda adı geçmeyen veya unutulmuş şairleri bünyesinde barındırması yönüyle edebiyat tarihimiz için kaynak durumunda olan önemli eserlerdir. Manzum ve mensur veya manzum-mensur karışık olarak derlenebilen mecmualarda altı yüzyılı aşkın köklü bir geleneğin izlerini görmek mümkündür. Farklı nazım şekilleri ve türlerde derlenebileceği gibi tek bir nazım şeklinde de derlenebilen mecmualar içerisinde en dikkate değer olanı şiir mecmualarıdır.

Derleyicisi bilinen ve kaynaklarda hakkında bilgi bulunmayan birçok şairin şiirini bünyesinde barındırdığı için Milli Kütüphane'de kayıtlı 06 Mil Yz A 7300 numaralı Mecmûa-i Sırrî'yi çalışma konusu olarak belirledik.

“Milli Kütüphane'de Kayıtlı 06 Mil Yz A 7300 Numaralı Mecmua-ı Sırrî Adlı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)” adını taşıyan bu çalışma, Klâsik Türk Edebiyatı'nda mecmualar hakkında kısa bilgiler veren giriş bölümünden sonra iki ana bölümden oluşmuştur.

Giriş bölümünde mecmualara dair genel bilgiler kısaca anlatılmıştır. Birinci bölümde çalışma konumuz olan mecmuanın genel olarak değerlendirilmesinin ardından mecmuanın derleyicisine, şair çevresine ve yazılış tarihine dair bilgiler verilmiştir. “*Mecmuanın Derleyicisi*”nin Tekirdağlı Seyyid Ali Sırrî olduğunun tespiti yapılmıştır. Söz konusu derleyicinin mecmuada yer alan bir gazelinin, Diyarbakırlı şairler üzerine yapılan bir araştırmada aynı mahlaslı Diyarbakırlı Abdullah Sırrî'ye atfedildiği bilgisine ulaşılmıştır. Bu bilginin yanlışlığı üzerinde durulmuş, yanlışlığa yol açan bilginin nedenleri açıklanmıştır. Ayrıca bu yanlışlığın mecmua derleyicisinin, Diyarbakırlı Sırrî olarak düşünülebileceği gibi bir yanlışlığa daha yol açma ihtimali bulunması dolayısıyla derleyicinin Tekirdağlı Sırrî olduğunun kanıtları yaptığımız tespitlerle birlikte ortaya konulmuştur.

Tekirdağlı şairler üzerinde yapılan çalışmaların ve çalışma konumuz olan mecmuada yer alan nazirelerin dayanak olarak kullanıldığı “*Derleyicinin Şair Çevresi*” bahsinde, tamamına yakını Tekirdağlı olan ve Sırrî ile aynı mesleği icrâ ettiği

belirlenen şair çevresinde hangi şairlerin olduğu belirlenmiştir. Bu belirlemeyle birlikte çalışılan mecmuanın, özede Tekirdağ şairlerini bünyesinde barındıran bir kaynak eser olduğu; genelde ise şiir ve şair çeşitliliğiyle XIII. yüzyıldan başlayarak XVIII. yüzyılın sonlarına kadar uzan antolojik eser görünümünde olduğu sonucuna varılmıştır.

Mecmuada yer alan iki tarih manzumesinin, derleyici Sırrı'nın yaşadığı dönem ile de ilişkilendirilmesiyle "*Mecmuanın Yazılış Tarihi*"ne dair bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde ise mecmuanın yazı ve sayfa düzeni gibi özelliklerinin yer aldığı "*Şekil*" ve derleyicinin atmış olduğu başlıklara uygun olarak mecmuanın "*Muhteva*" yönü ele alınmıştır. Mecmuaya dair bilgilerin verildiği tablo "*Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi*" (MESTAP)'ne göre hazırlanmış; ayrıca mecmuada yer alan şairlerin alfabetik olarak sıralandığı ve bu şairlere ait şiir sayılarının bulunduğu bir tablo da verilmiştir. Ardından mecmuada yer alan şairlerin biyografileri özetlenmiştir. Son olarak çeviriyazı alfabesi, metin kuruluşunda izlenen yol hakkında bilgi verilmiş ve daha sonra mecmuanın çeviriyazı metni sunulmuştur.

Mecmuada bulunan 398 manzumenin 92'sinde mahlas belirtilmemiş olup divanlar ve tezkirelerde yapığımız araştırmalar neticesinde 46 manzumede mahlas tespiti yapılmıştır. 130 şairin mahlasının kayıtlı bulunduğu mecmuada, mahlas tespiti yapılan manzumeler üzerinden 10 şairin daha bulunduğu tespit yapılmıştır. Böylece mecmuadaki şair sayı 140 olarak belirlenmiştir.

49 divandan 170, 5 tezkireden de 21 manzumenin karşılaştırmalı metninin verilmesinden sonra sonuç, kaynakça, ekler ve mecmuanın tıpkıbasımı verilmiştir.

Manevi desteklerini her zaman arkamda hissettiğim aileme, dostlarıma ve çalışmamı hazırlamamda her türlü desteğini ve engin bilgi birikimini eksik etmeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER'e teşekkürlerimi sunarım.

MAYIS 2017

İbrahim Halil CERĞİBOZAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar	V
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
GİRİŞ	1
Klâsik Türk Edebiyatı'nda Mecmualar.....	2
1. BÖLÜM.....	4
MECMUANIN DEĞERLENDİRİLMESİ	4
1.1 Mecmuanın Derleyicisi	4
1.2 Derleyicinin Şair Çevresi	6
1.3 Mecmuanın Yazılış Tarihi.....	16
2. BÖLÜM.....	18
ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ.....	18
2.1 Şekil.....	18
2.2 Muhteva.....	20
2.2.1 Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirleri	25
2.2.2 Mecmuada Bulunan Şairlerin Biyografileri.....	60
Çeviriyazı Alfabesi	109
Metin Kuruluşunda İzlenen Yol	110
Çeviriyazı Metin	112
SONUÇ.....	382
KAYNAKÇA	384
EKLER.....	398
TIPKIBASIM	402

KISALTMALAR

a	Beytin ilk mısrası
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
AKM	Atatürk Kültür Merkezi
B.	Beyit
b.	Beytin ikinci mısrası
bkz.	Bakınız
bsk.	Baskı
C.	Cilt
D.	Dîvân
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
G.	Gazel
K.	Kaside
Kt.	Kıta
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı
M.	Mecmua
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
Mf.	Müfred
Mnz.	Manzume
Nr.	Numara
ö.	Ölüm
R.	Rubâî
s.	Sayfa
S.	Sayı
T.	Tahmis
Tz.	Tezkire
Vd.	Ve diğerleri
Vr.	Varak

TABLÖLAR

Tablo 1.1 Tekirdağlı Şairler	7
Tablo 1. 2 Divanlarda Şiiri Bulunmayan Şairler ve Şiirleri	21
Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu.....	26
Tablo 2. 2 Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirleri.....	56

ÖZET

MİLLİ KÜTÜPHANE'DE KAYITLI 06 MİL YZ A 7300 NUMARALI MECMUA-I SIRRÎ ADLI ŞİİR MECMUASI (İNCELEME-METİN)

Bu çalışmada, Milli Kütüphane'de 06 Mil Yz A 7300 numarada Mecmûa-i Sırrî adıyla kayıtlı olan şiir mecmuasının çeviriyazı metni ve incelemesi yapılmıştır. Mecmuada yer alan ancak kaynaklarda bulunmayan şiirlerin gün yüzüne çıkarılıp edebiyatımıza kazandırılması ve bu şiirlerle mecmuanın, şair biyografilerine kaynaklık etmesi amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda, mecmuanın Tekirdağlı Seyyid Ali Sırrî tarafından derlendiği, XIII. ve XVIII. yüzyılları arasında yaşamış 140 şairin çeşitli nazım şekillerinde yazılmış 398 manzumesini ihtiva ettiği tespit edilmiştir. Bu manzumeler arasında, özellikle derleyicinin etrafında bulunan Tekirdağlı şairlerin, Bâkî, Fuzûlî, Necâtî, Nâbî gibi klâsik şairlerin ve önemli Fars şairlerinin şiirlerinin yer aldığı belirlenmiştir. Söz konusu Tekirdağlı şairlerin mecmuanın derleyicisi Sırrî'nin etrafında bulunan şairler olduğu mecmuada yer alan nazirelerden anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Mecmua, Nazire, Klasik Türk Şiiri, Sırrî, Şair, Tekirdağ

ABSTRACT
POETRY JOURNAL CALLED MECMUA-I SIRRÎ REGISTERED AT
THE NATIONAL LIBRARY WITH THE REGISTRY NO: 06 MİL YZ
A 7300 (REVIEW-TEXT)

In this study, the transcript and review of the poetry journal called Mecmûa-i Sırrî registered at the National Library with the registry no: 06 Mil Yz A 7300 was conducted. This study also aims to unearth the poems which are in the journal but not in the sources and to bring them to the literature and to have the journal to be used as a source for the biographies of the poets through these poems.

The study revealed that the journal was compiled by Seyyid Ali Sırrî from Tekirdağ and that it included 398 poems written in various verses by 140 poets who lived between the 13th and 18th centuries. It was also determined that among these poems, there were poems by poets from Tekirdağ, where the compiler also lived, by classical poets such as Bâkî, Fuzûlî, Necâtî and Nâbî and by Persian poets. It was also understood from the nazires (a poem written in response to another poem in the same verse) in the journal that the said poets from Tekirdağ lived close to Sırrî, the compiler of the journal.

Key Words: Journal, Nazire, Classical Turkish Poetry, Sırrî, Poet, Tekirdağ

GİRİŞ

Mecmualar konusunda yapılan akademik çalışmaların hemen hepsinde mecmualara dair verilen bilgilerin tekrar ediyor olması sebebiyle bu kısımda mecmuanın ne olduğu ve Klâsik Türk Edebiyatı'ndaki yeri üzerinde durularak çalışma konumuz olan mecmuanın incelenmesine geçilmiştir.

Arapçada “*cem*” (toplama, bir araya getirme) kökünden gelip mef’ûl bâbında müennes (dişil) bir kelime olup “*toplanmış, bir araya getirilmiş*” anlamına gelir. Günümüz Türkçesinde “*dergi*” olarak karşılığını bulan mecmûa, yakın zamana kadar da “*günlük olmayan (haftalık, aylık, üç aylık, altı aylık, yıllık vb.) periyodlarla yayımlanan süreli yayınlar*” karşılığında kullanılmaktaydı. Klasik Türk edebiyatı araştırmacıları için kaynak durumunda bulunan mecmûaları ise “*farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü*” şeklinde ifade etmek mümkündür.¹

Mecmualar içerdiği farklı türdeki metin parçaları yahut manzumelerle birçok araştırmacı tarafından sınıflandırılmaya tabi tutulmuştur. Fetva mecmuaları, risale mecmuaları, hikâye mecmuaları gibi mensur metinlerin dışında çeşitli nazım şekillerinde, bazen tek bir nazım şeklinde, karşımıza çıkabilmektedir. Hem mensur hem de manzum olarak derlenmesinin yanında manzum-mensur karışık olarak da derlenmiş olması gibi birçok yönden ele alındığında mecmuaların farklı sınıflandırmaları bu konunun doğal bir sonucu olacaktır. Bu sınıflandırmalar içerisinde, Agâh Sırrı Levend² ve Günay Kut³ mecmuaları muhteva açısından ele alırken Atabey Kılıç⁴ oldukça detaylı bir tasnif sunmuştur.

¹ M. Fatih Köksal, “Şiir Mecmualarının Önemi ve ‘Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi’ (MESTAP), *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012, s. 411.

² Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C.1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988, s.166-167.

³ Günay Kut, “Mecmua”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, C. 6, Dergâh Yayınları, İstanbul 1986, s. 170.

⁴ Atabey Kılıç, “Mecmûa Tasnifine Dair”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012, s. 80-96.

Mevcut sınıflandırmalar incelendiğinde çalışma konumuz olan mecmua, derleyeni ve derlendiği dönemi bilinen, belli bir tertip anlayışla oluşturulmuş antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuasıdır.

Klâsik Türk Edebiyatı'nda Mecmualar

Kütüphanelerimizde sayıları çok ciddi rakamlara ulaşan ve edebiyat tarihimiz için de kaynak durumunda olan mecmualar, özellikle son yıllarda araştırma konusu olmuştur. İçerdiği çeşitli türden metinlerle edebiyat tarihimiz için önemli bir tür olan mecmualar, divan müsveddelerinden⁵ kaynaklarda adı geçmeyen/unutulmuş şairlere kadar ya da adı bilinen ancak mevcut divanı olmayan, divanı olan ancak divanda yer almayan şiirlere/metinlere tesadüf edebileceğimiz çok önemli birer yazma eser konumundadırlar.

Mecmualarda devrin edebî zevk ve anlayışına da ulaşılabilir. Derlendiği dönemlerde rağbet gören şairlerden şiirlere ve nazım türlerine kadar pek çok şeyi barındırırlar.⁶

Şiir mecmualarının önemi konusunda Klasik Türk Edebiyatı'na katkılarını şu şekilde ifade etmek mümkündür:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen şairlere rastlanılabilir.⁷
2. Mecmualar, şairlerin divanlarına katkı sağlayabilmelerinin yanında (bkz: "*Behiştî Dîvânı*"⁸), divan sahibi olmayan şairlerin de mecmualarda yer alan şiirleriyle divan teşekkülüne doğrudan kaynaklık edebilirler (bkz: "*Amrî Divanı*"⁹).
3. Divanlarda bozuk, eksik metinlerin tamirine katkı sağlayabilirler.¹⁰

⁵ Kaplan Üstüner, "Milli Kütüphanede Bulunan 06 Mil Yz A 1793 Numaralı Şiir Mecmuası Üzerine" *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C.12, S. 3, (2014), s. 188-226.

⁶ Ali Nihat Tarlan, "Eski Mecmualar Arasında", *İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, I/2, (1946), s. 122-137.

⁷ Yaşar Aydemir, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları*, Volume 2/3, (2007), s. 123.

⁸ Yaşar Aydemir, *Behiştî Dîvânı*, Ankara: MEB Yayınları, 2000.

⁹ Mehmet Çavuşoğlu, *Amrî Divan Tenkidli Basım*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1979.

¹⁰ Ozan Yılmaz, "Metin Te'sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 1, (2008), s. 255-280.

4. Mecmualarda yer alan nazirelerden hareketle şairlerin birbirleriyle olan etkileşimi görülebilir.¹¹
5. Divan neşri yapılan şairlerin divanlarında yer almayan şiirlerine mecmualarda rastlanılabilir.
6. Şairlerin biyografileri hakkında bilgi sağlayacak kaynak olarak kullanılabilirler¹² (bkz: “*Zihnî Mustafa*”, “*Nâ’il Abdürrahîm*”, “*Zekâyî-i Alaşehrî*”).
7. Mecmualar şairlerin edebi kişiliğinin belirlenmesine katkı sağlayabilir.¹³
8. Mecmualarda şairlerin meslekleri ile ilgili bilgiler edinilebilir¹⁴ (bkz: “*Ser-küttâb Abdülbâkî Efendi*”).

¹¹ Yaşar Aydemir, “Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar”, *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara, Grafiker Yayınları, 2011, s. 89.

¹² İncinur Atik Gürbüz, “Şiir Mecmualarının Biyografik Değerine Dair Araştırmalara Ek”, *Türklük Bilimi Araştırmaları (TUBAR)*, Güz, S. 32, (2012), s. 150.

¹³ Aydemir (2007), a.g.m., s. 125.

¹⁴ Atik Gürbüz, a.g.m., s. 154.

1. BÖLÜM

MECMUANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sırtı yırtık, zencirekli vişne rengi deri cilt içinde bulunan mecmua 53 varaktan oluşmaktadır. 210x120 (170x100) ebatlarında; suyu filigranlı kâğıt üzerine talik hatla cetvelsiz olarak yazılmıştır. Yapraklar çoğunlukla 17 satırdan oluşmakla birlikte yer yer değişkenlik göstermektedir.

Mecmuada müstensih ve istinsah kaydı bulunmamaktadır. Mecmuanın kütüphane kaydında Abdullah Öztemiz'den satın alınma olduğu ifade edilmiştir. Mecmuanın 1^a, 2^a, 6^a, 11^a, 19^a, 38^a, 44^a, 54^a yüzlerinde kütüphane mührü yer almaktadır. 1^a da “Dr. Abdullah Öztemiz Dâhiliye Mütahassırı” kaşesi basılmıştır. Yine aynı yüzde mecmuaya dair alınmış birtakım notlar yer alır. Bu notlar arasında: “*Mecmua-i Sırrî 18. yy'ın 2. yarısına ait*”, “646 (sayının neyi ifade ettiği belirlenememiştir) 107 şair 240 şiir ‘mecmûayı tertib eden şâir Sırrî'nin el yazısı ile ‘otograf’/ şair Sırrî'nin kendi el yazısıyla birçok şiiri bu mecmuadadır. Fuzûlî'nin hiçbir yerde bulunmayan yayınlanmamış bir gazeli de bu mecmuadadır.” ifadeleri yer almaktadır. 3^a da ise “Mahmud Celâleddîn Paşa” mührü yer almaktadır. İç kapakta mecmua içerisinde yer alan şairlerin bir listesi ve bu şairlere ait şiir sayıları verilmiştir.

Baş: Kemâl-i lezzetinden ol leb-i la' l-i şeker-bâruñ

Çamış helvâsına döndi çubuk ağzında ol yârüñ

Sonu: Ğam-ı eyyâm Fuzûlî bize bî-dâd itdi

Gelmişüz ' acele dâr itmege sultânımuza

1.1 Mecmuanın Derleyicisi

“*Li-muħarrihi El-faķır Sırrî* (9^b), *li-nâmıkihi ĥaķır Sırrî*, *li-raķamihi Faķır Sırrî* (10a), *Faķır* (48a), *Nazîre li-muħarrihi el-faķır* (53^b)” gibi ifadelerden mecmuanın derleyicisinin Sırrî mahlaslı bir şair olduğunu anlıyoruz. Edebiyatımızda Sırrî mahlaslı birçok şair olduğuna dair kaynaklarda bilgi bulunmaktadır.¹⁵ Mecmuanın 31^a, 32^a ve

¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz.: “Sırrî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_A D=S%C4%B1rr%C3%AE&M_ESERLERI=&M DOGUM_YERI=&M DOGUM=&M OLUM=&M MESLEK=&M YAZAR= Erişim: 16.04.2017, 14:15.

33^b yapraklarında Sırrî'ye ait olan gazellerin başlıklarının sırasıyla “*Seyyid Sırrî*”, “*Es-seyyid Sırrî*” ve “*Zemîn-i Seyyid Sırrî*” olarak kaydedilmesi ve Sırrî'nin mecmua içerisinde Tekirdağlı şairlerle nazireler yoluyla etkileşim içerisinde olmasıyla mecmua derleyicisinin XVIII. yüzyıl şairlerinden Tekirdağlı Seyyid Ali Sırrî olduğu belirlenmiştir.

Derleyicinin asıl adı Ali olup, yaygın olarak Seyyid Ali adıyla bilinmiştir. Şeyh Seyyid İbrahim Haşim Efendi'nin oğludur. Genç yaşta şairlikte şöhret sağlamıştır. Mahkeme kâtipliği görevinde bulunmuş sonraki yıllarda başkâtipliğe kadar yükselmiştir. Divanı olup olmadığı bilinmeyen Sırrî'nin 1788 tarihinde tamamladığı Kâdirilik'in manzum tarihçesini anlattığı Tuhfe-i Rûmî¹⁶ adlı 1056 beyitlik bir mesnevisi bulunmaktadır. Tekirdağ'da yaşayan önemli kişiler için mezar taşı manzumeleri de yazmış olan şairin ölüm tarihi bilinmemekle birlikte 1788 tarihinden sonra vefat ettiği sanılmaktadır.¹⁷

Mecmuanın 3^b, 4^b, 9^b, 10^a, 13^a, 14^b, 25^a, 26^a, 31^a, 32^a, 33^b, 48^a, 54^a yapraklarında Sırrî'ye ait 11 gazel, 3 beyit ve 3 müfred bulunmaktadır. Bu gazellerden 5'i; Sâlim (2), Lutfî (1), Seyyid Vehbî (1) ve Nâbî'ye (1) nazire olarak yazılmıştır. 3 gazeline ise Hâsib, Hüsni ve Lutfî'nin nazireleri bulunur. 54^a da yer alan bir müfredi ise kime ait olduğu belirtilmemiş bir beyite naziredir.

Sırrî'nin mecmuanın 32^a yaprağında yer alan aşağıda matla beytini verdiğimiz gazelini Şevket Beysanoğlu, hazırlamış olduğu *Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları* adlı kitabında Diyarbakırlı XVIII. yüzyıl şairlerinden Abdullah Sırrî'ye mâl etmiştir¹⁸.

Zâr-ı dilimden oldı zemîn ü semâ sime

Bâl açdı evc-i 'âlâda murg-ı hümâ heme (Sırrî: M. 232)

¹⁶ Mustafa S. Kaçalın, *Tuhfe-i Rûmî Kâdiriler Âsitânesi'nin Manzum Târihçesi*, İstanbul: Âsitâne Yayınları, 1992.

¹⁷ Hasan Kaya, “Tekirdağlı Divan Şairleri”, *Rodosto'dan Süleymanpaşa'ya TEKİRDAĞ, Uluslararası Tekirdağ Tarihi Sempozyumu Bildirileri 26-27 Mart 2015, Namık Kemal Üniversitesi*, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2016, s. 504.

¹⁸ Şevket Beysanoğlu, *Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları*, C. 1, Ankara: San Matbaası, 1996, s. 228-229.

Beysanoğlu kaynak olarak *Esâmî-i Şu'arâ-yı Âmid*'i gösterse de, Ali Emiri'nin hazırlamış olduğu tezkirede söz konusu gazele rastlanılmamıştır.¹⁹ Esâmî'de yer alan, Beysanoğlu'nun da belirttiği üzere, bir gazelinden alınmış olduğu belirtilen 2 beyitlik manzum parçadır. Bu manzum parça ise mecmuada yer almamaktadır. Beysanoğlu'nun, Tekirdağlı Sırrî'ye ait söz konusu gazeli mahlas benzerliğinden dolayı Diyarbakırlı Sırrî'ye ait olduğunu düşünerek yanıldığı anlaşılmaktadır. Yukarıda da ifade edildiği üzere gazelin Tekirdağlı Sırrî'ye ait olduğu, hem Tekirdağlı şairlerle olan etkileşiminde hem de gazelin mecmuada Seyyid Sırrî başlığıyla kaydedilip şairin asıl adıyla uygunluk göstermesinden anlaşılmıştır. Derleyicinin şair çevresi incelendiğinde derleyicinin Tekirdağlı Sırrî olduğu açık şekilde görülecektir.

1.2 Derleyicinin Şair Çevresi

Bu konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına öncelikle Lutfî'nin hayatına değinmek gerekecektir. Zira başta derleyici olmak üzere derleyicinin çevresinde bulunan şairlerin hayatları hakkındaki bilgiler Lutfî'nin hazırladığı tezkireden öğrenilmektedir. Derleyicinin de Lutfî ile doğrudan temasının bulunması söz konusu şair çevresini tespit etmede Lutfî'nin belirleyici olduğunu göstermektedir.

XVIII. yüzyılda Tekirdağ'da mahkeme kâtipliği görevinde bulunan Lutfî'nin asıl adı Ahmed'tir. Söz konusu çevrede bulunan şairlerin birçoğunun hayatını yazmış olduğu tezkiresinde nakletmiştir. Lutfî'nin kendi şiirlerini de ihtiva eden bu tezkirede 1708 ile 1740 yılları arasında Tekirdağ'da yetişen 20 şair yer almaktadır. Bu tezkirenin yazılmasını, bir Türk Edebiyatı Tarihi yazmayı düşünen Mehmed Sa'îd Efendi istemiştir. Lutfî'nin *Tezkire-i Şu'arâ (Tekirdağlı Şairler)* olarak bilinen bu eserinden başka *Dîvân'ı*, *İksir-i Sa'âdet* ve *Gülşen-i Envâr* adlarında iki mesnevisi bulunmaktadır.²⁰

Çalışma konumuz olan bu mecmuada yukarıda ifade edilen 20 şair arasında başta Sırrî olmak üzere, adları mecmuada da geçen ve derleyicinin şair çevresini oluşturan Hasîb, Hüsnî, Şehrî, Nahlî ve Zihnî yer almaktadır. Tezkirede adı geçmeyen ancak Sırrî'nin şair çevresinde olan üç şair daha bulunmaktadır. Bunlar Nâ'il, Sâlim

¹⁹ Abdurrahman Adak, *Ali Emiri'nin Gözüyle Diyarbakırlı Şairler*, İstanbul: Kent Işıkları Yayınları, 2012, s. 93; Galip-Nurhan Güner, *Ali Emiri Efendi, Esâmî-i Şu'arâ-yı Âmid*, Ankara: Anıl Matbaa ve Ciltevi, 2003, s. 28.

²⁰ Aydın Oy, *Yüzyıllar Boyunca Tekirdağlı Şairler ve Yazarlar*, İstanbul: Tekirdağ Valiliği Yayınları, 1995, s. 6-12.

ve Kenzî'dir. Nâ'il hakkında kaynaklarda bilgiler edinebilmemize rağmen Kenzî ile ilgili herhangi bir bilgi edinilememiştir. Sâlim'de ise bir belirsizlik bulunmaktadır.

Bu üç şair dışında Sırrî ve Lutfî de dâhil olmaz üzere tamamının XVIII. yüzyılda yaşadığı aşağıda verilen tabloda görülmektedir:²¹

Tablo 1.1 Tekirdağlı Şairler²²

Sıra	Şairin Mahlası, Adı	Doğum-Ölüm Tarihi	Yaşadığı Yüzyıl	Doğum Yeri	Mesleği
2	Ahmed Lutfî	?-?	XVIII. yy	?	Mahkeme Kâtibi
30	Hasîb, Mehmed Efendi	1701/02-1784/85	XVIII. yy	Hayrabolu?	?
32	Hüsnî	?-?	?	?	İmam-hatip, Kâtip
42	Nahlî, Abdülbaki	?-1733	XVIII. yy	?	Mahkeme Kâtibi
59	Sırrî, Seyyid Ali	?-1788/88'den sonra	XVIII. yy	?	Mahkeme Kâtibi
61	Şehrî, Mehmed, Hammâmî Memiş Efendi	?-1735	XVIII. yy	Tekirdağ	Defterdar Mektupçusu
62	Şehrî Mehmed Efendi	?-1764/65	XVIII. yy	Tekirdağ	Kâtip
72	Zihnî, Mustafa	?-?	XVIII. yy	?	Kâtip
73	Zihnî, Seyyid Mehmed Said	?-1787/88	XVIII. yy	Keşan	Mahkeme Kâtibi

²¹ Hasan Kaya, a.g.m., s. 491-493.

²² Bu tablo Hasan Kaya'nın adı geçen makalesinde, çalışma yaptığımız mecmuada yer alan şairlerin seçilmesiyle oluşturulmuştur.

Tabloda Şehrî ve Zihnî mahlaslı iki şair olduğu görülmektedir. Mecmuada yer alan Şehrî'nin, Hammamî Memiş Efendi adlı, 1735 yılında vefat eden ve ölümüne Lutfî'nin tarih düşürdüğü, “Sâbit'in Şehrî'si” olarak da bilinen şair olması kuvvetle muhtemeldir. Bunun sebebi Lutfî'nin bu Şehrî hakkında tezkiresinde oldukça detaylı bilgiler vermesi gösterilebilir. Öte yandan 1764/65 yıllarında vefat ettiği sanılan Şehrî ise bu tezkirede yer almamaktadır. Lutfî'nin ayrıca Şehrî'ye gazelini tanzir ettirmesi mecmuada yer alan söz konusu şairin Lutfî'nin tezkiresinde yer verdiği Memiş Efendi olduğunu netleştirmektedir.²³

Zihnî'nin ise mecmuada Mustafa olarak belirtilmiş olması ve mecmuada yer alan gazelinin hayatının aktarıldığı kaynaklarda örtüşmesi tabloda adı geçen iki şairden hangisi olabileceği sorusunu ortadan kaldırmaktadır.²⁴

Mecmuada Nâ'il mahlaslı 2 şair bulunmaktadır. Bunlar “Nâ'il 'Abdürrahîm Efendi” (10^b) ile “Râmî Pâşâ-zâde Nâ'il” (29^b)'dir. Tabloda yer almayan Nâ'il'in hakkında kaynaklarda, XVIII. yüzyılda yaşamış Abdürrahim isminde Rumeli kasabalarında kadılık görevinde bulunmuş bir şair bulunmaktadır.²⁵ Mecmuada Nâ'il mahlasının “Nâ'il Abdürrahîm” şeklinde kaydedilmiş olması kaynaktaki yer alan bilgiyle örtüşmektedir. Rumeli, içine Tekirdağ'ı da alan geniş bir coğrafyayı kapsamaktadır. Dolayısıyla Nâ'il Tekirdağlı olmasa bile bir dönem Tekirdağ veya çevresinde bulunmuş olabilir ve bu şairlerle bir etkileşim kurmuş olabilir.

Tabloda yer almayan şairlerden Kenzî hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Her ne kadar bu mahlası kullanan birçok şair olduğu kaynaklarda yer alsada mecmuada Lutfî'ye yazdığı bir naziresinden onun da en azından bu bölgede bulunmuş bir şair olması muhtemel görünmektedir.

Tabloda yer almayan bir diğer şair ise Sâlim'dir. Mecmuada Sâlim adına *Li-Hazret-i Sâlim Efendi* (9^b), *Li-cenâb-ı Sâlim Efendi* (9^b), *Gazel-i Sâlim* (21^a), ve *Nazîre-i Sâlim* (34^a) şeklinde kayıtlı 4 gazel yer almaktadır. Bunlardan 9^b'de yer alan *Li-Hazret-i Sâlim Efendi* başlıklı gazel ile 21^a da yer alan *Gazel-i Sâlim* başlıklı

²³ Oy, a.g.e., s. 327-333.

²⁴ Oy, a.g.e., s. 375-376.

²⁵ Beyhan Kesik, “Nâ'il, Abdürrahîm Nâ'il Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2902> Erişim: 16.04.2017, 09:56.

gazelin XVIII. yüzyılda yaşamış olan Mirzâzâde Sâlim'e ait olduğu tespit edilmiştir. Diğer iki gazel ise Mirzâzâde'nin divanında bulunmamaktadır. Mecmuada Sırrî ve Lutfî ile etkileşim içinde olan Sâlim'in Mirzâzâde Sâlim olabileceği gibi Sâlim mahlaslı başka bir şair olması da muhtemeldir. Bu konuyla ilgili net bilgiye ulaşılamadığı için söz konusu 2 gazelin Mirzâzâde Sâlim'e ait olduğu kabul edilmiştir.

Tablo incelendiğinde bu şairlerin aynı meslekte buldukları da görülmektedir. Bu şairlerin mecmuada birbirlerine yazdıkları nazirelerin bulunmasıyla şair çevresinin kimler olduğu ortaya konulmuştur. Dolayısıyla şair çevresini belirlemede temel dayanağımız memleketleri ve mesleklerinin yanı sıra bu nazireler olmuştur.

Nihayetinde Sırrî'nin etrafında bulunan şair çevresi birincisi, Sırrî'nin etrafında Hasîb, Hüsni, Lutfî ve Sâlim ile doğrudan; ikincisi, Lutfî'nin etrafında Kenzî, Nâ'il, Nahlî, Şehrî ve Zihnî ile dolaylı yoldan olmak üzere iki farklı oluşum gösterdiği sonucuna varılmıştır. Sırrî'nin doğrudan etkileşimi, kendisine yazılan nazirelerdir. Sırrî ile karşılıklı nazire yazan Lutfî'ye diğer şairlerin yazmış oldukları nazirelerin derleyici Sırrî tarafından mecmuaya alınmasıyla da Sırrî'nin dolaylı yoldan etkileşimi gerçekleşmiştir.

Sırrî'nin doğrudan etkileşimde bulunduğu şairleri başlıklar halinde, dolaylı olarak kurduğu etkileşim ise Lutfî başlığı altında verilmiştir.

Hasîb

Hasîb'in mecmuada yer alan bir gazelinin Sırrî'ye yazılmış nazire olma ihtimali vardır. Söz konusu gazel Hasîb'in hayatının aktarıldığı kaynakta da aynen yer almaktadır²⁶:

Būse virmekde o tıfl-ı 'uşşâkı itse kām telh

N'ola şeftâlû olur elbet olınca hām telh (Sırrî: M.124/1)

Manşib-ı dünyâ lezîz ammâ ki 'azl-i âlâm telh

Tende zevk-i cān şîrîn lîk mevt-i encām telh (Hasîb: M.126/1)

²⁶ Oy, a.g.e., s. 158.

Hasîb'in gazeli nazire başlığı taşır ve Sırrî'nin gazelinden hemen sonra gelir. Her iki gazel vezin, kafiye ve beyit sayısı bakımından aynıdır. Bu durum Sırrî'nin Hasîb ile doğrudan temas kuran şairlerden biri olduğunu gösterir. Şunu da ifade etmek gerekir ki Sırrî'nin gazeli de zemin şiir olmayabilir. Her iki şairin benzer bir gazeli tanzir etmesi ihtimali de bulunmaktadır. Ancak bu gazelleri Sırrî'nin mecmuaya alması, aralarında nazire ilişkisi anlamında bir temas olmasa bile aynı muhitte olduklarını göstermesi bakımından dikkate değerdir.

Hüsnî

14^b' de Sırrî'nin “*Gazel-i Sırrî ‘Alâ-vechi’s-su’âl*” başlıklı 21 beyitlik gazeline bir sonraki yaprak olan 15^a'da Hüsnî'nin “*Nazîre-i Hüsnî ‘Alâ-tarîki’l-cevâb*” başlıklı 22 beyitlik Sırrî'nin gazeliyle aynı vezin ve kafiyede olan gazeli gelmektedir:

Bir perî-rû mı melek-simâ mıdur âyâ nedür

Gönlüm aldı bâz mı ‘anķâ mıdur âyâ nedür (Sırrî: M.135/1)

Ol perî-rû hüsñ ile yektâ degül de yâ nedür

Şâh-bâz-ı evc-i istiğnâ degül de yâ nedür (Hüsnî: M.136/1)

Gazeller incelendiğinde Hüsnî'nin yazmış olduğu nazireyi Sırrî'nin mecmuasına alması, iki şairin birbirlerini tanıyor olduklarını gösterir.

Sâlim

9^b'deki Li-cenâb-ı Sâlim Efendi başlıklı “*semt semt*” redifli gazele Sırrî'nin 10^a'da yazmış olduğu bir nazire yer almaktadır:

*Ol şeh-i ‘âlî-cenâbuñ dergehinde **Sâlimâ***

Ġam degül itse tazallümler gedâlar semt semt (Sâlim: M. 99/6)

*Gülşen itdiler zemin-i Sâlim’i hep **Sırriyâ***

Ġonce-i tanzîr ile rengîn edâlar semt semt (Sırrî: M. 101/7)

Yukarıda makta beyitlerini verdiğimiz gazeller incelendiğinde Sâlim'in zemin şiir durumunda olan gazeline Sırrî'nin nazire yazdığı görülmektedir. Sâlim ise Sırrî'ye nazire yazmamış olsa da Lutfî'nin "Tekirdağı" redifli gazeline yazdığı naziresinde Sırrî'yi Lutfî ve Hüsni ile birlikte anar:

*Sezâdur medhüñe Lutfî selâmetde olañ **Sâlim***

Gerek Sırrî gerek Hüsni ile şöhetdür Tekirdağı (Sâlim: M. 247/1;7)

Sâlim'in bu iki gazeli Mirzâzâde Sâlim'in divanında bulunmadığı gibi Mirzâzâde'nin hayatı incelendiğinde bu şairlere dair bir bilgi de bulunmamaktadır. Bu durum aynı mahlaslı bir başka şair olabileceği ihtimalini düşündürmektedir. Ancak Mirzâzâde Sâlim'in hayatına bakıldığında Selanik'te kadılık yaptığı, bir dönem Serez'de ikamet ettiği ve Rumeli Kazaskerliği görevinde bulunduğu sırada da vefat ettiği bilinmektedir.²⁷ Çok düşük bir ihtimal de olsa Sâlim'in bu yerlerde bulunduğu sırada bu şairlerle tanışmış olabileceği ihtimali düşünülebilir. Ancak ikinci bir Sâlim'in olması ihtimalinin daha ağır bastığını kabul etmek gerekir.

Lutfî

2 beyit (bunlardan biri mecmuada da yer alan bir gazelinin matla beytidir), 16 gazel ve 1 müstezad ile mecmuada en fazla manzumesi olan şairlerden biri Lutfî'dir. Bu manzumeleri tanzir eden şair sayısı 8'dir. 10^b'de aşağıda makta beytini verdiğimiz gazelde Lutfî, gazelinin Şehrî Efendi tarafından tanzir edilmesini ister:

'Arz eyle yürü Şehrî Efendi'ye bu şi'ri

*Tanzîre ide **Lutfî** kerem eyleye himmet* (Lutfî: M. 104/7)

Şehrî, Lutfî'nin bu isteğini yerine getirir:

Ber-vech ile inkâr idemem şi' rüñi Lutfî

***Şehrî** oğuduğda didi üstâduña rahmet* (Şehrî: M. 106/7)

²⁷ Hüseyin Güfta, *Sâlim (Mirzâ-zâde) Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995, s. 10-16.

Gazeli yalnızca Şehrî tanzir etmez. Nâ'il ve Zihnî Mustafa Efendi'de söz konusu gazeli tanzir ederler:

Lutfî'nün imiş nükte-verânlık yine Nâ'il

Bir nişve-i nâ-yâbdur Allâha emânet (Nâ'il: M. 107/7)

Bî-gâneye virme güher-i nazmuñı Zihnî

Dursun şadef-i şafha-i Lutfîde emânet (Zihnî: M. 108/7)

Şehrî'nin Lutfî ile olan iletişimi açık bir şekilde görülmektedir. Zihnî'nin gazelinde geçen “*sadef-i safha-i Lutfî*” ifadesinden kasıt Lutfî'nin tezkiresi olmalıdır. Ayrıca Zihnî'nin Lutfî ile manzum olarak 8 yıl boyunca yazıştığı da ifade edilmiştir. Bu durumda bu iki şairin Lutfî'nin tanıdığı şairler olduğu sonucu çıkmaktadır. Nâ'il'in kaynaklarda ve Lutfî'nin tezkiresinde Tekirdağlı olduğuna dair bilgi bulunmasa bile yukarıda da ifade edildiği üzere Rumeli kasabalarında görevde bulunmuş olmasıyla (belki de bu kasabalardan biri veya birkaçı Tekirdağ dolaylarındadır) söz konusu iletişimin sağlanmış olabileceği düşünülebilir.

Lutfî'nin 11^b'de yer alan “*Zemîn-i Lutfî Efendi*” başlıklı bir gazelinin daha Şehrî ile birlikte bu kez Nahlî'nin de tanzir ettiği görülmektedir:

Beyâz fes üzre pūşî şarmış ol maḥbūb-ı müsteşnâ

Görenler hâle-dâr olmuş didiler gurre-i garrâ (Lutfî: M. 113/1)

Beyâz fesle siyeh pūşî başuñda ey melek-sîmâ

Bir aḳ güldür hemân bir top benefşe içre bu nîdâ

...

Zemîn-i tâzede bu nev-şüküfte şî'ri ey Şehrî

Saña Lutfî berâ-yı âzmâyiş eyledi ihdâ (Şehrî: M. 118/1;5)

Beḡāz fesle siyeh pūṣī ki rūyında olur peydā

Görinür bir ebrdür mihr u mehe bīnende āḡyāna (Nahlī: M. 122/1)

Mecmuada Nahlī'nin 4 gazeli yer almaktadır. 12^b'de bulunan gazelinde “‘Abdülbâki Efendi Ser-küttâb” kaydı bulunurken 18^a'da yer alan gazelinde ise sadece “Ser-küttâb” şeklinde kayıtlıdır. Bu ifadeler Nahlī'nin XVIII. yüzyılda mahkeme kâtibi olarak görev yapan Tekirdağlı şair Nahlī Abdülbâki olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca şairin hayatıyla ilgi bilgiler verilen kaynakta yer alan bir beytin, mecmuada da yer alan bir gazelinden alınmış olduğu görülmüştür.²⁸

Lutfī'nin 13^a'da yer alan bir başka gazeline bu kez yalnızca Hüsnî'nin naziresi yer almaktadır. Gazelin zemin olduğunu Lutfī'nin kendisi makta beytinde ifade etmektedir:

Benüm ay āftābum māh-tābum rūy-ı pūr-tābum

Benüm şirīn zebānum mihr-bānum māh-ı tībānum

...

*Zemīn-i tāzedür **Lutfī** bu şī'ri gönder aḡbāba*

Nazīre eylesün bu nazmumı mānend-i yārānum (Lutfī: M. 125/1;4)

Benüm şāh-ı zamānum pāk-dāmānum ḡrāmānum

Amānum dīnüm imānum ‘ayn ile şā ile mānum (Hüsnî: M. 129/1)

Lutfī'ye nazire yazan şairlerden biri de mecmuanın derleyicisi olan Sırrî'dir. Gazel ve nazire 25^a'da kayıtlıdır:

Biz hem-dem ü hem-şoḡbet-i cānān idük evvel

Biz mültefet-i ḡsrev-i ḡbān idük evvel (Lutfī: M. 193/1)

²⁸ Oy, a.g.e., s. 210-212.

Biz maḥrem-i rāz-ı dil-i cānān idük evvel

Hem-meclis-i ser-çeşme-i ḥübān idük evvel (Sırrî: M. 195/1)

Mecmuada Sırrî'nin Lutfî'ye naziresinden başka Lutfî'nin de Sırrî'ye bir naziresi yer almaktadır. Sırrî'nin 33^b'de yer alan gazelinin başlığının “*Zemîn-i Seyyid Sırrî*” oluşu dikkate değerdir.

Bir şeh-i bî-mişl ü bî-hemtāya virdüm gönlümi

Bir hilāl-eburū meh-i ğarrāya virdüm gönlümi (Sırrî: M. 241/1)

Yine bir dilber-i ra'nāya virdüm gönlümi

Bülbülāsā bir gül-i zibāya virdüm gönlümi (Lutfî: M. 243/1)

Görüldüğü üzere mecmuanın derleyicisi Sırrî ile Tekirdağlı şairler hakkında tezkire hazırlayan Lutfî'nin doğrudan bir temas kurduğu görülmektedir.

Lutfî'nin 34^a da “*Zemîn-i Lutfî*” kayıtlı gazeline bu kez de Sâlim ile birlikte Kenzî'nin nazireleri bulunur:

Ḳadi tûbālar ile bāğ-ı cennetdür Tekirḡağı

Semen-sîmālar ile pür-leḡāfetdür Tekirḡağı

...

*Daḡı çok medḡ iderdüm ger diyārum olmasa **Lutfî***

Cihānda mişlî nādir bir vilāyetdür Tekirḡağı (Lutfî: M. 244/1;7)

Tekirdağ'da doğduğu bilgisi bulunmayan Lutfî'nin yalnızca Tekirdağ'da görevli bulunduğu ve Tekirdağlı şairler hakkında yazdığı tezkireden Tekirdağlı olduğu çıkarımında bulunulmuştur. Ancak yukarıdaki gazelde Lutfî'nin, Tekirdağlı olduğunun bizzat kendisi tarafından ifade ediliyor oluşu sebebiyle bu gazel ayrıca dikkate değerdir.

Rehi 'işret-fezā cāyı ıarāvetdür Tekirıağı

Temāřāgāh-ı zībā pür-leıāfetdür Tekirıağı

...

*Sitāyış eylemiş Lutfi Efendi ıünkim ey **Kenzi***

Hele medđe sezā bir pāk-vilāyetdür Tekirıağı (Kenzi: M. 246/1;5)

Zehr-i mağall bāđ-ı leıāfetdür Tekirıağı

Sülük erbābına ĥuř-vār-ı rāđatdur Tekirıağı

...

*Sezādur medħüñe Lutfi selāmetde olañ **Sālim***

Gerek Sırrı gerek Hüsnı ile şöhretdür Tekirıağı (Sālim: M. 247/1, 7)

Bu şairlerin dışında, mecmuada Reşid mahlaslı bir şairin de söz konusu şair ıevresinde olma ihtimali bulunmaktadır. Reşid'in 26^b'de bulunan bir gazeli aynı yaprakta Lutfi'nin gazeline nazire gibi durmaktadır:

Mā' il oldum yine bir tāze resen-bāza bugün

Şapdurup murđ-ı dili bir gözi řehbāza bugün (Lutfi: M. 202/1)

Ğāfilen varmış idüm 'arşa-i cān-bāza bugün

Düş olup gözüme nā-geh bir 'aceb tāze bugün (Reşid: M. 204/1)

Ancak Lutfi'nin gazelinin zemin olduğu belirtilmediği için Reşid'in tanzir ettiği gazel net değildir. Ayrıca, Reşid mahlaslı birıok şairin bulunması ve mecmuada bulunan şairin bu şairlerden hangisi olduğunun tespiti yapılamadığı için Reşid'in bu şair ıevresinden olup olmadığı tam olarak belirlenememiştir.

Buraya kadar adı geçen şairlerin birbirlerine yazmış oldukları nazirelerle Sırrî'nin şair çevresinde bulunanların kimler olduğu ortaya konulmuştur. Bu nazirelerden başka; Sırrî, Hüsni ve Lutfî'nin, mecmuanın 47^b-48^a yapraklarında Nâbî'nin “*bozundısıdur*” redifli gazeline nazireleri bulunmaktadır. Söz konusu bu nazireler, bu şairlerin kendi aralarında bir bakıma “en iyiyi yazma” konusunda bir rekabete giriştiklerini göstermektedir. Bu durum, bu 3 şairin aralarındaki samimiyeti gösteren önemli bir ayrıntıdır. Yukarıda da ifade edildiği üzere Sâlim'in söz konusu şairlerin mahlaslarını tek tek ifade ettikten sonra, bu şairleri Tekirdağ'ın şöhret bulmasına bağlaması aralarındaki bu samimiyeti desteklemekte ve çevresindeki insanlar tarafından da bilindiğini göstermektedir.

Yukarıda verilen gazellerden hareketle şunlar söylenebilir:

Lutfî'ye nazire yazan şairlerin Şehrî, Hüsni, Nâil, Zihnî, Nahlî, Sırrî, Kenzî ve Sâlim olduğu görülmüştür.

Adı geçen şairlerin birbirleriyle olan ilişkileri mecmuada yer alan nazirelerle ortaya konulmuştur.

Sâlim'in kendisi de bu durumu yukarıda mahlaslarını aynı beyitte ifade etmesiyle söz konusu etkileşim ve mecmuanın derleyicisi Sırrî'nin Tekirdağlı Seyyid Ali Sırrî olduğu kesinlik kazanmıştır.

Sırrî'nin mecmuasının, hem Tekirdağlı şairlerin hem de bir dönem Tekirdağ veya çevresinde bulunmuş şairlerin varlığıyla bölgesel bir özellik gösterdiği sonucuna varılmıştır.

1.3 Mecmuanın Yazılış Tarihi

Mecmua içerisinde mecmuanın derlenmesi ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak 35^b'de “*Tarîh-i hâne-i mâ*” başlığı atılmış 3 beyitlik gazel şeklinde kafiyelenmiş olan tarih manzumesi 1776-1777 tarihini vermektedir. Bir evin yapımına düşürüldüğü manzumenin içeriğinden anlaşılmaktadır. Başlıkta geçen “mâ/biz” ifadesinde derleyicinin kendisini kasetmiş olması muhtemel olsa da kim tarafından yazıldığıın tespiti mahlas belirtilmediği için yapılamamıştır. Son beyitte geçen “*Celâli Mollâ*” ismi de bu konuyu aydınlatmamızda yeterli olmamıştır. Derleyicinin 1788'den sonra vefat ettiği göz önüne alındığında bu tarihin mecmuanın derlenmesi ile ilgili olabileceği mümkün görünmektedir.

Mecmuaya alınan bir diğer tarih ise mecmuanın 53^b yaprağında Sünbülzâde Vehbî'nin divanında da yer alan ve mecmuada da Farsça yazılmış bir gazeli bulunan Zülâlî mahlaslı bir şairin Maverâünnehir'e gidişine düşürdüğü tarihtir. 1781 tarihini veren bu mısranın da, diğer tarihle aynı bağlamda ele alındığında, mecmuanın derlenmesine işaret eden bir tarih olması muhtemel görünmektedir. Bu konuyla ilgili olarak mecmuanın ilk yaprağına "18. Yüzyılın 2. Yarısına ait" ifadesinin bu maksatla yazıldığını söyleyebiliriz.

Derleyicinin bu tarihleri ne maksatla mecmuaya aldığını tam olarak söyleyemesek de bu tarihlerin derleyicinin henüz hayatta olduğu döneme rastlaması bakımından mecmuaya dair olması ihtimalini düşündürmektedir. 1777-1780 yılları arasındaki 3 yıllık bir süre zarfının, mecmuanın oluşum ve tamamlanma aralığı olması da ihtimal dâhilindedir.

2. BÖLÜM

ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

2.1 Şekil

Mecmuanın genelinde kullanılan hat; kalem, mürekkep, kâğıt ve mecmuanın baştan sona aynı tertip anlayışını sürdürmesi mecmuanın tek elden çıkmış olduğunu göstermektedir. Belli bir tertip anlayışına bağlı kalınarak oluşturulduğu görülen mecmuada aynı tür nazım şekillerinin olduğu manzumeler genellikle tek başlık altında verilmiş olmakla birlikte kıta ve beyitler bazen kendi başlıklarının dışında mecmuaya dağınık olarak yazılmıştır.

Kırmızı ve siyah mürekkebin kullanıldığı mecmuada başlıklar, mahlasların üzerleri, bazı orta sütunlarda bulunan gazellerin tamamıyla kendi bölümleri dışında kalan beyit ve kıtalar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Bazı kelime ve kelime gruplarından oluşan rediflerde ve tenasüp sanatının bulunduğu manzumelerde de aynı şekilde kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Bu kısımların dışında kalan manzumelerde ise siyah mürekkep kullanılmıştır.

Mecmuanın 1^a, 1^b, 54^b, 55^a ve 55^b yaprakları boş bırakılmıştır. Ancak 55^a yaprağının sonradan yazıldığına dair bir izlenim oluşturan, düzensiz bir hatla yazılmış 9 beyit bulunmaktadır. Bu beyitlerin 1'i dışında mecmuada da yer alan gazellerden alınmış oldukları anlaşılmıştır. Bu durumda sayfanın müsvedde olarak kullanılmış olabileceği veya sonraları mecmuayı elinde bulunduran bir okuyucu tarafından yazılmış olabileceği ihtimali de düşünülebilir.

Mecmuanın bu kısımda bulunan beyitlere dair bilgiler şu şekildedir:

217. numarada Nâ'il'in gazelinin 3. ve 5. beyti,

190. numarada Seyyid Vehbî'nin gazelinin 4. beyti,

198. numarada Bosnalı Sâbit'in gazelinin 4. beyti,

Okuyamadığımız ve kime ait olduğunu belirleyemediğimiz (muhtemelen mecmuada yer alan) bir beyit ve bir mısra veya ifade (bkz: Tıpkıbasım: 55^a),

214. numarada 'Amrî'nin gazelinin 4. beyti,

222. numarada Hasîb'in gazelinin 4, 5. ve 6. beyitleri bulunmaktadır.

Bu beyitler mecmuaya dâhil edilmemiştir. Bununla birlikte mecmuanın son yaprağı olan 55^b'ye ise Fuzûlî'nin bir gazeli eklenmiştir. Bu gazelin de mecmuaya sonradan bir başkası tarafından eklendiği hattan anlaşılmasıdır.

Mecmuada, net olmamakla birlikte bazı yerlerde eksik veya kopuk yapraklar olduğuna dair birtakım ipuçları bulunmaktadır. Bu ipuçlarından biri ve en belirgin olanı, mecmuanın 6^b-34^a yaprakları arasında harf sırasına göre tertip edilmiş gazellerin bulunduğu kısımda yer almaktadır. Rediflerin başlıklar halinde verildiği bu bölümde, “râ” (ر) harfinde gazellerin olduğu kısımda başlık (“Harfû'r-râ”) bulunmamaktadır. Üstelik “vâdisidir” redifli 2 gazelin bulunduğu 14^a numaralı yaprakta yer alan her iki gazelde de nazire başlığı bulunmaktadır. Ancak tanzir edilen gazele mecmuada rastlanılmamıştır. Derleyicinin mecmuanın genelinde zemin ve nazireleri, başlıkları belirterek birlikte verdiği düşünüldüğünde söz konusu redifde yer alan zemin durumundaki gazelin bulunduğu yaprağın kopmuş olmasını kuvvetli bir ihtimal olarak değerlendirmekteyiz.

Diğer bir ipucu ise mecmuanın 41^b yaprağından başlayıp 42^a yağrağıyla son bulan “Müseddesât” başlığı atılan bölümde bulunmaktadır. Öyleki bu bölümde yalnızca 1 adet manzume bulunmaktadır. Zira Arapça “-ât” (ات-) ekinin Türkçe çokluk ekine karşılık geliyor olduğu düşünüldüğünde bu başlık altında en az 2 manzumenin olması gerekmektedir. Bu durum sonraki yaprak veya yaprakların kopmuş/koparılmış olabileceğine işaret etmektedir.

Mecmuanın kimi yerlerinde farklı bir hat ile karşılaşılmıştır. Örneğin mecmuanın 49^a numaralı yaprağında yer alan 2 beyitlik Arapça mesnevinin, mecmuanın genelinde görülen hat ile farklı bir yazım özelliği gösterdiği görülmüştür. Benzer şekilde aynı yaprakta Râif ismiyle kayıtlı bir beytin de yazım özelliğinin farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu iki durum mecmuaya sonraki dönemlerde kişi veya kişiler tarafından yapılmış birtakım ilaveler olduğunu göstermektedir.

Mecmuada bazı manzumelerde bazı kelimelerin okunuşunu göstermek adına üzerlerine harekeler konulduğu görülmüştür. Kimi yerlerde kurşun kalemle alınmış ve bu sebeple de yakın dönemde alındığı görülen notlar ve düzeltmeler bulunmaktadır.

Bu iki durum mecmuanın 2 farklı dönemde okunduğunu ve mecmua üzerinde birtakım düzeltmeler yapıldığını göstermektedir.

Orta sütunlarda yer alan bazı gazellerin nazirelerine bir sonraki yaprağın yine orta sütununda yer verilmiş olması mecmuanın başlangıçta 2 sütun olarak düşünüldüğünü, ancak sonradan eklemelerle sütun sayısının 3'e çıkarılmış olabileceğini göstermektedir. Örneğin (ث) harfinde kayifelenmiş gazellerin bulunduğu 11^b'de, orta sütunda yer alan Lutfî'nin gazeline, ard arda gelen yapraklarda yazılmış nazireler sırasıyla; (ج) redifinde gazellerin olduğu 12^a ve (خ) redifinde gazellerin olduğu 12^b yapraklarının orta sütunlarına yazılmıştır. Aynı şekilde (د) harfinde kayifelenmiş gazellerin olduğu 13^a'da, yine orta sütunda bulunan Lutfî'nin bir başka gazeline yazılmış nazire bir sonraki yaprak olan ve (و) harfinde kayifelenmiş gazellerin olduğu 13^b'nin orta sütununa yazılmıştır. Mecmuada Vecdî'ye ait 9 gazel ile Veysî'ye ait 3 gazelin tamamının orta sütunlara kırmızı mürekkeple yazılmış olması, mecmuaya sonradan eklemeler yapıldığının bir başka göstergesidir. Bahsi geçen bütün bu gazeller ile ayrıca redif dışına çıkılması mecmuaya sonradan birtakım eklemeler yapıldığını göstermektedir. Buna bağlı olarak orta sütunlarda bazen hattın değişiklik gösterdiği de görülmektedir. Ancak bu durumu alan darlığından dolayı derleyicinin yazısının bozulması olarak değerlendirmekteyiz.

Mecmuanın genelinde manzumeler sayfaya yatık olarak yazılmıştır. Ancak 48^a, 48^b ve 49^a yapraklarında manzumeler sayfaya düz olarak yazılmıştır.

2.2 Muhteva

Mecmuada 247 gazel, 82 beyit, 21 kıta, 14 müfred, 6 matla, 8 murabba', 4 müstezat, 3 koşma, 3 semâî, 2 tahmis, 2 muhammes, 1 terkib-bend, 1 rubâî, 1 mütekerrir muhammes/tahmis, 1 mütekerrir müsemmen, 1 mesnevi ve 1 mısra olmak üzere toplamda 398 adet manzume bulunmaktadır.

247 gazelin 4'ü Farsça, 1'i Arapça hilyedir. 21 kıtanın 1'i Farsçadır. 14 müfredin arasında ise 1 Farsça müfred bulunmaktadır.

Mecmuada yer alan manzumeler, neşri yapılan 49 divanla karşılaştırılmıştır. Bu divanlardan 170 manzumenin mecmuada yer aldığı belirlenmiştir. 5 tezkireden ise 21 manzume mecmuada yer almaktadır.

Yapılan incelemede mecmuada şiiri bulunan ancak divanda bulunmayan şairlere ve şiirlerine ait bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1. 2 Divanlarda Şiiri Bulunmayan Şairler ve Şiirleri

Şair	Nazım Şekli	Varak ve Şiir Numarası
Bâkî	Gazel	18 ^b /156.
Bosnalı Sâbit	Gazel	9 ^a /95.
Enverî	Gazel	5 ^b /65.
Fennî	Gazel	35 ^b /254.
Fuzûlî	Gazel	42 ^b /282.
Gevherî	Semâî	38 ^b /271.
Hayâlî	Gazel	50 ^a /363.
İbn-i Kemâl	Gazel	46 ^a /309.
Lâmi'î	Gazel	48 ^b /356.
Lâmi'î	Gazel	49 ^a /358.
Mirzâzâde Sâlim	Gazel	9 ^b /99.
Mirzâzâde Sâlim	Gazel	34 ^a /247.
'Örfî	Gazel	34 ^b /248.
Subhîzâde	Kıta	46 ^a /312.
'Ubeydî	Gazel	43 ^b /289.
Vecdî	Gazel	21 ^a /171.
Vehbî	Gazel	53 ^a /380.
Veysî	Gazel	29 ^b /218.
Veysî	Gazel	30 ^a /221.
Veysî	Gazel	30 ^b /224.

Mecmuada derleyici tarafından atılan başlıkların çokluğu ve bu başlıkların kendi içinde bir düzen göstermesi sebebiyle inceleme bu başlıklara uygun olarak yapıldı.

Bu kısımda en az iki beyitten oluşan “aa xa” şeklinde kayifelenen manzumelere gazel, “xa xa” şeklinde kafiyelenenlere ise kıta denilmiştir.²⁹ Mahlası bulunmayan iki beyitlik bazı manzumelerin de gazellerden alınmasıyla kıta formuna dönüştürülmüş gazeller olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu manzumeler aslına uygun olarak gazel olarak kabul edilmişlerdir. Benzer şekilde bu tip manzumelerin mecmuada olabileceği ihtimali bulunsada bunun tespiti yapılamadığından dolayı kıta olarak kabul edilmişlerdir. “aa” şeklinde olan beyitlerin ise gazellerden alınmış olduğu tespit edilenler matla, edilemeyenler de beyit olarak adlandırılmıştır.

²⁹ Bu konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: Cemal Kurnaz, Halil Çeltik, *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*, Ankara: H Yayınları, 2010, s. 47-53, 289-290.

a) **2^a:** Herhangi bir başlığın atılmadığı mecmuanın bu ilk yaprağında 2'si Farsça olmak üzere 5 gazel, 3 beyit, 1 kıta ve 1 müfred yer almaktadır.

b) **Muḩaḩḩ' ât-ı Mecmū' a:** Mecmuanın 2^b-3^a yaprakları arasında kime ait olduğunu tespit edemediğimiz 6 kıta ve 6 gazel yer almaktadır. Bu manzumelerin muhtevasını mecmualar oluşturmaktadır. 12 manzumenin 2'sinde (Nr. 16 ve 22) mecmuanın şekil özelliklerine, 2'sinde (Nr. 11 ve 17) muhteva özelliklerine yer verilirken 5'inde ise (Nr. 13, 14, 18, 19 ve 21) mecmuayı kişileştiren unsurlara yer verilmiştir. 2 manzumede ise (Nr. 12 ve 15) doğrudan mecmuanın övgüsü verilmiştir. Manzumeler ilk bakışta derleyiciye ait olduğu izlenimi uyandırır da Nr. 12'de verdiğimiz kıtanın neredeyse birebir aynısının bir başka mecmuada³⁰ da yer alması bu durumun pekte olası olmadığını göstermiştir. Ayrıca Evliya Çelebi'nin Seyahatnâmesi'nde de yer alan bir beytin³¹ mecmuada Nr. 20'de kıta formunda yer alması bu olasılığı iyice azaltmaktadır.

c) **Müfredât-ı Besmele:** Mecmuanın 3^b-4^b yaprakları arasında bulunan, Besmele'nin övgüsüne yer verilen 26 şaire ait 38 beyit ve 2 matlanın bulunduğu bölümdür. Bu beyitlerin bir kısmının divan dibaceleri, bir kısmının gazellerin matla beyitleri, bir kısmının da mesnevilerin ilk beyitleri olduğu tespit edilmiştir.

d) **5^a-6^a:** 8 gazel, 4 kıta ve 1 matlanın yer aldığı bölümdür. Bu bölümde matla dışındaki 12 manzumede Allah, Hz. Peygamber ve Besmele'nin olduğu dinî muhtevalı konularda yazılmış olan manzumeler yer almaktadır.

e) **6^b-34^a:** Herhangi bir başlığın atılmadığı, mecmuanın asıl bölümünü teşkil eden bölümdür. Mecmuanın bu bölümünde 162 gazelin yanı sıra 9 beyit ve 1 müfred yer almaktadır. Toplamda 107 gazel harf sırasına göre sıralanmış olmakla birlikte bazı yaprakların orta sütunlarında redif dışına çıkıldığı görülmüştür. Redif dışına çıkılmış gazellerin mecmuaya sonradan eklenilmiş olması muhtemeldir. Her sayfa 17 satırdan ve 3 sütundan ve her sütun da ortalama 5 beyitlik gazellerden oluşur. Bu bölümün sonunda bulunan “*temme tertibü'l-hurûf*” ifadesiyle bölümün tamamlandığı belirtilmiştir. Gazellerin harf sırasına göre dağılımı şu şekildedir:

³⁰ Üstüner, a.g.m., s. 197.

³¹ Y. Dağlı, S. A. Kahraman, R. Dankoff, *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, C. 1, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2006, s. 307.

ا	:	13	س	:	2	ق	:	3
ب	:	6	ش	:	2	ك	:	4
ت	:	12	ص	:	2	ل	:	4
ث	:	4	ض	:	2	م	:	4
ج	:	2	ط	:	2	ن	:	7
خ	:	2	ظ	:	2	و	:	4
د	:	2	ع	:	2	ه	:	13
ر	:	15	غ	:	2	ى	:	9
ز	:	5	ف	:	2			

- f) **Ġazeliyyât-ı Nâkış**: 34^b-35^a arasındaki bölümü teşkil etmektedir. 5 gazel ve 1 beyit bulunmaktadır.
- g) **Müstezādât**: 4 müstezat ve kime ait olduğunu belirleyemediğimiz, gazel nazım şeklinde yazılmış 3 beyitlik bir tarih manzumesi yer almaktadır.
- h) **Murabba‘ât-ı ‘Âşık ‘Ömer**: 36^b-38^a yaprakları arasında başlıktan anlaşılacağı üzere ‘Âşık Ömer’e ait 8 murabbanın yer aldığı bölümdür. 36^b-37^b yapraklarının orta sütunlarında ise kırmızı mürekkeple yazılmış ve sonradan eklendiğini düşündüğümüz Ġâmî ve Kudsî mahlaslı şairlere ait 2 gazel yer almaktadır.
- i) **Murabba‘ât-ı Ġevherî**: Murabbanın kelime anlamını kastederek atıldığını düşündüğümüz 38^b-39^a yaprakları arasında Ġevherî’ye ait 3 koşma ve 3 semaînin yer aldığı bölümdür.
- j) **Tahmīsât**: Seyyid Vehbî’ye ait 2 tahmis, ‘Âşık Ömer ve ‘Âşık Kâmil ait 2 muhammes ile birlikte kime ait olduğunu belirleyemediğimiz 2 bentlik muhtemelen eksik olan, tahmis başlığı atılmış mütekerrir bir muhammes veya bir gazelin matla beytini tazmin etmek suretiyle oluşturulmuş bir tahmis yer almaktadır.
- k) **Müseddesât**: Yanlış olarak müseddes başlığıyla verilen ve Farsça bir gazelin matla beytini tazmin etmek suretiyle oluşturulmuş Senâyi’ye ait 7 bentlik mütekerrir müsemmen ile Rûhî’ye ait 1 gazel yer almaktadır.

D) **Ġazeliyyât:** 42^b45^a yaprakları arasında 18 gazel yer almaktadır. Her yaprak 3 sütün ve 11 satırdan oluşmaktadır. 43^b, 44^a, 44^b ve 45^a yapraklarının orta sütünlerinde yer alan manzumelerin kırmızı mürekkeple yazılması ve diğer yapraklarla kıyaslandığında sayfa düzeninin değişiklik göstermesi, bu manzumelerin sonradan eklendiği göstermektedir.

m) **Rubâ'ıyyât:** 9 gazel, 8 kıta ve 1 rubai bulunmaktadır. Manzumelerin 2'şer beyitten 4'er mısraya karşılık gelmesi ve yalnızca 1 adet rübâînin bulunması atılan bu başlığın nazım türü olan rübâîyi değil, rübâînin kelime anlamlarından olan "4 mısralık şiir" anlamının kastedilerek atıldığını göstermektedir.

n) **Müfredât:** Mecmuanın 46^b-47^a yaprakları arasındaki bu bölümünde mahlasların belirtilmediği 25 beyit, 6 müfred ve 1 matla bulunmaktadır. Buna rağmen 11 manzumenin Bosnalı Sâbit'e, 10'unun Sâlim'e, 1'inin Fâ'iz'e, 1'inin Bâkî'ye ve 1'inin de Fuzûlî'ye ait olduğu belirlenmiştir. Geriye kalan 8 beyit/müfredin ise kime ait olduğu tespit edilememiştir.

o) **Ġazeliyyât-ı Muşanna':** 47^b-48^a yaprakları arasında Nâbî'ye ait "bozundısudur" redifli gazelin Lutfî, Hüsnî ve Sırrî tarafından tanzir edildiği toplamda 4 gazel ile Nâbî'nin söz konusu gazelinin makta beytini tanzir eden Celâlî mahlaslı şaire ait 1 müfred yer almaktadır. Bu kısımda aynı harflerle oluşturulmuş kelimelerin yerlerini değiştirmek suretiyle yeni kelimeler oluşturulduğu ve bu kelimelerin kırmızı mürekkeple yazıldığı görülmektedir. Ayrıca 48^a yaprağının, mecmuanın genelinde görülen yatık hattın yerine düz bir hatla yazıldığı görülmektedir.

p) **Ṭarz-ı âhîr:** Mecmuanın 48^b yaprağındaki bu bölümde 3 gazel bulunmaktadır. Bu bölümde gazelerde yer alan birbiriyle uyumlu kelimelerin (tenasüb), kırmızı mürekkeple yazıldığı görülmektedir. Ayrıca bir önceki yaprak olan 48^a'daki düz hatlı yazı burada da devam etmektedir.

q) **Ṭavr-ı âhîr:** 1 gazel, 2 beyitten oluşan Arapça 1 mesnevi ve 1 beyit bulunmaktadır. Düz hatlı yazım şekli bu yaprakta da sürmektedir.

r) **Ġazeliyyât:** 2'si Farsça, 1'i gazel formunda Arapça hilye olmak üzere; 22 gazel, 5 beyit, 5 müfred, 2 matla, 1 terki-bend, 1 kıta formunda kaside, 1 mısra ve 1 kıtanın bulunduğu mecmuanın son bölümüdür. Terki-bendin başlığı hatalı olarak terci-bend olarak yazılmıştır.

2.2.1 Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirleri

Mecmuada yer alan şairler ve şiirler aşağıda yer alan tabloda varak ve şiir numarasına göre detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Zemin ve nazireler, karışıklığa ve bilgi yanlışlığına gidilmemesi adına mecmuada derleyicinin belirtmiş olduğu şiirlere göre yapılmıştır.

Açıklamalar kısmında divan neşri yapılmış şairlerin mecmuada yer alan şiirleri divandaki sayfa numaralarıyla ayrıca belirtilmiş olup divanlarda şiirlerine rastlanılmayan şairlerin şiirlerine ise divanda bulunmamaktadır anlamında gelen “-D” işareti konulmuştur.

Tabloda “aa” şeklinde olan beyitlerin gazellerden alındıkları tespit edilenlere matla, edilemeyenlere ise beyit denilmiştir. “ba” şeklinde olanlarda gazellerden alındıkları tespit edilenler de dâhil olmak üzere müfred olarak kabul edilmişlerdir.

Tablonun şair kısmında mecmuada mahlası belirtilmeyen veya tespiti yapılamayanlara “tire” (-) işareti konulmuştur.

Mecmuada mahlası belirtilmemiş 92 manzume bulunmaktadır. Bu manzemelerden 46’sının şairi tespit edilmiştir. Bu 46 manzumenin 18’inin mecmuada mahlası hiç geçmeyen 10 şaire ait olduğu tespit edilmiştir. Şairlerin ve şiirlerin tespiti tezkirelerle yapılmış olup tabloda mahlasları altı çizgili olarak verilmiştir. Geriye kalan 28 manzumede ise mecmuada manzumesi ve mahlası bulunan, ancak mahlası manzume üzerinde belirtilmemiş olan 8 şaire ait olduğu tespit edilmiştir. Bu manzumelerin 12’sinin Bosnalı Sâbit’e ait beyitler olduğu, 8 beyit ve 2 müfredin Mirzâzâde Sâlim’e ait olduğu, 1 gazelin ‘İsmetî’ye, 1 kıtanın Nâbî’ye, 1 Rubâî’nin Seyyid Vehbî’ye; gazellerden alındıkları belirlenen 1 matlanın Edirneli Fâiz’e, 1 müfredin Fuzûlî’ye ve 1 müfredin de Bâkî’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Tabloda bu manzumelerin mahlasları **koyu (bold)** olarak belirtilmiştir.

Tablo, (açıklamalar kısmındaki farklılık ile) MESTAP’a göre hazırlanmıştır.³²

³² M. Fatih Köksal, a.g.m., s. 409-431.

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu

Varak Nr.	Şair	Matla	Şiir Nu.	Nazım Şekli	Beyit/Bend	Vezin	Nazire/Zemin	Açıklama
2 ^a	Şābit	Kemāl-i lezzetinden ol leb-i la ^l -i şeker-bāruñ Çamış helvāsına döndi çubuk ağzında [ol] yārūñ	1	Beyit	1	+----/+----/+----/+----		(Karacan 1981: 405)
2 ^a	Yaḥyā (Ş.İslām)	Getür cām-ı sürür encāmı diller şād-kām olsun Tamām itdi bizi ğam sāḫiyā ğam da tamām olsun	2	Gazel	2	+----/+----/+----/+----		(Kavruk 1995: 297, E-Kitap)
2 ^a	Yaḥyā (Ş.İslām)	Rāstdur kāmetine ḫil ^l at-i nāz ol servūñ Eylemez şīveleri gerçi [ki] endāze ile	3	Gazel	2	-+---/-+---/-+---/-+-		(Kavruk 1995: 341, E-Kitap)
2 ^a	Berḫī	Bir dem içinde şarkī vü ğarbī Seyr ider yıldırım gibi Berḫī	4	Beyit	1	---+---/-+---		
2 ^a	-	Ḥakīm eydür şarāb iç vā ^l iz eydür cām-ı meyden geç Çün ‘illet ḫūn-ı dildendür münāsib şīşe çekmekdür	5	Müfred	1	+----/+----/+----/+----		
2 ^a	Neylī	Ḥaṭṭ-ı la ^l ile görüp dil o nihāli ğam-ġin Mevsim-i furşatūñ olmaz diyü bundan iyisi	6	Kıta	2	-+---/-+---/-+---/-+-		(Kılıç 1994: 456)
2 ^a	-	Ḥāk-i pāye bir rikāb ihdāsı nā-çiz ise de İtme red kır atvir ya al bağışla bir kula	7	Beyit	1	-+---/-+---/-+---/-+-		
2 ^a	Ḥāfız	ساقی بنور باده برافروز جام ما مطرب بگو که کار جهان شد بکام ما	8	Gazel	2	---+/-+---/+---+/-+-		
2 ^a	Şevket	مایه اصل نسب در کردیش دوران زرست در حقیقت خون حورد تیغی که صاحب جوهرست	9	Gazel	2	-+---/-+---/-+---/-+-		
2 ^a	Ḥüdāyī	Elā ey gevher-i kām-ı risālet Saña bīñ bīñ selām ile taḫīyyet	10	Gazel	3	+----/+----/+---		
2 ^b	-	Ḥoşā mecmū [‘] a pūr-beyt-i ğarrā Müzeyyen şī [‘] r ile içi ser-ā-pā	11	Gazel	2	+----/+----/+---		
2 ^b	-	Baḫr-i ‘irfānda işbu mecmū [‘] a Oldı tāliblere sefīne mişāl	12	Kıta	2	++---/+---+/-+-		
2 ^b	-	Bāreka’llāh ne güzel mecmū [‘] a Şaçı gibi laṭīf ü zībā	13	Kıta	2	++---/+---+/-+-		
2 ^b	-	Ele aldıkça yār mecmū [‘] a Nükteler ‘arz ider dil-zāra	14	Gazel	2	++---/+---+/-+-		

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

2 ^b	-	Åh n'olaydı ben olaydum dilberüñ mecmü'ası Gâh elinde gâh koyununda olurduim cilve-ger	15	Kıta	2	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
2 ^b	-	Cild-i sürh üzere şemse-i zerrin Bir zer-efşân-ı gül-ruha beñzer	16	Kıta	2	+ + - - / + + - - / + + - -		
3 ^a	-	Bu mecmü' a kim erbâb-ı hüner ' indinde deryâdur Bunuñ içinde ibrâz-ı ma'ânî dürr-i yektâdur	17	Gazel	2	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		
3 ^a	-	Meger üftâd olmışdır dilâ ol yâre mecmü' a Ĝam ile sînesini itdi pâre pâre mecmü' a	18	Gazel	2	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		
3 ^a	-	Leřâfetde bu mecmü' a hemân bir şâhid-i zîbâ Anuñ her saşır mevzûni perîşân zülfidür gûyâ	19	Gazel	2	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		
3 ^a	-	Görmege kendüni yokdur hâcet Bilmege ' arif ile nâ-dâni	20	Kıta	2	+ + - - / + + - - / + + - -		
3 ^a	-	Tarařsud kândur mecmü' a ebyâtı dürer gevher Zafer-yâb olur aña ancaş merd-i ma' rifet-perver	21	Gazel	2	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		
3 ^a	-	Velehudur ser-i şâhîfeye zeyn Bilinür sırrı lehudan řamûnuñ (?)	22	Kıta	2	+ + - - / + + - - / + + - -		
3 ^b	Hâkânî	Besmeleyle idelim fetğ-i kelâm Fetğ ola tâ bu mu' ammâ-yı be-nâm	23	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + + -		
3 ^b	Yağyâ (Taşlıcalı)	بسم الله الرحمن الرحيم سرو گلستان کلام قدیم	24	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + + -		
3 ^b	Yağyâ (Taşlıcalı)	بسم الله الرحمن الرحيم سنبل گلزار کتاب کریم	25	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + + -		
3 ^b	Yağyâ (Taşlıcalı)	بسم الله الرحمن الرحيم قافله علم علم و حکیم	26	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + + -		
3 ^b	Hâtifî	بسم الله الرحمن الرحيم فاتحه را پرچم عنبر شمیم	27	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + + -		
3 ^b	Hâtifî	بسم الله الرحمن الرحيم مژده لطفست ز رب کریم	28	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + + -		
3 ^b	Nağifî	بسم الله الرحمن الرحيم نعت معلای خدای کریم	29	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + + -		
3 ^b	Nağifî	بسم الله الرحمن الرحيم حلیه زیننده نظم کریم	30	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + + -		

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

3 ^b	Naḥīfī	بسم الله الرحمن الرحيم مطلع فرخنده نظم كريم	31	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
3 ^b	Cāmī`i	بسم الله الرحمن الرحيم بست صلاى خوان كريم	32	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
3 ^b	Cāmī`i	بسم الله الرحمن الرحيم اعظم اسماء عليهم و حكيم	33	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
3 ^b	Celālī	زينت سر لوحه نظم كريم بسم الله الرحمن الرحيم	34	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
3 ^b	Enverī	بسم الله الرحمن الرحيم قبضه شمشير كلام قديم	35	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
3 ^b	Sırrī	مطلع خورشيد كتاب قديم بسم الله الرحمن الرحيم	36	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Şā`ib	اگر نه مد بسم الله بودى تاج عنوانها نگشتى تا قيامت نو خط شيرازه ديوانها	37	Matla	1	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		
4 ^a	Selmān	بسم الله الرحمن الرحيم مطلع ديباجه نظم كريم	38	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Selmān	بسم الله الرحمن الرحيم راده دفتر ملك قديم	39	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Selmān	بسم الله الرحمن الرحيم منشى آيات كلام قديم	40	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Kātibi	بسم الله الرحمن الرحيم تاج كلامت و كلام قديم	41	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Kābtī	بسم الله الرحمن الرحيم تير شهابست زديو رجم	42	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Nazīm	بسم الله الرحمن الرحيم گنج ازل راست طلسم قديم	43	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Fezāyī	بسم الله الرحمن الرحيم فاتحه فاتح نظم قديم	44	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Fezāyī	بسم الله الرحمن الرحيم تبع الهيست زبيم رجم	45	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

4 ^a	Fezāyī	بسم الله الرحمن الرحيم مطلع آيات كلام قديم	46	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Ḥusrev	بسم الله الرحمن الرحيم طرفه خطابست زسوى قديم	47	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Ḳādīmī	بسم الله الرحمن الرحيم مصرع اوليست ز نظم كريم	48	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^a	Niẓāmī	بسم الله الرحمن الرحيم هست كلید در گنج حکيم	49	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	Luṭfī	Maṭla‘-ı naẓm-ı kerīm ey şāh Bismi’llāh’dur Tāc-ı Ḳur’ān-ı ‘Azīm ey māh Bismi’llāh’dur	50	Matla	1	- + - - / - + - - / - + - - / - + -		
4 ^b	Nādirī	بسم الله الرحمن الرحيم مطلع زبندة نظم كريم	51	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	Dihlevī	بسم الله الرحمن الرحيم حط قدس است بملك قديم	52	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	Şūrī	بسم الله الرحمن الرحيم مصرع برجسته نظم كريم	53	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	Feyzī	بسم الله الرحمن الرحيم سنبل كشت قضای قديم	54	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	Yaḥyā	بسم الله الرحمن الرحيم هست بصورت جو عصای کرین	55	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	Lāmi‘ī	بسم الله الرحمن الرحيم مطلع انوار كلام قديم	56	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	Serārī	بسم الله الرحمن الرحيم هست مرا نعمت حی قديم	57	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	‘Aṭāyī	بسم الله الرحمن الرحيم فهرس غرای کتاب كريم	58	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	Şafāyī	بسم الله الرحمن الرحيم موجه نخست ز بحر قديم	59	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		
4 ^b	Şeref	بسم الله الرحمن الرحيم نخل امید آمد شمشیر و بيم	60	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -		

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

4 ^b	Luṭfî	بسم الله الرحمن الرحيم رونق سر سورة نظم كريم	61	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -	
4 ^b	Sırrî	بسم الله الرحمن الرحيم جامع اسرار كتاب كريم	62	Beyit	1	- + + - / - + + - / - + -	
5 ^a	‘Aṭâ	Çün itdi meyl-i zühûra kemâl-i Bismi’llâh Müzeyyen itdi cihâmî cemâl-i Bismi’llâh	63	Gazel	14	+ - + - / + + - - / + - + - / + + -	
5 ^a	Luṭfî	Matla‘-ı nazm-ı kerîm ey şâh Bismi’llâh’dur Tâc-ı Kur’ân-ı ‘azîm ey mâh Bismi’llâh’dur	64	Gazel	6	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	
5 ^b	Enverî	Ey kuvvî vü metîn olan Allâh Zu‘afâya mu‘ayyen olan Allâh	65	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + -	(Kurnaz, Tatcı 2001: -D)
5 ^b	-	Cürmümi ‘afv ile yâ Rab sen beni mağfûr it Def’ idüp gerd u kederden hâṭırum mesrûr it	66	Gazel	2	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	
5 ^b	<u>Belîğî</u>	Sözümüñ añlayamaz şüfî bizüm kâl ehli Ḳabâ zebân söyleşelüm var ise bir hâl ehli	67	Matla	1	+ + - - / + + - - / + + - - / + + -	
5 ^b	Fethî	‘Usretleri tesyîr idici hazret-i Mevlâ Zulmetleri tenvîr idici hazret-i Mevlâ	68	Gazel	4	+ - + - / + + - - / + - + - / + + -	
5 ^b	Ġınâyî	Cemâl-i şâhid-i ümmîdi gösterür mi Ĥudâ Felekde bir gül-i hürşîdi gösterür mi Ĥudâ	69	Gazel	5	+ - + - / + + - - / + - + - / + + -	
5 ^b	-	Ḳoma der-beste ebvâb-ı murâdum Der-i ümmîdümi fetḫ it Ĥudâya	70	Kıta	2	+ + - - / + + - - / + + -	
6 ^a	Ḥıfzî	Çeşm-i âşnâ-yı feyz-i hayâl Muḫammedüm Müştaş-ı nûr pâk-i cemâl Muḫammedüm	71	Gazel	4	- - + / - + - + / + - - + / - + -	
6 ^a	-	Budur âyîn-i ‘arab bir kavmün olsa seyyidi Az olur kim kabri üzre bende âzâd olmaya	72	Kıta	2	- + - - / - + - - / - + - - / - + -	
6 ^a	Nâbî	Ey ma‘nî-i hestî ki senün halka vücûduñ Sermâye[-i] icâddur iḫsân-ı Ĥudâ’dan	73	Kıta	6	- - + / + - - + / + - - + / + - -	(Bilkan 2011: 1137-1138)
6 ^a	Vâşıf	Deründen ol ki cüyâ-yı keremdür yâ Resûla’llâh Nevâl-i re’fetünle muğtenemdür yâ Resûla’llâh	74	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

6 ^a	-	Ey bā ^ç iş-i kevn olmasa zātūn olamazdı Çandīl-i sipihr içre fūrūzānı meh [ü] encüm	75	Kıta	2	---+/+---+/+---+/+---		
6 ^b	Kelīmī	Nev-reste sev ki țarz-ı ezel söylerüm saña Sevdā-yı hațta düşme güzel söylerüm saña	76	Gazel	5	---+/+---+/+---+/+---		
6 ^b	<u>Bahāyī</u>	Tāb-ı ruhsārı ser-i zülfi ile cānānuñ Bir ‘alevdür deheninden çıkar ejderhānuñ	77	Beyit	1	++-- / + + -- / + + -- / + + --		
6 ^b	Luțfī	Gūş it sözüm hayırlı ‘amel söylerüm saña Nev-haț guzeşte sevme ecel söylerüm saña	78	Gazel	5	---+/+---+/+---+/+---		
6 ^b	<u>Bahāyī</u>	Zaħm-ı cigerüm gördi fitil eyledi tūrūñ İşler bitürür ol daħı peykānuñ ucndan	79	Müfred	1	---+/+---+/+---+/+---		
6 ^b	‘Aziz	Seyr it cebin-i yāri kamer söylerüm saña Ben rūy-ı zerdi ‘aşıq-ı zer söylerüm saña	80	Gazel	5	---+/+---+/+---+/+---		
7 ^a	Vesīm	Şāh-ı ‘aşkum miħnet u ğam hayl ü leşkerdür baña Farq-ı serde dūd-ı āhum tād [ü] efserdür baña	81	Gazel	5	- + --- / - + --- / - + --- / - + ---		(Tuğluk 2007: 544)
7 ^a	<u>Bahāyī</u>	Tūtüyā isteyicek cismüme ten bī-çāre Göz qarardup düşerin hāk-i reh-i dildāre	82	Beyit	1	++-- / + + -- / + + -- / + + --		
7 ^a	Luțfī	Ruħlaruñ cānā açılmış iki ter-güldür baña Ol perişān kākülün bir deste sünbüldür baña	83	Gazel	5	- + --- / - + --- / - + --- / - + ---		
7 ^a	Resmī	Pertev-i mihr-i ruħuñ hūrşid-i enverdür baña La‘l-i nābuñ bir gül-i şad-berg-i aħmerdür baña	84	Gazel	5	- + --- / - + --- / - + --- / - + ---		
7 ^a	<u>Belīġī</u>	Çarşudan şive semend ile ol āfet çopdı Toza ğarq oldı cihān şanki kıyāmet çopdı	85	Beyit	1	++-- / + + -- / + + -- / + + --		
7 ^b	Faşıħ	Ol dem ki eyledüm nigeħ-i ibtidā saña Ol dem bu demdür oldı gönül mübtelā saña	86	Gazel	5	---+/+---+/+---+/+---		(Çıpan 1991: 31)
7 ^b	Rāşid	Düşmez ümīd-kārī-i verd-i çemen baña Gül-ğonce-i üşkūfte yiter dāġ-ı ten baña	87	Gazel	5	---+/+---+/+---+/+---		(Günay 2001: 311)
7 ^b	‘Aziz	Oldum hezār-cān ile ben mübtelā saña Dilberler içre eylemişüm merħabā saña	88	Gazel	6	---+/+---+/+---+/+---		
8 ^a	Şā‘ib	Ne ihtiyācuña sākī vire şarāb saña Ki öz piyālesini vire āftāb saña	89	Gazel	6	---+/+---+/+---+/+---		

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

8 ^a	Vehbî (Seyyid)	Düşmez meşâmm-ı vâri-i müşk-i Hıten baña Yetmez mi büy-i kâkül-i ‘ anber-şiken baña	90	Gazel	6	---+/-+---+/-+---+/-+---		(Dikmen 1991: 514)
8 ^a	Şehri	Gelürse keşret-i nezârreden cevâb saña O demde sürhî-i rüyüñ olur niķâb saña	91	Gazel	6	+ - + - / + + - - / + - + - / + + -		(Demirel 1999: E-Kitap)
8 ^b	Nâtiķ	Pâyâna irişdür şeb-i hicrânımı yâ Rab Göster göreyüm mihr-i dıraķşânımı yâ Rab	92	Gazel	5	---+ / +---+ / +---+ / +---		
8 ^b	Rızâyî	Cihânı tutdı ziyâ nûr olup hilâle leb-â-leb Ne hûbdur ola leb-rîz olup piyâle leb-â-leb	93	Gazel	5	+ - + - / + + - - / + - + - / + + - -		(Topçu 1997: 116)
8 ^b	Vehbî (Seyyid)	Dil-dârımı aġyâr ile yâr eyleme yâ Rab Ol gönceyi şihhat-i hâr eyleme yâ Rab	94	Gazel	5	---+ / +---+ / +---+ / +---		(Dikmen 1991: 517)
9 ^a	Şâbit	Gülñihal nâtuvâne süvâr oldı ‘ andelîb Cism-i lañif-i gönceye yâr oldı ‘ andelîb	95	Gazel	5	---+ / -+---+ / +---+ / -+---		(Karacan 1981: -D)
9 ^a	Fâ’iz	Nevâya başla çemende gel ey [hezâr-ı] ġarîb Fiġân u nâle gerekdür hemişe kâr-ı ġarîb	96	Gazel	5	+ - + - / + + - - / + - + - / + + -		(Demir 2006: 139)
9 ^a	Rızâyî	Demdür ki şâd ola dil-i nâ-şâd-ı ‘ andelîb Hep naġme-i neşât ola feryâd-ı ‘ andelîb	97	Gazel	5	---+ / -+---+ / +---+ / -+---		(Topçu 1997: 115)
9 ^b	Sâlim	Bu fenâ miñnet serâdan istemez miydüm necât ġâyet-i za‘ fmdan ammâ bulamaz cismüm memât	98	Gazel	7	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Zemin	(ġüfta 1995: 383-384)
9 ^b	Sâlim	Nev-bahâr oldı şalındı dil-rübâlar semt semt Na‘ ra-güyân sesine püyân mübtelâlar semt semt	99	Gazel	6	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Zemin	(ġüfta 1995: - D)
9 ^b	Sırrî	Bî-vefâ dünyâdan ey dil itme ümmîd-i şebât Zîr-i ġâk ider vücuduñ ‘ âķıbet yoķdur necât	100	Gazel	7	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Nazire Nr. 98	
10 ^a	Sırrî	Nev-bahâr irişdi zeyn oldı fezâlar semt semt Çıkdılar şahrâya erbâb-ı şafâlar semt semt	101	Gazel	7	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Nazire Nr. 99	
10 ^a	Sırrî	Telef itme gönül naķd-i hayâtı şarf-ı tã‘ at it İzâ‘ at eyleme sermâye-i ‘ ömri ‘ ibâdât it	102	Gazel	6	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		
10 ^a	ġasîb	Şâh-ı nev-rûza yelüp geldi şabâlar semt semt Döşedi ezhâr ile ġülşen-serâlar semt semt	103	Gazel	7	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Nazire Nr. 99	
10 ^b	Luñfi	Ruhsâr-ı dil-âvîzi ider ġülşen-i cennet ġüftâr-ı şeker-rîzi virür sükkere lezzet	104	Gazel	7	---+ / +---+ / +---+ / +---	Zemin	

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

10 ^b	<u>Behiştî-i Sâni</u>	Çanı ol dem ki oçuıla yüregüm râhat idi Geldi geçdi güzelüm ol dağı bir hâlet idi	105	Beyit	1	++--/++--/++--/++--		
10 ^b	Şehri	Destün yed-i beyzâ-yı mesîhâdan ‘ibâret Engüşt-i terün gönce-i zanbağdan ‘alâmet	106	Gazel	5	--+/+--+/+--+/+---	Nazire Nr. 104	
10 ^b	Nâ’îl	Öldürse ya vaşhyla kerem itse ol âfet ‘Uşşâka olur bu iki luţfuñ biri rahmet	107	Gazel	7	--+/+--+/+--+/+---	Nazire Nr. 104	
11 ^a	Zihni	Vird-i ruhuñ âşüfte-yi gülzâr-ı leţâfet Üftâde-i zülfün geçiyor sünbül-i cennet	108	Gazel	7	--+/+--+/+--+/+---	Nazire Nr. 104	
11 ^a	Bahâri	Zülf-i dilber kim kemendin gösterür Günde yüz bîñ dürlü bendin gösterür	109	Gazel	2	-+--/-+--/-+--		
11 ^a	Fâ’îz	Olmasa eger mest-i mey-i nâb-ı mağabbet Çâk etmez idi sînesin erbâb-ı mağabbet	110	Gazel	5	--+/+--+/+--+/+---		(Demir 2006: 139)
11 ^a	Nağli	Bizümle eylemişken hâce-i faşl-ı rebî’ ülfet Virüp sermayesin hayfâ cyledi rihlet	111	Gazel	7	+---/+---/+---/+---		
11 ^b	Luţfi	Derd ü elemündür benüm efgânuma bâ’ iş Cevr ü sitemündür dil-i nâlanuma bâ’ iş	112	Gazel	5	--+/+--+/+--+/+---		
11 ^b	Luţfi	Beyâz fes üzre püşî şarmış ol mağbüb-ı müsteşnâ Görenler hâle-dâr olmuş didiler ğurre-i ğarrâ	113	Gazel	5	+---/+---/+---/+---	Zemin	
11 ^b	Luţfi	Geldi yine ortaya mülükâne müşelleş Kızardı hiçâb itdi zarîfâne müşelleş	114	Gazel	5	--+/+--+/+--+/+---		
11 ^b	<u>Sâni-i Evvel</u>	Dil-rübâlar dilâ benüm ne’mdür Nür-ı dîdem sürür-ı sinemdür	115	Beyit	1	++--/++--/++--		
11 ^b	<u>Sâni-i Sâni</u> (Beg)	Mağalleñ itlerinün her gice mihmâniyuz cânâ O kavmün mâhaşal şermende-i ihsâniyuz cânâ	116	Beyit	1	+---/+---/+---/+---		
12 ^a	Fehîm-i Kadîm	Gönül k’ider leb-i cânân[1] pür-‘ itâb ile başş O teng havşaladur k’eyleye şarâb ile başş	117	Gazel	4	+---/+---/+---/+---		(Üzgör 1995: 338-340)
12 ^a	Şehri	Beyâz fesle siyeh püşî başuñda ey melek-sîmâ Bir aq güldür hemân bir top benefşe içre bu nîdâ	118	Gazel	5	+---/+---/+---/+---	Nazire Nr. 113	
12 ^a	<u>Sâni-i Sâni</u> (Beg)	Çamuñla ağlamak ellerle handân olmadan yegdür Gedâ-yı küyuñ olmağ baña sultân olmadan yegdür	119	Gazel	2	+---/+---/+---/+---		

Tablo 2. 1Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

12 ^a	‘Amrî	Az u çok bir büse virse kılma cânân ile baħş Kim gedâya lâyiğ ehl-i iħsân ile baħş	120	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		(Çavuşoğlu 1979: 44)
12 ^b	Nâbî	Nevâzişkârî-i bigâne cevri-i âşinâdan geç Gel ey şüh-ı vefâ-düşmen bu vaz’-ı nâ-revâdan geç	121	Gazel	7	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		(Bilkan 2011: 482-483) C. I.
12 ^b	Naħlî	Beyâz fesle siyeh pûşî ki rûyında olur peydâ Görinür bir ebrdür mihr u mehe bînende âhyânâ	122	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Nazire Nr. 113	
12 ^b	Ĥafî	Bilirsün ey gönül derdini yârün gel devâdan geç Bî-derd eyleyen seni devâdur ol devâdan geç	123	Gazel	7	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		
13 ^a	Sırrî	Büse virmekte o tıfl-ı ‘uşşâkı itse kâm telğ N’ola şeftâlû olur elbet olunca ĥâm telğ	124	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Zemin	
13 ^a	LuĤfî	Benüm Ay-âftâbum mâh-tâbum rûy-ı pür-tâbum Benüm şîrin-zebânüm mihr-bânüm mâh-ı tâbânüm	125	Gazel	4	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Zemin	
13 ^a	Ĥasib	Mañsıb-ı dünyâ lezîz ammâ ki ‘azl-i âlâm telğ Tende zevk-i cân şîrin lîk mevî-i encâm telğ	126	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Nazire Nr. 124	
13 ^a	<u>Sânî-i</u> <u>Sânî</u>	Şâf diller şayd-ı ĥüb-ı şehre meşğûl olmasun Kimseler meyyâl-i ferzend-i Sitanbul olmasun	127	Gazel	2	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
13 ^b	Şehri	Ne kadar olsa da kaçır-ı dil ‘uşşâka bülend Atar ol derünuna ĥîle ile aña kemend	128	Gazel	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -		
13 ^b	Ĥüsni	Benüm şâh-ı zamânüm pâk-dâmânüm ĥırâmânüm Amânüm dînüm imânüm ‘ayn ile şâ ile mânüm	129	Gazel	4	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Nazire Nr. 125	
13 ^b	Āhi	Güle ta’ n itse ruħuñ vechî var ey serv-i bülend Yaraşur la’ l-i lebün eyler ise ĥonceye ĥand	130	Gazel	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -		(Sungur 1994: 88)
13 ^b	<u>Sânî-i</u> <u>Sânî</u> (Beg)	Gönül mir’atını şüfî mücellâ itsen olmaz mı Cemâl-i yâri bu yüzden temâşâ itsen olmaz mı	131	Beyit	1	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		
14 ^a	Rizâyî	Gerçi kim ‘uşşâka ĥübânüñ sitem vâdisidür Sen kerem eyle şehâ vâdi kerem vâdisidür	132	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Nazire Nr. (?)	(Topçu 1997: 163)
14 ^a	Bâkî	Gönül Yûsuf gibi çâh-ı zenaħdânüñda ĥalmışdur Ĥalâş eyle benüm ‘ömrüm ki zindânüñda ĥalmışdur	133	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		(Küçük (?): 149, E-Kitap)
14 ^a	Riyâzî	Lâlenün devâsı ey dil ‘ıyş u dem vâdisidür Bâde içmek deşt u şahrâlarda cem vâdisidür	134	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Nazire Nr. (?)	

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

14 ^b	Sırrî	Bir perî-rû mı melek-simâ mıdur âyâ nedür Gönlüm aldı bâz mı ‘anķâ mıdur âyâ nedür	135	Gazel	21	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Zemin	
15 ^a	Ėüsni	Ol perî-rû Ėüsni ile yektâ degül de yâ nedür Şâh-bâz-ı evc-i istiğnâ degül de yâ nedür	136	Gazel	22	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Nazire Nr. 135	
15 ^b	Nâbî	Dil-i hicrân-keş-i vîrânda gam olmaz da n’olur Çeşm-i Ėasret-keş-i cânânda yem olmaz da n’olur	137	Gazel	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -		(Bilkan 2011: 522) C. I.
15 ^b	-	Ey duğter-i pâkîze ķadûn ‘ar‘ ara beñzer Ėîsû-yı şebârâ-yı sıruñ ‘abere beñzer	138	Gazel	5	- - + / + - - + / + - - + / + - -		
15 ^b	Luğfî	Leb-i la‘lûñ şanma derde em olmaz da n’olur Sensiz üftâdelere bâde semm olmaz da n’olur	139	Gazel	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -		
16 ^a	Şâbit	[Mey-i ‘işret] var ammâ sâķî-i meh-sînemüz yoķdur Anuñ-çün neşve-i keyfiyyet-i dirînemüz yoķdur	140	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Zemin	(Karacan 1981: 267)
16 ^a	Zeyneb	Keş it niķâbuñı yiri göĖi münevver it Bu ‘âlem-i ‘anâşırnı fırdevs-i enver it	141	Gazel	5	- - + / - - + + / + - - + / - - +		
16 ^a	Mâhir	DirîĖâ bezm-i meyde sâķî-i meh-sînemüz yoķdur Sikender-meşrebüz ammâ çi sūd-âyînemüz yoķdur	142	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Nazire Nr. 140	
16 ^b	Luğfî	Fenâ dünyâda Ėayfâ bir güzel cânânımız yoķdur Dirîğâ dehr içinde bir meh-i tâbânımız yoķdur	143	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Nazire Nr. 140	
16 ^b	Bâķî	RuĖuñ berg-i gül-i sır-âba beñzer Leb-i la‘lûñ şarâb-ı nâba beñzer	144	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - -		(Küçük (?): 126, E-Kitap)
16 ^b	‘Örfî	Bizüm bu Mışr-ı dilde Yusûf-ı Ken‘ân’ımız vardur Muazzez bir ‘Azîz cân u dil sulţânımız vardur	145	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		(Albayrak 2009: 87)
17 ^a	Yağyâ (Ş.İslâm)	‘Aşķa ķâbil dil mi yoķ şehr içre yâ dilber mi yoķ Mest yoķ meclisde bilmem mey mi yoķ sâğar mı yoķ	146	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		(Kavruk 1995: 205, E-Kitap)
17 ^a	Bâķî	RuĖuñ âteş ĖaĖ u Ėalûñ bağûrı misk-i ‘anberdür Ėam-ı zülf-i siyâhuñ Ėalka Ėalka devr-i micmerdür	147	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		(Küçük (?): 95 E-Kitap)
17 ^a	Rüsûğî	Şehrümüzde ‘aşķa ķâbil dilde var dilberde vâ Mest-i ‘aşķuz meclis içre meyde vâ sâğarda vâ	148	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
17 ^b	Nâbî	Sirişinde anuñ kim nür var ķalbinde ķin olmaz Muşaffâ tıynetânuñ Ėarf-ı ebrüsında çin olmaz	149	Gazel	6	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -		(Bilkan 2011: 684) C. II.

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

17 ^b	Bâkî	Dilâ bezm-i cihânda kimse âhir pâydâr olmaz Müdâm elden koma ayağı fırsat ber-çarâr olmaz	150	Gazel	5	+----/ +----/ +----/ +----	(Küçük (?): 162, E-Kitap)
17 ^b	‘Örfî	‘Aceb benden niçün ol şüh-1 müstesnâ emîn olmaz Ki ‘aşksız cihân bâğında hiçbir nâzın olmaz	151	Gazel	5	+----/ +----/ +----/ +----	(Albayrak 2009: 101)
18 ^a	Naḥlî	Ḥaṭ gülmek ile bâğ-1 ruḥ-1 yâr bozulmaz Ḥâr olmağ ile revnağ-1 gülzâr bozulmaz	152	Gazel	5	--+/ +---+/ +---+/ +---	
18 ^a	Bâkî	Var iken kûyın kim ister bâğ-1 ‘uqbâ bundadır Cennet evşâfin ider vâ‘ iz temâşâ bundadır	153	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---	(Küçük (?): 145-146, E- Kitap)
18 ^a	Beyâzî	‘Uşşâk ile cem‘ iyyet-i agyâr bozulmaz Bu ‘asker ile leşker-i küffâr bozulmaz	154	Gazel	5	--+/ +---+/ +---+/ +---	
18 ^b	‘Amrî	Çemende kurdı çün gül şâh-1 meclis Eline câm-1 zerrin aldı nergis	155	Gazel	5	+----/ +----/ +---	(Çavuşoğlu 1979: 79)
18 ^b	Bâkî	Raḥm-1 dilden kan akar bu çeşm-i giryân bî-ḥaber Ġarqa virdi ‘âlemi bir kaṭre ‘ummân bî-ḥaber	156	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---	(Küçük (?): -D, E-Kitap)
18 ^b	Nâbî	Ne kadar eyler ise nâlelerüm medd-i nefes Yine andan daḥî bâlâter olur kadd-i nefes	157	Gazel	5	+ +---/ + +---/ + +---/ + +---	(Bilkan 2011: 707-708) C. II.
19 ^a	Nâbî	Gülsitân-1 dehre geldük reng yok bû kalmamış Sâye-endâz-1 kerem bir naḥl-i dil-cû kalmamış	158	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---	(Bilkan 2011: 720) C. II.
19 ^a	Bâkî	Sâkiyâ kalmaz imiş çünki bu şöḥbet bâkî Mey-i gül-gün içelüm bâde-i cennet bâkî	159	Gazel	5	+ +---/ + +---/ + +---/ + +---	(Küçük (?): 304, E-Kitap)
19 ^a	Bâkî	Göñül dâğ-1 gamuñla şinede bir şem‘ uyandırmış Çerâğ-1 ‘aşka bir ġarrâ kızıl altunı yandırmış	160	Gazel	5	+----/ +----/ +----/ +----	(Küçük (?): 173, E-Kitap)
19 ^b	Nâbî	Bâṭın-1 âyât-1 Kur’ân’dur Fütûḥât ü Füşüş Gevher-i deryâ-yı ‘irfândur Fütûḥât ü Füşüş	161	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---	(Bilkan 2011: 725) C. II.
19 ^b	Medḥî	Ben umardum kâla yâr ile bu ‘işret bâkî Götürüp ayağı dilber didi şöḥbet bâkî	162	Gazel	5	+ +---/ + +---/ + +---/ + +---	(Seyhan 2000: 598)
19 ^b	‘Amrî	İstemez rüsvâyî göñlüm bî-nevâlıkdan ḥalâş Cân bedende ṭurduğunca mübtelâlıkdan ḥalâş	163	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---	(Çavuşoğlu 1979: 81)
20 ^a	Nâbî	Şâne nice olur zülf-i semen-sâya mu‘ârız Keşti olamaz mevce-i deryâya mu‘ârız	164	Gazel	5	--+/ +---+/ +---+/ +---	(Bilkan 2011: 728-729) C. II.

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

20 ^a	Āhī	Derd-i ḥasret bu degül kim ola fūrkat bākī Derd odur kim ben ölem qala bu ḥasret bākī	165	Gazel	5	++--/++--/++--/++--	(Sungur 1994: 240)
20 ^a	Rızāyī	Umarın kim naẓar-ı luṭf-ı ŧeh-i kiŧver-i feyẓ Bu siyeh ḥāk-ı süveydāyı ide mazhar-ı feyẓ	166	Gazel	5	++--/++--/++--/++--	(Topçu 1997: 215)
20 ^b	Rızāyī	Olmıŧ ruḥunda ol ŧanemün āŧikār ḥaṭ Ser-nāme-i cemāle ḳomıŧ ŧehr-yār ḥaṭ	167	Gazel	5	--+/--+/--+/--+	(Topçu 1997: 126)
20 ^b	Vecdī	Dil çeŧm-āŧnā sāmān ile bī-gāne olmaz mı Hemiŧe mest ile ülfet iden mestāne olmaz mı	168	Gazel	5	+---/+---/+---/+---	(Mermer 2002: 141-142)
20 ^b	Bezmi	Baŧka zīnet virdi rūy-ı pākūne ebrū vü ḥaṭ Vechūne revnaḳ-fezā olmiŧ ‘aceb ħīsū vü ḥaṭ	169	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---	
21 ^a	Fehīm-i Ḳadīm	Müdām olup leb-i la‘li ŧarābdan maḥzūz ‘Aceb ‘aceb ki ola ŧu‘le ābdan maḥzūz	170	Gazel	5	+--+/+--+/+--+/+--+	(Üzğör 1995: 506)
21 ^a	Vecdī	Yiter ey çeŧm-i vaḥŧi baḳmasān yābāna olmaz mı N’ola ünsiyet itsen bir zamān efsāne olmaz mı	171	Gazel	5	+---/+---/+---/+---	(Mermer 2002: -D)
21 ^a	Sālim	Ḥaṭ-ı dilberden olur ‘āŧıḳı elbet maḥzūz Āmed-i ŧeble durur ṭālib-i vuŧlat maḥzūz	172	Gazel	6	++--/++--/++--/++--	(Güfta 1995: 456)
21 ^b	Rızāyī	Ol çeŧm-i ḥ‘ābnāk olaldan ḳarın-i ŧem‘ Gitdükçe nāzük olmada (da) āh u enin-i ŧem‘	173	Gazel	5	--+/--+/--+/--+	(Topçu 1997: 217)
21 ^b	Vecdī	Girībānün aḳup dil sine-i cānāna el ŧunmiŧ ‘Aceb mi gevher-i maḳŧüdi bulsa kāna el ŧunmiŧ	174	Gazel	5	+---/+---/+---/+---	(Mermer 2002: 103-104)
21 ^b	‘Amrī	Ḳan ağlamazdı bencileyin zār zār ŧem‘ Süz-ı derünün eylemese āŧkār ŧem‘	175	Gazel	5	--+/--+/--+/--+	(Çavuşoğlu 1979: 84)
22 ^a	Rızāyī	Çün tehī sāğar beni ħam eylemiŧdür bī-dimāğ N’ola itmezsem miŧāl-i cām-ı Cem meyden ferāğ	176	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---	(Topçu 1997: 219)
22 ^a	Vecdī	Gülmesün dūŧmen baña raḳm eyle giryān görmesün Çeŧm-i ḥāk-ālūde rūy-ı ḥaŧmı ḥandān görmesün	177	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---	(Mermer 2002: 116-118)
22 ^a	Kemāl	Āteŧ-i ḥaddūnle var çün bülbülüñ bağrında dāğ Kim hevā-yı ḳadd-i gül-gūnuñla āna dāğ üsti bāğ	178	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---	
22 ^b	Bākī	Müje ḥaylin dizer ol ħamzesi fettān ŧaf ŧaf Güyyā cenge girer nize-güzārān ŧaf ŧaf	179	Gazel	9	++--/++--/++--/++--	(Küçük (?): 177-178, E-Kitap)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

22 ^b	‘Örfî	Sâyedâr oldı çemen üzre dirahâtân şaf şaf Çıkdılar seyre yine lâle-‘izârân şaf şaf	180	Gazel	5	++--/++--/++--/++--	(Albayrak 2009: 113-114)
23 ^a	Bâkî	Yazdı bahâr âyet-i hüsnüñ varak varak Gül muşhafından okıdı bülbül sebak sebak	181	Gazel	7	--+/--+/--+/--+	(Küçük (?): 183, E-Kitap)
23 ^a	Şâbit	Dilber olunca mübtelâ müşfik Arkasında huzûr ider ‘âşık	182	Gazel	5	++--/++--/++--	(Karacan 1981: 303)
23 ^a	Luţfî	Seyrâna çıkdı zümre-i hûbân ayak ayak Gıtdi gürûh-ı serv-i hırâmân ayak ayak	183	Gazel	5	--+/--+/--+/--+	
23 ^b	Bâkî	Dil-rübâlarla ‘aceb keşreti var her yoluñ Geçemez hûblarından gönül İstanbul’uñ	184	Gazel	5	++--/++--/++--/++--	(Küçük (?): 193- 194, E-Kitap)
23 ^b	Nâbî	Çok görmüşüz zevâlini gaddâr olanlaruñ Hengâm-ı fırsatında dil-âzâr olanlaruñ	185	Gazel	7	--+/--+/--+/--+	(Bilkan 2011: 782-783) C. II.
23 ^b	Lebîb	Nerd-i maħabbet içre çevirt bir iki yoluñ Dilberlerini hâneber eyle Sitanbul’uñ	186	Gazel	5	--+/--+/--+/--+	
24 ^a	Râşid	O şühûñ ‘arız-ı âli pür-âb u tâb gerek Ki âteşin ruħı hûy-gerde-i hicâb gerek	187	Gazel	5	+--+ / +--+ / +--+ / +--+	(Günay 2001: 391)
24 ^a	Vecdî	Hañçer-i ğamzede biz çeşme-i hayvân buluruz Günde biñ kerre helâk eylese biñ cân buluruz	188	Gazel	5	++-- / +--+ / +--+ / +--+	(Mermer 2002: 96-97)
24 ^a	Vehbî (Seyyid)	Gönül irince reh-i kâme çok şitâb gerek Düşen bu bâdiyeye Kays’a hem-rikâb gerek	189	Gazel	5	+--+ / +--+ / +--+ / +--+	(Dikmen 1991: 595)
24 ^b	Vehbî (Seyyid)	Ümmîd-i vuşlat itme şafâ-yâb-ı firkat ol Şâdî-i dehre eyleme minnet ğam-ülfet ol	190	Gazel	5	--+/--+/--+/--+	(Dikmen 1991: 605)
24 ^b	Vecdî	Tûfân-ı sirîşküm dime hûş-ı yeme beñzer Bağ çeşmüme dâmânuma deryâ neme beñzer	191	Gazel	7	--+/+++/+++/+++	(Mermer 2002: 90-91)
24 ^b	Şâkıb	Vahşetde halkadan çü ğazâl-ı mürüvvet ol Elbetde ‘âlem ile mişâl-i haķıķat ol	192	Gazel	5	--+/--+/--+/--+	(Kırbıyık (?): 531, E-Kitap)
25 ^a	Luţfî	Biz hem-dem u hem-şoħbet-i cânân idük evvel Biz mültefet-i hüsrev-i hûbân idük evvel	193	Gazel	6	--+/+++/+++/+++	Zemin
25 ^a	Vecdî	Hüsni-i ğüftânî şeker-ħand-ı feminden bilürüz Neşve-i câm-ı meyi feyz-i ceminden bilürüz	194	Gazel	6	++-- / +--+ / +--+ / +--+	(Mermer 2002: 97-100)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

25 ^a	Sırrî	Biz maħrem-i rāz-ı dil-i cānān idük evvel Hem-meclis-i ser-çeşme-i ħübān idük evvel	195	Gazel	6	---+/+---+/+---+/+---	Nazire Nr. 193	
25 ^b	Şābit	Gel cāme-[ĥāba gir] diyü çok minnet eyledüm Yıkdum netice yalvararak himmet eyledüm	196	Gazel	6	---+/-+---+/+---+/-+---		(Karacan 1981: 327)
25 ^b	Vecdî	Varursañ ey şabā ol zülf-i şebgūna selām eyle Düşerse hem dil-i maħbūs [u] maħzūna selām eyle	197	Gazel	5	+----/+----/+----/+----		(Mermer 2002: 135-136)
25 ^b	Şābit	Çekdüm yaķasın gerden-i aġyāra yapışdum Ġavġā büyüdi dāmen-i inkāra yapışdum	198	Gazel	6	---+/+---+/+---+/+---		(Karacan 1981: 328)
26 ^a	Sırrî	Ne ol ġoncede ħālet dehān-ı yārdan şorsam Hezāruñ bā' iş-i zārın zebān-ı yārdan şorsam	199	Gazel	9	+----/+----/+----/+----		
26 ^a	Bālî	Ne luţf itdün baña ķahr ile ġarrālanmadan ġayrı Ġüzeller şāhınuñ ġördük temāşālanmadan ġayrı	200	Beyit	1	+----/+----/+----/+----		
26 ^a	Nābî	Esrār-ı ħaţţuñla dili medhūs idebilsen Biraz ġam-ı dūnyāyı ferāmūs idebilsen	201	Gazel	5	---+/+---+/+---+/+---		(Bilkan 2011: 863) C. II.
26 ^b	Luţfî	Mā' il oldum yine bir tāze resen-bāza bugün Ġapdurup murġ-ı dili bir ġözi şebbāza bugün	202	Gazel	7	+ +---/+ +---/+ +---/+ +---	Zemin	
26 ^b	Vecdî	Feryād-ı dil-i zāruma dem-sāz mı ķaldı Yā keşf idicek derdümü hem-rāz mı ķaldı	203	Gazel	5	---+/+---+/+---+/+---		(Mermer 2002: 139-140)
26 ^b	Reşid	Ġāfılen varmuş idüm ' arşa-ı cān-bāza bugün Düş olup ġözime nā-ġeh bir ' aceb tāze bugün	204	Gazel	8	+ +---/+ +---/+ +---/+ +---	Nazire Nr. 202?	
27 ^a	' İşmetî	Dil-ġaste-i ' aşķa niġeh-endāz degülsin Derd-i dil-i bīmāra şifā-sāz degülsin	205	Gazel	5	---+/+---+/+---+/+---		
27 ^a	Vecdî	Eger müstelzim-i iġsān ise feryād ķābildür Kerem mebzül olursa ' arz-ı isti' dād ķābildür	206	Gazel	5	+----/+----/+----/+----		(Mermer 2002: 77-78)
27 ^a	Bedrî	' Uşşāk ile sen perde-pervāz degülsin Da' vāyı ķo bülbül bize dem-sāz degülsin	207	Gazel	5	---+/+---+/+---+/+---		
27 ^b	Nābî	Olmuş esir-i ' aşķ o perî nev-civān iken Yanmış firāķa āteş-i şad ħānmān iken	208	Gazel	11	---+/-+---+/+---+/-+---	Zemin	(Bilkan 2011: 900-901) C. II.
27 ^b -28 ^a	Nedim	' Āķıbet ġönlüm esir itdün o ġisūlarla sen Hey ne cādūsın ki āteş baġladun mūlarla sen	209	Gazel	9	- +---/- +---/- +---/- +---		(Macit 2012: 305, E-Kitap)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

28 ^a	Vehbî (Seyyid)	Düşmiş maḥabbete daḥı nev-res civân iken Olmış esîr pâdişeh-i ḥüsn ü ân iken	210	Gazel	9	---+/-+---+/-+---+/-+---	Nazire Nr. 208	(Dikmen 1991: 625-626)
28 ^b	Vâşif	Bulmayınca şâf dil bir sâde-rû manend-i cû İtme rîzân eşk-i çeşmi sû-be-sû manend-i cû	211	Gazel	7	-+---/-+---/-+---/-+---		(Gürel 2007: 346)
28 ^b	Ḳabûlî	Ṭotalum sinemüz ol serv-i figenden gelene Şunmazuz her ne ise tu[r]mıszuz andan gelene	212	Gazel	5	+ + --- / + + --- / + + --- / + + ---		(Erdoğan 2008: 708-709)
28 ^b	Râtib	Eşk-i çeşmün ile rîzân sû-be-sû mânend-i cû Tâ bulınca pâk-dil bir sâde-rû mânend-i cû	213	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---		
29 ^a	‘Amrî	‘Âşık oldum derdüme yoḡdur devâ şimden girü Günde bîñ ölürem ben mübtelâ şimden girü	214	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---		(Çavuşoḡlu 1979: 129)
29 ^a	Enverî	Zahm-ı tîrûn ey kemân-eb-rû deḥânüm şandılar Ḳanlu peykânun o zahm içre zebânüm şandılar	215	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---		(Kurnaz, Tatcı 2001: 69-70)
29 ^a	‘Amrî	Eyledüm pîrâhen-i şabrı ḳaba şimden girü Baş açuḡ abdâl kim ben bî-nevâ şimden girü	216	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---		(Çavuşoḡlu 1979: 130)
29 ^b	Nâ’îl Râmî Pâşazâde	Ḳanzil-i mest iken ol yâre cesâret güçce ‘Aḡlı başında olan yâr ile ülfet güçce	217	Gazel	6	+ + --- / + + --- / + + --- / + + ---	Zemin	
29 ^b	Veysi	Zümre-i ḥübân içinde ḥalk-ı niḡû ḳalmamış Mîhr u yâr olur dile bir yâr-i meh-rû ḳalmamış	218	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---		(Toska 1985:- D)
29 ^b	Râkıım	Ülfet itmek o per-i rûy ile ḡâyet güçce Ḥançerinden dil-i ‘uşşâḳa selâmet güçce	219	Gazel	7	+ + --- / + + --- / + + --- / + + ---	Nazire Nr. 217	
30 ^a	Fennî	Yârsız meclis-i mey içre şetâret güçce Dâ’ima fikr-i ḥayâliyle ḳanâ’at güçce	220	Gazel	7	+ + --- / + + --- / + + --- / + + ---	Nazire Nr. 217	(Demirkazık 2009: 555)
30 ^a	Veysi	Ḥâl-i müşḡînüne beñzer nâfede bû ḳalmamış ‘Anberîn zülfün gibi sünbül ya şeb-bû ḳalmamış	221	Gazel	5	-+---/-+---/-+---/-+---		(Toska 1985: - D)
30 ^a	Ḥasîb	Çarpılıp bir perî-rû dilbere ülfet güçce Oḡıyup dâ’ire-i meclise da’vet güçce	222	Gazel	6	+ + --- / + + --- / + + --- / + + ---	Nazire Nr. 217	
30 ^b	Vehbî	O şüh olursa baña mihrbân murâdumca Müsâ’id olmuş olurdu zamân murâdumca	223	Gazel	5	+ - - - / + + --- / + - - - / + + ---	Zemin	(Dikmen 1991: 641)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

30 ^b	Veysi	Görenler sine-i billürını genc-i nihân dirler Kaçan reftâra gelseñ nâz ile rûh-ı revân [dirler]	224	Gazel	5	+----/ +----/ +----/ +----		(Toska 1985: - D)
30 ^b	Vâkıf	O nağl-i ‘ işvede var mü-miyân murâdumca Beli kııl eksügi yok hüsñ ü ân murâdumca	225	Gazel	7	+---/ +---/ +---/ +---	Nazire Nr. 223	
31 ^a	Zihni	O nağl-i tâzede vâr mü-miyân murâdumca Kuşurı yok ser-i mü hüsñ ü ân murâdumca	226	Gazel	8	+---/ +---/ +---/ +---	Nazire Nr. 223	
31 ^a	Nâbi	Pây-ı yâre düşmege ağıyardan nevbet mi var Sâyesinde nağl-i ümmîdüñ meger râhat mı var	227	Gazel	5	- +---/ - +---/ - +---/ - +---		(Bilkan 2011: 622)
31 ^a	Sırrı	Ne hûb olur o şeh-i dilberân murâdumca Ne hoş cemâle de mâlik amân murâdumca	228	Gazel	8	+---/ +---/ +---/ +---	Nazire Nr. 223	
31 ^b	Nazım	Haçer-i kemer yâre münâsib o bel ince Haçer-i kemerince kemer ince bilince	229	Gazel	5	---/ +---/ +---/ +---	Zemin	
31 ^b	Nâbi	Nedür ey şüh bu bî-süde gâzab n’oldı saña Meşrebün düşmen-i nâz idi ‘ aceb n’oldı saña	230	Gazel	5	+---/ +---/ +---/ +---		(Bilkan 2011: 456-457) C. I
31 ^b	Sâmî	Şemşirini taqınca nişâqınca bel ince Şemşiri nişâqınca nişâq ince belince	231	Gazel	6	---/ +---/ +---/ +---	Nazire Nr. 229	(Kutlar 2004: 368-369, E- Kitap)
32 ^a	‘ İzzetî	Hamâme ile gelür yârdan haber haber üzre Düşerse ‘ aşık-ı zâra n’ola sefer sefer üzre	232	Gazel	5	+---/ +---/ +---/ +---	Zemin	(Çağlı 1990: 110)
32 ^a	Sırrı	Zâr-ı dilümden oldı zemîn ü semâ sime Bâl açdı evc-i ‘ âlâda murğ-ı hümâ heme	233	Gazel	6	---/ - +---/ +---/ - +---		
32 ^a	Ünsî	Yakılsa gitse cihân kalmasa micmer micmer üzre Yine düşer dil-i âvâreye sefer sefer üzre	234	Gazel	5	+---/ +---/ +---/ +---	Nazire Nr. 232	
32 ^b	Nâbi	Güldürme iltifâtuñ ile hânde-rûları İtdürme hânde ‘ aşık-ı zâra ‘ aduları	235	Gazel	6	---/ - +---/ +---/ - +---	Zemin	(Bilkan 2011: 1077-1078) C. II.
32 ^b	-	Murğ-ı dil efgân ider mi ol gül-endâm olmasa Varmazam ‘ işretgehe sâkî ile câm olmasa	236	Gazel	2	- +---/ - +---/ - +---/ - +---		
32 ^b	Şâbit	Ser-keşlige mübeddel olur ser-fürûları Aldı kılına sâkî[-i] gül-rû sebûları	237	Gazel	7	---/ - +---/ +---/ - +---	Nazire Nr. 235	(Karacan 1981: 376)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

33 ^a	Naḥlî	Şehr-i şıyâm kırdı geçirdi keduları Pîr-i muġân başına çalsun sebuları	238	Gazel	7	---+/-+---+/-+---+/-+---	Nazire Nr. 235	
33 ^a	Rûḥî	Maḥabbet meclisinde sine[si] bir pür-süz-ı micmerdür Anuñ üstindeki dâġ-ı siyehler ḳurş-ı ‘anberdür	239	Gazel	5	+----/+----/+----/+----		(Ak 2001: 474) C. II.
33 ^a	Şehrî	Mülk-i cemâle leşker-i ḥaṭṭuñ ġulüvvları Bozdı niẓâm-ı dâire-i kâm-cuları	240	Gazel	7	---+/-+---+/-+---+/-+---	Nazire Nr. 235	
33 ^b	Sırrî	Bir şeh-i bî-mişl u bî-hemtâya virdüm gönlümi Bir hilâl-ebür meh-i ġarrâya virdüm gönlümi	241	Gazel	8	-+---/-+---/-+---/-+---	Zemin	
33 ^b	Ruḥî	Şanurdum yoġdur ol bî-raḥma benden özge dil-dâde Ser-i küyünda olmuş ṭıfl-ı eşkümi benden üftâde	242	Gazel	5	+----/+----/+----/+----		(Ak 2001: 928) C. II.
33 ^b	Luṭfî	Yine bir dilber-i ra‘ nâya virdüm gönlümi Bülbülasâ bir ġül-i zîbâya virdüm gönlümi	243	Gazel	8	-+---/-+---/-+---/-+---	Nazire Nr. 241	
34 ^a	Luṭfî	Ḳadı ṭübâlar ile bâġ-ı cennetdür Tekirṭaġı Semen-sîmâlar ile pür-leṭâfetdür Tekirṭaġı	244	Gazel	7	+----/+----/+----/+----	Zemin	
34 ^a	-	Cümle bilâd-ı ḥüsn-i nâz ile her bir debîr Cümle süvâr içre bir şeh-i zîbâdur İzmir	245	Beyit	1	-+++/-+--/-+--/-+--		
34 ^a	Kenzi	Rehi ‘işret-fezâ câyı ṭarâvetdür Tekirṭaġı Temâşâġah-ı zîbâ pür-leṭâfetdür Tekirṭaġı	246	Gazel	5	+----/+----/+----/+----	Nazire Nr. 244	
34 ^a	Sâlim	Zehr-i maḥall bâġ-ı leṭâfetdür Tekirṭaġı Sülük erbâbına ḥuş-vâr-ı râḥatdur Tekirṭaġı	247	Gazel	7	+----/+----/+----/+----	Nazire Nr. 244	(ġüfta 1995: - D)
34 ^b	‘Örfî	Göñüller şaydına çıġmuş görüñ ol yâr-i mümtâzi Uçurdu râḥatın murġ-ı dilüñ çeşm-i şikâr-bâzi	248	Gazel	5	+----/+----/+----/+----		(Albayrak 2009: -D)
34 ^b	Senâyi	Müneccim cevher-i nâ-yâb-ı la‘l-i bî-nişân söyler Neden kim noġta-i dîliyle ġâ‘ibden nişân söyler	249	Gazel	2	+----/+----/+----/+----		
34 ^b	Rûḥî	Şanmañuz kim miḥnet-i hicrânı añdum aġladum Zevġ-ı vaşlıyla ġiçen devrânı añdum aġladum	250	Gazel	8	-+---/-+---/-+---/-+---		(Ak 2001: 846- 847) C. II.
35 ^a	Bâġî	Ḥürşîd-i ruḥuñ kendüyi kim göstere cânâ Mînnet mi ḳalur mihr-i mehe envere cânâ	251	Gazel	8	---+/-+---+/-+---+/-+---		(Küçük (?): 72- 73, E-Kitap)
35 ^a	Bezmi	Bi’llâh ey dîde benüm ‘aynumı ḳande gördüñ Bu ḳadar yaş geçürdüñ bu ḳadar dem severdüñ	252	Beyit	1	-+---/-+---/-+---/-+---		

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

35 ^a	Bâkî	Ey gönül a' yân-ı devlet içre himmet kalmadı Kimden umarsın kerem ehl-i mürüvvet kalmadı	253	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Küçük (?): 310-311, E- Kitap)
35 ^b	Fennî- Hasîb	Nüş-ı leb-i la' lûn mül-i hamrâya deġişmem Ey şüh-ı cihânum Keyfiyyetini sağar-ı şahbâya deġişmem Bezm içre nihânum	254	Müstezat	5	- - + / + - - + / + - - + / + - -	
35 ^b	Hasîb	La' l-i lebüni bâde-i hamrâya deġişmem Ey mest-i civânum Ruhsârını berg-i gül-i ra' nâya deġişmem Ey ġonce dehânum	255	Müstezat	5	- - + / + - - + / + - - + / + - -	
35 ^b	-	Ĥabbezâ hâne hoş tarĥ-ı meserret-bahşâ Beyt-i şa' ir gibi ma' mür diyenindür (?) ĥaĥķâ	256	Gazel	3	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -	
36 ^a	Luĥfî	Büs-ı dehenün bîn dürr-i yektâya deġişmem Ey ġonce dehânum Bir kerre bilün ĥoĥmaġı dünyâya deġişmem Ey tâze civânum	257	Müstezat	7	- - + / + - - + / + - - + / + - -	
36 ^a	Zihnî	Cânâ seni ser-ĥalka-i ĥübânda dimiş var Dilberlendür kesi Âşüfte dimâġ meh-rüyânda dimiş var Serverlendür kesi	258	Müstezat	5	- - + / + - - + / + - - + / + - -	
36 ^b	Ĥâşık Ĥömer	Bend-i zülfün dilberâ tıfl-ı dile cân ağladur Hey ne ĥalbi ĥaradur kâfir müselmân ağladur Ĥün-ı ĥeşmün her kime ĥışm ile kılsa bir nigâh Zerrece tâĥat ĥomaz bî-şabr u imkân ağladur	259	Murabba	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Karasoy, Yavuz 2010: 177)
36 ^b	Ĥamî	Senün ey lâle-ruĥ dâġ-ı ġamuñ cânümde ĥalmışdur Ĥayâl-i serv-ĥaddün ĥeşm-i giryânumda ĥalmışdur	260	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	
36 ^b	Ĥâşık Ĥömer	Ĥârîzuñ ġülzârına bu ġonce-i ter imrenür Leblerün rengine hem yâķüt-ı aĥmer imrenür Sükker-i cân-bâĥşına dil-teşnedür âb-ı ĥayât Ĥâmetün bâlâsına serv [ü] şanavber imrenür	261	Murabba	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Karasoy, Yavuz 2010: 184)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

37 ^a	‘ Āşık ‘ Ömer	Ey perî şeklin benî âdemde dirsem el virür Âdem ammâ mişli yok ‘ âlemde dirsem el virür Bir kerem-kân-ı mürüvvet şaħibi cânânesin Ben bu tarz ile saña hâtem de dirsem el virür	262	Murabba	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Karasoy, Yavuz 2010: 164)
37 ^a	‘ Āşık ‘ Ömer	Rahmuñ ey dilber dil-i nâlâna olmuş olmamış Cân saña meyl itdi meylüñ cânâna olmuş olmamış Şimdilik ‘ âşık saña gökden yağar yerden biter Hâcetüñ mi ben gedâ divâne olmuş olmamış	263	Murabba	4	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Karasoy, Yavuz 2010: 288)
37 ^b	‘ Āşık ‘ Ömer	Ey ‘ Ömer mecnün ‘ Ömer bi-zâr ‘ Ömer ‘ Āşık ‘ Ömer Ey cihânda kimseye hem bi-zarar ‘ Āşık ‘ Ömer Naħv [u] şarf mantık ma’ ânî cümlesi oldu beyân Âyet-i Fürs ile tefsîr hem-durur ‘ Āşık ‘ Ömer	264	Murabba	4	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Karasoy, Yavuz 2010: 155)
37 ^b	Ķudsî	Şehâ işigün taht-ı Süleymân’a deĝişmem Tarf-ı ħurremün milket-i ‘ Oşmân’a deĝişmem	265	Gazel	5	- - + / + - - + / + - - + / + - -	
37 ^b	‘ Āşık ‘ Ömer	Sensiz şanma melîl ey dil bütün dünyâ melîl Geldiler dünyâya çün Âdem zelîl Ħavvâ melîl Herkesi kılmakdadur bir hâl ile sevdâ melîl İntizâr üzere ħalupdur cennet ü ħavrâ melîl	266	Murabba	4	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Karasoy, Yavuz 2010: 353)
38 ^a	‘ Āşık ‘ Ömer	Bize nisbet ol perî yârâna gerdân emdirür Müstahîki var iken nâdâna gerdân emdirür Çok naşîhat eyledüm ħiç pendümi güş eylemez Ķadr u kıymet bilmeyen ħayvâne gerdân emdirür	267	Murabba	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Karasoy, Yavuz 2010: 185)
38 ^a	‘ Āşık ‘ Ömer	Çün koyup gitdüñ beni nâ-mihribânım tizce gel Şâĝ isen ir menzile eglenme cânım tizce gel Cân cesed de tûrmaz âħir ten mezâr içre girer Ķabr-i ĝamda ħalmayam rûĥ-ı revânım tizce gel	268	Murabba	4	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Karasoy, Yavuz 2010: 352)
38 ^b	Gevherî	Ol benüm efendüm nâzlı dildârüñ Serv[i] ħaddi ince beli uygundur Billür gerdânına dökülmüş yârüñ Naĝ-ı siyâh zülf teli uygundur	269	Koşma	4	11’li Hece Ölçüsü	(Elçin 1998: 378)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

38 ^b	Gevherî	‘Āfiyet bu ‘aşkuñ sînem yaşardı Şanurlar yârelerüm em em üstüne Feryādum işiden ‘aqlın şaşardı Gıtdi ħurrem geldi ğam ğam üstüne	270	Koşma	4	11’li Hece Ölçüsü	(Elçin 1998: 70)
38 ^b	Gevherî	‘Azîz başuñ içün şâhum Yiter nâz itme nâzlanma İrer bir gün saña âhum Yiter nâz itme nâzlanma	271	Semâî	5	8’li Hece Ölçüsü	(Elçin 1998: -D)
39 ^a	Gevherî	Bugün ben ħüblaruñ şâhını gördüm Geyinmiş kuşanmış el ħârelenmiş Ayağı toprağına yüzüm sürdüm Didi derdimendüm bi-çârelenmiş	272	Koşma	4	11’li Hece Ölçüsü	(Elçin 1998: 410)
39 ^a	Gevherî	Bugün cânânı seyr itdüm Gezer nâzlanı nâzlanı Nihâl-i çeşm-i âhûsın Süzer nâzlanı nâzlanı	273	Semâî	5	8’li Hece Ölçüsü	(Elçin 1998: 477-478)
39 ^a	Gevherî	Nişân itdi dil u cânı Çaşuñ cânâ nişâncıdır Döker bî-ħüde çok cânı ‘Aceb ğamzeñ ziyâncıdır	274	Semâî	5	8’li Hece Ölçüsü	(Elçin 1998: 534-535)
39 ^b	Vehbî	Yola girdüm ki gider şâh-ı cihânum diyerek Ben de dünbâline düşdüm yegni ħânum diyerek Çankı mey-ħâneye ‘azmüñ yine cânum diyerek <i>Yarı açdum açıl ey ğonce dehânum diyerek</i> <i>Bezme geldi gele ey rûĥ-ı revânum diyerek</i>	275	Tahmis	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + -	(Dikmen 1991: 496)
39 ^b	Vehbî	Bintü’l-‘ineb ki gül gibi rengin beñizlidür Bir zevk esiri cârîyedür ingilizlidür Her meşrebi muvâfiq yârân ağızlıdır <i>Çann itme duĥter-i rezi rind ile gızlıdır</i> <i>Anuñla şeyĥ efendi de babalı kızlıdır</i>	276	Tahmis	8	- - + / - + - + / + - - + / - + -	(Dikmen 1991: 486-488)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

40 ^b	‘Āşık Kāmil	Bülbül-i şeydāya söyleñ nev-bahār incinmesün Ĥasret-i rûy ile öldüm bî-ķarār incinmesün Nāle vü efgāna ķarşu gül‘ izār incinmesün <i>İblīs-i merdūde uyup şīve-kār incinmesün</i> <i>Bendesine ol ‘adālet-kāmı yār incinmesün</i>	277	Muhammes	4	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
40 ^b -41 ^a	‘Āşık ‘Ömer	Ey ķamer ṭal‘ at perī-peyker melek-simā güzel Ĥaķ seni ķılmıř güzeller içre bî-hemtā güzel Ĥařlaruñ çekmiş berāt-ı ĥüsnüñe tuğrā güzel Gözlerüñle ellerüñ mānendi yoķ ra‘ nā güzel Saña aķrān olmaz olsa büsbütün dünyā	278	Muhammes	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		(Karasoy, Yavuz 2010: 347)
41 ^a	-	Ĥasretüñle gülşen-i bezm olmasun mı āb u tāb İtme aĥşām olmadan nāz ile ‘azm-i cāna ĥāb Çıķmasun nālem sipihre ey meh-i ‘ālī-cenāb <i>Olmasun pā-mā-i ĥicrānuñ dil-i pūr-ıztırāb</i> <i>Şeh-levendüm eyleme üftādelerden ictināb</i>	279	Mütekerrir Muhammes / Tahmis	2	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
41 ^b -42 ^a	Şenāyī	Bulur çü fenā āĥir bu ķařr-ı felek bāmı Ĥalmaz ķafes-i tende cān murġı çün ārāmı Gel ‘ālem-i bākīye ‘azm ile ķıl ikdāmı Ammā reh-i zecr ile ĥiç virme aña kāmı Ey ṭālib olan ‘āşık fehmi eyle ser-encāmı Bu beyti müdām oķı nūs it mey-i gül-fāmı صوفى نشود صافى تا در نكشد جامى بسيار سفر بايد تا پخته شود خامى	280	Mütekerrir Müsemmen	7	- - + / + - - - / - - + / + - - -		
42 ^a	Rūĥī	Kebbān-ı dil-āzārıñı bīñ zāra deġiřmem Şemşirüñi yüz çeşme-i ĥayvāna deġiřmem	281	Gazel	5	- - + / + - - + / + - - + / + - -		(Ak 2001: 835)
42 ^b	Fuzūlī	Ĥübların ‘āşıkā meyl itmedigin bilmez idüm Özimi ‘aşık ile rüsvā-yı cihān itmez idüm	282	Gazel	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -		(Akyüz vd. 1990: -D)
42 ^b	Revānī	Ĥaldı baġlandı gönül zülf-i perīřānuñda Cān esīr oldı düşüp çāh-ı zenahdānuñda	283	Gazel	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -		Avşar (?), s. 215- 216, E-Kitap.

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

42 ^b	Emrî	Gerçi kim seh�h�re[ler]d�r nergis-i c�d�laru�n Anları ba�mı�dur ey meh ol hil�l-ebr�laru�n	284	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		(Saraç (?): 143-144, E-Kitap)
43 ^a	Nev'î	Y�r i�i ey dil kolay amm� gam-ı a�y�r g�c Va�l-ı g�list�n vel� �abr-ı cef�-y� h�r g�c	285	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
43 ^a	�abi'î	�am-zedeni havf eyley�p terk-i niy�z itmek de g�c S�zi�-i 'a�k ile �h-ı c�n-g�d�z itmek de g�c	286	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
43 ^a	Nef'î	Bildirird�m derd�mi bir �h ile c�n�ne hep �or�arum s�z-ı der�numda felekler yana hep	287	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
43 ^b	Cevr�	�amze�ne [ke�f] iderin r�zumı n�-�ar olsam �e�m�ne bildird�n derd�mi n�-�ar olsam	288	Gazel	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -		(Ayan 1981: 245)
43 ^b	'Ubeyd�	Kı��a-ı ba�rı n'ola itsem hik�yet b�nde bir 'Arz-ı h�le d��mez oldu c�nki fırsat [b�nde bir]	289	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Zemin	(Arslan 2013: -D)
43 ^b	Fehim-i �adim	C�m� b�-t�b eyledi nezz�resi bir kimsen�n Oldu t�b-efgen dile ru�s�resi bir kimsen�n	290	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		(�zg�r 1995: 544)
44 ^a	N�'il�	Ol m�h ile y� Rab bu gice �ohbet olur m� Ol �em' -i cih�n-t�b ile germiyyet olur m�	291	Gazel	5	- - + / + - - + / + - - + / + - -		(�pekten 1990: 319)
44 ^a	�ani	Sa�a benzer y�r-ı n�zik olmaz amm� b�nde bir Ba�a benzer y�r-ı �adık d��mez amm� b�nde bir	292	Gazel	4	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	Nazire Nr. 289	
44 ^a	'Ubeyd�	�te�-i 'a�k ile bir y�regi biry�num ben Acıyup a�lamalı 'a�ık-ı giry�num ben	293	Gazel	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -		(Arslan 2013: 458)
44 ^b	'�l�	�ad-hez�r�n chl-i dil var dilber amm� b�nde bir Kevkeb-i necm-i sa' �det to�maz amm� b�nde bir	294	Gazel	7	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
44 ^b	Selim	H�l�n ile z�lf�n el bir eylemi� Dilleri d�myla na�c�r eylemi�	295	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - -		
44 ^b	�ab�hi	Herkese olmaz m�yesser 'a�k-ı Mevl� b�nde bir H�k Te' �l� herkese kılmaz hid�yet b�nde bir	296	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		
45 ^a	Nec�t�	B�-�arar eylerdi her dem gam beni c�m olmasa G�nl�m �r�m eylemezdi ger dil-�r�m olmasa	297	Gazel	5	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -		(Tarlan 1992: 355)
45 ^a	V�lih�	�am-ı z�lf�nle siyeh �ala b�rins�n y�ris�n S�yeve� 'a�k eri yanunca s�rins�n y�ris�n	298	Gazel	5	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -		

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

45 ^a	Necāti	Didüm hüsnuñ berātından nedir zülf-i siyāh egri Didi bu Rüm'dur dervīş olur taqviye-i şāh [egri]	299	Gazel	5	+----/+----/+----/+----	(Tarlan 1992: 417)
45 ^b	-	Hüner da'vāsın itme ey tehī-dest Hüner elde bu demde sīm ü zerdır	300	Kıta	2	+----/+----/+---	
45 ^b	-	Gerekmez baña 'ilm ü ma'rifet hiç Zamāne düşmen ehl-i hünerdür	301	Kıta	2	+----/+----/+---	
45 ^b	'İsmetī	Rāyic olmaz her zamān naqd-i temennā böyledür Ağlama ey h'āce kim ümmīd-i dünyā böyledür	302	Gazel	2	-+---/-+---/-+---/-+---	(Yüksel 2005: 35)
45 ^b	Nābī	Halkuñ emvālın alup şonra tesellī virmek Füls-i māhiyi şoyup yağda pişürmek gibidür	303	Kıta	2	++++/++++/++++/++++	(Bilkan 2011: 1142) C. II
45 ^b	'İşretī	Şanma 'aşk ehlini mevt ile güzār eylerler Cevre şabr eylemeyüp terk-i diyār eylerler	304	Gazel	2	++++/++++/++++/++++	
45 ^b	-	Şabr iden cevri ü zūlm-ı gerdūna 'Aqıbet luḡ-ı 'adlı dāda irer	305	Kıta	2	++++/++++/++++	
45 ^b	-	Hüsni-i hāl egleyüp hışālünde Gırrer olma ki hüsni-i hāl budur	306	Kıta	2	++++/++++/++++	
45 ^b	-	Şadr-ı iqbāle geçdi māl ehli Şaf-ı zilletde kaldı hāl ehli	307	Gazel	2	++++/++++/++++	
45 ^b	-	Hıdmetüñ eylemede yoḡ keselüm Dāmenüñ ḡor isem elden kes elüm	308	Gazel	2	++++/++++/++++	
46 ^a	İbn-i Kemāl	Vaḡanında ne ḡadar olsa ḡişi a' lādan Tırdıḡunca daḡı aşḡar olur ol ednādan	309	Gazel	2	++++/++++/++++/++++	(Demirel 1996: -D)
46 ^a	Hıfzī	ḡıyma hierān-keşüñe ḡançer-i hün-paşuñ için Baḡrı başlulara raḡm eyle güzel başuñ için	310	Gazel	2	++++/++++/++++/++++	
46 ^a	Āftābī	Tāze dış yāresi var sīb-i zenaḡdānında Şulu şeftālū yemişler gibi bostānında	311	Gazel	2	++++/++++/++++/++++	
46 ^a	Şubḡizāde	Güş idersem nāmum ḡoḡḡa-dehen maḡbūbdan Eylerüm bāziçe-i 'aşḡ için ben bir deste ḡül	312	Kıta	2	-+---/-+---/-+---/-+---	

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

46 ^a	-	Dün gice bir püserün-güzerle (?) ‘âlemde idük Nâkaveş vaşlı yuların elime virmiş idi	313	Kıta	2	++--/++--/++--/++--		
46 ^a	-	Sarrâc-hânenün göre tayun râkib-i har İştâbl-ı vuşlata koyıcağ hayli dirildi	314	Kıta	2	---+/---+/---+/---		
46 ^a	-	Fahr-ı ‘âlemsin ammâ fâ’sı yok Kân-ı gevhersin velikin râ’sı yok	315	Gazel	2	++--/++--/++--		
46 ^a	-	Efdal-i dehr olduk ammâ fâ’sı yok Hayr-ı ‘âlemsin velikin yâ’sı yok	316	Gazel	2	-+---/-+---/-+---		
46 ^a	Vehbî (Seyyid)	Bildün mi [ki] ey Vehbî-i dil-haste saña Huğneyle niçün olındı tedbîr-i devâ	317	Rubâî	2	Ahreb		
46 ^b	-	Hağ gülünce ruğ-ı dildâra nigâh itme dilâ Gice âyineye bakmak iyü degül zîrâ	318	Beyit	1	++--/++--/++--/++--		
46 ^b	-	Tutuşdı bir kul oğlunuñ şerâr-ı nâzına dünyâ Ocağdan böyle yalun yüzlü çoğdan olmadı peydâ	319	Beyit	1	+----/+----/+----/+----		
46 ^b	-	Büse-cüyân olıcağ kîse zekân virme baña Karnımız toğ çeñeye leblerin eyle ı’ fâ	320	Beyit	1	++--/++--/++--/++--		
46 ^b	Şâbit	Hâk-i küyuñla gözüm rüşen idüp bād-ı şabâ Ka’be’den sürme getür baña hâci baba	321	Beyit	1	++--/++--/++--/++--		(Karacan 1981: 404)
46 ^b	-	Terâş etdikçe hağtın tîğ ile ol dilber-i ra’ nâ Görenler mazhar olmışdur tecellî Tūr’ma Mevlâ	322	Beyit	1	+----/+----/+----/+----		
46 ^b	-	Fâş olubdur gün gibi sırrum benüm ey âftâb Dūd-ı âhumdur benüm ortada bir pâre hicâb	323	Beyit	1	-+---/-+---/-+---/-+---		
46 ^b	Fâ’iz	Olmasa eger mest-i mey-i tâb-ı mağabbet Çâk itmez idi sînesin erbâb-ı mağabbet	324	Beyit	1	---+/---+/---+/---		(Demir 2006: 139)
46 ^b	Fuzûlî	Cevri gönlümdür çeken gözdür gören didâruñı Allâh Allâh kâm alan kimdür çeken kimdür ta’ ab	325	Beyit	1	-+---/-+---/-+---/-+---		
46 ^b	-	Göz gezdiriyor şayda o şebâz-ı melâhat Murğ-ı dil-i idâremüz Allâh’a emânet	326	Beyit	1	---+/---+/---+/---		
46 ^b	-	Çaldum niçe kez derd ile şabl-ı gam u miñnet Almasın vefâ-sâzın ele kâr-ı be-nevbet	327	Beyit	1	---+/---+/---+/---		

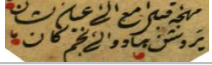
Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

46 ^b	-	Ĝāfil olma ey birāder niçe devlet hānenūñ Pāsbānı büm olupdur perdedārı ‘ankebūt	328	Beyit	1	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	
46 ^b	Bākī	Dilberūñ ‘ahdi bütün ammā vefāsı az olur ‘Āşıkunñ kalbi şikeste ‘ahd u peymānı dürüst	329	Beyit	1	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Küçük (?): 82, E-Kitap)
46 ^b	Şābit	Zülfün ağma düşüp murğ-ı dil-i pür-ıztırāb Sevdiğim bñ bir belāya uğramış itdüm hisāb	330	Beyit	1	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Karacan 1981: 405)
46 ^b	Şābit	Āteş u penbeyi cem‘ itmege bulmadı ‘ilāc O hāraret idi kim böyle pot atdı hāllāc	331	Beyit	1	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -	(Karacan 1981: 405)
46 ^b	Şābit	Nüşāñ marāz-ı kalbe ‘ilāc eylemedi hīç Ey şeyh-i kerāmet-furūş ez de şuyın iç	332	Beyit	1	- - + / + - - + / + - - + / + - -	(Karacan 1981: 405)
46 ^b	Şābit	Nişānı pāyini görmüş derinde ‘aşık-ı zār Ne semte gitdi o hercāyī bunda bir iz var	333	Beyit	1	+ - - + / + - - + / + - - + / + - -	(Karacan 1981: 408)
47 ^a	Sālim	Eşkime nisbet ile kaçtre degülken bārān Baña yol virmiyor olmağlıga cānāna revān	334	Beyit	1	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -	(Güfta 1995: 615)
47 ^a	Sālim	Ebruvānuñ çekse ger tuğrā-yı ‘aşkı luğ idüp Mücibince hükmini icrā iderdi nām-ı ‘aşq	335	Beyit	1	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Güfta 1995: 629)
47 ^a	Sālim	Nikābuñ aç şakınma rüyüñ sen mübtelālardan Elüñden geldiği hayrı dirig itme gedālardan	336	Beyit	1	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	(Güfta 1995: 615)
47 ^a	Sālim	N’ola kim Taşcı-zāde’m kopsa ‘ālemde dürr-i yektā Hudā Kādir’dür eyler seng-i hārādan güher peydā	337	Beyit	1	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	(Güfta 1995: 614)
47 ^a	Sālim	Müfid olmaz taleb taqdır-i pür-kār mazāhirdür Hemān reftrarı çarh-ı kec-revüñ hep bahta dā’irdür	338	Beyit	1	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	(Güfta 1995: 623)
47 ^a	Sālim	Şovuk almış gice yāri diyü geldi peygām Bu şovuk sözi işütdükde hemān ben toñdum	339	Beyit	1	+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -	(Güfta 1995: 635)
47 ^a	Sālim	Bir yādgār getürmez bize küy-ı yārdan Çokdur bizüm şikāyetimüz rüzgārdan	340	Beyit	1	- - + / - - + + / - - + + / - - + +	(Güfta 1995: 623)
47 ^a	Sālim	Bakmazsa o meh-pāre eger ‘aşık-ı zāre Cānāne niyāz eylemeden ğayrı ne çāre	341	Beyit	1	- - + / + - - + / + - - + / + - -	(Güfta 1995: 623)
47 ^a	Sālim	Āvāre olan gönlüme luğ ile selām it Uğrarsa yoluñ bād-ı şabā zülf-i niğāre	342	Müfred	1	- - + / + - - + / + - - + / + - -	(Güfta 1995: 635)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

47 ^a	Sālim	Levendler yolda almışlar sebūyī sāķīden cebren Harām olan metā ^c ıssısına dirler ziyān eyler	343	Müfred	1	+ --- / + --- / + --- / + ---		(Güfta 1995: 635)
47 ^a	Şābit	Peşşe-i hār ideli cevfi-dimāğında maķar Ser-i Nemrūd güli ğoncası toķmaķla döğer	344	Beyit	1	+ + --- / + + --- / + + --- / + + ---		(Karacan 1981: 410)
47 ^a	Şābit	Nümāyān herkesün koynında bir sâ ^c at kıyāmetdür Bu sâ ^c at çoķluđı hengāme-i eşrāt-ı sâ ^c atdür	345	Beyit	1	+ --- / + --- / + --- / + ---		(Karacan 1981: 411)
47 ^a	Şābit	Toķınup pāyı döküldi sāğar Devletin tebdii yine zāhid-i hār	346	Beyit	1	+ + --- / + + --- / + + ---		(Karacan 1981: 411)
47 ^a	Şābit	Dil-i hadeng-i ğamzesinün menzil-i idmānidur Ol kemān-ebrūya şaħn-ı sine Oķ Meydānı'dur	347	Beyit	1	- + --- / - + --- / - + --- / - + ---		(Karacan 1981: 411)
47 ^a	Şābit	Bir yere yatalum diyicek nāzı uzatdı Yatmam didi bir hayli ^c inād eyledi yatdı	348	Beyit	1	- - + / - - + / - - + / - - +		(Karacan 1981: 413)
47 ^a	Şābit	Ĝarķ olup eşk-i riyāya taraf-ı erba ^c ası Zāhidün döndi Eşek Ataşına şavma ^c ası	349	Beyit	1	+ + --- / + + --- / + + --- / + + ---		(Karacan 1981: 414)
47 ^b	Nābī	Gönüldē dāğ-ı maħabbet ğidā bozundısıdur O āh u vāh-ı ta ^c alluķ hevā bozundısıdur	350	Gazel	9	+ - + - / + - + - / + - + - / + - + -	Zemin	(Bilkan 2011: 571-572) C. I.
47 ^b	Celālī	Egerçi ħabl-i nevā Nābiyā Haleb'den olur Velīk rāh-ı ħaķīķat Ruhā bozundısıdur	351	Müfred	1	+ - + - / + - + - / + - + - / + - + -		
47 ^b	Luţfī	Cihānda nīze-i sükker keser bozundısıdur Şırā-i bāde-i engür eşerr bozundısıdur	352	Gazel	5	+ - + - / + - + - / + - + - / + - + -	Nazire Nr. 350	
48 ^a	Ĝüsni	Rüsüm-ı necm u ķamer hep raķam bozundısıdur Bu mehd-i gerdiş-i gerdün hedem bozundısıdur	353	Gazel	5	+ - + - / + - + - / + - + - / + - + -	Nazire Nr. 350	
48 ^a	Sırrī	Kesmeli ķabza-i ħanķer semek bozundısıdur Nekes tabī ^c atı ħırşda sinek bozundısıdur	354	Gazel	5	+ - + - / + - + - / + - + - / + - + -	Nazire Nr. 350	
48 ^b	Bāķī	Süz-ı ^c aşķuñla ķaçan kim dilden āh u zār olur Āh dūd u dūd ebr u ebr āteş-bār olur	355	Gazel	5	- + --- / - + --- / - + --- / - + ---		(Küçük (?): 125- 126, E-Kitap)
48 ^b	Lāmi ^c ī	Süz-ı ^c aşķuñla ķaçan kim didede ħün-riz olur Ĝün nīl u nīl baħr u baħr āteş-ħiz olur	356	Gazel	7	- + --- / - + --- / - + --- / - + ---		(Burmaoğlu 1983: -D)
48 ^b	Aħmed-i Dā ^c ī	Eyā ħürşid-i meh-peyker cemālün Müşteri manzar Çi manzar manzar-ı tālī ^c çi tālī ^c tālī ^c -i enver	357	Gazel	3	+ --- / + --- / + --- / + ---		(Özmen 2001: 255)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

49 ^a	Lâmi'î	Yine yağmaladı naqd-ı dili bir tıfl-ı sa' d-ahter Çi ahter ahter-i t'ali' çî t'ali' t'ali'-i hâver	358	Gazel	11	+----/ +----/ +----/ +----	(Burmaoğlu 1983: -D)
49 ^a	Cinânî	أئنئ أبصرت فى النوم الرسول فى يد يده المثنوى و هو يقول	359	Mesnevi	2		
49 ^a	Râ'if	[...] aramızdan ol peri ile şöyledir ülfet Çi ülfet ülfet-i şöhbet çî şöhbet şöhbet-i vuşlat	360	Beyit	1	+----/ +----/ +----/ +----	
49 ^b	Râşid	Yanumda dostlıkdur aşikârâce 'adâvetler 'Adâvetden beterdür zâhiren 'arz-ı maħabbetler	361	Gazel	6	+----/ +----/ +----/ +----	(Günay 2001: 359)
49 ^b	Şâfî		362	Gazel	6	- +---/ - +---/ - +---/ - +---	
50 ^a	Ḥayâlî	Gönçe-i nev-reste kim dirler dehânuñdur senüñ Kırmızı gül yaprağı güyâ zebânuñdur senüñ	363	Gazel	5	- +---/ - +---/ - +---/ - +---	(Tarlan 1992: - D)
50 ^a	'Iydî	Bâde-i 'aşkuñla dil mey-ḥâne şeklin bağladı Kân tölup iki gözüm peymâne şeklin bağladı	364	Gazel	5	- +---/ - +---/ - +---/ - +---	
50 ^a	'Ulvi	Elem çekdüm nigâruñ 'ârızından kâkülinden hem Fırâğum vâc cihânuñ lâlesinden sünbülinden hem	365	Gazel	5	+----/ +----/ +----/ +----	(Çetin 1993: 412-413)
50 ^b	Râğib Paşa	Ḥalka-i zühhâdda olsa n'ola şahbâ ğarîb Bezm-i i' mada olur şem'î ziyâ-baḥşâ ğarîb	366	Gazel	7	- +---/ - +---/ - +---/ - +---	(Demirbağ 1999: 297)
50 ^b	Râğib Paşa	Âb bî-neşve ile şu' le-i âteş başılır Tâb-ı meyle ne kadar âfet-i ser-keş başılır	367	Gazel	6	- +---/ - +---/ - +---/ - +---	(Demirbağ 1999: 222)
50 ^b	Râğib Paşa	Şu dağlarla ki dil lâle-zâr-ı ḥasretdür Ḥazâne teşne hemişe bahâr-ı ḥasretdür	368	Gazel	7	+---+/ +---+/ +---+/ +---+	(Demirbağ 1999: 257)
51 ^a	Râğib Paşa	Dil-i mir'ât-ı emelden niçe sûret görünür Bilmez ammâ ki verâsında veḥâmet görünür	369	Gazel	7	++---/ +---+/ +---+/ +---+	(Demirbağ 1999: 229)
51 ^a	Râğib Paşa	Zâ' fî tünd-restî baḥş-ı şayd-ı lâğar olmuşdur Şikest-i tâkat-ı dil raḥat-ı bâl ü per olmuşdur	370	Gazel	7	+----/ +----/ +----/ +----	(Demirbağ 1999: 242)
51 ^a	Râğib Paşa	O tütîyâ ki cilâ-baḥş-ı çeşm-i devletdür Ġubâr-ı dergeh-i erbâb-ı feyz [ü] himmetdür	371	Gazel	7	+---+/ +---+/ +---+/ +---+	(Demirbağ 1999: 241)
51 ^b	Râğib Paşa	Ey çeşm-i girye ḥayr eşerüñ yok mıdır senüñ Âteş içindeyüm ḥaberüñ yok mıdır senüñ	372	Gazel	7	---+/ ---+/ ---+/ ---+	(Demirbağ 1999: 299)

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (Devamı)

51 ^b	Râğıb Paşa	Kim ki m̄anend-i sipıhr ol mehi āğūşa çeker K̄ine-i çarḥ-ı sitem-geri ferāmūşa çeker	373	Gazel	6	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Demirbağ 1999: 240)
51 ^b	Râğıb Paşa	Olmasun dil o mehūñ tek z̄ib-i zāğından tehi Çarḥuñ olsun ister ister olmasun mihr [ü] mehi	374	Gazel	7	- + - - / - + - - / - + - - / - + - -	(Demirbağ 1999: 352)
52 ^a	Zekāyī	Şanmañ bizi kim cām-ı mey-i ğayr ile mestüz Ḥayret-zede-i nuṭḡ-ı güher-bār-ı elestüz	375	Terkib-bend	5	- - + / + - - + / + - - + / + - -	
52 ^a	Fıṭnat	Cihān-ı ma' delet k̄an-ı mürüvvet ḡulzüm-i himmet Muḥiṭ-i cüd u re'fet şadr-ı vālā-yı kerem-pirā	376	Kıta (Kaside)	8	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	(Çeçen 2008: 245-246)
52 ^b	Elvānī	فتحننا باسم فتاح لفتح الخير عنوان شكرنا الله ذا عون فحق العبد شكران	377	Gazel (Hilye)	14	?	
52 ^b	Fehim-i Kadim	Nedür ol nigāh-ı pür-k̄in nedür ol nüḥüfte ḥande Bu reviş bu tarz-ı āyın ider ehl-i ḥüsni bende	378	Gazel	5	+ + - - - / + - - - / + + - - - / + - - -	(Üzgör 1995: 642-644)
52 ^b	Faşıḡ	Ey perī ruḡsār bilmem ülfetün kimlerledür Hiç görünmezün ' acerb ünsiyetün kimlerledür	379	Gazel	5	- + - - - / - + - - - / - + - - - / - + - - -	(Çıpan 1991: 95-96)
53 ^a	Vehbī (?)	Göster yüzüñi zülfi perişān arasında ' Aşık göre gün tā şeb-i hicrān arasında	380	Gazel	5	- - + / + - - + / + - - + / + - -	
53 ^a	Tā'ib	' Acayib silsile oldı yolında Maḥādım oynadı Aḡmed ḡulında	381	Beyit	1	+ - - - / + - - - / + - - -	
53 ^a	Vehbī Sünbülzāde	اكر به كف كفساقي و جام جم داري بيای خم چو نشینی ز عم چهداری	382	Gazel	7	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	(Küçük 2010: 51)
53 ^a	Mesihī	Dehānuñ işbu çeşm-i ḥurde-bīne Ne yüzden görine yā Rabbi yine	383	Gazel	5	+ - - - / + - - - / + - - -	(Mengi 1995: 264-265)
53 ^b	Zülālī	چند سازی از محبت بردلم بيداد را شاد کی دان از جفای خاطر ناشاد را	384	Gazel	11	- + - - - / - + - - - / - + - - - / - + - - -	
53 ^b	Vehbī Sünbülzāde	Zülālī Māverā'ü'nnehr'e deryādan revān oldı	385	Mısra	1	+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	(Yenikale 2012: 355, E-Kitap)
53 ^b	-	Buyurdı ḡondılar ol ṭāğā ḡarşu Şanavberler gibi yaylağā ḡarşu	386	Beyit	1	+ - - - / + - - - / + - - -	

Tablo 2. 1 Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) Tablosu (**Devamı**)

53 ^b	-	بت شكسته زبانه چه خوش نكو ميگفت بگفتمش كه چه نام ميان ابروگفت	387	Beyit	1		
53 ^b	Refi'-i Āmidī	گرچی بزم از جام روشن جام از می یافت فر می هم از لعل لب جانان میکیرد فروغ	388	Müfred	1		
53 ^b	-		389	Kıta	2	?	
54 ^a	-	Ayrınlık çeşmesi târîhine beñzer temâşâların Ĥaṭṭ-ı püşt-i lebûñ ey ṭûṭî-zebân teşne-lebâ	390	Müfred	1	- + --- / - + --- / - + --- / - + -	
54 ^a	-	Gögsini açup didi 'uşşâkına ol nâzenîn هذه جنات عدن فادخلوها خالدين	391	Beyit	1	- + --- / - + --- / - + --- / - + -	
54 ^a	Sırrî	Ĥaṭṭ-ı müşğîn ile yazmış şadrına ol mah-rû هذه جنات عدن فادخلوها خالدين	392	Müfred	1	- + --- / - + --- / - + --- / - + -	Nazire Nr. 391
54 ^a	Sırrî	Görmemişdür çeşm-i 'âlem sen gibi bir dilberi Āftâb-ı Müşterî fer-i Zühre ṭal'at-ı meh-cebîni	393	Beyit	1	- + --- / - + --- / - + --- / - + -	
54 ^a	Sırrî	Şafḥa-ı ruḥsâr-ı gül-fâmuñda ḥaṭṭ lâzum degül Anun için cem' olamaz bir yirde küfr ile dîn	394	Müfred	1	- + --- / - + --- / - + --- / - + -	
54 ^a	Sırrî	Vâkı' â cennet güzeldür lîk rûy-ı dilberânı 'Âleme cennet gibi bağışlamışdur zîb u zeyn	395	Müfred	1	- + --- / - + --- / - + --- / - + -	
54 ^a	Emrî	Beñzemez ruḥsâr-ı zîbâña yüzün gördüm gülüñ Nâleme öykünmez işitdüm hezârın bülbulüñ	396	Matla	1	- + --- / - + --- / - + --- / - + -	(Saraç (?): 142, E-Kitap)
54 ^a	Emrî	İki kaşuñ iki muşḥaf-ı ruḥsârûnda İki zülfüñ iki dâl âyet-i didâruñda	397	Matla	1	- + --- / - + --- / - + --- / - + -	(Saraç (?): 240, E-Kitap)
55 ^b	Fuzûlî	Küfr-i zülfüñ şalalı raḥneler îmânımuza Kâfir aḡlar bizüm aḥvâl-i perişânımuza	398	Gazel	5	+ + --- / + + --- / + + --- / + + -	

Mecmuada yer alan şairlerin alfabetik listesi, şairlere ait şiir sayısı ve şiirlerinin mecmuadaki yerleri şiir numaralarıyla birlikte aşağıda yer alan tabloda detaylı bir şekilde verilmiştir.

Mecmuada 130 şairin mahlası belirtilmiştir. Mahlası belirtilmeyen manzumelerde, yapılan incelemeler neticesinde 10 şairin daha mahlasına ulaşılmıştır. Belirlenen bu 10 şair ile birlikte mecmuada yer alan şair sayısı toplamda 140 olarak belirlenmiştir.

Mecmuada Şehrî mahlaslı 2 şair olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde aynı mahlası kullanan şairlere mecmuada yer verilmiş olması ihtimali bulunsa da (Enverî, Bezmî, Senâyî, Sâ'ib vs. gibi) bunun tespiti yapılamadığından dolayı manzumeler tek mahlas altında verilmiştir.

Parantez içinde + rakam (+1) olarak verilen şiir sayılarında, mecmuada aynı mahlası taşıyan şairin hangisine ait olduğunun tespiti yapılamadığından dolayı her iki mahlası taşıyan şairlerin şiir sayısına eklenmiştir.

Tablo 2. 2 Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirleri

Şairler	Toplam Şiir Sayısı	Şiir Numaraları
Āftābī	1	311.
Āhī	2	130, 165.
Aḥmed-i Dā' i	1	357.
‘Amrī	6	120, 155, 163, 175, 214, 216.
Arpaeminizāde Sāmī	1	231.
‘Āşık Kāmil	1	277.
‘Āşık ‘Ömer	9	259, 261, 262, 263, 264, 266, 267, 268, 278.
‘Aṭā	1	63.
‘Azīz	2	80, 88.
Bahārī	1	109.
Bahāyī	3	77, 79, 82.
Bākī	15	133, 144, 147, 150, 153, 156, 159, 160, 179, 181, 184, 251, 253, 329, 355.
Bālī	1	200.
Bedrī	1	207.
Behiştī-i Sānī	1	105.
Belīgī	2	67, 85.
Berkī	1	4.
Beyāzī	1	154.
Bezmī	2	169, 252
Celālī	2	34, 351.
Cevrī	1	288.
Cinānī	1	359.
Dihlevī	1	52.
Elvānī	1	377.
Emrī	3	284, 396, 397.
Enverī	3	35, 65, 215.
Fā'iz	2	96, 110, 324.
Faşīḥ	2	86, 379.
Fehīm	4	117, 170, 290, 378.
Fenni	2	220, 254.
Fethī	1	68.
Feyzī	1	54.
Fezāyī	3	44, 45, 46.
Fıtnat	1	376.
Fuzūlī	3	282, 325, 398.
Ġamī	1	260.
Ġanī	1	292.
Gelibolulu ‘Ālī	1	294.
Gevherī	6	269, 270, 271, 272, 273, 274.

Tablo 2. 2 Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirleri (Devamı)

Ġnāyī	1	69.
Hāfız	1	8.
Hafī	1	123.
Hākānī	1	23.
Hāsīb	5	103, 126, 222, 254, 255.
Hātifī	2	27,28.
Hayālī	1	363.
Hıfzī	2	71, 310.
Hüdāyī	1	10.
Hüsni	3	129, 136, 353.
Hüsrev	1	47.
‘İydī	1	364.
‘İşmetī	2	205, 302.
‘İşretī	1	304.
‘İzzetī	1	232.
Qabūlī	1	212.
Qadīmī	1	48.
Kātibi	2	41, 42.
Kātibzāde Şākıb	1	192.
Kelīmī	1	76.
Kemāl	1	178.
Kemālpaşazāde	1	309.
Kenzī	1	246.
Qudsi	1	265.
Lāmi‘ī	3	56, 356, 358.
Lebīb	1	186.
Luṭfī	19	50, 61, 64, 78, 83, 104, 112, 113, 114, 125, 139, 143, 183, 193, 202, 243, 244, 257, 352.
Māhir	1	142.
Mahlas Yok	46	5, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 66, 70, 72, 75, 138, 236, 245, 256, 279, 300, 301, 305, 306, 307, 308, 313, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 322, 323, 326, 327, 328, 386, 387, 389, 390, 391.
Medhī	1	162.
Mesihi	1	383.
Mirzāzāde Sālīm	14	98, 99, 172, 247, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343.
Molla Cāmī	2	32, 33.

Tablo 2. 2 Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirleri (Devamı)

Nābī	16	73, 121, 137, 149, 157, 158, 161, 164, 185, 201, 208, 227, 230, 235, 303, 350.
Nādirī	1	51.
Naḥīfī	3	29, 30, 31.
Naḥlī	4	111, 122, 152, 238.
Nā'īl 'Abdu'r-raḥīm	1	107.
Nā'īl Rāmīpāşāzāde	1	217.
Nā'īlī	1	291.
Nāṭıḳ	1	92.
Naẓīm	2	43, 229.
Necātī	2	297, 299.
Nedīm	1	209.
Nef'ī	1	287.
Nev'ī	1	285.
Nev'īzāde 'Aṭāyī	1	58.
Neylī	1	6.
Nizāmī-i Gencevī	1	49.
'Osmānzāde Tā'ib	1	381.
'Örfī	4	145, 151, 180, 248.
Rāğb	9	366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374.
Rā'if	1	360.
Rāḳım	1	219.
Rāşid	3	87, 187, 361.
Rātīb	1	213.
Refī' -i Āmidī	1	388.
Resmī	1	84.
Reşid	1	204.
Revānī	1	283.
Rızāyī	17	93, 97, 132, 166, 167, 173, 176.
Riyāzī	1	134.
Rūḥī	4	239, 242, 250, 281.
Rūsūḥī	1	148.
Şābit	18	1, 95, 140, 182, 196, 198, 237, 321, 330, 331, 332, 333, 344, 345, 346, 347, 348, 349.
Şabūḥī	1	296.
Şafāyī	1	59.
Şāfī	1	362.
Şā'ib	2	37, 89.
Sānī-i Evvel	1	115.

Tablo 2. 2 Mecmuada Yer Alan Şairler ve Şiirleri (Devamı)

Sānī-i Sānī (Beg)	3	116, 119, 127, 131.
Selmān	3	38, 39, 40.
Şenāyī	2	249, 280.
Serārī	1	57.
Seyyid Vehbī	9 (+1)	90, 94, 189, 190, 210, 223, 275, 276, 317, (380).
Sırrī	17	36, 62, 100, 101, 102, 124, 135, 195, 199, 228, 233, 241, 354, 392, 393, 394, 395.
Şubhizāde	1	312.
Sultān Selīm	1	295.
Şūrī	1	53.
Sünbülzāde Vehbī	2 (+1)	(380), 382, 385.
Şehrī(Malatyalı)	1	91.
Şehrī(Tekirdağlı)	4	106, 118, 128, 240.
Şeref	1	60.
Şevket	1	9.
Şeyhü'l-islām Yahyā	3 (+1)	2, 3, (5), 146.
Ṭabī'ī	1	286.
Taşlıcalı Yahyā	3+(1)	24, 25, 26, 55(?).
‘Ubeydī	2	289, 293.
‘Ulvi	1	365.
Ünsī	1	234.
Vākıf	1	225.
Vālihī	1	298.
Vāşıf	1	211.
Vāşıfzāde	1	74.
Vecdī	10	168, 171, 174, 177, 188, 191, 194, 197, 203, 206.
Vesīm	1	81.
Veysī	3	218, 221, 224.
Zekāyī	1	375.
Zeyneb	1	141.
Zihnī	3	108, 226, 258.
Zülālī	1	384.

Toplam

140	398	
-----	-----	--

2.2.2 Mecmuada Bulunan Şairlerin Biyografileri

Âftâbî (ö. ?)

Hayatı hakkındaki bilgiler çok kısıtlıdır. Amasyada halvet üzere olup halka nasihatte bulunmuştur.³³

Âhî, Benli Hasan (ö. 923/1517)

Asıl adı Hasan olup Niğbolu'da Tirsinik'te doğmuştur. Benli Hasan lakabıyla tanınan şairin babası Seydi Hoca'dır. Dilsiz Dânişmend olarak da anılmıştır. Yaşı ilerlemesine rağmen tahsile başladı, kırk yaşlarında Kara Bâlî'den mülâzım olduktan sonra şiir ve nesirleriyle adını duyurmaya başladı.

Rivayete edildiğine göre, Yavuz Sultan Selim şairin şiirlerini görüp beğenince ilgilenilmesini istedi ve bunun üzerine Kazasker Kemalpaşazâde Bursa'daki Bayezid Paşa Medresesi müderrisliğine tayinini teklif etti. Âhî, çevresindekilerin telkinlerine uyararak bu vazifeyi kabul etmeyince ilgisinin kötüye kullanılmasına kızan padişah, ona yeni bir görev verilmesini istemedi. Uzunca bir süre sonra Karaferye Medresesi'ne müderris tayin edildi. Bu sırada Manastır'da, şair Hâverî'nin kız kardeşiyle evlendi ve çok geçmeden Karaferye'de öldü.

Kaynaklarda devrin iyi şairleri arasında gösterilir. Çoğunlukla mesnevi şairi olarak tanınmış olup mesnevileri diğer şiirlerine tercih edilmiştir.

Eserleri: 1. Dîvân, 2. Hüsn ü Dil.³⁴

Ahmed-i Dâ'î (ö. 824/1421'den sonra)

Dâ'î'nin eserlerinden hareketle onun I. Murad, Germiyan Beyi II. Yâkub, Yıldırım Bayezid'in oğlu Emîr Süleyman ve II. Murad devirlerini yaşadığı sanılmaktadır. Germiyan'da bir süre kadılık yapmıştır. Süleyman Şah'ın 1387 yılında vefatından sonra yerine geçen II. Yâkub Dâ'î'yi himayesine almıştır. II. Yâkub'un Yıldırım tarafından mağlûp edilmesi ve Germiyan topraklarının Osmanlı'ya katılması sonucu Dâ'î de muhtemelen Kütahya'da tanıştığı Emîr Süleyman'ın yanına gitmiştir. Dâ'î de 1406'da Çengnâme adlı mesnevisini Emîr Süleyman adına kaleme almıştır.

³³ Aysun Sungurhan Eyduran, *Beyânî Tezkiret'ü'ş-Şu'arâ*, KTB, E-Kitap, s. 18-19, <http://ekitap.kulturTurizm.gov.tr/Eklenti/10733.metinpdf.pdf?0> Erişim: 14.06.2017, 14:14.

³⁴ Mustafa İsen, "Âhî", *DİA*, C. 01, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1988, s. 527.

Divanında da Emîr Süleyman adına yazılmış şiirleri vardır. Emîr Süleyman'ın 1410 yılında öldürülmesi üzerine Dâ'î'nin Çelebi Mehmed'in himayesine girdiği, onun cülûsu ile ilgili olarak yazdığı kasidesinden anlaşılmaktadır.

Ahmed-i Dâ'î'nin mensur ve manzum eserleri bir külliyatta toplanmış olmasına rağmen düzenli bir sıralama yapılmamıştır. Dâ'î, çoğu tercüme olan sekizi mensur, altısı manzum on dört eser kaleme almıştır. Bunların tasavvufî bir mesnevi, evliya tezkiresi, rüya tâbiri, fıkıh, tefsir, inşâ örnekleri, tıp, astronomi, lugat ve hadis örnekleri gibi hemen hepsinin ayrı konularda yazılmış olması, ilgi alanlarının genişliğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Eserleri: 1. Tercüme-i Tefsîr-i Ebü'l-Leys es-Semerkindî, 2. Miftâhu'l-cenne, 3. Tercüme-i Kitâbü't-Ta'birnâme, 4. Tercüme-i Eşkâl-i Nasîr-i Tûsî (Tercüme-i Sî fasl fi't-takvîm), 5. Teressül, 6. Tercüme-i Tezkiretü'l-evliyâ, 7. Tercüme-i Tıbb-ı Nebevî, 8. Vesîletü'l-mülûk fi ehli's-sülûk, 9. Farsça Dîvân, 10. Ukudü'l-cevâhir, 11. Câmasbnâme, 12. Türkçe Divan, 13. Vasiyyet-i Nûşirevân-ı Âdil be-Pusereş Hürmüz-i Tâcdâr, 14. Çengnâme.³⁵

'Amrî (ö. 930/1523-24)

Asıl adı Amr olup Fâtilh Sultan Mehmed ve II. Bayezid devirlerinde müderrislik, kazaskerlik ve şeyhülislâmlık görevlerinde bulunmuş olan Abdülkerim Efendi'nin azatlı kölesi ve evlatlığıdır. Abdülkerim Efendi onun tahsil ve terbiyesiyle bizzat ilgilenmiş, iyi bir şekilde eğitim almasını sağlamıştır. 'Amrî eğitimini bitirince bir müddet mülâzımlık yapmış, sonrasında ise kadılık mesleğine intisap ederek Serfiçe kadılığına tayin edilmiştir. Ders arkadaşı olan İshak Çelebi'ye yazdığı bir mektuptan, Amrî'nin, kazancının bolluğu ve rahatlığı dolayısıyla kadılıkta karar kıldığı anlaşılmaktadır. Serfiçe'den sonra nerelerde görev yaptığı bilinmemekle beraber son olarak Vize kadılığına tayin edildiği ve çok geçmeden çok geçmeden burada vefat etmiştir.

³⁵ Günay Kut, "Ahmed-i Dâî", *DİA*, C. 02, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1989, s. 56-58.

Devrinde tanınan ve beğenilen bir şair olmasının yanında maharetlerini çevresindekileri hayran etmeye harcadığı ifade edilmektedir. Şairin bilinen tek eseri divanıdır.³⁶

Arpaeminizâde Sâmi (ö. 1146/1734)

Asıl adı Mustafa olup babası Arpaemini Osman Efendi'nin görevinden dolayı Arpaeminizâde olarak tanınır. Eğitimi ve ilk görevleri hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. İyi bir öğrenim gördüğü ve kısa sürede kâtipliğe yükseldiği ifade edilmiştir. Kaynaklarda onun kitâbet mesleğinde ilerleme kaydettiğinden, Hocazâde Mehmed Efendi'nin anında sülüs ve nesih öğrendiğinden, icâzet alarak özellikle ta'lik ve şikeste-ta'lik yazıda maharetiyle tanındığından söz eder.

Mustafa Sâmi tarihçiliğinden çok şairliğiyle tanınmıştır. Şiirlerinin bir kısmında mûsiki terimlerine yer vermiş olmasından başka mûsiki makamları hakkında bir de mesnevi yazması hattatlığın yanı sıra mûsiki ile de ilgilendiğini göstermektedir. İran edebiyatının etkisinde şiir yazan şairlerin ve Nâbî'yi takip edenlerin önde gelenlerinden biri olmuştur. Şiirlerinde mahallî unsurlar yok denecek kadar az olup çoğunlukla hikemî ve düşündürücü konulara yer vermiştir. Dile hâkim, etkileyici ve akıcı bir üslûp kullanmış olup, tarzı genellikle kapalı ve düşünceleri derindir.

Eserleri: 1. Divan, 2. Târih.³⁷

Âşık Kâmil (ö. ?)

Mecmuada 277. numarada 1 muhammesi bulunan şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgi edinilememiştir.

Âşık Ömer (ö. 1119/1707 [?])

Konya'nın Hadım ilçesinin Gezleve köyünde 1651 yılında doğmuş olduğu sanılmaktadır. Düzenli bir medrese eğitimi almadığı anlaşılmakla birlikte kendi kendini yetiştirmiş ve devrindeki diğer âşıklara göre daha seçkin bir yer kazanmıştır. Şerîfi adlı bir şairden ders aldığı, başta Fuzûlî olmak üzere klâsik edebiyatın belli başlı büyük şahsiyetleri yanında Hâfız Divanı'nı ve Sa'dî'nin Gülistân'ını okuyacak kadar

³⁶ Mehmet Çavuşoğlu, “Amrî”, *DİA*, C. 03, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, s. 96-97.

³⁷ Fatma Sabiha Kutlar, “Mustafa Sâmi Bey”, *DİA*, C. 31, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, s. 354-356.

Farsça öğrendiği anlaşılmaktadır. Şiirlerinden İstanbul, Bursa, Varna, Sakız, Sinop ve Bağdat gibi şehirleri dolaştığı anlaşılmaktadır. Önceleri divan şairlerine özenerek özenerek Adlî mahlasını seçmiş, sonrasında ise Ömer mahlasını kullanmıştır. Şiirlerinde Bağdat'tan Tuna'ya kadar uzanan geniş bir coğrafya yer almakla beraber bazı şiirlerinin hayal mahsulü olduğu tahmin edilmektedir. 1707'de İstanbul'da öldüğü ve Yemiş İskelesi'nde bir türbesinin bulunduğu da yine rivayetler arasındadır.

17. yy'da Türk saz şiirinin önde gelen isimlerinden olan Âşık Ömer geniş halk kitleleri tarafından benimsenmiş olup kendisinden sonra yetişen pekçok şair tarafından kendisine nazireler yazılmıştır. Hem aruz hem de hece vezniyle şiirler yazan şair sayısı 2000'i aşan şiirleriyle Türk edebiyatının en çok yazan şairlerinden biri olmuştur.³⁸

‘Atâ (ö. ?)

Edebiyatımızda ‘Atâ mahlası bulunan birçok şair olduğuna dair kaynaklarda bilgi bulunmaktadır. Mecmuada 63. numarada 1 gazeli bulunan şairin bu şairlerden hangisi ait olduğu tespit edilememiştir.

‘Azîz (ö. ?)

Edebiyatımızda ‘Azîz mahlası bulunan birçok şair olduğuna dair kaynaklarda bilgi bulunmaktadır. Mecmuada 80. ve 88. numarada 2 gazeli bulunan şairin bu şairlerden hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Bahârî (ö. 898/1492; 958/1551-52 ?)

Asıl adı Ali olup Tırhalalıdır. Medrese eğitimini bitirdikten sonra Seydi Çelebi'den mülâzım olmuştur. Birkaç yerde müderrislik yaptıktan sonra bazı devlet büyüklerinin çocuklarına dersler vermiştir. Kadılık da yapan Bahârî, önceleri Kemâl mahlasını kullanmıştır.

³⁸ Abdulkadir Karahan, “Âşık Ömer”, *DİA*, C. 04, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, s. 1.

Kaynaklarda gazelde, özellikle de tarih düşürme ve muammada maharetli olduğu ifade edilmiştir. Divanı ve Yûsuf u Züleyhâ'sı olduğu söylenmiş olmasına rağmen iki eserin de nüshalarına rastlanılmamıştır.³⁹

Bahâyî (ö. 996/1587)

Asıl adı Abdullah olup Şeyh Bahâeddinzâde'nin oğludur. Şeyhülislâm Ebu's-suud Efendi'den ders almış ve mülazım olmuştur. Rumeli kazaskerliğinden sonra Mısır'a ve Mekke'ye kadı olmuş ve Mekke'de vefat etmiştir.⁴⁰

Bâkî (ö. 1008 / 1600)

Asıl adı Mahmud Abdülbâkî olup İstanbulludur. Babası Fâtih Camii müezzinlerinden Mehmed Efendi'dir. Bir görüş Bâkî'nin ilk yıllarında çırak olarak saraçlık mesleğine girdiğini söylerken, bir başka görüşte göre ise onun camilerde kandillerin yakılması ve bakımı hizmetini yapan serrâclık yaptığı ileri sürer. Yaratılışındaki okuma ve öğrenme arzusu onu medreseye yöneltti. Karamânîzâde Mehmed Efendi'den uzun süre okudu. Ders arkadaşları arasında Nev'î, Üsküplü Vâlihî, Edirneli Mecdî, Hoca Sâdeddin, Karamanlı Muhyiddin gibi ileride şair ve âlim olarak ün kazanacak gençler vardı. Zâtî'nin Beyazıt Camii'deki remilci dükkânına sık sık giderek gazellerini onun tenkidine sunmuştur.

Çeşitli medreselerde müderrislik ve Mekke'de kadılık görevlerinde bulunmuş olmasının yanı sıra Anadolu ve Rumeli kazaskerliğinde de bulunmuştur. Devrin padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın himayesini kazanmış ve onun ölümü üzerine ünlü mersiyesini yazmıştır.

Şiir söylemedeki üstün yeteneğiyle vezin kusurlarını en aza indirmiştir. Gazel şairi olup bu türdeki üstünlüğü kendisinden sonraki dönemlerde de sürmüştür. Gazellerinde hayatın zevk ve eğlencelerini ifade eden bir anlayış bulunmaktadır.

³⁹ Aysun Sungurhan Eydurun, *Beyânî Tezkiretü's-şu'arâ*, s. 33.

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10733,metinpdf.pdf?0> Erişim: 13.04.2017, 10:36; Mehmet Fatih Köksal, "Bahârî", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 13.04.2017, 10:36. <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=386>

⁴⁰ Aysun Sungurhan Eydurun, a.g.e., s. 33; Eydurun, *Kınalîzâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-şu'arâ I*, KTB, s. 184-185.

Eserleri: 1. Divan, 2. Fezâilü'l-cihâd, 3. Meâlimü'l-yakın fi sîreti seyyidi'l-mürselîn, 4. Fezâil-i Mekke.⁴¹

Bedrî (ö. ?)

Bedrî mahlaslı birçok şair olduğuna dair kaynaklarda bilgi bulunmaktadır. Mecmuada 207. numarada 1 gazeli bulunan şairin bu şairlerden hangisi ait olduğu tespit edilememiştir.

Behiştî-i Sâni (ö. ?)

Hayatı hakkında bilinenler sınırlı olup eğitimi tamamlandıktan sonra Çorlu kasabasına gelip Merkez Efendi'ye bağlanarak burada kaldığı ve şiirinin beğenildiği ifade edilmiştir.⁴²

Beliği (ö. 970/1562 ?)

Asıl adı bilinmeyen şair İstanbulludur. Yeniçeri olup kuloğullarından olduğu ifade edilmektedir. Sekerân Bâlî Efendi'ye bağlanarak tasavvuf yoluna girmiştir.

Şiirde güçlü olduğu belagatli şiirleri ve nazik sözlerinin döneminde beğenildiği Ahdî tarafından bildirilmektedir.⁴³

Berkî (ö. ?)

Hayatı hakkında kaynaklarda yer alan bilgiler kısıtlıdır. XVI. yüzyıla kadar olan şairlerin şiirlerini ihtiva eden bir şiir mecmuasında “Berkî Bey” adıyla kayıtlı bir gazel bulunmaktadır. Mecmuanın yazıldığı dönem düşünüldüğünde Berkî'nin XVI. yüzyıl şairlerinden olduğu sanılmaktadır.⁴⁴

⁴¹ Mehmet Çavuşoğlu, “Bâkî”, *DİA*, C. 4, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, s. 537-540.

⁴² Aysun Sungurhan Eydurhan, *Beyânî Tezkiretü'ş-şu'arâ*, s. 34.

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10733,metinpdf.pdf?0> Erişim: 13.04.2017, 11:07.

⁴³ Mehmet Pektaş, “Beliği”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 13.04.2017, 10:09.

<http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=421>; Süleyman Solmaz, *Ahdî, Gülşen-i Şu'arâ*, s. 114. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10731,agmpdf.pdf?0> Erişim: 13.04.2017, 10:13.

⁴⁴ Yunus Kaplan, “Berkî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,

<http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6313> Erişim: 13.04.2017, 17:33.

Beyâzî (ö. ?)

Edebiyatımız birkaç farklı Beyâzî mahlaslı şair olduğunun bilgisi kaynaklarda yer almaktadır. Mecmuada 154. numarada 1 gazeli bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Bezmî (ö. 998/1589-90)

Asıl adı Abdullah olup Filibelidir. Bezmî'nin babası, kendisi de bir şair olan, Filibeli Kadı Derviş Çelebidir. Topal Kadı olarak da bilinen Bezmî, III. Murad devrinde yaşamıştır. Kaynaklarda, akranlarından üstün olduğu, ilim ve irfanda kabiliyetli bir şair olduğu bilgisi bulunmaktadır.⁴⁵

Celâlî (ö. ?)

Celâlî mahlaslı pek çok şair olduğu bilgisi kaynaklarda yer almaktadır. Mecmuada 34 ve 351. numarada bulunan beyitlerin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir. Bununla birlikte bu 2 manzumenin 2 ayrı şaire ait olması da olasıdır.

Cevrî (ö. 1065 / 1654)

İstanbul'da olan şairin asıl adı İbrâhim olup ailesi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Şair, Cevrî Çelebi ve Cevrî Dede olarak da anılmaktadır. Kaynaklarda iyi bir tahsil gördüğüne dair bilgiler vardır. Ankaralı İsmail Rüşûhî Dede'nin sohbetlerine ve Mevlevî tekkelerindeki semâlara devam etmiştir. Hattatlık ile meşgul olmuş ve bu alanda günümüze ulaşan yazılarında usta bir hattat olduğu anlaşılmaktadır.

Devlet memuriyeti alıp almadığı tartışmalıdır. Ancak yazdığı kitaplardan kazandığı paralarla geçimini sağlamış olan Cevrî Çelebi, 1654'de İstanbul'da ölmüştür.

Eserleri: 1. Divan, 2. Selimnâme, 3. Hilye-i Çihâr-yâr-ı Güzîn, 4. Hall-i Tahkikat, 5. Aynü'l-füyûz, 6. Melhame, 7. Nazm-ı Niyâz.⁴⁶

⁴⁵ İsmail Hakkı Aksoyak, "Bezmî, Dervişzâde Kadı Bezmî Abdullah Çelebi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7223> Erişim: 13.04.2017, 17:49.

⁴⁶Hüseyin Ayan, "Cevrî İbrâhim Çelebi", *DİA*, C. 07, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, s. 460-461.

Cinânî (ö. ?)

Edebiyatımızda Cinânî mahlaslı birçok şair olduğuna dair kaynaklarda bilgi bulunmaktadır. Mecmuada 359. numarada 2 beyitlik Arapça 1 mesnevisi bulunan şairin bu şairlerden hangisi ait olduğu tespit edilememiştir.

Dihlevî (ö. ?)

Mecmuada 52. numarada 1 beyti bulunan şairin kim olduğuna dair herhangi bir bilgi edinilememiştir.

Elvânî (ö. ?)

Mecmuada 377. numarada Arapça 1 hilyesi bulunan şairin kim olduğu tespit edilememiştir.

Emrî (ö. 983/1575)

Asıl adı Emrullâh olup Edirnelidir. Bir süre bazı imaretlerin kitabet vazifesiyle meşgul olduktan sonra Yıldırım Bayezid Medresesi'nin tevliyeti hizmetinde bulunmuş, daha sonra buradan azledilmiştir. Kaynaklar ömrünü tevliyet hizmetleriyle geçirdiğini, Edirne ve İstanbul dışında herhangi bir yerde bulunmadığını ifade ederler.

Şiiri hakkında yapılan değerlendirmelerde hayal gücüne ve kullandığı teşbihlere dikkat çekilir. Kendisinden önce hiçbir şairin kullanmadığı mazmunlar ve ince fikirlerle şiirlerini ördüğü ifade edilen şairin sanatı devrinde takdir edilmiştir. Muamma ile fazlaca uğraşması sebebiyle gazellerini de muamma gibi yazmasına ve birtakım kelime oyunlarına rağbet etmesine yol açmış, bu durum da kimi zaman şiirlerinin anlaşılmasına yol açmıştır.

Emrî'nin bugüne ulaşan eserleri divanı ile muammalarıdır. Divanı ölümünden sonra tertip edilmiştir. Tarih düşürmedeki ustalığından bahsedilmekle beraber tesbit edilebilen tarihlerinin sayısı azdır.⁴⁷

⁴⁷ M.A. Yekta Saraç, "Emrî", *DİA*, C. 11, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995, s. 164

Enverî (ö. 957 / 1547)

Asıl adı Nureddin, Mehmed veya her ikisi olduğu sanılmaktadır. Bitpazarı'ndaki dükkânında vefatına kadar mürekkepçilik ve süzengerlik yapmıştır. Kaynaklarda okuma yazma bilmediğini ancak şiir söylemekte maharetli olduğu ifade edilmektedir.

Devrinde tanınan ve şiirleri beğenilen bir şair olan Enverî'nin şiirlerine nazireler yazıldığı gibi kendisi de birçok nazire yazmıştır. Şiirlerinin bir kısmı bestelenmiştir. Rind bir kişiliğe sahip olması şiirlerine yansımıştır.⁴⁸

Fâ'iz (ö. 1130 / 1717)

Asıl adı Mustafa olup Edirne'de doğmuştur. Doğum tarihi kesin olarak bilinmeyen Fâiz, Börekçizâde lakabıyla da anılmaktadır. Çoğunlukla Fâiz mahlasını kullanmış olsa da az sayıdaki gazelinde Feyzî mahlasını da kullanmıştır. Gençliğinde iyi bir eğitim aldığı ve hat sanatında hatırı sayılır bir kişi olduğu kaynaklarda ifade edilmektedir. 1688 yılında yaptırılan Abdülvâsî Medresesi'nin ilk müderrisi olduktan sonra da birçok medresede müderrislik görevlerinde bulundu.

Şiirde maharetli ve devrinde tanınan bir şair olup, bazı gazelleri bestelenmiştir. Bazı şiirlerine nazireler yazılmıştır. Kendisiyle çağdaş olan Nâbî'yi övmüş ve onun hem şair hem de insan olarak üstün özelliklere sahip olduğunu ifade etmiştir.⁴⁹

Fâsih (ö. 1111 / 1699)

Asıl adı Ahmet olup İstanbulludur. Doğum tarihi net olarak bilinmiyor olmakla birlikte 17. yy'ın ikinci yarısında doğduğu tahmin edilmektedir. Fâsih Ahmed Dede olarak anılan şair Dukakinzâde ailesine mensuptur. Devlet adamı, alim, şair ve mutasavvıflar yetiştiren bir aileden gelen şair'in aldığı eğitim kaynaklarda açıkça ifade edilmemiş olmasına rağmen Türkçe, Farsça ve Arapça'ya hakimiyetinden, şiir ve inşâdaki ustalığıyla hat ve resimdeki maharetinden ve hazine katipliği görevinde bulunmasından iyi bir tahsil gördüğü anlaşılmaktadır.

⁴⁸ Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı, “*Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divan'ı*”, Ankara: MEB Yayınları, 2001.

⁴⁹ Tarık Demir, *Edirneli Fâiz Divanı İnceleme-Metin-Dizin*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006, s. 3-8.

Dili iyi kullanan, vezne hâkim olan şair kendi üslûbunu ortaya koymuştur. Gazellerinin çoğu rindâne ve âşıkâne olup şiirlerinde hat, resim, mûsikiye yer vermiştir. Şiirleri birçok şair üzerinde etkisi olmuş ve çağdaşı olan pek çok büyük şair arasında anılmıştır.

Eserleri: 1. Divan, 2. Dîvânçe, 3. Münşeât, 4. Münâzara-i Gül ü Mül, 5. Münâzara-i Rûz u Şeb, 6. Tenbâkûnâme, 7. Kalem Makalesi.⁵⁰

Fehîm-i Kadîm (ö. 1057/1647)

Asıl adı Mustafa'dır. Babasının Halep asıllı olduğu, İstanbul'da unculuk yahut kurabiyecilik yaptığı bilinmektedir. Fehîm'e bu sebeple "Uncuzâde" denildiği gibi XIX. yüzyılda hoca olarak büyük şöhrete sahip bulunan ve Fehîm'e hayranlığı dolayısıyla aynı mahlası kullanan Süleyman Fehîm Efendi ile karıştırılmaması için "Kadîm" sıfatıyla anılmaktadır.

Divan şairi olarak en önemli özelliği kendine has bir üslûbunun olmasıdır. Şiirlerinde başlıca kendi iç dünyasını anlatmış; düşünce yerine hayali, dış dünya yerine insanın heyecan ve kederlerini benimseyen sebki Hindî'nin de divan şiirindeki ilk büyük temsilcilerinden olmuştur. Bunun bir neticesi olarak fazla söz söylemek yerine az ama öz söyleyişi benimsemiştir.

Eserleri: 1. Divan, 2. Şehrengîz, 3. Bahr-ı Tavîl, 4. Tercüme-i Letâif-i Kümmelîn, 5. Durûb-ı Emsâl-i Türkî.⁵¹

Fennî (ö. 1158 / 1745)

Asıl adı Mustafa'dır. Nerede ve ne zaman doğduğuna dair herhangi bir bilgi olmamasına rağmen İstanbullu olduğu sanılmaktadır. Kibar dairelerinde yetiştiğinin kaynaklarda belirtilmiş olması iyi bir eğitim aldığına delil olarak gösterilebilir. Şairin mesleğinin de hâcegânlık olması onun bu makama gelmek için iyi bir eğitim aldığı fikrini desteklemektedir.

Şiirlerinde samimi, anlaşılır ve akıcı bir dil kullanmıştır. Dikkat çeken özelliklerinden biri de yapmacıktan uzak, akla ilk geldiği anda söylenmiş izlenimi

⁵⁰ Mustafa Çıpan, "Fasîh Ahmed Dede" *DİA*, C. 12, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995, s. 213-214.

⁵¹ Tahir Üzgör, "Fehîm-i Kadîm", *DİA*, C. 12, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995, s. 295-296.

veren ifadeler kullanmasıdır. Şiir anlayışı mahallileşme akımı etrafında şekillenmiştir. Bu durumun bir sonucu olarak da şiirlerinde atasözleri ve deyimlere yer vermiştir.⁵²

Fethî (ö. ?)

Edebiyatımızda Fethî mahlaslı pek çok şair olduğu bilgisi kaynaklarda yer almaktadır. Mecmuada 68. numarada 1 gazeli bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Fezî (ö. ?)

Fezî mahlaslı pek çok şair olduğu bilgisi kaynaklarda yer almaktadır. Mecmuada 54. numarada 1 beyti bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Fezâyî (ö. ?)

Mecmuada 44, 45. ve 46. numarada 3 beyti bulunan şairin kim olduğunda dair herhangi bir bilgi edinilememiştir.

Fıtnat Hanım (ö. 1194/1780)

Tanınmış bir aileden gelmiş olmasına rağmen hayatı hakkında bilinenler çok kısıtlıdır. İstanbul'da doğmuş olup Şeyhülislâm Mehmed Esad Efendi'nin kızıdır. Baba tarafından başta büyük babasından itibaren toplamda beş şeyhülislâm çıkaran oldukça yüksek kültürlü bir ailede bulunan Fıtnat Hanım'ın yetişmesinde bu yüksek kültürün etkisi tartışmasızdır. Yazmış olduğu nazirelerin çoğunun babası ile kardeşine yazılmış olması bu etkiyi açıkça göstermektedir.

Hikemî şiirler yazan Fıtnat Hanım'ın üzerinde Râgıb Paşa'nın büyük etkilerinin olduğu ifade edilmektedir. Anlatılan rivayetlerde Fıtnat'ın, Râgıb Paşa'nın şairlerle olan sohbet meclislerine katıldığı aktarılır. Aile fertlerinin şeyhülislâm olmalarının yanında şiir ve edebiyat ile de ilgileniyor olmaları dolayısıyla Fıtnat Hanım'ın daha erken yaşlarda şiire merak duyduğunu söylemek güç değildir. Nazım tekniğine hâkim, ifadeleri kuvvetli ve rahattır.⁵³

⁵² Hacı İbrahim Demirkazık, *18. yy Şairi Mustafa Fennî: Dîvân (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2009, s. 1-16.

⁵³ Ömer Faruk Akün, "Fıtnat Hanım", *DİA*, C. 13, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996, s. 39-46

Fuzûlî (ö.963 / 1556)

Asıl adı Mehmed olup Bağdat çevresinde doğduğu ve soyunun Akkoyunlu Türkmenlerine dayandığı sanılmaktadır. Babasının Hille müftüsü olduğu ve ilk bilgilerini babasından aldığı sonrasında ise Rahmetullah adlı bir hocadan ders aldığı rivayet edilmektedir. Şiirlerinden hareketle ilk edebî zevkini Azeri edebiyatının ünlü şairlerinden olan Habîbî'den aldığı tahmin edilmektedir. Arapça ve Farsça'yı bu dillerde çok iyi eserler yazabilecek derece öğrenmiştir.

Fuzûlî'yi edebiyatımızın en önemli isimlerinden biri yapan özelliği, Türkçe'ye olan hâkimiyeti, samimi oluşu, coşkunluğu, sadeliği ve ifade kuvvetidir. Fuzûlî'de aşk, dünyevîlikten sûfiyâneliğe doğru uzanan ilâhî aşkın en derin ve samimi bir ifadesi olarak yer alır.

Türkçe Eserleri. 1. Divan, 2. Leylâ vü Mecnûn, 3. Beng ü Bâde, 4. Hadîs-i Erbaîn Tercümesi, 5. Sohbetü'l-esmâr, 6. Hadîkatü's-süadâ, 7. Mektuplar.

Farsça Eserleri: 1. Dîvân, 2. Heft-câm, 3. Enîsü'l-kalb, 4. Risâle-i Mu'ammeyât, 5. Rind ü Zâhid, 6. Hüsn ü Aşk.

Arapça Eserleri: 1. Dîvân, 2. Matla'u'l-i'tikad.⁵⁴

Gâmî (ö. ?)

Gâmî mahlaslı pek çok şair olduğu bilgisi kaynaklarda yer almaktadır. Mecmuada 260. numarada 1 gazeli bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Gânî (ö. ?)

Mecmuada 292. numarada 1 gazeli bulunan şairin kim olduğunda dair herhangi bir bilgi edinilememiştir.

Gelibolulu 'Âlî (ö. 1008/1600)

Asıl adı Mustafa olup Geliboluludur. İlk kullanmış olduğu mahlası Çeşmî'dir. Medrese eğitimini tamamladıktan sonra ilk eseri olan Mihr u Mâh'ı sunduğu Şehzade Selim'e divan kâtibi olmuştur. Müderris ve kadı olma isteği kabul edilmeyen şair

⁵⁴ Abdulkadir Karahan, "Fuzûlî", *DİA*, C. 13, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996, s. 240-246.

Şehzade Selim'in eski lalası olan Mustafa Paşa'nın davet etmesiyle divan kâtibi olarak önce Halep'e ardından da Şam'a gitmiştir. Bu görevden sonra birçok sebepten ötürü çeşitli yerlere tayini verilmiştir. Son olarak Cidde'ye tayin olunmuş ve muhtemelen 1600 yılında Cidde Sancak Beyi iken vefat etti.

Çeşitli sahalarda verdiği hem manzum hem de mensur eserleriyle XVI. asrın en önemli şahsiyetlerinden biri olan 'Âlî'nin tarihçiliği yanında, şairlik tarafı da vardır.

Eserleri: 1. Dört ayrı divandan oluşan Türkçe Divanlar, 2. Farsça Divan, 3. Mihr ü Mâh, 4. Tuhfetü'l-uşşâk, 5. Mihr ü Vefâ, 6. Enîsü'l-kulûb, 7. Riyâzü's-sâlikîn, 8. Ravzatü'l-letâif, 9. Sade-i Sad-güher, 10. Gül-i Sad-berg, 11. Subhatü'l-abdâl, 12. Kırk Hadis Tercümeleri, 13. Risâleler; Dekâiku't-tevhîd, Meâlimü't-tevhîd, Nükâtü'l-kâl fi tazmîni'l-makâl ve Bedâiyü'l-makâl, 14. Mecmau'l-bahreyn, 15. Bedî'u'r-rukûm, 16. Câmiu'l-buhûr der Mecâlis-i Sûr, 17. Menşeu'l-inşâ. 18. Künhü'l-ahbâr.⁵⁵

Gevherî (ö. 1114/1703-1142/1730 ?)

Asıl adının Mustafa, Ali veya Mehmed olduğu sanılmaktadır. Genel görüşe göre şair IV. Mehmed, II. Süleyman, II. Ahmed ve II. Mustafa devirlerini yaşamış, hattat Mehmed Bahri Paşa'nın divan kâtipliğini yapmış ve bir süre Şam ve Bağdat'ta görev yapmıştır.

Gevherî şiirlerini oluştururken vezin ve kafiye gibi unsurlardan faydalanmış ve aldığı eğitimin de etkisiyle şiirlerinde yazı diline yaklaşan çağdaşı olan diğer saz şairlerine kıyasla daha ağır bir dil kullanmıştır. Eserlerine bakıldığında bir medrese kültürüne sahip olduğunu ve divan edebiyatını yakından tanıdığı görülmektedir. Hece ile yazdığı koşma ve semâilerin dışında aruzla yazdığı divan, kalenderî, gazel ve müstezadlar da bulunur. Ancak Gevherî'nin şair kişiliğini divan edebiyatı nazım şekilleriyle yazdıklarının yerine âşık tarzı şiirlerinde aramak gerekir.

⁵⁵ Bekir Kütükoğlu, "Âlî Mustafa Efendi", *DİA*, C. 02, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1989, s. 414-416; Ömer Faruk Akün, "Âlî Mustafa Efendi", *DİA*, C. 02, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1989, s. 416-421; Haluk ipekten vd., "Âlî", a.g.e., s. 27.

Gevherî'nin şiirleri, sosyal konuda sayılabilecek IV. Mehmed'in Avusturya Seferleri ile ilgili iki ve Selim Giray için bir medhiyesi dışında kaleme aldığı "Mersiye"si istisna edilirse tek tema etrafında "aşk" üzerinde dönmektedir.⁵⁶

Gınâyî (ö. ?)

Gınâyî mahlaslı pek çok şair olduğu bilgisi kaynaklarda yer almaktadır. Mecmuada 69. numarada 1 gazeli bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Hâfız-ı Şîrâzî (ö. 792/1390 ?)

Asıl adı Hâce Şemseddin Muhammed olup, Şîrâzlıdır. Yaygın şöhretine rağmen hayatı hakkında bilinenler yetersizdir. Hâce unvanına bakıldığında iyi bir eğitim almış olduğu sanılmaktadır. Eğitimi esnasında Kur'an'ı ezberlediği için Hâfız lakabıyla anılmıştır. Dinî ilimlerin yanı sıra çok iyi bir edebiyat bilgisi olduğu şiirlerinden anlaşılmaktadır.

Pek çok nazım şeklinde şiirler yazmış olmasına rağmen kendisine şöhret kazandıran gazelleri olmuştur. Şiirlerindeki ahengin ve akıcılığın yanı sıra dilinin sade ve veciz olması da şöhretini arttıran sebepler arasındadır. Çeşitli mazmunları ihtiva eden gazellerinde birçok edebî sanata yer vermiş olsa da anlamı ve ifadeyi sanatlarla boğmamıştır.⁵⁷

Hafî (ö. ?)

Asıl adı bilinmeyen şair Edirnelidir. Kaynaklarda irfan sahibi ve ümmî olduğuna değinilen Hafî'nin mesleği ayakkabıcılıktır. Divanı olan şairin, ümmî olmasına rağmen nazire mecmualarında şiirleri en çok tanzir edilen şairlerden olması devrinde sevilen ve beğenilen şairlerden olduğunu göstermektedir.⁵⁸

⁵⁶ Nurettin Albayrak, "Gevherî", *DİA*, C. 14, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996, s. 43-44; Şükrü Elçin, *Gevherî Divânı İnceleme-Metin-Dizin-Bibliyografya*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1998, s. 9-19.

⁵⁷ Tahsin Yazıcı, "Hâfız-ı Şîrâzî", *DİA*, C. 17, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997, s. 103-106.

⁵⁸ Mehmet Fatih Köksal, "Hafî (Huffi/Haffi/Hufi ?)", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=775> Erişim: 13.04.2017, 12:23.

Hâkânî (ö.1015/1606)

Hâkânî Mehmed Bey olarak bilinen şair İstanbullu Ayas Paşa torunlarından Mahmud adlı birinin oğlu olduğu bildirilmektedir. Hayatı hakkında bilinenler yeterli olmamakla birlikte iyi bir eğitim aldığı ve saray çevresinde yetiştiği sanılmaktadır.

Eserlerinden iyi derecede Arapça, Farsça bildiği ve divan edebiyatına hâkim olduğu anlaşılmaktadır. Türkçeyi kullanışı, dilinin sadeliği ve üslûbu Hâkânî'yi devrindeki diğer şairlerden üstün bir konuma yerleştirmiştir.

Eserleri: 1. Hilye-i Hâkânî, 2. Divan, 3. Miftâhu'l-fütûhât.⁵⁹

Hasîb (ö. 1199/1784-1785)

Asıl adı Mehmet olup Tekirdağ Hayrabolulu olduğu sanılmaktadır. Babası Hayrabolu'da oturmakta olan Çorumîzâde olarak tanınan Mahmud Bey'dir. Hayatı hakkında bilgiler sınırlıdır. Hasan Sezaî'nin halifelerindedir ve İstanbul Kanlıca'daki Atâ Efendi Tekkesi'ne intisap etmiştir. Divançe ve Silsilenâme-i Gülşenî adlı bir mesnevisinin olduğu ifade edilmektedir.⁶⁰

Hâtîfî (ö. 927/1521)

Tam adı Mevlânâ Abdullâh Hâtîfî olup Herat'ta doğmuştur. Son Timur sultanlarının hizmetinde bulunmakla birlikte, şair ve devlet adamı olan Ali Şîr Nevâî'nin de himayesine girdi. Gençlik döneminin ilk zamanlarında rahat bir hayat sürdürdükten sonra dayısı Câmî'nin derslerine devam etmiş sonrasında ise bir tekke kurarak inzivaya çekilmiştir.

Abdurrahman-ı Câmî'den sonra zamanının en büyük şairlerinden sayılan şairin şiirlerinde Nizâmî ve Dihlevî'nin etkileri görülür.

Eserleri: 1. Divan, 2. Hamse(a) Leylâ vü Mecnûn, b) Heft Manzar,) Şîrîn ü Hüsrev, d) Timurnâme, e) İsmâ'îlnâme (Şâhnâme-i Hâtîfî).⁶¹

⁵⁹ Mustafa Uzun, "Hâkânî Mehmed Bey", *DİA*, C. 15, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997, s. 166-168.

⁶⁰ Hasan Kaya, "Tekirdağlı Divan Şairleri", *Rodosto' dan Süleymanpaşa' ya TEKİRDAĞ, Uluslararası Tekirdağ Tarihi Sempozyumu Bildirileri 26-27 Mart 2015, Namık Kemal Üniversitesi*, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2016, s. 499; Aydın Oy, *Yüzyıllar Boyunca Tekirdağlı Şairler ve Yazarlar*, İstanbul: Tekirdağ Valiliği Yayınları, 1995, s. 154-158.

⁶¹ Mürsel Öztürk, "Hâtîfî", *DİA*, C. 16, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997, s. 468.

Hayâlî (ö. 964/1556-57)

Asıl adı Mehmed, lakabı Bekâr Memî'dir. İyi bir eğitim görmeyen şair, o dönemlerde Kalenderî şeyhi Baba Ali Mest-i Acemî ve müridlerinin cazibesine kapılarak onlara katıldı. Bunlarla birlikte birkaç defa İstanbul'a gidip gelen Hayâlî, bu yolculuklarının birinde, böyle güzel bir gencin Kalenderîler arasında yaşamasını uygun bulmayan İstanbul Kadısı Sarı Gürz Nûreddin tarafından şehir muhtesibi Uzun Ali'ye emanet edildi.

Tezkire yazarları tarafından büyük bir şair olduğu ifade edilen Hayâlî, Sultânü'ş-şuâra, Meşhûr gibi isimlerle de anılır. Tek eseri divanı olup bazı kaynaklarda divanını kendisinin tertip etmediğini, Kanûnî bir defasında divanını görmek istediğinde divanın onun şiirlerini toplamış olan Vefalı Şeyhzâde Ali Çelebi'de bulunabildiğini aktarırlar. Buna ilaveten bazı şiirlerinde kendisinin divan tertip ettiğini belirten ifadeler de bulunmaktadır. İznikli Hayâlî Çelebi ve Revânî gibi şairlerin şiirleri onun şiirleriyle karıştırılmış olsa da mevcut olanlar şairin kudretini göstermek için yeterlidir.⁶²

Hıfzî (ö. ?)

Hıfzî mahlaslı birçok şair olduğuna dair kaynaklarda bilgi bulunmaktadır. Mecmuada 71. ve 310. numaralarında 2 gazeli bulunan şairin hangi şairait olduğu tespit edilememiştir.

Hüdâyî (ö. 1038/1628)

Celvetî okulunun kendi adıyla anılan kolunun kurucusudur. Azîz Mahmûd Hüdâyî, Fadlullah b. Mahmûd'un oğlu olup 1541 senesinde Şereflikoçhisar'da doğdu. İlk tahsiline burada başlayan Hüdâyî bilgisini arttırmak için İstanbul'a gitti ve Küçük Ayasofya Medresesinde tahsiline devam etti. Medrese görevinin yanında Halvetî büyüklerinden Muslihuddîn Efendinin sohbetlerine devam etti. Hocası Nâzır-zâde ile Şam, Mısır ve Bursa'da görev yaptı. Hocasının vefatıyla Bursa kadılığına getirildi. Bir süre sonra bu görevi bırakarak tasavvuf yoluna girdi. Şeyhülislâm Hoca Sâdeddîn Efendi'nin arzusuyla İstanbul'a geldi. Küçük Ayasofya Câmii'nden görev yapmaya başladı. Bu arada Fâtih Câmii'nde, tefsîr, hadîs ve fıkıh dersleri verdi. Burada kaldığı

⁶² Cemal Kurnaz, "Hayâlî Bey", *DİA*, C. 17, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1998, s. 5-7.

yıllarda, ilim ve devlet adamlarına kadar uzanan geniş bir muhit edildi. Bu arada, Üsküdar'dan bir arsa satın alıp dergâh inşâ ettirdi.

Tasavvuf edebiyatına bağlı olan Hüdâyî, yalın bir dille hikemî tekke şiirleri yazmıştır. Hem hece hem de aruzu kullanmış, vahdet-i vücûd anlayışına bağlı âlim, mutasavvıf bir şairdir. Türkçe ve Arapça olarak yazdığı 30 kadar eseri vardır. Eserlerinin bazıları yayınlanmış, ilâhîlerinin hemen tamamına yakını bestelenmiştir.

Arapça Eserleri: 1. Nefâ'isü'l-mecâlis, 2. Câmi'u'l-fezâ'il ve kâmi'u'r-rezâil, 3. Miftâhu's-salât ve mirkâtü'n-necât, 4. Hulâsatü'l-ahbâr fî ahvâli'n-nebiyyi'l-muhtâr, 5. Habbetü'l-mahabbe, 6. Keşfü'l-kınâ' 'an vechi's-semâ'. Bunlardan başka Hayâtü'l-ervâh ve necâtü'l-eşbâh, el-Fethu'l-ilâhî, Tecelliyât, et-Tarîkatü'l-Muhammediyye, Fethu'l-bâb ve ref'u'l-hicâb, el-Mecâlisü'l-va'zıyye adlı Arapça eserleri vardır.

Türkçe Eserleri: 1. Divan, 2. Necâtü'l-garîk fî'l-cem'î ve't-tefrîk, 3. Tarîkatnâme, 4. Mektûbât, 5. Nesâih ve Mevâiz, 6. Mi'râciyye.⁶³

Hüsnî (ö. ?)

Asıl adı bilinmeyen şair Tekirdağlıdır. Süleyman Efendi adında bir zatın oğlu olup İmam-hatiplik ve mahkeme kâtipliği görevlerinde bulunmuştur. Küçük yaşlarda şairlikte ün yaptığı ve şiirlerinin beğenildiği ifade edilmiştir.⁶⁴

Hüsrev (ö. ?)

Hüsrev mahlaslı birçok şair olduğuna dair kaynaklarda bilgi bulunmaktadır. Mecmuada 47. numarada 1 beyti bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

'İydî (ö. ?)

Asıl adı Bayram olup Kütahyalıdır. Adından hareketle mahlasını 'İydî olarak seçmiştir. Derviş yaratılışlıdır.⁶⁵

⁶³Hasan Kâmil Yılmaz, "Aziz Mahmud Hüdâyî", *DİA*, C. 4, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, s. 338-340; Mustafa Tatcı, Musa Yıldız, *Dîvân-ı İlâhîyât*, Üsküdar Araştırmaları Merkezi, 2005.

⁶⁴Hasan Kaya, a.g.e., s. 499; Oy, a.g.e., s. 160-162.

⁶⁵İsmail Hakkı Aksoyak, "İydî/İdi, Bayram", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyat isimler sozlu gu .com/index.php?sayfa=detay&detay=7531> Erişim: 16.04.2017, 21:17.

‘İsmetî (ö. 1076/1665)

Asıl adı Mehmed olup, İstanbul’da 1611-1613 yılları arasında doğduğu tahmin edilmektedir. Birgivî Mehmed Efendi’nin torunu ve Şeyh Fazlullah Efendi’nin oğludur. Daha öğrenim yıllarında Şeyhülislâm Zekeriyâyâde Yahyâ Efendi’nin ilk meşihatinde hizmetinde bulunup onun takdirini kazanmıştır. Döneminin önde gelen âlimlerinden iyi bir eğitim aldıktan sonra dersler vermeye başladı. Bazı cahillerin kendisine üstünlük taslamalarından dolayı gönlü kırılan ‘İsmetî mesleğini bıraktı ve Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhlerinden Ahmed Togani Dede’ye intisap etti. Hâmisi Yahyâ Efendi’nin ikinci defa şeyhülislâm olması üzerine tekrar müderrisliğe döndü.

Kaynaklardan ‘İsmetî’nin yumuşak huylu, zeki, nazik, bir insan olduğu ve devrinde saygı görmüş, adına pek çok kaside söylenmiş, şiirlerine nazireler yazılmış olduğu ifade edilmiştir. Dili temiz ve kuvvetli, dönemine göre ise kısmen sade ve açıktır. Kimi zaman rind ve kalender bir tavrı benimsemiştir. Şiirlerinde tasavvuf düşüncesine yer vermemiştir.⁶⁶

‘İşretî (ö. 974/1566)

Asıl adı Mustafa olup İstanbul Yenihisarlıdır. Eğitimini tamamlayıp mülazım olduktan sonra Hasköy’e kadı olarak atandı. Kanûnî’nin Nahçıvan seferi üzerine şehrin muhafazası için Edirne’ye gelen Şehzade Bayezid’in meclisine girdi. Sonraki yıllarda Şehzade Bayezid ile yakın arkadaşlıklarda bulundu. Şehzade Bayezid’in taht kavgalarına girişmesi ve vefatından sonra birtakım iftiralara uğramış ve sıkıntılı günler geçirdi.

Mürettep divanı bulunmayan ‘İşretî’nin âşıkâne ve rindâne şiirlerinin iyi olduğu ifade edilmektedir.⁶⁷

‘İzzetî (ö. 1092 / 1681)

Asıl adı Mehmet Efendi olup İstanbulludur. Şeyhülislam Zekeriya Efendi’nin ikinci oğlu ve Şeyhülislam Yahya Efendi’nin de küçük kardeşi olan Vişne Efendi

⁶⁶ Haluk İpekten, “İsmetî”, *DİA*, C. 23, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2001, s. 140-141.

⁶⁷ Aysun Sungurhan Eyduran, *Beyânî Tezkiretü’ş-şu’arâ*, KTB, E-Kitap, s. 123-124; Eyduran, *Kınalıâde Hasan Çelebi Tezkiretü’ş-şu’arâ*, II., KTB, E-Kitap, s. 60-61, Suat Donuk, “‘İşretî’ *Türk Edebiyatı* *İsimler* *Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=148> Erişim: 1.06.2017, 14:41.

lakaplı Lutfullah Efendi'nin oğludur. Doğum tarihi belli olmayıp, kuvvetli bir medrese eğitimi görmüş ve ilmiye mesleğinde kazaskerliğe kadar yükselmiştir.

Mürettep divanı bulunan 'İzzetî', amcası Şeyhülislâm Yahyâ Efendi'den çokça etkilenmiştir. Bunun dışında şiirlerinde Şeyhülislâm Bahâî, 'İsmetî, Nâilî-i Kadîm gibi sebki Hindî şairlerinden ve Fuzûlî, Bâkî ve Neşâtî gibi şairlerin etkisi görülür.⁶⁸

Kabûlî (ö. 1000/ 1591-1592)

Asıl adı İbrahim olup Kütahya'nın Gediz ilçesinde doğmuştur. Eğitimi ile ilgili bilgi bulunmayan Kabûlî'nin erken yaşlarda doğum yeri olan Gediz'de öğrenime başladığı sonrasında İstanbul'a gittiği ve medrese eğitimini burada yaptığı tahmin sanılmaktadır. Eğitimi tamamladıktan sonra ise kadılık mesleğini seçmiştir. Şairin Arapça ve Farsça öğrendiği Divan'ındaki şiirlerinden anlaşılmaktadır.

Bilinen tek eseri divanı olup, kaynaklarda Kabûlî'den şiir ve nesrin inceliklerine vakıf bir şair olarak bahsedilmektedir.⁶⁹

Kadîmî (ö. 995/1586-87 ?)

Kaynaklarda bu mahlasa sahip bir şaire rastlanılmış olup mecmuada yer alan şair olup olmadığı ise belirlenememiştir.

Asıl adı Hamdî olup hayatı hakkında bilinenler sınırlıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtipliği yapan Kadîmî'nin divanı olup olmadığı bilinmemekle birlikte Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin bulunduğu ifade edilmiştir.⁷⁰

Kâtibî (ö. 839/1435 ?)

Tam adı Şemsüddîn Muhammed b. Abdillâh'dır. Nişâbur yakınlarındaki Turukverâviş'te doğmuştur. Nişâbur'da devrin tanınmış sanatkârlarından olan Sîmî-i Nişâbûrî'den ders almıştır. Pek çok yeri gezip devlet adamlarına kasideler sunduktan

⁶⁸ A. Azmi Bilgin, "İzzetî Mehmed Efendi", *DİA*, c. 23, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2001, s. 564-565; Adnan Çağlı, *Vişne-zâde İzzetî (Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1990.

⁶⁹ Mustafa Erdoğan, *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008, s. 15-16.

⁷⁰ Yunus Kaplan, "Kadîmî, Hafid-i Hamdî Çelebi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyat isimler sozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4830> Erişim: 13.04.2017, 22:11.

sonra İsfahan'a gelerek devrin âlimlerinden olan Sâyinüddin Türke'ye intisap edip inzivaya çekilmiştir.

İran şiirinde sanatlı dille şiir yazma tarzının önde gelen şairlerindedir. Şiirlerinin büyük kısmında Nizâmî, Kemâleddîn-i İsfahânî ve Selmân-ı Sâvecî gibi şairlerin tesiri görülür.

Eserleri: 1. Divan, 2. Hamse: a) Gülşen-i Ebrâr, b) Mecma'u'l-bahreyn, c) Kitâb-ı Deh Bâb, d) Kitâb-ı Sînâme, e) Kitâb-ı Dilrubây.⁷¹

Kâtibzâde Sâkıb (ö. 1129/1716-1717)

Asıl adı Mustafa olup hayatı hakkında bilinenler sınırlıdır. Kendisi ile aynı mahlasa ve isme sahip Sâkıb Mustafa Dede ile birçok yerde karıştırılmıştır. Kaynaklar Sâkıb'ın babasının da kendisi gibi reisülküttâb kaleminde kâtiplik yaptığına işaret etmektedir. Babasının kâtipliği sebebiyle Sâkıb'ın Kâtib-zâde diye anılmıştır. Şairiliğinin yanında hattat olarak da bilinir. Şiirdeki hocası devrin müderris şairlerinden olan Rüşdî Efendi'dir.

Sâkıb'ın şiirlerinin temelini aşk ve hikmet teşkil etmiştir. Şiirlerinde Nâbî'nin hikemî tarzdaki sözlerine benzeyen örnekler de önemli bir yer tutmuştur. Kimi zaman tasavvufî unsurlara rastlansa da mutasavvıf bir şair olarak değil de tasavvufa eğilimi olan bir şair olarak değerlendirmek mümkündür. Şiirlerinde ayrıca yer yer Sebki Hindî'nin özelliklerini gösteren örnekler de görülmektedir.

Eserleri: 1. Divan, 2. Kenzü'l-Vakâyi, 3. Künûzü'l-Hikem.⁷²

Kelîmî (ö. ?)

Edebiyatımızda bu mahlası taşıyan birkaç şair bulunmaktadır. Mecmuada 76. numarada 1 gazeli bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

⁷¹ Mehmet Vanlıoğlu, "Kâtibî, Şemseddin", *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002, s. 42.

⁷² Mehmet Kırbıyık, "Kâtib-zâde Sâkıb Dîvânı", KTB, s. 13-59. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10622.katibzade-sakibpdf.pdf?0> Erişim: 29.05.2017, 14:48.

Kemâl (ö. ?)

Edebiyatımızda bu mahlası taşıyan birkaç şair bulunmaktadır. Mecmuada 178. numarada 1 gazeli bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Kemâlpaşazâde (ö. 940/1534)

Asıl adı Şemseddin Ahmed olup İbn Kemâl olarak da bilinmektedir. Kur'ân'ı ezberledikten sonra Arap dili ve edebiyatı, mantık ve Farsça öğrendikten sonra önce askerî sınıfa sonrasında ilmiye sınıfına geçmiştir. Çeşitli medreselerde müderrisliklerde bulunmuştur. Aldığı üst düzey görevlerden sonra Zenbilli Ali Efendi'nin yerine şeyhülislâmlığa getirildi.

Hadis, tefsir, fıkıh ilimlerinin yanı sıra tarih edebiyat felsefe, dil ve tıp gibi alanlarda da eserler vermiş bir âlimdir. Hem nazım hem de nesir türünde çok farklı konularda eserler vermiş olmakla birlikte edebî yönünden ziyade ilmî yönü üzerinde durulmuş ve nesrinin nazımından daha başarılı olduğu ifade edilmiştir. Bu durumun sebebi âlim kişiliğinin şair kişiliği arka plana atmasıdır. Şiirlerinde derin hayallere ve bol çağrışımlı sanatlara yer vermemiştir. Şiiri hikmetli söz olarak görmüş ve fayda sağlamasını istemiştir.

Birçok alanda Türkçe, Arapça ve Farsça eserler yazmış olup yazdığı eserlerin sayısı 200'ün üzerindedir.⁷³

Kenzî (ö. ?)

Kenzî mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada 246. numarada 1 gazeli bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Kudsî (ö. ?)

Kudsî mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada 265. numarada 1 gazeli bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

⁷³ Şerafettin Turan, "Kemalpaşazâde", *DİA*, C. 25, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002, s. 238-240; M. A. Yekta Saraç, "Kemalpaşazâde", a.g.e., s. 244-245; İlyas Çelebi, "Kemalpaşazâde", a.g.e., s. 245-247.

Lâmiî' (ö. 938/1532)

Asıl adı Mahmud olup Bursa'da doğmuştur. Bursa Murâdiye Medresesi'nin hocaları olan Molla Ahaveyn ile Hasanzâde Molla Mehmed'den dersler aldı. Sonraları Emîr Buhârî'ye intisap etti ve Bursa'nın zengin tasavvuf ve kültür ortamında tasavvuf ile edebiyatı buluşturan bir şeyh olarak yaşadı.

Arapça ve Farsça'yı iyi bilen Lamiî, bu sayede Molla Câmî'nin eserlerini tercüme ederek nazım ve nesirdeki başarısını üst seviyelere çıkarmıştır. Divan edebiyatının en çok eser veren temsilcilerinden biri olup telif ve tercüme ettiği kitaplarının sayısı otuzu bulmaktadır. Sanat gösterme endişesine kapılmadan oluşturduğu nazım ve nesir dili sayesinde haklı ve kalıcı bir şöhret kazanmıştır.

Mensur Eserleri: 1. Tercüme-i Şevâhidü'n-nübüvve, 2. Tercüme-i Nefehâtü'l-üns, 3. Hüsn ü Dil, 4. Münâzara-i Bahâr u Şitâ, 5. Şerh-i Dîbâce-i Gülistân, 6. Münşeât-ı Mekâtib, 7. Hall-i Muammâ-yı Mîr Hüseyin, 8. Menâkıb-ı Üveys el-Karanî, 9. İbretnâme, 10. Şerefü'l-insân, 11. Letâifnâme, 12. Nefsü'l-emr.

Manzum Eserleri: 1. Maktel-i Hüseyin, 2. Selâmân ü Ebsâl, 3. Şem' u Pervâne, 4. Gûy u Çevgân, 5. Ferhâdnâme, 6. Vâmık u Azrâ, 7. Kıssa-i Evlâd-ı Câbir, 8. Lugat-ı Manzûme, 9. Dîvân-ı Eş'âr, 10. Şehrengîz-i Bursa, 11. Vîs ü Râmîn, 12. Heft Peyker.⁷⁴

Lebîb (ö. ?)

Edebiyatımızda bu mahlasa sahip pek çok şair bulunmaktadır. Mecmuada 186. numarada 1 gazeli bulunan Lebîb'in hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Lutfî (ö. ?)

Asıl adı Ahmet' dir. XVIII. yüzyılda Tekirdağ' da mahkeme kâtibi olarak görev yaptığı bilinmektedir. Mehmed Said Efendi' nin isteği üzerine yaşadığı dönemde Tekirdağ' da yaşayan şairlerle ilgili bir tezkire yazmıştır. 20 şairin hayatı ve eserlerinden örnekler veren tezkiresinden başka divanı olduğu ifade edilmiştir.⁷⁵

⁷⁴ Günay Kut, "Lâmiî Çelebî", *DİA*, C. 27, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2003, s. 96-97.

⁷⁵ Hasan Kaya, a.g.e., s. 494.

Mâhir (ö. ?)

Mâhir mahlaslı birçok şair olduğuna dair kaynaklarda bilgi bulunmaktadır. Mecmuada 142. numarada 1 gazeli bulunan Mâhir'in hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Medhî (ö. ?)

Asıl adı Hasan olup, hayatı hakkında bilinenler yetersizdir. Derviş Hasan Medhi olarak anılmıştır. XVI. yüzyılın ilk yarısı ile XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşadığı sanılan Medhî'nin kıssa-han olduğu ve III. Murad'ın da bir dönem sarayında bu sıfatla bulunduğu ifade edilmektedir.

Gazellerinde âşıkane ve tasavvufî konuları ele almasının yanında dünyevi arzularını da dile getirdiği görülmektedir. Kaside, müseddes, gazel, kıta şeklinde medhiyeler söylemiş, Halka yahut seçkin topluluklara hitap ettiği zaman naklettiği kıssalardan hisse alınmasını isteyen tahkiyevi üslupla nasihatlerini şiirlerinde dile getirmiştir. Sade bir Türkçe ile duygularını oldukça samimi bir şekilde ifade etmiştir.

Eserleri: 1. Divan, 2. Kasîde-i Nev-bâve, 3. Şîr-i Dilîr ve Mihr-i Münîr, 4. Hikâyet-i Ebû 'Alî Sînâ(Esrâr-ı Hikmet), 5. Sehlân bin Şîr, 6. Sultân Mahmûd Birle Bir Bengînün Ba'zı Letâifi, 7. Tercüme-i Şâh-nâme-i Firdevsî.⁷⁶

Mesihî(ö. 918/1512'den sonra)

Tezkirelerde adının Mesîh veya Îsâ olduğu ifade edilmiş olup Kosova, Priştine'de doğmuştur. Hayatının ilk dönemlerini Rumeli'de geçirdikten sonra eğitim için İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da hat sanatındaki maharetiyle devrin sadrazamı Atik Ali Paşa'nın dikkatini çekmiş ve onun divan kâtipliği görevine getirilmiştir. İçkiye ve eğlenceye düşkünlüğü yüzünden zamanla Ali Paşa'nın gözünden düşmüştür.

Çoğunlukla âşıkane şiirler yazan Mesihî'nin samimi bir eda ile yazdığı şiirlerinde oldukça sade bir dil kullanmasında o dönem henüz Arapça ve Farsça'nın Türkçe üzerindeki etkisinin yoğunluk kazanmamış olmasının payı olmasının yanında,

⁷⁶ Nezihe Seyhan, *Medhî Divanı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2000, s. 6-120.

deyim ve atasözlerini kullanmasının da etkisi vardır. Kaynaklarda divan edebiyatının klasik özelliğini kazanmasında Mesihî'nin de katkısının olduğunu ifade ederler.

Eserleri: 1. Divan, 2. Şehrengîz, 3. Gül-i Sad-berg.⁷⁷

Mirzâzâde Sâlim (ö. 1156/1743)

Asıl adı Mehmed olup Şeyhülislâm Mirza Mustafa Efendi'nin oğludur. İlk eğitimini Yenibahçeli Çelebi Efendi'den almıştır. 1692-93'te Şeyhülislâm Ebû Saidzâde Feyzullah Efendi'den mülâzım oldu. Babasından ve diğer âlimlerden ilim tahsiline devam etmiş ve Muhammed b. Selâm el-İskenderânî'den hadis icâzeti almıştır. 1704'te ibtidâ-i hâric rütbesiyle başladığı müderrislik görevine İstanbul'un çeşitli medreselerinde devam etmiştir.

Kaynaklar, Sâlim'in nesrinden ve şiirinden temiz ve akıcı gibi tanımlarla söz etmişlerdir. Divan şiirine ait bütün nazım şekillerinde örnek vermiştir. Bu şiirlerin çoğu âşıkane ve rindâne olup bir kısmı da hakîmâne gazellerdir. Sâlim'in şiirlerinde o dönem İstanbul'unun doğal güzelliklerinden semtlerine, günlük hayatına ve eğlence yerlerine kadar pek çok özelliği yer almıştır. Sâlim en çok Nâbî'ye hürmet göstermiş, hem tezkiresinde hem de divanında ondan üstat diye bahsetmiştir.

Eserleri: 1. Tezkire-i Sâlim, 2. Divan, 3. Neylü'r-reşâd fî emri'l-cihâd.⁷⁸

Molla Câmî (ö. 898/1492)

İlk tahsiline babasının yanında başladı. Babası Herat'a gidip Nizâmiye Medresesi'ne müderris olunca öğrenimini orada sürdürdü. Devrinin ünlü âlimlerinden dersler aldı ve genç yaşta devrinin hemen bütün ilimlerini öğrendi.

Hac dönüşünde Tebriz'e gitti. Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan'ın Tebriz'de kalmasını istemesine rağmen oradan ayrıldı. Daha sonra Herat'a dönen Câmî burada Sultan Hüseyin Baykara'nın kendisi için yaptırdığı medresede Arap dili ve edebiyatı, hadis ve tefsir dersleri okuttu. Gençlik yıllarından hayatının sonuna kadar daima öğrenmek ve öğretmekten geri kalmamıştır.

⁷⁷ Mine Mengi, "Mesihî", *DİA*, C. 29, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2004, s. 312-313.

⁷⁸ Hüseyin Güfta, "Sâlim", *DİA*, C. 36, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009, s. 46-47.

Fars şiirinin en büyük üstatlarının sonuncusu sayılan Câmî, şairlik kabiliyeti yanında dinî, edebî ve aklî ilimlerle tasavvuftaki derin vukufundan bütün eserlerinde geniş bir şekilde faydalanmıştır. Sebki Hindî diye anılan şiir akımının ilk öncülerinden biri olduğu ileri sürülmektedir.

Eserleri: Câmî'nin Arapça ve Farsça olmak üzere 45'ten fazla eseri olduğu söylenece bunların ancak bir kısmı günümüze ulaşabilmiştir.⁷⁹

Nâbî (ö. 1124/1712)

Asıl adı Yusuf olup, Şanlıurfa'da doğmuştur. Babasının adı Seyyid Mustafa'dır ve Gaffarzâde veya Karakapıcılar ailesine mensup olduklarına dair bilgiler bulunmaktadır. Çocukluğunu ve gençliğinin ilk dönemlerini Urfa'da geçirdiği ve burada Arapça ve Farsça'yı da öğrenerek iyi bir eğitim aldığı ifade edilmektedir. Bir rivayete göre çobanlığını yaptığı şeyhinin teşviki, diğer bir rivayete göre de mutasarrıfın dikkatini çekip telkinde bulunmasıyla İstanbul'a gitmiştir.

Türk şiirinde hikemî tarzın temsilcisi olarak görülen Nâbî; hoşsohbetli, güzel konuşan, zeki ve adından sıkça söz ettiren bir şairdir. Anlamı ön planda tuttuğu şiirlerinde düşünen ve düşünmeye sevk eden ifadeler bulunmaktadır. Bunun bir neticesi olarak da sosyal konulara işaret edip eleştirirken aynı zamanda çözümlerde önermiştir. Nâbî'nin didaktik nitelikli şiirlerindeki dünya ve hayat görüşü, kendisinden sonra bu tarzda şiir yazarların artmasına ve Nâbî okulu diye adlandırılacak hikemî bir şiir okulunun ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur.

Eserleri:

A) Manzum Eserleri: 1. Divan, 2. Dîvânçe, 3. Hayriyye, 4. Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn, 5. Hayrâbâd,

B) Mensur Eserleri: 1. Tuhfetü'l-Haremeyn, 2. Münşeât, 3. Fetihnâme-i Kamanîçe, 4. Zeyl-i Siyer-i Veysî.⁸⁰

⁷⁹ Ömer Okumuş, "Câmî, Abdurrahman", *DİA*, C. 7, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, s. 94-99.

⁸⁰ Abdulkadir Karahan, "Nâbî", *DİA*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, s. 258-260.

Nadîrî (ö. ?)

Edebiyatımızda bu mahlasa sahip pek çok şair bulunmaktadır. Mecmuada 51. numarada 1 beyti bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Nahîfî (ö. 1151/1738)

Asıl adı Süleyman olup İstanbulludur. İyi bir eğitim almış olan Nahîfî, Hâfız Osman'dan sülûs ve nesih icazeti almış, ta'likte kendini geliştirmiştir. Önce Yeniçeri Ocağı Kalemî'nde hizmete başlamış sonrasında kâtiplik görevlerinde bulunmuştur. Kendisine verilen çeşitli görevlerden sonra kendi isteğiyle emekliye ayrılmıştır.

Sebk-i Hindî'nin tesiri altında bir sanat anlayışı bulunan Nahîfî, hikemî şiirde belli başarı yakalamış, atasözleri, deyimleri ve İstanbul ağzına mahsus kelimeri başarılı bir şekilde kullanmıştır.

Eserleri:

A) Manzum Eserleri: 1. Divan, 2. Mevlidü'n-nebî, 3. Hicretü'n-nebî, 4. Hilîyetü'l-envâr, 5. Zuhürü'l-âhire, 6. Mi'râcû'n-nebî, 7. Enfüsü'l-âfâk, 8. Mev'izatü'n-nüfûs, 9. Mübâhase-i Kazâ ve Kader, 10. Âdâb-ı Tarikat ve Kavâid-i Hakikat, 11. Terceme-i Mesnevî li-Nahîfî, 12. Tahmîs-i Kasîde-i Bürde(Türkçe-Arapça-Farsça olarak 3 ayrı eserdir), 13. Bânet Süâd Tahmîsi, 14. Tahmîs-i Kasîde-i Mudariyye, 15. Kasîde-i Lâmiyye, 16. Mesnevî-i Nush ve'l-hikem.

B) Mensur Eserleri: 1. Ravzatü's-safâ fî sîreti'l-Mustafâ, 2. Nasîhatü'l-vüzerâ, 3. Risâle-i Hızriyye, 4. Sefâretnâme, 5. Kasîde-i Münferice Tercümesi, 6. Risâle-i Çalemiyye, 7. Makâlât-ı Süleyman Nahîfî, 8. Râmûzü'l-luga.⁸¹

Nahlî (ö. 1145/1733)

Asıl adı Abdülbaki olup Tekirdağlıdır. Mahkeme kâtipliği görevinde bulunmuştur. Yeni tarz gazelleri ile sanatlı kasideleri olduğu ifade edilmiştir. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, Ayaszâde Mustafa Ağa, Vânî Mehmed Efendî' ye kasideler sunmuştur. O yıllarda Tekirdağ kadısı olan Bosnalı Sâbit'ten Farsça dersler almıştır.⁸²

⁸¹ Mustafa Uzun, "Nahîfî", *DİA*, C. 32, İstanbul: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 2006, s. 297-299.

⁸² İsmail Hakkı Aksoyak, "Nahlî", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,

Nâ'il, Abdürrahîm (ö. ?)

Abdürrahim Nâ'il olarak tanınan şairin nerede ve ne zaman doğduğu bilinmemektedir. Eğitimini tamamladıktan sonra Rumeli kasabalarında kadılık yapmıştır.⁸³

Nâ'il, Râmî Paşazâde (ö. 1175/1761-62)

Asıl adı Mustafa olup II. Mustafa'nın sadrazamı Mehmet Râmî Paşa'nın oğludur. Kaynaklarda şiir ve inşada zengin bir birikime sahip olmasının yanı sıra iyi bir hattat olduğu da ifade edilmiştir.⁸⁴

Nâ'ilî (ö. 1077/1666)

Asıl adı Mustafa olup İstanbulludur. XIX. yüzyıl şairlerinden Manastırlı Nâ'ilî ile karıştırılmaması için Nâ'ilî-i Kadîm olarak anılmıştır. Maden Kalemi kâtiplerinden Pîrî Halîfe'nin oğlu olduğundan Pîrîzâde olarak da bilinmektedir. Babası gibi Maden Kalemi'nde çalıştı ve bu dairede serhalifelîğe kadar yükselmiştir. Bu memuriyette iken ömrünün son yıllarında bilinmeyen bir sebeple Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa tarafından sürgüne gönderildi.

Şiirlerinde hayatının zorluk ve sıkıntılarla geçtiğini ifade eden Nâ'ilî sebki Hindî üslûbunun öncülerinden olup süslü bir dille yazdığı şiirleri Farsça kelimelerden oluşan ağır tamlamalarla doludur. Gazellerinde Fehîm-i Kadîm'den etkilendiği bilinen Nâ'ilî bir gazel şairi olmakla birlikte, çoğunda nesîb kısmı bulunmayan kasideleriyle tanınmış ve bu şiirlerinde devrinin toplumsal hayatından birtakım kesitler aktarmıştır.⁸⁵

<http://www.turkedebiyat isimler sozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6523> Erişim: 14.04.2017, 09:12; Hasan Kaya, a.g.e., s. 500; Oy, a.g.e., s. 210-212.

⁸³ Beyhan Kesik, "Nâ'il, Abdürrahîm Nâ'il Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyat isimler sozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2902> Erişim: 14.04.2017, 09:29.

⁸⁴ Derya Adalar Subaşı, "Nâ'il, Râmî Paşazâde Mustafa Bey", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyat isimler sozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3586> Erişim: 16.04.2017, 18:38.

⁸⁵ Ayşegül Mine Yeşiloğlu, "Nâ'ilî", *DİA*, C.32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, s. 315.

Nâtık (ö. ?)

Mecmuada 92. numarada 1 gazeli bulunan şairin kim olduğuna dair herhangi bir bilgi edinilememiştir.

Nazîm (ö. ?)

Nazîm mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada 43. ve 229. Numaralarda 1 beyit ve 1 gazeli bulunan Nazîm'in hangi şair olduğu tespit edilememiştir. Söz konusu 2 manzumenin 2 farklı şaire ait olma ihtimali de bulunmaktadır.

Necâtî (ö. 914/1509)

Asıl adı İsâ olup Edirne'de doğduğu sanılmaktadır. Edirneli yaşlı bir kadının köle olarak aldığı ve evlat edindiği, yetişmesinde ise Sâilî adında bir şairin katkısı olduğu ifade edilmektedir. Edebiyatla uğraştığı gençlik yıllarında Kastamonu'ya giden şair hat sanatıyla da ilgilenmiş ve Necâtî mahlasıyla şiirler söyleyip adını duyurmaya başlamıştır.

Klâsik şiirin oluşmasında öncülerde olan Necâtî'nin dili özellikle gazellerinde oldukça sade ve güçlü olup mahallî renk ve özellik gösterir. Kelime hazinesindeki zenginlik, kullandığı teşbih ve mecazlardaki özgünlüğü, rindâne edası, söylediklerini kimi zaman atasözü ve deyimlerle ifade etmesi, kafiye ve rediflerini genelde Türkçe kelimelerden seçmesi, daha XV. yüzyılda konuşma diliyle şiir yazmada başarı göstermesi, Türkçe'yi büyük bir başarıyla aruza uygulayabilmesi onun önemli özelliklerindedir.⁸⁶

Nedîm (ö. 1143/1730)

Asıl adı Ahmet olup İstanbul'da doğmuştur. Aile çevresinde iyi bir eğitim gören Nedîm, devrin klasik ilimlerinin yanında Arapça ve Farsça da öğrenmiştir. Eğitimini tamamladıktan sonra Şeyhülislâm Ebezâde Abdullah Efendi'nin de bulunduğu bir heyet tarafından yapılan imtihanda hariç medresesi müderrisliğini elde etti. Sonraki yıllarda kimi devlet adamlarının yakın çevresine girdi. Özellikle Nevşehirli Damad İbrahim Paşa için kıta ve kasideler yazmış; paşa da kendisini sürekli

⁸⁶ Bayram Ali Kaya, "Necâtî Bey", *DİA*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, s. 477-478.

kollamıştır. İbrahim Paşa tarafından kurulan tercüme heyetlerinde görev almış ve çeşitli medreselerde görev yapmıştır.

Kasidede sahasında Nefî'nin, gazel sahasında ise Nâbî'nin revaçta olduğu bir dönemde Nedîm de "Nedîmane" denilen bir tarz geliştirmiştir. Nedîm'in başlıca özelliği dili kullanmadaki maharetidir. Konuşma dilinden gelen söyleyişleri kullanması ve ahengi sağlamak için gösterdiği titizlik onu çağdaşı olan pek çok şairden üstün bir konuma getirmiştir. Aruzun mûsikisini yakalamış ve onu bir ahenk unsuru olarak kullanmış bunun sonucunda ise şiirlerine bestelenmeye elverişli bir yapı kazandırmıştır. Nihayetinde yaşadığı dönemden başlayarak şiirleri çokça bestelenmiştir.

Eserleri: 1. Divan, 2. Sahâifü'l-ahbâr, 3. Aynî Tarihi.⁸⁷

Nefî (ö. 1044/1635)

Asıl adı Ömer olup Erzurum'un Hasankale ilçesinde doğmuştur. Genç yaşta şiirle ilgilenen Nefî eğitim hayatına Pasinler'de başlamıştır. İlk zamanlarda Darrî mahlasını kullanmış sonrasında ise Gelibolulu Âlî tarafından verilen Nefî mahlasını kullanmıştır.

Nefî kendisine güvenen, bildiklerini açıkça ifade etmekten çekinmeyen bir kişiliğe sahiptir. İfadelerinde sert, acımasız, hatta isyancı tavırlar sezilir. Nefî'nin şiiri övme, övünme ve yerme ilişkisi içinde olup; şiirini mübalağalar ile desteklemiştir. Kendine has bir üslûp geliştirmiş, sözü güzel söylemede ustalaşmış ve söylemek istediğini açıkça söylemeyi tercih etmiştir. Yenişehirli Avni Bey'e kadar kimi şairler bilhassa kaside sahasında ya onu takip etmiş veya ustalığını kabullenmiştir.

Eserleri: 1. Türkçe Divan, 2. Farsça Divan, 3. Tuhfetü'l-'uşşâk, 4. Sihâm-ı Kazâ.⁸⁸

Nevî (ö. 1007/1599)

Asıl adı Yahya olup Malkara'da doğmuştur. İlk eğitimini babasından almıştır. Sonrasında İstanbul'a giderek "Ahaveyn" lakaplı iki kardeşten dersler almayı sürdürdü. Mülazım olduktan sonra çeşitli medreselerde müderrisliklerde bulundu.

⁸⁷ Muhsin Macit, "Nedîm", *DİA*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, s. 510-513.

⁸⁸ Metin Akkuş, "Nefî", *DİA*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, s. 523-525.

Sonrasında bağdat kadılığına getirilmiş ancak bu görevi istemediği için gitmeden III. Murad tarafından Şehzade Mustafa'nın hocalığı görevine getirilmiştir.

Kaynaklarda ilim ve fazilet sahibi bir şair olduğu ifade edilmiştir. Samimi bir şair olan Nev'î, divan şiirinin zirveye ulaştığı ve İran şiirini taklitten kurtularak kendi benliğine kavuştuğu XVI. yüzyılın en önemli şairlerindedir.

Eserleri:

A) Manzum Eserleri: 1. Divan, 2. Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn, 3. Hasb-i Hâl.

B) Mensur Eserleri: 1. Keşfü'l-hicâb min vecîhî'l-kitâb, 2. Netâyicü'l-fünûn ve mehâsinü'l-mütûn, 3. Nevâ-yı Uşşâk, 4. Faslun fî fazîleti'l-ışk, 5. Fezâilü'l-vüzerâ ve hasâilü'l-ümerâ, 6. Risâle-i Şikâyet-i Rûzigâr, 7. Sinan Paşa'ya Mektup, 8. Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân, 9. Gül-i Sadberg.⁸⁹

Nev'izâde 'Atâyî (ö. 1045/1635)

İstanbul'da olup tanınmış şair ve âlim Nev'î Yahyâ Efendi'nin oğludur. İlk eğitimini babasından aldı. 1601'de Ahîzâde Abdülhalim Efendi'den mülâzım oldu. İlk müderrislik görevinden sonra çeşitli şehirlerde kadılık görevlerinde bulunmuştur.

Güzel konuşan, nükteli ve alaycı bir insan olduğu kaynaklardan anlaşılmaktadır. Tasavvufa yönelmiş ve Celvetiyye'nin kurucusu Aziz Mahmud Hüdâyî'nin müridlerinden olmuştur.

Eserleri: 1. Divan, 2. Hamse (I. Âlemnümâ (Sâkînâme), II. Nefhatü'l-ezhâr, III. Sohbetü'l-ebkâr, IV. Heft Hân, V. Hilvetü'l-efkâr), 3. Hadâiku'l-hakâik fî tekmileti'-Şekâik.⁹⁰

Neyfî (ö. 1161/1748)

Asıl adı Ahmed olup İstanbul'dur. Mirza Mehmed Efendi'nin oğlu olup, Mirzazâde lakabıyla da anılmaktadır. Çeşitli medreselerde müderrislik yaptıktan sonra İzmir kadılığına getirilmiştir. Mısır ve Mekke kadılıklarından sonra Anadolu ve Rumeli kazaskerliği yapmıştır.

⁸⁹ Nejat Sefercioğlu, "Nev'î", *DİA*, C. 33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007, s. 52-54.

⁹⁰ Halûk İpekten, "Atâyî, Nev'izâde", *DİA*, C. 4, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, s. 40-42.

Kaynaklarda ilmî ve edebî şahsiyetinden övgüyle söz edilmiştir. Neylî'nin duyuş ve söyleyiş tarzında Nâbî ve Nedîm'in etkisi görülmektedir. Gazellerinde çoğunlukla aşk konusunu işlemiş, şiirlerinde deyimlere bolca yer vermiştir.

Eserleri: 1. el-Fazlü'l-vehbî fî tercemeti'l-Cânibi'l-garbî, 2. el-Evfâ fî tercemeti'l-Vefâ, 3. Mâ lâ bûdde minhü li'l-edîb mine'l-meşhûri ve'l-garîb, 4. Divan, 5. Aynî Tarihi Tercümesi.⁹¹

Nizâmî-i Gencevî (ö. 611/1214)

Hayatı hakkında bilinenler yetersizdir. Babasının Gence'ye gelerek buraya yerleştiği ve Nizâmî'nin de burada doğduğu kabul edilmektedir. İyi bir eğitim alan Nizâmî dil ve edebiyatın yanı sıra astronomi, felsefe, tıp gibi ilimler de okuduğu ve Arapça ve Farsça'dan başka pek çok dil bildiği anlaşılmaktadır.

Firedevsî'nin destansı şiir türünü en yukarılara taşımış, manzum aşk hikâyelerinin en büyük ustası unvanını ve Fars edebiyatında hamse türünün kuruculuğunu elde etmiştir. Hem Fars hem de Türk edebiyatında birçok şaire örnek olmuştur.

Eserleri: Hamse: a) Mahzenü'l-esrâr, b) Hüsrev ü Şîrîn, c) Leylâ vü Mecnûn, d) Heyf Peyker, e) İskendernâme.⁹²

Osmanzâde Tâ'ib (ö. 1136/1724)

Asıl adı Ahmet olup İstanbulludur. Maliye tezkireciliği ve Süleymaniye Vakfı rûznâmçeciliği görevlerinde bulunan Osman Efendi'nin oğludur. Medresede düzenli bir eğitim aldıktan sonra Şeyhülislâm Çatalcalı Ali Efendi'den mülâzım olmuştur. Çeşitli medreselerde görev yapmıştır. Önceleri Hamdî mahlasını kullanmış, sonradan Tâib mahlasını almıştır.

Nükteleri, hoş sohbeti ve hazırcevaplığı ile bilinmiş olan Tâib'in hiciv tarafı ağır basmıştır. Arapçayı ve Farsçayı iyi bilmekle birlikte sadece şairliğinde değil iyi bir münşî olarak da bilinmiştir.

⁹¹ Sadık Erdem, "Neylî", *DİA*, C. 33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007, s. 69-71.

⁹² Mehmet Kanar, "Nizâmî-i Gencevî", *DİA*, C. 33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007, s. 183-185.

Eserleri. 1. Sıhhatâbâd, 2. Ahmedü'l-âsâr fî tercemeti Meşâriki'l-envâr, 3. Divan, . Münşeât, 5. Ahlâk-ı Ahmedî, 6. Hulâsatü'l-ahlâk, 7. Telhîs-i Mehâsinü'l-edeb, 8. Telhîsü'n-nesâyah, 9. Simârü'l-esmâr, 10. Hadîkatü'l-mülûk, 11. Hadîkatü'l-vüzerâ.⁹³

‘Örfî (ö. 1192 / 1772’den sonra)

Asıl adı Mahmut olup Ağazâde lakabıyla bilinir. Edirne’de doğmuş olan ‘Örfî’nin babası Edirne Bostan Ocağı bostancıbaşlarından Suhte Hacı Ali Ağa’dır. Ağazâde lakabı, bir süre yaptırmış olduğu görevinden ileri gelmektedir. Öğrenim hayatına dair net bir bilgi bulunmamakla birlikte, bazı kaynaklara göre bir müddet dönemin ünlü hattatlarından hüsn-i hat dersleri görmüş ve icazet almış olduğu ifade edilmektedir. Baba mesleğine giren Örfî, Bostancı Ocağında ustalık ve bölükbaşılık yapmış, kethüdalığa kadar yükselmiştir. Babasının vefatı üzerine Edirne Bostancıbaşılığı görevini beklemiş ise de bu emeline kavuşamamıştır ve emekliye ayrılmıştır.

Eşini ve beş çocuğunu kaybetmiş, duygularını “Muhabbetnâme” adlı mesnevisinde dile getirmiştir. Gülşeni tarikatine mensub olan Örfî Mahmud Ağa’ya zamanının önemli mutasavvıf ve şairlerinden Hasan Sezâi-yi Gülşeni’nin mektupları vardır. Vefat tarihi ihtilafli olup 1772’den sonra öldüğü nakledilmektedir.

Eserleri: 1. Divân, 2. Mahabbetnâme, 3. Leylâ vü Mecnûn, 4. Nasihatnâme (Pendnâme), 5. Mefhûmü’t-tevârih, 6. Berây-ı Şehr-i Edirne.⁹⁴

Râgıb (ö. 1176/1763)

Asıl adı Mehmed olup İstanbul’da doğmuştur. Genellikle Râgıb Paşa diye anılır, ancak mahlası ile birlikte Mehmed Râgıb olarak da bilinir. Kaynakların hemen hepsi iyi bir eğitim aldığını, keskin zekâsı ve parlak yeteneğiyle dikkat çektiğini bildirmektedir. Hoca Sâlih Efendi’den Farsça’yı, Yûsufefendizâde’den sülûs ve nesih meşketti. Kitâbet, inşâ, hesap ve defter usullerini öğrendiği Defterhâne’de kendisine “Râgıb” mahlası verilmiştir.

⁹³ Abdülkadir Özcan, “Osmanzâde Ahmed Tâib”, *DİA*, C. 34, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007, s. 2-4.

⁹⁴ Çağdaş Albayrak, *Ağazâde ‘Örfî Divânı (Transkripsiyonlu Metin Aktarımı)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2009, s. 2-3.

Çok yönlü bir şair olan Râgıb Paşa, sadece iyi bir devlet adamı olarak değil nükteleri, hukuk bilgisi ve şairliğiyle de Osmanlı kültürüne katkıda bulunmuştur. Görev yaptığı yerlerde âlimlerle ve mutasavvıflarla dostluk kurmuş, Doğu kültürüne ait geniş bilgisinin yanında Avrupa'dan kitaplar getirtmiş, Batı dünyasından ve fikir adamlarından istifade etmeye çalışmış, askerî ve teknik kitapların yanı sıra Grotius, Voltaire ve Newton gibi aydınların eserlerini tercüme ettirmiş, din ve sanat adamlarını himaye etmiştir.

Eserleri: 1. Münşeât-ı Râgıb, 2. Fethiyye-i Belgrad, 3. Tahkîk ve Tevfîk, 4. Dîvân-ı Râgıb, 5. Mecmûa-i Râgıb Paşa, 6. Sefînetü'r-Râgıb ve defînetü'l-metâlib, 7. Aruz Risâlesi, 8. Tercüme-i Matla-ı Sa'deyn, 9. Tercüme-i Ravzatü's-Safâ.⁹⁵

Râ'if (ö. ?)

Mecmuada 360. numarada 1 beyti bulunan şairin kim olduğuna dair herhangi bir bilgi edinilememiştir.

Râkım (ö. ?)

Râkım mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada 219. numarada 1 gazeli bulunan Râkım'ın hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Râşid (ö. 1148/1735)

Asıl adı Mehmet olup İstanbul'da doğduğu tahmin edilmektedir. Babası Bursa kadılarından Malatyalı Mustafa Efendi'dir. İyi bir eğitim görmüştür. Medrese tahsilinden sonra Şeyhülislâm Ebûsaidzâde Feyzullah Efendi'den mülâzım oldu. Ruûs imtihanını kazanarak Şeyhülislâm Paşmakçızâde Ali Efendi tarafından ibtidâ-i hâric rütbesiyle Hacı İlyas Medresesi'ne tayin edilmiştir. Üç yıl sonra hareket-i hâric rütbesiyle Ambar Gazi Medresesi'ne, 1711'de ibtidâ-i dâhil rütbesiyle Halil Paşa Medresesi'ne geçmiştir.

Şiirlerinde hikemî tarzın hâkim olduğu Râşid, insanın aklını hedef alan, düşünce ve inanç gibi konularda şiirler yazmıştır. Coşkun bir lirizmin görüldüğü şiirinin şekillenmesinde Nâbî ve Sâib'in önemli etkileri olmuştur. Gazellerinde

⁹⁵ Mesut Aydınar, "Râgıb Paşa", *DİA*, C. 34, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007, s. 403-406.

rindâne bir anlayış sergiler. Söyleyişlerinde sebk-i Hindî akımının ağır anlatımına ve zincirleme tamlamalarına rastlanır. Bazı şiirlerinde Farsça kelimelerin çokluğu dikkati çeker.

Eserleri: 1. Sıhhatâbâd (Sıhhatnâme), 2. Münşeât, 3. Fetihnâme. Râşid Efendi, 4. Vakfiyeler, 5. Târih, 6. Divan.⁹⁶

Râtib (ö. ?)

Râtib mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada 213. numarada 1 gazeli bulunan Râtib'in hangi şair olduğu tespit edilememiştir. Şairin, Yasin Kılıç'ın hazırlamış olduğu Râtib Divanı⁹⁷'nda da şiirine rastlanılmamıştır.

Reff'-i Âmidî (ö. 1231/1816)

Asıl adı Muhammed olup, Hz. Hüseyin' in soyundan geldiği için “Seyyid Muhammed Reff”, Diyarbakırlı olduğu için “Reff'-i Âmidî”, deli dolu davranışları olduğu için de “Deli Reff” diye de adlandırılmıştır. I. Abdulhamid zamanında İstanbul'a gelmiş, Sadrazam Yusuf Paşa' ya kasideler sunmuştur. Çeşitli şehirlerde kadılık görevlerinde bulunmuştur.

Eserleri: 1. Divan, 2. Dekâyık (Cân u Cânân).⁹⁸

Resmî (ö. ?)

Resmî mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada 84. numarada 1 gazeli bulunan Resmî'nin hangi şair olduğu tespit edilememiştir. Şairin, Saime Arslan'ın hazırlamış olduğu Resmî Divanı⁹⁹'nda da şiirine rastlanılmamıştır.

⁹⁶ Fatih Günay, “Râşid Mehmed Efendi”, *DİA*, C. 34, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007, s. 463-465.

⁹⁷ Yasin Kılıç, *Râtib Ahmed Paşa Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanı'nın Tekitli Metni ve İncelemesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1996.

⁹⁸ Nihat Öztoprak, “Reff'-i Âmidî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1490> Erişim: 17.04.2017, 07:18.

⁹⁹ Saime Arslan, *Resmî Ali Baba ve Dîvân'ı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2003.

Reşîd (ö. ?)

Reşîd mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada şiiri bulunan Reşîd'in hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Revânî (ö. 930/1523-24)

Asıl adı İlyas Şücâ olup Edirnelidir. Eğitimine ve İstanbul'a ne zaman geldiğine dair bir kayıt bulunmamaktadır. Saray çevresinde bulunan şairlerden olduğu, Surre emini olarak Hicaz'a gittiği ve Harameyn halkı için gönderilen paranın dağıtımında usulsüzlük yaptığı gerekçesiyle görevinden azledildiği, ulûfesinin kesildiği kaynaklarda geçmektedir.

Eserleri: 1. Divan, 2. İşretnâme.¹⁰⁰

Rızâyî (ö.1039 / 1629)

Asıl adı Mehmet Çelebi olup 1592 yılında doğmuştur. İlmî ve idarî kadrolarda görev alan "Bayramzâdeler" ailesine mensuptur. Konya kadısı iken vefat eden Biber Mehmet Efendi ile Şeyhülislâm Yahya Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Babası öldükten sonra Şeyhülislâm Yahya Efendi yeğenini yanına almış ve özenle dikkat göstererek yetiştirmiş, yüksek makamlara çıkmasını sağlamıştır.

Çok kültürlü bir aileden gelen ve dayısı Şeyhülislâm Yahya tarafından özenle yetiştirilen Rızâyî iyi bir öğrenim görmüş, devrinde ilme düşkünlüğüyle ve ilim adamlarını koruyup gözetmesiyle tanınmıştır. Kasidelerini ve gazellerini özenle işlemiş olan Rızâyî'nin şiirlerinde vezin ve kafiyeye hatasına rastlanmaz. Ancak şiirlerinden âlim bir şair olduğu sezilen Rızâyî'nin, bilhassa kasidelerinde mana ve mazmun bulmakta zorlandığı, mazmun ve mana tekrarlarına düştüğü görülür.

Eserleri: 1. Divan, 2. Nakdü'l-mesâil fî cevabi's-Sâ'il, 3. Avdü's Şebâb.¹⁰¹

¹⁰⁰ İsmail E. Erünsal, "Revânî", *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008, s. 30-31.

¹⁰¹ Mümin Topçu, *Dîvân-ı Rızâyî (Tenkitli Metin)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1997, s. 1-10.

Rıyâzî (ö. 1054/1644)

Asıl adı Mehmed olup Mekke’de doğmuştur. Medrese eğitimi gördükten sonra Abdülkadir Şeyhî Efendi’den mülâzım oldu. Çeşitli medreselerde ve şehirlerde müderrislik ve kadılık yaptıktan sonra Mart 1624’te emekli edilmiştir.

Kendinden önce yaşayan şairlerden etkilendiği gibi kendinden sonraki şairleri de etkilemiştir. Döneminde edebiyat muhitlerinde etkili sayıldığı, Kafzâde Fâizî, Azmîzâde Mustafa Hâletî, Şeyhülislâm Yahyâ Efendi, Nev‘îzâde Atâî gibi şairlerle dost olduğu, Nef‘î ve Tıflî Ahmed Çelebi’nin husumetini üzerine çektiği bilinmektedir.

Eserleri: 1. Divan, 2. Sâkînâme, 3. Düstûrû’l-amel, 4. Riyâzü’ş-şuarâ.¹⁰²

Rûhî (ö. 1014/1605-1606)

Adı Osman olup Bağdat’ta doğmuştur. Bağdâdî nisbesi kendisine “Rûhî” mahlasıyla şiir yazan şairlerden ayırmak için sonradan verilmiştir. Şiirlerine bakıldığında, bir süre sipahilik yaptığı, sonrasında askerlik mesleğinde ilerleyerek kendisine bir kasabanın dirliğinin verildiği anlaşılmaktadır. Askerî görevlerden ayrılınca birçok yeri dolaşarak meşrebine uygun yerler aradı, ancak hiçbir yere yerleşemedi. Estrar Dede, Rûhî’nin Mevlevî olup seyahati sevdiğini, İstanbul’a geldikten sonra bir süre Galata Mevlevîhânesi’nde kaldığını, sonrasında ise Hicaz’a ve Şam’a gittiğini bildirmektedir.

Tasavvufu şiirine bir malzeme olarak kullanan Rûhî kalender, hoş edalı, derviş bir şairdir. Özellikle şiir ve şair hakkında gazellerinde sık sık tanımlamalar yaparken nazımda sözün kudretini ön planda tutmuştur. Nüktedan, gerçekten sanatkâr ve kudretli bir şair olan Rûhî bu özelliklerine karşılık şiirinde asla büyüklük taslamamıştır. Şiirlerine samimilik, sadelik ve lirizm egemen olmuştur. Okuyucuya konuşma diline yakın bir ifadeyle isteğini anlatmış, özellikle toplumun aksayan yönlerini çok iyi teşhis etmiş bunu da iğneleyici bir üslûpla ortaya koymuştur. Tek eseri divanıdır.¹⁰³

¹⁰² Namık Açıkgoz, “Riyâzî”, *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008, s. 144-145.

¹⁰³ Coşkun Ak, “Rûhî-i Bağdâdî”, *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008, s. 205-206.

Rüsûhî (ö. ?)

Rüsûhî mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada 148. numarada 1 gazeli bulunan Rüsûhî'nin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Sâbit (ö. 1124/1712)

Asıl adı Alâeddin Ali olup Bosnalıdır. İlk eğitimini Müftü Halil Efendi'den aldıktan sonra İstanbul'a gidip orada Kaptanıderyâ Seydizâde Mehmed Paşa'nın himayesine girdi. 1678'de paşanın aracılığıyla mülâzım, aynı yıl La'lizâde ailesine damat oldu. 40 akçe maaşla müderrisliğe başladıktan sonra Çorlu ve Burgaz kadılıklarında bulundu. 1687'de Selim Giray'a bir kaside, ardından da yine ona ithaf ettiği "Zafernâme" adlı manzumesi beğenilince sâniye rütbesiyle Kefe'ye kadı tayin edilmiştir.

Sâbit'in şiirlerinde yerli ve yeni olma özelliğinin birlikte olduğu, divan şiirinin geleneksel ve duygusal idealizminin kırıldığı, realizm, müstehcenlik ve mizah gibi unsurlara yer verildiği görülmektedir. Sâbit halk söyleyişindeki kelimeleri atasözleri ve deyimlerle birleştirerek kişisel üslûbunu oluşturmuştur. Bu sebeple şiirlerinde onu çağdaşlarından ayıran farklı bir tarz ve değişik bir dünyası vardır. Şiirlerinde söz oyunlarının yanında alay ve maddî hazlar önemli bir yer tutmuştur.

Eserleri: 1. Divan, 2. Zafernâme, 3. Edhem ü Hümâ, 4. Derenâme, 5. Berbernâme.¹⁰⁴

Sabûhi (ö. ?)

Sabûhî mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada şiiri bulunan Sabûhî'nin hangi şair olduğu tespit edilememiştir. Mehmet Sarı'nın hazırlamış olduğu Sabûhî Divanı¹⁰⁵nda da şiirine rastlanılmamıştır.

¹⁰⁴ Turgut Karacan, "Sâbit", *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008, s. 349-350.

¹⁰⁵ Mehmet Sarı, *Sabûhî Şeyh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dîvânı'nın Tenkitli Metni*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1992.

Safâyî (ö. ?)

Kaynaklarda Safâyî mahlaslı birçok şair olduğu bilgisi bulunmaktadır. Mecmuada 59. numarada şiiri bulunan şairin kim olduğuna dair bir bilgi edinilememiştir.

Sâfi (ö. ?)

Sâfi mahlası bulunan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda bulunmaktadır. Mecmuada 362. numarada 1 gazeli bulunan Sâfi'nin hangi şair olduğu tespit edilememiştir. Şairin, Timuçin Aykanat'ın hazırlamış olduğu Sâfi Divanı¹⁰⁶,nda da şiirine rastlanılmamıştır.

Sâ'ib-i Tebrîzî (ö. 1087/1676 ?)

Tebriz veya İsfahan'da doğduğu sanılmaktadır. Küçük yaşlarda ailesi ile birlikte Tebriz'den İsfahan'a göç etmiş ve eğitimini bu şehirde almıştır. Birçok şehir gezdikten sonra Şah Cihan'ın maiyetine girmiştir. Sonrasında babası ile birlikte İsfahan'a dönmüştür.

Türk şair olmasına rağmen Farsça şiirler söylemiş ve sebk-i Hindî'nin önemli temsilcileri arasında yer almıştır. Birçok şair üzerinde derin etkiler bırakmış, şiirlerinde ince hayaller ve yeni mazmunlar bulmakla önem kazanmıştır.

Eserleri: 1. Dîvân, 2. Kande-hâr-nâme, 3. Mahmûd u Ayaz, 4. Beyâz, 5. Mir'âtü'l-cemâl, 6. Meyhâne, 7. Vâcibü'l-hıfz, 8. Ârâyiş-i Nigâr.¹⁰⁷

Sânî (Evvel) (ö. ?)

Asıl adı Hasan olup İstanbulludur. Güzelliği sebebiyle Hz. Yusuf'un varisi olarak görülüp kendisine Yusuf-ı Sâni denilmiş ve bunu sonucunda Sâni mahlası kendisine verilmiştir. Öğrenmeye hevesi bulunan şairin güzel şiirlerinin olduğu ifade edilmiştir.¹⁰⁸

¹⁰⁶ Timuçin Aykanat, *Sâfi Baba ve Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin-Sadeleştirme-Sözlük-Dizin)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2015.

¹⁰⁷ Cengiz Sadıkoğlu, "Sâib-i Tebrîzî", *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008, s. 541-542.

¹⁰⁸ Aysun Sungurhan Eydurhan, *Beyânî Tezkiretü's-Şu'arâ*, s. 38.

http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10733_metinpdf.pdf?0 Erişim: 13.04.2017, 08:42;

Rıdvan Canım, *Latîfî Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzemâ*, Ankara: AKM Yayınları, 2010, s. 2000.

Sânî-i Sânî (Beg) (ö. ?)

Cân Memî olarak bilinip bölük halkındandır. Divan sahibi olduğu, nazmının iyi özelliklerle hiciv ve hezde cesur olduğu ifade edilmiştir.¹⁰⁹

Selmân (ö. ?)

Mecmuada 38, 39. ve 40. numarada 3 beyti bulunan şairin kim olduğuna dair bir bilgi edinilememiştir. Ancak Selmân mahlaslı bu şairin mecmuada manzumesinin bulunduğu kısımda İranlı şairlerin çoğunlukta olması, şairin İranlı şair Selmân-ı Savecî olabileceği ihtimalini arttırmaktadır.

Senâyî (ö. 970/1562-63)

Asıl adı Mehmet olup Manisalıdır. Kanuni'nin şehzadelerinden Mustafa, Manisada bulunduğu sırada hizmetinde bulunmuş, kimi yerlerde kadılık görevlerinde bulunmuştur. Şehzade Mustafa Amasya'ya gittiğinde Senâyî'de onunla birlikte gittiği ve orada vefat ettiği bilgisi vardır.

Eserleri: 1. Şerh-i Maksûd, 2. Neyistân-ı Zülâl.¹¹⁰

Serârî (ö. ?)

Mecmuada 57. numarada 1 beyti bulunan şairin kim olduğuna dair bir bilgi edinilememiştir.

Seyyid Vehbî (ö. 1149/1736)

Asıl adı Hüseyin olup İstanbulludur. İmamzâde Mehmed Efendi'nin kethüdâsı Hacı Ahmed Efendi'nin oğludur. Soyu bir yandan Ehl-i Beyt'e dayandığından "Seyyid" lakabıyla anılırken diğer yandan da Hüsâmeddin Efendi'ye ulaştığı için gençliğinde bir müddet "Hüsâmî" mahlasını, sonrasında ise hocası şair Mirzazâde Ahmed Neylî'nin tavsiyesiyle "Vehbî" mahlasını kullanmıştır. Sünbülzâde Vehbî ile karıştırılmaması maksadıyla Vehbî-i Kadîm veya Vehbî-i Evvel diye de bilinmektedir.

¹⁰⁹ Aysun Sungurhan Eyduran, *Beyânî Tezkiretü's-şu'arâ*, s. 39.

¹¹⁰ Yunus Kaplan, "Senâyî, Mehmed Senâyî Çelebi", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3592> Erişim: 12.04.2017: 10:08

III. Ahmed ve Damad İbrâhim Paşa dönemi şairlerinin önde gelen şahsiyetlerinden olan Vehbî başlangıçta kendisine üstat olarak Nâbî'yi seçmiş, sonrasında ise Nedîm'in etkisine girmiştir. Kasidelerinde Nef'î'nin etkisi görülen şair pek çok şairin gazelini tanzîr ve tahmîs etmiştir. Kullandığı mazmunlarda İran tesirini en aza indirmeye çalışmış, yaşadığı hayatın izlerini şiirine taşımıştır.

Eserleri. 1. Divan, 2. Surnâme, 3. Hadîs-i Erbaîn Tercümesi, 4. Risâle-i Sulhiyye.¹¹¹

Sırrî (ö. 1202/1788'den sonra)

Yaygın olarak Seyyid Ali olarak bilinen şair Tekirdağlıdır. Şeyh Seyyid İbrahim Haşim Efendi'nin oğludur. Mahkeme kâtibi olarak görev yapan şairin genç yaşlarda bir hayli şiirinin olduğu ifade edilmiştir. Sonraki yıllarda başkâtipliğe kadar yükselmiştir. Bulunduğu dönemde Tekirdağ'da yaşamış önemli kişilerin vefatı üzerine mezar taşı manzumeleri yazmıştır. Şairin Kadirîlik'in tarihçesini anlattığı Tuhfe-i Rûmî adlı bir mesnevisi bulunmaktadır.¹¹²

Subhîzâde (ö. ?)

Mecmuada 312. numarada şiiri bulunan şairin kim olduğu tespit edilememiştir. Kaynaklarda bu mahlası taşıyan Subhîzâde Abdî (Abdullah)¹¹³ ve Subhîzâde Feyzî¹¹⁴ mahlaslı 2 şair olduğu bilinmektedir. Her iki şairin divanında da mecmuada yer alan şiire rastlanılmamıştır.

Sultân Selîm (ö. 926/1520)

Bir rivayete göre 1467-68, diğer bir ihtimale göre de 1470'te babası II. Bayezid'in sancak beyi olarak bulunduğu Amasya'da doğmuştur. Osmanlı kayıtlarında adı Selim Şah diye geçmesinin yanında, döneminde sert mizacı, cesareti ve ataklığı sebebiyle "Yavuz" lakabıyla tanınmıştır. Kaynaklarda daha küçük yaşta iyi bir tahsil gördüğü ve babasının kendisine özel hoca tayin ettiği belirtilir.

¹¹¹ Hamit Dikmen, "Seyyid Vehbî", *DİA*, C. 37, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009, s. 74-75.

¹¹² Oy, a.g.e., s. 314-317.

¹¹³ Hakan Yalap, *Subhîzâde Abdî (Abdullah) Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Metin-İndeks)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2007.

¹¹⁴ Erol Gündüz, *Subhî-zâde Feyzî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 1997.

Yavuz Sultan Selim'in çok okuduğu ve tarihe büyük merakı olduğu, Farsça'yı çok iyi bildiği, Arapça'ya ve Tatar lehçesine de hâkim olduğu ifade edilmiştir. Farsça şiirlerini ihtiva eden divanın bulunmasından başka, Türkçe şiirlerine de bazı tezkirelerde rastlanılmaktadır. Tasavvufa ilgi duyduğu, Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin görüşlerini benimseyip, Mevlânâ'ya da büyük saygısı duyduğu ifade edilmiştir.¹¹⁵

Sûrî (ö. ?)

Mecmuada 53. numarada 1 beyti bulunan şairin kim olduğu tespit edilememiştir.

Sünbülzâde Vehbî (ö. 1809)

Maraşlı bir aile olan Sünbülzâdeler'e mensup olup, ilk eğitimini Maraş'ta almış sonrasında İstanbul'a gelerek yazdıklarını devrin önde gelenlerine sunarak onların meclislerine girmiştir. Babası Râşid Efendi'den başka dedesi Maraş müftüsü Mehmed Efendi de eser sahibidir. Hayatı hakkındaki bilgiler özellikle kasidelerinden çıkarılmaktadır.

Sünbülzâde Vehbî'nin lâubali ve ahlâk dışı eserler yazdığı ifade edilmiş olmakla birlikte çok azı günümüze ulaşmıştır. Vehbî'nin şiirleri söz sanatlarının zenginliği bakımından dikkate değer olmasının yanı sıra mahallî kelime ve deyişler açısından da çok zengindir.

Eserleri: 1. Tuhfe-i Vehbî, 2. Divan, 3. Lutfiyye, 4. Nuhbe-i Vehbî, 5. Şevkengîz.¹¹⁶

Şehrî, Malatyalı (ö. 1071/1660)

Asıl adı Ali olup Malatyalıdır. Eğitimini ve bir süre görev yaptığı Gürcü Mehmed Paşa'nın tezkireciliğinden başka hangi görevlerde bulunduğu dair bir bilgi bulunmamaktadır. Şehrî, şiirlerinde görevlerinden sık sık azledildiğini ve derbeder bir hayat sürdürdüğünü anlatır. Oğlunu kaybetmiş ardından evi soyulmuş olan Şehrî, hayattan yeterince zevk alamama, bahtsızlık gibi konulara çokça yer vermiştir. Pek

¹¹⁵ Feridun Emecen, "Selim 1", *DİA*, C. 36, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009, s. 407-414.

¹¹⁶ Selim Sırrı Kuru, "Sünbülzâde Vehbî", *DİA*, C.38, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010, s. 140-141.

çok yeri gezmiş olup, bunlar arasında Halep’i çok sevmiş bunu da bir manzumesinde anlatmıştır.

Bir yandan feleğin ve zamanın kötüye gitmesi sonucunda karamsar öte yandan da acılarla dolu olmasına rağmen dünyadan zevk almaya çalışan iki farklı karakterin varlığı Şehrî’de hissedilmektedir.¹¹⁷

Şehrî, Tekirdağlı (ö. 1147/1735)

Asıl adı Mehmed’dir. Bosnalı Sâbit’in Tekirdağ müftüsü olduğu sıralarda öğrencisi olmuştur. Hayatı hakkındaki bilgiler Ahmed Lutfi’nin Tekirdağlı şairler tezkiresinden öğrenilmektedir. Devrinin usta bir şairi olduğu, tarih söylemede maharetli ve Farsçaya hâkim olduğu Lutfi’nin ifadelerinden anlaşılmaktadır. Mürettep bir divanı olduğu ifade edilmiştir.¹¹⁸

Şeref (ö. ?)

Şeref mahlaslı pek çok şair olduğuna dair kaynaklar bilgi bulunmaktadır. Mecmuada 60. numarada 1 beyti bulunan şairin hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Şevket (ö. ?)

Mecmuada 9. numarada Farsça 1 gazeli bulunan şair hakkında herhangi bir bilgi edinilememiştir.

Şeyhüslâm Yahyâ (ö. 1053/1644)

Zekeriyyâzâde Yahyâ Efendi İstanbul’da doğup, Şeyhüslâm Bayramzâde Zekeriyyâ Efendi’nin oğludur. Abdülcebbarzâde Derviş Mehmed Efendi’den ve bazı âlimlerden dersler alarak kendini yetiştirmiştir. Şeyhüslâm Mâlûlzâde Mehmed Efendi’den mülâzemet aldı ve 1580’de Hoca Hayreddin Efendi Medresesi müderrisliğine tayin edildi. Bu görevinden sonra kadılık ve kazaskerlik görevlerinde bulunan Yahyâ Efendi 1622 tarihinde Hocazâde Mehmet Esad Efendi’nin yerine şeyhüslâm oldu.

¹¹⁷ Şener Demirel, *Şehrî Hayatı, Sanatı, Divanı’nın Tenkitli Metni ve Tahlili*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10652.girisvemetinpdf.pdf?0> Erişim: 29.05.2017, 14:53.

¹¹⁸ Oy, a.g.e., s. 327-333.

Klasik Türk edebiyatının önde gelen gazel şairlerinden olan Yahyâ Efendi'nin genç yaşta şöhrete kavuştuğu, şuh, akıcı ve dokunaklı gazellerinin herkes tarafından beğenildiği kaynaklarda ifade edilmektedir. Nef'î, Nev'îzâde Atâî, Fehîm-i Kadîm, Nâilî-i Kadîm, Nergisî gibi devrindeki şairler yazdıkları manzumelerinde onu takdirle anmışlardır. Şeyhülislâm Bahâî Mehmed Efendi, Ganîzâde Nâdirî, Neşâtî, Nâbî, Şeyh Galib gibi ünlü şairler onun gazellerine nazîreler yazmışlar ve tahmîsler tertip etmişlerdir.

Eserleri: 1. Divan, 2. Ta'lîku Şerhi Câmî'i'd-dürer, 3. Tahmisü Kasideti'l-bürde, 4. Nigâristân Tercümesi, 5. Fetâvâ-yı Yahyâ Efendi, 6. Sâkînâme.¹¹⁹

Tabî'î (ö. ?)

Mecmuada 286. numarada 1 gazeli bulunan şairin kim olduğu ile ilgili herhangi bir bilgi edinilememiştir.

Taşlıcalı Yahyâ (ö. 990/1582)

Arnavut asıllı olup nereli olduğunun kesin bilgisi bulunmamaktadır. Arnavutluk'tan devşirme olarak getirilip Acemi Oğlanlar Ocağı'nda eğitilerek yayabaşı ardından sipahi olmuştur. Yavuz Sultan Selim ile Çaldıran ve Mısır seferlerine katılmıştır. Zamanla ünü yayılmış olmakla birlikte Hayâlî Bey'in eleştirileri yüzünden hak ettiği yere gelememiştir.

“Sâhib-i seyf ü kalem” sıfatıyla asker şairlerden olan Yahyâ devrinde gazel ve mesnevi sahasının güçlü şairlerinden kabul edilmiştir. Divanında ve hamsesinde özgün olup kimseyi taklit etmediği ifade edilmiş, şiirleri hem yaşadığı dönemde hem de kendisinden sonraki dönemlerde övülmüştür. Kasideleriyle dikkat çekmiş ve bazı tasvirlerindeki orijinallik, soyut-somut tezadını başarılı bir şekilde kullanmıştır.

Eserleri: 1. Divan, 2. Hamse: a) Şâh u Gedâ, b) Gencîne-i Râz, c) Yûsuf u Zelîha, d) Kitâb-ı Usûl, e) Gülşen-i Envâr; 3. Şehrengîz-i Edirne, 4. Şehrengîz-i İstanbul.¹²⁰

¹¹⁹ Bayram Ali Kaya, “Yahyâ Efendi-Zekeriyâyâde”, *DİA*, C.43, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013, s. 245-246.

¹²⁰ Bayram Ali Kaya, “Taşlıcalı Yahyâ”, *DİA*, C. 40, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2011, s. 156-157.

‘Ubeydî (ö. 981/1573)

Asıl adı Abdurrahman olup Edirneli olduğu sanılmaktadır. Nebi Halife adındaki bir vaizin oğludur. Gelibolulu Âlî, ‘Ubeydî’nin çocukluktan itibaren tahsiline başladığı ve çeşitli fenlerden başka musıkî ile de ilgilendiğini, muammada Emrî’yi takip ettiğini ifade etmiştir.

‘Ubeydî, Kanuni’ye sunduğu bir gazelle padişahın dikkatini çekmiş Kadızade Efendi’den mülazım olduktan sonra da kadılığa başlamıştır. Lofça ve Zağra’da kadılıklarda bulunmuştur. Kendi şairliğini eşsiz olarak nitelemiş olmakla birlikte ‘Ubeydî’de tüm şairler gibi herkesin şiirini anlayamayacağını, yalnızca ince düşünenlerin anlayabileceği fikri vardır. Şiir dili sade, terkipleri iki kelimelik olup uzun terkipleri kullanmamıştır. Üslubu gösteriştan uzak ve samimidir. En dikkat çeken özelliği, şiirinin âşığın âhlarına benzer bir şekilde yakıcı bir üsluba sahip olmasıdır.¹²¹

‘Ulvî (ö.993/1585)

Asıl adı Mehemmed Çelebi olup, tezkire yazarlarına göre İstanbullu olarak gösterilsede Evliya Çelebi onun Bursalı olduğu iddiasındadır. ‘Ulvî’nin hayatındaki kırılma noktası Manisa Müftüsü Muallimzâde Efendi’nin yanında ilim tahsil etmeye başladığı dönemdir.

Tezkirelerde sanatından övgüyle bahsedilen ‘Ulvî’nin doğuştan getirdiği bir şairlik yeteneği olduğunu, temiz edalı, ince hayallî, parlak ve tatlı sözlü ifade edilir.¹²²

Ünsî (ö. ?)

Kaynaklarda bu mahlası taşıyan çokça şair olduğu bilinmektedir. Mecmuada 234. numarada 1 gazeli bulunan Ünsî’nin kim olduğu tespit edilememiştir. Şairin, Savaş Uzun’un hazırlamış olduğu Ünsî Hasan Efendi Divanı¹²³,’nda gazeline rastlanılmamıştır.

¹²¹ Ömer Arslan, *Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2003, s. 5-10.

¹²² İsmail Çetin, *Derzi-zâde Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1993, s. 3-5.

¹²³ Savaş Uzun, *Ünsî Hasan Efendi Hayatı, Eserleri, Dönemi ve Dîvânı’nın Tekidli Metni*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2003.

Vâkîf (ö. ?)

Edebiyatımızda Vâkîf mahlası olan birçok şair olduğu bilgisi kaynaklarda yer almaktadır. Mecmuada 255. numarada 1 gazeli bulunan şairin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Vâlihî (ö.1008/1599)

Asıl adı Ahmet olup Üsküplüdür. Babasının kadı olması dolayısıyla kendisine Kadızâde Ahmed Çelebi de denilmektedir. Sahn Medresesi'nde Ahaveyn lakaplı Karamanlı Mehmet Efendi'den dersler alan Vâlihî, sonrasında mülâzım olup kadılık yapmıştır.

Tasavvufla da meşgul olmuş, bu konudaki eserler üzerinde yapmış olduğu incelemelerle şöhret bulmuştur.¹²⁴

Vâsîfzâde (ö. 1253/1837-38 ?)

Kaynaklarda Vâsîfzâde mahlaslı bir şaire rastlanılmış olup mecmuada adı geçen şair olup olmadığı tespit edilememiştir.

Asıl adı Abdullah Lebîb olup İstanbulludur. Resisü'l-küttâb Vâsîf Efendi'nin oğlu olmasından dolayı Vâsîf-zâde olarak tanınmıştır. Medrese eğitimi almış olan şair müderrislik yapmış, Bursa ve Mekke kadılıklarında da bulunmuştur.¹²⁵

Vâsîf, Enderunlu (ö. 1239/1824)

Asıl adı Osman olup İstanbulludur. Sadrazamlığa kadar yükselen Elbasanlı Arnavut Halil Paşa'nın kardeşinin torunudur. Birçok şair, hattat, mûsikişinas ve edip kazandırmış olan Enderun'dan yetişmiştir. Eğitim gördüğü Enderun Saray Mektebi'nde yetiştiği için Enderunlu ya da Enderûnî lakabıyla da anılmıştır.

Divan edebiyatının neredeyse tüm nazım şekillerinde örnekler sunmuş olmakla birlikte bu edebiyatın şarkı nazım şekliyle en fazla eser veren şairi olmuştur. Başta Nedîm olmak üzere Enderunlu Fâzıl gibi XVIII. yüzyılda mahallîleşme akımını

¹²⁴ Kadri Hüsnü Yılmaz, "Vâlihî, Kadızâde Ahmed Vâlihî Çelebi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyat isimler sozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1721> Erişim: 14.04.2017, 08:40.

¹²⁵ Beyhan Kesik, "Lebîb, Vâsîf-zâde Abdullah Lebîb Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyat isimler sozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2743> Erişim: 14.04.2017, 08:37.

başlatan şairlerin etkisinde kaldığı görülmektedir. Şöhretini daha çok gazellerine özellikle de şarkılarına borçlu olan Vâsîf'ın bütün şiirlerinde Nedîm'e bağlı bir taraf bulunmaktadır. Şairin tek eseri divanıdır.¹²⁶

Vecdî (ö. 1071/1661)

Asıl adı Abdülbâki olup İstanbulludur. Babası Boğuk Mustafa adlı bir kimse olup, babasının lakabından dolayı Vecdî “Boğuk-zâde” olarak da tanınmaktadır. Vecdî'nin iyi bir eğitim aldığı ve birçok ilim tahsit ettiği bildirilmektedir.

Kaynaklarda gazel şairi olarak ifade edilen Vecdî sade, samimi ve akıcı diliyle hem kendi döneminde hem de sonraki dönemlerde pek çok şairin şiirlerini övdüğü ve nazireler yazdığı bir şair olmuştur. Şiirlerinde aşk, rindlik, ıstırap gibi duyguları işlemiş olan Vecdî'nin kimi gazellerinde Sebki Hindî'nin etkisi de görülmektedir. Devrindeki şairlerle kıyaslandığında az yazan bir şair olmuştur.¹²⁷

Vesîm (ö. 1173/1760)

Asıl adı Abbas olup İstanbulludur. İyi bir eğitim alan Vesîm, dinî ve pozitif bilimlerle meşgul olmuş ve ilmini ilerletmek amacıyla Mekke, Medine ve Mısır gibi ülkelere seyahatlarda bulunmuştur. Batılı hekimleri takip etmiş Latince, Yunanca, Afrika dillerini ve İtalyanca öğrenmiştir. Astronomi ile de ilgilenmiş ve bu alanda pek çok eser okumuştur. Devrinde meşhur bir hekim olarak ün yapmış, İstanbul'da Sultan Selim Çarşısı'nda bir dükkânda hekimlik mesleğini yapmıştır.

Vesîm, şairliğine güvenir, şiirlerinin dil ve söyleyiş özelliklerine dikkat çeker. İlimde yetkin olması sebebiyle şiirlerini sağlam bir şekilde oluşturmuştur. Şiirlerinde sevgilinin özelliklerini anlatmıştır.

¹²⁶ Abdulkadir Karahan, “Enderunlu Vâsîf”, *DİA*, C. 11, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995, s. 189-190.

¹²⁷ Eşref Yanmaz, *Vecdî (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995, s. 2-4; Hakan Yekbaş, “Vecdî, Abdülbâki”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1900> Erişim: 13.04.2017, 13:26.

Eserleri: 1. Düstûru'l-Vesîm Fî Tıbbı'l-Cedîd ve'l-Kadîm, 2. Nehcü'l-Bülûğ fî Şerhi Zîc-i Ulûğ, 3. Risâle fî Rü'yeti'l-Hilâl, 4. Risâle-i Vefk, 5. Tercemeti Kitâbi'l-Bircendi Mine'l-Husûf ve'l-Küsûf, 6. Vesîletü'l-Metâlib fî 'İlmi't-Terâkib.¹²⁸

Veysî (ö. 1037/1628)

Asıl adı Üveys olup Manisalıdır. Kadı Mehmed Efendi'nin oğlu ve şair Makâlî'nin yeğenidir. Memleketinde başladığı eğitimini sonrasında gittiği İstanbul'da sürdürmüş ve Molla Sâlih Efendi'den mülâzım olarak kadılığa yönelmiştir.

Edebiyattaki şöhretini şiirlerinden çok nesrine borçludur. Nesri, bu alandaki bir diğer isim olan Nergisî'nin nesriyle kıyaslandığında daha sade ve canlıdır. Kurduğu uzun cümlelerinde Arapça ve Farsça kelimelerle zincirleme tamlamaları, birleşik isim ve sıfatları fazlaca kullandığı görülmektedir. Edebiyatımızda sanatlı nesir alanında en güçlü isimlerinden kabul edilmiş ve Babinger tarafından da Osmanlı nesrinin Bâkî'den sonraki gelen en parlak ismi diye gösterilmiştir. Veysî'nin güçlü şiirleri de olmasına rağmen şairliği nesirdeki başarısının gölgesi altında kalmıştır.

Eserleri: 1. Dürretü't-tâc fî sîreti sâhibi'l-mi'râc, 2. Hâbnâme, 3. Münşeât, 4. Divan, 5. Merace'l-bahreyn fî ecvibe 'alâ i'tirâzâti'l-Cevherî, 6. Düstûrü'l-amel, 7. Fütûh-ı Mısır, 8. Gurretü'l-asr fî tefsîri sûreti'l-Asr, 9. Hicviyye.¹²⁹

Zekâyî (ö. ?)

Mecmuada 375. numarada yer alan 1 terakib-bend'inin başlığı derleyici tarafından Alaşehrî olarak belirtilmiş olup kaynaklarda hayatı hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Şairin, Sinan Köseoğlu'nun hazırlamış olduğu Zekâyî Dîvânı¹³⁰nda da şiirine rastlanılmamıştır.

Zeyneb (ö. 879/1474)

Amasyalı olup babası kadı Mehmed Çelebi'dir. Babasının hem ilim hem de sanatla uğraşması Zeyneb'in iyi bir eğitim almasını sağlamıştır. Zaten kaynaklarda da

¹²⁸ İbrahim Halil Tuğluk, *Abbas Vesîm Efendi; Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Divanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s. 12-72.

¹²⁹ Bayram Ali Kaya, "Veysî", *DİA*, C. 43, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013, s. 76-77.

¹³⁰ Sinan Köseoğlu, *Zekâyî Dîvânı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

Zeyneb Hatun'un iyi yetiştirildiği, Arapça ve Farsça öğrendiği, hatta Farsça'yı şiir yazacak derecede bildiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte mûsikiyle de ilgilenmiş, şarkılar yazıp besteler yapmıştır.

Zeyneb'in Fâtiḥ Sultan Mehmed'e sunduğu bir divanından söz edilmekle birlikte Bursalı Mehmed Tâhir, divanın bir nüshasının Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunduğunu söylese de yapılan araştırmalarda divanın herhangi bir nüshasına rastlanmamıştır. Döneminde şiirleri tanınmış olup, tezkirelerde şiirlerinden övgüyle söz edilmiştir.¹³¹

Zihni, Bâli Çelebi (ö. 1023/1614)

Asıl adı Bâli olup İstanbulludur. Şehzadeliğinde II. Selim'e bağlanmış ve tahta çıkmasından sonra da arpaemini olmuştur. Diyarbakır, Kıbrıs ve Halep defterdarlıklarında bulunmuş ve şiir, inşa ve muammada ustalığıyla tanınmıştır.¹³²

Zihni Mustafa (ö. ?)

Asıl adı Mustafa olup, Tekirdağlı olduğu sanılmaktadır. Hayatı hakkındaki bilgiler Tekirdağ'da yaşamakta olan şairler ile ilgili bir tezkire yazan Ahmet Lütfi'den öğrenilmektedir. 1736/37 yılında Tekirdağ'da Kara Molla lakaplı müderris Mehmed Efendi'nin kâtipliğini yapmıştır. Tekirdağ'da dokuz ay kalan Zihni, Ahmed Lütfi ile manzum olarak yazışmıştır. Bu yazışmalar sekiz yıl sürmüştür. Lütfi, Zihni'nin Divân'ı olduğunu söyler, şiirini akıcı ve nesrini de güzel bulur. Fakat divanının nüshasına rastlanılmamıştır.¹³³

Zülâli (ö. ?)

Asıl adı Feyzullah olup Buhara yakınlarında bir kasaba olan Gucevan'da doğmuştur. Hac seyahatinden sonra uzun bir süre İstanbul'da ikamet etti ve dönemin ileri gelenlerinden ilgi ve iltifat görerek sohbet meclislerine katıldı. Yazısı güzel

¹³¹ Hasan Aksoy, "Zeyneb Hatun", *DİA*, C.44, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013, s. 360-361.

¹³² Aysun Sungurhan Eydurhan, *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiret'ü'şu'arâ I.*, KTB, s. 172. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/51077,hasan-celebi---tezkiretus-suara---metin-apdf.pdf?0& tag1=045C664099E1E5EE58F4DFA5A8DC0BA8DAE745F8&crefer=1CC4C9D917658A912D33226F4F0316C68691D804F01F8DFC8E735650C3360D54> Erişim: 29.05.2017, 15:16.

¹³³ Emine Çakır, "Zihni, Mustafa", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7107> Erişim: 13.04.2017, 16:12.

olması sebebiyle bazı çağdaşlarının istekleri üzerine divanlarını bir ücret karşılığında kayıt altına alırdı. Farsça şiirler yazdı. 1095 yılında doğduğu şehre dönmek için İstanbul'dan ayrıldı.¹³⁴

¹³⁴ Filiz Kılıç, “ Zülâfî, Hacı Feyzullah Efendi, Hacı Feyzullah Nakşibendî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7737> Erişim 13.04.2017, 16:02.

Çeviriyazı Alfabeti

ا	A, a, E, e, Ā, ā	ص	Ş,ş
ب	B, b	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Z, z
ث	S, s	ع	‘
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	H, h	ق	Ḳ, ḳ
خ	Ḥ, ḥ	ك	K, k, Ñ, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	V, v, U, u, Ū, ū, O, o, Ö, Ū, ū
ژ	J, j	ه	H, h
س	S, s	ی	Y, y, Ī, ī, Ī, ī
ش	Ş, ş	ء	’

Metin Kuruluşunda İzlenen Yol

- a. Mecmuada yer alan başlıklar, dipnotta koyu (**bold**) olarak verilmiştir
- b. Mahlaslar, başlıklardan hemen sonra köşeli parantez “[]” içerisinde verilmiştir.
- c. Mecmuada mahlası belirtilmemiş ancak kime ait olduğunun tespiti yapılan şairlerin mahlası köşeli parantez içerisinde altı çizgili “[mahlas]” olarak verilmiştir.
- d. Divanı neşri yapılmış şairlerin, divanında olup mecmuada olmayan beyitleri divandaki beyit numaralarıyla dipnotta verilmiştir.
- e. Divan neşriyle karşılaştırılan şiirlerin farklılıkları beyit ve mısra numaralarıyla birlikte dipnotta gösterilmiştir.
- f. Divan neşriyle karşılaştırılan şiirlerde farklılığın fazla olduğu durumlarda divanda yer alan şiir ekler kısmında verilmiştir.
- g. Metin üzerindeki düzeltmeler ve notlar dipnotta verilmiştir.
- h. Özel isimlerin ilk harfleri büyük yazılmıştır.
- i. Bildirme eki görevinde kullanılan “durur” her zaman ayrı yazılmıştır.
- j. Mecmuada okunamayan yerler köşeli parantez içerisinde üç nokta [...] ile gösterilmiştir.
- k. “-veş, âsâ, -vâr” gibi Farsça son ekler birleşik, ön ekler araya tire (-) konularak yazılmıştır.
- l. Metin üzerinde atılan hatalı başlıklar dipnotta belirtilmiş ve hata düzeltilmiştir.
- m. Vezin gereği metne eklenen kısımlar metin içinde köşeli parantez “[]” ile atılması gereken yerler parantez “()” ile gösterilmiştir.
- n. Başlığı olmayan manzumeler dipnotta koyu (**bold**) olarak köşeli parantez içinde soru işareti “[?]” ile gösterilmiştir.
- o. Mahlası belirtilmeyen şairler dipnotta köşeli parantez içinde soru işareti “[?]” ile gösterilmiştir.
- p. Metinde şiiri yer alan şairin divanı yoksa ya da çalışılmamışsa dipnotta sadece mahlası yazılmıştır.
- q. Metinde emin olunamayan bilgi/okunuşundan emin olunamayan kelime parantez içerisinde soru işareti (?) ile gösterilmiştir.

- r. Mecmuada manzumesine bulunan ancak divan neşri yapılan çalışmalarda manzumesine rastlanılmayan şairlere divanda bulunmamaktadır anlamına gelen “-D” işareti konulmuştur.

Çeviriyazı Metin

[2^a]

1.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Kemāl-i lezzetinden ol leb-i la' l-i şeker-bāruñ
Çamış helvāsına döndi çubuğ ağzında [ol] yārūñ

2.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Getür cām-ı sürür encāmı diller şād-kām olsun
Tamām itdi bizi ğam sāḳiyā ğam da tamām olsun
2. Şafā virsün derūn-ı cāna tāb-ı āftāb-ı mey
Serāy-ı 'işrete her kāse bir billūr cām olsun

-
1. 2^a [?] [Bosnalı Şābit]. Turgut Karacan, *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sābit ve Edisyon Kritikli Divan Metni*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1981, s. 622, B. 17. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Şābit'e ait olduğu tespit edilmiştir.
1b döndi: dönmiş D.
 2. 2^a **Yahyā** [Şeyhülislām Yahyā]. Hasan Kavruk, *Şeyhülislam Yahyā Divānı*, KTB, s. 297, G. 272. Bu gazel divanda 5 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:
 3. Hat-ı anber-sirişt-i yār virsün özge keyfiyyet
Mey-i gülfāmı la' l-i nābı miskiyyü'l-hitām olsun
 4. Bilüp 'ayş-ı müdāma meylini bī-çāre-i aşkun
Şarāb-ı la' l-i nābın sundı dil-ber müstedām olsun
 5. Salınmak olmadı Yahyā ile bir kerre kūyunda
Ne olmaz işdür olsun ey tezerv-i hoş-hırām olsun2b her kāse bir: kāsesi D.

3.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Rāstdur kâmetine hil' at-i nâz ol servüñ
Eylemez şîveleri gerçi [ki] endâze ile
2. Dil perîşân-ı sitem rişte-i ümmîd za' if
Bend olur şanma o mecmû' a bu şîrâze ile

4.

Müstef' ilātün Müstef' ilātün

Kâmil - - + - - / - - + - -

1. Bir dem içinde şarkî vü garbî
Seyr ider yıldırım gibi **Berkî**

5.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Hâkîm eydür şarâb iç vâ' iz eydür câm-ı meyden geç
Çün ' illet hün-ı dildendür münâsib şîşe çekmekdür

3. 2^a **Velehu** [Şeyhülislâm Yahyâ]. Hasan Kavruk, a.g.e., s. 341, G. 316. Bu gazel divanda 5 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:

1. Gül gibi hurrem olup neşve vü âvâze ile
Bülbüle gonce kesel virmese hamyâze ile
2. Bâgda şâh-ı güli gör ne safâdur fehmi it
Sahn-ı gülşende salınmak bir iki tâze ile
5. Hüsn âlemde Hudâ-dâd gerekdür Yahyâ
Ne kadar ' âlem ola gâliye vü gâze ile

4. 2^a **Berkî** [Berķî]. Aysun Sungurhan Eyduran, *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-şu'arâ I*, KTB, s. 174.

1b şarkî vü garbî: garbî vü şarkî Tz.

5. 2^a [?] [?].

6.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Hatt-ı la' l ile görüp dil o nihâli ğam-gîn
Mevsim-i fırsatun olmaz diyü bundan iyisi
2. Taleb-i büsî-i sîb-i zeķan itdikde didi
Saņa şeftâlû gerekse baņa cānum kayısı

7.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Hāk-i pāye bir rikāb ihdāsı nā-çiz ise de
İtme red kır atıvir ya al bağışla bir kula

8.

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + - -

1. ساقی بنور باده برافروز جام ما
مطرب بگو که کار جهان شد بکام ما
2. ما در پیاله عکس رخ یار دیده ایم
ای بیخبر ز لذت شرب مدام ما

6. 2^a **Neylî Efendi** [Neylî]. Atabey Kılıç, *Mîrzâ-zâde Ahmed Neyli ve Divanı*, İstanbul: Kitabevi, 2004, s. 456, Kt. 34.

7. 2^a [?] [?]

8. 2^a **Fermâ-yı Hâfız** [Hâfız-ı Şirâzî]. Bu gazelin altına : “ Hâcî Bektâş-ı Velî eş' arlarında şîri(?) taħallüs iderler Mışrî-i 'Azîz Niyâzi ve Mışrî taħallüs iderler.” yazılmıştır.

1 Mana: “Sâkî! Şarabın aydınlığıyla kadehlerimizi aydınlat! Çalgıcı, çal! Çünkü dünyâ istediğimiz gibi olup, bize uydu.”

2 Mana: “Ey sürekli içtiğimiz şarabın lezzetinden habersiz olan! Kadehimizde sevgilinin yüzünün yansımını görmüşüz.”

9.

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. مایهء اصل نسب درگردیش دوران زرست
در حقیقت خون حورد تیغی که صاحب جوهرست
2. کر کسی یاناکسی بالا نشینت عار نیست
روی در یل حسن نیشنند زیر در یا کوهر ست

10.

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

Hezec+ - - - - / + - - - - / + - - -

1. Elā ey gevher-i kân-ı risâlet
Saña bîñ bîñ selâm ile taḥiyyet

9. 2^a **Fermâ-yı Şevket** [Şevket].

1 Mana: "Dünya döndüğü müddetçe cevherin gerçek temeli altındır. Gerçek şu ki cevher sahibi olan kan yutar."

2 Mana: "Eğer bir kişi layık olmadığı halde yükseğe oturursa, utanma yoktur. Deniz üzerinde güzelse denizin altındaki incidir."

10. 2^a **Na' t-ı Şerîf** [Ḥudâyi]. Mustafa Tatcı, Musa Yıldız, *Dîvân-ı İlahîyât*, Üsküdar Araştırmaları Merkezi, 2005.s. 325. Bu gazel divanda 9 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:

3. *Fekâne kâbe kavseyni ev-cdnâ*
Ulüvv-ı şânına eyler şehâdet

4. Nebîler gerçi halkı da'vet edip
Kamusu etdiler irşâd-ı ümmet

5. Velî sen geçip ef'âl ü sıfâtı
İbâdı etdin asl-ı zâta da'vet

6. Anınçün hâtem oldun enbiyâya
Seninle bitdi bünyân-ı nübüvvet

7. Habîbâ ger Halîl olduysa ceddin
Sen oldun kutb-ı eflâk-ı muhabbet

8. İki şakk oldu mâh engüştün ile
Çü gördü sende nûr-ı şems-i vahdet

1b selâm: şalât D.

2. Hâķīkat bâġınuñ serv-i bülendi
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı sa' âdet
3. Meded eyle Hüdâyi derdmende
Şefâ' at yâ Resûla'llâh şefâ' at
[2^b]

11.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

Hezec+ --- / + --- / + --

1. Hoşâ mecmû' a pür-beyt-i ġarrâ
Müzeyyen şî'r ile içi ser-â-pâ
2. Nice ehl-i sühan vaşfin dimişler
İçinde cem' olupdur tâze ma' nâ

12.

Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün

Hafîf + + -- / + - + - / + + -

1. Baħr-i ' irfânda işbu mecmû' a
Oldı tãliblere sefine mişâl
2. Kıymet olur mı ol sefineye kim
Ola dürr ü güherle mâl-â-mâl

2^b **Muķatt'ât-ı Mecmû'a**

11. 2^b **Kıt'a** [?].

12. 2^b **Kıt'a** [?].

13.

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Ḥafīf ++-- / +-+- / ++-

1. Bāreka'llāh ne güzel mecmū' a
Şacı gibi laṭīf ü zībā
2. Ṭarfı gül bergi gibi rāyiḥa var
Cān u bağına virür bŷy-1 şafā

14.

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Ḥafīf ++-- / +-+- / ++-

1. Ele aldıçça yār mecmū' a
Nükteler ' arz ider dil-zāra
2. Baña cevır ü cefāyı naql eyler
Remz ider hep vefāyı ağıyāra

15.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel -+-- / -+-- / -+-- / -+-

1. Āh n'olaydı ben olaydum dilberün mecmū' ası
Gāh elinde gāh koyununda olurdum cilve-ger
2. Baña yārān şafā eylerdi ğāyet iltifāt
Gezdirüp elden ele el-haqq olurdum mu' teber

13. 2^b Kıt'a [?].

14. 2^b Kıt'a [?].

15. 2^b Kıt'a [?].

16.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Cild-i sürh üzere şemse-i zerrin
Bir zer-efşân-ı gül-ruha beñzer
2. Böyle mecmû' a-i kıymetdâra
Goncaya söyle nişâr itsün zer
[3^a]

17.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Bu mecmû' a kim erbâb-ı hüner ' indinde deryâdur
Bunuñ içinde ibrâz-ı ma' ânî dürr-i yektâdur
2. Nice erbâb-ı nazmuñ var bunuñ içinde eş' arı
Bu bir mecmû' a-i zîbâ ' acâib genc-i ra' nâdur

18.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Meger üftâd olmışdur dilâ ol yâre mecmû' a
Ġam ile sînesini itdi pâre pâre mecmû' a
2. Derûnındaki sırrı âşikâr itmezdi her şahşa
Birine mâ' il olamasa eger bî-çâre mecmû' a

16. 2^b Kıt' a [?].

17. 3^a Kıt' a [?].

18. 3^a Kıt' a [?].

19.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec +---- / +---- / +---- / +----

1. Leṭāfetde bu mecmū' a hemān bir şāhid-i zībā
Anuñ her saṭır mevzūnı perīşān zūlfidür gūyā
2. Olupdur şafḥa-i ruḥsārı üzre nūḳteler ḥālī
Görenler ḥüsn-i dil-cūsın olurlar 'āşık-ı şeydā

20.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Remel ++-- / ++-- / ++--

1. Görmege kendüni yoḳdur ḥācet
Bilmege 'ārif ile nā-dānı
2. Göricek cöngüñi ma'lüm olur
Herkesüñ mertebe-i 'irfānı

21.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec +---- / +---- / +---- / +----

1. Taraşşud kāndur mecmū' a ebyātı dürer gevher
Zafer-yāb olur aña ancaḳ merd-i ma' rifet-perver
2. Açılmaz şaḥş-ı nā-dāna hemīşe çāk çāk olsa
Ma' ārif ehlini gördükde dürr ü güher 'arz eyler

19. 3^a **Kit'a** [?].
20. 3^a **Kit'a** [?].
21. 3^a **Kit'a** [?].

22.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-

1. Velehudur ser-i şaḥîfeye zeyn
Bilinür sırrı lehudan şamūnuñ (?)
2. Varaḳ-ı sîmde bu ḥaṭṭ-ı siyâh
Miskdür nâfesinde âhūnuñ
[3^b]

23.

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fâ‘ilün

Recez -++- / -++- / -+-

1. Besmeleyle idelüm feth-i kelâm
Feth ola tâ bu mu‘ ammâ-yı be-nâm

24.

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fâ‘ilün

Recez -++- / -++- / -+-

2. بسم الله الرحمن الرحيم
سرو گلستان کلام قدیم

25.

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fâ‘ilün

Recez -++- / -++- / -+-

22. 3^a **Ḳıṭ‘a** [?].

3^b **Müfredât-ı Besmele.** Mecmuanın bu bölümünde yer alan beyitlerin hangi eserlerden alındığının tespit edilmesinde ve Türkçe karşılıklarının verilmesinde Müberra Gürgendereli'nin "Türkçe Mesnevilerde Besmele Şiirleri" adlı kitabından yararlanılmıştır. Bkz: Müberra Gürgendereli, *Türkçe Mesnevilerde Besmele Şiirleri*, İstanbul: Acar Bilgi Merkezi Yayınları, 2010.

23. 3^b **Ḥākānī** [Ḥākānī]. Hilye/1.

24. 3^b **Yahyâ** [Taşlıcalı Yahyâ]. *Gülşen-i Envâr.*

Mana: "Bismi'l-lâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm, Kur'ân'ın gül bahçesinin servisidir."

25. 3^b **Velehu** [Taşlıcalı Yahyâ]. *Gülşen-i Envâr.*

Mana: "Bismi'l-lâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm, Kur'ân'ın gül bahçesinin sümbülüdür."

3. بسم الله الرحمن الرحيم
سنبل گلزار کتاب کریم

26.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

4. بسم الله الرحمن الرحيم
قافله علم علیم و حکیم

27.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

5. بسم الله الرحمن الرحيم
فاتحه را پرچم عنبر شمیم

28.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

6. بسم الله الرحمن الرحيم
مژده لطفست ز رب کریم

29.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

7. بسم الله الرحمن الرحيم
نعت معلای خدای کریم

-
26. 3^b **Velehu** [Taşlıcalı Yahyâ]. *Gülşen-i Envâr*.
Mana: "Bismi'l-lâhi 'r-raḥmâni 'r-raḥîm, 'Alîm ve Hakîm olan Allah 'ın ilminin kafilesidir."
27. 3^b **Hâtifî** [Hâtifî].
Mana: "Bismi'l-lâhi 'r-raḥmâni 'r-raḥîm, Fatîha'nın güzel kokulu perçemidir."
28. 3^b **Velehu** [Hâtifî].
Mana: "Bismi'l-lâhi 'r-raḥmâni 'r-raḥîm, Allah 'ın lütfunun müjdesidir."
29. 3^b **Naḥîfî** [Süleymân Naḥîfî].
Mana: "Bismi'l-lâhi 'r-raḥmâni 'r-raḥîm, Kur'an 'ın yüce övgüsüdür."

30.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

8. بسم الله الرحمن الرحيم
حليه زينده نظم كريم

31.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

9. بسم الله الرحمن الرحيم
مطلع فرخنده نظم كريم

32.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

10. بسم الله الرحمن الرحيم
بست صلاى خوان كريم

33.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

11. بسم الله الرحمن الرحيم
اعظم اسماء عليهم و حكيم

-
30. 3^b **Velehu** [Süleymān Nahīfī]. Amil Çelebioğlu, "Süleymān Nahīfī' nin Hicretü'n-nebevī Adlı Mesnevisi", *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, MEB Yayınları, İstanbul 1998, s. 271.
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'an'ın güzel süsüdür."
31. 3^b **Velehu** [Süleymān Nahīfī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'an'ın uğurlu anahtarıdır."
32. 3^b **Cāmī** [Mollā Cāmī]. Fātihatü's-şebāb I. Dīvān, Tufetü'l-Ahrār.
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kerem sofrasına davettir."
33. 3^b **Velehu** [Mollā Cāmī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, 'Alīm ve Hakīm olan Allah'ın isimlerinin en büyüğüdür."

34.

Müfte'ülün Müfte'ülün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

12. زینت سر لوحه نظم کریم
بسم الله الرحمن الرحيم

35.

Müfte'ülün Müfte'ülün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

13. بسم الله الرحمن الرحيم
قبضه شمشیر کلام قدیم

36.

Müfte'ülün Müfte'ülün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

14. مطلع خورشید کتاب قدیم
بسم الله الرحمن الرحيم
[4^a]

37.

Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün Mefā'ülün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

15. اگر نه مد بسم الله بودی تاج عنوانها
نگشتی تا قیامت نو خط شیرازه دیوانها

34. 3^b **Celālī** [Celālī].

Mana: "Bismi'l-lāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm, Kur'an'ın ser-levhasının süsüdür."

35. 3^b **Enverī** [Enverī].

Mana: "Bismi'l-lāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm, Kur'an'ın kılıcının kabzasıdır."

36. 3^b **Sırrī** [Sırrī].

Mana: "Bismi'l-lāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm, Kur'an'ın güneşinin doğduğu yerdir."

37. 4^a **Şā'ib** [Şā'ib-i Tebrizī].

Mana: "Eğer Bismill'ah'ın meddi, divan başlıkların tacı olmasaydı; divanlar mahşere kadar kalmazdı."

38.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

16. بسم الله الرحمن الرحيم
مطلع ديباجة نظم كريم

39.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

17. بسم الله الرحمن الرحيم
رأده دفتر ملك قديم

40.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

18. بسم الله الرحمن الرحيم
منشئ آيات كلام قديم

41.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

19. بسم الله الرحمن الرحيم
تاج كلامت و كلام قديم

42.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

38. 4^a **Selmān** [Selmān].

Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın başlangıcıdır."

39. 4^a **Velehu** [Selmān].

Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın defterinin hattıdır."

40. 4^a **Velehu** [Selmān].

Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın ayetlerinin inşası/yazıcısıdır."

41. 4^a **Kātibi** [Kātibi].

Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın sözlerinin tacıdır."

42. 4^a **Velehu** [Kābtı].

Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, kovulmuş şeytani taşlamaktadır."

Recez - + + - / - + + - / - + -

20. بسم الله الرحمن الرحيم
تیر شهابست زدیورجیم

43.

Müfte 'ilün Müfte 'ilün Fā 'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

21. بسم الله الرحمن الرحيم
گنج ازل راست طلسم قدیم

44.

Müfte 'ilün Müfte 'ilün Fā 'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

22. بسم الله الرحمن الرحيم
فاتحه فاتح نظم قدیم

45.

Müfte 'ilün Müfte 'ilün Fā 'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

23. بسم الله الرحمن الرحيم
تیغ الهیست زبیم رجیم

46.

Müfte 'ilün Müfte 'ilün Fā 'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

24. بسم الله الرحمن الرحيم
مطلع آیات کلام قدیم

-
43. 4^a **Nazīm** [Nazīm].
Mana: “Bismi 'l-lāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm, Kur'an'ın ezeli hazinesidir.”
44. 4^a **Fezāyī** [Fezāyī].
Mana: “Bismi 'l-lāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm, Kur'an'ı açan fatihdir.”
45. 4^a **Velehu** [Fezāyī].
Mana: “Bismi 'l-lāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm, lanete ve korkuya karşı İlāhī kılıçtır.”
46. 4^a **Velehu** [Fezāyī].
Mana: “Bismi 'l-lāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm, Kur'an'ın ayetlerinin matlasıdır.”

47.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

25. بسم الله الرحمن الرحيم
طرفه خطابست زسوی قدیم

48.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

26. بسم الله الرحمن الرحيم
مصرع اولیست زنظم کریم

49.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

27. بسم الله الرحمن الرحيم
هست کلید در گنج حکیم
[4^b]

50.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

28. Maṭla' -1 naẓm-1 kerīm ey şāh Bismi'llāh'dur

Tāc-1 Ḳur'ān-1 'Aẓīm ey māh Bismi'llāh'dur

47. 4^a **Hüsrev** [Hüsrev].

48. 4^a **Ḳadīmī** [Ḳadīmī].

Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın en yüce mısrasıdır."

49. 4^a **Nizāmī** [Nizāmī]. Mahzenü'l-esrār.

Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, her şeye Hakīm olan Allāh'ın hazinesinin anahtarıdır."

50. 4^b **Luṭfī** [Luṭfī].

51.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

29. بسم الله الرحمن الرحيم
مطلع زيبنده نظم كريم

52.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

30. بسم الله الرحمن الرحيم
حط قدس است بملك قديم

53.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

31. بسم الله الرحمن الرحيم
مصرع برجسته نظم كريم

54.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

32. بسم الله الرحمن الرحيم
سنبل كشت قضاى قديم

-
51. 4^b **Nādirī** [Nādirī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın süslü matlasıdır."
52. 4^b **Dihlevī** [Dihlevī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın mübarek hattıdır."
53. 4^b **Şūrī** [Şūrī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın en güzel mısrasıdır."
54. 4^b **Feyzī** [Feyzī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın bahçesinin sünbülüdür."

55.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

33. بسم الله الرحمن الرحيم
هست بصورت جو عصای کریم

56.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

34. بسم الله الرحمن الرحيم
مطلع انوار کلام قدیم

57.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

35. بسم الله الرحمن الرحيم
هست مرا نعمت حیّ قدیم

58.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

36. بسم الله الرحمن الرحيم
فهرس غرای کتاب کریم

-
55. 4^b **Yahyā** [Yaḥyā].
56. 4^b **Lāmi'ī** [Lāmi'ī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın nurlarının matlasıdır."
57. 4^b **Serārī** [Serārī].
58. 4^b **Aṭāyī** [Aṭāyī]. Nefhatü'l-Ezhār.
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'ān'ın parıltılı önsözüdür."

59.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

37. بسم الله الرحمن الرحيم
موجة نخست زبحر قديم

60.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

38. بسم الله الرحمن الرحيم
نخل اميد آمد شمشير و بيم

61.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

39. بسم الله الرحمن الرحيم
رونق سر سورة نظم كريم

62.

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Recez - + + - / - + + - / - + -

40. بسم الله الرحمن الرحيم
جامع اسرار كتاب كريم

-
59. 4^b **Şafāyī** [Şafāyī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Allāh'ın kadīm denizinin ilk dalgasıdır."
60. 4^b **Şeref** [Şeref].
61. 4^b **Luṭfī** [Luṭfī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'an'ın ser-levhasının süsüdür."
62. 4^b **Sırrī** [Sırrī].
Mana: "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, Kur'an'ın sırlarının toplamıdır."

[5^a]

63.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes̄ +-+- / +-+- / +-+- / +-+-

1. Çün itdi meyl-i zühûra kemâl-i Bismi'llâh
Müzeyyen itdi cihâni cemâl-i Bismi'llâh
2. Urıldı bu iki ' âlem serâyına bünyâd
Kurıldı perde-i çetr-i celâl-i Bismi'llâh
3. Açıldı matla' -i envâr u maḥzen-i esrâr
Şaçıldı pertev-i şem' -i le 'âl-i Bismi'llâh
4. Temevvüc itdi baḥâr nevâle-i keremi
İrişdi kıatre[-i] baḥr-i zülâl-i Bismi'llâh
5. Başı göge irişe ola sözlerüñ şâhı
Şu söz ki tâc ola aña hilâl-i Bismi'llâh
6. Kılîd-i genc-i ḥakîm u berîd mülk-i qadîm
Dü-kevn-i mebdē' dürr-i yem meâl-i Bismi'llâh (?)
7. Hümâ-yı evc-i sa' âdetdür ki düşmişdür
Zamâne begleri başına bâl-i Bismi'llâh
8. Kemâl-i ḥüsnde i' râb birle noḳtasıdur
Cemâl üzre bugün ḥatt̄ u ḥâl-i Bismi'llâh

63. 5ª Ğazel-i ' Atâ [' Atâ]
8: Velehu

9. Yâ berg-i sebzîdür i' râb u taḥammî noḡtaları
Mişâl-i serv-i sehîdür nihâl-i Bismi'llâh
10. Meger ki tiġ-ı cihân-tâb şems-i hâverdür
Ki açdı zûlmet-i küfr ü ḡalâl-i Bismi'llâh
11. Yâ kaşî naḡş mı bir bî-mişâl-i ebrûnuñ
Cemâl-i muşḡafı içre mişâl-i Bismi'llâh
12. Deñizler olsa mürekkeb ağaçlar olsa ḡalem
Beyâna gelmez idi vasf-ı ḡâl-i Bismi'llâh
13. Kelâmı muḡtaşar ile ki ol durur maḡlûb
Cihân dögünse dögünmez muḡâl-i Bismi'llâh
14. Cemâl-i âyine ḡalbûñi Biḡamdi'llâh
'Aḡâ muşayḡal idüpdür şaḡâl-i Bismi'llâh

64.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Matla' -ı naẓm-ı kerîm ey şâh Bismi'llâh'dur
Tâc-ı Kur'ân-ı 'azîm ey mâh Bismi'llâh'dur
2. Yaraşur altun ḡalemle olsa taḡrîr ibtidâ
Muşḡafa revnaḡ viren Va'llâh Bismi'llâh'dur

3. Lāyık oldur kim yazıla ibtidā mecmū‘ aya
Şübhesiz bir ūlū Zikru’llāh Bismi’llāh’dur
4. H̄‘ābdan alkup seerde besmeyleyle al vuzū
Kim du‘ā-ı şubgāh Bi’llāh Bismi’llāh’dur
5. Her neye başlana Bismi’llāh ile olur tamām
Vird-i āgāh ‘ārif-i Bi’llāh Bismi’llāh’dur
6. Düşmesün hergiz dilünden **Lufiyā** şub ü mesā
Vird olan ‘āriflere bargāh Bismi’llāh’dur
[5^b]

65.

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

Remel - + - - / - + - - / - + -

1. Ey uvvī vü metīn olan Allāh
Zu‘afāya mu‘ayyen olan Allāh
2. ulına anasından efadūr
Er-ramānū’r-raīm olan Allāh
3. ok aalar baılaya umaruz
Gāfirū’l-mūznibīn olan Allāh
4. udretinden meniye ādem idüp
Asenū’l-ālīīn olan Allāh

65. 5^b **azel-i Enverī** [Enverī]. Bu gazel Cemal Kurnaz, Mustafa Tatcı’nın hazırlamı olduu *Ūmmī Divan Şairleri ve Enverī Divanı*’nda bulunmamaktadır.

5. Eylemez mi saña kerem nūrı
Ekremü'l-ekremīn olan Allāh

66.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cürmümi 'afv eyle yā Rab sen beni mağfūr it
Def' idüp gerd u kederden hātırum mesrūr it

2. Zīr-i pāy-ı miḥnet ü ğamda koma yā Rab beni
Kālb-i vīrānumı dest-i luḫf ile ma' mūr it

67.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Sözüüz añlayamaz şūfī bizüm kāl ehli
Kābā zebān söyleşelüm var ise bir hāl ehli

66. 5^b **Kıt'a** [?].

67. 5^b **Beyt** [**Belîğî**]. Süleyman Solmaz, *Ahdî, Gülşen-i Şu'arâ*, KTB, s. 114. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Belîğî'ye ait bir gazelin matla' beyti olduğu anlaşılmıştır. Gazelin mecmuada olmayan beyitleri tezkiredeki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

2. Saltanat fakr ile fahr itmek imiş 'âlemde
Ne bilür kadrin anun memleket ü māl ehli
3. İledür halvetine hîle ile sūfî şarab
Görmedüm dünyede anun gibi bir āl ehli
4. Cānı cānan yolına virmede ihmāl itme
İremez menzil-i maksūdına ihmāl ehli
5. Her dem āl ile Belîğî öper ol serv ayagın
Görmedüm hūn-ı sirişküm bir āl ehli

68.

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. 'Usretleri tesyīr idici hazret-i Mevlā
Zulmetleri tenvīr idici hazret-i Mevlā
2. Dārında sa' ādet umarum senden efendüm
Dil mülkini ta' mir idici hazret-i Mevlā
3. Çurtar beni zālīm olan nefsüm elinden
A' dāları tedmīr idici hazret-i Mevlā
4. Erbāb-ı haqīkat ider āhīr seni **Fethī**
Mü'minleri tebsīr idici hazret-i Mevlā

69.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Cemāl-i şāhid-i ümmīdi gösterür mi Hūdā
Felekde bir gül-i hūrşīdi gösterür mi Hūdā
2. Bu keşret-i ğam ile oldı nice demdür semm
Dile 'aceb yine tecrīdi gösterür mi Hūdā
3. Mu'ānağa iderek yār ile şafā sürmek
Güzel hevā ile bir 'ıydı gösterür mi Hūdā

68. 5^b **Fethī** [Fethī].

69. 5^b **Ġazel-i Ġmāyī** [Ġmāyī].

4. Yapar mı albümü ol meh nigāh luı ile
Harāb-hāneye tecdīdi gōsterür mi Hudā

5. Ğnāyī ol eh-i gerdün vaar ile āyā
Şafā-yı obet-i cāvīdi gōsterür mi Hudā

70.

Feilātün Feilātün Feilün

Remel++ -- / ++ -- / ++ -

1. oma der-beste ebvāb-ı murādum
Der-i ümmīdümü feth it Hudā'ya

2. İlāhī ğonce-batum gūād it
Be-a-ı sūre-i *إِنَّا فَتَحْنَا*
[6^a]

71.

MeḞülü Fā'ilatü MeḞ'ilü Fā' ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. em-i ānā-yı feyż-i hayāl Muammed'üm
Mütā-ı nūr pāk-i cemāl Muammed'üm

2. Pūyān-ı kerbelā-yı firāum aman aman
Dil-tene-i zülāl-i viāl Muammed'üm

3. ann itmesün meded beni abāb-ı hūyār
Mest-i mūdām derd-i sifāl Muammed'üm

70. 5^b ı'a [?].

2b Mana: *إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا*: “Şüphesiz biz sana apaık bir fetih verdik.” Kur'an-ı Kerim: Fetih Suresi 1. ayet.

71. 6^a Seyyid HıḞzī [HıḞzī].

4. [...] ma'nisini fehm idüp gönül

Ḥıfzî türâb der ki al Muḥammed'üm

72.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Budur âyîn-i ' arab bir qavmüñ olsa seyyidi

Az olur kim qabri üzre bende âzâd olmaya

2. Sen ki Faḥrû'l- ' âlemin u Seyyidü'l-kevneysin

Ḥâşali'llâh qabrüne yüz süren âzâd olmaya

73.

Mef' ulü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ulün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Ey ma' nî-i hestî ki senüñ ḥalka vücuduñ

Sermâye[-i] icâddur iḥsân-ı Ḥudâ'dan

2. Maḥşûd senüñ şânuñı âfâka beyândur

Ârâyiş-i tertîb-i nizâm-ı dü-serâdan

3. Evşâfuña şarf itmek için olmasa elfâz

Maḥrûm qalurdı şu' arâ ḥüsn-i edâdan

4. Nâbî kuluñuñ añladuğı ey şeh-i kevneyn

Bir nüktedir icâd-ı vücûd-ı üdebâdan

72. 6^a **Ḳıṭ' a** [?].

73. 6^a **Na' t-ı Güzin-i Nâbî** [Nâbî]. Ali Fuat Bilkan, *Nâbî Divânı*, Akçağ Yayınları, II. C., 2. bsk, Ankara, Akçağ Yayınları, 2011, C. 2, s. 1137-1138. Kt. 13. Divandaki başlık: **VELEHU FÎ'N-NA'Tİ'Ş-ŞERİFÜ'N-NEBEVÎ**.

4b bir: bu D.

5. Kim virmez idi kimseye Hâk hüsn-i tabî' at
Halk itmez idi kimseyi kısm-ı büleğâdan

6. Güş itmek eger olmasa maşşud İlähî
Evşâf-ı dil-ârâñı zebân-ı şu' arâdan

74.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Derüñden ol ki cüyâ-yı keremdür yâ Resûla'llâh
Nevâl-i re'fetünle muğtenemdür yâ Resûla'llâh

2. Zülâl-i zât-ı istebrak-nişinün rûz-ı maşşerde
Penâh-ı ma'şiyet-kâr-ı ümemdür yâ Resûla'llâh

3. ' Aceb mi sāyuña nâ-maħrem olsa rü'yet hâdiş
Vücûduñ pertev-i mihr-i kademdür yâ Resûla'llâh

4. Yem-i bî-ka' r u şefkat cüşuña nisbet haķîkatde
Baķılsa heft-deryâ muħaşşanumdur yâ Resûla'llâh

5. Tef-i germâ-yı feyzün püşiş ile Vâşif-zâde
Ki dil-efserde ser-mâye-i gamdur yâ Resûla'llâh

75.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Ey bâ' iş-i kevn olmasa zātuñ olamazdı
Ķandîl-i sipihr içre fûrûzânı meh [ü] encüm

74. 6^a Na' t-ı Şerîf-i Vâşif [Vâşif-zâde].

75. 6^a Ķıtt' a [?].

2. Başmasa mübârek kâdemüñ rûy-ı zemine
Pâk itmez idi kimseyi hâk ile teyemmüm
[6^b]

76.

Mef'ülü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Nev-reste sev ki tarz-ı ezel söylerüm saña
Sevdâ-yı hatta düşme güzel söylerüm saña
2. İrmez hayâl-i merhale-i vaşl-ı dilbere
Der-bend-i mü-miyânını bel söylerüm saña
3. Dest ursa nabz-ı hastaya redd-i hayât ider
İsâ da görmemiş bunu el söylerüm saña
4. Virür fenâya 'âlemi bir demde Nîlveş
Gözyaşı söylemem hele sel söylerüm saña
5. Cüş it **Kelîmî** evc-i belâgatda uç yürü
Ey şâh-bâz-ı hâme 'amel söylerüm saña

77.

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Tâb-ı ruhsârı ser-i zülfi ile cânânuñ
Bir 'alevdür deheninden çıkar ejderhânuñ

[6^b]

Harfî'l-Elif

76. 6^b **Gazel-i Kelîmî** [Kelîmî].

1b Sevdâ-yı: Bu kelimenin imlâsı bozuktur.

77. 6^b **Beyt** [Bahâyî]. Aysun Sungurhan Eyduran, *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ I*, KTB, s. 185. Bu beytin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Bahâyî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

78.

Meḥ'ülü Fā'ılātü Meḥā'ılı Fā'ılün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gūş it sözüm hayırlı 'amel söylerüm saña
Nev-ḥaṭ guzeşte sevme ecel söylerüm saña
2. Būs eyle dest-i pākini ol tıfl-ı nāzeñüñ
El gibi söylemem saña el söylerüm saña
3. Zembūr-ı ḥaṭṭı çekmedin ey dil ne ğam yedüñ
Em bāri la' l-i yāri 'asel söylerüm saña
4. 'Uşşāḳ-ı zāre yol mı virür derd-i ḥançeri
Bekler bir ince beldeki bil söylerüm saña
5. Şabr u taḥammül eyle o ḥūbuñ cefāsına
Luṭfī ya kem mi sözüm güzel söylerüm saña

79.

Meḥ'ülü Meḥā'ılı Meḥā'ılı Fe'ülün

Hezec -- + / + - - + / + - - + / + - -

1. Zaḥm-ı cigerüm gördi fitil eyledi tırüñ
İşler bitürür ol daḥı peykānuñ ucından

78. 6^b **Ġazel-i Luṭfī** [Luṭfī].

79. 6^b **Beyt** [Bahāyī]. Aysun Sungurhan Eyduvan, *Kınalızāde Hasan Çelebi, Tezkiretü 'ş-Şu 'arā I*, KTB, s. 185-186. Bu müfredin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Bahāyī'ye ait 3 beyitlik bir kıta olduğu tespit edilmiştir. Mecmuada yer almayan beyitler tezkiredeki beyit sırasıyla şu şekildedir:

2. Pā-būsına el virmedi yārün hacel itdi
Düşdi yüzümüz yirlere dāmānun ucından
3. Bir egri iki yüzli münāfıkdur efendi
Devr itme beni ḥançer-i bürrānun ucından

80.

Meḥ'ülü Fā'ilätü Meḥ'ülü Fā'ilün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Seyr it cebîn-i yâri kamer söylerüm saña
Ben rûy-1 zerdi ' â şık-1 zer söylerüm saña
2. Evşâf-1 la' l ile dendân-1 yâri zıkr ider
Pür eyle gûşuñı ki güher söylerüm saña
3. İncitme zâhidâ meyi ben medḥ ider isem
Kim virem ehl-i ' aşka meger söylerüm saña
4. Ruḥsâr-1 yâr pür- ' araḳı nâzır olduḳda gör
Gülzâr-1 ḥüsnde gül-i ter söylerüm saña
5. Bu nev-zemîn-i nazm ile gûş eyle ey ' **Azîz**
Bir nâ-şinîde tâze ḥaber söylerüm saña
[7^a]

81.

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şâh-1 ' aşkum miḥnet u ḡam ḥayl ü leşkerdür baña
Farḳ-1 serde dūd-1 âhum tâc [ü] efserdür baña

80. 6^b **Ġazel-i ' Azîz** [' Azîz].

81. 7^a **Ġazel-i Vesîm** [Vesîm]. İbrahim Halil Tuḡluk, *Abbas Vesîm Efendi Hayatı, Sanatı, Edebi Kişîḡi, Divanı'nın Tenkidli Metni ve İncelemesi*, Yayımlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s. 554, G. 9.

1b ḥayl u: ḥayli D.

3a ḡusfende-i: ḥün-âḡeşte D.

3a tîz: tîr D.

4a bizi: beni D.

2. Gül-ruĥuñsuz gülşene ‘azm eylesem ey meh-ceb̄in
Gūyiyā her berg-i gül bir ĥār-ı ĥançerdür baña

3. Zaĥm-ı ĥān ğusfende-i peykān-ı ser-i t̄iz-i müjeñ
Gül-sitān-ı s̄inede gūyā gül-i terdür baña

4. Cennet’üñ vaşfiyla vā‘ iz bī-dimāğ itdūñ bizi
Şimdi cennet āstān-ı kūy-ı dilberdür baña

5. Hızr elinden āb-ı ĥayvān olsa nūş itmem **Ves̄im**
Bāde-i la‘l-i leb-i yār āb-ı kevşerdür baña

82.

Feilātün Feilātün Feilātün Feilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Tūtiyā isteyicek cismüme ten bī-çāre
Göz ĥarardup düşerin ĥāk-i reh-i dildāre

83.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Ruĥlaruñ cānā açılmış iki ter-güldür baña
Ol perişān kākülün bir deste sünbüldür baña

2. Gülşenüñ murġānının almam hezār bir pūla
Bülbüle āvāzı gūyā şavt-ı bülbüldür baña

82. 7^a **Beyt** [Bahāyī]. Aysun Sungurhan Eydurun, *Kınalızāde Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş-Şu’arā I*, KTB, s. 185. Bu beytin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Bahāyī’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

83. 7^a **Ġazel-i Luţfī** [Luţfī].

3. Bir güzār-ı yārveş düşmez emelden dem-be-dem
Dest-māl-i hūn-ālūdem қaranfüldür baña
4. Ağzuma alınca ‘ aқlum gitdi başumdan ne ğam
Meclis-i meyde olanlar bir içim müldür baña
5. Her ne deñlü nāz idersūñ eyle ‘ ömrüm **Luṭfiye**
Cevrūñe çäre senūñ şabr u taḥammüldür baña

84.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Pertev-i mihr-i ruḥuñ hūrşīd-i enverdür baña
La‘l-i nābuñ bir gül-i şad-berg-i aḥmerdür baña
2. ‘ Ārız-ı gül-gūnuñ üzre ol siyeh kāküllerüñ
Nev-şüküfte gūyiyā bir sünbül-i terdür baña
3. Bir şehīd-i ‘ aşka ruḥsār u lebūñ şordum didi
Bāğ-ı cennet içre gūyā ‘ ayn-ı kevşerdür baña
4. Tāzedür zaḥm-ı sīnem kim süveydā-yı dilüm
Sevda-i dāğ-ı derūnum misk-i ezferdür baña
5. **Resmī** kilik-i terüm olsa ‘ aceb mi hoş-nüvīs
Meşq-i tanzīr [...] şanki mıştardur baña

85.

84. 7^a **Ġazel-i Resmī** [Resmī].

85. 7^a **Beyt** [Belīġi]. Aysun Sungurhan Eydurān, *Kınalızāde Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş-Şu’arā I*, KTB, s. 182. Bu beytin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Belīġi’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Karşudan şive semend ile ol âfet kopdı
Toza garķ oldu cihān şanki kıyāmet kopdı
[7^b]

86.

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ol dem ki eyledüm nigeh-i ibtidā saña
Ol dem bu demdür oldu gönül mübtelā saña
2. 'Älemde ' arz-ı şive tegāfül hitāb-ı nāz
Maşūşdur saña saña ey bī-vefā saña
3. Dilden hilāf-ı va' de[yi] bī-gāne eyleyen
' Ahd u vefāyı eylememiş āşinā saña
4. Meyl eyledün bu hāke ayā serv-i ser-firāz
' Ömr-i tavīl ide müyesser Hudā saña
5. Jeng-āver olmuş āyineñ ekdārdan **Fāşih**
Bilmem ne vech ile virelüm incilā saña

86. 7^b **Gazel-i Fāşih** [Fāşih]. Mustafa Çıpan, *Fasih Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divānı'nın Tenkidli Metni*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1991, s. 31, G. 9.
3b ' Ahd u vefāyı: ' ahde vefāyı D.
5a Jeng: zeng D.
5a ekdārdan: ekdār ile D.

87.

Meḥ'ülü Fā'ılätü Meḥā'ılı Fā'ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Düşmez ümīd-kārī-i verd-i çemen baña
Gül-gonce-i üşkäfte yiter dāğ-ı ten baña
2. Elbette anı dest-i cünūn çāksār ider
Olmazsa n'ola ḥavşala-i pīrehen baña
3. Gül-gonce reşk-i āteş olup sūz [ü] tābda
Sensüz netice küļhen olur gül-çemen baña
4. Oldum helāk ḥasret-i zülfiyle bir mehūñ
Nāf-ı gāzāldan n'ola olsa kefen baña
5. **Rāşid** cihānda peyrev-i İşrākıyān benem
Düşmez netice best [ü] güşād-ı dehen baña

88.

Meḥ'ülü Fā'ılätü Meḥā'ılı Fā'ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Oldum hezār-cān ile ben mübtelā saña
Dilberler içre eylemişüm merḥabā saña

87. 7^b **Ġazel-i Rāşid** [Rāşid]. Fatih Günay, *Rāşid (Vak'anüvis) Hayatı, Edebî Kişiliği, Divanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 2001, s. 311, G. 11.

1a verd: derd D.

2a dest: deşt D.

2a çāksār: ḥāksār D.

88. 7^b **Ġazel-i 'Azīz** ['Azīz].

2. Ölse de dāmenüñde alur iki elüm
Ol deñlü oldılar dil u cān āşnā saña
3. akānī anı ben severüm sen ise mecāz
Ayār yāri a ya baña vire ya saña
4. Rengīn olunca rularuñ ey meh şarābdan
Ki yaraşur ziyādece gül-gūn abā saña
5. Vardum abībe  arz idüben derd-i  aşumı
Olmış muāl didi arībā devā saña
6. Hem-meşreb-i alender disem dest-i suba-keş
Çokdur  **Aziz** añuldıgum(?) bu riyā saña
[8^a]

89.

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ne itiyācuña sākī vire şarāb saña
Ki öz piyālesini vire āftāb saña
2. Şarāb-ı la' li içün dökme āb-rū zinhār
Ki dem-be-dem leb-i la' lüñ virür şarāb saña

89. 8^a **azel-i Şā'ib** [Şā'ib]. Tülay Gençtürk Demircioğlu, "İşbu Kitab Korkarım Ben Ölicecek Cahil ve Nādāna Düşer: Mustafa Salim ve Mecmuası" *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Orhan Bilgin Armağan Sayısı, Sayı 12, (2014), s. 54. Bu gazele adı geçen makalede rastlanılmış olup Şā'ib-i el Isfāhānī'ye ait olduğu ifade edilmiştir.
1a Ne: Bu kelime mecmuada okunamamaktadır. Bu sebeple kelime, adı geçen makaleden alınmıştır.

3. Şarābdan ta‘accüb olmasuñ eger ser-mest
O tuzlu lebler ile n’eylesün şarāb saña
4. Didüm çıkara seni haṭṭ-ı hicābdan ğāfil
Ki haṭṭ-ı ğubārī olur perde-i hicāb saña
5. Çıkar ‘inānı elünden şükūh-ı hüsnüñden
Eger sipihr-i berin olsa hem-rikāb saña
6. Senüñ şahīfe-i hüsnüñ kelām-ı **Şā’ib**’dür
Ki dāğ-ı ‘ayb olur hāl-i intiḥāb saña

90.

Mef’ülü Fā’ilätü Mefā’ilü Fā’ilün

Muzāri‘ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Düşmez meşāmm-ı vāri-i müşk-i Ḥoten baña
Yetmez mi bŷy-i kākŷl-i ‘anber-şiken baña
2. Üftāde-i çeh-i zekānam yok ḥulāşa rāh
Tā olmayınca tār-ı ḥaṭuñdan resen baña
3. Görđi şerār-ı āhumı şahñ-ı semāda yār
Aḥter-güzeşt virse ‘aceb mi gören baña

90. 8^a **Vehbī** [Seyyid Vehbī]. Hamit Dikmen, *Seyyid Vehbī ve Divanı’nın Karşılaştırmalı Metni*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1991, s. 514, G. 6.

1a meşāmm-ı vāri-i: şemīm-i ḥŷbi-i D.

2b olmayınca: olmaduċca D.

3b virse ‘aceb mi: dirse nola her D.

5a refte cānā: helāk D./Divanda olmayan bu kelimeler vezni bozmaktadır.

4. İzhār-ı sūz-ı ‘aşk idüp ey āh-ı āteşin
Mūm eyledūñ o şem‘-i şeb-efrūzı sen baña
5. Ol dem hayāl-i ğonce-i la‘ lūñ ile refte cānā
Gül-berg-i ālden n’ola olsa kefen baña
6. Tanzīr-i şı‘r-i Rāşid’e cūr’et ne ihtimāl
Vehbī müsellem olsa da tarz-ı sūhan baña

91.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Gelürse keşret-i nezārreden cevāb saña
O demde sürhī-i rūyuñ olur niķāb saña
2. Nice itsün āyine mihr-i ruķuñla ‘aksini fark
Sen āftāba müşābihsin āftāb saña
3. Şerāreveş iderüm dūde-i cigerden redd
Geh eylemezse eşer āh-ı şu‘le-ta‘b saña
4. Ol āb u tāb ki var ‘ārızuñda neşf eyler
Olursa ķalb-i bütāndan eger niķāb saña
5. Mey-i teġāfüli nūş itme girme ķanumuza
Siyāh mestī-i çeşmūñ yiter şarāb saña

91. 8^a **Ġazel-i Şehri** [Şehri]. Şener Demirel, *Şehri Hayatı, Sanatı, Divanı'nın Tenkitli Metni ve Tahlili*, KTB, G. 3.
1a cevāb: hiçāb D.
4a neşf: keşf D.

6. Sad āferīn ğazel-i Rū-miyānuña Şā'ib
Ki virdi **Şehri** dü-şad şevk ile cevāb saña
[8^b]

92.

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Pāyāna irişdür şeb-i hicrānumı yā Rab
Göster göreyüm mihr-i dıraşşānumı yā Rab
2. Yağdı beni ol māha dağı eyle mü'eşşir
Bu āteş-i āh-ı dil-i sūzānumı yā Rab
3. Bir ħaste-i derd-i ğam-ı yārüm kerem eyle
Şāyān-ı şifā kıl dil-i tālānumı yā Rab
4. Hār-ı sitemi eyleme dāmānuma mensüb
Koyma yed-i ħasretde girībānumı yā Rab
5. Bir ğam-zede āzürde-derün **Nātık**-ı zārüm
Senden dilerüm derdüme dermānumı yā Rab

93.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilātün

Müctes +-+- / +-+- / +-+- / +-+-

1. Cihānı tıtdı ziyā nūr olup hilāle leb-ā-leb
Ne hūbdur ola leb-rīz olup piyāle leb-ā-leb
2. Sihr-i humār-ı hicābın açar gibi yine gonca
Ki oldu zer kadehinde şarāb-ı jāle leb-ā-leb
3. Pür itdi kālīb-i bī-nūr māhı pertev-i hūrşīd
Cemāli oldu [ya] yine āyine[-i] hayāle leb-ā-leb
4. Gözümden oldu revān katre katre çün pey-ā-pey
Şu resme fikr-i lebi oldu çeşm-i āle leb-ā-leb
5. **Rızāyī** bī-emelüz cām-ı ıyş u nahl-i recādan
Ber-āver ola mı hiç bīd u cām-ı lāle leb-ā-leb

94.

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Hezec --+ / +--+ / +--+ / +---

1. Dildārumı ağıyār ile yār eyleme yā Rab
Ol gonceyi [hem-]şoḥbet-i hār eyleme yā Rab

-
93. 8^b **Ġazel-i Rızāyī** [Rızāyī]. Mümin Topçu, *Dīvān-ı Rızāyī (Tenkitli Metin)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 1997, s. 116, G. 9.
2a humār: humān D.
2b şarāb: şarāpa D./ mecmuadaki kelime vezni bozmaktadır.
4a çün: hün D.
5b bīd u cām-ı lāle: cām-ı bīd-ı hāle D.
94. 8^b **Ġazel-i Vehbī** [Seyyid Vehbī]. Hamit Dikmen, a.g.e., s. 517, G. 11.
2a yārān: bārān D.

2. Yārān-ı vişāle dilümi cā-yı qarār it
Mīz-āb gibi cāy-ı güzār eyleme yā Rab
3. Dā'im mey-i 'aşk ile beni mest ü harāb it
Bir laḥza giriftār-ı ḥumār eyleme yā Rab
4. Göñlümde sivā şüretini cilve-ger itme
Āyinemi pür-jeng [u] ğubār eyleme yā Rab
5. Kec-şüret idüp rāst[-dil] it **Vehbī**-i zārı
Luṭf it anı hem-şekl-i menār eyleme yā Rab
[9^a]

95.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gülniḥal nātuvāne süvār oldı 'andelīb
Cism-i laṭīf ğonceye yār oldı 'andelīb
2. uş gibi kendü çerāġāh-ı gülşene
Eşheb-süvār yār bād-ı bahār oldı 'andelīb
3. ikmet nedür ki nāmiye-i nev-bahār ile
Güller semer ü ğonce nizār oldı 'andelīb
4. Nad-ı revānını güle teslim idüp bugün
uşlu zamānı ḥ'ān-ı seyyār (?) oldı 'andelīb

95. 9a **azel-i Şābit** [Şābit]. Bu azel Turgut Karacan'ın hazırlamış olduġu Bosnalı Şābit Dīvānı'nda bulunmamaktadır.

5. **Şābit** maḥabbet-i gül-i şad-berge mübtelā

Evvel bir idi şimdi hezār oldu ‘andelīb

96.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Müctes +-+- / ++-- / +-+- / +-+-

1. Nevāya başla çemende gel ey [hezār-ı] ğarīb

Figān u nāle gerekdür hemīşe kār-ı ğarīb

2. Enīs olursa baña bezm-i ğamda bülbül olur

Ġarīb olur yine elbetde ğam-ğüsār-ı ğarīb

3. Olursa mihr-i dıraḥşān[a] āsmān-ı kemāl

Cihānda zerre kadar yoḡdur i‘tibār-ı ğarīb

4. Şikeste-ḥātır [ü] nā-dīde-kām perişan-ı dil

Hemīşe böyle geçer böyle rüzgār-ı ğarīb

5. Şehā sitemle dil-i **Fā‘iz**’i ḥarāb itme

Şaḡın ki saña eşer eyler inkisār-ı ğarīb

96. 9^a **Ġazel-i Fā‘iz** [Edirneli Fā‘iz]. Tarık Demir, *Edirneli Fāiz Divanı İnceleme-Metin-Dizin*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 139, G. 8.

97.

Meḥ'ülü Fā'ilātü Meḥ'ülü Fā'ilün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Demdür ki şād ola dil-i nā-şād-1 ' andelīb
Hep nağme-i neşât ola feryād-1 ' andelīb
2. Demdür ki eskefini olup bāz ğoncanuñ
Her nev-şükufte gül [ola] şeyyād-1 ' andelīb
3. Taḳvīm-i tâze[-i] gül ü ṭumâr-1 ğoncanuñ
Mażmûnı şevḳ-i tâze vü feryād-1 ' andelīb
4. Açdı nesim ğoncayı ğüyâ ki dilleri
Açdı bülend-şavt-1 ħudâ-dâd-1 ' andelīb
5. Cā'iz **Rızâyî** nağme-serâyi-i ' aşḳda
Ṭab' -1 nefes-dirâz ola üstâd-1 ' andelīb

97. 9a **Ġazel-i Rızâyî** [Rızâyî]. Mümin Topçu, a.g.e., s. 115, G. 8. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

4. Yir yir görindi surḥ-1 serân gibi ğoncalar
Şehr-i çemen olup ferah-âbâd-1 ' andelīb
5. Bülbüller oldı şâh-1 gül üstinde hem-zebân
Kondurdu murfi sâzına ' avvâd-1 ' andelīb
2a olup: alup D.

[9^b]

98.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bu fenā miḥnet serādan istemez miydüm necāt
Ġāyet-i za' fumdān ammā bulamaz cismüm memāt
2. Remz-i موتو den ḥayāt-ı cāvidānı fehm idüp
Ölmege cānlar virür cism-i nizārumda ḥayāt
3. Mebde-i aṣl-ı vücūduñ iki kıt' a āb iken
Ġırra olma ey göñül şu üzre yoq naqşa şebāt
4. Terk-i dāreyn eyledüm ben döymegi terk eyleyüp
Maḥv-ı yār ol çık aradan qalmasun zāt u şıfāt
5. Neylesün ḥuld-i berini 'ārif-i Bi'llāh olup
Yārini bugün bulan aġyāra itmez iltifāt
6. Mācerā-yı dīde-i giryānumı görüp dilā
Baḥr acıyup aġlaşurlar ḥālüme Nıl ü Firāt
7. Ḥāle irmekse murāduñ **Sālimā** qāli qoyup
Mürşid-i kāmil önünde vārlıġuñ ardına āt

98. 9^b Li-ḥāzret-i Sālim Efendi [Mirzā-zāde Sālim]. Hüseyin Güfta, *Sālim (Mirzā-zāde) Hayatı, Edebî Kişiliġi, Eserleri ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Yayımlanmış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995, s. 383-384, G. 23.

1b cismüm: çeşmüm D.

2b Mana: مَوْتُوا قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا “Ölmeden önce ölünüz.”

3a kıt' a: kaṭre D.

99.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nev-bahār oldı şalındı dil-rübālar semt semt
Na' ra-gūyān sesine pūyān mübtelālar semt semt
2. Her taraf güller güşāde ' andelībān mest-vār
İtmek üzre dem-be-dem şit [ü] şadālar semt semt
3. Nergis-i mestānesin seyr eyleyen ol gül-ruḥuñ
Toldurur gülzār-ı kūyın şuyı vahālar (?) semt semt
4. Cām-ı lebrizi sipihr-i bezme ḥürşid eyleyüp
Rüşen ide meclisini mehlikālar semt semt
5. Bu nedemdür ey şabā muṭrib sürūra başlayup
Şi' re āğāz ideler nāzik-edālar semt semt
6. Ol şeh-i ' ālī-cenābuñ dergehinde **Sālimā**
Ġam degül itse tazallümler gedālar semt semt

100.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bī-vefā dünyādan ey dil itme ümmid-i şebāt
Zir-i ḥāk ider vücūduñ ' ākıbet yoḡdur necāt

99. 9^b **Li-cenāb-ı Sālim Efendi** [Sālim]. Bu gazel Hüseyin Güfta'nın hazırlamış olduğu Mirzā-zāde Sālim Dīvānı'nda bulunmamaktadır.

100. 9^b **Li-muḥarririhi el-fakīr-i Sırrı** [Sırrı].

2. Böyle mtem-hneye gel meyl  rağbet itme kim
‘rif u gh olanlar itmedi hiç iltifat
3. Ol fenya virmeden gel eyle efn-yı vcd
Cm-ı mevti Őunmadan nŐ eyle sen b-ı hayt
4. Bir fen bul kim beğ-yı zta ir görsün seni
Cn gzin aıla ref’ olup hicb ŐaŐar ciht
5. Levh-i dilden noğta-ı Őekki gel iħrc eyle t
Őaf-i Ėalbne naĖŐ ola Őıft-ı nr-ı zt
6. Rz açup itme mağl ehline bu **Sırrı** ‘ayn
Ehl-i hle mnkeŐifdr ćunki sırr-ı mbhemt
7. Var yri stda ‘arz it mŐkiln hlleylesn
Ėalb-i Slim’dr dil kn-ı rumz-ı mŐkilt
[10^a]

101.

F‘iltn F‘iltn F‘iltn F‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nev-bahr irişdi zeyn oldu fezlar semt semt
ığdılar Őaħrya erbb-ı Őaflar semt semt
2. Gl niğbın açdı snbller tağıtdı kkln
Nağme-sz oldu hezr-ı b-nevlar semt semt

101. 10^a Li-nmığhi el-ħaĖır Sırrı [Sırrı].

3. Gūyiyā ƙaşr-ı ʿarūsa döndi her şaĥn-ı çemen
Naĥl-i sūr oldı dıraĥt-ı müntehālar semt semt
4. Seyr-i gülzāre gidüp nāz ile ĥübān fevc fevc
Naʿra-ı yā Hū çekerler mübtelālar semt semt
5. Mest-i nāz olmış yatur aġyār zānūsında yār
ʿAklın aldurmuş gezer hep āşnālar semt semt
6. Pāyına düşüp raĥībe ĥīle-cū mānend-i cū
Yāri söyletmiş duyuldu mācerālar semt semt
7. Gülşen itdiler zemīn-i Sālimʼi hep **Sırriyā**
Ġonca-i tanzīr ile rengīn-edālar semt semt

102.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec+ ---/ +---/ +---/ +---

1. Telef itme gönül naĥd-i ĥayātı şarf-ı ƙāʿāt it
İzāʿat eyleme sermāye-i ʿömri ʿibādāt it
2. Bıraĥ tül-i emel ƙaydın ʿamel taĥşīl ƙıl ey dil
Raĥīl eyyāmı irdi durma tekmiil-i mühimmāt it
3. Hevā-yı zūlf-i dildāryıla ĥām sevdālara düşme
Ĥazer ƙıl ƙayda uğratma başuñ terk-i ĥayālāt it

4. H̄ayāl-i h̄āl-i yār ile yiter fikr-i muḥāl itdūñ
Gider ol noḡta h̄ālī dilūñden kesb-i h̄ālāt it
5. Gedāyānıyla bir bil ṣāh-ı devrānı ḥaḳīḳatde
Degüldür āftābuñ ġayrı fikr-i h̄āl-i zerrāt it
6. Sa‘ ādet bulmaḳ isterseñ iki ‘ ālemde ey **Sırrı**
Yüri var ḥātır-ı üstādı ġāyetle mürā‘ āt it

103.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ṣāh-ı nevrūza yelüp geldi ṣabālar semt semt
Döşedi ezhār ile gülşen-serālar semt semt
2. Nev-bahār irdi güzeller çözdü gerden-bendini
Çıkdı boğaz seyrine ṣāhib-ṣafālar semt semt
3. Açılıp gül gibi gülmekde hezārān ġonceler
Ağlamakda ‘ andelīb-i bī-nevālar semt semt
4. Ser-keş ü bāġī olup tağlara çıkdı her biri
Boyuñı (?) oldu dıraḡt-ı müntehālar semt semt
5. Cām-ı mey gibi şikeste oldu cümle tevbeler
Meclise yapıldılar ehl-i hevālar semt semt

103. 10^a Es-seyyid ḥasīb [...] [Ḥasīb].

6. Yoğ ħadeng-i ğamzeden dağ-ı dil-i cāna ħalāş

Başladı şayd u şikāra dil-rübālar semt semt

7. Berg-i sebzın tuħfe kıı şāħīb-i zemine sen daħı

Ĥavl-i ğül ‘ arz eyler Ĥasībā o nevālar semt semt

[10^b]

104.

Mef‘ ūlü Mefā‘ İlü Mefā‘ İlü Fe‘ ūlün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Ruħşār-ı dil-āvizi ider ğülşen-i cennet

Ĝüftār-ı şeker-rizi virür sükkere lezzet

2. Dürrüñ ğam-ı dendānı ile bağrı delindi

Çeşmānı virür cennetüñ āhūsına vaħşet

3. Ĥālin ğöricek micmeri āteşlere yağdum

Bir daħı ne mümkün ki idem ‘ anbere rağbet

4. Yā қаşlarını cāmi‘ -i ħüsñünde ğören ħiç

Eyler mi varup bir daħı miħrāba imāmet

5. Şirīn lebi lezzetde ‘ aqīdeye ider āl

Ĝerdānı virür şem‘ a[-ı] kāfūriye ħaclet

6. Bir kerre nigāhı yiter ‘ uşşāqını katle

Ol ħünī çeküp ħançer ü şemşire ne ħacet

7. ‘Arz eyle yüri Şehrî Efendi’ye bu şi‘ri
Tanzîre ide **Luţfî** kerem eyleye himmet

105.

Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilâtün Fe‘ ilün
Remel++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. K̄anı ol dem ki oĸuñla yüregüm rāhat idi
Geldi geçdi güzelüm ol daĸı bir ĸālet idi

106.

Mef‘ülü Mefā‘îlü Mefā‘îlü Fe‘ülün
Hezec --+ / +--+ / +--+ / +--

1. Destüñ yed-i beyzā-yı mesîĸādan ‘ibāret
Engüşt-i terüñ ĸonce-i zanbaĸdan ‘alāmet
2. Lā-ya‘ĸıl ider cām-ı Cem’i ol leb-i mey-gün
Rüyuñ virür āyine-i İskender’e ĸayret
3. Olur mehüñ ehl-i dile māhiyyeti ma‘lüm
Mestāne geçe sīnesin açdıĸda ol āfet
4. Ebrūsı ĸamı ĸaddini ĸam itdi hilālün
Āhūlara çeşmi hevesi virdi melālet
5. Ber-vech ile inkār idemem şi‘rünü Luţfî
Şehrî oĸuduĸda didi üstāduña raĸmet

105. 10^b **Beyt** [Behiştî-i Sānî]. Aysun Sungurhan Eydurhan, *Beyānî Tezkiretü’ş-şu’arā*, KTB, s. 34.
Mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Behiştî-i Sānî’ye ait olduĸu tespit edilmiştir.

106. 10^b **Ġazel-i Şehrî** [Şehrî].

107.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Öldürse ya vaşlıyla kerem itse ol âfet
 ' Uşşâka olur bu iki luţfuñ biri raĥmet
2. Hiç güş-zedüñ olmadı mı kışsa-i âdem
 ' Aklı nice ider bir daĥı nisvânla şoĥbet
3. Mecnün degil mi hele dildâre-i duĥter
 Müşkil görünür cins-i dige-gün ile ülfet
4. Bî-cân görünür baña hele vaz' ı sipihruñ
 İtmem ĥila' vü efser-i şâhânına raĥbet
5. Farz eyle ki kâm üzre teveccüh ide dünyâ
 ' Âkil olan eyler mi ya evhâma maĥabbet
6. Zâtında gerekdür kişinüñ dâniş ü ' irfân
 Âdem mi ider âdemi tezyin-i kıyâfet
7. Luţfi'nüñ imiş nükte-verânlık yine Nâ'îl
 Bir nişve-i nâ-yâbdur Allâh'a emânet

107. 10^b Nâ'îl 'Abdu'r-raĥîm Efendi [Nâ'îl].

[11^a]

108.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Vird-i ruhuñ âşüftesi gülzâr-ı leâfet
Üftâde-i zülfün geçiyor sünbül-i cennet
2. Reşk itdi görince dehenin ğonce-i gülşen
Kân-ı gühere la' l-i lebün virdi hicâlet
3. Dendânuñı teşbîh idemem dürr-i yetîme
Güftâruñı vaşf itmege yok dîde liyâkat
4. Reftâr-ı kıddün seyrine serv-i çemenârâ
Dîvânuña şaf şaf virüp ' arz eyledi kâmet
5. Sen naḥl-i terk-i kâmet-i dil-cûsına nisbet
Kûteh görünür sidre vü tûbâ-yı kıyâmet
6. Levḥ-i ruhuñ üzre şanemâ müşk ile yazmış
Haṭṭ-ı siyehün dâne-i ḥâlün yed-i kudret
7. Bî-gâneye virme güher-i nazmuñı **Zihni**
Dursun şadef-i şafḥa-i Luṭfî' de emânet

108. 11^a **Gazel-i Zihni Muştafâ Efendi** [Zihni].

3b dîde: Anlam bakımından bu kelimenin yerine “dilde” kelimesi uygun düşmektedir.

109.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + -

1. Zülf-i dilber kim kemendin gösterür
Günde yüz bîñ dürlü bendin gösterür
2. Sîm-i eşküm yâre şarf olsa n'ola
Haracdur elbetde kendin gösterür

110.

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Olmasa eger mest-i mey-i nâb-ı maḥabbet
Çäk itmez idi sînesin erbâb-ı maḥabbet
2. Deryâ-dil olanlarda ara güher-i ' aşkı
Her dilde bulunmaz dürr-i nâ-yâb-ı maḥabbet
3. Dilberde vefâ dilde şafâ baḥt müsâ' id
Cem' oldı yine bir yire esbâb-ı maḥabbet
4. Ebrûları sevdâsı za' if itdi vücûdum
Kâr itdi dile tîğ-ı siyeh-tâb-ı maḥabbet
5. Âzâdelige derd-i ğam-ı ' aşkı virür mi
Fâ' iz ne kadar olsa da bî-tâb-ı maḥabbet

109. 11^a **Qıt'a** [Bahârî]. Aysun Sungurhan Eydurhan, *Beyânî Tezkiretü's-şu'arâ*, KTB, s. 33. Bu gazelim mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Bahârî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

110. 11^a **Gazel-i Fâ'iz** [Edirneli Fâ'iz]. Tarık Demir, a.g.e., s. 139, G. 9.

111.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Bizümle eylemişken hâce-i faşl-ı rebî^ç ülfet
Virüp sermâyesin hayfâ eyledi rıhlet
2. Şeh-i sermâ ocaklık eyledi 'uşşâka Kânünî
Anuñ maşşulidür bir âteşin ruhsarıyla şöhet
3. Ağardı müy-ı ser eşküm revân âhum vezân oldı
Başa kış geldi buldı berf-i bārân-ı hevâ şiddet
4. Işındum hırka-i peşmineye baña soğuk geldi
Nedür bu kâkum u sincâb u semür ile germiyyet
5. Koca dünyâ 'acüz-ı dehr ile düşdi bürüdetli
Bahâr-ı tâze gelse eylese germ ülfet-i himmet
6. Hümâ-pervâz-ı istiğnâya rûhânî ğidâ lebdür
İder mi üstühân-ı mürde-i şad-sâleye rağbet
7. Rızâ vir **Naḥliyâ** bî-bergi-i meştâ-yı pîriye (?)
Haḳîkatde degüldür 'illet ü kılet saña zillet

[11^b]

112.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Derd ü elemüñdür benüm efgānuma bā' is
Cevr ü sitemüñdür dil-i nālānuma bā' is
2. Zülfüñ hevesidür beni āvāre kılan hep
La' lüñ ğamıdır cārī olan şanuma bā' is
3. Yandı cigerüm āteş-i 'aşkuñla ħabībüm
Sensin bu benüm āteş-i sūzānuma bā' is
4. Sīnemde görinsün diyü dāğlar anuñ için
Açdum bu durur çāk-i ğırībānuma bā' is
5. Bu **Luṭfī** řuluñ derdine bir çāre iderseñ
Vaşluñ durur ancağ yine dermānuma bā' is

113.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Beyaz fes üzre pūşī şarmış ol maḥbūb-ı müsteşnā
Görenler hāle-dār olmuş didiler ğurre-i ğarrā
2. Beyaz fesde o müşkīn pūşī gördükde şevķ ile
Didüm pīrāmen-i elmāsda ğüyā 'anberīn mīnā

[11^b] **Ḥarfū's-sā'**

112. 11^b **Ġazel-i Luṭfī** [Luṭfī].

113. 11^b **Zemīn-i Luṭfī Efendi** [Luṭfī].

3. Siyeh pūṣī şarındıkça beyaz feṣ üzre cānānum
Bulut içinde māh-ı bedre beñzetedüm anı gūyā
4. Siyeh pūṣīdeki ol rişeler düşdükçe ruḥsāra
Gice gündüz berāber oldu dir her ‘āşık-ı şeydā
5. Didi **Luṭfī** beyāz feṣ üzre pūṣīsin görüp yārūñ
Şanasın micmer-i sīm üzre ķonmıṣ ‘anber-i sārā

114.

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

Hezec --- + / + --- + / + --- + / + ---

1. Geldi yine ortaya mülūkāne müşelles
Kızardı hiçāb itdi zarīfāne müşelles
2. Dirler añı kim sīb ile nūş eyleyen olmaz
Rūḥ virür imiş her içen insāna müşelles
3. Ādem başına geldi birer kāse-i zerrīn
Üç ķısm olup ķondıysa fincāna müşelles
4. Üç def‘a içüp bādeyi pek ķān ağac olmuş
Dolaşdı velī ḥaylice mestāne müşelles
5. Ey sākī yetiş bizi ķam öldürmeden evvel
Şun **Luṭfī** ile beylece yārāna müşelles

114. 11^b Ğazel-i Luṭfī [Luttī].

115.

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Ḥafīf + + -- / + - + - / + + -

1. Dil-rübālar dilā benüm ne'mdür

Nūr-ı dīdem sürür-ı sīnemdür

116.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Maḥalleñ itlerinüñ her gice mihmānıyuz cānā

O kavmüñ māḥaşal şermende-i iḥsānıyuz cānā

[12^a]

117.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Göñül k'ider leb-i cānān[1] pür-^ç itāb ile baḥş

O teng ḥavşaladur k'eyleye şarāb ile baḥş

2. Sirişk-i tıfl-ı yetīmem ki olmazam maḥbūl

Fünün-ı giryede itsem eger seḥāb ile baḥş

115. 11^b **Beyt** [Sānī-i Evvel]. Aysun Sungurhan Eyduvan, *Beyānī Tezkiretü'ş-şu'arā*, KTB, s.38. Bu beytin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Sānī-i Evvel'e ait olduğu tespit edilmiştir.

116. 11^b **Beyt** [Sānī-i Sānī; Sānī Beg]. Aysun Sungurhan Eyduvan, *Beyānī Tezkiretü'ş-şu'arā*, KTB s. 39; Süleyman Solmaz, *Gülşen-i Şu'arā (Bağdatlı Ahdi)*, KTB, s. 119. Bu beytin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup 2 tezkirede beyte rastlanılmıştır. Tezkiretü'ş-şu'arā'da birebir aynı olan beytin Gülşen-i Şu'arā'da ilk mısrası kimi farklılar gösterir:

Kilāb-ı küyunun biz her gice mihmānıyuz cānā

O kavmün māḥaşal şermende-i iḥsānıyuz cānā

117. 12^a **Gazel-i Fehīm** [Fehīm-i Qadīm]. Tahir Üzgör, *Fehīm-i Qadīm Hayatı, Sanatı, Dīvān'ı ve Metninin Bugünkü Türkçesi*, Ankara: AKM Yayını, 1991, s. 338-340, G. 26. Bu gazel divanda 5 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:

5. Yeter Fehīm yeter derd-i ser ḥāmūş ḥāmūş
İder mi 'ārif-i billāh şeyḥ ü şāb ile baḥş

3. Һarāb-ı kişver-i faķram ki lāne[-i] cuġdı
Revādur eylese mülk-i Ferāsiyāb ile baħş

4. Kitāb mülzemi-i müdde'īye şāhiddür
Ki müsta'idd-i ezel eylemez kitāb ile baħş

118.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Beyāz fesle siyeh pūşī başuñda ey melek sīmā
Bir aķ güldür hemān bir top benefşe içre bu nīdā

2. Şahā mihr-i ruħuñdan lem' a-ı nūr iktibās eyler
Hasen burcunda nişfi münħasif bir māhdur güyā

3. Yaħūd āyinedür fes-i ābnūs-ı (?) pervārdur pūşī
Temāşā kıl görünür şüret-i maķşūd ser-tā-pā

4. Siyeh rişteyle bend olmış ya bir top yāsemendür fes
Taķınmış başına ol pādişāh-ı mülk-i istiġnā

5. Zemīn-i tazedede bu nev-şüküfte şi' ri ey **Şehri**
Saña Luţfī berāy-ı āzmāyiş eyledi ihdā

119.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Ğamuñla ağlamak ellerle ħandān olmadan yegdür
Gedā-yı kūyuñ olmak baña sultān olmadan yegdür

2. Kilāb-ı kūyuñ ile her gice cānā ħırıldışmak
Varup bezminde Tahmās'ın ğazel-ħ'ān olmadan yegdür

120.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + ---

1. Az u çok bir buse virse kıılma cānān ile baĥş
Kim gedāya lāyık [olmaz] ehl-i iĥsān ile baĥş
2. Zāhidā nā-ehle rāz açma rümüz-ı 'aşqdan
Sırr-ı Ĥaĥķa 'ārif iseñ kıılma nādān ile baĥş
3. Dīnüm ĩmānum disem ben saña men' eyler raĥīb
Dīn için lābūd ider kāfir müselmān ile baĥş

119. 12^a **Ĥıř'a** [Sānī-i Sānī]. Aysun Sungurhan Eyduvan, *Beyānī Tezkiretü'ş-şu'arā*, s. 39; Eyduvan, *Kınalızāde Hasan Āelebi, Tezkiretü'ş-şu'arā I*, KTB, s. 197. Bu ğzelin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Sānī-i Sānī'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Beyānī'de ğzelin yalnızca 2. beyti bulunurken Hasan Āelebi'de her iki beyit de bulunmaktadır.

120. 12^a **Ĝazel-i 'Amri** ['Amri]. Mehmed Āavuşođlu, *'Amri Divan (Tenkidli Basım)*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1979, s. 44, G. 8. Bu ğzel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

4. Dördüme la' linden em şordum baña virdi cevāb
Ĝörmeyenler görsün itdüm ben bugün cān ile baĥş
5. Kāküli vařın ğazelde řerĥ iderken mū-be-mū
Eyledüm çok şan'ati şi'r içre Selmān ile baĥş
2a söz: rāz D.
4b İde: İdemez D./ la' l-i bedaĥşān: la' l-i ħandān D.
5b eger: n'ola D.

4. Baḥş ile bīñ mürdeyi iḥyā ider bir ḥandede
İde ‘İsā daḥı o la‘ l-i bedahşān ile baḥş
5. ‘Amriyā taşvīr-i ḥüsn itmekde mānendūñ mi vār
Sende bir üstādsın kılsañ eger Mānī’yle baḥş
[12^b]

121.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Nevāzişkāri-i bigāne cevr-i āşinādan geç
Gel ey şūḥ-ı vefā-düşmen bu vaż‘ -ı nā-revādan geç
2. Degüldür kār u bār-ı cāh māni‘ kurb-ı Yezdān’a
Ḥāşiri ālet-i kurb itme zāhid bu riyādan geç
3. Teber-hizūmden alur intikāmın āteşūñ ammā
Sen āhen-dillük itme sebkat itmiş mācerādan geç
4. Olursun dāver-i fermān-revā-yı mülk-i āsāyiş
Hele bir kerre ser-ḥadd-i cedel-hiz-i recādan geç
5. Tutarasañ sözümi kılsın şikest-i ḥāṭıruñ ber-cā
Tefāḥur-güne vaż‘ -ı imtinān-ı mūmiyīdan geç
6. Füzündür ma‘ de-i ‘ömr-i ‘azīze ḍarrı nef’ inden geç
Nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan geç

[12^b] **Ḥarfū’l-cīm**

121. 12^b **Nābi Belīgü’l-beyān** [Nābi]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 1, s. 482, G. 38.

7. Şağın dārū-yı teslīm u rızādan geçme ey **Nābī**

Geçerseñ bāde-i ğavġā be-dūş-ı iddi‘ādan geç

122.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Beyāz fesle siyeh pūşī ki rūyında olur peydā
Görinür bir ebrdür mihr u mehe bīnende āhyāna
2. Beyāz fesle siyeh pūşī degüldür bāġ-ı hüsünde
Tolanmış mūr karanfül kartopı etrāfını ğüyā
3. Beyāz fes hüsünü hıfz etmege çetr-i sefīd oldı
Siyeh pūşīdür etrāfında nāmūsiyye-i ġarrā
4. Beyāz fesle siyeh pūşīsini ruhsārını görsün
İki āyīneyi bir zarf içinde görmeyen hālā
5. Siyeh pūşī beyāz fes açdı yārūñ rüy-ı gül-gūnuñ
Ki zīrā münkeşīfdür zıddı ile **Naḥliyā** eşyā

123.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Bilirsün ey ġoñül derdini yārūñ gel devādan geç
Bī-derd eyleyen seni devādur ol devādan geç

122. 12^b **Nazīre-i Naḥlī** ‘ **Abdü’l-bāķī Efendi Ser-küttāb** [Naḥlī].

123. 12^b **Ḥafī** [Ḥafī].

2a: Mana: فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى: “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar yahut daha az oldu.” Kur’an-ı Kerīm: Necm Sūresi 9. Ayet.

4a: Mana: الْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يُفْنَى: “Kana’at, bitmez tükenmez bir hazinedir.” Hadis-i Şerīf.

5a: Mana: الْفَقْرُ فَخْرِي: “Fakirliğim övüncümdür.” Hadis-i Şerīf.

2. Maḳām-ı ḳurb-ı أَوْ اَدْنَىٰ müyesser olmak isterseñ
Özüni mār-ı benlikden berī ḳıl māsivādan geḳ
3. Melekden çünki eger hüsn-mücerred ol Mesihāveş
Ta‘ alluḳdan müberrā ol ‘ urüc ile semādan geḳ
4. Ḳanā‘ at ihtiyār eyle ki oldur كُنْزٌ لَّيْفُنَا
‘ Abā-pūş ol otur künc-i ḳanā‘ atde ‘ abādan geḳ
5. Didi اَلْفَقْرُ فَخْرِي çün Resül-i Seyyidü’l-kevneyn
Faḳīr ol sen daḳı faḳrı ḳabūl eyle ğmādan geḳ
6. Ḥayāt-ı cāvidān isterseñ ölmezden öğredür ol
Eger dār-ı beḳā ister iseñ dār-ı fenādan geḳ
7. Bugün her bī-nevā gerçi nevā ister bu ‘ ālemde
Ḥafī sen bī-nevālığı ḳabūl eyle nevādan geḳ
[13^a]

124.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Būse virmekde o tıfl ‘ uşşāḳı itse kām telḫ
N’ola şeftālū olur elbet olunca ḥām telḫ
2. Zāhid aḳzı dādın almış cürb-i şīrīnle meger
Ol acıyla ider erbāb-ı dile düşnām telḫ

3. Bir dem-i vaşla bahār olmaz velī farṭ-ı firāk
Niçe dem gözden döker hün-ābe-i ālām telḥ
4. Ol şeker-leb müy-ı Hoṭen ‘ arz idüp ‘ uşşāḳına
Dūd-ı āhāsā nihānı remz ider peygām telḥ
5. Sükkerīn ağızla itseñ **Sırriyā** vaşluñ ricā
İbtidāsından gelür ol şūḥa olmaḳ rām telḥ

125.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Benüm Ay-āftābum māh-tābum rüy-ı pür-tābum
Benüm şīrīn-zebānum mihr-bānum māh-ı tābānum
2. Benüm ey ‘ işve-bāzum şāh-bāzum yār-ı dil-bāzum
Benüm zībende hānum zülf-i reyḥānum hoş elhānum
3. Benüm kuvvī dırāzum yār-i hem-zārum ser-efrāzum
Benüm şāh-ı civānānum cinānum ḥüb-cānānum
4. Zemīn-i tāzedür **Luṭfī** bu şi‘ ri gönder aḥbāba
Nazīre eylesün bu nazmumu mānend-i yārānum

126.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Manşib-ı dünyā lezīz ammā ki ‘ azl-i ālām telḥ
Tende zevk-i cān şīrīn līk mevt-i encām telḥ

125. 13^a Tetimme ü [Luṭfī].

126. 13^a Nazīre-i Es-seyyid Ḥasīb [Ḥasīb].

2. Bî-nemekdür vâ' ız-i nâ-puhte pend eylerse de
Sükker-âlūd olsa da elbette olur hām telh
3. Çāşnî ' aşkı idrāk itmese zāhid n'ola
Fehm ider mi lezzet-i kandi olunca kām telh
4. Nā'il-i būs-ı nebāt-ı la' l-i dildār olmasa
' Aşık-ı dil-ḥasteye olmaz mı ol bayrām telh
5. Zehr olur ol mihr u meh ruhsârsız var ey felek
Sîm u zer sâgar Ḥasîb-i zâra şubḥ u şâm telh

127.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şâf diller şayd-ı hûb-ı şehre meşgûl olmasun
Kimseler meyyâl-i ferzend-i Sitanbul olmasun
2. Pir-i muğ zühhâda açmasun der-i meyḥâne[yi]
Meclisi ayaklamak müzîlere yol olmasun
[13^b]

128.

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ne kadar olsa da kaçır-ı dil ' uşşâka bülend
Atar ol derûnuña ḥîle ile aña kemend

127. 13^a **Kit' a** [Sânî-i Sâni]. Aysun Sungurhan Eyduvan, *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ I*, KTB, s. 197. Bu gazelin mahlası belirtilmemiş olup Sâni-i Sâni'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

[13^b] **Ḥarfü'd-dâl**

128. 13^b **Gazel-i Şehrî Efendi** [Şehrî].

2. Nîze-i ğamze be-kef elde licām ebrū
Pāymāl itdi beni ol nıgeh-i fitne semend
3. Zîr-i kuyuda o hāl-i siyehi hālî degül
Yine var ise ider tıfl-ı dili zülfine bend
4. ‘Ārızuñdan gider ol hatt-ı ğubār-ālūdı
İrer ey sâde-ruĥ âyineye ruĥsâre gezend
5. Şuĥan-ı ma‘ nâda ne tozlar ĳoparurdı tab‘ um
Şehriyâ olmasa fikr-i hatt-ı dilber peyvend

129.

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Benüm şâh-ı zamānum pāk-dāmānum ĳırāmānum
Āmānum dīnum ĩmānum ‘ ayn ile sâ ile mānum
2. Felekde kehkeşānum mihr-i rahşānum gül-efşānum
Benüm zülfi perişānum dırahşānum bedaşānum
3. Benüm şâhib-kemālüm meh-cemālüm ĳaşıl-ı mālüm
Benüm serv-i revānum pehlevānum ehl-i dīvānum
4. Benüm şâh-ı diyārum baĳtiyārum ey ğüzel yārüm
Ĥayât-ı cāvīdānum ĳurdedānum merd-i meydānum

130.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Güle ta' n itse ruḥuñ vechī var ey serv-i büleñ
Yaraşur la' l-i lebüñ eyler ise ğonceye ḥand
2. Öykünür zülfine yāruñ varur elden ele misk
Görmedüm ancılayın daḥı yüzi qara levend
3. Lebi vaşfin işidenler ıştırıp barmaḡını
Dirler qatında bulunur ola bunuñ gibi qand
4. Göñlüm eydür baña düş vār anuñ ḥaṇçerine
Beni başdan çıkarur bu dil-i düşvār-pesend
5. **Āhi'**nüñ irmez eli zülfüne ey yār senüñ
Atar evc-i felege himmet ile gerçi kemend

131.

Mefāilün Mefāilün Mefāilün Mefāilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Göñül mir'ātını şūfī mücellā itsen olmaz mı
Cemāl-i yāri bu yüzden temāşā itsen olmaz mı

130. 13^b **Ġazel-i Āhi'** [Āhi']. Necati Sungur, *Divān*, s. 88, G. 14.

3b dirlar: didiler D./ qatında: qānde D.

131. 13^b **Beyt** [Sāni Beg]. Aysun Sungurhan Eydurān, *Kınalızāde Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-Şu'arā I*, KTB, s. 197; Süleyman Solmaz, *Gülşen-i Şu'arā (Bağdatlı Ahdī)*, KTB, s. 119. Bu beytin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Sāni Beg'e ait olduğu tespit edilmiştir.

[14^a]

132.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gerçi kim ' uşşāka hūbānuñ sitem vādisidür
Sen kerem eyle şehā vādi kerem vādisidür
2. Muşhaf-ı ruhsāre[-i] cānā yine revnağ viren
Hatt-ı rūy-ı mehveşi zerrin kalem vādisidür
3. Her zamān andan revān olmağdadur hūn-ı sirişk
Sine[-i] bi-kinemüz derd ü elem vādisidür
4. Eyle gel la' l-i revā-bağşında dildāruñ firār
Ey gönül cāy-ı karar āhir ' adem vādisidür
5. Ey **Rızāyī** reşk iderlerse n'ola yārān-ı Rūm
Şi' rümüz tarz-ı ' Acem'dür Muhteşem vādisidür

133.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Gönül Yūsuf gibi çāh-ı zenağdānuñda kalmışdur
Halāş eyle benüm ' ömrüm ki zindānuñda kalmışdur

132. 14^a **Nazire-i Rızāyī** [Rızāyī]. Mümin Topçu, a.g.e., s. 163. G. 56.

1b kerem eyle: mürüvvet kıl D.

2a viren: virür D.

3a Her zamān andan revān olmağdadur hūn-ı sirişk: Eşk-i ter seyl-i revān olmuş ağar andan müdām D.

4a Eyle gel la' l-i revā-bağşında dildāruñ firār: Bir gün evvel cāmı teslīm it dehān-ı dil-bere D.

133. 14^a **Bākī** [Bākī]. Sabahattin Küçük, *Bākī Divān'ı* KTB, s. 149. G. 165.

2. Metā[‘]-1 vasluña cāndan ḥarīdār olmasun kimse
Hemān ey ḥāce ancak şübhe hicrānuñda qalmışdur
3. Begüm merdümlük it ciger-gūşeñ gibi besle
Başım tıfl-1 yetīmüñdür ki dāmānuñda qalmışdur
4. Benüm-çün acıyup ađlar görenler raḥm-1 şemşīrūñ
Baña itdüklerūñ ey şūfī hep yanuñda qalmışdur
5. Re[’]īs-i baḥr-i nazm olduñ bugün ‘ālemde ey **Bākī**
Ġazel demek senūñ dūr-efşānuñda qalmışdur

134.

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Lālenūñ devāsı ey dil ‘ıyş u dem vādīsīdür
Bāde içmek deşt u şaḥrālarda Cem vādīsīdür
2. Qays-1 şaḥrā-gerd u şāh-1 ‘aşq idi bī-ḥayl u cāh
Şanma vādī Hüsrev-i şāḥib-ḥaşem vādīsīdür
3. Eyledi mihmān nevvārī ḥātem-i şaḥrā-nişīñ
Ḥalq içinde mu‘teber vādī kerem vādīsīdür
4. Tağıdup mālın atar yabana erbāb-1 fenā
Ḥācenūñ vādīsī taḥşīl-i verem vādīsīdür

5. Ey **Riyāzī** pey-revüz Bākī gibi üstāda biz
Düşmenüñ vādīsi cānā muhteşem vādīsidür
[14^b]

135.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bir perī-rū mı melek-simā mıdur āyā nedür
Gönlüm aldı bāz mı ' anķā mıdur āyā nedür
2. Beççe-i dīdār rūḥ-efzā sīmi bāğ-ı İrem
Yā behişt-i cennet-i me'vā mıdur āyā nedür
3. Hadd-i gül-gūnı ' aceb tāb-āver-i ḥāver midür
Ġonca mı yā lāle-i nu' mā[n] mıdur āyā nedür
4. Ġamze-i dil-düz-ı kār u naḥvet-ālūdı ' aceb
Tiğ mı yā ḥançer-i zībā mıdur āyā nedür
5. Ebruvānı gülüñ kudretle yazılmış rā mıdur
Kavs mı yā ğurre-i ğarrā mıdur āyā nedür
6. Zülf-i müşğīni cemālī gül-sitānınuñ ' aceb
Sünbülī mi ' anber-i sārā mıdur āyā nedür
7. Dāne-i fülful midür yer yer ' izārında yaḥūd
Ḥāl mı yā ḥabbetü's-sevdā mıdur āyā nedür

135. 14^b Ġazel-i Sırrī ' alā-vechi's-su'āl [Sırrī].

Tetimme ū

8. Hoḡḡa mı yā derc-i gevher mi dehānı ol ŧehŭn
Cām-ı mŭl mi sāġar-ı ŧahbā mıdur āyā nedŭr
9. Lezzet-i gŭftārı ol ŧir̄in zebānuñ ḡandveŧ
Gŭl-be-ŧeker mi yaḡŭd ḡelvā mıdur āyā nedŭr
10. La' l-i yāḡŭt mı 'aceb mercān mı ol rengin lebi
Gŭl midŭr yā bāde-i ḡamrā mıdur āyā nedŭr
11. Ḳāmet-i dil-cŭsı 'ar' ar mı yā serv-i ser-bŭlend
Yā nihāl-i sidre mi tŭbā mıdur āyā nedŭr
12. Yāsemen midŭr ten-i pākizesi aḡ gŭl midŭr
Penbe midŭr yā dŭr-i beyzā mıdur āyā nedŭr
13. Ḳıṭ' a zātı 'aceb mecmŭ' a-i tŭṭı midŭr
Yā gŭmŭŧden levḡa-i yektā mıdur āyā nedŭr
14. Bilmezem neslin beŧer midŭr melek mi yā peri
Ḳādım-i cennet midŭr ḡavrā mıdur āyā nedŭr
Tetimme ū
15. ŧāh-ı ḡŭbān-ı cihān mıdur serinde çekdiġi
Tāc-ı Key mi efser-i Dārā mıdur āyā nedŭr
16. Āsitānında dizilmiŧ ŧaf tŭtup ŭftādelər
Ka' be midŭr Mescid-i Āḡŧā mıdur āyā nedŭr

17. Hāk-pāy ile bulur fer dīde-i ‘ uşşāk-ı zār

Tūtiyā mıdur yaḥūd kimyā mıdur āyā nedür

18. Bezm-i ḥāşşında ḥayāt bulur dil-mürde şıfāt

Ol dem-i cān-baḥş ile ‘ İ̄sā mıdur āyā nedür

19. Levḥ-i rūymda nüvişte ḥaṭṭ-ı nūr āyātı mı

Yā berāt-ı ḥüsn-i bī-hemtā mıdur āyā nedür

20. Cebhe-sārında çekilmiş ḥaṭṭ-ı reyḥānī ile

Yā Muḥammed nāmına tuḡrā mıdur āyā nedür

21. Yek nazarda ‘ aqlum aldı **Sırriyā** ol dil-firīb

Bilmezem rü `yā mıdur ḥūlyā mıdur āyā nedür

[15^a]

136.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ol perī-rū ḥüsn ile yektā degül de yā nedür

Şāh-bāz-ı evc-i istiḡnā degül de yā nedür

2. Bir mu‘ arız yüce maḥabbet dimiş dīdārına

Cennet anuñla şeref-peymā degül de yā nedür

136. 15^a **Nazīre-i Ḥüsni Efendi ‘ alā-ṭarīḫi’1-cevāb** [Ḥüsni]

17a Mana: مَا زَاعَ الْبَصْرُ وَمَا طَعَى: “Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı.” Kur’an-ı Kerim: Necm Süresi 17. ayet.

19b Mana: إِنَّا أُعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ: “Şüphesiz biz sana kevseri verdik.” Kur’an-ı Kerim: Kevser Süresi 1. ayet.

3. Şol izār-ı t̄āb-nāk için ne dirler lāle
Ol leṭāfetle gül-i zībā degül de yā nedür
4. Ğamzesi ḥaḳḳında vāfir-süz dimiş ğammāzlar
Gör eṣer-i t̄ir bī-pervā degül de yā nedür
5. Yā melāḥat nüshasında kıl kalem̄ler ol mehūñ
Ebruvānı maṭla‘ -ı ğarrā degül de yā nedür
6. Kākül-i müṣġini ḥüsni bāġma revnaḳ viren
Tüg-ı şāhī sünbül-i ra‘ nā degül de yā nedür
7. Āteşin ruḥsārı üzre dāne-i ḥāli anuñ
Nāre mevzū‘ ‘ anber-i sārā degül de yā nedür
Tetimme ū
8. Bī-mezākān ğonce dir şordum dehānuñ ol perī
Didi şeftālū çıkar ma‘ nā degül de yā nedür
9. Nuṭḳ-ı pāki ol şeker-ḥanduñ elezzdür ḳandden
Ṭa‘ m-ı gül-şeker dirüm ammā degül de yā nedür
10. Hīç nezāket yoḳ lebin mercāna teşbīh itmede
Söz budur kim ğonce-i ḥamrā degül de yā nedür
11. Ṭoġrısın ol ḳadd-i mevzūnı laṭīfü’l-i‘ tidāl
Bir nihāl-i cennetü’l-me‘vā degül de yā nedür
12. Penbe nerm-āk gül-beyāz ammā leṭāfetle o ten
Sükkeri pālūdeden ā‘ lā degül de yā nedür

13. Ol tenāsüble o sîm-endām u ol pistānlar
Mıṣra‘ -1 mevzūn-1 bî-hemtā degül de yā nedür
14. Nesl-i pāki ne melekdür ne perî ol āfetüñ
Aşlı bir maḥbūb-1 müsteṣnā degül de yā nedür
Tetimme ū
15. Pādişāh māhir-i deyyān şāh-1 ḥübān-1 zamān
Farḳına tāc ursa Key-i Dārā degül de yā nedür
16. Dergehi ‘ uşşāḳ-1 nā-kāma ziyāretgāhdur
Şübhesiz ol Ka‘ be-i ‘ ulyā degül de yā nedür
17. Kuhl-i مَزَاعُ الْبَصْرِ -veş fer virür çeşm-i dile
Ḥāk-pāyı ‘ aşıḳa tūtiyā degül de yā nedür
18. Meclis-i pākî ‘ aceb revnaḳ-fezā-yı Baykara
Ol Mesîḥā nuṭḳı cān-baḥşā degül de yā nedür
19. Ḥaṭṭ-1 pāk-rüyı gūyā sūre-i nūr āyeti
Ḥaṭṭ-1 la‘ li nazm-1 أَعْطَيْنَا degül de yā nedür
20. Ḥadd-i zātında bir āfet ḳopdı şehr içre o şūḥ
‘ Ālem anuñ ḥüsnüne şeydā degül de yā nedür
21. Bir nigeḥde ‘ aḳlum aldı **Ḥüsniyā** Sırrı nedür
Vāḳı‘ ā ḥūlyā dinür ma‘ nā degül de yā nedür

22. Var yūri ūstāda taḫrīr it teselli eylesün

Ḥayr ola ta' bīri bu sevdā degül de yā nedür

[15^b]

137.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Dil-i hicrān-keş-i vīrānda gam olmaz da n' olur

Çeşm-i ḥasret-keş-i cānānda yem olmaz da n' olur

2. Ğam-ı dünyā çekenüñ lebleri mānende-i mūm

Ḥāfız-ı kīse-i naḫd-ı elem olmaz da n' olur

3. Kesb-i nām-ı kerem itmekde saḫī sā' ilden

Çeşm-dārende-i luḫf u kerem olmaz da n' olur

4. Naḫd-ı āsāyişini reh-zen-i ğam ğārret iden

Çihre-sāy-ı der-i dīvār-ı ḥam olmaz da n' olur

5. ' Aks-i da' vā-yı vüçüd eyler ise ey **Nābī**

Maḫfil-i āyinede rū be-hem olmaz da n' olur

137. 15^b **Li-ḥazret-i Nābī Efendi** [Nābī]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 1, s. 522, G. 85. Bu gazel divanda 9 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

3. Serini secde-i Bārī'ye fūrū itmeyenüñ
Ḳāmeti piş-i edānide ḥam olmaz da n' olur

4. Zīr-i keşf olmağa nāz eylese cirm-i maḡrūr
Ṭabla-i nāvek-i cevr ü sitem olmaz da n' olur

5. Ser-tereffu' şatar ammā ki gelince seyre
Yine muḫtāc-ı ' aṭā-yı ḳadem olmaz da n' olur

7. Zīrve-i şāḫda dāmen-keş olan mīve-i nāz
Āḫir üftāde-i ḥabs-ı şikem olmaz da n' olur

138.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Ey duĥter-i pākīze ħadūñ 'ar' ara beñzer
Gīsū-yı ŧebārā-yı sıruñ 'anbere beñzer
2. Nāĥunları barmaĥlarınuñ reng-i ĥınādan
Her birisi yāĥūt-ı zıyā-güstere beñzer
3. Sīneñde ħadıncıĥ iki bistān-ı revān-baĥş
Gūlzār-ı ŧafāda iki verd-i tere beñzer
4. Nāfeñde senūñ baĥlu olan ŧarmalı uçur
Daĥme ħapusın bekleyici ejdere beñzer
5. Ey māh zebān-keŧūñ ol cāy-ı ŧafāda
Senbūsenūñ içinde olan sükkere beñzer

139.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Leb-i la' lūñ ŧanma derde em olmaz da n'olur
Sensiz üftādelere bāde semm olmaz da n'olur
2. 'Aŧĥ nedür bilmeyenūñ didesi nem-nāk olmaz
'Aŧıĥ olan ħiŧinūñ eŧki yem olmaz da n'olur

138. 15^b Ġazel [?].

139. 15^b Luṭfī Efendi [Luṭfī].

3. Zülfi dâldır gūyiyā mīm deheni ol hūbuñ
Hasetinden bularuñ gözde dem olmaz da n'olur
4. Țođrı söyle bařuñ içün gel e ey serv-i revān
Saña ma'il olanuñ addi ham olmaz da n'olur
5. **Luřfiyā** ol aşı avse olan 'āřık-ı āher
Hedef-i tīr cefā vü sitem olmaz da n'olur
[16^a]

140.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. [Mey-i 'işret] var ammā sāķī-i meh-sīnemüz yoğdur
Anuñ-ün neşve-i keyfiyyet-i dirīnemüz yoğdur
2. Biz ol tıfl-ı sebaķ-h'ān-ı debistān-ı cūnūnuz kim
Ümīd-i ruşsat-ı āzādī-i āzīnemüz yoğdur
3. 'Aceb mi āteř-i hicrāna 'uryān ten olup girsek
Bizüm pervāne-āsā hırka-ı peřmīnemüz yoğdur
4. Tehī-āğuş ü hırmān-der-bağal bī-keveb-i 'ařķuz
Felekde hāle-veş bir dilber-i meh-sīnemüz yoğdur
5. şeker-ğüftār-ı nazmuz **řābit** ammā söyledür var mı
Suhen-gū tūti-i hoř-lehceyüz āyīnemüz yođdur

140. 16^a **řābit Efendi** [Bosnalı řābit]. Turgur Karacan, a.g.e., s. 478, G. 125.

141.

Meḥ'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Keşf it niḳābuñi yiri gögi münevver it
Bu 'âlem-i 'anâşırı firdevs-i enver it
2. Depret lebüñi cüşe getür havz-ı Kevser'i
'Anber saçını çöz bu cihānı mu'atṭar it
3. Haṭṭuñ berāt yazdı şabā[ya] didi ki tiz
Var milket-i Haṭā ile Çin'i musaḥḥar it
4. Āb-ı hayāt kısmet olmayıcaḳ ey gönül
Bīn yıl gerekse Hızır ile seyr-i Sikender it
5. **Zeyneb** ḳo meyli zīnet-i dünyāya zen gibi
Merdānevār sāde-dil ol terk-i zīver it

142.

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Dirīgā bezm-i meyde sākī-i meh-sīnemüz yoḳdur
Sikender-meşrebüz ammā çi sūd-āyīnemüz (?) yoḳdur
2. Ferāgat eylesün şimdi 'aceb mi şāhid ü meyden
Şafā-yı hātır u germiyyet-i dīrinemüz yoḳdur

141. 16^a **Gazel-i Zeyneb** [Zeyneb Hanım]. Aysun Sungurhan Eyduvan, *Beyānī Tezkiretü 'ş-şu'arā*, KTB, s. 79.

142. 16^a **Nazīre-i Māhir** [Māhir].

3. Bu dem serdī-i mihnetde n'ola külhen-niṣ̄in olsaḡ
Bizim devr-i felekde Һırḡa-i peṣ̄m̄inemüz yoḡdur
4. N'ola her dem es̄ir-i sille-i üstād-ı ' aşḡ olsaḡ
Debistān-ı maḡabbetde bezm-i āz̄inemüz yoḡdur
5. ' Aceb mi ḡirre-i silkdür ḡüftār iseñ **Māhir**
Bizüm bir künc-i ṣ̄ehde gevher-i genc̄inemüz yoḡdur
[16^b]

143.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Fenā dünyāda ḡayfā bir ḡüzel cānānımız yoḡdur
Dirīḡā dehr içinde bir meh-i tābānımız yoḡdur
2. Biz ol üftāde-i miḡnet-keṣ̄-i ser-mest-i ' aşḡuz kim
Yüzine baḡmaḡa bir nāzeninüñ cānımız yoḡdur
3. ' Aceb mi āh u eḡān eyleseñ bülbul gibi her ṣ̄eb
ḡülistān-ı cihānda bir ḡül-i ḡāndānımız yoḡdur
4. Hemān sāde naḡar ile ḡanā' at eylerüz z̄irā
O ṣ̄ūḡı s̄ineye çekmeklige dermānımız yoḡdur
5. ḡam u derd u elemle ülfet itdüñ künc-i miḡnetde
Bulardan ḡayrı ey **Luṡfī** bizüm yārānımız yoḡdur

143. 16^b **Luṡfī Efendi** [Luṡfī].

144.

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

Hezec+ --- / + --- / + ---

1. Ruḥuñ berg-i gül-i sîr-âba beñzer
Leb-i la' lüñ şarâb-ı nâba beñzer
2. Fürûğ-ı dâğ-ı aşkuñ sînem üzre
Şu'â-i mihr-i âlem-tâba beñzer
3. İşigün Mescid-i Akşâ'ya mânend
Yüzüñ kıble kaşuñ mihrâba beñzer
4. Ser-i zülfüñ siyehkâruñ şeb-i târ
İzâruñ pertev-i meh-tâba beñzer
5. Cihân efsânedür aldanma **Bâkî**
Ġam u şadî ḥayâl-i ḥâba beñzer

145.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Bizüm bu Mışr-ı dilde Yusûf-ı Ken'ân'ımız vardır
Muazzez bir 'Azîz cân u dil sulţânımız vardır
2. Nihâl-i dîdedür ammâ degüldür ol perî-zâde
Meleklerden de aḥsendür o şeh iz'ânımız vardır

144. 16^b **Bâkî** [Bâkî]. Sabahattin Küçük, a.g.e., s. 126, G. 116.

145. 16^b 'Örfî Efendi [Ağazâde 'Örfî]. Çağdaş Albayrak, *Ağazâde 'Örfî Divân'ı (Transkripsiyonlu Metin Aktarımı)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2009, s. 87. G. 100.

2a Nihâl: Nihân D./ ol: o D.

5a Ḥayâlin: Cemâlîñ D.

3. Hemîşe zenne sevdâ virmedüm ‘ ömrümde ben ammâ
Hayâl-i ma‘ nî-i kudside bir cânânımız vardır
4. Çerâğ-ı hâverî pür-tâb idüpdür şubh-dem ‘ aşkı
Anuñ gibi hele bir âfet-i devrânımız vardır
5. Hayâlin dîde-i cân içre aldı ‘ Örfî[-i] şeydâ
Temeddühle müretteb anı bir dîvânımız vardır
[17^a]

146.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ‘ Aşka kâbil dil mi yok şehr içre yâ dilber mi yok
Mest yok meclisde bilmem mey mi yok sâgar mı yok
2. Gönçe-diller açılıp güller niçün şâd olmaya
Bâgda güller mi yok gül-şende bülbüller mi yok
3. Görmezüz bir dil ki tûfî gibi güftâr eyleye
Söyledür mi yok cihânda bilmezem söyler mi yok
4. Seng-i dil gibi yâ-ğod seng-i siyâhı la‘l ider
Âftâb-ı feyz-bahşâ-yı bülend-ahter mi yok

146. 17^a **Yahyâ** [Şeyhülislâm Yahyâ]. Hasan Kavruk, a.g.e., s. 205. G. 180.

2a Gönçe-diller: Gönçe-i dil D./ güller: hâtır D.

4a Seng-i dil gibi yâ-ğod seng-i siyâhı la‘l ider: Sengden dil kem mi yâ seng-i siyâhı la‘l iden D.

5a bilmez: beslemez D. Kelime vezni bozmaktadır.

5. Niçün ebkâr-ı ma'ânî bilmez erbâb-ı nazm

Yohsa **Yahyâ** gibi üstâd-ı sühân-perver mi yok

147.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Ruhuñ âteş haṭ u ḥalũñ baḥũrı misk [ü] 'anberdür

Ḥam-ı zũlf-i siyâhuñ ḥalka ḥalka dũr-i micmerdür

2. Benüm dũd-ı kebũd-ı nâr-ı âhum başdan aşmışdur

Senũñ zũlf-i siyâhuñ ayaguñla şaf ber-â-berdür

3. Düşüp ol [ḳadd-i] bâlâdan düşünmiş ḥâk-i râh üzre

Mu'anber zũlf-i gũyâ sâye-i serv [ü] şanavberdür

4. Gõnũl tĩr-i müjeñden yüz çevürmez ey kemân-ebrũ

O bir şemşĩr-i bürrâna varur şĩr-i dil-âverdür

5. Zer-i ḥâliş gibi rengĩn alup gitmekde eş'aruñ

Elũnde ḥâme ey **Bâkĩ** meger kibrit-i aḥmerdür

147. 17^a **Bâkĩ** [Bâkĩ]. Sabahattin Küçük, a.g.e., s. 95, G. 50.

1a baḥũrı: baḥũr-ı D.

1b dũr: dũd D.

2b şaf: baş D.

3a düşünmiş: döşenmiş D.

4a tĩr: tĩğ D./ kemân ebrũ: gözi âhũ D.

148.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şehrümüzde 'aşka kâbil dilde var dilberde var
Mest-i 'aşkuz meclis içre meyde vār sāğarda var
2. Sühan-ı mü' minde açılmaz hâtır merd-i Hudâ
Gerçi kim güllerde vār gülşende bülbüllerde var
3. Kând-i ihsân ile ol tûñî-şifat güftâr ider
Söyledür biñ luğ ile hem sözde vār söylerde var
4. Bir nazarla hâki zer seng-i siyâhı la' l ider
Gün gibi pertev şalar merd-i bülend ahterde var
5. Rûm ilidür bunda ebkâr-ı ma' âni bilirüz
Bu **Rüsûhî** bendeñüz gibi sühan-perverde var

[17^b]

149.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec +---- / +---- / +---- / +----

1. Sirişinde anuñ kim nūr var albinde kīn olmaz
Muşaffā tıynetānuñ arf-ı ebrūsında īn olmaz
2. Hālāvet müstekīndür ab' -ı zenbūr[ān]ı aterde
Müseddes-hāne-i kevn ü mekān bī-engebīn olmaz
3. Sirişk-i eşmine ehl-i nifāuñ i' timād itme
Esāsında binānuñ reşk-i āb olsa metīn olmaz
4. İden hep reng [ü] rüy-ı bānīdūr cilve zāhirde
Anuñ-un ışrı her sāde dirātuñ dārīn olmaz

[17^b] **Hārfü'z-zā'**

149. 17^b **Nābī** [Nābī]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 684. G. 303. Bu gazel divanda 12 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla Şu Şekildedir:

4. Hayālün gelse de itmez arār āyīne-i dilde
Zemīn-i Őüre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz
5. Olurdu bī-ta' ab müşrif temāşā-yı hārābāta
Diriā pāre-i minā-yı meydan dūr-bīn olmaz
6. Meyān-ı eşm ü ebrūda nihānī güft-gūlardan
Ne deñlü olsa da bī-vesvese hāır emīn olmaz
8. Hūrūf u notadur andan cebīnūñ añla bu rāzı
Ki seng-i dā-ı mişnetden rehā bulmuş cebīn olmaz
9. Sezā-yı nām-ı sulānī ulūb-ı pāk-gevherdür
Beyābānda yatan her seng-i bī-ıymet nigīn olmaz
11. Cihān 'aks-i merāyā olduın fehm eyleyen 'ārif
Zevālinden zülāl-i 'ālemūñ endūhın olmaz

3b reşk: reş D.

4a būy: rüy D.

5a 'işve: Şive D.

5. Bilen h ak-i Sitanbul'dur r s m-ı   işve-i (v ) n zi
Ken ru n dilberi n zik de olsa n zenin olmaz
6. Sez  t ze ma alle yapmağa beyt-i nez 'irden
Bin -yı nazma **N bi** b yle bir t ze zem n olmaz

150.

Mef 'il n Mef 'il n Mef 'il n Mef 'il n

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Dil  bezm-i cih nda kimse  hir p yd r olmaz
M d m elden  oma ayağı fırsat ber- ar r olmaz
2. Şağın Mecn n'ı Őanma  ehl-i   aŐ u n i tiy ridur
G zel sevmekde zir  kimsene hi  i tiy r olmaz
3. Ken r itsem diyen ol gevher-i p ki yem-i  amdan
Ken ra  ıkmasun hergiz ki gevher der-ken r olmaz
4. Ne  anlar ağladum hecrinde y ru n derd-i f r atde
  Aceb bir dem mi vardur  eŐm-i h nu n eşk-b r olmaz
5. Ol  h yı sa a Şayd ola Şanma iltiy mından
 n nce  a ar amm  **B kiy **  hir Őik r olmaz

150. 17^b **B ki** [B ki]. Sabahattin K   k, a.g.e., s. 162, G. 195.
2b kimsene: kimseye D.
3a gevher-i p ki: gevheri ka'r-ı D.
4a f r atde: f r atden D.
4b h nu n: p r-h n D.

151.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. (‘ Aceb) benden niçün ol şūh-ı müstesnā emīn olmaz
Ki ‘ aşıksız cihān bāğında hīçbir nāzenīn olmaz
2. Ne şayyādum ne şeh-bāzum hemān üftāde-i nāzum
Kaçar āhū gibi yābāna bir kere yaqīn olmaz
3. [Bu] dehr içre mülāyim dil-rübā çokdur baña ammā
O şūh-ı şu‘ le-tāb-āsā felekde meh-cebīn olmaz
4. Süzülün [gelsin] āğuşa deñiz ol şāh-ı hūbāna
Aña bu kaşr-ı sīnem gibi dil-keş şeh-nişīn olmaz
5. Didüm gönlüm saña virdüm gerekdür i‘ timād eyle
Tebessümle didi ‘ Örfī vaqıf nesne rehīn olmaz
[18^a]

152.

Mef‘ülü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Haḡ gülmek ile bāğ-ı ruḡ-ı yār bozulmaz
Hār olmağ ile revnaḡ-ı gülzār bozulmaz

151. 17^b **Ġazel-i ‘Örfī** [Ağazāde ‘Örfī]. Çağdaş Albayrak, a.g.e., s. 101, G. 123.
1a Benden niçün: Niçün benden D.
1b bāğında: içinde D.
2a nāzum: zārım D.
3b şūh: şem‘ D.

152. 18^a **Naḡlī Ser-küttāb** [Naḡlī].

2. Ser-beste olan nāfe-i zārı şaḫın açma
Mektūbuña memhūr ola zinhār bozulmaz
3. Dāğ-ı eleme eşk-i niyāz ile değişme
Bāzār-ı ğam-ı ʿ aşḫda dīnār bozulmaz
4. Cevr ü sitemin hep yüzine söyledüm ammā
Ber-veç ile ol şūḫ-ı sitemkār bozulmaz
5. Hicriyle siyeh-cāme iken ḫāme-i **Naḫlī**
Nuḫḫuñda olan řīve-i güftār bozulmaz

153.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Var iken kūyın kim ister bāğ-ı ʿ uḫbā bundadur
Cennet evşāfın ider vāʿ iz temāşā bundadur
2. Ḥūr [u] Kevşerʾden mey [ü] maḫbüb ise mefşūd eger
ʿ Iyş [u] nūş eşbābı ḫāzır hep müḫeyyā bundadur

153. 18^a **Bākī** [Bākī]. Sabahattin Küçük, a.g.e., s. 145-146. G. 157. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

5. ʿ Ākıbet kim ser-fürū kılmaz gedā vü şāhdan
Bārgāh-ı ʿ aşka kim aʿ lā vü ednā bundadur
6. Hāy u hüy-ı hānkāh u naʿre-i mestāneden
Hep visālūñ küncidür maksūd gavgā bundadur
1a kūyın kim: kūyuñ ki D./ ister: seyr-i D.
1b ider: kılur D.
2a mefşūd: maksūd D.
2b ḫāzır hep: hep hāzır D.
4b Ḥātemi: Hātem-i D.

3. Mürdeye cânlar virür bīmāra şıḥhat lebleri
Hikmet-i Loḳmān [u] i' cāz-ı Mesīḥā bundadır
4. Zülfüñ el bir eyleyüp ṭurrañla pinhān itdiler
Hātemi dil ḥāşılı yā andadır yā bundadır
5. İctināb it şoḥbet-i ehl-i riyādan **Bāḳiyā**
Kim rızā-yı Ḥāzret-i Bārī Te'ālā bundadır

154.

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. 'Uşşāḳ ile cem'ıyyet-i aḡyār bozulmaz
Bu 'asker ile leşker-i küffār bozulmaz
2. Toz ḳonmaḡ ile berg-i güle ḥumreti gitmez
Ḥaṭ gülmek ile reng-i ruḡ-ı yār bozulmaz
3. Aşḫāb-ı düvel seng-i mezār olsa 'aceb mi
Düşse yere başındaki destār bozulmaz
4. Ḳoynuñda yatan mālūña hergiz zarar itmez
Yatsa ne ḳadar ḥākde dīnār bozulmaz
5. Cevr itse 'adıvv ḳalbe **Beyāzī** ḥalel irmez
Üstād-ı ezel ittigi āşār bozulmaz

[18^b]

155.

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

Hezec + --- / + --- / + ---

1. Çemende kırdı çün gül şāh[1] meclis

Eline cām-ı zerrīn aldı nergis

2. Lebūñ zevkı alur cān naq̄din elden

Ki mey şevkı kıılır kişiyi müflis

3. Kaşuñ tākın bu resme müşk-i terden

Te'āla'llāh ne hoş düzmiş mühendis

4. Bahār oldı açıldı lāle vü gül

Müzeyyen oldı gül-ruhlarla meclis

5. Şarāb u şāhid ü muṭrib var iken

Ne çalar arada 'Amrī müderris

156.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + -

1. Raḥm-ı dilden kan akar bu çeşm-i giryān bī-ḥaber

Ġarqa virdi 'ālemi bir kaṭre 'ummān bī-ḥaber

[18^b] **Ḥarfū's-sīn**

155. 18^b **Ġazel-i 'Amrī** ['Amrī]. Mehmed Çavuşoğlu, a.g.e., s. 79, G. 43.

156. 18^b **Bākī** [Bākī]. Bu gazel Sabahattin Küçük'ün hazırlamış olduğu Bākī Divanı'nda bulunmamaktadır. Ancak Fatih Köksal'ın yayımlamış olduğu bir makalede, kimi farklılıklarla birlikte, bu gazele rastlanılmıştır.

Bkz: M. Fatih Köksal, "Bākī'nin Bilinmeyen Veda Gazeli ve Dīvânında Bulunmayan Bazı Şiirleri", *Dīvan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.10, (2013), s. 319-330.

Mecmuada "bî-hâber" şeklinde olan redif, söz konusu makalede "-ı çezer" şeklindedir.

2. Turmadın atar dile peyveste müjgān oqların
Cāna geçdi zaḥm-ı tīr-i ğamda cānān bī-ḥaber
3. Yār bī-perv[ā] Celālī gibi ḥaṭ ḫaldurdı bāṣ
Memleketde fitne peydā oldı sultān bī-ḥaber
4. Mest [olup] uyur iken öpmüş la‘l-i dildārı raḫīb
Ehrimen’ler aldı mühri Süleymān bī-ḥaber
5. İtlerüñle her gice ğavgāda **Bākī** çākerüñ
Ḥ‘āb-ı ğafletde yatur aġyār-ı nā-dān bī-ḥaber

157.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ne ḫadar eyler ise nālelerüm medd-i nefes
Yine andan daḫı bālāter olur ḫadd-i nefes
2. Mūcib-i taṣfiyedür itse de ḫalbūñ tekdīr
İtme ey āyīne-rū tā bu ḫadar redd-i nefes
3. Nefesin silsile-i dūzaḫa peyvend itsün
Suḫan-ı ḫīz maḫallinde iden ṣedd-i nefes
4. Olamaz zümre-i erbāb-ı nefesden ma‘dūd
Bu teneffüskedede eylemeyen ‘add-ı nefes

157. 18^b **Ġazel-i Nābī** [Nābī]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 707-708, G. 336. Bu gazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki şiir numarasıyla şu şekildedir:

3. Gerdiş-i tūr-ı maḫāmāt için āheng eyler
Cünbiş-i perde-i nā-sāz degül ṣedd-i nefes
3b ḫīz: ḫayr D./ maḫallinde: maḫāmında D./ṣedd: sedd D.

5. Eşerin itse de āرایş-i gerdūn **Nābī**

Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

[19^a]

158.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gül-sitān-ı dehre geldük reng yok bũ ḳalmamış

Sāye-endāz-ı kerem bir naḥl-i dil-cũ ḳalmamış

2. Eylemiş der-beste dükkānın ṭabīb-i rūzgār

Ḥoḳḳa-i pīrūze-i dehr içre dārũ ḳalmamış

3. Teşnegānuñ çāk çāk olmuş leb-i ḥāhişgeri

Çeşmesār-ı merḥametde bir içim şũ ḳalmamış

4. Ḳadrin añlar yok bilür yok merdüm-i sencidenüñ

Çār-süy-ı ḳabiliyyetde terāzũ ḳalmamış

5. Ceyş-i ḡamdan ḳanda itsün ilticā ehl-i niyāz

Ḳal' a-i himmetde **Nābī** burc u bārũ ḳalmamış

159.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Sāḳiyā ḳalmaz imiş çünki bu şoḥbet bāḳī

Mey-i gül-gün içelüm bāde-i cennet bāḳī

158. 19^a **Ġazel-i Nābī** [Nābī]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 720, G. 353.

2b dehr içre: gerdūnda D.

159. 19^a **Bāḳī** [Bāḳī]. Sabahattin Küçük, a.g.e., s. 304, G. 525.

2a buse: būs-ı D.

2b bugün daḥı: daḥı şimdi D.

2. H̄`abda almıř idüm bűse leb-i cānānı
Cān dimāğına bugűn dađı ol lezzet bākĭ
3. Beni öldűrdi firākuñ meded ey dost yitiř
Hele bir pāre dağı tende ĥarāret bākĭ
4. Ađlamazdum bu ĥadar zār [u] zebűn olduğuma
Ėalsa bir pāre ĥamuñ ĥekmeğē tākāt bākĭ

5. **Bākĭ** űlsűn yoluña pādiřehűm sen řāğ ol
Baĥt pāyeñde Ĥudā yār sa`ādet bākĭ

160.

Mefā`ilűn Mefā`ilűn Mefā`ilűn Mefā`ilűn

Hezec+ --- / + --- / + --- / + ---

1. Gűnűl dāğ-ı ĥamuñla sĭnede bir řem`uyandurmıř
Ėerāğ-ı `aşka bir ĥarrā kızıl altunı yandurmış
2. Gűnűller nađdin almıř yār girmiř ĥalka-i zikre
Bir iki derd-mend āvāreyi varmıř tűlandurmıř
3. Dimeñ Mecnűn`a gelmiř `ākĭbet Leylā`dan istiğnā
Belā-yı `aşk o ser-gerdānı cānından uşandurmış
4. Bulup saĥķā-yı hicrān teřne-leb řaĥrāda Mecnűn`ı
Ecel peymānesin şunmış ĥayāt ābına ĥandurmıř

160. 19^a **Gazel-i Bākĭ** [Bākĭ]. Sabahattin Kűĥűk, a.g.e., s. 173. G. 219.
4a teşne-leb: teşne-dil D.

5. Bugün **Bākī**'ye ol āfet vişālin va' deler kılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandırmış
[19b]

161.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bâtin-1 âyât-1 Kur'ân'dur Fütûhât ü Füşüş
Gevher-i deryâ-yı ' irfândur Fütûhât ü Füşüş
2. Hâne-i târik-i kalb-i gâfilî tenvîr ider
Şu' le-i mişbâh-1 imândur Fütûhât ü Füşüş
3. Sırr-1 vahdetden haberdâr eyler ehl-i h'âhişi
Ma' nî-i tevhîd-i Yezdân'dur Fütûhât ü Füşüş
4. Kem gubârın kuhl idenler keşt ider 'ayne'l-yaqîn
Kârvân-1 ' âlem-i cândur Fütûhât ü Füşüş
5. Şâhibü'l-ḥatmü'l-vilâye olduğundan **Nâbiyâ**
İki şâhid iki bürhândur Fütûhât ü Füşüş

161. 19^b **Nâbi Efendi** [Nâbi]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 725, G. 360.

4a keşt: kesb D./'ayne'l-yaqîn: 'ayn-ı yaqîn D.

5a Şâhibü'l-ḥatmü'l-vilâye: Şâhibi ḥatmü'l-vilâye D./olduğundan: olduğında D.

162.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ben umardum ala yār ile bu ‘ işret bākī
Götürüp ayağı dilber didi şoşbet bākī
2. şöyle yandurdı seni nār-ı firākıyla o yār
aşre dek aldı ten u cānda arāret bākī
3. Ğayriden zā’il olur āb [u] arāvet ammā
Sende ey Yūsuf-ı gül-ehre melāhat bākī
4. Dār-ı dünyāyı řaın cām-ı uzūr añlama sen
Bunda mişnet ekegör andaki rāhat bākī
5. **Mediyā** irmez iseñ rüz-ı visāl-i yāre
şeb-i hicrānda saña derd ile mişnet bākī

162. 19^b **Medī** [Medī]. Nezihe Seyhan, *Medī Divanı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2000, s. 598. G. 539.

2a seni: beni D.

3a zā’il: zāyil D.

4a cām: cāy D.

5b hicrānda: fūrkatde D.

163.

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İstemez rüsvâyî gönüm bî-nevâlıkdan hâlâş
Cân bedende tırduğınca mübtelâlıkdan hâlâş
2. Varlığum yakmağ için dil şhrine od şaldı 'aşk
Nağd-i şabrı ide mâ-dâm ol aralıkdan hâlâş
3. Toldurup cām-ı fenâyı öyle çekdüm 'aşk ile
Oldum ol keyfiyyet ile hüd-nümâlıkdan hâlâş
4. Gel şafâ-yı bātın isterseñ ki şūfî muğbeçe
Bâde virsün tâcuñı ol parsâlıkdan hâlâş
5. 'Amriyâ efsün-ı şî'ri oğumağdan vâz gel
Hüblarla ister iseñ âşinâlıkdan hâlâş

163. 19^b **Gazel-i 'Amrî** ['Amrî]. Mehmed Çavuşoğlu, a.g.e., s. 81, G. 45.
1b tırduğınca: olduğınca D.
2a yakmağ: yağma D.
2b ide mâ-dâm: idemedüm D.
3a öyle: eyle D.
4b tâcuñı: tâcı vir D.
5b Hüblarla ister iseñ: İster iseñ hüblarla D.

[20^a]

164.

Mef' ūlü Mefā' ĩlü Mefā' ĩlü Fe' ūlün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Şāne nice olur zŭlf-i semen-sāya mu' āriż
Keşti olamaz mevce-i deryāya mu' āriż
2. Ne cāmi var āyinedeki ' aks ola ber-' aks
Kābil mi ki şūret ola ma' nāya mu' āriż
3. Kendü elini eylemeden ğayri şikeste
Ne sŭd ider olmağ yed-i beyzāya mu' āriż
4. Yarın ne zŭhŭr eyleyecekdür ne bilürsin
Lāyık mıdur imrŭz ola ferdāya mu' āriż
5. Nābi felege eylemek izhār-ı şikāyet
Olmağ gibidür ' ālem-i bālāya mu' āriż

[20^a] **Ḥarfü' d-ḡad**

164. 20^a **Nābi** [Nābi]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 728-729, G. 364. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

4. Kim kādır idi itmege taḥşil-i menāşib
Emvāt olaydı eger iḥyāya mu' āriż
5. Hem-rengi-i pīrāhen için dīde-i Ya' kŭb
Oldıysa sezā dest-i Zŭleyhā'ya mu' āriż

165.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Derd [ü] Һasret bu degül kim ola fūrķat bākī
Derd odur kim ben ölem ķala bu Һasret bākī
2. Sīnede[n] geĉdi müjeñ zaħmı ıurur dilde henüz
Çıķdı peykān-ı dili ķaldı cirāħat bākī
3. Cān çıķınca Һizmetde ben eksük ķomadum
Eger ölmezseñ efendi yine Һıdmet bākī
4. Bī-vefādur bu felek bunda maħabbet çoķ olur
Ne Һüsün sende ne Һod bende maħabbet bākī
5. Şoħbeti var mey-i nābı ile bugün **Āhīnūñ**
Yüri ey şūfī senūñle yine şoħbet bākī

165. 20^a **Āhī** [Āhī]. Necati Sungur, *Āhī Divānı*, Ankara: KTB Yayınları, 1994, s. 204. G. 130.
2b peykān-ı dili: peykānı veli D.
3a Cān çıķınca Һizmetde ben eksük ķomadum: Cān çıķınca hele ben Һıdmetüm eksük ķomadum D.
3b ölmezseñ: ölmezsem D.
4a bunda: ı ışķ u D./çoķ: çoĝ D.
5a mey-i nābı: mey-i nāb: D./Āhīnūñ: yārānuñ D.
5b şūfī: Āhī D.

166.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Umarın kim naẓar-ı luṭf-ı ŧeh-i kiŧver-i feyẓ
Bu siyeh ḥāk-ı süveydāyı ide maẓhar-ı feyẓ
2. Umarın yāre-i mīnā-yı dil-i münkesiri
Āteŧ-i ' aŧŧ ide āyine-i İskender-i feyẓ
3. Umarın görmeyevüz renc-i ḥumār-ı hevesi
Ola hem-vāre[-i] bezm rātibemüz sāġar-ı feyẓ
4. Ḥāṭır-eŧkeste dili luṭf-ı Ḥudā pey-der-pey
Ṭālī' im bestedür ammā ki güŧādedür feyẓ
5. Feyz-yāb olsa **Rızāyī** n'ola birden ' ālem
Eylemiŧ ṭab' umı Feyyāz-ı ezel maẓhar-ı feyẓ
[20^b]

167.

Me' ūlü Fā' ilātü Me' fā' ilü Fā' ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Olmiŧ ruḥunda ol ŧanemüñ āŧikār ḥaṭ
Ser-nāme-i cemāle ḳomiŧ ŧehr-yār ḥaṭ

166. 20^a **Ġazel-i Rızāyī** [Rızāyī]. Mümin Topçu, a.g.e., s. 215, G. 108.
1b maẓhar: cevher D.

2a yāre: pāre D.

3a görmeyevüz: görmeye yüz D.

[20^b] **Ḥarfü't-ṭā'**

167. 20^b **Ġazel-i Rızāyī** [Rızāyī]. Mümin Topçu, a.g.e., s. 216, G. 109.

2. Gūyā miyān-ı şu' lede zerrīn fitilledür
Ruhsār-ı âteşindeki zerd ü nizār haṭ
3. Gūyā ki resm-i sūnbül ile yazdı hāşiye
Yārūn kitāb-ı hüsnine ol müşk-bār haṭ
4. Ser-meşq-i ebruvānımı tekmiḻ için meger
Üstād hüsn-i la' line yazdı ğubār haṭ
5. Şandum ki zāhir oldı ser-i şu' leden duḥān
Komiş Rızāyī rūyına ol gül-ı izār haṭ

168.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec+ --- / + --- / + --- / + ---

1. Dil-i çeşm-āşnā sāmān ile bī-gāne olmaz mı
Hemişe mest ile ülfet iden mestāne olmaz mı
2. Hevā hoş her taraf gülzār bülbül zār gül ḥandān
Bu esbāb-ı cünūnı seyr iden dīvāne olmaz mı
3. Mey anda dilber anda cümle yārān-ı şafā anda
Geçüp cennetden Ādem sākīn-i mey-ḥāne olmaz mı

168. 20^b **Vecdī** [Vecdī]. Ahmet Mermer, *XVII. Yüzyıl Dīvān Şāiri Vecdī ve Dīvānçesi*, Ankara: MEB Yayınları, 2002, s. 141-142, G. 69. Bu gazel divanda 7 beyti olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

3. Kenār-ı āb u sākī tāze vü mey köhne dil pür-şevk
Bu bezme tevbeler nuḳl ü verā' peymāne olmaz mı

5. Sebū zānūda sāğar elde yār āğuş-ı vuşlatda
Gönül hem bülbül-i şūrīde hem pervāne olmaz mı

4a Bu sūzānda: Sebū zānūda D.

4b rindāne: zindāne D.

5b dil-i yārāna: 'aceb yārāna D.

4. Bu sūzānda sāgar elde yār aġūş-ı vuşlatda
Bu tarz-ı hāş ile meclis ‘aceb zindāne olmaz mı
5. Bu maḥsūd-ı ṭabāyı ‘sözleri kınde bulursun sen
Kūdūret(i) virmesūñ **Vecdī** dil-i yārāna olmaz mı

169.

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Başka zīnet virdi rūy-ı pākūñe ebrū vü ḥaṭ
Vechūñe revnaḳ-fezā olmış ‘aceb ġisū vü ḥaṭ
2. Zāhir oldı sīm-i micmer içre ġüyā dūd-ı ‘ūd
Rūyuñ üzre āşikār oldıġı Hindū vü ḥaṭ
3. Tīre kılmış lem‘ a-ı ḥurşīdi zannum hem-çü mīġ
Evc-i ruḥsāruñda gördüm ol zamān kim mū vü ḥaṭ
4. ġülşen-i rūyuñda çeşm-i nergisūñ revnaḳ-fezā
Zīnetārā oldı bāġ-ı ḥüsnūñe şeb-bū vü ḥaṭ
5. Yüz bulursa ġam [...] **Bezmi** cemālūñde ‘ayān
Cān dimāġın kıldı çün ta‘ṭīr-i müşk-bū vü ḥaṭ

[21^a]

170.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Müctes₊ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Müdām olup leb-i la‘ li şarābdan maḥzūz
‘ Aceb ‘ aceb ki ola şu‘ le ābdan maḥzūz
2. Ne ḥāldür k’ide mihr-i ruḥın mekân ol ḥāl
Olur mı şeb-pere hiç āfitābdan maḥzūz
3. Hemîşe ‘ aşıka eyler ‘ itāb [u] ğayrıya luḥf
Bilür ki bü’l-heves olmaz ‘ itābdan maḥzūz
4. Olursa ḥ‘ābdadur ‘ aşıka naşib-i vişāl
Neden ki olmaya ‘ uşşāk ḥ‘ābdan maḥzūz
5. **Feh[î]m**’i öldürürem dirse ğam yemem ki olur
Zebān-ı nāzı bilen bu cevābdan maḥzūz

[21^a] **Ḥarfü’z-zā’**

170. 21^a **Ġazel-i Fehîm** [Fehîm-i Qadîm]. Tahir Üzgör, a.g.e., s. 506, G. 150. Bu gazel divanda 8 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

3. Ne şu‘ ledür o tecellî-fürüş-ı ḥüsn-i metā‘
Ki mihr gibi degüldür niķābdan maḥzūz

4. Ḥudā ol dilber-i maḥcüb-ı şūḥumuñ etme
Dimāĝ-i ḥüsnini zevķ-ı hiçābdan maḥzūz

6. Qo mużtarib olayım nîm-bismil eyle beni
Senüñ şehîdün olur ıztırābdan maḥzūz

1a olup: olur D.

171.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Yiter ey çeşm-i vaḥşī baḳmasañ yābāna olmaz mı
N'ola ünsiyyet itseñ bir zamān efsāne olmaz mı
2. Olur tıfl-ı dil-i bī-çāre bir gün lāzımuñ raḥm it
Pey-ā-pey bā-şikeste vararaḳ ferzāne olmaz mı
3. Ḳadeḫ pür-keff Cem'i ser-sebz-i dilber dāḫil-i meclis (?)
Gönül terk-i ser-i sāmān ile dīvāne olmaz mı
4. Dögünse def çalınsa ney ḳudüm-i pāk-i sākıyla
Semā' a gelse sāḡar şohbet-i şāhāne olmaz mı
5. Zemīni tāzenüñ tāze nihāli tarz-ı **Vecdī'**dür
Tetebbu' eylesünler söyleseñ yārāna olmaz mı

172.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ḥaṭ-ı dilberden olur 'āşıkı elbet maḥzūz
Āmed-i şeble durur tālīb-i vuşlat maḥzūz

171. 21^a **Vecdī'** [Vecdī]. Bu gazel Ahmet Mermer'in ve Eşref Yanmaz'ın hazırlamış oldukları Vecdī Dīvānı'nda bulunmamaktadır.

172. 21^a **Ġazel-i Sālim** [Mirzā-zāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., s. 456, G. 164.

3a efsün-sārı: efsün-sāzı D.

3b āfākat: o āfet D.

4a Geymeyince: Kesmeyince D.

6a zindānı: rindānı D.

2. adrüm artarsa [da] sensiz bu fenā dūnyāda
Olamam ey gūl-i gūlzār-ı arāvet mazūz
3. Beynümüzde var iken ğamze-i efsūn-sārı
Nice ābil ki ola benden āfāat mazūz
4. Geymeyince ayağuñ kūrsi-i ifrāuñdan
Olamam senden āyā vā' iz-i nekbet mazūz
5. Vā' iz[ā] sāğara ulp tama te'ennī eyle
Kizbden ola mı hī ehl-i adāat mazūz
6. **Sālimā** alkā-i zindānı oma elden kim
Anlar ile olur elbet iden ūlfet mazūz
[21^b]

173.

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fa' ilūn

Muzārī' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ol em-i h'ābnāk olaldan arīn-i em'
Gitdükçe nāzūk olmada (da) āh u enīn-i em'
2. Eyler avāle saña hālūñ anerin hemān
Pervāne anma oldu tehī āstin-i em'

[21^b] **arfū'l-'ayn**

173. 21^b **azel-i Rızāyī** [Rızāyī]. Mūmin Topu, a.g.e., s. 217. G. 110.

2a saña: sāi D./hālūñ: yaluñ D.

2b oldu: ola D.

5a rūyuñı: rūyını D.

3. Pervâne yâsemen dizer eṭrâfına hemân
Gelse miyân-ı bezme gül-i âteşin-i şem^ç

4. Âteş degil mi şoḫbet-i şâhân-ı tâcdâr
Pervâne olmaḫ ister imiş hem-nişîn-i şem^ç

5. Yâd eyledi **Rızâyi** meger vaşf-ı rûyuñı
Gitdükce zâhir olmada çîn-i cebîn-i şem^ç

174.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Giriḇānuñ açup dil sîne-i cānāna el şunmuş
‘ Aceb mi gevher-i maḫşûdı bulsa kâna el şunmuş
2. Ḥayâl-i sâ'id-i sîmînini gördüm derûnumda
Yine zâlim kemer-bend[i] miyân-ı cāna el şunmuş
3. Der-âgûş eylemiş pervâneveş ḫasretle dil şem^ç i
Ruḫûñ yâdıyla miskîn âteş-i sūzāna el şunmuş
4. Toḫınmış ṭarf-ı ebrûya dökilmiş rûy-ı dil-cûya
Şikenc-i zülf[i] mâh-ı nûr mihr-efşāna el şunmuş

174. 21^b **Vecdî** [Vecdî]. Ahmet Mermer, a.g.e., s. 103-104, G. 32. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:

4. Ne dil kurtıldı ne cān dest-bürd-i çeşm-i mestinden
O kâfir-kîş şimdi gerden-i îmāna el şunmuş

6. Nice her bir benân-ı dest-i dil bir şem^ç olmaz kim
Gice ol âteşin-ruḫsāra küstâḫāna el şunmuş

4b mâh-ı nûr mihr-efşāna: mâh u mihr-i nûr-efşāna D.

5a ‘aynı: İsi D.

5. Nazîri[n] bulmamış ‘aynı bu şîr-i pâkûñ ey **Vecdî**
Takayyüd eylemiş çok defter [ü] dîvâna el şunmuş

175.

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

Muzâri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Kan ağlamazdı bencileyin zâr zâr şem‘
Sûz-ı derûnın eylemese âşikâr şem‘
2. Meclisde germ olup saña öyküñdi nâgehân
Ol şermden erür geçer ey gül-‘ izâr şem‘
3. ‘Uşşâk gibi karşıña turmuş boyun eger
Kılmağ diler ayağña başuñ nişâr şem‘
4. Yandı yakıldı irteye dek bu gice çerâğ
Turdu öñüñde hıdmet için bende-vâr şem‘
5. ‘**Amrî** cihânı gezdi aradı çerâğ ile
Bulmadı ruğlaruñ gibi bir tâbdâr şem‘
[22^a]

176.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Çün tehî sâğar beni ğam eylemişdür bî-dimâğ
N’ola itmezsem mişâl-i câm-ı Cem meyden ferâğ

175. 21^b **Ġazel-i ‘Amrî** [‘Amrî]. Mehmed Çavuşoğlu, a.g.e., s. 84, G. 48.
3b başuñ: yaşın D.

[22^a] **Ĥarfü’l-ğayn**

176. 22^a **Ġazel-i Rızâyî** [Rızâyî]. Mümin Topçu, a.g.e., s. 219, G. 112.
3b dâğ-ber-bâlâ: dâğ-ber-belâ D.

2. Cām-ı 'işret dā'imā pür-bādedür meyḥānede
Ḥān-ḳāh-ı pīrdür şām u seḥer yanar çerāğ
3. Zaḥm-ı nā-peydā-yı 'aşḳ olmışdı evvel dāğ-ı dil
Dāğ-ı sīnem oldı şimdi dāğ-ber-bālā-yı dāğ
4. Ḥüsn-ber-ḥüsn olmuş ol şūḥ-ı cihānuñ lukneti
Oḥşayup bāzū-yı sīmīnin didi kim cūy-ı bāğ
5. Yārdan geçmez neden geçse **Rızāyī** gönümüz
Çīn-ı zūlf-ı yārdur şimdi aña künc-ı ferāğ

177.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gülmesün düşmen baña raḥm eyle giryān görmesün
Çeşm-i ḥāk-ālūde rüy-ı ḥaşmı ḥandān görmesün

177. 22^a **Vecdī** [Vecdī]. Ahmet Mermer, a.g.e., s. 116-118, G. 45. Divandaki başlık: **Ġazel-i Müzeyyel**. Bu gazel divanda 10 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

2. Sübḥa-i zünnār-ı zünbūrı kemend-i cān ider
Naḳş-ı ḥüsnin ol bütüñ kāfir müselmān görmesün
3. Cān-ı 'āşıḳ gibi Rūḥü'l ḳudsīde pā-māl ider
Çeşm-i mesti cilvegāhında hemān cān görmesün
5. Ḥıl'at-ı imānīde ol ğanzeler çāk itdürür
Kimsede ol bī-emān dest ü girībān görmesün
8. Rūḥ-ı şānī-i cihān u nūr-ı çeşm-i ins ü cān
Dīde-i eyyām ansız şadı bir ān görmesün
10. Ḥāk-i pāyı kühl-i çeşm-i āftāb olsun daḥi
Dīde-i bed-ḥ'āhi derd-i reşke dermān görmesün

1b ḥāk-ālūde: ḥün-ālūde D.

5a Zīb-i gūş-ı cān ider Vecdī sözüñ erbāb-ı dil: Zīb-i gūş-ı cāndur ey Vecdī sözüñ erbāb-ı dil D.

2. Eyledüm müjgānuma taṣvīr-i ‘ aks-i rūyını
Kim ruḥūndan ğayrı dīdem mihr-i raḥṣān olmasun
3. Gice gördüm ḥāke ṣalmıṣ dilleri zūlfūñ çözüp
Kimse yā Rab böyle bir ḥāb-ı perīṣān olmasun
4. Ḥāzret-i üstāda ‘ arz eyle ki ḳadrin ol bilür
Bu dürr-i yektāyı cevher nā-ṣināsān görmesün
5. Zīb-i gūṣ-ı cān ider **Vecdī** sözüñ erbāb-ı dil
Gevherüm hem-seng-i nazm-ı ḥod-fürūṣān görmesün

178.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Āteṣ-i ḥaddūñle var çün bülbülün bağrında dāğ
Kim hevā-yı ḳadd-i gülgūnuñla aña dāğ üsti bāğ
2. Ḥāk-rāhuñ eyliyor yüzün gül-i ter dem-be-dem
Anuñ içündür cihānda yüzi açığı alnı āğ
3. Ḥānde-i ṣirīnūñe taḳlīd ider ḥānde dürüst
Ol ṣafā vü zevḳ nedür ṣöyle mağrūr dimāğ
4. Külbe-i aḥzānuma sāye ṣalalı ol hümā
Ḳonmaya divārum üstine benüm hergiz kelāğ

178. 22^a **Gazel-i Kemāl** [Kemāl].

1b “ḳadd” yerine mısradaki geçen “gülgün” kelimesiyle de anlam bakımından “ḥadd” daha uygun düşmektedir. Bu mısradaki vezin problemlidir.

5. Rüz-ı maḥşer kim ola ser-mest tıyursa **Kemāl**

Bir elinde dest-i maḥbūb ü bir elinde ayāğ

[22^b]

179.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Müje ḥaylin dizer ol ğamzesi fettān şaf şaf
Güyyā cenge girer nīze-güzārān şaf şaf
2. Seni seyr itmek için reh-güzer-i gülşende
İki cānibde turur serv-i ḥırāmān şaf şaf
3. Gökde efgān iderek şanma geçer ḥayli küleng
Çekilür küyuña mürġān-ı dil ü cān şaf şaf
4. Cāmi' içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān şaf şaf
5. Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek için
Gönderür mevcler(i) lücce-i 'ummān şaf şaf
6. Ehl-i derd oldı ğamuñ ni' metine müstağrağ
Dizilürler keremüñ ḥ'ānına mihmān şaf şaf

[22^b] **Ḥarfü'l-fā**

179. 22^b **Ġazel-i Bākī** [Bākī]. Sabahattin Küçük, a.g.e., s. 177-178, G. 229.

1a ğamzesi fettān: ğamze-i fettān D.

1b girer: turur D.

3a ḥayli küleng: ḥayl-i küleng D.

6a Ehl-i derd oldı ğamuñ: Ehl-i dil derd ü ğamun D.

7b Leşger-i saḳra: Leşger-i saḳrı D.

7. Vaşf-ı kıaddüñle hırām itse ‘alem gibi kıalem
Leşger-i saıtra çekerek defter [ü] dıvān şaf şaf
8. Kūyuñ etrāfına ‘uşşāk dizilmiş gūyā
Harem-i Ka‘be’de her cānibe erkān şaf şaf
9. Kıadrüñi seng-i muşallāda bilüp ey **Bākī**
Turup el bağılayalar kıarşuña yārān şaf şaf

180.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Sāyedār oldu çemen üzre dırahtān şaf şaf
Çıkdılar seyre yine lāle-‘izārān şaf şaf
2. Oldı her ravza birer kııı‘a-i mergūb-ı behişt
Kim temāşāda anı hūrla ğilmān şaf şaf
3. Cā-be-cā kū-yı dil-ārāya çekilsün gitsün
Gökde pür-çin olarak āh-ı ğarībān şaf şaf
4. N’ola ‘ummān gibi ‘aşkı ile dögünsem yatsam
Yār için zümre-i ‘irfān ile her ān şaf şaf

180. 22^b **Ġazel-i ‘Örfi** [Aġazāde ‘Örfi]. Çaġdaş Albayrak, a.g.e., s. 113-114. G. 143. Bu ġazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

3. Şekl-i saıkkāda gezer faşl-ı bahārın ebri
Şulayup reh-ġüzārın şevk ile yārān şaf şaf
6. Öykünüp nize-ġüzārāna meġer ġamze-i yār
Ceys-i ‘uşşāka irer şaşt ile peykān şaf şaf
2b hūrla ġilmān: hūr u ġilmān D.
4a gibi: dibi D.
5a itmedi ey: eylemedi D.

5. Bāgbān itmedi ey ‘Örfī resenler ile bend
Eli bađlu uludur naql-i gūlistān řaf řaf
[23^a]

181.

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

Muzāri -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yazdı bahār āyet-i hūsnūñ vara vara
Gūl muřhafından oıdı būlbūl seba seba
2. ‘Ařuñ yolında bulamadı dil emn ü rāhatı
Tātār-ı ğamzeñ eyledi yađmā ona ona
3. Yād-ı lebüñle ‘iřret iün būstānlara
Allāh ekildi bāde-i gūlgūn aba aba
4. Dūn gice ol ğazālı aurmuş raīb-i seg
İtler gibi aradı bulınca yata yata
5. addūñ nihāli vū ruuñ alı gerek bize
Gūl deste deste tāze fidānlar uca uca
6. Mesken utalı [ol] am-ebrūda eřm-i yār
Āřūb u fitne gizlenür oldu buca buca
7. **Bāī** iřigi ākine dūřmiř niyāz ider
Miskin fütāde ‘āřı bī-dil baba baba

181. 23^a **Ġazel-i Bāī** [Bāī]. Sabahattin Kūuk, a.g.e., 183, G. 242.
5a vū ruun: rularuñ D.

182.

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Ḥafīf ++ -- / +- +- / ++ -

1. Dilber olunca mübtelâ müşfik
Arkasında huzûr ider ' âşik
2. Didüm eyvân-ı vaşluña çıkdum
Ḥande fermâ-yı nâz olup didi çık
3. La' lüñi dişlerin dimiş ağıyâr
Kâfirüñ dişlerin boğâzına tıķ
4. Câme-i nev geyüp ol serv-i revân
Baña bir buse virse helvâlık
5. **Şâbitâ** bahtuñuñ güşâdeligi
O gülüñ çâk-ı sînesinden açık

183.

Me' ulü Fâ' ilätü Mefâ' ilü Fâ' ilün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Seyrâna çıkdı zümre-i hûbân ayak ayak
Gitdi gürüh-ı serv-i hırâmân ayak ayak
2. Ol yâr-i hoş-hırâm baña virmez el dirîğ
Ellerle ' azm-ı gül-sitân ayak ayak

182. 23^a **Ġazel-i Şâbit** [Bosnalı Şâbit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 514, G. 202.

2a çıkdım: çıķayum D.

4b virse: virdi D.

5a bahtuñuñ: bahtınuñ D.

183. 23^a **Ġazel-i Luţfî** [Luţfî].

3. Yārũn elini tutup o aġyār-ı kec-ķadem
Gũlzārı itdi ŧevķ ile seyrān ayak ayak
4. Pũr eyleyũp sebũleriyle bezm-i ŧoķbeti
Ayak ŧafāsın itdi o cānān ayak ayak
5. Őaŧr-ı ŧafāyı ķanda gũrũr **Luķfĩ** faķĩr
Ėam sũllemine ķıķmadın her ān ayak ayak
[23^b]

184.

Fe 'ilātũn Fe 'ilātũn Fe 'ilātũn Fe 'ilũn

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Dil-rũbālarla 'aceb keŧreti var her yoluñ
Geķemez ħũblarından gũnũl İstanbul'ũñ
2. Nic'olur dāġlaruñ iŧler ise ey abdāl
Ėũrimiŧ bezr-i maķabbetde bir iki pũluñ
3. Dũkilũr ķaķreleri 'āŧıķ-ı meķcũr aġlar
Yıldızu dũŧķũn olur pādiŧehũm ma' zũlũñ
4. Bend-i fũrķatde ķoma bendeni āzād eyle
ũldũrũrseñ de eger ķaķmaz efendi ķuluñ
5. Yoluña **Bāķĩ** dil-ķaste revān eyler idi
Tuķfe-i cān-ı ħaķĩr olsa eger maķbũlũñ

[23^b] **Ėarfũ'l-kāf**

184. 23^b **Ėazel-i Bāķĩ** [Bāķĩ]. Sabahattin Kũķũk, a.g.e., s. 193-194. G. 267.
2b bezr: rāh D.

185.

Meḥ'ülü Fā'ilâtü Meḥ'îlü Fā'ilün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Çok görmüşüz zevâlini ğaddâr olanlaruñ
Hengâm-ı fırsatında dil-âzâr olanlaruñ
2. Zilletdedür qarârı eger sağ olursa da
Kütâh olur hayâtı sitemkâr olanlaruñ
3. Şâbûn-ı pend itmez eşer çeres ṭab'ına
Aşlı denî cibilleti murdâr olanlaruñ
4. Vâ-bestedür umûrî mükâfât-ı ğayrıya
Bedkâr ü bi-mürüvvet ü mekkâr olanlaruñ
5. Sevgendi hep taḥallûf-i va' dũñ güvâhıdur
Eymânı hîn-i va' dede bisyâr olanlaruñ
6. Yâ Rabbi zâlîme ḳoma sũz-ı derûnını
Nâ-çâr ilticâda aña zâr olanlaruñ
7. Vîrsün Ḥudâ hevâya ğubâr-ı vücûdını
Nâbî derûn-ı ehl-i dile bâr olanlaruñ

185. 23^b **Ġazel-i Nâbî** [Nâbî]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 782-783. G. 427.
3a çeres: ḥubş D.
4a ğayrıya: ğayrete D.
5b Eymân: îmânî D. Bu kelime mecmuada harekeli yazılmıştır.

186.

Meḥ'ülü Fā'ılätü Meḥā'ılı Fā'ılün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Nerd-i maḥabbet içre çevirt bir iki yoluñ
Dilberlerini ḥāneber eyle Sitanbul'uñ
2. Gitsün raḳīb toğrı yol ile cehenneme
Sen bende ḥāneye gel efendüm yañıl yoluñ
3. Her meclise görünme şeb u rüz cāmveş
Mıhr-i felek mişāli gehi toğ gehi tolañ
4. Seyl olduñ ey sirişk ḥamākat menşer yiter
Māhiyeti n'olacağ sen gibi gülüñ
5. Biz duğter-i rezi görelüm şüfī beñzeri
Düşize ile bir mi **Lebīb** ülfeti tolañ
[24^a]

187.

Meḥā'ılün Fe'ılātün Meḥā'ılün Fe'ılün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. O şūḥuñ 'arız-ı āli pür-āb u tāb gerek
Ki āteşin ruḥı ḥūy-gerde-i ḥicāb gerek
2. Ola nümüne-i ārāmı cünbiş-i sīm-āb
Şu deñlü ehl-i maḥabbet pür-ıztırāb gerek

186. 23^b **Ġazel-i Lebīb** [Lebīb].

4b Vezin problemlı.

187. 24^a **Ġazel-i Rāşid** [Vak'anüvis Rāşid]. Fatih Günay, a.g.e., s. 391, G. 144.

4a tābiş-tāb: āteş-yāb D.

3. Lebûñle āb-ı hayāt imtizāc eylesesün
Miyānı anlaruñ el-ķışsa Őekker-āb gerek
4. Fūrūĝ-ı āteŐ ile cān olur mı tābiŐ-tāb
O dil-fūsürdeye germiyyet-i Őarāb gerek
5. Bu nazm-ı pāke cevābāver olmaĝa **RāŐid**
Sūħan-tırāz degül mu‘ cizīn-cevāb gerek

188.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Ĥançer-i ĝamzede biz çeşme-i ĥayvān buluruz
Günde biñ kerre helāk eylese biñ cān buluruz
2. Görürüz zülf-i periŐanı içinde ruħını
Leyletü’l-Ķadr’de ĥurŐidini ‘ nümāyān buluruz
3. Ťurre-i kākül-i ĥam-der-ĥamını çözdükçe
Ĥāk-i pāyuñda nice dilleri ĝaltān buluruz
4. Murĝ-ı āteŐ-nefesüz seyr-i gülistān itsek
Gül-i ümmīdimüzi aħker-i sūzān buluruz

188. 24^a **Vecdī** [Vecdī]. Ahmet Mermer, a.g.e., s. 96-97, G. 27. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla Şu Şekildedir:

4. Heer-i la‘ liyle o ĝavvāŐ-ı yem-i eŐküz kim
ŐadeŐ-i dīdede dürr yirine mercān buluruz
 6. Őanemistān-ı maħabbet ne ‘ aceb bütgededür
Küfri ol deyrde biz hem-dem-i ĩmān buluruz
- 5a Őiħr ü Şi‘ri: Şi‘r ü Őiħri D.
5b ĩcāzuñda: i‘cāzda D.

5. Yoğlasak mülket-i ma' müre-i sihr ü şî' ri
Taht-ı icāzuñda **Vecdi**-i Süleymān buluruz

189.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Göñül irince reh-i kāma çok şitāb gerek
Düşen bu bādiyeye **Qays**'a hem-rikāb gerek

2. Hevā-yı gülşen-i kūyuñla hem-çü murğ-ı kafes
Revān-ı sine-i ' aşık pür-iztirāb gerek

3. Getürmege o mehi hālvete çü germāya
Gözüñde eşk [u] derūnuñda sūz u tāb gerek

4. Zamān-ı devlet-i hüsnuñde kām-yābiye
Göñül saña o şeh-i nāza intisāb gerek

5. Olan bu bezmde **Vehbî** gibi nevā-perdāz
Şarāb-ı ' aşk [u] maḥabbetle neşve-yāb gerek

189. 24^a **Gazel-i Vehbî** [Seyyid Vehbî]. Hamit Dikmen, a.g.e., s. 595. G. 132. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

5. Görünme çeşmine ol şüh-ı kavs-i ebrūnuñ
Ki tîr-i gamze-i şühından ictināb gerek

7. Cehāna faşl-ı hitāb-ı belāgatin göster
Ki şî' r-i Rāşid'e bir mu' cizin cevāb gerek

1a Göñül irince reh-i kāma çok şitāb gerek: İrince kūyine yārūñ de çok şitāb gerek D.

1b bādiyeye: dā' iyeye D./ **Qays**'a: bāde D.

3a germāya: germ-ābe D.

3b eşk: āb D.

[24^b]

190.

Meḥ'ülü Fā'ılâtü Meḥā'îlü Fā'ılün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ümmîd-i vuşlat itme şafâ-yâb-ı firqat ol
Şâdî-i dehre eyleme minnet ğam-ülfet ol
2. Mihr-i şühûda nâzır olup ey bilür-cism
Nazrañla âteş-efgen-i hâşâk-i ğaflet ol
3. Naḥl-i ümîde dest-dırâz olma ey göñül
Her bâr rîze-çîn-i riyâz-ı kanâ' at ol
4. Telmîḥ-i luṭf bil nigeh-i kîn-i dilberi
Fehm it rumûz-ı ' işveyi şâhib-firâset ol
5. **Vehbî** ğubâr-ı dergehe erbâb-ı nazm olup
Kühl-i cilâ-yı dîde-i ehl-i başîret ol

[24^b] **Ḥarfü'l-lâm**

190. 24^b **Ġazel-i Vehbî** [Seyyid Vehbî]. Hamit Dikmen, a.g.e., s. 605, G. 147. Bu gazel divanda 8 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

5. Dirseñ her âyîne olayum münzır-ı bütân
Âyîne gibi sâde-dil ü zerd-şüret ol
6. Ol kûs-küb-i sîne vü çek tûĝ-ı âhuñı
İqlîm-i ğamda şâh-ı serîr-i maḥabbet ol
7. Ben şâne eyledüm ḥaṭ-ı yâre şebanlarum
Sen ey raqîb reşkle şad-çâk-i ğayret ol

2a Mihr-i şühûda: mihre şühûd D./bilür-cism: bilür-çeşm D.
3b kanâ' at: riyâzat D.

191.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Tūfān-ı sirişküm dime hūş-ı yeme beñzer
Bağ çeşmüme dāmānuma deryā neme beñzer
2. Bu hūsn ile insāna yakın olmasını gör
Pek az görünür böyle perī ādeme beñzer
3. Hūn saçduğunu şaymadılar geçmedi giryeñ
Ey dīde-i ter noqtası işüñ kime beñzer
4. Zencīr-i maḥabbet çekerek geldi cihāna
Mecnūn ile dīvāne gönül tev'eme beñzer
5. Mey-hānede bī-ḳayd-ı şifāl ile mey içmek
Ne meclis-i Dārā'ya ne bezm-i Cem'e beñzer
6. Hep 'aşk ile hep meclis olan ehl-i cünūndan
'Aḳl ol ḫarem-i ĩnde nā-maḫreme beñzer
7. Taḳsīm idicek zühre bu şı'ri didi 'İsā
Bu nazm eşer-i **Vecdī**-i mu'ciz-deme beñzer

191. 24^b **Vecdī** [Vecdī]. Ahmet Mermer, a.g.e., s. 90-91, G. 20.

1a hūş: cūş D.

2b görünür: bulunur D.

3b kime: keme D.

5b bezm-i Cem'e: cām-ı Cem'e D.

6a hep meclis: hem-meclis D./ ehl-i cünūndan: ehl-i cünūndur D.

6b ḫarem-i ĩnde: ḫarem-i ĩnsde

192.

Meḥ'ülü Fā'ilâtü Meḥā'ilü Fā'ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Vaḥşette ḥalkadan çü ğazāl-ı mürüvvet ol
Elbetde ' âlem ile mişāl-i ḥaḳīḳat ol
2. Devrũn elünde olma cām gibi ūikeste-dil
Bir kũşe-i ferāĝda ḥum gibi rāḥat ol
3. Bī-ḳayd olup muḳārenet-i niş u nũşdan
Şirīn-i kām-ı lezzet-i ḳand-ı ferāĝat ol
4. Çekme bir üstüh'āna ğam-ı dehri çün hümā
' Anḳā-mişāl Ḳāf-nişīn-i ḳanā' at ol
5. Pey-revlik eyle Vehbī-i ḥoş-nażara ey ḳalem
Şāḳıḅ'la i' tizārda hem-dest-i ḫāḳat ol

192. 24^b **Ġazel-i Şāḳıḅ** [Kātibzāde Şāḳıḅ]. Mehmet Kırbıyık, *Kātib-zāde Şāḳıḅ Dīvānı*, KTB, E-Kitap, s. 531, G. 395. Bu ğazel divanda 7 beyit olup mecmuada yer alan ğazel ile bir takım farklılıklar göstermektedir. Kātib-zāde Şāḳıḅ'a ait olduğunu net olarak belirleyememiş olsak da mecmuadaki 2. Beytin divandaki 5. Beyitle büyük oranda benzerlik göstermesi, mecmuadaki 4. Beytin divandaki 4. Beyitle birebir aynı olması ve ğazelin vezin ve kafıye yönünden de aynı olması bu ğazelin Kātib-zāde'ye ait olabileceğini düşündürmektedir. Bu bakımdan divanda yer alan ğazelin tamamını vermeyi uygun buluyoruz:

1. Ne tālib-i visāl ne rencūr-ı fūrkat ol
Āzāde-i kuyūd-ı gam u derd ü mihnet ol	5. Devrũn elinde cām-veş ola ūikeste dil
Bir ğüşeye çekil hum-ı mey gibi rāḥat ol
2. Ümmīd-i rif'at ile fenā bulma jāle-veş
Mānend-i cur'a ḥāk-nişīn-i selāmet ol	6. Bī-rāḥat olma āmed ü reft-i gumün ile
Meclis-ĝüzīn-i zill-ı hümāyũn-ı ' uzlet ol
3. Sarf itme āb-ı rũyuñı her cā niyāz ile
Çün dürr-i ābdār sezā-vār-ı kıymet ol	7. Şāḳıḅ humār-ı nũşı gam-ı nişı yād idüp
Hursend-i zevk-yābi-i ūehd-i ferāĝat ol
4. Çekme bir üstüh'āna gam-ı dehri çün hümā
' Anḳā-mişāl Kāf-nişīn-i kanā' at ol	

[25^a]

193.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Biz hem-dem ü hem-şoĥbet-i cānān idük evvel
Biz mültefet-i ĥüsrev-i ĥübān idük evvel
2. Biz nā'îl olup ĥātem-i la'îl-i lebe gūyā
Bu 'ālem-i fānīde Süleymān idük evvel
3. Gülçīn-i gülistān-ı cemāliyle olup şād
Her vech ile biz ĥurrem u ĥandān idük evvel
4. İtdi bizi şimdi o kerem-kānı ferāmūş
Dünyā ĥadar ikrāmına şāyān idük evvel
5. Çarĥ itdi bizi zülf-i bütān gibi perīşān
Biz dāĥil-i cem'ıyyet-i yārān idük evvel
6. Biz 'ızzet u ikrām ile i'zāz ile **Luţfī**
Şāyeste-i iĥsān-ı firāvān idük evvel

194.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Hüsni-güftârı şeker-ḥand-ı feminden bilürüz
Neşve-i cām-ı meyi feyz-i ceminden bilürüz
2. Buluruz naqşını cebīn ile [der-i] dildârı
Ka'be-i hüsni-muṭāf-ḥareminden bilürüz
3. Şöyle medhüş-ı ğamzemiz ki ḥayāl-i yārūñ
Geldigūñ sīnede naqş-ı ḳademinden bilürüz
4. İtmiş iken dili ḳand-ı kerem şīrini kām
Lezzet-i luṭfını zehr-i siteminden bilürüz
5. İtme inkār-ı maḥabbet göñül [ol] şūḥuñ biz
'Aşıkuñ mertebe-i derd [ü] ğamından bilürüz
6. Dil ü Vecdī' de olan ḳuvvet-i isti' dādı
Nazar-ı pāk-i veliyyü'n-ni' amından bilürüz

194. 25^a Vecdī [Vecdī]. Ahmet Mermer, a.g.e., s. 97-100, G. 28. Divandaki başlık: **DER-SİTÂYİŞ-İ ŞÂMİZÂDE RE'İS'L-KÜTTÂB**. Bu gazel divanda 16 beyittir. Mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla ekler kısmında verilmiştir.

1b feyz-i ceminden: feyz-i deminden D.

2a naqşını: naqş-ı cebīn D.

3a medhüş-ı ğamzemiz: medhüş-ı ğamuz biz D.

4a kerem şīrini kām: keremi şīrīn-kām D.

6a Dil ü Vecdī' de: Dil-i Vecdī' de D.

195.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Biz maḥrem-i rāz-ı dil-i cānān idük evvel
Hem-meclis-i ser-çeşme-i ḥübān idük evvel
2. Gerçi ğam u endūh ile biz mürde-dil idik
Lākin nemek-i meclis-i 'irfān idük evvel
3. Şimdi ki gedālīgımuza bakma 'arazdur
Kim bendeye bende şehe sulṭān idük evvel
4. Yok tāb u tuvāndan eşer āh şimdi vücūdda
Kuvvetde şecā' atde nerīmān idük evvel
5. Devrān bizi bir mūr-ı za'if itdi elemle
İḳlīm-i neşāt içre Süleymān idük evvel
6. **Sırrı** felege olmaz inān kim bizi āḥir
Birgün ide pinhān nite pinhān idük evvel
[25^b]

196.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefâ'îlü Fā'ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + -- + / - + -

1. Gel cāme-[ḥ'āba gir] diyü çok minnet eyledüm
Yıḳdum netice yalvararak himmet eyledüm

195. 25^a **Nazire-i Sırrı** [Sırrı].

[25^b] **Ḥarfü'l-mīm**

196. 25^b **Ġazel-i Şābit** [Bosnalı Şābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 538, G. 248.

2. Hādeyle didi mūm yapışdur buracığa
Şem‘ üñ yanında gerdenine diğkat eyledüm
3. Gel āhıret kızum diyü çekdüm kināruma
Zāt-ı kerīme-i ‘inebe hürmet eyledüm
4. Bir dest-būse ruşşat alınca o şūhdan
Peymānçe[-i] niyāzda çok hıdmet eyledüm
5. Şāhinşeh-i maḥabbete tābi‘ olup yine
Uydum imāma t̄ā‘ atını niyyet eyledüm
6. Gördüm zamāne ḥalkı nifāk üzre **Şābit[ā]**
Nāçār cümleden çekilüp ‘uzlet eyledüm

197.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Hezec+ ---/ +---/ +---/ +---

1. Varursañ ey şabā ol zūlf-i şebgūna selām eyle
Düşerse hem dil-i maḥbūs [u] maḥzūna selām eyle
2. Şakınsın āteşümden nüh-revāğdan eylerem sūzān
Beni incitmesün ol āh-ı gerdūna selām eyle
3. Yine deşt-i cünün ḥālī degil söyle şād olsun
Var ey feryād benden rūḥ-ı Mecnūn’a selām eyle

197. 25^b **Vecdī** [Vecdī]. Ahmet Mermer, a.g.e., s. 135-136, G. 63.

2a nüh-revāğdan: nüh-revāğın D.

2b ol: ey D.

4a Dü biz geçdüm ümīd-i meyve-i vuşlatdan [ey] eşk el: Di biz çekdük ümīd-i meyve-i vaşlından ey eşk el D.

4. Dü biz geçdüm ümîd-i meyve-i vuşlatdan [ey] eşk el
Yoluñ uğrarsa ger ol naḥl-i mevzûna selâm eyle
5. Ḥaṭ-ı nev-ḥîzi medḥin itdi fermân la‘li ey **Vecdî**
Meded imdâda gelsün tâze mazmûna selâm eyle

198.

Mef‘ülü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Çekdüm yaḳasın gerden-i aḡyâra yapışdum
Ġavḡâ büyüdi dâmen-i inkâra yapışdum
2. Muḥtâc-ı hacâmet olacaḳ mertebe emdüm
Germiyyet ile şîşe gibi yâra yapışdum
3. Ümmîd-i nigâh ile ki tîr-keşcilik itdüm
Açıldı gözüm bir iki dînâra yapışdum
4. Mestâne ḥırâmın göricek serv mişâli
Reftâra mecâl olmadı dîvâra yapışdum
5. Şirretle raḳîb üstüme vâfir yılân atdı
Cürm ü güneḥüm perçem-i dildâra yapışdum
6. **Şâbit** gibi evvel alup eşkümle vûzûyı
Şoñra öperek Muşḥaf-ı ruḥsâra yapışdum

198. 25^b **Ġazel-i Şâbit** [Bosnalı Şâbit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 539, G. 251. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şeklidir:

2. Sûzenle idüp kâviş-i gencîne-i ümîd
Bir şervet-i câvide sebep kâra yapışdum

2a mertebe emdüm: mertebedeyüz D.

3a tîr-keşcilik: nergiscilik D.

[26^a]

199.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec+----/ +----/ +----/ +----

1. Ne ol göncada hālet dehān-ı yārdan şorsam
Hezāruñ bā' iş-i zārın zebān-ı yārdan şorsam
2. Nedendür telh mezāk iken ider teng dilleri rūşen
Meyüñ keyfin leb-i kevşer revān-ı yārdan şorsam
3. ' Aceb ol tiğ-i ser-tizüñ o deñlü đarb u te'siri
Nedür müjgān çeşm-i hūn-feşān-ı yārdan şorsam
4. Niçün sūzān olur şem' ile cem' olduđda pervāne
Yanup yağılsam ol şem' -i ruḥān-ı yārdan şorsam
5. Nedür sünbülde hoş-bū dāne[-i] fülfulde ol sūziş
Anı ḥāl-i siyehle gīsuvān-ı yārdan şorsam
6. Ne kār-ı ḥayret-efzādur şarılmış yāsemen serve
Der-āğüş eyleyüp ḳaddin meyān-ı yārdan şorsam
7. Ne vech ile olur āyā zafer ol sīne gencīne
Tılısmuñ gerden-i vefḳ āşiyān-ı yārdan şorsam
8. Yüzüm ferş eyleyüp ḥāk-i derüñe biñ nāz ile
Resim-i ' āşıḳānı āsitān-ı yārdan şorsam

9. Bulup tenhāda **Surri** ḥālet-i vuşlatda ki lezzet
Nedür ol sīne-i sükker nihān-ı yārdan şorsam

200.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec+ --- / + --- / + --- / + ---

1. Ne luţf itdüñ baña ƙahr ile ğarrālanmadan ğayrı
Güzeller şāhınuñ gördük temāşālanmadan ğayrı

201.

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Esrār-ı ḥaţuñla dili medhüş idebilsen
Biraz ğam-ı dünyāyı ferāmüş idebilsen
2. Eylerdüm iki destümi bir ƙufl-ı muţalsam
Ol ƙāmet-i mevzūnı der-āğüş idebilsen
3. Göstermez idim kimseye hīc lezzet-i la' lin
Mihr-i lebüm ol ni' mete ser-püş idebilsen
4. İtmek nice olur encümen-i dehri perişān
Bir kez mey-i sāmān eşigin nüş idebilsen

200. 26^a **Beyt** [**Bālī**]. Aysun Sungurhan Eyduran, *Kınalızāde Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-şu'arā I*, KTB, E-Kitap, s. 172. Bu beytin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Bālī'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

1b şāhınuñ: şāhı nen Tz.

201. 26^a **Ġazel-i Nābī** [Nābī]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 863, G. 533. Bu gazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:

4. Tıfl-ı ḥıredüñ bārını çekmek ne belādur
Gāhice sebū-yı meyi ber-düş idebilsen

1b biraz: bir kez D.

2b ƙāmet-i: ƙāmeti D.

4b sāmān eşigin: sāmān-şikenı D.

5a her: hīç D./ rağbet: nevbet D.

5. Virmez sühan-ārālīga her kimseye raġbet
Nābī dehen-i hāmeysi hāmūş idebilsen
[26^b]

202.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Mā' il oldum yine bir tāze resen-bāza bugün
Kıpdurup murġ-ı dili bir gözi şebāza bugün
2. Şanma çıkdı resene ol perī pervāza bugün
‘Arz-ı hūsn eyledi her ‘āşık-ı ser-bāza bugün
3. Dil-i ‘uşşākı leked-kūp idüp itdi pertāv
Resen-i nāza ‘urūc idicek ol tāze bugün
4. Resen-i zūlfine dil taşılı şarıldı kaldı
Varmayadum n’ola ben ‘arşa-ı cān-bāza bugün
5. Sīne-kūb oldı tabl [u] sūr-nālar itdi efgān
İtdi yārüm ġazel-i nāza çün āġāza bugün
6. Ne revādur bu kadar ‘arz-ı hūnerden şoñra
Başşışın virmemek o tıfl-ı resen-bāza bugün
7. Nağd-i cānımı bu Luţfī kulu itdi hāzır
Ki varup ‘arz ide ol dilber-i mümtāza bugün

[26^b] **Ĥarfū'n-nūn**
202. 26^b Ġazel-i Luţfī [Luţfī].

203.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Feryâd-ı dil-i zâruma dem-sâz mı kaldı
Yâ keşf idicek derdümi hem-râz mı kaldı
2. Cân nağdine hırş itmez isem n'ola ki dilde
Ġayra heves-i vaşlun ile az mı kaldı
3. Meydân-ı hevesde olacağ baña muğâbil
Şürîde-dil-i 'âşık-ı ser-bâz mı kaldı
4. Dil düşmek için cûy gibi pâyına her dem
Kaddüñ gibi bir nağl-i ser-efrâz mı kaldı
5. 'Älemde leb-i la' lüni vaşf itmede mâhir
Vecdî gibi bir nâdire-perdâz mı kaldı

204.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ġâfilen varmış idüm 'arşa-i cân-bâza bugün
Düş olup gözüme nâ-geh bir 'aceb tâze bugün

203. 26^b **Vecdî** [Vecdî]. Ahmet Mermer, a.g.e., s. 139-140, G.67. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

2. İtdi nıgehüñ 'âlemi esrâruma vâkıf
Sînemde nihân eyleyicek râz mı kaldı

5. Hem-râz olalı ġamze-i mestâne-revişle
Çeşm-i siyehüñ bilmedüğü nâz mı kaldı

204. 26^b **Nazîre-i Seyyid Reşîd** [Reşîd].

2. ‘Āşık oldum yine bir dilber-i mümtāza bugün
Aldı ‘aql u dilüm açmazdan ol tāze bugün
3. Kıpdı şan fitne-āşüb ile şūr-ı maḥşer
Gelicek şīve ile encümen-i nāza bugün
4. Hürde-reftār ile āheste hīrām itdükçe
Uydurup tavrını āheng-i ṭabl-bāza bugün
5. Çıkıcağ tā resene eyledi zülfin ber-düş
Şanki ṭāvūs per açup başladı pervāza bugün
6. Sīne-çāk oldı açup sâ‘ id-i sīm pākin
İtdi pertāv okıyup şî‘ r-i nev-āğāza bugün
7. ‘Arz-ı şan‘ at idüp ‘uşşākını itdi pür-şevk
Bāreka’llāh didiler ol şeh-i ṭannāza bugün
8. Zer ü sīm eylediler cümle ahibbā baḥşīş
Naḫd-i cān vir ki **Reşīd** dögün o dil-bāza bugün
[27^a]

205.

Mef‘ülü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Dil-ḥaste-i ‘aşka nigeh-endāz degülsin
Derd-i dil-i bīmāra şifā-sāz degülsin

205. 27^a **Gazel-i ‘İşmetī** [‘İşmetī]. Serdar Yüksel, *İşmetī Divanı’nın Gramer İndeksi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2005, s. 84, G. 72.

2. Sensin yine maḥrem olacak ğonceye bülbul
Mānend-i şabā perde-der-i rāz degülsin
3. Ey bülbul-i zār eyleme da‘vā-yı maḥabbet
Pervāne-şıfat ‘āşık-ı ser-bāz degülsin
4. Gülzār-ı vişālūñ ki ḥayāt-āver-i cāndur
Murğ-ı dile ruḥşat-dih-i pervāz degülsin
5. Nāleñ ide mi ‘İşmetiyā ol güle te’şīr
Bülbul gibi ḥoş-ḥān [u] ḥoş-āvāz degülsin

206.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Hezec+ --- / + --- / + --- / + ---

1. Eger müstelzim-i iḥsān ise feryād ḳābildür
Kerem mebzül olursa ‘arz-ı isti‘dād ḳābildür
2. Düşersin ğayrı kākül ḳaydına yoḥsa seni ey dil
Şikenc-i ṭurresinden eylemek āzād ḳābildür
3. Ben itsem bī-sütūna himmet itmem tişeyi maḥrem
Anı nevk-i müje ile yıḳmaḳ ey Ferhād ḳābildür

206. 27^a **Vecdī** [Vecdī]. Ahmet Mermer, a.g.e., s. 77-78, G. 8. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

2. Niğāhuñ men‘ iderdi istese hep ğamzenüñ cevrin
Hemān ḥikmet murād itmekde yoḥsa dād ḳābildür
4. Dil-i derd-āşinā cām-ı neşāta eylemez minnet
Ġubār-ı ğamla da bir laḫza olmaḳ şād ḳābildür
5a tarz: feyz D./ āsāndur ey: müşkil degil D.

4. Rızā yok intikāma mezheb-i ‘uṣṣāḳda yoḥsa
Bir āh ile cihānı eylemek ber-bād ḳābildür

5. Bu tarz ile sözüñ sihr eylemek āsāndur ey **Vecdī**
Huṣūṣā ṭab‘ -1 ḳālākūñ ide imdād ḳābildür

207.

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. ‘Uṣṣāḳ ile sen perde-pervāz degülsin
Da‘vāyı ḳo bülbül bize dem-sāz degülsin
2. Ey ḥār bu taḳrībe sebeb ne gele sende
Bülbül gibi bir murğ-1 ḥoṣ-āvāz degülsin
3. N’oldı saña ol kebg-i ḥırāmı ṭutamazsuñ
Ey murğ-1 maḥabbet ḳoy a ṣeh-bāz degülsin
4. Dārū-yı ṣifādur lebüñ ey ṣūḥ sen ammā
Bīmār-1 ḡam-1 ‘aşḳa devā-sāz degülsin
5. Mecnūn-1 belā-dīdesin ey Ḳays sen ammā
Bedrī gibi bir ‘āṣıḳ-1 ser-bāz degülsin

[27^b]

208.

Meḫ̄ülü Fā'īlātü Meḫ̄'īlü Fā'īlün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Olmış esīr-i 'aşk o perī neḫ-civān iken
Yanmış firāka āteş-i şad ḫānmān iken
2. Olmuş ḫayāl-i yāre dil-i şāfi cilvegāh
Kendü henüz āyine-i 'āşıkān iken
3. Ārāmın eylemiş sipeh-i 'aşk tār-mār
'Uşşāk-ı zāre kendüsi ārām-ı cān iken
4. Olmuş zebūn-ı ğamze-i 'ayyārı bütün
Meydān-ı ḫüsn ü ānda şāhib-ķırān iken
5. İtmekde şevķ-i vaşl ile āh u fiġān iken
Güşü memerr-i leşker-i āh u fiġān iken
6. Ḥarf-i niyāz gird-i lebinden ḫurūş ider
Temķin-i nāz kendüye bend-i zebān iken
7. Şevķ-ı ķudūm-ı yār ile olmaķda ķār-ķeşm
Ġayra nigāh-ı nāzı yine der-miyān iken

208. 27^b Ġazel-i Nābī [Nābī]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 900-901, G. 584.
5a fiġān iken: fiġānları D.
9a zebān: zamān D.
10b nīze-zen ķalb-i cānān: nīze-zen-i ķalb-i cān D.
11b āḫir zamān: devr-i zamān D.

8. Cevrinden eylemekde şikâyet bir âfetüñ

Dillerde kendü cevrleri dâstân iken

9. Olmış zebân-ı hüsnde ser der-hevâ-yı ‘aşk

Şahbâ-yı nâz u naḥvet ile ser-girân iken

10. Olmış sirişk-i fūrkat-i cānāna nāvdañ

Müjgān-ı nâzı nîze-zen ḳalb-i cānān iken

11. Olmış bir âfetüñ o da meftūnı **Nābiyâ**

Hüsñ ile kendü fitne[-i] āḥir zamān iken

209.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ‘Āḳıbet gön̄lüm es̄ir itdūñ o gīsūlarla sen

Hey ne cādūsun ki âteş baḡladuñ mūlarla sen

2. Ğamze-i fettānuña uyduñ ki yıḳduñ ‘ālemi

Baḡte ḫalmışken çeh-i Bābil’de (ki) cādūlarla sen

209. 27^b-28^a **Ğazel-i Nedīm** [Nedīm]. Muhsin Macit, *Nedīm Divānı*, KTB, E-Kitap, s. 305, G. 103.

1b baḡladuñ: baḡladın D.

2a Ğamze-i fettānuña uyduñ ki yıḳduñ ‘ālemi: Ğamze-i fettānını koydun ki yıkdı ‘ālemi D.

2b baḡte: baḡse D.

3a geldüñ: geldin D./ ruḡsāre kim: ruḡsārına D.

3b pervāne: pervāza D.

5a görmedüñ: görmeden D.

5b meşk-i cünün: meşk-i nigāh D.

7a ḫāmūşsın: ḫāmūşsuñ D./ duymadasın: duymadan D.

8a böyle: şöyle D./reftāruñ: reftārın D.

8b aḳan: aḳar D.

9b Çok ḫabī‘ at mest ider bu dārūlarla sen: Çok ḫabī‘ at ser-ḫoş eylersin bu dārūlarla sen D.

3. Böyle çâpük geldüñ ey haṭṭ-ı siyeh ruḥsāre kim
Vār ise pervāne meşḳ itdüñ piristūlarla sen
4. Ben mi sāḳī olayım bezme dururken sevdiğim
Böyle simin saḳlar billū[r] bāzūlarla sen
5. Görmedüñ mecnūnları[n] şaḥrādaki cem' iyyetin
Sevdiğim meşḳ-i cünūn eylerdüñ āhūlarla sen
[28^a]
6. Serv-i dil-cūyumdan ayru geşt-i gül-şen istemem
Var yūri istersüñ ey eşk-i revān cūlarla sen
7. Nāzdan ḥāmūşsin yoḥsa zamānın duymadasın
İstersen biñ dāstān söylersin ebrūlarla sen
8. Şūḥdur tā böyle reftāruñ ki farḳ itmez yaḳın
Şöyle gitseñ serv-i āzādım aḳan şularla sen
9. Bü'l-^çaceb ^çayyār-ı efsūngersin ey kilḳ-i **Nedīm**
Çok ṭabī^ç at mest ider bu dārūlarla sen

210.

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fe'ülün

Muzāri^ç -- + / - + - + / + - - + / + - -

1. Düşmiş maḥabbete daḥı nev-res civān iken
Olmış esir pādişeh-i ḥüsn ü ān iken

[28^a] **Tetimme ü**

210. 28^a **Nazire-i Vehbī** [Seyyid Vehbī]. Hamit Dikmen, a.g.e., s. 625-626, G. 179.

2a la^ç line: vuşlata D.

3a şarıлмақ: şarıлмаğ D.

7a o: ol D.

2. Olmuş zülāl-i la‘ line leb-teşne bir mehūñ
Ser-çeşme[-i] leṭāfete āb-ı revān iken
3. Bir naḥl ile şarılmaḵ için girye-nāk imiş
Mānend-i tāk tāze yetişmiş fidān iken
4. Bir necm-i ḥüsni görmege olmuş raşad-nişīñ
Dāğ-ı derūn mihr ü meh-i āsmān iken
5. Pā-māl esb-i naḥveti olmuş bir āfetūñ
Bir tıfl-ı ney-süvār maḥabbet ne-dān iken
6. Ḥayretle eylemiş ser-i zānūsın āyine
Olmış ḥamūş tūti-i şīrīn-zebān iken
7. Çarpılmış o da kendü gibi bir perī-veşe
Aldurmuş ‘aqlın ‘aql alıcı dil-sitān iken
8. ‘Uşşāḵ-ı zāra itdüğini bulmuş ol perī
Pīr-i ḥamīde-ḵāmete dönmiş civān iken
9. Meftūnı olmuş ol daḥı **Vehbī** bir āfetūñ
Āşüb-ı dehr ü fitne[-i] āḥer zamān iken

[28^b]

211.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bulmayınca şāf dil bir sāde-rū manend-i cū
İtme rīzān eşk-i çeşmi sū-be-sū manend-i cū
2. Vāşıl olmak isteyen bir mürşid-i deryā-dile
Herkesi gördükde etsün ser-fürū manend-i cū
3. Arzū-yı kāmđan şāf eyle sīneñ tā ola
Mihri 'ālem-tāb-ı vuşlat rū-be-rū manend-i cū
4. Nā'il-i āb-ı hayāt-ı hikmet olmaz hızrveş
İtmeyen yekser cihānı cüst u cū manend-i cū
5. Olmada āvāre dil sürür-ı hevā-yı 'aşk-ı yār
Seyl-i eşküm n'ola eylerse gülüvv manend-i cū
6. Pāy-pūs-ı vuşlata şāyed seni şāyān ide
Hāk-i rāh-ı yāre ol fersūde-rū manend-i cū
7. Çāre-cū-yı derd-i bī-dermān olan **Vāşıf** gibi
Geşt ider bu şeş cihāt(ı) kū-be-kū manend-i cū

[28^b] **Ḥarfū'l-vāv**

211. 28^b **Ġazel-i Vāşıf** [Enderunlu Vāşıf]. Raḥşan Gürel, *Enderunlu Vāşıf Divanı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2007, s. 346. G. 103. Bu gazel divanda 5 beyit olup 2. ve 5. beyit divanda bulunmamaktadır.

212.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Tütalum s̄inemüz ol serv-i figenden gelene
Şunmazuz her ne ise tu[r]mışuz andan gelene
2. Geh cefā t̄iri gelür gāh(i) melāmet sengi
Rāzıyuz her ne gelürse girü senden gelene
3. H̄asret-i la' lüñ ile d̄ide ' aq̄iķe döndi
Böyle reng olmadı ey h̄āce Yemen'den gelene
4. H̄āl-i müşḡinüñ adın añma h̄aṭāb̄in olana
Ç̄in-i zülfüñ haberin şorma H̄oten'den gelene
5. Şah̄n-ı gülşende **Q̄abūlī** gibi ey dil oṭurup
Vaşf-ı q̄addüñ iderüz serv-i çemenden gelene

212. 28^b **Q̄abūlī** [Q̄abūlī İbrahim Efendi]. Mustafa Erdoğan, *Kabūlī İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kışılığı ve Divanı (İnceleme-Teknikli Metin-Dizin)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008, s. 708-709, G. 366.

1a Tütalum: Tütatuz D./ serv: t̄ir D.

1b Şunmazuz: Dönmezüz D.

2b senden: andan D.

4a H̄āl: H̄aṭ D.

5a dil oṭurup: serv ṭurup D.

5b serv: seyr D.

213.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Eşk-i çeşmüñ ile rīzān sū-be-sū mānend-i cū
Tā bulınca pāk-dil bir sāde-rū mānend-i cū
2. Kīneden şāf eyle sīneñ olmağ ister dilā
Ol meh-i tābiş-ver ile rū-be-rū mānend-i cū
3. Baħr-i 'aşqum 'ālemi ġārķ-āb ider ħavfum odur
İtse ger ser-mā-yı āhıyla ġulüvv mānend-i cū
4. Vāşıl-ı āb-ı ħayāt-ı la' l olmaz ol ġöñül
Ser-te-ser kim dehri itmez cüst u cū mānend-i cū
5. **Rātībāy**ı piste vaşl ide şāyed meyl idüp
Ol nihālün pāyına ol sūde-rū mānend-i cū
[29^a]

214.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'Āşık oldum derdüme yoğdur devā şimden girü
Günde bīñ [kez] ölürem ben mübtelā şimden girü

213. 28^b **Ġazel-i Rātīb** [Rātīb].

214. 29^a **Ġazel-i 'Amrī** ['Amrī]. Mehmed Çavuşoğlu, a.g.e., s. 129, G. 93.

2a idüp: ide D./ ider: ide D.

3a/b Divanda bu beytin yerine 4. beyit olarak şu beyit yer alır:

4. Ey ħalīlüm Nūħ Tūfānın ħopardı ġözlerüm

Ķışşā çoğdur diñle benden mācerā şimden girü

5a olaym: ol yürü D.

2. Dost düşmen āh idüp kāfir müselmān raḥm ider
Ağlaya ben ḥasteye bāy u gedā şimden girü
3. Hūblar sevmekden ayru her günāh kim işlerüm
Şad hezārān tevbeler yā Rab tā şimden girü
4. Yāri aġyār ile görmekten ölüm yegdür baña
Ey ecel ehlen ve sehlen merḥabā şimden girü
5. ‘Aşq cāmın nūş idüp ser-mest ü ḥayrān olayın
Vaz gel zühd ü riyādan ‘**Amriyā** şimden girü

215.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Zaḥm-ı t̄irūñ ey kemān-eb̄rū dehānum şandılar
Kaḅlu peykānuñ o zaḥm içre zebānum şandılar
2. T̄irūñi cānā çekerken s̄ineden cerrāḥlar
Kaḅlu peykānuñ gözikdi çıkdı cānum şandılar
3. Na‘l-i s̄inem üstine ‘aşkıñla çekdüm bir elif
Āl oḅlu kırmızı tozlu kemānum şandılar

215. 29^a **Enverī** [Mürekkeççi Enverī]. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatcı, *Ümmī Divan Şairleri ve Enverī Divanı*, Ankara: MEB Yayınları, 2001, s. 69-70. G. 47. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

3. Pāre-i t̄irūñ tenümden ölmedin ey kaşı yā
İtlerūñ üşdi çıkdı üstüḥānum şandılar

5. Yıldırım gibi yetişdi ‘āleme feryād-ı ra‘d
Kaçdı uykusı gice ḥalkuñ fiġānum şandılar

1b peykānuñ: peykānum D.

2b gözikdi: görindi D.

4. Göz yumup açınca pür itdüm kabağum kan ile
Bezm-i firkatde şerâb-ı erguvânum şandılar
5. Zağm-ı tîr-i yârda[n] kanlar boşandı **Enverî**
Dîdeden her dem akan eşk-i revânum şandılar

216.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Eyledüm pîrâhen-i şabrı kaba şimden girü
Baş açuk abdâluñam ben bî-nevâ şimden girü
2. Perde nâmûsı tağup çekdüm âhumdan 'âlem
Serverâ serdâr-ı 'aşkam ben gedâ şimden girü
3. Mihr u meh çaldı beşâret-i ta-blını ey ser-firâz
Sen de geldüñ hüsni iline pâdişâh şimden girü
4. Ey Halîl'üm Nüh tûfanın kopardı gözlerüm
Kışşa çokdur diñle benden mâcerâ şimden girü
5. Sevdüğüm kimdür dimezem tâ ki kendüyi şanup
'**Amriye** nâz eyleye her dil-rübâ şimden girü

216. 29^a **Gâzel-i 'Amrî** ['Amrî]. Mehmed Çavuşoğlu, a.g.e., s. 130, G. 94. Bu gazelin 4. Beyti mecmuanun 29a/214 nolu aynı şairin gazelindeki 3. Beyit ile karıştırılmıştır. Söz konusu gazeldeki beyit de bu gazelin aynı beyit numarasıyla karıştırılmıştır.

1b abdâluñam: dîvâneyem D.

2b Serverâ serdâr-ı 'aşkam: Server-i serdâr-ı 'aşkam D.

3a ser-firâz: serv-i nâz D.

3b Sen de geldüñ: Sen dikildüñ D.

5b nâz eyleye: cevri itmeye D.

[29^b]

217.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Kānzil-i mest iken ol yāre cesāret güçce
 ' Aklı başında olan yār ile ülfet güçce
2. Tālib-i bezm mey-i vaḥdeti göre ' ālemde
 Vādī-i ' aşq-ı mecāzide ḥaḳīkat güçce
3. Döndi nāle bedenüm vaşluñı ümmīd iderek
 Za' f ile tāb-ı teb-i hicre liyākat güçce
4. Gül-i taşvīr ruḥ-ı yāri ḳomasun elden
 Ġonca-şāḥ-ı ḥayāl ile refākat güçce
5. Ugramaz dā' ireme eylemez aṣlā raġbet
 O perī niçe olur ḥāneye da' vet güçce
6. Nā' il-i vaşl olagör gülşen-i kūyında gönül
 Bir daḥı girmez ele böylece fırsat güçce

218.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + --

1. Zümre-i ḥübān içinde ḥalk-ı nīgū ḳalmamış
 Mihir u yār olur dile bir yār-i meh-rū ḳalmamış

[29^b] **Ḥarfū'l-hā**

217. 29^b **Zemīn-i Rāmī Pāşā-zāde Nā' il** [Nā' il].

218. 29^b **Veysi** [Veysi]. Bu gazel Zehra Toska'nın hazırlamış olduğu **Veysi Dīvānı**'nda bulunmamaktadır.

2. Hāyliden ç̄in-i maḥabbet deṣṭini keṣṭ eylerüz
Gönlümüz naḥc̄ir ider bir çeṣm-i āhū ḳalmamış
3. Teṣne-leb ʿuṣṣāḳ t̄iġ-i āb-dārından ḳanar
Ser-nigūn çāh-ı z̄eḳanda bir içim şū ḳalmamış
4. ʿAḳl ise āzād ḥālī ḳaldı ṣaḥrādan cünūn
Dilleri bend eyleyen bir silsile mū ḳalmamış
5. **Veysiya** dendānı vaṣfin dār ile vezn itmege
İki ʿaynumdan muʿādil bir terāzū ḳalmamış

219.

Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilātūn Feʿilūn

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ülfet itmek o peri-rūy ile ġāyet güçce
Ḥaṇçerinden dil-i ʿuṣṣāḳa selāmet güçce
2. Āteṣin meyle gelen sāḳī-i gül-çehrelere
Ḳadem-i tevbe bī-temkīn metānet güçce
3. Ehl-i ʿirfāna ḥayālinde yiter sāde naẓar
Ḥāb içre bulup ol şūḥı emānet güçce
4. Āb-ı rū dökmez idük manşıb içün ammā kim
Nān-ı ḥuṣḳ ile faḳīrāne ḳanāʿ at güçce

5. Yoğ hūlūş eyle hāzer sırruñı ketm eyle hemān
Şimdi ebnā-yı zamān içre emānet güçce
6. Çeşm-i bīmārına hem-hāl olan üftādelere
Şerbet-i la‘l-i leb olmazsa ifākat güçce
7. Mīr-i maħdem-i celīl’ü’ş-şiyemūñ **Rākım**-zār
Ġazel-i tāze zemīnine refākat güçce
[30^a]

220.

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Yārsuz meclis-i mey içre şetāret güçce
Dā‘ima fikr-i hayāliyle kanā‘ at güçce
2. İbtidā zūlfūne dil virmeliyüz kim zīrā
Elde sermāye bulunmazsa ticāret güçce
3. Germine serdine şabr eylemedükce ‘āşık
Ka‘be-i kūy-ı dil-ārāyı ziyāret güçce
4. Kişinūñ farz idelüm olsa qarındaşı dahı
Dā‘imā hātır-ı ağıyāra mūrā‘ at güçce

220. 30^a **Nazīre-i Fennī** [Mustafa Fennī]. Hacı İbrahim Demirkazık, *18. YY. Şairi Mustafa Fennī Dīvān (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2009, s. 555, G. 291.
2a zūlfūne: zūlfine D.
4b mūrā‘ at: ri‘āyet D.

5. Hālüm [āyā] nic' olur diyü elinden felegün

Şefkati olmayan aḥbāba şikāyet güçce

6. ẖulzüm-i dehr[-i denī] içre bu fülk-i emele

Ey gönül bād-ı muḥālifle selāmet güçce

7. Görse bir tāze zemīn virmeyicek aña nazīr

Fenniyā kilk-i dürer-bāruma rāḥat güçce

221.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Hāl-i müşgīnūne beñzer nāfede bū ḳalmamış

‘ Anberīn zūlfūn gibi sūnbül ya şeb-bū ḳalmamış

2. Tūb-ı ḡonceyle idelden ḳal‘ a-i ḳalbi ḫarāb

Ceyş [u] ḫūşa ilticāya burc [u] bārū ḳalmamış

3. Dīdede mūy-miyānınuñ ḫayālidür faḳaḫ

Eşk ise müjgānlarum maḫv ideli mū ḳalmamış

4. Bīñ vechle ağlasuñ ḫālin ider rūy-ı ‘ abūs

‘ Ālemūñ şāḫib temennāsında gül-rū ḳalmamış

5. Hūsni dil-dārı temāşā vaḳtidür ḫaddinde baḳ

Veysiyā āhum yeli esdikde ḡisū ḳalmamış

221. 30^a **Veysī** [Veysī]. Bu gazel Zehra Toska'nın hazırlamış olduğu Veysī Dīvānı'nda bulunmamaktadır.

222.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Çarpılıp bir perī-rū dilbere ülfet güçce
Oқыyup dā'ire-i meclise da'vet güçce
2. Ān gerek hūsn-i dilārāda k'ola cāzib-i dil
Bize ansız göz ile meyl ü maḥabbet güçce
3. Var iken tūl-i emel ḳalbe selāmet müşkil
Öyle pür-jeng olan āyīnede şafvet güçce
4. Cevr-i bī-gāyet-i dildāre taḥammül āsān
Ruḳabānuñ sitem u ṭa'nına ṭāḳat güçce
5. İntisāb itse de şonra olamaz kāşif-zār
Evvelī dilber ile 'aḳd-i uḥuvvet güçce
6. Giremem ḡamze-i cānān ile cān arasına
Derūnī şefḳat u bī-raḥma kefālet güçce
7. Oldı mevzūn u muḳaffā bu ḡazel gerçi **Ḥasīb**
Līk 'arz itmege üstāda cesāret güçce

[30^b]

223.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. O şūh olursa baña mihr-bān murādumca
Müsā' id olmuş olurdu zamān murādumca

2. Nişānda itmiş idüm gülşen-i hayālümde
Hele yetişmiş o serv-i revān murādumca

3. O tarz [u] tavr tabī' atçe şīve gönölümce
Hīrām [u] cilve-i şīrīn miyān murādumca

4. Nigāhum olmaz ise tercemān harf-i niyāz
Degül ifādeye kādīr zebān murādumca

5. Güzellerūn severem cümlesin dimem **Vehbī**
Fülān hilāf-ı tabī' at fülān murādumca

224.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec+ - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. Görenler sīne-i billūrını genc-i nihān dirler
Kaçan ref tāra gelseñ nāz ile rūḥ-ı revān [dirler]

2. Bisāṭ-ı nāzdan kalkup nezāketle ḥarem itseñ
Zuhūr itdi yerinden fitne-i āḥir zamān dirler

223. 30^b **Zemīn-i Seyyid Vehbī** [Seyyid Vehbī]. Hamit Dikmen, a.g.e., s. 641, G. 201.
3b cilve-i şīrīn miyān: cilve sürīn ü miyan D.

224. 30^b **Veysi** [Veysi]. Bu gazel Zehra Toska'nın hazırlamış olduğu Veysi Dīvānı'nda bulunmamaktadır.

3. Şaḫın iḥrāk ider nār-ı derūnum cümle āfākı
 ˆ Aceb āh-ı dil ü pür-sūzı ˆ uşşākı yamān dirler
4. Ḥabībüm görmemişlerdür meger bu çeşm-i ebrūñı
 Ki senden ğayrıya ˆ ālemde eller ĩn ü ān dirler
5. Bu **Veysi**-zāruñı nā-ḥaḫ yire öldürmesün ğamzeñ
 ˆ Aceb müşkil olur rüz-ı cezāda ev yıķan dirler

225.

Mefāˆilün Feˆilātün Mefāˆilün Feˆilün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. O naḥl-i ˆ işvede var mū-miyān murādumca
 Beli kıł eksügi yok ḥüsn ü ān murādumca
2. Sirişk-i çeşm ile perverde eyledüm tā kim
 Ser-āmed ola o serv-i revān murādumca
3. Resīd ğuşı olınca peyām-ı ḥaḫḫ-ı siyāh
 Metāˆ ı vaşlı olur rāygān murādumca
4. ˆ Aceb mi tīr-i müjeñ şevķ ey kemān-ebrū
 Dikerse sāḥa-i dilde nişān murādumca
5. Dirīĝ nāme-i derdüm oķınmayup ķaldı
 O şāh-ı mülket-i ḥüsne nihān murādumca

6. Hezār-dil olur elbette pāyına cūyān
 Ḳıyāma gelse o serv-i ḡemān murādumca
7. Elünde hāme-i gevher-niṣār-ı **Vākıf**-ı zār
 ‘ Aceb mi eylese vaṣf-ı bütān murādumca
 [31^a]

226.

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. O naḥl-i tāzede vār mū-miyān murādumca
 Ḳuṣūrı yok ser-i mū ḥüsn ü ān murādumca
2. Sirişk-i dīdelerüm pāyına idüp cūyān
 Ser-āmed oldı o serv-i revān murādumca
3. O ‘ işve ile nighler o ḥāl-i Hindūlar
 O ḥaṭṭ-ı nevres-i ‘ anber-feṣān murādumca
4. Nigāhum olmasada ḥarf-i niyāzı tercemesāz
 Degül ifādeye ḡādir-i zebān murādumca
5. Ğubār-ı ḥaṭla pūṣīde olsa bāğ-ı ruḥı
 Metā‘ -ı ḥüsni olur rāygān murādumca
6. O ṣāha sūz-ı derūnum ifāde idemedüm
 Müsā‘ id olmadı bir dem zamān murādumca

226. 31^a **Nazıre-i Zihni** [Zihni].

7. H̄adeng-i ğamzeñe Bi'llāh ey kemān-ebrū
Dikildi s̄aħa-i dilde nişān murādumca

8. Elünde ħāme-i gevher-nişār ile **Zihni**
Yazıldı bu ğazel-i dil-sitān murādumca

227.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Pāy-ı yāre düşmege aġyārdan nevbet mi var
Sāyesinde naħl-i ümmīdün meger rāħat mı var

2. Geh kemān-ı hicr [ü] geh zehr-i sitem geh bār-ı ğam
‘Āşık-ı fersūde-zānū çekmedük zaħmet mi var

3. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile be's [ü] ümīd
Ṭab'a istilā-yı ħayret gibi bir ni' met mi var

4. Vaşldan maķşūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
Yohsa vaşla ‘ālem-i endişede ħimmet mi var

5. Bir nefes kāşāne-i ħalbinden olmazsın cüdā
Çoķdan ey ğam **Nābī**-i nā-şād ile ülfet mi var

227. 31^a **Nābī** [Nābī]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 1, s. 622, G. 216. Bu ğazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:

6. Nābiyā tāze metā' ile pür itdün 'ālemi

Çārsüy-ı 'ālem-i endişede zīnet mi var

2b fersūde-zānu: fersūde-bāzū D./ zaħmet: miħnet D.

3a be's: yeccs D.

4b ħimmet: minnet D.

228.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ne hūb olur o şeh-i dilberān murādumca
Ne hoş cemāle de mālīk amān murādumca
2. Nedür o çeşm-i siyeh gamze-i fātin-engiz
Füsürde-i dil ü zer-i āşiyān murādumca
3. Nedür micmer-i sīm üzre ' anber-i sārā
O hoşça la' l-i cevāhir-feşān murādumca
4. Nigāhı nīmi anuñ dil-şikār-ı ehl-i dilān
Güzide ' aql alıcı dil-sitān murādumca
5. Nazīri varınca diyem o şūhūñ ' ālemde
Edā idemedi vaşfın lisān murādumca
6. Rumūz-ı hūsnini tedkik idemez ' ālimler
Ki taḥkik ider anı ' āşikān murādumca
7. Nikāt-ı fenn-i maḥabbet derūn-ı ṭab' ında
Hele nādide böyle nüktedān murādumca
8. ' Arz-ı naziredür ey **Sırrı** pey-revīlükden
Zemīni Vehbī-i tāze-zebān murādumca

228. 31^a Nazīre-i Es-seyyid Sırrı [Sırrı].

[31^b]

229.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Feülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Hınçer-i kemer yâre münâsib o bel ince
Hınçer-i kemerince kemer ince bilince
2. Dâmânı gırîbânı gibi oldu gülün hâk
Bu bâğ-ı hazân-dîde pür-hâre gelince
3. Lâ-büd varılır bâğçe-i kûyına yârün
Püyân u revân bād-ı şabâ gibi yelince
4. Kaddini ider cāyuña sa'ide çevgân
Kûy-ı emeli merd-i mürâd üzre çelince
5. Oldı güher nazmı **Naẓîm**'ün yine bir silk
Sa'ı itdi velî mişkab endîşe delince

230.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Nedür ey şüh bu bî-süde gâzab n'oldı saña
Meşrebün düşmen-i nâz idi 'aceb n'oldı saña

229. 31^b **Ġazel-i Naẓîm** [Naẓîm].

230. 31^b **Nâbî** [Nâbî]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 1, s. 456-457. G. 5.

1a bî-süde: bi-hüde D.

2a âğüşa vişâl: âğüş-ı vişâl D.

3a mihr u münîr: mihr-i münîr D.

3b Dürmediñ: tırmaduñ D.

2. Virmemişsin tatalum ruḥṣat-ı āġūṣa viṣāl
Varmaġa meclis-i aġyāra sebeb n'oldı saña
3. Cāme-ḥ'āb içre bıraġdın beni ey mihr u münīr
Dürmedüñ çāk olıcaġ perde-i ŧeb n'oldı saña
4. Ne girersin araya yāre niyāz idtüğe (sen)
Çanı ey girye mürā' āt-ı edeb n'oldı saña
5. Olduñ ey ḥāme-i Nābī (ġatı) çoġdan ḥāmūŧ
Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ŧarab n'oldı saña

231.

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Feülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. ŧemŧirini ŧaġınca niġaġınca bel ince
ŧemŧiri niġaġınca niġaġ ince belince
2. Kühsār-i maḥabbetdeki rāh ince bel ince
Bār-i ġam-i hicrān çekilür mi cebelince
3. Ḥayfā ki ' arūs-ı tutuġ-ārā-yı ümīdüm
Āġūŧ-ı dile mūy sefid oldu gelince
4. Pür-ra' ŧe gerek dil vasaġ-ı ḥavf ü recāda
Çün ġible-nümā dergeh-i Ḥaġġ'a yönelince

231. 31^b **Naẓīre-i Sāmī** [Arpaemīni-zāde Mustafa Sāmī]. Fatma Sabiha Kutlar, *Arpaemīni-zāde Mustafa Sāmī Divān*, KTB, E-Kitap, s. 368-369. G. 111.
1a niġaġınca: ne hoşdur D.

5. Vā-bestedür ey dil düzele nāḥun-i kāruñ
Şīrāze-i mecmū' a-i maṭlab düzelince
6. Naẓmı yine **Sāmi'**nün olur raġbete şāyān
Olmazsa da ey ḥāme Naẓīm'ün ğazelince
[32^a]

232.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilātüm

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + - -

1. Ḥamāme ile gelür yārdan ḥaber ḥaber üzre
Düşerse 'āşık-ı zāra n'ola sefer sefer üzre
2. Cebīn-i meh-veş-i pür-çini resm idüp [yed-i] kudret
Binā-yı ḥüsnini tarḥ eylemiş kemer kemer üzre
3. Hemīşe tīg-ı zen-i āh ile muḳābele eyler
'Aceb mi başına çekse felek siper siper üzre
4. Şafā-yı 'işreti egmek bunuñla dil-ḥoş iderdün
Ki rüzgār bize (hıç) virmese keder keder üzre
5. Bu semtde nola pey-revlik itseñ '**İzzetiyā** biz
Bu şāh-rāhda lā-büd düşer eşer eşer üzre

232. 32^a **Ġazel-i 'İzzetī** [Vişnezāde 'İzzetī]. Adnan Çaġlı, *Vişnez-āde 'İzzetī (Hayatı, Edebi Kişiliġi ve Divanının Tenkidli Metni)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1990, s. 110. G. 103.

2a pür-çini: pür-ḥüsni D.

4a Şafā-yı 'işreti egmek bunuñla dil-ḥoş iderdün: Şafā-yı ḳalbi kim ister bunuñla dil-ḥoş itdün D.

5a itseñ: itse D.

5b şāh-rāhda: reh-güzārda D.

233.

Meḥ'ülü Fā'ılātü Meḥā'ılı Fā'ılün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Zār-ı dilümden oldı zemīn ü semā sime
Bāl açdı evc-i 'ālāda murğ-ı hümā heme
2. Ruḥsār-ı táb-nāk-ı putandır naẓar-gehüm
Āyīne[-i] Sikender-i 'ālem-nümā neme
3. Dilde telāṭum eylese emvāc-ı ğam n'ola
Virür temevvüc-i āba şeref-sīmā yeme
4. Müşkil ki rüz-ı firāḳ ola dem-be-dem medīd
Táb-āver olmaya bu dil-ḥaste māteme
5. Mehd-i elemde ṭıfl-ı dil-i eġān [ü] zār ider
Dimez bu dāye[-i] felek aġlama mā-meme
6. 'Uşşāḳa **Sırriyā** gelür āzār-ı yār hoş
Līkin taḥammül olmaz o cevr-i dem-ā-deme

234.

Meḥā'ılün Fe'ılātün Meḥā'ılün Fe'ılātün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + - -

1. Yaḳılsa gitse cihān ḳalmasa micmer micmer üzre
Yine düşer dil-i āvāreye sefer sefer üzre

233. 32^a **Seyyid Sırrī** [Sırrī].
234. 32^a **Nazīre-i Ünsī** [Ünsī].

2. Bulınmaz ehl-i dile bir maḥall-i tarḥ-ı tekellüf

Yapılsa gör ḥarābātı hep kemer kemer üzre

3. Güzel billūr eṣer yiter āh bülbül-i zārı

Gül-i ter elde anuñçün tutar seper seper üzre

4. Cihānda ṭab‘ um o deryā-yı feyz-baḥşdur Ünsī

Ki sāḥilinde yatur ser-be-ser güher güher üzre

5. ‘ Aceb mi cünbiş u cevelānum olsa ma‘ reke-ārā

Semend-i ṭab‘ uma maḥşūşdur ḥışır ḥışır üzre

[32^b]

235.

Mef‘ ūlü Fā‘ ilātü Mef‘ āilü Fā‘ ilün

Muzāri‘ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Güldürme iltifātuñ ile ḥande-rūları

İtdürme ḥande ‘ aşık-ı zāra ‘ adūları

2. Oldum remīde bī-nemekān-ı kenārda(n)

İstanbul’uñ gözümde uçar māh-rūları

[32^b] **Ḥarfū’l-yā**

235. 32^b **Zemīn-i Nābī** [Nābī]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 1077-1078, G. 824. Bu gazel divanda 9 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

6. İtdi ḥarām çeşmüme ḥ‘āb-ı ferāḡati
Şaḥrā-yı dilde ceşş-i ḡamuñ ḥāy u ḥūları

7. Hep i‘ tibār pāye-i būs-ı lebünledür
Mīnā-yı ser-keşün ḡadeḥe ser-fürūları

1a ḥande-rūları: kīne-cūları D.

6a şāḥ: şāh D.

7b Def‘ : Ref‘ D.

3. Vā-restedür dehānın öpen inkisārdan
Olmaz şikeste cūy-ı bihiştūñ sebūları
4. Döksek iderdi micmere de ʿūdı sebz [u] ter
Naḥl-i ümīde dökdüğümüz āb-rūları
5. Çokdan gelürdi meclise hūrşīde eylesek
Taḥşīl-i vaşla itdigümüz cüst-cūları
6. Dökdükleri zemīnde[n] olur rüste şāḥ-ı gül
Çirk-āb-ı cāmesin o gülūñ cāme-şūları
7. Gördük ki yok ḥuşūle gelür ḥālī Nābiyā
Defʿ eyledük gönūlde olan ārzūları

236.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Murğ-ı dil efgān ider mi ol gül-endām olmasa
Varmazam ʿişret-gehe sāḳī ile cām olmasa
2. Murğ-ı dil ḥiç şayd olur mıydı hezārān luʿb ile
Zülf-i pür-piçūñle ḥālūñ dāne-i dām olmasa

237.

Meʿülü Fāʿilätü Meʿāʿilü Fāʿilün

Muzâriʿ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ser-keşlige mübeddel olur ser-füruları
Aldı kılına sâķī[-i] gül-rū sebuları
2. Bilmem kimün başına ufanur yine kabaķ
Hep kırdı dökdi şaķne-i bed-ķū keduları
3. Baķr-ı sefid gibi yine mevc-i ķusn urur
İstanbul'ın beyāza girüp sāde-ruları
4. Zer teşt-i āfitābda şābūn-ı māk ile
Gömlerkin gül-āb ile yur çamaşūrları
5. Sulţān-ı ķusni ķaldırıyor bezm-i ʿaşķdan
Aʿ lā buķūrlar ile ķaţ-ı müşg-buları
6. Dergāh-ı bī-niyāza taķarrüb baʿiddür
Ol zümreden ki maķz-ı ķadeşdür vuzuları
7. Nābī efendi lehcesine iķtizā ider
Şābit Sitanbul'ın daķı pākīze-guları

237. 32^b **Nazire-i Şābit** [Bosnalı Şābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 587-588. G. 343.
4b çamaşūrları: cāme-şūları D.
7a iķtizā: iķtifā D.

[33^a]

238.

Meḥ'ülü Fā'ılätü Mefā'îlü Fā'ılün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Şehr-i şıyâm kırdı geçirdi kedûları
Pîr-i muġân başına çalsın sebûları
2. Dergâh-ı meykede kapanup tekye işliyor
Gördigümüz ayda açılan şu çapûları
3. Mey-ġânelerde niyyet idüp 'ide şimdilik
Gel ġânġâhda eyleyelüm hâr u hûları
4. Şehr yaluñ itdi ġâli' imüz yok mıdur bugün
İstanbul'uñ o mihr u mehe efrüz-rûları
5. Pîrâheni şuyın olup ol ġonce-teruñ
Şâbûniyân miske şatar câme-şûları
6. Pey-revîlik itseler n'ola **Naġlî** kenârdan
Vardur Rodoscuġ'uñ bir iki ġurfe-gûları
7. Üstâdımız efendimiz ol Şâbitü'l-kemâl
Gülzâr-ı şî' re virdi 'aceb reng-i bûları

239.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Maḥabbet meclisinde s̄ine[si] bir pür-süz-ı micmerdür
Anuñ üstindeki dāğ-ı siyehler ḳurş-ı ' anberdür
2. İder şūfī mücerreb nüshalar tescirine yārūñ
Perī-peykerlerūñ bī-çāre bilmez nüshası dürdür
3. Bula tār[ī]k ise şeb çekmezüz ol ḳaydı kim meclis
Fürūğ-ı sāğar-ı şaḥbādan ey sākī münevverdür
4. Düşüp deşt-i cünūna ḳoyduğıyçün kūy-ı Leylā'sın
Şaḳın ta' n eyleme(ñ) Ḳays'a o bir vādī-i aḥerdür
5. Muḳīm olmak ser-i kūyuñda **Rūhī** gibi cānānuñ
Elünden gelmez ey zāhid ḳo ta' nı ḥaylice yerdür

240.

Meḫ' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Mülk-i cemāle leşker-i ḥaṭṭuñ ḡulüvvları
Bozdı nizām-ı dāire-i kām-cūları
2. Vaşf-ı ruḥuñla irdi şabā bāğa güllerūñ
Uçdı beñüzleri bozulup reng ü buları

239. 33^a **Ġazel-i Rūhī** [Bağdatlı Rūhī]. Coşkun Ak, *Bağdatlı Ruhi Divanı Karşılaştırmalı Metin*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 2001, C. 1, s. 474. G. 257.

2a tescirine: teşhīrine D.

240. 33^a **Nazire-i Şehri** [Şehri].

3. Erbāb-ı ʔaʕ bı ʕ āşıķ-ı aşıfte-hāl ider
İstanbul'ũn edāsı güzel hũb-rũları
4. Sākĩ ayağına gũl ebri nişār ider
Teşrif idince bezm-i meye kāse-şũları
5. Rindānı itdi nũmũvv ʔarzın mevce-i neşāt
Bezmũn şafā-yı meyleri cũş sebũları
6. Sākĩ yemm-i şafāda şināverlik eyledi
Bĩ-tāb olunca der-bağal itdi kedũları
7. **Şehri** Sitānbul'ũn dağı Şābit Efendi'nũn
ʔolsun ķumaş-ı nazmı ile çār-sũları
[33^b]

241.

Fāʕ ilātũn Fāʕ ilātũn Fāʕ ilātũn Fāʕ ilũn

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bir şeh-i bĩ-mişl ü bĩ-hemtāya virdũm gũnlũmi
Bir hilāl-ebrũ meh-i ğarrāya virdũm gũnlũmi
2. Ğoncalar leb-beste ķaldı hayretden bāđda
Nev-şũkũfte bir gũl-i raʕ nāya virdũm gũnlũmi
3. Şemʕ -i ruhsārına cũyān cemʕ olur pervāneveş
Bũyle şitāb-rũ hũsnāya virdũm gũnlũmi

241. 33^b **Zemĩn-i Seyyid Sırrĩ** [Sırrĩ]. Bu gazele “*Mecmũayı tertĩb eden şāir Sırrĩ'nin*” notu dũşũlmũştũr.

4. Zülfi mıķnāṭısveṣ āhen-i dilleri cezb itmede
Ġamzesi mekr itmede yektāya virdüm gönölümü
5. Tīġ-ı ḥasretle dil-i nā-ṣādı ṣad-çāk itdi āh
Bir cefā-pīṣe sitem-peydāya virdüm gönölümü
6. Dā`imā ḥasret-keṣ dīdārıdur mihr-i sipihr
Rūyı gün görmedeñ bed-rāye virdüm gönölümü
7. Çār ḥarf ṭarḥ olsa ismünden yine bir ism olur
Böyle bir nāmver-i melek-sīmāya virdüm gönölümü
8. Mest-i cām-ı `aşķ idüp eṣ`ār söyletdi baña
Sırriyā bir lebleri ṣahbāya virdüm gönölümü

242.

Mefā`īlün Mefā`īlün Mefā`īlün Mefā`īlün

Hezec +----/ +----/ +----/ +----

1. Şanurdum yoķdur ol bī-raḥma benden özge dil-dāde
Ser-i kūyuñda olmış ṭıfl-ı eṣķüm benden üftāde
2. Temāṣāda şanur `uṣṣāķı ḥayretde görüp `ālem
Maḥabbet ehli hep ḥāyretde vü `ālem temāṣāda
3. Baña dünyā gerek dünyādudur zevķ [u] şafā diyü
İder ol şūḥ dünyānuñ cefāsın ḳalbi nā-ṣāda

242. 33^b **Rūḥī** [Baġdatlı Rūḥī]. Coşkun Ak, a.g.e., s. 928, G. 944.
2b ḥāyretde vü `ālem: ḥāyrettedür `ālem D.
3a zevķ [u] şafā diyü: lezzet diyü āfet D.
4a ṣadr-ı Şirinüñ: ḳaşdı Şirinüñ D.
3b ol şūḥ: mestāne D.

4. Getürmekdi ele işigi ʔāşı[n] şadr-ı Şīrīn'ün
Ġarāz ʔaşdan ʔaşa ʔalınmadan bu idi Ferhāda

5. Şu deñli ʕālemi kırdı geçürdi ol kıyāmet-ķad
Gelüpdür ʕālem-i ervāḥ(1) elūnden **Rūḫiyā** dāda

243.

Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Yine bir dilber-i raʕ nāya virdüm göñlümi
Bülbülāsā bir gül-i zībāya virdüm göñlümi
2. Doyamaz ādem gülistān-ı cemāli seyrine
Bir yüzi cennet ķaddi ʔübāya virdüm göñlümi
3. Cümle ḫübāna sezādur olur ise pādişāḥ
Böyle bir bī-miṣl u bī-hemtāya virdüm göñlümi
4. Yalnız birin degül ʕālem anuñ meftūnidur
Böyle nā-dīde semen-sīmāya virdüm göñlümi
5. Bir güler yüzlü şeker sözlü civān-ı nāzenīn
Bir müʕeddeb dilber-i ḫüsnāya virdüm göñlümi
6. Gitse ādından iki ḫarfi ķuşūrı ād olur
Böyle ism-i pāk cemāli Ay'a virdüm göñlümi

7. Keş-düz olmışdur ol ʿ uşşāk-süz-1 dil-firüz
Nağd-i cānumla aña ser-māye virdüm gönlümi
8. Mişli bulunmaz aransa şehir içinde **Luṭfiyā**
Böyle bir maḥbūb-1 müsteşnāya virdüm gönlümi
[34^a]

244.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Kadi ṭübālar ile bāğ-1 cennetdür Tekirṭağı
Semen-sīmālar ile pür-leṭāfetdür Tekirṭağı
2. ʿ Arḳanda mı cümle ālāt-1 ṭarab anda
Karārgāh-1 maʿ ārif şehir-i ʿ işretdür Tekirṭağı
3. Anuñ pīrāmeni gülzār u bāğ-sitān ile memlū
Dıraht-sitān ile pür-zeyneb ü zīnetdür Tekirṭağı
4. ʿ Aceb midür ki ehl-i ʿ işret olsa cümle ḥūbānı
Mey-i nābı firāvān ʿ ayn-1 şerbetdür Tekirṭağı
5. Cihānı geşt iden dervīşe seyri lāzımındandır
Gezen seyyāḥa tekml-i seyāḥatdür Tekirṭağı
6. Egerçi herkese kendü diyārı hoş gelür ammā
Bilād içinde cāy-1 istirāhatdür Tekirṭağı

7. Dağı çok medh iderdüm ger diyârum olmasa **Luṭfî**

Cihânda mişli nâdir bir vilâyetdür Tekirṭağı

245.

Müfte' ilün Fâ' ilün Müfte' ilün Fâ' ilün

Münserih - + + - / - + - / - + + - / - + -

1. Cümle bilâd-ı ḥüsn-i nâz ile her bir debîr

Cümle süvâr içre bir şehri-zibâdur İzmir

246.

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Rehi 'işret-fezâ cāyı ṭarâvetdür Tekirṭağı

Temâşâgâh-ı zibâ pür-leṭâfetdür Tekirṭağı

2. Anuñ bir cānibi gülzâr olup bir yanı bâğ olmuş

Dağı bir cānibi bahra nezâretdür Tekirṭağı

3. Güzeller cāna maḫrûn ehl-i 'aşkı ḥurrem u ḥandân

Bütün sükkāmı ehl-i 'izz ü ric' atdür Tekirṭağı

4. Meyi çok dilberi çok nesneye bir dürlü 'usret yok

Ki her güne şafası şu'ûbetdür Tekirṭağı

5. Sitâyiş eylemiş Luṭfî Efendi çünkim ey **Kenzi**

Hele medhe sezâ bir pāk-vilâyetdür Tekirṭağı

245. 34^a [?] [?].

246. 34^a Nazîre-i Kenzi [Kenzi].

247.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Zehr-i maḥall bâğ-ı leṭāfetdür Tekirṭağı
Sülük erbābına ḥūş-vār-ı rāḥatdur Tekirṭağı
2. Şarāb-ı erguvānı siler dilden gamı ḥoḳḳā
Taḥassürgāh-ı 'ālem nehr-i 'işretdür Tekirṭağı
3. Ḥuşuşā dilberi çok şayda raḥmet yok saḥī-meşreb
'Aceb tāzeyle memlū bir vilāyetdür Tekirṭağı
4. Ma' ārif-i mecma' ı kân-ı şafādur cümle-i ḥalkı
Meşāyih-i maṭma' ı bir keniz-i şafvetdür Tekirṭağı
5. Nice vaş eyleyem āb u hevāsını o şehrin kim
Açıldı ğonce-dil 'ayn-ı raḥmetdür Tekirṭağı
6. Gedā-meşreb olan bilmez bu şehriñ ḳadrini zirā
Aḳalum içre şan me'vā-yı cennetdür Tekirṭağı
7. Sezādur medḥüne Luṭfī selāmetde olañ **Sālim**
Gerek Sırrī gerek Ḥüsni ile şöhretdür Tekirṭağı

247. 34^a **Nazire-i Sālim** [Sālim].

3a raḥmet: Bu kelimenin yerine anlam bakımından “zaḥmet” daha uygun düşmektedir.
Temme tertibü'l-ḥurūf

[34^b]

248.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Göñüller şaydına çıkmış görüñ ol yār-i mümtāzı
Uçurdı rāhatın murğ-ı dilüñ çeşm-i şikār-bāzı
2. Girişme dīdesi aldı beni bā-vaqd kaçar қатle
Ne efsün eyledi bilmem nıgeh-nāz-ı sıhır-bāzı
3. İder dil-beste 'uşşāk-ı nev-erkānını (?) hayrān
Nühüfte 'işveler ile ūşul-i şīve vü nāzı
4. Egerçi gānzeler mā'ıl cidāl-ı hūn-feşānı pür
Baş oldu fitneler ihdāşına zülf-i ser-efrāzı
5. Senüñ hem-ḫālüñdür bülbül-i pervāne ey 'Örfī
Ḥaber virdüm maḫabbet ehline ol iki hem-rāzı

249.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Müneccim cevher-i nā-yāb-ı la' l-i bī-nişān söyler
Neden kim noқта-i reml ile gā'ibden nişān söyler

[34^b] **Ġazeliyyāt-ı Nākış**

248. 34^b **Ġazel-i 'Örfī** [Ağazāde 'Örfī]. Bu gazel Çağdaş Albayrak'ın hazırlamış olduğu Ağazāde 'Örfī Divanı'nda bulunmamaktadır.

249. 34^b **Kit' a** [Senāyī]. Aysun Sungurhan Eyduran, *Kınalızāde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-su'arā I*, KTB, E-Kitap, s. 199. Bu gazelin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Şenāyī'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

2. Degül ʿaşk ehli güftār-ı lebūnden bir zamān ḥālī
Ne mümkin başını kesdükde cānā bir zamān söyler

250.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Şanmañuz kim miñnet-i hicrānı añdum ağladum
Zevķ-ı vaşlıyla giçen devrānı añdum ağladum
2. Gösterüp cevrinde[n] aǵyāre şikāyet şuretın
Şubḥ olunca dün gice cānānı añdum ağladum
3. Kimi tiǵından kimisi ḥaņçerinden ağlar
Ben biraz ol ğamze-i fettānı añdum ağladum
4. Vāʿ iz eşķüm ḥavf-ı dūzeḥdan şanur bilmez ki ben
Dilde olan āteş-i sūzānı añdum ağladum
5. Dām-ı ğamdan olduǵumdan giryemi şanmān ki yār
Ĝayrılarla añduǵı seyrānı añdum ağladum
6. **Rūḥiyā** gülşende gördüm zıkr ider erbāb-ı ʿaşķ
Ben daḥı ol ğonce-i ḥandānı añdum ağladum
7. ʿArz-ı mihrinde(n) raķībūñ ḥande mi virdi baña
Dilde ki sūz-ı ğam-ı pinhānı añdum ağladum

250. 34^b **Rūḥī** [Bağdatlı Rūḥī], Coşkun Ak, a.g.e., s. 846-847. G. 818.
5a olduǵımdan: olduǵından
5b añduǵı: itdügi D.
6b daḥı: hemān D.
7a mi: el D.
8a gülden ağlar ʿandelīb: zıkr ider erbāb-ı ʿaşķ D.

8. Himmet-i hūbānı gördüm gülden [ağlar] ‘ andelīb
Sevdigümden gördigüm ihsānı añdum ağladum
[35^a]

251.

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fa'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Hūrşid-i ruḥuñ kendüyi kim göstere cānā
Minnet mi ḳalur mihr [ü] mehe envere cānā
2. Bir yirde pertev şāla envār-ı tecellī
Hācet mi ḳalur mihr [ü] meh-i envere cānā
3. Hāşr ide mi bir yirde senüñle beni devrān
Hāset ḳala mı yoḥsa dem-i maḥşere cānā
4. Şoran mı bulur bir daḥı ol dūr-ı ruḥuñda
Yüz virmedüñ āyine-i İskender'e cānā
5. Z̄er şaḳlamaya ḡonce-şifat ' āḳil odur kim
Gül gibi olan naḳdi ḳoya sāḡare cānā
6. Ben şāh-naẓar rind [ü] gedā aña direm ki
Nergis gibi yüz tuṭmaya s̄im ü zere cānā

251. 35^a **Bākī** [Bākī]. Sabahattin Küçük, a.g.e., s. 72-73, G. 1.

1b Minnet mi ḳalur mihr [ü] mehe envere cānā: Minnet mi ḳalur mihr-i ziyā-güstere cānā D.

3a “ḳala” kelimesinden sonra küçük harflerle “ḳalur” yazılmıştır.

4 Divanda bu beytin yerine aynı numarada başka bir beyit bulunmaktadır:

4. Sen seng-dilüñ şol ki derünında yir eyler
‘ Ālemde hemān sikke kazar mermere cānā

6a rind [ü] gedā: rind-i cihān D.

6b yüz: göz D./ tuṭmaya: dikmeye D.

7. Tūṭī gibi hoş nüktele öğretti zebānuñ

Bāḳī gibi üstād-ı sūḥan-pervere cānā

8. Redd olmaz o leblerden olan tırma du‘ā kııl

Dārā-yı cihān Şāh-ı Ferīdün-fere cānā

252.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bi’İllāh ey dīde benüm ‘aynımı ḳande gördüñ

Bu ḳadar yaş geçürdüñ bu ḳadar dem sürdüñ

253.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ey gönül a‘yān-ı devlet içre himmet ḳalmadı

Kimden umarsın kerem ehl-i mürüvvet ḳalmadı

2. Nefes nefsi olmuş ‘ālem her biri ḥayretdedür

Kimseden [hiç] kimseye dermān u tākāt ḳalmadı

3. Ey dirīgā bāb-ı iḥsānuñ ḳapusın açdılar

Zikri ḥayr olsun diyü şāḥib-sa‘ādet ḳalmadı

252. 35^a **Beyt** [Derviş-zāde Kadı Bezmî]. Aysun Sungurhan Eydurhan, *Kınalızāde Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş-şu‘arā I*, KTB, E-Kitap, s. 174. Bu beytin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Derviş-zāde Kadı Bezmî (Bezmî-i Diger)’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

<http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7223>

253. 35^a **Bāḳī** [Bāḳī]. Sabahattin Küçük, a.g.e., s.310-311, G. 542.

2a Nefes: Nefse D./ olmuş: oldı D./ biri: kişi D.

2b dermān u tākāt: dermāna tākāt D.

3a bāb-ı iḥsānuñ: luṭf u iḥsānuñ D./ açdılar: yaptılar D.

3b diyü: dinür D.

4a āḥir zamān: şāḥib-ḳırān D.

4b Çün: Kim D.

5a ola: oh D.

4. Gel zühür it kıandasın ey Mehdi-i āhir zamān
Çün cihānda zāhir olmaduğ ‘ alāmet kıalmadı
5. Cāhil [ü] nā-dān ola gör ister iseñ mertebe
Kim kemāl ehline **Bākı** şimdi rağbet kıalmadı
[35^b]

254.

Mef‘ülü Mefā‘İlü Mefā‘İlü Fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Nüş-ı leb-i la‘ lüñ mül-i hamrāya değişmem
Ey şūh-ı cihānum
Keyfiyyetini sāğar-ı şahbāya değişmem
Bezm içre nihānum
2. Bu nazm-ı güher-bār ile yektā-yı şadefsin
Yok mişl u nazırüñ
Dürr-i sühanuñ mevcini deryāya değişmem
Ey tāze zebānum
3. Cān u dile ol kākül-i hoş-bū muatıtar
Şān müşk-i Hıoten’dür
Gisūlaruñı ‘ anber-i sārāya deđişmem
Ey ‘ūd-ı dühānum

[35^b] **Müstezādāt**

254. 35^b **Müstezād-ı Fenni-Hasib** [Fenni-Hasib]. Hacı İbrahim Demirkazık’ın hazırlamış olduğu *Divān*’ da bulunmamaktadır. Manzume, Fenni’nin gazeline Hasib’in eklemesiyle oluşturulmuştur. Gazel kısmının üzerinde Fenni’nin, ek kısmında da Hasib’in mahlası bulunmaktadır.

4. Mıř ıçre zühür eylese Yūsuf-ı Şānī
Ken‘ān-ı ‘ Arab’da
Meh-i ʔal‘ atüni hüsni Züleyhā’ya değişmem
Ey şems-i cihānum

5. Şi‘ rüñ ile çün ğonce-i rengin edāsın
Bi’llāh **Hāsibā**
Fennī gibi bñ bülbül-i şeydāya değişmem
Ğuş eyle figānum

255.

Mef‘ülü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. La‘l-i lebüni bāde-i hamrāya değişmem
Ey mest-i civānum
Ruhsāruñı berg-i gül-i ra‘ nāya değişmem
Ey ğonce dehānum
2. Pür-tāb ider şu‘ le-i hüsñüñ bu cihānı
Ey zülf-i sehābum
Vechüñi hele mäh-ı şebārāya değişmem
Ey mihr-i cihānum
3. Bü’bü’leri şem‘ eyledüm müşk-i Hıten’da
Āh ‘üde degül ben
Ğisūlaruñı ‘ anber-i sārāya deęişmem
Ğoğdursaña cānum

255. 35^b Müstezād-ı Hāsib [Hāsib].

4. Sāyeñde senüñ zevk idelüm gāhī ḥarām it
Ey kām̄eti mevzūn
Ḳaddūñi senüñ ‘ar‘ ar-ı bālāya deġiřmem
Ey serv-i revānum
5. Ehl-i sūḥan iġre dimiř ol nazm **Ḥasībā**
Ey ‘aķil u ‘ārif
Fennī gibi bīñ šā‘ ir-i dānāya deġiřmem
Yoķ bunda yalanum

256.

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

Remel++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Ḥabbezā ḥāne ḥoř ṭarḥ-ı meserret-baḥşā
Beyt-i šā‘ ir gibi ma‘ mūr diyenindür (?) ḥaķķā
2. Şāḥibidür o sūḥan-ver ki zemīn-i nazma
Olmaz anuñ gibi ṭarḥ-efgen-i bünyān edā
3. Olur ol beyt-i dilārāya bu mışra‘ -i tāriḥ
Ḥānesin cedd ile yapdurdı Celālī Mollā

256. 35^b **Ṭāriḥ-i Ḥāne-i Mā** [?]. 1190.

[36^a]

257.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Būs-ı dehenüñ biñ dürr-i yektāya değiřmem

Ey ğonce dehānum

Bir kerre bilüñ ğoçmağı dünyāya değişmem

Ey tāze civānum

2. Būsende olan ğande ile ' işve ki vardur

' Ālemde bulunmaz

Reftār-ı ser-efrāzuñı ŧübāya değişmem

Ey serv-i revānum

3. Bir kerre seni sīne sīne bend iden ' āřık

Tā ğaşre dek olmaz

Ēüftāruñı biñ ŧüŧi-i ğüyāya değişmem

Yok böyle nālānum

4. Mışr ile Ēaleb genci-bağş eylese ' uřřāk

Bir müyuñı ancāk

şad-rağme-i Keyğüsrev-i Dārā'ya değişmem

Ey řāh-ı cihānum

5. Sen āfet-i devrāna naşir olmaz efendüm

Ēāyetle begendüm

Bil kim seni biñ dilber-i ra' nāya değişmem

Ey rüğ-ı revānum

6. ‘Älemde bahâ olmaz efendüm sañâ aşlâ

Ey dilber-i ra‘ nâ

Şîrîn’e degül Züleyhâ’ya degişmem

Ey Yūsuf-ı Şānim

7. Eş‘ arumı görüp didi ol ruḥları şāfum

Yok bunda ḥilāfum

Ṭab‘ uñı senüñ Nābî-i dānāya degişmem

Ey **Lutfî** sūḥan-dānum

258.

Mef‘ ūlü Mefā‘ ĩlü Mefā‘ ĩlü Fe‘ ūlün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Cānâ seni ser-ḥalkâ-i ḥübānda dimiş var

Dilberlendür kesi

Āşüfte-dimāğ meh-rüyānda dimiş var

Serverlendür kesi

2. Dendān-ı dürr-i pākine bir dürlü söz olmaz

Ey rûḥ-ı muşavver

Ammâ lebüñe la‘ l-i bedaḥşānda dimiş var

Aḥmerlendür kesi

3. Ebrūlaruñı gerçi hilāldür didilerse

Erbāb-ı maḥabbet

Ruḥsāruñı ḥürşîd-i dıraḥşānda dimiş var

Envārlandur kesi

4. Zülfi siyehüñ haqqına hiç kı̄l u kâl yok
Efvâh-ı ricâlde
Gîsü-yı girih-gîrüne reyhânda dimiş var
Beñzerlendür kesi

5. Vuşlat-zede dirlerse revānuñ kimi câ'iz
Lâkin kimide
Zihni seni âzâde-i hicrânda dimiş var
Kemterlendür kesi

[36^b]

259.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1. Bend-i zülfüñ dilberâ tıfl-ı dile cân ağladur
2. Hey ne qalbi qaradur kâfir müselmân ağladur
3. Hün-ı çeşmüñ her kime hışm ile kılsa bir nigâh
4. Zerrece tâkat komaz bî-şabr u imkân ağladur

II

1. Ben helâk oldum direm hiç saña söz kâr eylemez
2. Bir su'âl it gamzeler itdügin inkâr eylemez
3. Kulına zulmı haqîkat ehli hünkâr eylemez

[36^b] **Murabba'ât-ı 'Âşık 'Ömer**

259. 36^b **Murabba-ı 'Âşık 'Ömer** ['Âşık 'Ömer]. Yakup Karasoy; Orhan Yavuz, *Âşık Ömer Divanı*, Konya: İnci Ofset, 2010, s. 177, Mnz. 254.

I. 1a tıfl-ı dile cân: tıfl-ı dil ü cân D.

I. 1b qalbi qaradur kâfir: qalbi kara kâfirdür D.

I. 1c Hün-ı çeşmüñ: Hünî çeşmüñ D./ kime: gice D.

II. 1a hiç: de D.

II. 1c ehli hünkâr: ehl-i hünkâr D.

III. 1a deñlü: rütbe D.

V. 1a gögim: n'eyleyim D.

V. 1c: cevr-i dün: çarh-ı dün D.

4. Ağladursa ‘ aşığı hercāyi cānān ağladur

III

1. Her ne deñlü eyleseñ ben hāke istignā yine
2. Her huşūşda razıdur senden dil-i şeydā yine
3. Kākülün elden bırakmaz gönlümi ammā yine
4. Hāl-i ruhsāruñ ider hātır perīşān ağladur

IV

1. Şiddet-i cevrünle ey dilber bahārum şolmada
2. Fürkatünle lāleveş hūn ile bağrum tılmada
3. Luţfuña qahruñ senün gitdükçe gālib olmada
4. Şefkatün az güldür[ür] cevrün firāvān ağladur

V

1. Tali‘ im yok gögüm şeb-gün-ı bahtum ser-nigün
2. Yaş yirine iki dīdemden revān olmağda hūn
3. Ğam degül ‘ Āşık ‘ Ömer [kim] ‘ ādetidür cevr-i dūn
4. Bir murāda irgürünce ādeme qān ağladur

260.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Hezec+ --- / + --- / + --- / + ---

1. Senün ey lāle-ruḥ dāğ-ı gamuñ cānumda qalmışdur
Hayāl-i serv-қaddün çeşm-i giryānumda qalmışdur
2. Dil-i mecrūḥuma bir demde bir şemşir içürmişdün
Henüz dādı dimāğ-ı cān-ı sūzānumda qalmışdur
3. Yaқılmışdur vucūdum şehri gerçi seng-i miḥnetle
Ümīd-i künc-i vaşluñ qalb-i vīrānumda qalmışdur

260. 36^b Ğamī [Ğamī].

4. Degüldür şerhalar s̄inemde çār-pençe şeklinde
Senüñ dest-i ğamuñdur gir̄bānumda almışdur
5. Ğamī' nün derd-i hicrānla olmuşdur işi fānī
Hemān bāi-kerem devletlü sulānumda almışdur

261.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

I

1. ' Ārızuñ ğülzārına bu ğonce-i ter imrenür
2. Leblerüñ rengine hem yāūt-ı amer imrenür
3. Sükker-i cān-bāşına dil-teşnedür āb-ı hayāt
4. āmetüñ bālāsına serv [ü] şanavber imrenür

II

1. Lezzet-i dīdārına dil-teşnedür ins ile cān
2. Leblerüñden kām kām bulur hayāt-ı cāvidān
3. Velvele-ārādur ğüsnüñ zühre-i řu-ı cihān
4. Saña ' ařıklar dūr-ā-dürsun ğüzeller imrenür

III

1. Olamaz ' ālemde bir sen gibi şu-ı dil-nüvāz
2. Vech-i pāküñ penbenden ter-sīm-i ğālīřden beyāz

261. 36^b ' Āřık ' Ömer [' Āřık ' Ömer]. Yakup Karasoy; Orhan Yavuz, a.g.e., s. 184, Mnz. 276.

I. 1a bu ğonce-i ter: berg-i ğül-i ter D.

I. 1b Leblerüñ rengine hem yāūt-ı amer imrenür: Leblerinin rengine yāūt-ı amer imrenür D.

II. 1a dil-teşnedür ins ile cān: dil teşnedür hep ins ü cān D.

II. 1b kām kām: būs alan D.

II. 1c Velvele-ārādur ğüsnüñ zühre-i řu-ı cihān: Velvele-ārādur ' ařkuñ dehre ey řu-ı cihān D.

III. 1b Vech-i pāküñ penbenden ter-sīm-i ğālīřden beyāz: Vech-i pākinse ğabībim sīm-i ğālīřdür beyāz D.

IV. 1c Hayret üzre baş şalarlar ğamzeñ eyler iltiyām: Hayret üzre baş şalar ' izzetle eyler iltiyām D.

V. 1b lufen tekellüm: luf u tekellüm D.

3. Baş egüp eyler tevāzu‘ yüz sürüp eyler niyāz
4. Gerden-i kāfūruña zülf-i mu‘ anber imrenür

IV

1. Ne demür yürekli egri yüzlidür kim şubḥ u şām
2. Görse refṭāruñ ser-i kūyuñda serv-i hoş-ḥırām
3. Ḥayret üzre baş şalarlar ğamzeñ-azze eyler iltiyām
4. Şoḳınur ince kemer bendine ḥançer(e) imrenür

V

1. ‘Ömer’i bir kez vişālūñle tana‘‘um eyleseñ
2. Ḥāṭırın alsañ ele luṭfen tekellüm eyleseñ
3. Nuṭḡa gelseñ ṭuṭı dillerle tebessüm eyleseñ
4. Cünbiş-i eṭvāriña mihr-i münevver imrenür

[37^a]

262.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1. Ey perī şeklin benī ādem de dirsem el virür
2. Ādem ammā mişli yoḡ ‘ālem de dirsem el virür
3. Bir kerem-kānı mürüvvet şaḥibi cānānesin
4. Ben bu ṭarz ile saña ḥātem de dirsem el virür

262. 37^a ‘**Āşık ‘Ömer** [‘Āşık ‘Ömer]. Yakup Karasoy; Orhan Yavuz, a.g.e., s. 164, Mnz. 209.

II. 1a Ṭālī‘ üñ burc-ı eseddür: Kākülün burc-ı esed bir D.

IV. 1a Yoluna cānlar fedā cānān imişsin ey civān: Ne gönüller uğrusu fettān imişsin ey civān D.

IV. 1b Görmedüm bir sen gibi ‘ālemde: Bulmadım ‘ālemde bir sen gibi D.

IV. 1c mürde-dil ‘uşşāḡa: mürde-i sad sāle D.

V. 1b ol: ben D.

V. 1c bu: ben D.

V. 1d pür-: bir D.

II

1. Tāli' ũñ burc-1 eseddür ş̄ir-i ğarrādur özüñ
2. Giceñi Qadr eylemiş Hakk' ıyd-1 ekberũñ
3. Ğamzeler dökmiş hadengũñ qaşd-1 cān eyler gözũñ
4. Ey kemān-eburũ saña Rüstem de dirsem el virür

III

1. Kākũl-i müşkĩnũñ boyun alan ' anber didi
2. Seyr idenler kām̄et-i mevzũña ' ar' ar didi
3. Derd-i rũyuñda ' arq-1 kemer gül-āb-1 ter didi
4. Çın seher düşmiş güle şeb-nem de dirsem el virür

IV

1. Yoluña cānlar fedā cānān imişsin ey civān
2. Görmedũm bir sen gibi ' ālemde şũh-1 nev-civān
3. Her kelāmuñ murde-dil ' uşşāka eyler başş-1 cān
4. Nuṭq-1 pākũñ ' İsa-1 Meryem de dirsem el virür

V

1. Derd-mendũndür esĩrũndür [girer] yok araya
2. Hāṭırın şındırma āzār etme ol bĩ-çāreye
3. Hıdmet-i ' aşkuñda bu ' Āşık ' Ōmer āvāreye
4. ' Aklı yok pür-vālih ü sersem de dirsem el virür

263.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1. Raḥmuñ ey dilber dil-i nālāna olmuş olmamış
2. Cān saña meyl itdi meylüñ cāna olmuş olmamış
3. Şimdilik ' aşık saña gökden yağar yerden biter
4. Hācetüñ mi ben gedā divāne olmuş olmamış

II

1. Dilberā ögmiş yaratmış seni Hāllāk-ı ezel
2. Kimseye raḥm eylemezsin yüri hey ğarrā güzel
3. Şem' -i ruḥsāruña hiçbir vech ile yaklaşmaz el
4. Tūtalım ' ālem kamu pervāne olmuş olmamış

III

1. Yıkma ḳalbim ḥānesin ey dilber-i ' ālī-himem
2. Hātır-ı maḥzūnı şād it bir baña olsun dimem
3. Cānuma ḥayfuñ gelür hic gönüm için ğam yimem
4. Devletüñde bir ḳaşr-ı vīrāne olmuş olmamış

263. 37^a ' Āşık ' Ömer [' Āşık ' Ömer]. Yakup Karasoy; Orhan Yavuz, a.g.e., s. 288, Mnz. 617. Bu murabba' divanda 5 bent olup mecmuada olmayan bent divandaki bent numarasıyla şu şekildedir:

III

1. Hayli demdür firkat ü hicrindeyim ey sīm-ter
2. Cevr ü kahrınla sararıp solmuşum mānend-i zer
3. Cāna geçti kirpiğin okları gamzen bī-ḥaber
4. Ona isnād eylemem mestāne olmuş olmamış

I. 1c Şimdilik ' aşık saña gökden yağar yerden biter: Şimdilik gökden yağar yerden biter ' aşık saña D.

II. 1a Hāllāk-ı ezel: Hāḳ ' azze ve cel D.

II. 1b Kimseye raḥm eylemezsin yüri hey ğarrā güzel: Kimseye ādem dimezsın lākin ey ğarrā güzel D.

III. 1b bir: ben D.

III. 1c ḥayfuñ: ḥavfım D.

III. 1d bir ḳaşr-ı vīrāne: ḳaşır-ı dil vīrāne D.

IV. 1a el: cān D.

IV. 1b Bu: Yā D.

IV. 1c şulu şeftālüler vir: şulu şeftālü virmen D.

IV. 1d Hāstadur gönüm: Hāsta gönüme D.

IV

1. Dir ki bu ‘Āşık ‘Ömer vaşluña el virmez dilek
 2. Bu firāk endişesin çeksün mi cānum haşre dek
 3. Bāğ-ı hüsnünden şulu şeftälüler vir ey melek
 4. Hastadur gönlüm kıpar bir dāne olmuş olmamış
- [37^b]

264.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Ey ‘Ömer mecnūn ‘Ömer bī-zār ‘Ömer ‘Āşık ‘Ömer
2. Ey cihānda kimseye hem bī-zarar ‘Āşık ‘Ömer
3. Naḥv [u] şarf mantık ma‘ānī cümlesi oldu beyān

264. 37^b ‘Āşık ‘Ömer [‘Āşık ‘Ömer]. Yakup Karasoy; Orhan Yavuz, a.g.e., s. 155, Mnz. 177. Bu murabba‘ divanda 6 bent olup mecmuada olmayan bentler divandaki bent numaralarına şu şekildedir:

III

1. Elde bāde dilde hū sultān-ı ‘aşkımdur ulu
2. Şerr-i şeytān hıfz-ı düşmān cümlemiz ağlar kamu
3. Evveli hū āhiri hū bir dahı mahşerde hū
4. Terk-i dünyā oldu seyyāh ser-be-ser ‘Āşık ‘Ömer

V

1. ‘Ālemin sevdāsın Allāh başıma tāt eyleme
2. Defter-i takvādan Allāh bizi ihrāc eyleme
3. Tālib-i dünyā degül nā-merde muhtāc eyleme
4. İstemez yā Rabbenā çok sīm ü zer ‘Āşık ‘Ömer

I. 1b Ey: Bu D./ hem: hiç D.

I. 1c Naḥv [u] şarf: Şarf [u] naḥv D.

I. 1d tefsīr hem-durur: hem tefsīr ider D.

II. 1a cesed: meded D.

II. 1c şübhemiz: şüphesiz D.

II. 1c Mana: قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ: “De ki: ‘O Allah’tır, birdir.’” Kur’ān-ı Kerīm: İhlās Sūresi 1. ayet.

III. 1b bil sa‘ādetde[n]: bu cemā‘ atden D.

III. 1c dīvānlar şaḥşın: dīvān nüshāsın D.

III. 1d Terkibe terkib kıtar ‘Āşık ‘Ömer: Türkice çok dürlü ma‘nālar yazar ‘Āşık ‘Ömer D. / Vezin bozuk.

IV. 1b Kılalum: Edelim D.

İdelüm: cümleten D.

IV. 1c Haşbeten-li’llah: Haşyeten li’llāh D.

IV. 1d dem şorar: her sefer D.

4. Āyet-i Fūrs ile tefsīr hem-durur ‘ Āşık ‘ Ömer

II

1. Yâ İlāhī bu vucūdum yandı kül oldu cesed
2. Lem-yezel lemmā yezelsün tā kıyāmet tā ebed
3. Birliğüne şübhemiz yok قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
4. Zikr iderler ins ü cin şems ü kamer ‘ Āşık ‘ Ömer

III

1. Zāhidā şor kim fenāda tāc-ı devletde[n] nedür
2. Mescide gir kıl ‘ ibādet bil sa‘ ādetde[n] nedür
3. Dinle dīvānlar şahşın [gör] ‘ ilm-i hikmetde[n] nedür
4. Terkibe terkib kıtar ‘ Āşık ‘ Ömer

IV

1. Ey haberdār olmayan gel idelüm Allāh için
2. Kılalum Hakk’a niyāzı Hakk Habibu’l-lāh için
3. Bu ‘ Ömer manşıbı neyler Hasbeten-li’llāh için
4. Kāfire eyler gazālar dem şorar ‘ Āşık ‘ Ömer

265.

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Şehā işigün taht-ı Süleymān’a değışmem
Tarf-ı hurremün milket-i ‘ Oşmān’a değışmem
2. Müşgīn saçuñı sünbüle Hind iline halün
Yaķūt lebüñi la‘ l-i bedaşşāna değışmem
3. Şūfī beni sen hānķaha eyleme da‘ vet
Kim terk idüben meykede-i hāna değışmem

265. 37^b **Ķudsī** [Ķudsī].

4. Rif atdeyüm ol servüñ ayağuna düşelden
Hâk-ı kademüñ efser-i hâkâna değışmem
5. **Ḳudsî** yine meyl itdi gönül bir şeh-i hüsne
Ḳulluğın anuñ Hüsrev-i devrâna değışmem

266.

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

I

1. Sen seni şanma melîl ey dil bütün dünyâ melîl
2. Geldiler dünyâya çün Âdem zelîl Havvâ melîl
3. Herkesi kılmâkdadır bir hâl ile sevdâ melîl
4. İntizâr üzre qalupdur cennet ü havrâ melîl

II

1. Her şükûf ile derûnum bâğı hoş-şöhrettedür
2. Lâle bağrın dâğ yakmış âteşin şürettedür
3. Goncanuñ ağızı açık qalmış 'aceb hayrettedür
4. Gülşen-i fûrkatde inler bülbül-i şeydâ melîl

266. 37^b 'Âşık 'Ömer ['Âşık 'Ömer]. Yakup Karasoy; Orhan Yavuz, a.g.e., s. 353, Mnz. 820. Bu murabba' divanda 5 bent olup mecmuada olmayan bent divandaki bent numarasıyla şu şekildedir:

III

1. Var mı görmüş hâb-ı gâmda âşıkın uyandığın
2. Aşk zencîrin çeken dîvânenin uslandığın
3. Bezimde şem' in görüp başında otlar yandığın
4. Üstüne perler yakar pervâne-i pervâ melîl

I. 1c kılmâkdadır bir hâl ile: bir hâl ile kılmâkdadır D.

II. 1a derûnım bâğı: derûn-ı bâğ D.

III. 1b ammâ ki bu: ammâ yine D.

IV. 1a defterinde kâf u nûn: defterindeki fûnün D.

IV. 1b Besbelli noqtadur cümle defâtirde yekûn: Belli bir noқта durur bunca defâtire yekûn D.

IV. 1c Gör: Kim D.

IV. 1d ağıdı yedi: akl u yedi D.

III

1. Fāl açup bāb-ı elemde ḥasb-i ḥālüm söyledüm
2. Söyledüm ammā ki bu dīvāne gönlüm egledüm
3. ‘Aşķ vādīsın bugün ‘ibretle seyrān eyledüm
4. Baǵdum ol Mecnūn ser-gerdān gezer Leylā melīl

IV

1. Ey ‘Ömer var mı bu ḥikmet defterinde kāf u nūn
2. Besbelli noǵtadur cümle defātirde yekūn
3. Gör nice şābit olupdur ‘aǵl-ı küldē[n] kāf u nūn
4. İrmedi ‘aǵluñ aña aǵdı yedi deryā melīl

[38^a]

267.

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

1. Bize nisbet ol perī yārāna gerdān emdirür
2. Müstaḥiķi var iken nādāna gerdān emdirür
3. Çok naşīḥat eyledüm ḥiç pendimi gūş eylemez
4. Ǵadr u ǵıymet bilmeyen ḥayvāne gerdān emdirür

II

1. Didüm emdürme yiter aǵyāra cānā sen lebūñ
2. Söz ǵabūl itmezsūñ aşlā meşrebūñ kim meşrebūñ
3. Müselmāna nef‘i yoǵdur kāfir-i bī-mezhebūñ
4. Merdüm ādem vār iken Keyvān’a gerdān emdirür

267. 38^a ‘Aşık ‘Ömer [‘Aşık ‘Ömer]. Yakup Karasoy; Orhan Yavuz, a.g.e., s. 185, Mnz. 279. Bu murabba‘ divanda 4 bent olup 1. Bent dışında kalan 4 bent divanda tamamen farklıdır. Divanda yer alan murabba‘ ekler kısmında verilmiştir.

III

1. Kimseye baş egmez iken serv-i kıadd bu ana dek
2. Çok ebālīse musaḥḥar oldu ol sīmā-melek
3. Nuḳre-i dūnyāya ṭāleb bilmez ol nān u nemek
4. La‘ nla merdūd olan şeyṭāna gerdān emdirür

IV

1. Ekşeri mey-ḥor olubdur şimdi ‘aşruñ dilberi
2. Bir ayağıyla yağılur serv-mānend ol perī
3. Şayd olurlar bir işāretle civānuñ ekşeri
4. Bir kadeḥ bāde için çingāna gerdān emdirür

V

1. Kā’ilüm ayağını öpmege anuñ ey ‘Ömer
2. İştīyāk-ı ḥasret eylese zehr-i kātilden beter
3. Bāde-i ağıār ile ser-ḥoş olur sīm-ber
4. Kendüni teslīm ider mestāne gerdān emdirür

268.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1. Çün koyup gitdüñ beni nā-mihribānum tizce gel
2. Şāğ isen ir menzile eglenme cānum tizce gel
3. Cān cesedde tırmaz āhir ten mezār içre girer
4. Qabr-i gamda qalmayam rūḥ-ı revānum tizce gel

II

1. Añsızın leylā qoparduñ başuma gavgāları
2. Virmesün Hāq kimseye ben çekdigüm sevdāları
3. Ağlayup gezmekdeyüm aḥşāma dek şahrāları
4. Olmadan mecnūn gibi tığlar mekānum tizce gel

III

1. Ey perī vaşluñla mesrūr olduğum demler xanı
2. Böyle ummazdum ki devrān ayıra benden seni
3. Ey Muhammed şāhum āteşlere yandurduñ beni
4. Qalmanı şabrum meded ārām-ı cānum tizce gel

268. 38^a 'Āşık 'Ömer ['Āşık 'Ömer]. Yakup Karasoy; Orhan Yavuz, a.g.e., s. 352, Mnz. 817. Bu murabba' divanda 5 bent olup mecmuada olmayan bent divandaki bent numarasıyla şu şekildedir:

II

1. Firkatinle ey perī āhım fenāyı yandırır
2. Cismimi üryān eder tāc u kabāyı yandırır
3. Çarhı dokuz dolandır heft semāyı yandırır
4. Dahı çıkmadan yetiş arşa figānım tezce gel

I. 1c Cān cesedde tırmaz āhir ten mezār içre girer: Cān cesetten çıkıcak derler mezār içre girer D.

II. 1a Añsızın: Aşkın ey D./ qoparduñ: kopardı D.

II. 1c Ağlayup gezmekdeyüm aḥşāma dek şahrāları: Gündüzün akşāma dek gezmekteyim sahrāları D.

III. 1c Ey Muhammed şāhım āteşlere yandurduñ beni: Ey güzeller şāhı aşkın nārına yaktın beni D.

IV. 1a Cān olan 'Āşık 'Ömer: Ey 'Ömer 'aşık olan D.

IV. 1b Dertlüyem 'ayb olmasun bī-çāre: Dertlidir yā n'eylesin derdine D.

IV

1. Cān olan ‘Āşık ‘Ömer elbette cānān arzūlar
 2. Dertlüyem ‘ayb olmasun bī-çāre dermān arzūlar
 3. Gözlerüm yollarda aldı vaşluñı cān arzūlar
 4. ‘Arz-ı dīdār eyle ey şūh-ı cihānum tizce gel
- [38^b]

269.

11’li Hece Ölçüsü

1. Ol benüm efendüm nāzlı dildāruñ
Serv[i] addi ince beli uyundur
Billūr gerdānına dökölmiş yārūñ
Naşı siyāh zūlf teli uyundur
2. Hūrī ‘işvesine ılmān revişler
Tuı üftārına umri ülüşler
Yāūt leblerine dürdāne dişler
Gonçe feme bülbul dili uyundur

[38^b] **Murabba‘āt-ı Gevherī**

269. 38^b **Gevherī** [Gevherī]. Şükrü Elçin, *Gevherī Divanı: İnceleme-Metin-Dizin-Bibliyografya (Düzeltilmiş ve Eklemeler Yapılmış II. Baskı)* Ankara, AKM Yayınları, 1998, s. 378, Mnz. 527.

Bu koşma divanda 5 dörtlük olup mecmuada olmayan dörtlük divandaki dörtlük numarasıyla şu şekildedir:

3. Zerrīn cāme içre ol sīm-beden
Ebru hīlāl rüyi hurşid-i ahsen
Miyān-ı ruhleri top top yāsemen
Etrāfında ahmer üşü uygundur

2b üftārına: üftār ile D.

2c leblerine: lebler ile D.

3a hüsünde: aıtına D.

3b Nūrun-‘alā-nūr: Nūr-i Ali nur D.

3c zīr-nişāne kemer: zer-nişan kemere D.

3d Ser-i tīga: Tīg-i surha D.

4a tīg: tīr D.

4b Nīgāh-ı ‘işvesi: Nīgāhı āşūbe D.

4b mestāne: fettāne D.

3. Micmer-i hüsünde hâl-i ‘ anberi
Nûrun-‘ alâ-nûrdur destâr-ı seri
Zîr-nişâne kemer elmas hançeri
Ser-i tîga hûnî eli uyğundur

4. Çeşm-i cellâdları tîg-i müjgâne
Nigâh-ı ‘ işvesi [o] ğamze mestâne
Ol benüm efendüm şâh-ı hûbâna
Bu **Gevherî** gedâ kulu uyğundur

270.

11’li Hece Ölçüsü

1. ‘ Āfiyet bu ‘ aşkuñ sinem yaşardı
Şanurlar yârelerüm em em üstüne
Feryādum işiden ‘ aqlın şaşırđı
Gıtdi hurrem geldi ğam ğam üstüne

2. Bir dilbere mâ’ il oldum özümden
O da biraz olmuş benüm sözümden
Hiç ellerüm gitmez oldu gözümden
Dâ’ im aqmaqdadur nem nem üstüne

3. Güzellerden vefâ gitdi nâz qaldı
Yandı ciger kebâb oldu köz qaldı
Kişi-zâde bu zamânda az qaldı
Şimdi toğmaqdadur ğam ğam üstüne

270. 38^b **Gevherî** [Gevherî]. Şükrü Elçin, a.g.e., s. 70, Mnz. 72. Divanda yer alan koşma ile mecmuada yer alan koşma arasında ciddi farklar olduğundan dolayı divanda yer alan koşma ekler kısmında verilmiştir.

4. **Gevheri** ider zamāna kemdür
Diñle imdi ‘aşıklar a‘zamdur
Bir günüm şadanlık beş günüm ğamdur
Dünyāda sürülmez dem dem üstüne

271.

8’li Hece Ölçüsü

1. ‘Aziz başuñ için şāhum
Yiter nāz itme nāzlanma
İrer bir gün saña āhum
Yiter nāz itme nāzlanma
2. Ğamuñla meskenüm ā‘rāf
Helāk oldum qanı inşāf
Bu midur ‘aşığa elṭāf
Yiter nāz itme nāzlanma
3. Güzel gel olma her cāyı
Severseñ yüce Mevlā’yı
Bilürsen fānī dünyāyı
Yiter nāz itme nāzlanma
4. Cefālar ‘aqlumı aldı
Bizi ferdālara şaldı
Göñül şabr itmeden qaldı
Yiter nāz itme nāzlanma

271. 38^b **Gevheri** [Gevheri]. Bu semâî Şükrü Elçin’in hazırlamış olduğu *Gevheri Divanı*’nda bulunmamaktadır.

5. Tolanur **Gevheri** bāyūñ
Göre terk itdi aḥbābuñ
Ḥasūde irmeye ābuñ
Yiter nāz itme nāzlanma
[39^a]

272.

11'li Hece Ölçüsü

1. Bugün ben ḥūblaruñ şāhını gördüm
Geyinmiş kuşanmış al ḥārelenmiş
Ayağı toprağına yüzüm sürdüm
Didi derdimendüm bi-çārelenmiş
2. Dā'im şükr iderüz Ğanī Raḥmān'a
Neler iḥsān ider za'if insāna
Ḥāl-i hindūları beyāz gerdāna
Rūyına zīnet virüp meh-pārelenmiş
3. Billsün ḥüsnini seyr iden meftūn
Ey fitne-i zamān şāḥib-i efsūn
Pīr 'adū-yı rāğīb nā-ḥayr-ı mel'ūn
Şem' -i ruḥsārına pervānelelenmiş
4. Ta'n ider meh yüzüñ māh-tāba
Yiter müjgānların kaşd ider cāna
Gevheri dir aşlā bağılmaz insāna
Şāyed ki ḥüsnüñe garrānelelenmiş

272. 39^a **Gevheri** [Gevheri]. Şükrü Elçin, a.g.e., s. 410, Mnz. 571.
Ic toprağına yüzüm: tozuna yüzümü D.
Bu koşmanın ilk dörtlüğü dışında divandaki koşma ile arasında bir benzerlik bulunmamaktadır.
Divanda yer alan şiir ekler kısmındadır.

273.

8'li Hece Ölçüsü

1. Bugün cānānı seyr itdim

Gezer nāzlanı nāzlanı

Nihāl-i çeşm-i āhūsın

Süzer nāzlanı nāzlanı

2. Baña teslīm idüp kendün

Emerdüm lebleri kıandın

Şadefveş sīnesi bendin

Çözer nāzlanı nāzlanı

3. Olanlar rüy-ı hayrānı

Virür cismine cānı

Dil-i 'uşşāk-ı nālānı

Ezer nāzlanı nāzlanı

4. Kaçan kim çıksa dīvāna

Gelür üftāde kıurbāna

Hadeng-i ğamzesi[n] cāna

Dizer nāzlanı nāzlanı

5. Berāt-ı vuşlat imzāsın

Çeker ebrūsı tuğrāsın

Kuluñ **Gevherī** imlāsın

Yazar nāzlanı nāzlanı

273. 39^a **Gevherī** [Gevherī]. Şükrü Elçin, a.g.e., s. 477-478, Mnz. 667.

2b Emerdüm: Emeydüm D.

3b Virür cismine cānı: Verirler cism ile cānı D.

5c Kuluñ: Kulu D.

1. Nişân itdi dil u cānı
 aşuñ cāna nişāncıdur
 Döker bī-hūde o cānı
  Aceb amzeñ ziyāncıdur
2. İder uşşā[1] addın am
 Gerek Zāl u gerek Rüstem
 aşı yāyın eker her dem
 Mūjeñ üstād kemāncıdur
3. Nedür bu eşm-i fettāne
 Teāfūl österür cāne
 Baar bī-āne bī-āne
 Şanasın kim yabāncıdur
4. Metā -ı üsnūne cānā
 Bucaındur cihān-ārā
 Bu ıtāl anerūñ ūyā
 Ara yirde miyāncıdur

274. 39^a **Gevheri** [Gevheri]. Şükrü Elin, a.g.e., s. 534-535, Mnz. 749.

1c cānı: kanı D.

2b Gerek Zāl u gerek Rüstem: Eer Zāl ol eer Rüstem D.

2c aşı: kurar D.

2d Mūjeñ: aşın D.

3a Nedür ol eşm-i mestāne: Nedir bu eşm-i fettāne D.

3d kim: ki D.

4a üsnūne cānā: üsn ile hālā D.

4b -ārā: a'la D.

4c Bu ıtāl: Ok-man D.

5b Hezārān derd var her āh: Hezar yemin ider her āh D.

5. Henūz olduđ dilā āgāh
Hezārān derd var her gāh
İnānma(m) **Gevherī** Bi'llāh
Güzeller hep yalāncıdur
[39^b]

275.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

I

1. Yola girdüm ki gider şāh-ı cihānum diyerek
2. Ben de dūnbāline düşdüm yegni ḥānum diyerek
3. Kānkı mey-ḥāneye 'azmūñ yine cānum diyerek
4. *Yarı açdum açıl ey ḡonce dehānum diyerek*
5. *Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek*

II

1. Gelse bir dem o perī meclis-i 'ıyş u nūşa
2. Meveveş şevḳ-ı kenār ile baḳayduñ cūşa
3. Kādd kemer oldu alup yār-ı belāsın dūşa
4. *Ah bir kerre meyānını alup aḡūşa*
5. *Sīneye çeksem o sīmīn teni cānum diyerek*

[39^b] **Taḥmīsāt**

275. 39^b **Ġazel-i Nābī Taḥmīs-i Vehbī** [Seyyid Vehbī]. Hamit Dikmen, a.g.e., s. 496, T. 12.

Divandaki başlık: **Taḥmīs-i Ġazel-i Nābī**

I. 1a Yola girdüm: Yolda gördi D.

I. 1b yegni: belī D.

II. 1b baḳayduñ: teb' idüñ D.

II. 1c yār: bār D.

III. 1c elin: elüñ D.

IV. 1c Niçe: nice D.

V. 1b ḳand ile la' l-i nābı: ḳand-i dü-la' l-i nābı D.

III

1. Lağziş-i ‘illet idüp pây-i giran-reftâruñ
2. Bu bahâneyle tutup dâmenini dildâruñ
3. ‘Özr idüp öpsem elin görse gözi ağyâruñ
4. *Pâyine bâri takrîb ile düşsem yârüñ*
5. *Qalması âh meded tâb u tüvânım diyerek*

IV

1. Nüşâ gördükse eger medrese-i hasretde
2. Hüsni hep sâdeye haşr itme dem-i kısmetde
3. Niçe inkâr olunur haşda olan hâletde
4. *Haş ber-âverde olan tâze dem-i vuşlatda*
5. *Başka bir zevk virür geçdi zamânım diyerek*

V

1. **Vehbiyâ** âyine[-vâr] oldu ruḡ-ı pür-tâbı
2. Şundı tûḡı-i dile kand ile la‘ l-i nâbı
3. Şehd-i kâḡ itmek için şı‘ rüm ile aḡbâbı
4. *Yâr söyletdi baña bu gâzeli ey Nâbî*
5. *Söyleye söyleye ey tâze-zebânım diyerek*

276.

Meḡ ülü Fâ‘ilätü Meḡâ‘ilü Fâ‘ilün

Muzâri‘ — + / - + - + / + - - + / - + -

I

1. Bintü’l-‘ineb ki gül gibi rengin beñizlidür
2. Bir zevk esiri câriyedür ingilizlidür

276. 39^b-40^a **Gâzel-i Nedîm Tahmîs-i Vehbî** [Seyyid Vehbî]. Hamit Dikmen, a.g.e., s. 486-488. T.

5. Divandaki başlık: **Tahmîs-i Gâzel-i Nedîm.**

II. 1d tıpkıdır: ḡab‘ ıdır D.

III. 1a feresin: feres-i D.

V. 1a ‘âşık müştâkı: ‘âşık müştâk D.

VI. 1a ser-nüvişti ol: ser-nüvişti-i dil D.

VI. 1b sünbülün: kâkülün D.

VIII. 1e imzâli-i: imzâger D./nazmuñ: kilkün D.

3. Her meşrebi[-üñ] muvâfık[1] yārān ağızlıdur
4. *Zann itme duḡter-i rezi rind ile gizlidür*
5. *Anuñla şeyḡ efendi de babalı kıızlıdur*

II

1. Rez-i duḡteri olunca pes cāmdan a‘ yān
2. Sākīye ḡanı ḡaynaşup oldı bedenle cān
3. Olsa ‘ aceb mi vāfık-i şen remzi der-miyān
4. *Bintü’l-‘ineb ki muḡbeçenüñ tıpkıdur hemān*
5. *Bir meşrebi güşādece kıızdur Şaḡızlı’dur*

[40^a]

III

1. Gördükce cilve-i feresin bād-ı pāyuñı
2. Seyr eyledükce cünbiş-i tākāt rebābuñı
3. Kühl eyleyüp ḡubār-ı reh-i cilve cāyuñı
4. *Geçmez yolından öpmeyicek naḡş-ı pāyuñı*
5. *Üftādeñ ey nihāl-i çemen yollı izlidür*

IV

1. Maḡmūrlıḡ ile şeyḡüñ olup desti mürte‘ iş
2. Taḡşış-i naḡlüñ adını perhīz eylemiş
3. Şūret-i bīm-i Hāḡḡ’ı idüp māye-i tıbiş
4. *Zāhid Şaḡız şarābını pinhān (eylemiş) çeküp dimiş*
5. *Bī-gāne içmesün bu şudan kim şaḡızlıdur*

V

1. ‘ Aşḡ itdi çeşm-i ‘ aşık müştākı baḡr-i eşk
2. Kıldı ḡabāb-ı günbed-i nuh-tākı baḡr-i eşk
3. Ġarḡ eyledi sefāyin-i āfākı baḡr-i eşk
4. *İtdi sefīd dīde-i ‘ uşşāḡı baḡr-i eşk*

[40^a] Tetimme ü

5. *Ol kıç levendi şūh meger Akdeñizli'dür*

Tetimme ū

VI

1. Çün oldı ser-nüvişti ol bī-taḥammülün
2. Çıkmaz derūnumuzdaki sevdā[-y1] sünbülün
3. Āteş-zen olsa ḥāne-i cāna tegāfülün
4. *Ḥākister olsa ten yine esrār-ı kākülün*
5. *Mānend-i cevher āyine-i dilde gizlidür*

VII

1. Meşşāta-i bahār idüp feyz-i ḥurremi
2. Dārü's-sürür eyledi gülzār-ı 'ālemi
3. Koyup nişān jāleden elmās ḥātemi
4. *Bülbül ağırlık itse nola naqd-i şebnemi*
5. *Ebkār-ı gönce ḥayli çemenli çeyizlidür*

VIII

1. **Vehbī** sipāhı söyle sözüñ kim dil-i Selīm
2. Kader midür ki nazm ide böyle dūr-i Nazīm
3. Nāmı toḡuza çıksa da mānende-i Kelīm
4. *Bu heşt beyt-i pāk ile ḥaḡḡā ki ey Nedīm*
5. *İmzāli-i belāgate nazmuñ sekizlidür*

[40^b]

277.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1. Bülbül-i şeydāya söyleñ nev-bahār incinmesün
2. Ḥasret-i rüy ile öldüm bī-ḡarār incinmesün

277. 40^b **Muḥammes-i 'Āşık Kāmīl** [‘Āşık Kāmīl]. Mütেকerrir Muhammes/Tahmis.

3. Nāle vü efgāna qarşu gül' izār incinmesün
4. *İblīs-i merdūde uyup şīve-kār incinmesün*
5. *Bendesine ol 'adālet-kānı yār incinmesün*

II

1. 'Arz-ı dīdār eylesün bu 'āşık-ı mestāneye
2. 'Ayn-ı 'ibretle nazār kılsun dil-i ğam-ḥāneye
3. Nakd-i 'ömrüm ḥāşılını virmezem bī-gāneye
4. *İblīs-i merdūde uyup şīve-kār incinmesün*
5. *Bendesine ol 'adālet-kānı yār incinmesün*

III

1. 'Āķıbet derd u ğam ile pür-melāl itdi beni
2. Rūz [u] şeb endişe-i fikr ü ḥayāl itdi beni
3. Fūrķat u hicrān ile şūrīde-ḥāl itdi beni
4. *İblīs-i merdūde uyup şīve-kār incinmesün*
5. *Bendesine ol 'adālet-kānı yār incinmesün*

IV

1. Vaşf olur zībā-yı ḥüsni zıkr olınmaz nām ile
2. Bāde[-i] gül-gün olup destine zerrīn cām ile
3. Luṭf ile vaşlın 'aṭā kılsun bu '**Āşık Kāmil**'e
4. *İblīs-i merdūde uyup şīve-kār incinmesün*
5. *Bendesine ol 'adālet-kānı yār incinmesün*

278.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1. Ey kamer tal' at perī-peyker melek-simā güzel
2. Hāḡ seni kılmış güzeller içre bī-hemtā güzel
3. Kaşlaruñ çekmiş berāt-ı hüsnuñe tuğrā güzel
4. Gözlerüñle ellerüñ mānendi yoḡ ra' nā güzel
5. Saña aḡrān olmaz olsa büsbütün dünyā güzel

II

1. Ben senüñ meftūnuñ oldum şadıḡāne şübesiz
2. Sīnemi müjgānına kıldım nişāne şübhesiz
3. Cünbiş u eṡvāruña yoḡdur bahāne şübhesiz
4. Hūbluḡuñ bu tarz ile gelmez beyāne şübhesiz
5. Bāreka'llāh dir cemālüñ seyr iden haḡḡā güzel

[41^a]

III

1. Gerçi virmişdür ziyā āfāḡa māh-ı tal' atüñ
2. 'Āşıḡa cevrüñ naşīb olur raḡībe ' izzetüñ
3. Bir niçe bī-çāreyi yandurdı nār-ı fūrḡatüñ
4. Zerre yektādur fenā mülkinde yoḡdur kıymetüñ

278. 40^b-41^a **Muhammes-i 'Āşık 'Ömer** ['Āşık 'Ömer]. Yakup Karasoy; Orhan Yavuz, a.g.e., s. 347, Mnz. 801.

I. 1d olmaz: olamaz D./ büsbütün: bütün D.

II. 1c Cünbiş u eṡvāruña: cünbiş-i etvarına D.

II. 1ç bu: bir D.

III. 1ç Zerre yektādur: Dürr-i yektāsın D.

IV. 1a bī-ḡarār: ber-karar D.

IV. 1d ezel: seni D.

V. 1a dilber-i vechü'l-ḡamer: dilrübā: vechi kamer D.

V. 1ç girü: çeker D.

V. 1d ne deñlü etseñ: etsen ne rütbe D.

[41^a] **Tetimme ü**

5. Neyleyem adrũn bilinmez yerdesin ayfā güzel

IV

1. Olmasa Leylā' s  Mecnũn olmaz idi b-arar
2. alışur Őrn iun Ferhād'[1] gr leyl ü nehār
3. Bayuşa vrāne dşmiş ' andelbe gl' izār
4. Herkes ' āřık geinr ālince bir ma' şk vār
5. Ben seni sevdim ezel ey şh- b-pervā güzel

V

1. Derd-mendndr gnl ey dilber-i vec'l-amer
2. dmet-i ' aşunda bir prden uşanmşdur kemer
3. Dnmez ol sevdā-y zlfnden mrr itdke mer
4. Ne adar cevr eylese dnmez gir ' **Åřık** ' **mer**
5. Getrr ne del etse nāz u istinā güzel

279.

Fā' ilātn Fā' ilātn Fā' ilātn Fā' iln

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1. asretnle glşen-i bezm olmasun m āb u tāb
2. İtme ařām olmadan nāz ile ' azm-i cāna āb
3. kmasun nālem sipihre ey meh-i ' āl-cenāb
4. *Olmasun pā-māl-i hicrānu dil-i pr-izrāb*
5. *şeh-levendm eyleme ftādelerden ictināb*

II

1. asretnle ekdigm bilseydn ey aş kemān
2. Trāsā āne[-i] ayāra olmazdn revān
3. Gel per-zādem kerem l āneme bir şeb nihān
4. *Olmasun pā-māl-i hicrānu dil-i pr-izrāb*

279. 41^a **Tahms** [?]. Mahlas bulunmayan bu manzume mtekerrir muhammes veya bir gazelin matla beytini tazmin etmek suretiyle oluşturulmuş (muhtemelen) eksik bir tahmistir.

5. *Şeh-levendüm eyleme üftâdelerden ictinâb*

[41^b]

280.

Meḥ'ülü Mefâ'îlün Meḥ'ülü Mefâ'îlün

Hezec -- + / + --- / -- + / + ---

I

1. Bulur çü fenâ âhir bu kaçır-ı felek bâmı
2. Kalmaz kafes-i tende cân murğı çün ârâmı
3. Gel 'âlem-i bâkîye 'azm eyle kııl ikdâmı
4. Ammâ reh-i zecr ile hîç virme aña kâmı
5. Ey tâlib olan 'âşık fehm eyle ser-encâmı
6. Bu beyti müdâm oğı nûş it mey-i gül-fâmı
7. صوفی نشود صافی تا در نکشد جامی
8. بسیار سفر باید تا پخته شود خامی

II

1. Ey 'âşık-ı şūrîde kalbüni mücellâ kııl
2. Tıfl-ı dili vir 'aşka şūrîde vü şeydâ kııl
3. Zâkir olup esmâ-yı fikr ile müsemmâ kııl
4. Hep mazhar-ı esmâdur eşyâyı temâşâ kııl
5. Nefsüni melâmet it rûhuñı hüveydâ kııl
6. Yâd idüp Allâh'ı bu maṭla'ı inşâ kııl
7. صوفی نشود صافی تا در نکشد جامی
8. بسیار سفر باید تا پخته شود خامی

[41^b] **Müseddesât**

280. 41^b-42^a **Şenâyî, Müseddes** [Şenâyî]. Şenâyî'nin Sa' dî'nin Farsça bir gazelinin matla' beytini tazmin etmek suretiyle oluşturduğu mütekerrir müsemmen olduğu tespit edilmiştir. Başlıkta hatalı olarak müseddes olarak verilmiştir.

I. (vd.) 7/8. Mana: "Sufi kadehi yudumlayana kadar safileşmez. Hamlık pişene kadar çok sefer etmeli."

Velehū

III

1. Ervāh-ı mücerreden yāhū haber istersen
2. Yā ‘ālem-i qudsīye seyr-i sefer istersen
3. Dil ney gibi baġruñı şehd-i şeker istersen
4. Deryā[-y1] haķīkatden dürr ü güher istersen
5. Dil-hānesini pāk it ilhāma yer istersen
6. Bu maṭla‘ı yād eyle nefse zafer istersen
7. *صوفى نشود صافى تا درنکشد جامى*
8. *بسیار سفر باید تا پخته شود خامى*

Velehū

IV

1. Ol muṭma’in ey ‘ārif fikr-i me’āl eyle
2. Noķşānuñı tekmīl it gel kesb-i kemāl eyle
3. Gel pūta ‘aşķ içür baķ ķalbūñi ķāl eyle
4. Gün gibi idüp ķadrūñ ķaddūñi hilāl eyle
5. Haķ sözle işit haķķı bāṭıl dili lāl eyle
6. Her dem oķı bu beyti kendūñe mişāl eyle
7. *صوفى نشود صافى تا درنکشد جامى*
8. *بسیار سفر باید تا پخته شود خامى*

V

1. ‘İlmūñle olup ‘āmil eyle özüñi ihyā
2. Bil ḥayy u tevānāyı anuñla ne durur Mevlā
3. Her ‘ilme olup ‘āmil kendü özüñi ķıl deryā
4. Haķķ’ı görimez cāhil zulmetde ķalur a‘ mā

[42^a]

5. Nefsüni idüp rāzı bu dil-i urba azmā
6. Dā'im oı bu beyti unutma Őaın aŐlā
7. صوفى نشود صافى تا در نکشد جامى
8. بسيار سفر بايد تا پخته شود خامى

VI

1. Fehm eyle nedür hikmet ala ne durur ayyūm
2. Bil aŐl-ı vüçüduı nefsüni ebediyyen ma' lūm
3. Őānuda budur hālet oldu çün ezel mersūm
4. Marziyye idüp nefsüñ nerm eyle çün mūm
5. Bu ilm-i ledunīdür zann itme yahūd mevhūm
6. Bu beyti tezekkür ıl albūni idüp merūm
7. صوفى نشود صافى تا در نکشد جامى
8. بسيار سفر بايد تا پخته شود خامى

281.

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlūn

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Kebbān-ı dil-āzārıı bīñ zāra deiŐmem
ŐemŐirūni yüz çeŐme-i hayvāna deiŐmem
2. Cām-ı meyi Őūfī deiŐmem sūbhaya Őanma
Bir atre-i bīñ sūbha-i mercāna deiŐmem
3. Ol serv-adūñ bā-ı leāfetde dehānı
Bir oncadur ammā gül-i hāndāna deiŐmem

281. 42^a **Rūhī** [Badatlı Rūhī]. CoŐkun Ak, a.g.e., s. 835, G. 802.

1a Kebbān: Peykān D./ zāra: cāna D.

2a Cām-ı meyi Őūfī deiŐmem sūbhaya Őanma: Cām-ı meyi Őun Őūfī deiŐmem anı Őanma D.

2b Bir atre-i bīñ sūbha-i mercāna deiŐmem: Bir atreyi yüz dāne-i mercāna deiŐmem D.

4a gōñlimüzūñ: gōñlimüzi D.

5a cānı: cānā D./ līk: lebūñ D.

5b: seni: anı D.

4. Rām eyledi hep göñlimüzüñ hâtem-i la‘ lüñ
Ol hâtemi ben mühr-i Süleymân’a değişmem
5. Sen **Rûhi** ile cânı değiřdüñ lîk ammâ
Ey gönca-dehen ben seni bîn cânâ değişmem
Velehû

VII

1. Şâh ol yedi iqlîme hüküm it yedi deryâya
 2. Kahr eyleyüp a‘ dâyı luşf eyle aħbâya
 3. Nefsüñi idüp şâfî çık la‘ l-i girân-mâye
 4. Var Kürsi’yi seyr eyle çık ‘ arş-ı mu‘ allâya
 5. Cân gözini açup bağ ol şâhid-i zibâya
 6. Bu beyti **Şenâyi** sen kendüñi idüp daya
 7. صوفى نشود صافى تا درنكشد جامى
 8. بسيار سفر بايد تا پخته شود خامى
- [42^b]

282.

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Hûbların ‘ aşıkâ meyl itmedigin bilmez idüm
Özimi ‘ aşk ile rüsvâ-yı cihân itmez idüm
2. Düş miydi küyuñ başına feyz-i nazaruñ
Anı her servüñ ayağına revân itmez idüm

[42^b] **Ġazeliyyât**

282. 42^b **Fuzûlî** [Fuzûlî]. Bu gazel Kenan Akyüz vd. hazırlamış olduğu *Fuzûlî Divanı*’nda bulunmamaktadır.

3. Şalmasaydı dil-i vîrāneye ħumret şurāĥın (?)
Ana genc-i köhne-i ‘aşkı nihān itmez idüm
4. Sitem-i ta‘ ne-i aġyāra degüldüm vākıf
Yohsa ey meh ser-i kūyuñda mekān itmez idüm
5. İtmeseydi sitem-i yār **Fuzūlî** beni zār
Bunca feryād çeküben āh [u] figān itmez idüm

283.

Feilātün Feilātün Feilātün Feilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Kaldı baġlandı gönül zülf-i perişānuñda
Cān esîr oldı düşüp çāh-ı zenaĥdānunda
2. Devr-i ħüsnuñde ħomadın rūĥuñı seyr idevüz
Degmedük bir güle beñzer kim senüñ yanuñda
3. Ĥüb olur gerçi şeker-lebler ile şöĥbet-i mey
Dadın uçurdılar öpüşmeġle anuñ da
4. Ġonçe üstinde sañasın ki iki noġta durur
Şol iki ĥāl ki düşmiş leb-i ĥandānuñda

283. 42^b **Revānî** [Revānî]. Ziya Avşar, *Revānî Dīvānı*, KTB, E-Kitap, s. 215-216, G. 320. Bu gazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:

5. Būse iĥsānımı luġ eyle dimek müşkildür
Kaldı ey dost senüñ luġ ile iĥsānuñda

2a ħomadın rūĥuñı: ħomaduñ ki ruĥuñ D.

3a şöĥbet-i mey: mey şöĥbeti D.

4a ki: kim D.

5: Bu beyit divanda bulunmamaktadır. Bu beytin yerine aşıġıdaki beyit yer alır:

5. Be Revānî göze göz beglik idersin ola mı
Bu güzel voyvodalar cümlesi dīvānuñda

5. Hoş tut ey **Revānī** ruhuñ gülşen iken
Kanı bir bülbül anuñ gibi gülistānda

284.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gerçi kim sehhāre[ler]dür nergis-i cādūlaruñ
Anları başmışdur ey meh ol hilāl-ebrūlaruñ
2. Olmayacağın bilüp yāqūt hattūña mişāl
Başına toprak şaçarlar yazduğı yazularuñ
3. ' Ārızuñ koyup mehe tapduqlarıyçün ey güneş
Şun' naqqāşı yüzün kara yazar hindūlaruñ
4. Kollaruñ boynuña şalduqça nigārā reşkden
Gözime ejder görünür ' anberīn gīsūlaruñ
5. Yār dendānına teşbīh eylemişler kendüyi
Gözlerüñ ağımı ey **Emrī** göre lülūlaruñ
[43^a]

284. 42^b **Emrī** [Emrī]. Yekta Saraç, *Emrī Dīvānı*, KTB, E-Kitap, s. 143-144, G. 261.
1b ey meh ol hilāl: ey meh-rū ol hilāl D.
2b şaçarlar: şaçarmış D.
3a mehe: güne D.
5a kendüyi: özlerin D.
5b Gözlerüñ: Yüzleri D.

285.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Yâr işi ey dil kolay ammâ ğam-ı aġyâr güç
Vaşl-ı gülistân velî şabr-ı cefâ-yı hâr güç
2. Bir oñulmaz yaradur 'aşk [u] maħabbet yarası
Hâşılı şarılmayınca çâre yok tîmâr güç
3. 'Arz-ı hâle yok meded kûyına varmağ ĥod muħâl
Mest-i 'aşka[m] şöyle kim güftâr güç reftâr güç
4. Nev'iyâ esrâr-ı 'aşkı şaklamak âsân degül
Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhâr güç
5. Diñle ey dil hâl-i 'aşkı itme ifşâ kimseye
Soñra halka hâl-i zârın itmemek ikrâr güç

286.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ğam-zedeni ĥavf eyleyüp terk-i niyâz itmek de güç
Sûziş-i 'aşk ile âh-ı cân-güdâz itmek de güç

285. 43^a **Ğazel-i Nev'î** [Nev'î]. Mertol Tulum, Ali Tanyeri, *Nev'î Divânı*, Metin Bankası, s. 195, G. 42.

1b Vaşl-ı gülistân: Vaşl-ı gül âsân D.

3a varmağ ĥod muħâl: ĥod varmağ muħâl D.

5. B. Bu beyit divanda bulunmamaktadır. Bu beytin yerine divanda yer alan beyit divandaki beyit sırasıyla şu şekildedir:

2. Bî sebep güftâr müşkil âşinâlık mümteni'

Böyle istiğna satan dildâr ile bâzâr güç

286. 43^a **Ğazel-i Tabi'î** [Tabi'î].

2. Dil-rübānuñ nāzına meyl itmemek mümkin degül
Bî-maḥall ol āfete tekeyyüf-i nāz itmek de güç
3. Mey-i ḥaḳīḳatdür çoçılmaz gerçi ḥübān-ı cihān
N'eylesün dil terk-i sevdā-yı mecāz itmek de güç
4. Nişve-i şahbā-yı ' aşkuñ dilümde nihān olamaz
Anı ketm itmekde müşkil keşf-i rāz itmek de güç
5. Vaşf-ı zülfüñle bulurdı **Ṭabi'î**'de ' ömr-i ' id
N'eylesün endişe-i dūr [u] dırāz itmek de güç

287.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bildirirdüm derdümi bir āh ile cānāne hep
Korḳarum sūz-ı derūnumda[n] felekler yana hep
2. Gün [gibi] bilmem kimin ḡam-ḥānesi pür-şevḳ ider
Ḥalk-ı [' ālem] mübtelā ol āfet-i devrāna hep
3. Dāne virmez ḥırmenden bir demi dāne-i çerḥ
Bez̄l ider varını ammā bulsa bir nādāna hep
4. Ceng iderler dīdeler her şeb ḥayāl-i yār için
Girseler müjgānlarum n'ola boyunca ḳana hep

287. 43^a **Güfte-i Nev'î** [Nef'î]. Metin Akkuş, *Nef'î Divanı* Ankara, Akçağ Yayınları, 1993, s. 287, G. 12. Başlığın üzeri bir başkası tarafından çizilerek Nef'î olarak düzeltilmiştir.
3a Dāne virmez ḥırmenden bir demi dāne-i çerḥ: Dāne virmez ḥırmeninden merdüm-i dānāya çerḥ D.
4a dīdeler: dīdede D.
5a Nev'î: Nef'î D./yanumla: benümle D.

5. Olmaz ey **Nev'î** bu vādide yanumla hem-[‘]inān
Gelsün esb-i ṭab[‘]ına mağrūr olan meydāne hep
[43^b]

288.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ğamzeñe [keşf] iderin rāzumı nā-çār olsam
Çeşmüñe bildirdüñ derdümi nā-çār olsam
2. Zülfüñe bend iderin silsile-i şekvāyı
Kanda bir [‘]uğde-i sevdāya giriftār olsam
3. Lebüñe [‘]arz iderin cānumı mey nūş olsam
Nıgehüñden dilerin [‘]özrümi hüş-yār olsam
4. Hālüñe göste[rü]rin sīnemi kılsam sūzān
[M]üjeñe şerḥ iderin zaḥme-i efgār olsam
5. Söylerüm çāḥ-ı zenaḥdānuña esrār-ı dili
Ney gibi **Cevrî** ile hem-dem olup zār olsam

288. 43^b **Güfte-i Cevrî** [Cevrî]. Hüseyin Ayan, *Cevrî Hayâtı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi, 1981, s. 245, G. 172.
1b bildirdüñ: bildürürin D./ nā-çār: bīmār D.
3a olsam: itsem D.
4a sūzān: pür-dāğ D.
4b zaḥme-i efgār: zaḥmumı efgār D.
5a söylerim: söylerin D.
5b olsam: itsem D.

289.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Kışsa-i bahrı n'ola itsem hikāyet bīnde bir
 'Arz-ı hāle düşmez oldu çünkü fırsat [bīnde bir]
2. Dāğlar yakmak elif çekmek habāb-ı 'aşkda
 Birde birdür ey şeh-i melek melāhat bīnde bir
3. Bīnde birin bir yire cem' eylesek yazılmaya
 Hāl-i ruhsāruñdaki hüsñ-i leṭāfet bīnde bir
4. Bīñ yiluñ başıdur irişmek vaşl-ı dilbere
 Olmaz ammā ki 'āşıkā yārla vuşlat bīnde bir
5. Azdur erbāb-ı kalem içre 'Ubeydī'ye mişāl
 Ehline düşse olur fenn-i kitābet bīnde bir

289. 43^b **Gazel-i 'Ubeydī** ['Ubeydī]. Bu gazel Ömer Arslan'ın hazırlamış olduğu '*Ubeydī Divāni*'nda bulunmamaktadır.

290.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cānı bī-tāb eyledi nezzāresi bir kimsenüñ
Oldı tāb-efgen dile ruhsāresi bir kimsenüñ
2. Eylemem Mecnūn da olsam fāş zār-ı aşkunı
Şimdi 'ālemde menem āvāresi bir kimsenüñ
3. Çeşm-i bīdārından özge kimse bilmez derdümi
Niçe demdür olmışam bī-çāresi bir kimsenüñ
4. Ol bilür ğamze gerek sihr ü gerek remz eylesün
Tercemāndur bir iki şehhāresi bir kimsenüñ
5. Var mıdur āyā felekde dilberüm gibi **Fehīm**
Fitne perdāz-ı cihān meh-pāresi bir kimsenüñ

290. 43^b **Güfte-i Feh[ī]m** [Fehīm-i Qādīm]. Tahir Üzgör, a.g.e., s. 544, G. 179. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

4. Gāh luṭf u geh ğazab gāhī teġāfūl geh nigh
Gönlüm eger ğamze-i mekkāresi bir kimsenüñ

6. Bī-amān hañcer be-dest ālüfte-mezheb olmasun
Böyle zālīm dilber-i hūn-ḥāresi bir kimsenüñ

2a aşkunı: aşkumı D.

2b menem: benem D.

3a bīdārından: bīmārından D.

4a Ol: Dil D.

[44^a]

291.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Feülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Ol mâh ile yâ Rab bu gice şohbet olur mı
Ol şem' -i cihân-tâb ile germiyyet olur mı
2. Feyz-i eşer-i câzibe-i mihr-i ruhuyla
Çeşm-i dil [ü] cân bir nigeç-i (ya) ħasret olur mı
3. Ruĥsâruña bu kesret-i nezzârede bilmem
Bir nîm u nigâh u hevese furşat olur mı
4. Baĥt-ı siyehüñ kârı tamâm olsa [da] görsek
Kâm-ı dil-i nâ-kâma da bir himmet olur mı
5. Yâr olmayıcağ Nâ'iliyâ meclis-i meyde
Esbâb-ı tarab bâ' iş-i cem' iyyet olur mı

292.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. Saña benzer yâr-i nâzik olmaz ammâ bîñde bir
Baña benzer yâr-ı şâdıĥ düşmez ammâ bîñde bir
2. Bîñ başıdır tañ mı ey meh-rû baña yüz virmesen
Bu meşeldür dirler olur fitne peydâ bîñde bir

291. 44^a **Ġazel-i Nâ'îlî** [Nâ'îlî]. Haluk İpekten, *Nâilî Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1990, s. 319, G. 379.

3b Bir nîm u nigâh u hevese furşat olur mı: Bir nîm-nigâh-ı hevese ruĥşat olur mı D.

292. 44^a **Nazîre-i Ġanı** [Ġanı].

3. Elifse ‘uṣṣāka ṣāhum bīñ birinci ṭob beni
Dergehūnde tek beni yād it nigārā bīnde bir

4. Bīñ arasın bir nazımı ey **Ġani** ġavvāşlar
Nazmuña beñzer cihānda dürr-i yektā bīnde bir

293.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Remel++-- / ++-- / ++-- / ++--

1. Āteş-i ‘aşk ile bir yüregi biryānum ben
Acıyup aġlamalı ‘aşıq-ı giryānum ben
2. ‘Ömr-i pāyāna ire ‘aqlumı cem ‘idemeyin
Kākülūñ fikri ile şöyle perişānum ben
3. Her gören sen gözi ser-mestī olup lā-ya‘ kııl
Nic’olur hāli bu halkuñ aña hayrānum ben
4. Hāke başduk ser-i kūyuñda görüp ben kuluñı
Ben şanurdum [ki] şehā hāk ile yeksānum ben
5. Baş virelden reh-i ‘aşkuñda ‘**Ubeydī** yāruñ
Şaf-ı ‘uṣṣāqda ser-i hayl-i şehīdānum ben

293. 44^a **Ġazel-i ‘Ubeydī** [‘Ubeydī]. Ömer Arslan, *Ubeydī Dīvānı (Metin ve İnceleme)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013, s. 458, G. 225.

2a idemeyin: idemeyim D.

4a görüp: başup D.

[44^b]

294.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şad-hezārān ehl-i dil var dilber ammā bīnde bir
Kevkeb-i necm-i sa' ādet toğmaz ammā bīnde bir
2. Nūh gibi bīn yaşar 'āşık yaşın(ı) baħr eylese
Nitekim tūfān olur pīzāb-ı deryā bīnde bir
3. Bīn bir esmānuñ müsemmasında vaħdetdür ğaraż
Feth olunmaz böyle bir müşkil mu' ammā bīnde bir
4. Zūlf-i pūr-çinūñ yüze geldikde kopardı fitneler
Bir Celālī'dür gözün olur hüveydā bīnde bir
5. Ey hezerān cevri idüp 'ālem diger-gūn eyleyen
Kıl tağyir olur aħvāl-i dünyā bīnde bir
6. Elf iken tārīh-i hicret nazma gelmişdür budur
Olmaz ey 'Ālī bu yüzden dürr-i yektā bīnde bir

294. 44^b **Güfte-i 'Ālī** [Gelibolulu 'Ālī]. Bu gazelin karşılaştırmalı metni "Metin Bankası"nda yer alan çalışma ile yapılmıştır.
2b nitekim: sanasın D. /pīzāb: Bu kelime mecmuada okunamamış olup divandaki kelime kullanılmıştır.
3a ğaraż: murād D.
4a Zūlf-i pūr-çinūñ yüze geldikde kopardı fitneler: Leşker-i pattuñ yüze geldükce kopar fitneler D.
4b olur: oldı D.
5a 'ālem: hālüm D.
5b Kıl tağyir: Aç gözün tafyir D. Vezin bozuk.
6a tārīh-i hicret: tārīp-i hicret D.
7b Hāq Te'ālā böyle bir 'ankā bir itmez bīnde bir: Böyle bir 'anka yaratmaz Hak Ta'ālā binde bir D.

7. Bîñ [yıl] oldı bir ʿ Alî sîretlü server gelmedi
Hâķ Teʿ âlâ böyle bir ʿ anķâ bir itmez bîñde bir

295.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - / - + -

1. Hâlũñ ile zũlfũñ el bir eylemiş
Dilleri dām ile naħcîr eylemiş
2. Halka sen bir meleksin kim Hudā
Şûret-i insānda taşvîr eylemiş
3. Hān-ı vaşlı halka kısmet idicek
Hecrũñi Hâķ baña taķdîr eylemiş
4. Şanaşın naķķāş-ı kudret kaşuña
Nürdur nür üzre taħrîr eylemiş
5. ʿ Ārız-ı dilberdeki haķ ey Selîm
Dür-ı rāhuñdan ki te ʿşîr eylemiş

296.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Herkese olmaz müyesser ʿ aşķ-ı Mevlā bîñde bir
Hâķ Teʿ âlâ herkese kılmaħ hidāyet bîñde bir

295. 44^b **Sultān Selîm** [Selîmî]. Süleyman Solmaz, *Gülşen-i Şuʿarā, Bağdatlı Ahdî*, KTB, E-Kitap, s. 32.

2a Halka: hulk ile Tz. Vezin bozuk.

4a kaşuña: kaşuñi Tz.

4b Nürdur: Nümdur Tz.

5b Dür-ı rāhuñdan ki te ʿşîr eylemiş: Dūd-ı āhuñdur ki te ʿsîr eylemiş Tz.

296. 44^b **Güfte-i Şabũhi** [Şabũhi].

2. Şūfiyā şāf ol yūri virme ḥarāret kimseye
Kaľbūni pāk itmeyince sırr-ı esmā bīnde bir
3. Luṭf idüp her perdesin gel ‘ arzuñı māt eyleme
Çün bilinmez her maḳām-ı sırr-ı iḥfā bīnde bir
4. Bir faḳīri görseler ger güher söylerse ger (?)
İ‘ tibār itmez bu ḥalḳuñ aña bir peri bīnde bir
5. Āşiyān itsün **Şabūhī** ḳamu vücūduñ ḥāşşına (?)
Mesken olmaz herkese bu ‘ aşḳ-ı Mevlā bīnde bir
[45^a]

297.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Bī-ḳarar eylerdi her dem ḡam beni cām olmasa
Göñlüm ārām eylemezdi ger dil-ārām olmasa
2. Daḡlara düşüp yürürdüm dā’imā Mecnūn gibi
Ol şaçı Leylā eger bir dem baña yār olmasa
3. Pādşāhum rüşen olmazdı sarāyı göñlümün
Dāḡ-ı mihrūñ sīnede bir yer aña cām olmasa

297. 45^a **Ġazel-i Necātī** [Necātī Beg]. Ali Nihat Tarlan, *Necatī Beg Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1992, s. 355, G. 461.

2b yār: rām D.

3b bir yer aña: yer yer eger D.

4a Niceler: Puḡteler D.

4b İstimā‘ itmek olur dil ger sözi ḥam olmasa: İstimā‘ itmek olurdi sözüni ḥām olmasa D.

4. Niceler meyden beni men' itmeğe gör zāhidi
İstimā' itmek olur dil ger sözi hām olmasa
5. Āl ile almaz idi[n] gönlün Necātī bendenün
Kāmetün cānā elif zūlfün eger lām olmasa

298.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Ğam-ı zūlfünle siyeh şāla bürinsün yürisün
Sāyevēş 'aşk eri yanuñca sürinsün yürisün
2. 'Āķıbet çarhına tōķınmaz ise seyl-i sirişk
Āsyābı felegün varsun öginsün yürisün
3. Cām-ı gül-fām ile sāķī yine reftāre gelüp
Bezm-i gülşende nihāli güle dönsün yürisün
4. İrmeyüp serv-i vişālüne çeken mātem-i ğam
Cūy-ı eşki gibi taşlarla döğinsün yürüsin
5. Yād kıl Vālīhiyā vaşf u haţţ-ı reftārın
Ğazelün dirlere iseñ ki oķınsun yürisün

298. 45^a **Vālīhī** [Vālīhī]. Bekir Kayabaşı, *Kāf-Zāde Fā'izi'in Zūbde'tü'l-Eş'arı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 1997, s. 586; Aysun Sungurhan Eydurhan, *Beyānī Tezkiretü'ş-şu'arā*, KTB, E-Kitap, s. 225. Bu gazel Zūbde'tü'l-Eş'ar'da 4 beyit olup mecmuadaki 5. beyit divanda bulunmamaktadır. Tezkiretü'ş-şu'arā'da ise gazelin yalnızca 2. beyti bulunmaktadır.
2b öginsün: ögitsün Tz.
3b nihāli güle: nihāl-i güle Tz.

299.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Didüm hüsünü berātında(n) nedir zülf-i siyāh egri
Didi bu Rūm'dur dervīş olur taqviye-i şāh [egri]
2. Güzellik tahtgāhına çıkub zulm itme sulṭānum
Şaḫın 'aşıklar āhından kim olmaz tīr-i āh egri
3. Benüm serv-i ser-efrāzum raḫībūñ yanına varma
Elif kim ulaşur lāma olur bī-iştibāh egri
4. Kaşuñ olmasa mihrābuñ ne ḫāşıl zühd-i taḫvādan
Yıkılmaḫ yegdür ol mescid ki ola kıblegāh egri
5. **Necātiyā** ölüm yegdür bu dirlikden ma'aza'llāh
Raḫīb-i rū-siyāh toḡrı ola ben bī-günāh egri

299. 45^a **Gazel-i Necāti** [Necāti Beg]. Ali Nihat Tarlan, a.g.e., s. 417, G. 597. Bu gazel divanda 9 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

3. Kaşın sevdāsına zāhid makām edindi mihrābı
Kad ü zülfün hayaliyle olur geh toḡru gāh egri
5. Kara yüzlü saçın hakdır demiş tezvirine hattın
El ursun mushaf-ı hüsne deḡilse ol güvāh egri
6. Elā ey āfitāb üzre hilāli görmeyen kimse
Gör ol hürşid-ruhsārı gezer zerrin külāh egri

7. Boyun şimşādını ayrı görürmüş servden nergis
Biri iki görür lābūd şu kim eder nigāh egri

1b Didi bu Rūmdur dervīş olur taqviye-i şāh [egri]: Dedi bu Rūmdur dervīş olur tevki'-i şāh egri D. Bu mısra mecmuada problemlidir.

2b kim: ki D./ tīr-i āh: Bu kelime mecmuada okunamamış olup divandaki kelime kullanılmıştır.

3c ulaşur: ulaşā D.

4a ḫāşıl: assı D.

[45^b]

300.

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

Hezec+ --- / + --- / + ---

1. Hüner da' vāsın itme ey tehī-dest
Hüner elde bu demde sīm ü zerdür
2. Hüner kızb ile şerret oldu şimdi
Anı her kim bilür şāhib-hünerdür

301.

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

Hezec+ --- / + --- / + ---

1. Gerekmez baña 'ilm ü ma' rifet hiç
Zamāne düşmen ehl-i hünerdür
2. ̇o kesb-i fazlı sa'y it cāhil ol var
Bu devr içinde cāhil mu'teberdür

[45^b] **Rubā' iyyāt**

300. 45^b **̇ıtt'a** [?]

301. 45^b **̇ıtt'a** [?]

302.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Rāyic olmaz her zamān naq̄d-i temennā böyledür
Ağlama ey h̄'āce kim ümmīd-i dünyā böyledür
2. Hem yaq̄ar pervānesin hem sūz-ı dil izhār ider
Muq̄tezā-yı meşreb-i şem' -i şebārā böyledür

303.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Halkuñ emvālin alup sonra tesellī virmek
Füls-i māhiyi şoyup yağda pişürmek gibidür
2. Gusfendānuñ idüp q̄aç' -ı t̄ariq̄-i nefesūñ
Bacağından üfürse sonra şişürmek gibidür

302. 45^b **Qıf'a** [*İsmetī*]. Serdar Yüksel, a.g.e., s. 35, G. 23. Mecmuada mahlası belirtilmemiş olup *İşmetī*'ye ait 5 beyitlik bir gazelden alınmış olduğu tespit edilmiştir. Mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

3. Eşk-i gül-günüm yeñilmez dostum ma' zūr t̄ut
Girye-i bi-ihtiyār-ı nā-şikibā böyledür
4. Olsa bir lahza eger şüret-nümā-yı arzū
Yine maḥv eyler hemān bu çarḥ-ı minā böyledür
5. Ālemūñ bir fikre şālih kārı yoq̄dur **İşmetī**
Važ' -ı nā-sāz-ı cihān ya şöyledür ya böyledür

303. 45^b **Qıf'a** [*Nābī*]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 2, s. 1142, K. 25. Bu kitanın mecmuada mahlası belirtilmemiş olup *Nābī*'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

304.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Şanma 'aşk ehlini mevt ile güzār eylediler
Cevre şabr idemeyüb terk-i diyār eylediler
2. Şüretā görmiyelüm diyü raķībün yüzünü
Bindiler maħmil-i tābūta firār eylediler

305.

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Ḥafīf ++-- / +-+- / ++-

1. Şabr iden cevr ü zūlm-ı gerdūna
'Aķıbet luṭf-ı 'adl u dāda irer
2. Nāmı er olduñ ise ğam çekme
Şabr kıl şabr iden murāda irer

304. 45^b **Ḳıṭ' a** [*İşreti*]. Aysun Sungurhan Eyduvan, *Beyānī Tezkiretü'ş-şu'arā*, KTB, E-Kitap, s. 124; Eyduvan, *Kınalızāde Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-şu'arā II*, KTB, E-Kitap, s. 61. Bu gazelin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup '*İşreti*'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Mecmuada yer almayan beyitler tezkiredeki sırasıyla şu şekildedir:

3. Terk idüp tād u kabāyı sarılup bir kefene
Hil'at-i 'āriyeti giymege 'ār eylediler
4. Götürüp ayağı bu memleket-i fānīden
Vardılar 'ālem-i bākīde karār eylediler
5. Arkası üzre yatup ehl-i kubūr itdi huzūr
Gam u mihnet beni ey '*İşreti* zār eylediler

1b Cevre: Hiere Tz.

305. 45^b **Ḳıṭ' a** [?]

306.

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Ḥafīf ++ -- / +- +- / ++ -

1. Ḥüsn-i ḥāl egleyüp hıṣālünde
Ġirre olma ki ḥüsn-i ḥāl budur
2. Hünervār dime hünere oldur
Añla noḡṣānuñi kemāl budur

307.

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Ḥafīf ++ -- / +- +- / ++ -

1. Şadr-ı iḡbāle geḡdi māl ehli
Şaf-ı zilletde ḡaldı ḥāl ehli
2. Başa çıḡmazdı dā'imā cehele
Ayaḡa düŝmese kemāl ehli

308.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -

1. Ḥıdmetüñ eylemede yoḡ keselüm
Dāmenüñ ḡor isem elden kes elüm
2. Saña biñ cān ile ḡul olmayanuñ
Tıḡ-ı ḡırmān ile başım keselüm

306. 45^b **Ḳıṭ'a** [?]

307. 45^b **Ḳıṭ'a** [?]

308. 45^b **Ḳıṭ'a** [?]

[46^a]

309.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Vaṭanında ne kadar olsa kişi a' lādan
Turdugunca daḥı aṣḡar olur ol ednādan
2. Ka' rdur pāda iken dürr bulamaz kıymetini
Başı üzre götürürler çıkıcaḡ deryādan

310.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Kıyma hicrān-keşüñe ḡaṇḡer-i ḡün-paṣuñ için
Baḡrı başlulara raḡm eyle güzel başuñ için
2. Gün yüzüñ görmeyeli bir niḡe eyyām oldı
Aybaşında görelüm bari hilāl ḡaṣuñ için

311.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Tāze diṣ yāresi var sīb-i zenaḡdānında
Şulu ṣeftālū yemişler gibi bostānında
2. Nice aḡyār ile mey içdüğine ṣāhiddür
Uyḡusuzluk eṣeri nergis-i mestānında

309. 46^a **İbn-i Kemāl** [İbn-i Kemāl]. Bu gazel Mustafa Demirel'in hazırlamış olduğu *İbn-i Kemāl Divanı*'nda bulunmamaktadır.

310. 46^a **Seyyid Hıfzî** [Hıfzî]

311. 46^a **Ḳıṭ'a** [Āftābî]. Aysun Sungurhan Eyduran, *Beyānî Tezkiretü 'ş-şu 'arā*, KTB, E-Kitap, s. 19. Bu gazelin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Āftābî'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Tezkirede yalnızca 1. beyit bulunmaktadır.
1a Tāze: Yine/ 1b Şulu: Yine

312.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gūş idersem nāmum hoşka-dehen maḥbūbdan
Eylerüm bāzīçe-i 'aşk içre ben bir deste gül
2. Bend olursuñ rişte-i zūlf-i nigāra aḡlama
Raḥm ider elbet saña ey 'āşık-ı dil-ḥaste gül

313.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Dün gice bir püserüñ güzerle (?) 'ālemde idik
Nāḳaveş vaşlı yuların elime virmiş idi
2. Üştür-i ner gibi boyuñ uzadınca aña
Māyeveş çökdi o gice deve gördüñ mi didi

314.

Meḫ' ulü Fā' ilātü Meḫ' ilü Fā' ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Sarrāc-ḥānenüñ göre ṭayuñ raḳīb-i ḥar
İştābl-ı vuşlata ḳoyıcaḳ ḥayli dirildi
2. Ṭor kiseden o ser-keş-i nā-kāme yem döküp
N'itdiyse itdi düzdi vü ḳoşdı egerledi

312. 46^a **Şubḥizāde** [Şubḥizāde]. Bu kıta Hakan Yalap'ın hazırlamış olduğu *Subḥizāde Abdī (Abdullah) Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Metin-İndeks)* adlı çalışmada ve Erol Gündüz'ün hazırlamış olduğu *Subḥi-zāde Feyzî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metni)* adlı çalışmada bulunmamaktadır.

313. 46^a **Ḳıṭ'a** [?]

314. 46^a **Ḳıṭ'a** [?]

İa Sarrāc kelimesi “ص” harfiyle yazılmıştır.

315.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + -

1. Fahr-ı 'ālemsin ammā fā'sı yok
Kān-ı gevhersin velīkin rā'sı yok
2. Gice gündüz dile kim Hakk'dan budur
Saña bir merkeb vire kim bā'sı yok

316.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + -

1. Efdal-i dehr olduk ammā fā'sı yok
Hayr-ı 'ālemsin velīkin yā'sı yok
2. Dile kim Hakk'dan bu dur kim 'an qarīb
Giresin bir hayra ammā hā'sı yok

317.

Ahreb

1. Bildün mi [ki] ey Vehbī-i dil-ḥaste saña
Huḳneyle niçün olındı tedbīr-i devā
2. Ol sū-i 'amel k'itmiş idün hūbā(m)na
Bu ḳālīb ile eyledi mücāzāt-ı ḳazā

315. 46^a **Ḳıṭ'a** [?]

316. 46^a **Ḳıṭ'a** [?]

317. 46^a **Ḳıṭ'a** [Seyyid Vehbī]. Hamit Dikmen, a.g.e., R. 2, s. 715. Bu rubā'ınin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Seyyid Vehbī'ye ait olduğu tespit edilmiştir.
2b ḳālīb: ḥālet D. / eyledi: itdi D.

[46^b]

318.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Haṭ gülünce ruḥ-ı dildāra niḡāh itme dilā
Gice āyīneye baḡmak iyü degül zīrā

319.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec +---- / +---- / +---- / +----

2. Tıtuşdı bir ḡul oḡlınuñ şerār-ı nāzına dūnyā
Ocaḡdan böyle yaluñ yüzlü çoḡdan olmadı peydā

320.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

3. Būse-cūyān olıcaḡ kīse zēḡan virme baña
Ḳarnımız toḡ çeñeye leblerin eyle ı' ṭā

321.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

4. Ḥāk-i kūyuñla gözüm rüşen idüp bād-ı şabā
Ka' be'den sürme getür baña ḡacı baba

[46^b] **Müfredāt**

318. 46^b Müfred [?]

319. 46^b [?] [?].

320. 46^b [?] [?].

321. **Ġazel-i Şābit** [Bosnalı Şābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 404, B. 2. Bu beytin mecmuada nahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Şābit'e ait olduğu tespit edilmiştir.
1b baba: gūyā D.

322.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec +--- / +--- / +--- / +---

5. Terāş etdikçe haţţın tiĝ ile ol dilber-i ra' nā
Görenler mażhar olmışdur tecellī Tūr'ına Mevlā

323.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Remel -+--- / -+--- / -+--- / -+-

6. Fāş olubdur gün gibi sırrum benüm ey āftāb
Dūd-ı āhumdur benüm ortada bir pāre hicāb

324.

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Hezec --+ / +-+ / +-+ / +-+

7. Olmasa eger mest-i mey-i tāb-ı maḥabbet
Çāk itmez idi sīnesin erbāb-ı maḥabbet

322. 46^b [?] [?].

323. 46^b Müfred [?].

324. 46^b [?] [Edirneli Fā'iz]. Tarık Demir, *Dīvān*, s. 139, G. 9. Mecmuada mahlası belirtilmemiş olup mecmuanın 110. numaradaki Edirneli Fā'iz'e ait gazelin matla' beyti olduğu tespit edilmiştir.

325.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

8. Cevri gönlümdür çeken gözdür gören dīdāruñı

Allāh Allāh kām alan kimdür çeken kimdür ta' ab

326.

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

9. Göz gezdiriyor şayda o şebbāz-ı melāḥat

Murğ-ı dil-i idāremüz Allāh'a emānet

327.

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

10. Çaldım niçe kez derd ile ṭabl-ı gam u miḥnet

Al sende vefā-sāzın ele kār-ı be-nevbet

325. 46^b [?] [Fuzūlī]. Kenan Akyüz vd., *Fuzūlī Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1990, s. 146-147, G. 33. Mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Fuzūlī'ye ait bir gazelden alınmış olduğu tespit edilmiştir. Mecmuada yer almayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

1. Gayre eyler bī-sebeb bin iltifāt ol nūş-leb
İltifāt etmez bana mutlak nedir bilmem sebep
2. Cevr olur ādet gazab vakti ne ādettir bu kim
Cevrin az eyler bana ol māh çün eyler gazāb
3. N'ola gamzen fikri düştüyse dil-i sūzānıma
Zālimin ger olsa āteş menzili olmaz aceb
4. Dem-be-dem ger dürr-i eşkim düşse gözden vechi var
Yaş uşaklardır yetīm anlarda yok resm-i edeb
6. Yār bī-dād eylemez uşşāk feryād etmeden
Her nice rūzi mukadder olsa vācibdir taleb
7. Mutrib ağlatma sürūdunla **Fuzūlī** hasteni
Seyl-i eşkinden sakın kopmaya bünyād-i tarab
dīdāruñı: ruhsārını D.

326. 46^b [?] [?].

327. 46^b [?] [?].

328.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

11. Ğāfil olma ey birāder niçe devlet-ḥānenüñ

Pāsbānı büm olupdur perdedārı ' ankebūt

329.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

12. Dilberüñ ' ahdı bütün ammā vefāsı az olur

' Āşıkuñ ḳalbi ūikeste ' ahd u peymānı dürüst

330.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

13. Zülfüñ ağına düşüp murğ-ı dil-i pür-izṭrāb

Sevdiğüm bīñ bir belāya uğramıū itdüm ḥisāb

328. 46^b Müfred [?].

329. 46^b [?] [Bāki]. Sabahattin Küçük, a.g.e., s. 82, G. 22. Bu beytim mecmuada mahlası belirtilmemiş olup Bāki'ye ait bir gazelden alınmış olduğu tespit edilmiştir. Mecmuada yer almayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla ūu ūekildedir:

1. Gül yüzüñ vafında bülbül kılsa elhānı dürüst
Bāgda bir goncanuñ kalmaz girībānı dürüst
2. Olsa ' irfān ehline cānān olınca ūöyle kim
Zülfi müşğini ūikeste ' ahd ü peymānı dürüst
4. Cevūen-i pülād-ı çarhı çāk çāk itdüm dahı
Āh-ı āteū-bārumuñ ūeūūir-i bürrānı dürüst
5. Āteū-i sūz-ı firākuñ bir harāret virdi kim
Nūū ider bir demde dil deryā-yı ' ummānı dürüst
6. Bākiyā fennüñde tutmaz kimse noksānuñ senüñ
Hamdü li ' llāh tab' mevzün ' akl mizānı dürüst

1a az: süst D.

1b ḳalbi: göñli D.

330. 46^b [?] [Bosnalı ūābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 405, B. 10. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı ūābit'e ait olduğu tespit edilmiştir.

331.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

14. Āteş u penbeyi cem' itmege bulmadı ' ilâc

O harâret idi kim böyle pot atdı hallâc

332.

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

Hezec --+ / +-- + / +-- + / +--

15. Nüşaḥn maraž-ı ḳalbe ' ilâc eylemedi hiç

Ey şeyḥ-i kerâmet-furuş ez de şuyın iç

333.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

+ --+ / ++-- / +-- + / ++-

16. Nişân-ı pâyini görmüş derinde ' âşık-ı zâr

Ne semte gitdi o hercâyî bunda bir iz var

[47^a]

334.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

17. Eşküme nisbet ile ḳaṭre degülken bārân

Baḥa yol virmiyor olmaḳlıḡa cānāna revān

-
331. 46^b [?] [Bosnalı Sâbit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 405, B. 13. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Sâbit'e ait olduğu tespit edilmiştir.
332. 46^b [?] [Bosnalı Sâbit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 405, B. 15. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Sâbit'e ait olduğu tespit edilmiştir.
333. 46^b [?] [Bosnalı Sâbit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 408, B. 43. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Sâbit'e ait olduğu tespit edilmiştir.
334. 47^a Müfred [Mirzâzâde Sâlim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., B. 5, s. 615. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzâzâde Sâlim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

335.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

18. Ebruvānuñ çekse ger tuğrā-yı ' aşkı luṭf idüp

Mücibince hükmini icrā iderdi nām-ı ' aşk

336.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

19. Niğābuñ aç şaқınma rüyuñı sen mübtelälardan

Elünden geldiği ḥayrı dirig itme gedälardan

337.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

20. N'ola kim Taşcı-zāde'm kopsa ' ālemde dürr-i yektā

Ḥudā Kādir'dür eyler seng-i ḥārādan güher peydā

338.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

21. Müfid olmaz ṭaleb taқdır-i pür-kār-ı mazāhirdür

Hemān refṭarı çarḥ-ı kec-revüñ hep baḥta dā'irdür

335. 47^a [?][Mirzāzāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., Md. 89, s. 629. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzāzāde Sālim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

1a çekse ger: çekseler D.

336. 47^a [?][Mirzāzāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., B. 8, s. 615. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzāzāde Sālim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

337. 47^a [?][Mirzāzāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., B. 3, s. 614. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzāzāde Sālim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

338. 47^a [?][Mirzāzāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., B. 56, s. 623. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzāzāde Sālim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

339.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++--

22. Şovuk almış gice yāri diyü geldi peygām

Bu şovuk sözi işütdükde hemān ben toñdum

340.

Mef' ulü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün

Muzāri' --+ / -+-+ / +--+ / -+-

23. Bir yādgār getürmez bize küy-ı yārdan

Çoğdur bizüm şikāyetimüz rüzgārdan

341.

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Hezec --+ / +--+ / +--+ / +--+

24. Bakmazsa o meh-pāre eger 'āşık-ı zāre

Çānāna niyāz eylemeden ğayrı ne çāre

342.

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

Hezec --+ / +--+ / +--+ / +--+

25. Āvāre olan gönlüme luṭf ile selām it

Uğrarsa yoluñ bād-ı şabā zülf-i nigāra

339. 47^a Müfred [Mirzāzāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., Md. 122, s. 635. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzāzāde Sālim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

1b ben toñdum: toñdum ben D.

340. 47^a [?] [Mirzāzāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., B. 52, s. 623. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzāzāde Sālim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

341. 47^a [?] [Mirzāzāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., B. 54, s. 623. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzāzāde Sālim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

342. 47^a [?] [Mirzāzāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., Md. 125, s. 635. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzāzāde Sālim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

343.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec +----/ +----/ +----/ +----

26. Levendler yolda almışlar sebūyı sākīden cebren

Harām olan metā' ıssısına dirler ziyān eyler

344.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün

Remel ++--/ ++--/ ++--/ ++--

27. Peşşe-i hār ideli cevfi dimāğında maşar

Ser-i Nemrūd güli goncası tokmaqla döger

345.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec +----/ +----/ +----/ +----

28. Nümāyān herkesün kıyāmında bir sāk at kıyāmetdür

Bu sāk at çoqluğı hengāme-i eşrāt-ı sāk atdür

346.

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Remel ++--/ ++--/ ++--

29. Toşınup pāyı döküldi sāğar

Devletin tebdi yine zāhid-i hār

343. 47^a [?] [Mirzāzāde Sālim]. Hüseyin Güfta, a.g.e., Md. 121, s. 635. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Mirzāzāde Sālim'e ait olduğu tespit edilmiştir.

344. 47^a **Müfred** [Bosnalı Sābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 627, B. 66. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Sābit'e ait olduğu tespit edilmiştir.
1b Ser-i Nemrūd güli: Ser-i Nemrūdü gül D.

345. 47^a [?] [Bosnalı Sābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 410, B. 73. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Sābit'e ait olduğu tespit edilmiştir.

346. 47^a [?] [Bosnalı Sābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 411, B. 74. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Sābit'e ait olduğu tespit edilmiştir.

347.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

30. Dil-i ḥadeng-i ğamzesinüñ menzil-i idmānıdur

Ol kemān-ebrūya şaḥn-ı sīne Oḡ Meydānı'dur

348.

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

31. Bir yere yatalum diyicek nāzı uzatdı

Yatmam didi bir ḥayli 'inād eyledi yatdı

349.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

32. Ğarḡ olup eşk-i riyāya ṭaraf-ı erba' ası

Zāhidüñ döndi Eşek Aṭasına şavma' ası

[47^b]

350.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Göñülde dāğ-ı maḥabbet ğidā bozundısıdur

O āh u vāh-ı ta' alluḡ hevā bozundısıdur

347. 47^a [?] [Bosnalı Sābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 411, B. 75. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Sābit'e ait olduğu tespit edilmiştir.

348. 47^a [?] [Bosnalı Sābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 413, B. 99. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Sābit'e ait olduğu tespit edilmiştir.

1b didi: diyü D.

349. 47^a [?] [Bosnalı Sābit]. Turgut Karacan, a.g.e., s. 414, B. 100. Bu beytin mahlası belirtilmemiş olup Bosnalı Sābit'e ait olduğu tespit edilmiştir.

[47^b] **Ğazeliyyāt-ı Muşanna'**

350. 47^b **Nābī Efendi** [Nābī]. Ali Fuat Bilkan, a.g.e., C. 1, s. 571-572, G. 148.

2a bezm-sāze: nerm-sāze D.

3b nāf-ı rehinde: nāf-ı zeminden D.

6a Nüzül-ı ism müsemmä buña delīldür kim: Nüzül-i ism semādan delīldür buña kim D.

2. Bulunsa tazece ta' bîr-i bezm-sâze sezâ
Lisân-ı köhne de âteş şitâ bozundısıdur
3. Faķır müre olur kayd-ı bâl ' ayn-i belâ
Vedâ' ı nâf-ı rehinde fenâ bozundısıdur
4. ' Aceb mi fetḥ ile âsaf bulursa reng-i şafâ
Ki zâğ-ı tîğ-i şecâ' at ğazâ bozundısıdur
5. ' İbâdetinden ider ehl-i zühd ecr-i recâ
Ki kârı bâr-keşānuñ kirâ bozundısıdur
6. Nüzûl-ı ism müsemmâ buña delîldür kim
O mâh-ı evc-i leṭâfet hümâ bozundısıdur
7. Nemâ nümûde-i emn oldığı dıraḥta sezâ
Ki arż-ı perveriş itmek riżâ bozundısıdur
8. Ufuk kafâda nümâyân teķâbül üzre iken
Zamâne yârı anuñçün riyâ bozundısıdur
9. Egerçi Vân'dan olur Nâbiyâ nevâ-yı ümmîd
Velîk râh-ı ḥaķîķat Ruhâ bozundısıdur

351.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes̄ +-+ - / ++ - - / +-+ - / ++ -

1. Egerçi habl-i nevā Nābiyā Haleb'den olur
Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdır

352.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes̄ +-+ - / ++ - - / +-+ - / ++ -

1. Cihānda nīze-i sükker keser bozundısıdır
Sırā-ı bāde-i engūr eşerr bozundısıdır
2. Binilmeden hele ḳaldı bu yıllar içre devābb
Ne deñlü varsa feres hep sefer bozundısıdır
3. Kirācı gibi olur mı şehirde bir ḥā'ın
Kirāya virdigi ḳaltaḳ eger bozundısıdır
4. Fırunda pişme o şırdan yinür mi fikreyle
Boğazdan ol geçer ammā ciger bozundısıdır
5. Şehā' atā vü kerem şanma düğme çözmekdür
Kerem bu **Luṭfi**'ye ancak kemer bozundısıdır

351. 47^b **Celālī** [Celālī].

352. 47^b **Ġazel-i Luṭfi** [Luṭfi].

[48^a]

353.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes̄ +-+ - / +-+ - - / +-+ - / +-+ -

1. Rüsūm-ı necm u kamer hep rakam bozundısıdur

Bu mehd-i gerdiş-i gerdün hedem bozundısıdur

2. Göñül o mest-i ḥasenden vefā ümīd itme

Bilürse semt-i vefāyı sitem bozundısıdur

3. Miyān bārı der-ağuş sādeye yoḡ ümmīd

Meger kemer olursa kerem bozundısıdur

4. Hele biz ehl-i hevāyuz o ḳaydımuḡ yoḡdur

Me'ālī ṭaleb-i nālūn elem bozundısıdur

5. ' Aceb mi **Ḥüsni**-i şeydā belā-yı ' aşḳuñda

Nemed be-düş ise āh nedem bozundısıdur

354.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes̄ +-+ - / +-+ - - / +-+ - / +-+ -

1. Kesmeli ḳabza-i ḥançer semek bozundısıdur

Nekes ṭabī' atı ḥırşda sinek bozundısıdur

2. Ḥilāf-ı meşreb olur ṭurdılar bā-i keşir (?)

Küh ile yek-dili olur ol dīlek bozundısıdur

353. 48^a **Ġazel-i Ḥüsni** [Ḥüsni].

354. 48^a **Ġazel-i Faḳir** [Sırrı].

3. Niķāb-ı Şer midür ol servi ser-keş iden çöle

Egilse ‘ aşıkā bil kim elek bozundısıdur

4. ‘ Aceb degül ki viŐālını va‘ d idüp ol Şüh

Girü burup Őarar ise yürek bozundısıdur

5. Murāda na’ il olinmaz bilā-ta‘ ab **Sırrı**

Cihānda lezzet-i kām hep emek bozundısıdur

[48^b]

355.

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Sūz-ı ‘ aşkuñla kaçan kim dilden āh u zār olur

Āh dūd u dūd ebr u ebr āteŐ-bār olur

2. Aķsa eşküm dīdeden ol gevher-i nā-yāb için

EŞk seyl ü seyl yem yem pür-dürr-i Őehvār olur

3. Yansa dāğ-ı sīnem üzre ĥasret-i ĥaddüñle nār

Nār nūr u nūr ĥür u ĥür pür-envār olur

4. Kūhdan geĐse ĥam-ı zūlfüñle āhum ŐarŐarı

Kūh deŐt ü deŐt bāğ [u] bāğ sünbülzār olur

5. Ġoncaya baķsa lebüñsüz ĥeŐm-i **Bāķı** bir nazār

Ġonca berg ü berg ĥār u ĥār ĥanĥerdār olur

[48^b] **Ŧarz-ı Āĥer**

355. 48^b **Ġazel-i Bāķı** [Bāķı]. Sabahattin Küçük, a.g.e., s. 125-126, G. 114.

356.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Sūz-ı 'aşkuñla kaçan kim dīdede hūn-rīz olur
Hūn nīl u nīl baħr u baħr âteş-ħīz olur
2. Nuṭk-ı i' cāzında ol deñlü ħalāvet var kim
Nuṭk cām u cām feyz u feyz siħr-āmīz olur
3. Nāz ile reftāra gelsün ħāke degse dāmenüñ
Ĥāk 'ūd [u] 'ūd müşg ü müşg nūkhet-bīz olur
4. Şafħa-i mir'āt-ı rūyuñ mihre ' arz itse eger
Mihr necm ü necm zerre [vü] zerre bī-temyīz olur
5. Küşte-i 'uşşāka emr itsüñ nigāh-ı ġamze ki
Ġamze tīr u tīr tīġ u tīġ rūħ-engīz olur
6. Gūşvār ol kavl-ı 'uşşāka gehī ey mest-i nāz
Kavl nuşħ u nuşħ dürr ü dürr la' l-āmīz olur
7. Cürb-i düşnāmuñla **Lāmi'ī** geçmeye senden şehā
Cürb kand u kand küt u küt cān-perhīz olur

356. 48^b **Gazel-i Lāmi'ī** [Lāmi'ī]. Bu gazel Hamit Bilen Burmaoġlu'nun hazırlamış olduġu *Lāmi'ī Çelebi Divanı*'nda bulunmamaktadır.

357.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Eyā hürşīd-i meh-peyker cemālūñ Müşteri manzar
Çi manzar manzar-ı t̄ali' ç̄i t̄ali' t̄ali' -i enver
2. Cemālūñden cihān rüşen yañağūñdan zamān gülşen
Çi gülşen gülşen-i cennet ç̄i cennet cennet-i kevşer
3. Yüzūñdür ayet-i raḥmet özüñdür mazhar-ı kudret
Çi kudret kudret-i şāni' ç̄i şāni' şāni' -i ekber
[49^a]

358.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Yine yağmaladı naḳd-ı dili bir t̄ıfl-ı sa' d-ahter
Çi aḥter ahter-i t̄ali' ç̄i t̄ali' t̄ali' -i ḥāver

357. 48^b **Aḥmed-i Dā'ī** [Aḥmed-i Dā'ī]. Mehmet Özmen, *Aḥmed-i Dā'ī Divanı (Metin-Gramer-Tıpkıbasım)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2001, *Dīvān*, s. 255, G. 302. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

4. Mu' anber saçlarıñ dil-keş münevver t̄al' atūñ meh-veş
Ne meh-veş meh-veş-i cāzū ne cāzū cāzū-yı dil-ber

5. Süleymān s̄ireti sende Sikender s̄ireti sende
Ne s̄uret s̄uret-i Yūsuf ne Yūsuf Yūsuf-ı server

6. Felek şaṭrancımı utduñ sa' ādet milkini t̄utduñ
Ne mülket mülket-i devlet ne devlet devlet-i Ḳayşer

7. Egerçi kullarıñ bī-ḥad velī kemter kuluñ Aḥmed
Ne Aḥmed Aḥmed-i Dā'ī ne dā'ī dā'ī -yi çāker
Mecmuada geçen “ç̄i” kelimeleri divanda “ne” olarak geçmektedir.
2a yañağūñdan zamān: yañağūñ gönçesi D.

[49^a] **Tavr-ı Aḥer**

358. 49^a **Gazel-i Lāmi'ī** [Lāmi'ī]. Bu gazel Hamit Bilen Burmaoğlu'nun hazırlamış olduğu *Lāmi'ī Çelebi Divanı*'nda bulunmamaktadır.
2b *Hüsrev* kelimeleri “ح” ile *Hüsrev* şeklinde yazılmıştır.

2. Gelür yümn-i kudüm ile dil u pirâneye devlet
Çi devlet devlet-i Hüsrev çi Hüsrev Hüsrev-i dâver
3. Virür cām-ı lebün cānā dil-i ‘uşşāka bir hālet
Çi hālet hālet-i bāde çi bāde bāde-i kevşer
4. İder tāvus-ı naqşuñ ey perī-rū ‘āleme cilve
Çi cilve cilve-i hūrī çi hūrī hūrī-i zīver
5. Nemek-pāş oldu merhemsāy iken zaḥm-ı dile dilber
Çi dilber dilber-i fitne çi fitne fitne-i pür-şer
6. Kō ḳalsun zīr-i pāyda ‘āşīkān ey rākib-i eşheb
Çi eşheb eşheb-i düldül çi düldül düldül-i Haydar
Tetimme-i ū
7. Ezelden bellüdür gāret-ger-i dīn oldığı ğamze
Çi ğamze ğamze-i kāfir çi kāfir kāfir-i bed-ter
8. Dil-i pür-tāb tāb-ı ruḥlaruñ virmekdedür şiddet
Çi şiddet şiddet-i düzaḥ çi düzaḥ düzaḥ-i aḥker
9. Ölürsem çekmem el ey meh girse elüme turre
Çi turre turre-i ‘anber çi ‘anber ‘anber-i bihter
10. Ne vār bir buse-i ruḥsāre cānā eyleseñ himmet
Çi himmet himmet-i hātem çi hātem hātem-i bāhir
11. Kūl olsun derd-i hicrūñle begüm bī-çāre-i Lāmi‘ī
Çi Lāmi‘ī Lāmi‘ī-i ‘āciz çi ‘āciz ‘āciz-i kemter

359.

1. أننى أبصرت فى النوم الرسول
فى يد يده المثنوى و هو يقول
2. صنفت كتب لا سرار النبى
لم يصنف مثل هذا فاعجبى

360.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. [...] aramızdan ol peri ile şöyledür ülfet
Çi ülfet ülfet-i şöhet çi şöhet şöhet-i vuşlat
[49^b]

361.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. Yanumda dostlıqdur aşikârâce 'adâvetler
'Adâvetden beterdür zâhiren 'arz-ı maḥabbetler
2. Berây-ı kârdur da'vâ-yı ihlâş itdigi ḥalkuñ
Dürûğ-ı maşlahat-âmîzdür şimdi şadâkatler

359. 49^a قاله كتبت مثنوي شريف [Cinānī].

1/2 Mana: “Rüyamda Peygamber’i gördüm. Elimde mesnevi, elimi tutarak şöyle dedi: Peygamberlerin sırlarını ihtiva eden bir kitap tasnif ettin. Daha önce hiç kimse bu tasnifi yapmamıştır. Bu hoşuma gitti.”

360. 49^a **Beyt-i Râ’if Efendi Hazretleri** [Râ’if].

[49^b] **Ġazelıyyât**

361. 49^b **Ġazel-i Râşid** [Vak’anüvis Râşid]. Fatih Günay, a.g.e., s. 359, G. 90. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:

5. Maḳâl-i remz-i maḥşûş lisân-ı ḥâl-i îmadur

İder bu nükteye ebrûsı ḥübânuñ işâretler

3b yakınca: baḳınca D./ ‘alemdür: minnetdür D.

5b Yazarlar: Yazılmaz D.

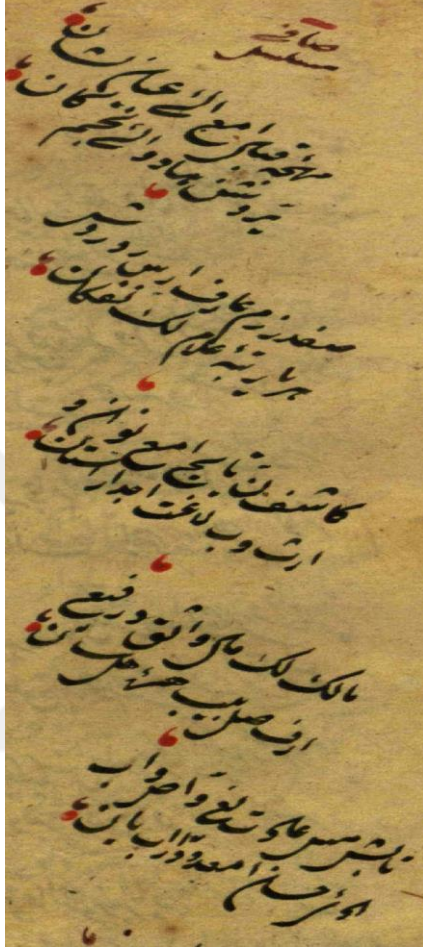
6a Râşidâ ol: Râşid evvel D.

3. Beni āzār-ı zaḥm-ı āşinādur öldüren yoḥsa
Teselliye yakınca cāna ʿalemdür şemātetler
4. Ḥisāb-ı ʿömr gāyet cān-güdāzdur ehl-i dünyāya
ʿAceb mi ʿaḳreb olsa ādemüñ ḳoynında sâʿatler
5. Düşelden tāze taʿbīr-i niḳāfa münşī-i ülfet
Yazarlar nāmeye şimdi maḥabbetler meveddetler
6. Kirāma **Rāşidā** ol vaʿde gerçi deyn imiş ammā
Düyün-ı iʿtibārīden berīdür şimdi zimmetler

362.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

6. Saḥn-ı şî' re **Şāfiyā** bir tarz-ı nev şalduñ yine

Kim oḡursa işbu ḥaṭṭı āferīn bī-imtiḥān

[50^a]

363.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ğonce-i nev-reste kim dirlər dehānuñdur senüñ

Çırmızı gül yaprağı gūyā zebānuñdur senüñ

362. 49^b **Şāfi Müselsel** [Şāfi].

363. 50^a **Gazel-i Ḥayālī** [Ḥayālī]. Bu gazel Ali Nihat Tarlan'ın hazırlamış olduğu *Hayālī Divanı*'nda bulunmamaktadır.

2. Sürdürüp gülzârdan tûbâyı iden ser-nigûn
Sidre haqqı (?) kâmet-i serv-i revânuñdur senüñ
3. Nergisi bî-hâr idüp gülşende nâ-bünyân iden
Ey tabîbüm hışm-ı çeşm cân-sitânuñdur senüñ
4. Nâfe-i müşgîn iden sünbülleri mâtem-zede
İftirâka turre-i ‘anber-feşânuñdur senüñ
5. İnceden inceye **Ĥayâlî** hâş eyler ‘işreti
Tab‘ına riqkat viren mûy-miyânuñdur senüñ

364.

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bâde-i ‘aşkuñla dil mey-hâne şeklin baqladı
Kân tölup iki gözüm peymâne şeklin baqladı
2. Eyleyelden dilberâ zencir-i zülfüñ arzû
‘Āşık-ı âşüfteler dîvâne şeklin baqladı
3. ‘Ārîzûñ şevkıyle cân çıqdı bedenden raqş urup
Şem‘ üñe per yaqmağa pervâne şeklin baqladı
4. Hâne-i dil şevk-ı ‘aşkuñla tölaldan ser-be-ser
Serverâ sînem benüm vîrâne şeklin baqladı

364. 50^a **Gazel-i ‘İydî** [‘İydî]. Süleyman Solmaz, *Gülşen-i Şu‘arâ (Bağdatlı Ahdî)*, KTB, E-Kitap, s. 235-236. Bu gazele Bağdatlı Ahdî’nin *Gülşen-i Şu‘arâsı*’nda da rastlanılmıştır. Kimi farkların görüldüğü gazel, tezkirede “baqlamış” redifli olarak yer almaktadır.

5. Nice yanmasun gönül hecr-i âteşinde ‘**Iydiyā**

Şāh unutdı bendesin bī-gāne şeklin bağıladı

365.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Elem çekdüm nigāruñ ‘arızından kākülinden hem

Firāğum var cihānuñ lālesinden sünbülinden hem

2. Baña hem-dem yapar dāğ-ı maḥabbet hem-nefes mātem

Fenā güلزārınuñ geçdüm gülinden bülbülinden hem

3. Nesīm-i āb-ı gerdün-ı vefādan yoğ eşer gördüm

Gözüm nergis gibi yumdum bu gülşenden gülinden hem

4. Lebünle gerdenün būs eylemiş sāķi olup fāriğ

Şafā-yı devr-i sāğardan şurāḫi fülfulinden hem

5. Ḥazān olup bahārında ḥumār olur şerārında

Kimimiz ‘**Ulviyā** dehrün gülinden bülbülinden hem

365. 50^a **Gazel-i ‘Ulvī** [Derzi-zāde ‘Ulvī]. İsmail Çetin, *Derzi-zāde Ulvī (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1993, s. 412-413. G. 389. Divandaki başlık: **Ve Lehū Eyzān.**

1a Elem çekdüm nigāruñ: Vefāsız yārūñ el çek D.

1b var: kııl D.

2a yapar: yiter D. mātem: nālem D.

3a Nesīm-i āb-ı gerdün-ı vefādan: Nesīm-āsā gezüp būs-ı vefādan D.

4a Lebünle gerdenün būs eylemiş sāķi olup fāriğ: Dehān u gerdenün būs eyleyen sāķi olur fāriğ D.

4b fülfulinden: kılfulından D.

5a olup: olur D./ şerārında D.

5b Kimimiz: Kesilmez D./bülbülinden: ğam mülinden D.

[50^b]

366.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Halka-i zühhâdda olsa n'ola şahbâ ğarīb
Bezm-i i' mâda olur şem' i ziyâ-bahşâ ğarīb
2. Luţf idüp ol şeh bizi düşünâm ile yâd eylemiş
Hâtır-ı cânâne gelmiş ' aşık-ı şeydâ ğarīb
3. Zîb [u] âğuş eyleyüp fânüs-ı şem' -i enveri
Rûzgâr itdi gice pervâneyi hayfâ ğarīb
4. Sîne-i ağıyârda peykân-ı tîr-i dil-rübâ
Hârzâr içre mişâl-i gonce-i ra' nâ ğarīb
5. Çeşm-i hûbân ' âlemi aşûbgâh itse n'ola
Olsa olmaz meclis-i mestânede ğavgâ ğarīb
6. Gelmeden hatt-ı ruḥı cā-yı (it) bînâğuş-ı gönül
Bulmaz aḥşâma ḳalsa menzil [ü] me'vâ ğarīb
7. **Râġıbâ** dil eglenür fikr-i ḥayâl-i yâr ile
' Aşık-ı ğam-dîde olmaz ḳalsa da tenhâ ğarīb

366. 50^b **Ġazel-i Râġıb** [Koca Râġıb Paşa]. Ömer Demirbaĝ, *Koca Râġıb Paşa ve Dîvân-ı Râġıb*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 1999, s. 207, G. 15.

2b gelmiş: gelmek D.

5a aşûb-gâh: aşûb-kâr D.

367.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Āb bī-neşve ile şu' le-i âteş başılır
Tāb-ı meyle ne kadar âfet-i ser-keş başılır
2. Pest-i fıtratlara zīnet ile rif' at gelmez
Ola her tarz ile kalīçe münakkaş başılır
3. Nefy [ü] işbāt-ı femünde mütehālif aqvāl
Mihr-i endişe bu maḥzarda müşevveş başılır
4. Giryedür māye-i teskini ğubār-ı ḥātır
Gerd çıksa felege nādir olur reşş başılır
5. Bu fūrū' āt-ı teḥālūf ki şu 'unātındır
Aşla 'avdetle bu ğavgā bu keşākeş başılır
6. Şeşper-i ṭab' ile açdum yüzini **Rāġıb**
Kālīb-ı dil-keşe ancak bu edā şeş [başılır]

367. 50^b **Velehu** [Koca Rāġıb Paşa]. Ömer Demirbağ, a.g.e., s. 222, G. 30.
4b nādir: nāzil D.
6a yüzini: zemīni D.

368.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

Müctes̄ +-+- / +-+- / +-+- / +-+-

1. Şu dağlarla ki dil lāle-zār-1 ḥasretdür
Hāzāne teşne hemīşe bahār-1 ḥasretdür
2. Bize hezār virür toḥm-1 ye 's añarsam eger
Bu şerhalarla ki sīnem şiyār-1 ḥasretdür
3. Şafā-yı sīneme āyīneye dīde-i ḥayret
Fürūğ-1 dāğuma meh dāğ-dār-1 ḥasretdür
4. Baña bu nāle-i dil-sūza dūd-1 āh-1 resā
‘Aṭa-yı baḥt-1 siyeh ber-güzār-1 ḥasretdür
5. Diyārımızda açılmaz metā' -1 kām-1 ümmīd
Küşād u rāyic olan bunda yār-1 ḥasretdür
6. Ümīd-i bāriş-i feyz itme ebr-i vuşlatdan
Bu deşti geşt idecek cūy-bār-1 ḥasretdür
7. Şaḫın ki dāmen-i ārāmı çāk ider **Rāğıb**
Sevād-1 geşt-i emel ḥār-zār-1 ḥasretdür

368. 50^b **Velehu** [Koca Rāğıb Paşa]. Ömer Demirbağ, a.g.e., s. 257, G. 64.
3b dāğıma: ṭab' ima D.
4a dil-sūza dūd-1 āh-1 resā: dil-sūz u dūd-1 āh-1 resā D.
5b küşād u rāyic: küşād-1 rāyic D./ yār-1 ḥasretdir: nār-1 ḥasretdir D.
6b geşt: seḫā D.

[51^a]

369.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ -

1. Dil[e] mir 'āt-ı emelden niçe şüret görünür
Bilmez ammā ki verāsında veḥāmet görünür
2. Ğayrida ma' nī-i mevḥūm iken ol āfetle
Eylemiş şöyle teccsüm ki leṭāfet görünür
3. Düşer āyīne-i ḥūlyāya müdām ' aks-i ḥayāl
' Āşık-ı dil-şödeye ḥ' ābda vuşlat görünür
4. Şanma kim ḳalmanı dīvāne-i ḥāmūn u cünūn
Saña bu ' arşada bir ehl-i kerāmet görünür
5. Sehldir dīde-i ḥaḳ-bīne temāşā-yı şehūd
Līk müşkil bu ki şekli saña rü ' yet görünür
6. Pür-şağar olsa ḥarr-mānend şikāf-ı billūr
Kişi setr eyleyemez ' ayb-ı denā ' et görünür
7. Ne ḳadar pest ise bünyān-ı ḳanā' at **Rāğīb**
Revzeninden yine ma' müre-i rāḥat görünür

369. 51^a **Velehu** [Koca Rāğīb Paşa]. Ömer Demirbağ, a.g.e., s. 229, G. 37.
1a niçe: nice D.
4a ḥāmūn u cünūn: ḥāmūn-ı cünūn D.
5b şekli: müşkil D.

370.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Ża' ifī tünd-restī baḡş-1 şayd-1 lāğar olmışdur
Şikest-i tākāt-1 dil raḡat-1 bāl ü per olmışdur
2. Gehī bir baḡr ü gāhī bir zemīn-i nev ider teşhir
Kalem mülk-i sülḡanda ḡasr ü baḡr ü ber olmışdur
3. Tekellüf bilmez aşlā ḡüb u zeşt izḡār ider şeklin
O dil k'āyīneveş sırr-1 şafāya mazḡār olmışdur
4. 'Inān-1 eşheb-i gerdūnı muḡlaḡ şanma sırtında
O da merbūḡ u vaż' -1 sa' d u baḡş-1 aḡter olmışdur
5. Devā-yı çeşm-i bīmārında 'ācizdir (ki) baḡ i' cāz[a]
O lebler kim leb-i 'İsā gibi cā[n]-perver olmışdur
6. Degüldür fażl-1 nā-kāmī bahār-1 fażl-1 kāmīdür
Nihāl-i bāğ-1 ḡasret yāğdan bāl-āver olmışdur

370. 51^a **Velehū** [Koca Rāğıb Paşa]. Ömer Demirbağ, a.g.e., s. 242, G. 50. Gazelin 1. beytinin mısraları divandakinin tersi şekildedir.

4a sırtında: seyrinde D.

4b O da merbūḡ u vaż' -1 sa' d u baḡş-1 aḡter olmışdur: O da merbūḡ-1 vaż' -1 sa' d u aḡter olmışdur D.

5a Devā: Revā D.

6a Degüldür fażl-1 nā-kāmī bahār-1 fażl-1 kāmīdür: Degildir faşl-1 nā-kāmī bahār-1 kāmīdür D.

6b yāğdan: dāğdan D./ bāl-āver: bār-āver D.

7a mūdārā: medārı D.

7b Niçe: Nice D./ tāc-1 derūnī: tāc-1 vārūnī D./ lāğar: sāğar D.

7. Teḳālīb üzredür **Rāğīb** müdārā bezm-i gerdūnuñ
Niçe Cem t̄ac-1 derūnī bu bezme lāğar olmışdur

371.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fa' lün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. O tūtīyā ki cilā-bahş-1 çeşm-i devletdür
Ğubār-1 dergeh-i erbāb-1 feyż [ü] himmetdür
2. O rüşināyī³-i t̄ali' ki dāğ olur mihre
Fürüg-1 pertev-i lebriz-i cām-1 'işretdür
3. Medār-1 leyl ü nehārı ' abeş hayāl itme
Ya şām-1 vuşlat-1 ' aşık ya şubḥ-1 ḥasretdür
4. Bināsı devlet ü cāhuñ tedārik üzre iken
Tehālük-i ' uḳālā bunda cāy-1 ḥayretdür
5. Felek virür mi meger dāme-i teki tenhā
Egerçi ḥuld-1 berrin kūşe-i ferāğatdür
6. Zamān ider seni de āşinā-yı sūd-1 zamān
Bu kār-ḥānede aḥz u ' aḫā be-nevbetdür
7. İden edā-yı ḥaḫḫ-1 dil-keşe bizi **Rāğīb**
Esīr [ü] şīfte hep şīve-i kitābetdür

371. 51^a **Velehu** [Koca Rāğīb Paşa]. Ömer Demirbağ, a.g.e., s. 241, G. 49.
4a tedārik: tedāvül D.
5a dāme-i teki tenhā: ādeme tek ü tenhā D.
5b ferāğatdür: ḳanā' atdır D.
6a sūd-1 zamān: sūd u ziyān D.

[51^b]

372.

Meḫ̄ülü Fā'īlātü Meḫ̄ā'īlü Fā'īlün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ey çeşm-girye ḫayr eṣerüñ yoḫ mıdur senüñ
Āteş içindeyüm ḫaberüñ yoḫ mıdur senüñ
2. Bir āh-ı ḫuşk ise işüñ Allāh'a ḫaldı bil
Hıç küy-ı yāre nāme-berüñ yoḫ mıdur senüñ
3. Ḫānün-ı 'aşkı senden oḫurlarken 'āşıḫān
Dīvān-ı i' tināda yerüñ yoḫ mıdur senüñ
4. Gerd-i kesād revnaḫı kişi eylemiş şikest
Sūḫ-ı hünerde bir degerüñ yoḫ mıdur senüñ
5. Pek de virilme ḡaflete ey ḡurre mest-i nāz
Meger zamāneden ḫazerüñ yoḫ mıdur senüñ
6. Pervāne ser-seri nedür ey ḫā'ir-i niyāz
Evc-i ḫabüle bāl u perüñ yoḫ mıdur senüñ
7. Dāmān-i yāre bu'l-hevesān oldı dest-res
Rāḡıb elünde bir hünerüñ yoḫ mıdur senüñ

372. 51^b **Velehu Rāḡıb** [Koca Rāḡıb Paşa]. Ömer Demirbaḡ, a.g.e., s. 299, G. 106.
1a ḫayr: ḫız D.
6a nedür: neden D.

373.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Kim ki m̄anend-i sipihr ol mehi āgūşa çeker
K̄ine-i çarḥ-ı sitem-geri ferāmūşa çeker
2. Dāğ-ı saḥtı iken 'ālem o kemān-ebrūnuñ
Bāzū-yı himmet anı ḥarf-ı binā-gūşa çeker
3. Çekmez evzā' -ı felek yā gūzārın ol kim
Pāyini dāmenine ḥırkasını dūşa çeker
4. Mest-i ĩmān-ı tevekkül olur erbāb-ı şirb
Mūr-ı ḥarmen gibi dā'im ta'ab-ı tūşa çeker
5. İtdi [rūşen] baña kütāhī-i 'ömri şem' [ün]
Āteşini-i zebān āfet-i ḥāmūşa çeker
6. Bezm-i meyden yudı el çekdi ayağın ammā
Ṭab' -ı **Rāğıb** ḥuramaz ol leb-i mey-nūşa çeker

373. 51^b **Velehu** [Koca Rāğıb Paşa]. Ömer Demirbağ, a.g.e., s. 240, G. 48.
2a kemān-ebrūnuñ: kemān-ebrūdan D.
2b bāzū-yı himmet: bāzū-yı fitne D.
4a Mest: Süst D./ şirb: şerre D.

374.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Olmasun dil o mehüñ tek zīb-i dāğından tehī
Çarhuñ olsun ister ister olmasun mihr [ü] mehi
2. Tābiş-i mihr-i cemālün āb iderse bir dili
Çeşme-i hürşid olur şebnem gibi cevlan-gehī
3. Ol kadar dīdemde penc-efken hayāl-i kıadd-i yār
Tohm-ı eşküm kıande düşse serv olur sebz-i sehī
4. Çok bülend-endāzı indirdi meger bir kündesin
Gör kemend-i āhı neyler eylemezse kūtehi
5. Elde sāğar belde hañçer serde şahbā sine-çāk
Fitne-cū dilberlerün bī-şübhe sensin eşbehi
6. İştihā-yı zebzeb ü ğabğab degildür sākiyā
Cān ü dilden ğuş idüp yād itdigün mā-teştehi
7. Ğuş idenler nağme-i āteş-nevā-yı hāmeñi
Bülbülān **Rāğib** ferāmüş eylemişler çeh çehi

374. 51^b **Velehu** [Koca Rāğib Paşa]. Ömer Demirbağ, a.g.e., s. 352, G. 156.
2b Çarhuñ olsun ister ister olmasun: Çarhuñ ister olsun ister olmasun D.
3b sebz-i sehī: serv-i sehī D.
6a ğabğab: kabğab D./ sākiyā: zāhidā D.
7a idenler: idelden D:

[52^a]

375.

Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

I

1. Şanmañ bizi kim cām-ı mey-i ğayr ile mestüz
2. Ğayret-zede-i nuṭṭ-ı güher-bār-ı elestüz
3. Birez gezüz (?) ol fiṭrat-ı eṣnāf-ı melekden
4. Bu ḥāk-i ḥazīz içre velī sifle nişestüz
5. Ğayb oldı ḥayāl itme cihāndan güzer itmek
6. Biz ṭāhir-i pinhānda hem ḥāzır hem mestüz
7. Ğātem gibi biz nās eline girmezüz aṣlā
8. Ḥalḥāl mücevher gibi biz ḥāric-i destüz
9. Bālāya heves eylemezüz hem-çü şanavber
10. Biz şāḥ-ı berümend gibi mā'il-i pestüz

11. Miḳdārda bir noḳta gibi bī-ser u pāyuz
12. 'Älemde bulunmazdur per ḳadar bahāyuz

II

1. Ey rāh-rev-i nüzl-i maḳşūd-ı murādāt
2. Bī-hüde yere çekme yiter renc-i muḳāsāt
3. Maḳşūduñı it kendü vücūduñda teccessüs
4. Besdür saña bir nüṣṣa-i kübrā-yı 'alāmet
5. Ḥun-ābe-i raḥm-ı ümm iken baṭn-ı 'ademde
6. Viridi saña Ḥaḳ rūḥ u dil u 'aḳl u kerāmet
7. Ğavş-ı yem-i esrār-ı Ḥudā eyleme zīnhār
8. Ğarḳ-āba virür cismüñi emvāc-ı ḥayālāt

375. 52ª Terci'-bend-i Zekāyī-i Alaşhri [Zekāyī]. Terci'-bend başlığı atılmış olmasına rağmen, manzume terakib-bend'dir.

9. Būrhān-ı mu‘ayyen bu yiter ‘aql-ı za‘īfe
10. Mihr u mehle encüm-i edvār-ı semāvāt

11. Pek ʔalma tefekkürle yem-i sırr-ı Hūdā’ya
12. Ber-vech ile şāyeste degüldür ‘uḫalāya

III

1. Dünyā zen-i pür-‘ işve vü pür-mekr ü yalandur
2. Eblehter u dīvāne kim aña ʔapılandur
3. Şīrīni-i güftārına aldanma ki zehri
4. Nīş-i dem-i ‘aḫreb gibi çemende nihāndur
5. Hātem gibi nām alma şaḫın sāde-nigīn ol
6. Yüz ʔaralığın görmez o bī-nām u nişāndur
7. Togrılığ iden ebrū-yı nişāngāh murāda
8. Egrilik iden gerü ʔalur hem-çü kemāndur
9. Bir şaḫşuña mir’āt-ı dilüñ eyleye muğber
10. Sen merd iseñ elüñle o dem anı uḫandur

11. İçkiden eyü kār ola şanma bu cihānda
12. Ber-vechle ʔalmaz eyüler berr ü yabānda

IV

1. Sāḫī yetiştür şun bize ol cām-ı şarābı
2. Mestlikle birez inledelüm çeng ü rebābı
3. ‘İşret demidür irdi çü nevrüz-ı dil-ārā
4. Sāz u söze tebdīl açalum elde kitābı
5. Bir laḫza medār idelüm çarḫ-ı müstenīre
6. Dilde nice bir kim idelim bu şeker-ābı
7. Dānişver-i ‘ālemdür o kim ʔıtdı bu pendi
8. Āvīze-i gūş eyledi bu gevher-i nābı
9. Geldik bu fenā mülküñe āḫir gideriz çün

10. Bir gün yıkılır başa biliriz bu ħarābı

11. Bari idelüm bir iki gün yār ile ‘ işret

12. Ya aña vire Ĥazret-i Ĥaĥ yā bize furşat

V

1. Var ‘ ibret için cānib-i bāġa güzār eyle

2. Şun‘-ı şuver Ĥazret-i Ĥaĥĥ’a nazār eyle

3. Āyīne-i maĥşūdı şaĥın jeng-i nefesden

4. Āh-ı dil-i mazlūmdan ey dil ħazer eyle

5. Ser-tīz-i ħazā kim atıla ħavs-ı ħaderden

6. Tut sīne-i teslīmi muĥābil siper eyle

7. Rez tutma dil-i ġonce-şifat bāġ-ı cihānda

8. Eşcār-ı ħazān diye ġir bezl-i zer eyle

9. ‘ Anĥā-dil olup itme edāniye tenezzül

10. Var şāhiĥa-i Ĥāf’a ħanā‘ atde yer eyle

11. Baĥş oldıġıyçün meyl-i dil kerkes-i ġaddār

12. Baĥş oldı anuñ ħısmetine tu‘ me-i murdār

376.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Cihān-ı ma‘ delet kān-ı mürüvvet ħulzüm-i himmet

Muĥīṭ-i cūd u re’fet şadr-ı vālā-yı kerem-pirā

376. 52^a **Tārīĥ-i Fıtnat Berā-yı Şadāret Şāliĥ Efendi-zāde** [Fıtnat Hanım]. Halil Çeçen, *Fıtnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı (İnceleme Metin)*, Ankara: Bizim Büro Basımevi, 2008, s. 245-246, K. 12. Divandaki başlık: **Tārīĥ-i Sadāret-i Rūm İli Ĥazret-i Şāliĥ-zāde.**

1a ma‘ delet: mekremet D./ kān-ı mürüvvet: kān-ı fażīlet D.

2a oldı: olur D.

4b eylese: eyleye D.

6b mezīd: füzūn D.

2. Cenāb-ı Hāzret-i Şālih Efendi-zāde kim oldu
Kemāl-i ‘ilm u fazl ü zühd ile bī-miṣl ü bī-hemtā
3. Himem ser-meclis-i hāşında muḳbil hem-dem-i dīrīn
Kerem bāb-ı refī‘inde kemīne çāker-i ber-pā
4. Semiy-y-i Meḫḫar-i ‘ālem o ṣadr-ı ma‘delet-kāruñ
Sezā fahr eylese zātıyla el-ḫaḫ devlet ü dünyā
5. Sūr u şevḫ ile ‘īd eyledi ‘īd üstine ‘ālem
Tekerrürle olunca mesned-i Rūm’a şeref-baḫşā
6. Ḥaṭālardan hemişe ḫıfz idüp zāt-ı kerem-kārın
Ḥudā ‘ömrin mezīd iḫbālın itsün gün-be-gün a‘lā
7. Beşāret birle hātif didi kim bu beyt-i zībānuñ
Ḥurūf-ı cevherisi **Fıṭnatā** tāriḫdür ḫaḫḫā
8. Yine Şālih Efendi-zāde müjde mecd u devletle
Müşerref ḫıldı ṣadr-ı Rūm’ı mes‘ūd eylesün Mevlā

1. فتحننا باسم فتاح لفتح الخير عنوان
شكرنا الله ذا عون فحق العبد شكران
2. حمدناه بإجلال و صلينا وسلمنا
على من لم يكن لولاه أكوان و أزمان
3. رسول اسمه احمد نبي قدره أمجد
خليل خلقه أسعد من الخلاق برهان
4. قريشى بشير هاشمى أبطحى بل
أبر الناس ذو شأن لخيل الرسل ختمان

377. [Elvānī] حليفه الشريف الواني المرحوم^{52b}.

1. Mana: “Bir fatihin adıyla fethettik. Hayır fetihler için bir unvan vardır. Allah’a yardımından dolayı şükrettik, kulun da görevi şükretmektir.”
2. Mana: “Celâl olana hamd ettik. Namaz kıılıp ona teslim olduk. O olmasaydı ne kâinat ne de zaman olurdu.”
3. Mana: “ O, adı Ahmed olan şanı yüce bir peygamberdir. Yüce bir şekilde yaratılmıştır. Ahlakı bir yol göstericidir.”
4. Mana: “O, Kureyşlidir, müjdecidir, haşimdir. İnsanların en günahsızdır. Şan sahibi, peygamberlerin sonuncusudur.”
5. Mana: “O, yüce ve ulu sıfatlara sahiptir. O gökyüzünde bir dolunaydır. İnsanlar onun kadrini gerektiği gibi bilmez.”
6. Mana: “Yüzü bir güneş nuru gibi parlıyor. Yüzü güzel, teni parlaktır. O gençlik döneminde çağını aydınlatmıştır.”
7. Mana: “Kalem kaşlı, gözü sürmeli, geniş ağızlı, ince burunlu, kırpikleri uzundur.”
8. Mana: “Güler yüzlüdür. İki dişinin arası seyrek. Sözlerinde ve gülümsemelerinde dişleri nur gibidir.”
9. Mana: “Yanakları düzdür, yumuşak bir şekilde cevap verir. Avuçlarının ipekten daha yumuşak olduğunu bilmez misin?”
10. Mana: “Ahlakı güzel ve yücedir. Öven şayet iyi biri olmasaydı söylenen bütün övgüler ona az gelirdi.”
11. Mana: “Allah övene en hayırlısını, en güzelini versin. Arkadaşlardan, dostlardan Rahman razı olsun.”
12. Mana: “Ey Allah’ım bizler aciz kullarınız. Onun rahmeti olmasaydı günahlarımızın sayısının hesabı yoktu.”
13. Mana: “Bu kulun sayısız günahları vardır. Günahları çoktur ancak ihsan sendendir.”
14. Mana: “Senden merhamet ve bağışlanma diliyorum. Bu beyitleri nazmeden Elvānī’nin günahları için, geçmiş ve gelecek olanlar için ve imanı olan insanlar için.”

5. هو الصدر المحلى ذاته بالحلية العليا
هو البدر المعلى قدره لم يدبر إنسان
6. تالألأ وجهه كالشمس نوراً فيه تدوير
مليح أزهر اللون ملاح الدهر غلمان
7. أَرَجُّ أَدْعَجُ الْعَيْنَيْنِ كَهْلُ أَشْكَلُ أَكْحَلُ
ضَلِيْعُ فَوْهُ أَقْنَى الْأَنْفِ ذُو الْأُ هَدَابِ أَجْفَانُ
8. بسيم أفلج الأسنان قد ضائت ثناياه
وفى الأقوال والضحك يرى كالنور أسنان
9. أسيل الخد تأم القدر ليئ الرد على اليد
ولين الكف هل تدرى من الديباج لئان
10. وذو خلق عظيم طيب الأخلاق ما مدح
يليق ذاته العالى لو المداح حسان
11. فنرجو الله أن يجزيه خيرا للجزا عنا
على الأ أصحاب والآل من الرحمن رضوان
12. فيا رب الورى إنا عبيدُ جد بنا وارحم
معاصينا كثيرٌ لا لها عدٌ و حسان
13. فهذا العبد مدهوفٌ بفرط الذنب موصوفٌ
قليلُ الجرمِ و الجرم كثيرٌ منك إحسان
14. رجائى منك غفرانٌ لذنب الناظم الوانى
وللأسلاف والآ خلاف ممن فيه ايمان

378.

Mütefā' ilün Fe'ülün Mütefā' ilün Fe'ülün

Kâmil ++-+-/+--/+ + - + - / + --

1. Nedür ol nigāh-ı pür-kîn nedür ol nühüfte h̄ande
Bu revîş bu tarz-ı āyîn ider ehl-i h̄üsni bende
2. Güle gülşene ğazabla öpesin elin edeble
İçesin o ğonca-leble mey-i lāle-gün çemende
3. Nigeh it ta' allül itme ölürem teġāfül itme
Kuluñam tecāhül itme bu ğarīb derd-mende
4. Saña rāġıb oldı ğönlüm saña t̄alib oldı ğönlüm
Yine ğā'ib oldı ğönlüm nigeħüñdedür ya sende
5. Gül ü lāleye nesīmem dil-i nāfeye şemīmem
Desün ol ki ben **Fehīm'**em sözi böyle post-kende

379.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ey perī ruḡsār bilmem ülfetüñ kimlerledür
H̄iç ğörinmezsün 'aceb ünsiyetüñ kimlerledür

378. 52^b **Çār-ender-çār Fehīm** [Fehīm-i Kādīm]. Tahir Üzgör, a.g.e., s. 642-644, G. 259.

3 Velehu

3a ölürem: kuluñam D./ teġāfül: tecāhül D.

3b Kuluñam: Ölürem D./ tecāhül: teġāfül D.

5b ben: der D.

379. 52^b **Ġazel-i Faşih** [Faşih Ahmed Dede]. Mustafa Çıpan, a.g.e., s. 95-96, G. 120. Divandaki başlık: **Nev-zemîn**

1b ğörinmezsün: ğörünmezsün D.

2a senüñ: henüz D.

2. Kaᅅı meclis feyz-yāb-ı nūr-ı ᅅüsünüdür senüñ
Şem^ç -i bezm-ārā gibi germiyyetüñ kimlerledür
3. Görmedük gözden nihānsın ᅅayli demlerdür seni
Bilmezüz ey duᅅter-i rez^ç işretüñ kimlerledür
4. Tā seᅅer her şeb Şüreyyā-rīz-i çeşm-i ᅅayretüm
İᅅtilātı yā Rab ol meh-ᅅal^ç atuñ [kimlerledür]
5. Hīç seni cem^ç iyyet-i erbāb-ı dilde görmezüz
Ey Faşīᅅ-i zār şimdi şohbetüñ kimlerledür
[53^a]

380.

Mef^ç ūlü Mefā^ç ĩlü Mefā^ç ĩlü Fe^ç ūlün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Göster yüzüñi zülf-i perīşān arasında
ç Āşık göre gün tā şeb-i hicrān arasında
2. Sīnemdeki dāᅅ üzre düşen ᅅatre-i eşküm
Şebnem gibidür lāle-i nu^ç mān arasında
3. Her tīᅅi ki urduñ dile^ç āşık anı saᅅlar
Mānend-i elif ey ᅅaşı yā cān arasında

380. 53^a **Gazel-i Vehbī** [Vehbī ?]. Bu gazel Hamit Dikmen'in hazırlamış olduᅅu Seyyid Vehbī Divanı'nda ve Ahmet Yenikale'nin hazırlamış olduᅅu Sünbül-zāde Vehbī Divanı'nda yer almamaktadır. Gazelin hangi Vehbī'ye ait olduᅅu tespit edilememiştir.

4. Zülfünden iki ruhlarıñı dir gören ey mäh
Gül-berg dürer sünbül ü reyhân arasında

5. Şâf ola n'ola gull-ı kederden dil-i Vehbî
Hâşâk nedür lücce-i 'ummân arasında

381.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

Hezec + --- / + --- / + ---

1. 'Acâyib silsile oldı yolında

Maḥādīm oynadı Aḥmed ḳulında

382.

Mefâ'ilün Fe'ilātün Mefâ'ilün Fe'ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. اکر به کف ساقی و جام جم داری
بپای خم چو نشینی ز غم چهداری

2. بود عیار تو سنجیده در ترازو ها
ببین گرانی قدرت اگر درم داری

381. 53^a [?] [^cOsmân-zâde Tâ'ib]. Nuran (üzer) Altuner, *Safayi Tezkiresi*, s. 111. Bu beytin mecmuada mahlası belirtilmemiş olup 'Osmân-zâde Tâ'ib'e ait olduğu tespit edilmiştir.

1a 'acâyib: Ne zîbâ Tz.

382. 53^a **Vehbî Sünbülzâde** [Sünbülzâde Vehbî]. Recep Küçük, *Sünbül-zâde Vehbî'nin Farsça Divançesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, 2010, s. 51.

1 Mana: "Eğer elinde sakinin eli ve Cem'in kadehi varsa, küp dibine niçin düşersin ve gamıyla neden gamlanırsın?"

2 Mana: "Gönül sahiline ırmağım olursan, denizlere senin ah bulutundan gözyaşı yerine cehverler/inciler yağar."

3 Mana: "Ben gibi bir âcizi öldürmeyi düşünmüyorsan kılıç gibi olan iki kaşını neden birbirine çattın?"

4 Mana: "Gönül kıvrım kıvrım saçlarının ucuna düşmüşse (âşıkça) başının bu kargaşasından nasıl kurtulabilirsin?"

5 Mana: "İkramının/lütfunun ucuna elim erişirse, haşmetinden gömleğimi/bedenimi parçalayalım (yüze böleyim)."

6 Mana: "Ölmüş/gitmiş Vehbî, uyanık ol! Safa ümidin yoksa zihnindeki bu Acem tarzı nedendir?"

3. زابر اه توبارد گهر به جای سرشک
اگر به ساحل دل لجه ها جویم داری
4. بک شتن من بیچاره چون نیندیشی (؟)
دو ابروان چو تیغت چرابهم داری
5. زیچ و تاب سر ازاده کی توانی بود
بدل هوای سر زلف خم بخم داری
6. ز شکوه هوچو گریبان خود کنم صد چای
فند بدستم اگر دامن کرم داری
7. مگر بوی صفا هان رفته و هبی
کی در خیال چنین شیوه عجم داری

383.

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

Hezec+ --- / + --- / + ---

1. Dehānuñ işbu çeşm-i ħurde-bīne
Ne yüzden görine yā Rabbi yine
2. Қашуña ger hilāl öyküñdi ise
Sen añun қалмағıl eksüklüğine
3. Yüzüñe ħāl u ħaṭ geldi nitekim
İki kāfir gele bir günde dīne
4. İlāhī sen beni iletme sine
Şarılma niçe yārūñ sīnesine
5. **Mesiḥī** ħaṭ görüp yüzüñde didi
Қомаñ düşмен yayıldı Rūm iline

383. 53^a **Mesiḥī** [Mesihī]. Mine Mengi, *Mesiḥī Divānı*, Ankara, AKM Yayını, 1995, s. 264-264, G. 231. Bu gazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir:

5. Yüzüñde ħaṭ görüp didi müneccim
Қомаñ kāfir yayıldı Rūm iline

Şeklindeki beytin 2. mısrası mecmuanın 5. beytinde verilmiştir. Mecmuanın 5. beytinin 2. mısrası divanda şu şekildedir:

-Hemān bülbül gibi қалmış diline D.

1b görine: görünür D.

3b gele: gelür D.

4b Şarılma niçe yārūñ sīnesine: Nigārı şarmadın sīne-be-sīne D.

[53^b]

384.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. چند سازی از محبت بر دلم بیداد را
شاد کردن از جفای خاطر ناشاد را
2. ورد بستان محبت کودک یکروزه اش
تخته مشق جنون بر سرزند استاد را
3. تا کند رنگین تزرو گلشن نازش شکار
از رگ جان رشته دامست این صیاد را
4. بی گل روی توای گلدسته حیا
رنگ آرایش نباشد گلشن ایجاد را

384. 53^b *Zülālī-i Māverā'ü'nehri* [Zülālī].

1 Mana: "Gönlümün bu feryadına ne zaman cevap vereceksin? O kederi ne zaman mutluluğa dönüştüreceksin?"

2 Mana: "Muhabbet bostanında bir günlük çocuğun çektiği zikir, üstadın yazı tahtasını delice başına geçirir."

3 Mana: "Avcı, naz gül bahçesinin renkli sülününü avlarken can damarından ipiyle tuzağa düştü."

4 Mana: "Ey hâya bahçesinin gül demeti! Senin yüzünde gül bulunmaz. Yaratılmış gül bahçesinin renkli süslere ihtiyacı yoktur."

5 Mana: "Feryadım o güzel güle ulaşsın. Benim feryadım bülbülün feryadından daha temiz, berraktır."

6 Mana: "Cellad hañçerinin suyunu her kim içerse, sinesi saf Hızır gibi ölümsüzlük suyunu bulur(ölümsüzleşir)."

7 Mana: "Kalemim gazelin Beyt-i Ma'mur'unu yazdığında, mutluluk rüzgârının rengiyle secdeye kapandı."

8 Mana: "Dervişlerim kimsenin ihsan minnetini çekmez. Sevgilinin sıkıntılarından dolayı gönül kanlarını azık olarak kullanırlar."

9 Mana: "Gözümün nuru! Kara bahtımı aydınlattı! Sessiz ve sedasız feryad ediyorum."

10 Mana: "Ben ülkenin en zayıf, bahtsız kuşuyum. Benim gibi birisini avlamak avcıya yakışmaz."

11 Mana: "Zülâlî billûr bardağın içindeki şarabın parlıtısını görene kadar, Hâfız bile başına topraklar saçarak vay dedi."

5. تا بگوش آن گل رعنارسد آواز من
صاف از افغان بلبل میکنم فریاد را
6. زنده جاوید میکردد حضر سینه صاف
هر کی نوشید است اب خنچر جلاد را
7. تا بنای بیت معمور غزل کلکم نکاشت
بست قدسی از جبین رنگ سعادت باد را
8. سالک مار ابنا شد منت احسان زکس
میکند از خون دل در راه جانان زاد را
9. تیره بختم روشنی بخش چراغ دیده ام
میکنم چون سرمه بی صیت و صدا امداد را
10. من همان مرغ ضعیف کشور بد بختیم
ننگ آید از گرفتاری من صبیاد را
11. تا زلالی تاب می در ساغر بللور کرد
خاک برسر دید حافظ عیش رکف آیاد را

385.

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Zülālī Māverā'ü'n-nehr'e deryādan revān oldı

386.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

+ --- / + --- / + ---

1. Buyurdı kondılar ol tğa karşı
Şanavberler gibi yaylağa karşı

387.

1. بت شکسته ز بانم چه خوش نکو میگفت
بگفتمش که چه نامی میان ابروگفت

388.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + ---

1. گرچه بزم از جام روشن جام از می یافت فر
می هم از لعل لب جانان میکیرد فروغ

385. 53^b **Tarīḡ-i Vehbī-i Sünbül-zāde Berāy-ı 'Azīmet-i Zülālī Bā-diyār Ḥod** [Sünbül-zāde Vehbī]. Ahmet Yenikale, *Sünbül-zāde Vehbī Dīvānı*, KTB, E-Kitap, T. 28, s. 335. Bu tarih kıt'ası divanda 2 beyit olup Dīvān'daki başlığı ve mecmuada olmayan beyit ve mısra divandaki beyit numaralarıyla şu şekidedir:

Tārīḡ-i Reften-i Zülālī Ez-Üstādān-ı Şu'arā-yı Ezābike Be-cenāb-ı Buhārā

1. Zülālī-i sühan-perver Sitanbul'dan Buhārā'ya
Vatan şevkiyle seyl-āsā akıp gözden nihān oldu

2. Dedim Bahr-ı Siyeh'den 'azm edince Vehbiyā tārīḡ

1195/1781

386. 53^b [?] [?].

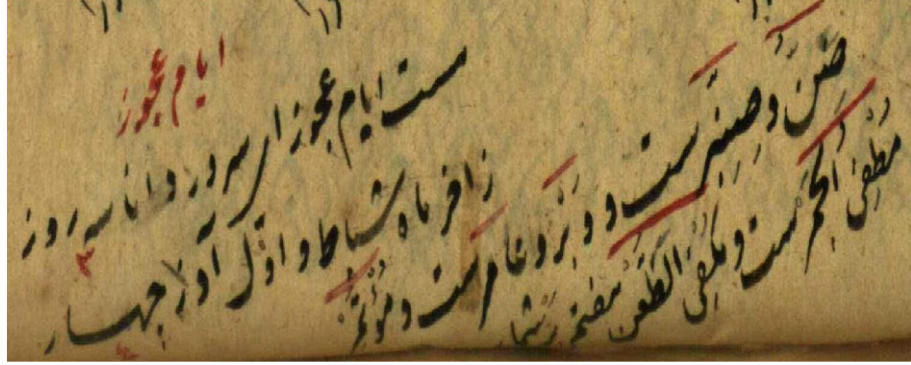
387. 53^b **Be-nām Eyyüb** [?].

Mana: "Kırılmış putum ne güzel söyledi, iki kaş arasında hangi ismi söyledi?"

388. 53^b **Seyyid Refī' -i Āmidī** [Refī' -i Āmidī]. Şairin Farsça manzumeleri divana dâhil edilmediği için bu müfredin divanda olup olmadığı tespit edilememiştir. Bkz: İbrahim Ahmet Aydemir, *Refī' Āmidī Dīvānı (Edisyon Kritik)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 1989.

Mana: "Meclis kadehten, kadeh de meyden aydınlığımı aldı. Mey de aydınlığımı, sevgilinin dudaklarının değmesinden aldı."

389.

[54^a]

390.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ayrılık çeşmesi târihine beñzer temâşâların

Ḥaṭṭ-ı püşt-i lebüñ ey tūṭī-zebân teşne-lebâ

391.

Fâ' ilātün Fâ' ilātün Fâ' ilātün Fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gögsini açup didi 'uşşâkına ol nâzenin

هذه جنات عدن فادخلوها خالدين

389. 53^b Eyyâm-ı 'Acüz [?].

390. 54^a Beyt [?].

391. 54^a Beyt [?].

1b Mana: "İşte cennet bahçeleri, orada ebedî kalacak şekilde girin!", İktibas, Kur'an-ı Kerim: Zümer Sûresi 73. ayet: وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا يَا سَلامٌ عَلَيْكُمْ طَبَّئْتُمْ فَأَدْخَلُوهَا خَالِدِينَ "Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da grup grup cennete sevk edilirler. Cennete vardıklarında oranın kapıları açılır ve cennet bekçileri onlara şöyle der: 'Size selâm olsun! Tertemiz oldunuz. Hadi ebedî kalmak üzere buraya girin.'"

392.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Haṭṭ-ı müşgīn ile yazmış şadrına ol mäh-rū

هذه جنات عدن فادخلوها خالدين

393.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Görmemişdür çeşm-i 'ālem sen gibi bir dilberi

Āftāb-ı Müşterī fer-i Zühre ṭal' at-ı meh-cebīni

394.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Şafḥa-i ruḥsār-ı gül-fāmuṇda ḥaṭ lāzum degül

Anun için cem' olamaz bir yirde küfr ile dīn

395.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Vāḳı' ā cennet güzeldür līk rüy-ı dilberānı

'Āleme cennet gibi bağışlamışdur zīb u zeyn

392. 54^a **Nazīre li-muḥarririhi el-fakīr** [Sırrı].

İb Mana: “İşte cennet bahçeleri, orada ebedî kalacak şekilde girin!”, İktibas, Kur'an-ı Kerim: Zümer Suresi 73. ayet: وَسَيَقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا وَسَيَقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا: سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طَابْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ. “Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da grup grup cennete sevk edilirler. Cennete vardıklarında oranın kapıları açılır ve cennet bekçileri onlara şöyle der: ‘Size selām olsun! Tertemiz oldunuz. Hadi ebedî kalmak üzere buraya girin.’”

393. 54^a **Velehu** [Sırrı].

394. 54^a **Velehu** [Sırrı].

395. 54^a **Velehu** [Sırrı].

396.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Beñzemez ruhsâr-ı zîbâña yüzün gördüm gülün
Nâleme öykünmez işitdüm hezârın bülbülün

397.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İki çaşuñ iki muşhaf-ı ruhsârũnda
İki zülfũñ iki dâl âyet-i didâruũnda

396. 54^a **Emrî** [Emrî]. Yekta Saraç, a.g.e., s. 142, G. 258. Gazelin matla' beyti olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

2. Zülfũñ ile tolanurlardı ' izâruñ gülşenin
Miskî şâmî tâfte geymişdi gördüm kâkülün
3. Tâ ki beñzetedüm anı hâl-i ' abîr-efşânunâ
Her biri rûy-ı zemînde bir beg oldu fülfulün
4. Zülfũñi yâd eyleyüp şol deñlü gögsin döğdi kim
Harb-ı seng-i jâleden gögsi gögerdi sünbülün
5. La' l-i dil-dâr üzre Emrî şol leb-i yâkütler
Mîmdür kim üstine sürh ile yazılmış mülün

397. 54^a **Velehu** [Emrî]. Yekta Saraç, a.g.e., s. 240, G. 452. Gazelin matla' beyti olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir:

2. Sanemâ ebr-i sefîd içre meh-i nev sandum
Ham-ı ebrũñi görüp küşe-i destâruũnda
3. Bekle kûyını ola kim çıka yâruñ göresin
Başuña gün toga ey dil der-i dil-dâruũnda
4. Şa' şa' a sanma güneş hâme-i zerle her gün
Âh şâhum yazar ey meh der ü dîvâruũnda
5. Emrîñün dün sanemâ agzına geldi cânı
Bir kez öpince seni la' l-i güher-bâruũnda

[55^a]

398.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Küfr-i zülfüñ şalalı rahneler ĩmānımuza
Kāfir ağlar bizüm aĥvāl-i periřānımuza
2. Seni görmek müte'azzir görünür böyle ki eşk
Saña bağdığda ıolar dīde-i giryānımuza
3. Cevri çoğ eyleme kim olmaya nā-geh tükene
Az idüp cevri ü cefālar kılasın cānımuza
4. Eksik olmaz ğamumuz bunca kim bizden ğam alup
Hem gelen ğamlu gider řād gelüp yanımuza
5. Ğam-ı eyyām **Fuzūlī** bize bī-dād itdi
Gelmişüz 'acele dār itmege sulıānımuza

398. 55^b [?] [Fuzūlī]. Bu gazel mecmuanın son yaprağında bulunmaktadır. Hattın farklılık göstermesi, gazelin bir başkası tarafından eklendiğini göstermektedir.

SONUÇ

Edebiyat tarihimiz için önemli bir kaynak olan Milli Kütüphane’de 06 Mil Yz A 7300 numarada kayıtlı bulunan mecmuayı gün yüzüne çıkararak bilim dünyasına kazandırdık.

Derleyicisi ve derlendiği dönemi bilinen, mürettep seçme şiir mecmuası sınıfına giren mecmua, içerdiği seçme şiirler ve nazireler ile hem derleyicisi hem de derleyicisinin etrafında bulunan şairlerin hayatları hakkında bilgiler veren zengin bir antoloji görünümündedir.

Mecmuada yer alan nazirelerle derleyicinin etrafında bulunan şair çevresi tespit edilmiş ve bu yolla derleyici hakkında da bilgi sahibi olunulmuştur. Çoğunluğu Tekirdağlı olan bu şairlerin hayatı hakkında çok az bilginin olması ve kaynaklarda şiir örneklerinin bulunmaması, çalıştığımız mecmuayı bu şairlerin biyografileri hakkında bilgi veren önemli bir kaynak haline getirmektedir.

Mecmuada bulunan 247 gazel, 82 beyit, 21 kıta, 14 müfred, 6 matla, 8 murabba’, 4 müstezat, 3 koşma, 3 semâî, 2 tahmis, 2 muhammes, 1 terki-bend, 1 rubâî, 1 mütekerrir muhammes/tahmis, 1 mütekerrir müsemmen, 1 mesnevi ve 1 mısra olmak üzere toplamda 398 adet manzumenin çeviriyazı metni verilmiştir.

Tekirdağlı Seyyid Ali Sırrî tarafından derlenen mecmuada 352 manzume 130 şaire ait iken, 46 manzumenin ise şairleri belirlenememiştir.

Bâkî, Enverî, Fennî, Fuzûlî, Gevherî, Hayâlî, İbn-i Kemâl (Kemâlpaşazâde), Lâmi’î, ‘Örfî, Sâbit, Sâlim, ‘Ubeydî, Vecdî, Vehbî ve Veysî’nin divanlarında bulunmayan 19 manzumesine; Hüsînî ve Nâ’il gibi kaynaklarda adı geçen ancak şiir örnekleri hiç bulunmayan şairlerin şiirlerine ilk kez bu mecmuada rastlanılmıştır.

Mecmuada dinî muhtevalı metinler, kıtalar, müfredler, murabbalar, muhammesler, müstezatlara, nazireler ve tahmislerin belirli bölümler ve başlıklar altında verilmesi, mecmuanın önceden üzerinde düşünülen bir formunun olduğunu göstermektedir.

Mecmuada XIII. yüzyıldan XVIII. yüzyılın sonuna kadar yaşamış Divan şairlerine, Âşık Ömer ve Gevherî gibi halk şairlerine, Hâfız-ı Şirâzî ve Nizâmî-i Gencevî gibi Fars şairlerine yer verilmiştir.

Çok sayıda şairin şiiri bulunan çalıştığımız bu mecmua, hayatı hakkında bilgi bulunmayan birçok şairin şiirini de içermesi dolayısıyla çok önemli bir kaynaktır.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, Namık, “Riyâzî”, *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008.

Adak, Abdurrahman, *Ali Emiri'nin Gözüyle Diyarbakırlı Şairler*, İstanbul: Kent Işıkları Yayınları, 2012.

Ak, Coşkun “Rûhî-i Bağdâdî”, *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008.

Ak, Coşkun, *Bağdatlı Ruhi Divanı Karşılaştırmalı Metin*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 2001.

Akkuş, Metin, “Nef'î”, *DİA*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.

Akkuş, Metin, *Nef'î Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1993.

Aksoy, Hasan, “Zeyneb Hatun”, *DİA*, C.44, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013.

Aksoyak, İsmail Hakkı, “Bezmî, Dervîşzâde Kadı Bezmî Abdullah Çelebi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7223>

Erişim: 13.04.2017, 17:49.

Aksoyak, İsmail Hakkı, “İydî/İdî, Bayram”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7531>

Erişim: 16.04.2017, 21:17.

Aksoyak, İsmail Hakkı, “Nahlî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6523>

Erişim: 14.04.2017, 09:12.

Akün, Ömer Faruk, “Âlî Mustafa Efendi”, *DİA*, C. 02, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1989.

Akün, Ömer Faruk, “Fıtnat Hanım”, *DİA*, C. 13, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996.

Albayrak, Çağdaş, *Ağazâde ‘Örfî Dîvânı (Transkripsiyonlu Metin Aktarımı)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2009.

Albayrak, Nurettin “Gevherî”, *DİA*, C. 14, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996.

Altuner, Nuran (üzer), *Safayi Tezkiresi: İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, 1989.

Arslan, Ömer, *Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2003.

Arslan, Saime, *Resmî Ali Baba ve Dîvânı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2003.

Atik Gürbüz, İncinur, “Şiir Mecmualarının Biyografik Değerine Dair Araştırmalara Ek”, *Türklük Bilimi Araştırmaları (TUBAR)*, S. 32, (2012), s. 147-157.

Avşar, Ziya, *Revânî Dîvânı*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10643,revanidivaniziyaavsarpdf.pdf?0>
Erişim: 14.06.2017, 11:44.

Ayan, Hüseyin, “Cevrî İbrâhim Çelebi”, *DİA*, C. 7, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.

Ayan, Hüseyin, *Cevrî Hayâtı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Basımevi, 1981.

Aydemir, İbrahim Ahmet Refi’ *Âmidî Dîvânı (Edisyon Kritik)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 1989.

Aydemir, Yaşar *Behiştî Dîvânı*, Ankara: MEB Yayınları, 2000.

Aydemir, Yaşar “Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar”, *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayınları, 2011.

Aydemir, Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları*, Volume 2/3, (2007), s. 122-137.

Aydiner, Mesut, “Râgıb Paşa”, *DİA*, C. 34, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Aykanat, Timuçin, *Sâfî Baba ve Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin-Sadeleştirme-Sözlük-Dizin)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2015.

Beysanoğlu, Şevket, *Diyarbakırlı Fikir ve Sanat adamları*, C. I, Ankara: San Matbaası, 1996.

Bilgin, A. Azmi, “İzzetî Mehmed Efendi”, *DİA*, C. 23, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2001.

Bilkan, Ali Fuat, *Nâbî Dîvânı*, 2. bsk, 2 cilt, Ankara: Akçağ Yayınları, 2011.

Canım, Rıdvan, *Latîfî Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsıratü’n-Nuzemâ*, Ankara: AKM Yayınları, 2010.

Çağlı, Adnan, *Vişne-zâde İzzetî (Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1990.

Çakır, Emine, “Zihnî, Mustafa”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7107>
Erişim: 13.04.2017, 16:12.

Çavuşoğlu, Mehmed, *Amrî Dîvân: Tenkidli Basım*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1981.

Çavuşoğlu, Mehmet, “Amrî”, *DİA*, C. 3, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991.

Çavuşoğlu, Mehmet, “Bâkî”, *DİA*, C. 4, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991.

Çeçen, Halil, *Fıtnat Hanım, Hayatı Sanatı ve Divanı*, Ankara, Bizim Büro Basımevi, 2008.

Çelebioğlu, Amil, “Süleyman Nahîfî’ nin Hicretü’n-nebevî Adlı Mesnevisi”, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: MEB Yayınları, 1998.

Çetin, İsmail, *Derzi-zâde Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1993.

Çıpan, Mustafa, “Fasîh Ahmed Dede” *DİA*, C. 12, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995.

Çıpan, Mustafa, *Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı’nın Tenkidli Metni*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1991.

Demir, Tarık, *Edirneli Fâiz Divanı İnceleme-Metin-Dizin*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Demirbağ, Ömer, *Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıp*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 1999.

Demirel, Şener, *Şehrî Hayatı, Sanatı, Divanı’nın Tenkitli Metni ve Tahlili*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10652,girisvemetinpdf.pdf?0>
Erişim: 14.06.2017, 11:41.

Demirkazık, Hacı İbrahim, *18. Yy Şairi Mustafa Fennî: Dîvân (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2009.

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 26. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

Dikmen, Hamit, “Seyyid Vehbî”, *DİA*, C. 37, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009.

Dikmen, Hamit, *Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1991.

Donuk, Suat “İşretî” *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=148>

Erişim: 1.06.2017, 14:41.

Elçin, Şükrü, *Gevherî Divânı, İnceleme-Metin-Dizin-Bibliyografya (Düzeltilmiş ve Eklemeler Yapılmış II. Baskı)* Ankara: AKM Yayınları, 1998.

Emecen, Feridun, “Selim I”, *DİA*, C. 36, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009.

Erdem, Sadık, “Neylî”, *DİA*, C. 33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Erdoğan, Mustafa, *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008.

Erünsal, İsmail E., “Revânî”, *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008.

Gençtürk Demircioğlu, Tülay, “İşbu Kitab Korkarım Ben Öliceğ Cahil ve Nâdâna Düşe: Mustafa Salim ve Mecmuası”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Orhan Bilgin Armağan Sayısı, Sayı 12, (2014), 29-64.

Güfta, Hüseyin, “Sâlim”, *DİA*, C. 36, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009.

Güfta, Hüseyin, *Sâlim (Mirzâ-zâde) Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995.

Günay, Fatih, “Râşid Mehmed Efendi”, *DİA*, C. 34, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Günay, Fatih, *Râşid (Vak’anüvis) Hayatı, Edebî Kişiliği, Divanının Tenkitli Metni ve İncelemesi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2001.

Gündüz, Erol, *Subhî-zâde Feyzî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 1997.

Güner, Galip-Nurhan, *Ali Emiri Efendi, Esâmî-i Şu'arâ-yı Âmid*, Ankara: Anıl Matbaa ve Ciltevi, 2003.

Gürel, Rahşan, *Enderûnlu Vâsîf Dîvânı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2007.

Gürgendereli, Müberra, *Türkçe Mesnevilerde Besmele Şiirleri*, İstanbul: Acar Bilgi Merkezi Yayınları, 2010.

İpekten, Haluk, “İsmetî”, *DİA*, C. 23, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2001.

İpekten, Haluk, *Nâili Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1990.

İsen, Mustafa, “Âhî”, *DİA*, C. 01, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010.

Kaçalın, Mustafa S., *Tuhfe-i Rûmî Kâdirîler Âsitânesi'nin Manzum Tarihçesi*, İstanbul: Âsitâne Yayınları, 1992.

Kanar, Mehmet, “Nizâmî-i Gencevî”, *DİA*, C. 33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Kaplan, Yunus, “ Kadîmî, Hafid-i Hamdî Çelebi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4830> Erişim: 13.04.2017, 22:11.

Kaplan, Yunus, “Berkî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6313> Erişim: 13.04.2017, 17:33.

Kaplan, Yunus, “Senâyi, Mehmed Senâyî Çelebi” *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3592> Erişim: 12.04.2017: 10:08.

Karacan, Turgut, “Sâbit”, *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008.

Karacan, Turgut, *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisyon Kritikli Divan Metni*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1981.

Karahan, Abdulkadir, “Âşık Ömer”, *DİA*, C. 4, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991.

Karahan, Abdulkadir, “Enderunlu Vâsıf”, *DİA*, C. 11, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995.

Karahan, Abdulkadir, “Fuzûlî”, *DİA*, C. 13, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996.

Karahan, Abdulkadir, “Nâbî”, *DİA*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.

Karasoym, Yakup, Yavuz, Orhan, *Âşık Ömer Divanı*, Konya: İnci Ofset, 2010.

Kavruk, Hasan *Şeyhülislâm Yahyâ Divânı*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0> Erişim: 14.06.2017, 11:40.

Kaya, Bayram Ali, “Necâtî Bey”, *DİA*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.

Kaya, Bayram Ali, “Taşlıcalı Yahyâ”, *DİA*, C. 40, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2011.

Kaya, Bayram Ali, “Veysî”, *DİA*, C. 43, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013.

Kaya, Bayram Ali, “Yahyâ Efendi-Zekeriyyâzâde”, *DİA*, C. 43, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013.

Kaya, Hasan, “Tekirdağlı Divan Şairleri”, *Rodosto’ dan Süleymanpaşa’ya TEKİRDAĞ, Uluslararası Tekirdağ Tarihi Sempozyumu Bildirileri 26-27 Mart 2015, Namık Kemal Üniversitesi*, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2016.

Kayabaşı, Bekir, *Kâf-zâde Fâ’izî’nin Zübdetü’l-Eş’âr’ı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 1997.

Kesik, Beyhan, “Nâ’il, Abdürrahîm Nâ’il Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2902> Erişim: 14.04.2017, 09:29.

Kesik, Beyhan, Vâsıf-zâde Abdullah Lebîb Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2743> Erişim: 14.04.2017, 08:37.

Kılıç, Atabey, “Mecmûa Tasnifine Dair”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012.

Kılıç, Atabey, *Mîrzâ-zâde Ahmed Neyli ve Divanı*, İstanbul: Kitabevi, 2004.

Kılıç, Filiz, “Zülâlî, Hacı Feyzullah Efendi, Hacı Feyzullah Nakşibendî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7737> Erişim 13.04.2017, 16:02.

Kılıç, Yasin, *Râtib Ahmed Paşa Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanı'nın Tekitli Metni ve İncelemesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1996.

Kırbyık, Mehmet, *Kâtip-zâde Sâkib Dîvânı*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10622,katibzade-sakibpdf.pdf?0> Erişim: 14.06.2017, 11:38.

Köksal, M. Fatih, “Bahârî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 13.04.2017, 10:36. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=386>

Köksal, M. Fatih, “Bâkî'nin Bilinmeyen Veda Gazeli ve Dîvânında Bulunmayan Bazı Şiirleri”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 10, (2013), s. 319-330.

Köksal, M. Fatih, “Hafî(Huffi/Haffi/Hufî ?)”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=775> Erişim: 13.04.2017, 12:23.

Köksal, M. Fatih “Şiir Mecmualarının Önemi ve ‘Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi’ (MESTAP), *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecnûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012.

Kurnaz, Cemal, “Hayâlî Bey”, *DİA*, C. 17, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1998.

Kurnaz, Cemal, Tatçı, Mustafa, *Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divanı*, Ankara: MEB Yayınları, 2001.

Kurnaz, Cemal; Çeltik, Halil, *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*, Ankara: H Yayınları, 2010.

Kurnaz, Cemal; Tatçı, Mustafa, *Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divan’ı*, Ankara: MEB Yayınları, 2001.

Kuru, Selim Sırrı, “Sünbülzâde Vehbî”, *DİA*, C.38, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010.

Kut, Günay, “Ahmed-i Dâî”, *DİA*, C. 02, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2003.

Kut, Günay, “Lâmiî Çelebî”, *DİA*, C. 27, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2003.

Kut, Günay, “Mecmua”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, C. 6, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1986.

Kutlar, Fatma Sabiha, “Mustafa Sâmi Bey”, *DİA*, C. 31, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.

Kutlar, Fatma Sabiha, *Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi: Dîvân*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10592,arpaeminizade-samipdf.pdf?0> Erişim: 14.06.2017, 11:31.

Küçük, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0> Erişim: 14.06.2017, 11:31.

Kütükoğlu, Bekir, “Âlî Mustafa Efendi”, *DİA*, C. 2, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1989.

Levend, Agâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C.1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988.

Macit, Muhsin, “Nedîm”, *DİA*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.

Macit, Muhsin, *Nedîm Divânı*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10635,nedim-divanipdf.pdf?0> Erişim: 14.06.2017, 11:30.

Mengi, Mine, “Mesîhî”, *DİA*, C. 29, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2004.

Mengi, Mine, *Mesîhî Divânı*, Ankara: AKM Yayınları, 1995.

Mermer, Ahmet, *XVII. Yüzyıl Dîvân Şâiri Vecdî ve Dîvânçesi*, Ankara: MEB Yayınları, 2002.

Okumuş, Ömer, “Câmî, Abdurrahman”, *DİA*, C. 7, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.

Oy, Aydın, *Yüzyıllar Boyunca Tekirdağlı Şairler ve Yazarlar*, İstanbul: Tekirdağ Valiliği Yayınları, 1995.

Özcan, Abdülkadir, “Osmanzâde Ahmed Tâib”, *DİA*, C. 34, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Özmen, Mehmet, *Ahmed-i Dâî Divanı (Metin-Gramer-Tıpkıbasım)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2001.

Öztoprak, Nihat, “Refî-i Âmidî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1490> Erişim: 17.04.2017, 07:18.

Öztürk, Mürsel ,“Hâtifî”, *DİA*, C. 16, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997.

Pektaş, Mehmet, “Belîğî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=42113.0> 4.2017, 10:09.

Saraç, M. Ali Yekta, “Emrî”, *DİA*, C. 11, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995.

Saraç, M. Ali Yekta, *Emrî Dîvânı*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0> Erişim: 14.06.2017, 11:28.

Sarı, Mehmet, *Sabûhî Şeyh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dîvânı'nın Tenkitli Metni*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1992.

Sefercioğlu, Nejat, “Nev’î”, *DİA*, C. 33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Seyhan, Nezihe, *Medhî Divanı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2000.

Köseoğlu, Sinan *Zekâyî Dîvânı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1997.

Solmaz, Süleyman, *Ahdî, Gülşen-i Şu'arâ (Bağdatlı Ahdî)*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10731,agmpdf.pdf?0> Erişim: 14.06.2017, 11:27.

Subaşı, Derya Adalar, “Nâ’îl, Râmî Paşazâde Mustafa Bey”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3586> Erişim: 16.04.2017, 18:38.

Sungur, Necati, *Âhî Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, 1994.

Sungurhan Eyduran, Aysun, *Beyânî Tezkiret'ü's-Şu'arâ*, KTB, E-Kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10733,metinpdf.pdf?0> Erişim: 14.06.2017, 10:40.

Sungurhan Eydurhan, Aysun, *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiret'ü's-Şu'arâ*, KTB, E-Kitap, I-II,

I: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/51077,hasan-celebi---tezkiretus-suara---metin-apdf.pdf?0& tag1=045C664099E1E5EE58F4DFA5A8DC0BA8DAE745F8&crefer=988448CB425EE948FC8618087BFB9BB5B6A61093A0DA9F8F67BA5C2969532CE2>

II: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/51078,hasan-celebi---tezkiretus-suara---metin-bpdf.pdf?0& tag1=49C2D05F0ED77C449ED39327F8DD99494854DC7F&crefer=988448CB425EE948FC8618087BFB9BB56BE71093E7C8F61E898AAB73E2C1238B> Erişim: 14.06.2017, 10:43.

Tarlan, Ali Nihat, “Eski Mecmualar Arasında”, *İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, I/2 (1946), s. 122-137.

Tarlan, Ali Nihat, *Hayâlî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1992.

Tarlan, Ali Nihat, *Necatî Beg Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1992.

Tatçı, Mustafa-Yıldız, Musa, *Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhîyât Tıpkıbasım ve Çeviriyazı*, İstanbul: Üsküdar Araştırmaları Merkezi, 2005.

Topçu, Mümin, *Dîvân-ı Rızâyî (Tenkitli Metin)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 1997.

Toska, Zehra, *Veysî Divânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1985.

Tuğluk, İbrahim Halil, *Abbas Vesîm Efendi; Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Divanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2007.

Turan, Şerafettin, “Kemalpaşazâde”, *DİA*, C. 25, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002.

Uzun, Mustafa, “Hâkânî Mehmed Bey”, *DİA*, C. 15, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997.

Uzun, Mustafa, “Nahîfî”, *DİA*, C. 32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.

Uzun, Savaş, *Ünsî Hasan Efendi Hayatı, Eserleri, Dönemi ve Dîvânı'nın Tekidli Metni*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2003.

Üstüner, Kaplan, “Milli Kütüphanede Bulunan 06 Mil Yz A 1793 Numaralı Şiir Mecmuası Üzerine” *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C.12, Sayı: 3, (2014), s. 188-226.

Üzgör, Tahir, “Fehîm-i Kadîm“, *DİA*, C. 12, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995.

Üzgör, Tahir, *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvânı ve Metninin Bugünkü Türkçesi*, Ankara: AKM Yayını, 1991.

Vanlıoğlu, Mehmet, “Kâtibî, Şemseddin”, *DİA*, C. 35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002.

Y. Dağlı, S. A. Kahraman, R. Dankoff, *Evlîyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, C. 1, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2006.

Yalap, Hakan, *Subhizâde Abdî (Abdullah) Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Metin-İndeks)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2007.

Yanmaz, Eşref, *Vecdî (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1995.

Yazıcı, Tahsin, “Hâfız-ı Şîrâzî”, *DİA*, C. 17, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997.

Yekbaş, Hakan, “Vecdî, Abdûlbâkî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1900>

Erişim: 13.04.2017, 13:26.

Yenikale, Ahmet, *Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı*, KTB, E-Kitap,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10651,sunbul-zade-vehbipdf.pdf?0> Erişim:

14.06.2017, 11:18.

Yeşiloğlu, Ayşegül Mine, “Nâilî”, *DİA*, C.32, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.

Yılmaz, Hasan Kâmil, “Azîz Mahmud Hüdâyî”, *DİA*, C. 4, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991.

Yılmaz, Ozan, “Metin Te’sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 1, (2008), s. 255-280.

Yılmaz,Kadri Hüsni, “Vâlihî, Kadızâde Ahmed Vâlihî Çelebi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1721>

Erişim: 14.04.2017, 08:40

EKLER

Mecmuada yer alan Vecdî'ye ait gazelin divandaki beyit sayısının fazla olması sebebiyle mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numarasıyla aşağıda verilmiştir:

[194.-EK]

5. Giry-e-i çeşmi görüb 'işmete şad hayf dirüz

Mevc-i keştî-şikeni cüş-i yeminden bilürüz

6. Dil-i sevdâ-zedeyi behre-i sāmān idüeneñ

Meyl-i zülf-i siyeh-i ham-be-hamından bilürüz

8. Añlarız derd-i dili naqd-i sirişk-i terden

Şāhib-i sikke-i 'aşkı durumundan bilürüz

10. Hāfız-ı levh ü qalem ya' ni re'is'ü'l-küttāb

Kim bu tertīb-i umūrı qaleminden bilürüz

11. Māh-ı gerdün-ı kerem Hāzret-i Şāmī-zāde

Kim ziyā-yı şeb-i bahtı kereminden bilürüz

12. Olduğın lāyık-ı tuğrā-yı kabūl aḥkāmūñ

Ziver-i ḥatt ü nişān-ı raqamından bilürüz

13. Nefs-i pāk-i revān-baḥşına taqlīd olmaz

Ruh-ı kudsi eşer-i feyz-i deminden bilürüz

14. Dostın fark ederüz gāyet-i şādīsinden

Düşmenin dağı kemāl-i eleminden bilürüz

15. Cāh-ı imzāsına muhtāc iken ikbāl itmez

Anı biz farṭ-ı ʿulüvv-i himeminden bilürüz

16. Dehr ola devletünün bende-i fermān-dārı

Ta ki mihr ü mehi dehrün ḥademinden bilürüz

[267.-EK]

Âşık Ömer'e ait bu murabba divanda 4 bent olup 1. bent dışında kalan 4 bent divanda tamamen farklıdır. Bu sebeple divanda yer alan murabbanın tamamı aşağıda verilmiştir:

I

1. Bize nisbet ol perī yārāna gerdān emdirir
2. Müstehākkı var iken keyvāna gerdān emdirir
3. Çok nasihat eyledim yār pendimi gūş eylemez
4. Kadr ü kıymet bilmeyen nādāna gerdān emdirir

II

1. Ona te'sīr etmedi çün sözlerim āsān-ile
2. Aklını cem eyleyip hem gezmedi izān ile
3. Ben dedim ki mūnis ol gel sen konuş insān-ile
4. Söz kabūl etmez varır hayvāna gerdān emdirir

III

1. Çün bilirsin akl u fikrim devr eder peymānede
2. Sana lāyık az bulunur meclis-i rindānede
3. Bir kupa bāde içecek mest olur meyhānede
4. Ol mahalde herkese mestāne gerdān emdirir

IV

1. Der ki **Ömer** bildiniz mi ol per̄inin adı ne
2. Hāra lāyık güller ile konuşur inādına
3. Kimini tenhāya çekip irgürür murādına
4. Kimini teklīf eder dükkāna gerdān emdirir

[270.-EK]

Mecmuada Gevherî'ye ait koşmanın divanda yer alan koşma ile arasında ciddi farklar olduğundan dolayı divanda yer alan koşma aşağıda verilmiştir:

1. Āhır bu derd beni s̄ine gönderir
Onulmaz yāreler em em üstüne
Figanım işiden aklın yitirir
Gitti hurrem geldi gam gam üstüne
2. Bir dilbere meyil verdim özümden
Nasihat eyledim geçmez sözümden
İki ellerim gitmez oldu gözümden
Ācizim silmeğe nem nem üstüne
3. Dilberden vefā gitti naz kaldı
Yandı ciğer kebab oldu köz kaldı
Zamānede asilzāde az kaldı
Şimdi doğmaktadır kem kem üstüne
4. **Gevherî** der şimdi zamāne kemdir
Dilberlerin işi dāimā zemdir
Bir günün şād ise bin günüm gamdır
Görmedim ālemde dem dem üstüne

[272.-EK]

Mecmuada Gevherî'ye ait koşmanın ilk dörtlüğü dışında divandaki şiir ile bir benzerlik bulunmamaktadır. Bu sebeple divanda yer alan şiirin tamamı aşağıda verilmiştir:

1. Bugün ben hübların şâhını gördüm

Giyinmiş kuşanmış al hârelenmiş

Ayağı tozuna yüzümü sürdüm

Dedi derdimendim biçârelenmiş

2. Heybet aldım yârim hilâl kaşından

Âsiyablar döner çeşmim yaşından

Çarhın siteminden münkir taşından

Gönlümün şîşesi bek pârelenmiş

3. Kızarmış ruhleri alı al olmuş

Benim akılcığım pâyimal olmuş

Siyah ebrûleri pür-kemal olmuş

Mestâne gözleri sehârelenmiş

4. Efendim gül yüzün beriye dönder

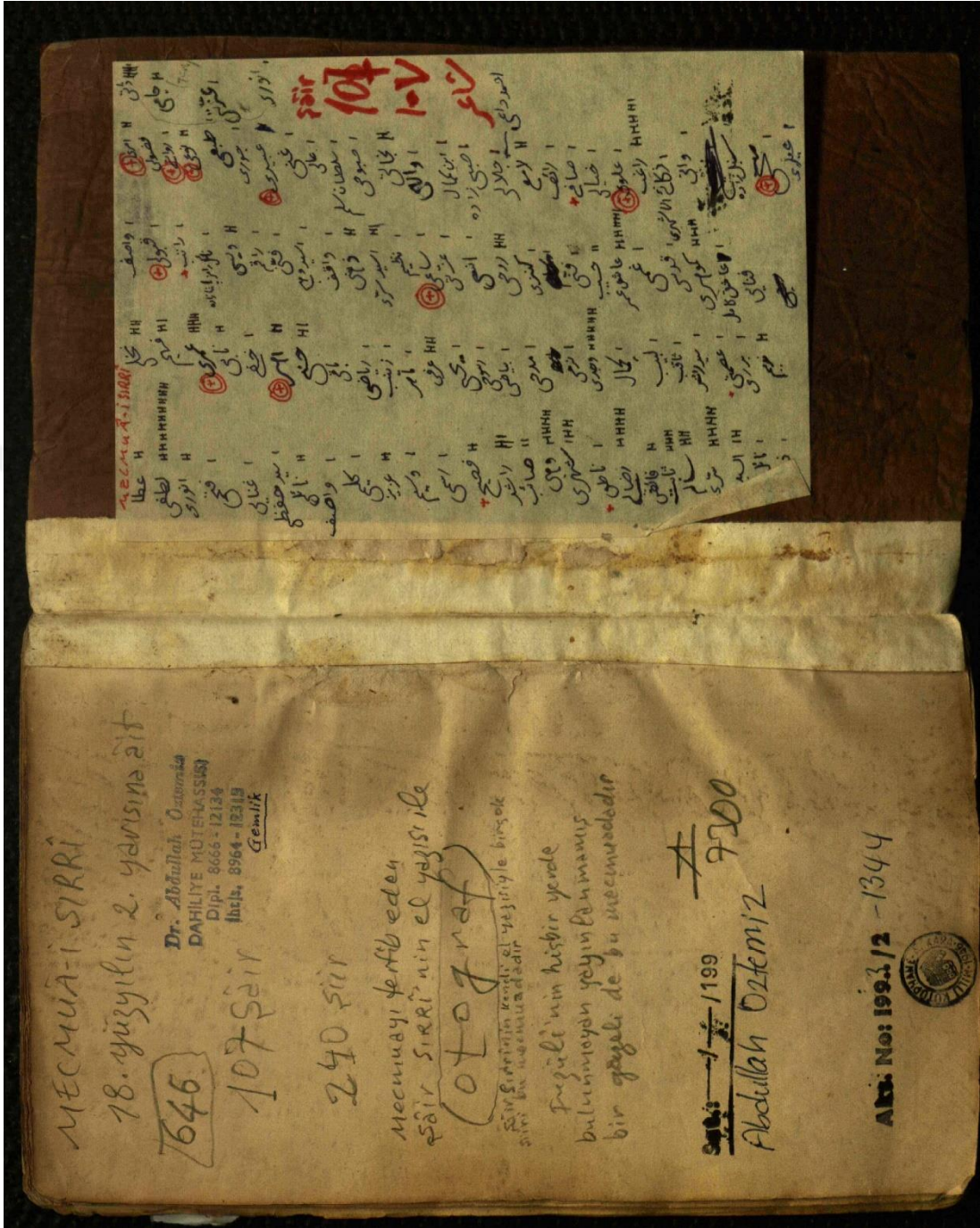
Yılda bir kez olsun selâmın gönder

Mübârek aylardır zekâtın gönder

Disünler **Gevherî** fukarelenmiş

TIPKIBASIM

MECMUA-I SIRRI

78. yüzyılın 2. yarısında ait

7646

107 Şair

240 Şair

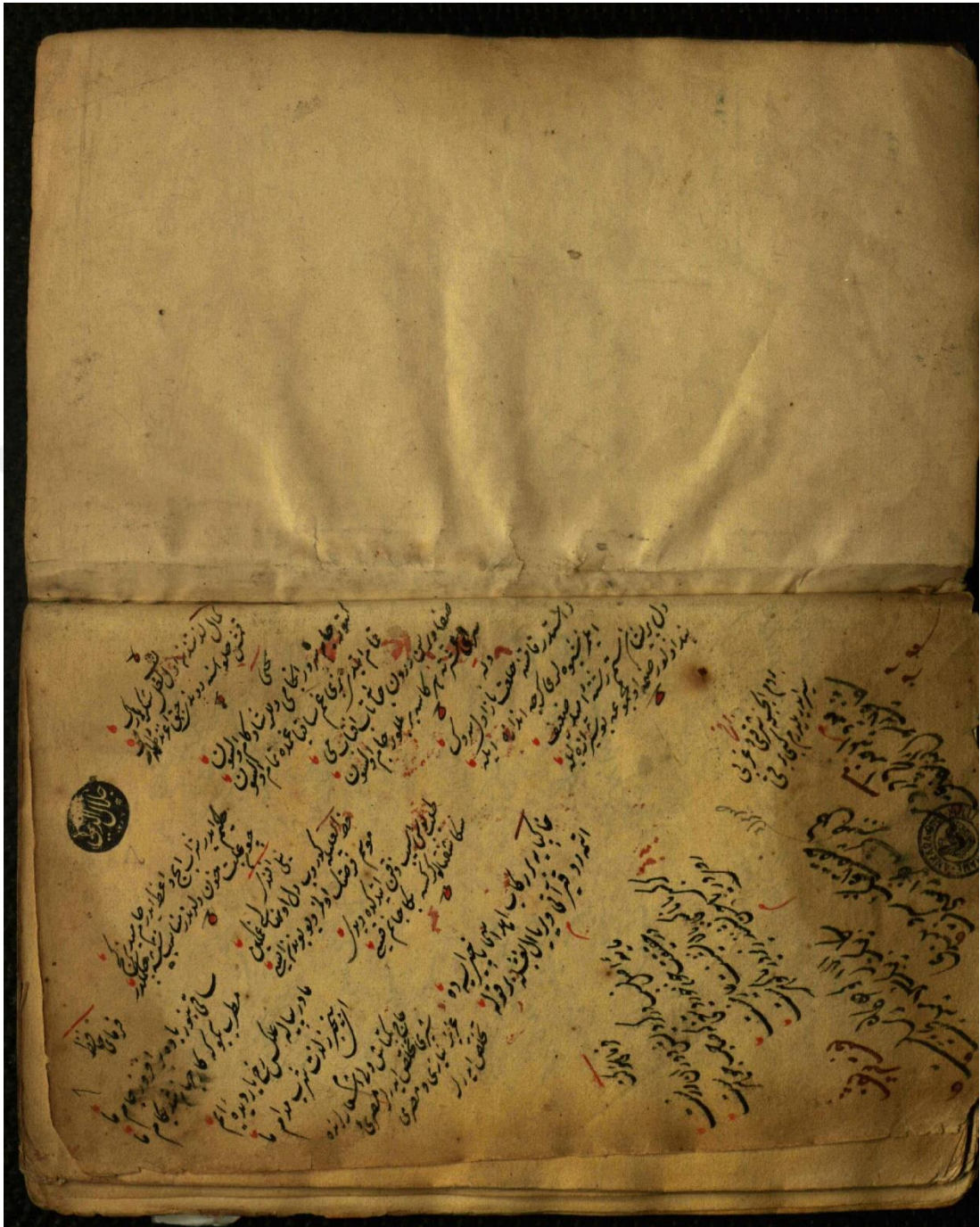
Mecmuayı teşkil eden
ŞAIR SIRRI'nin el yazısıyla
(otoğraf)

Şairin el yazısıyla bir örnek
bulunmayan şeyin bulunması
bir gazeli de bu mecmuadadır.

7199 / 7200
Abdullah Özemir

ANK. No: 1993 / 2 - 1344

مقطعات چوبه
قطعه
 خوشا چوبه بیست سرای
 مین شویارده ایچی سرای
 مخلص سخن و وصف و پیشتر
 بخنده جمع الوعد بازه معنی

قطعه
 جو غوغا نه شهنشالی
 اولد طایله سینه

قطعه
 نیت اولور اول سفینه
 اولد در کچه که مالان

قطعه
 که یار اول صفای اولور
 اولد اولد اولور اولور اولور

قطعه
 بویله جمع قیتلاره
 ریز ایدرب

قطعه
 کانه دله که قوتون اولور اولور
 کزوب لکنه انرق اولور اولور

قطعه
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور

قطعه
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور

قطعه
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور

قطعه
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور

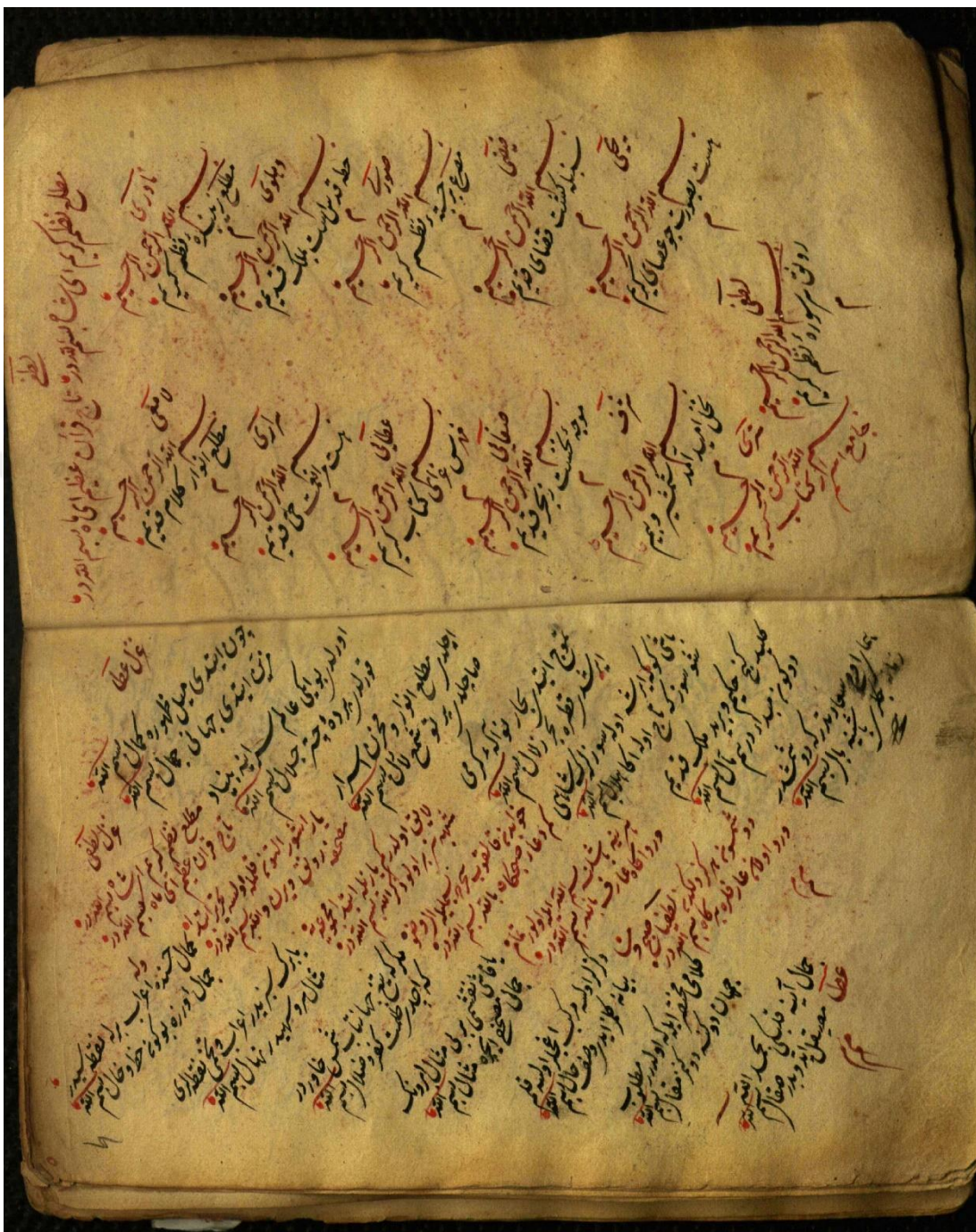
قطعه
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور

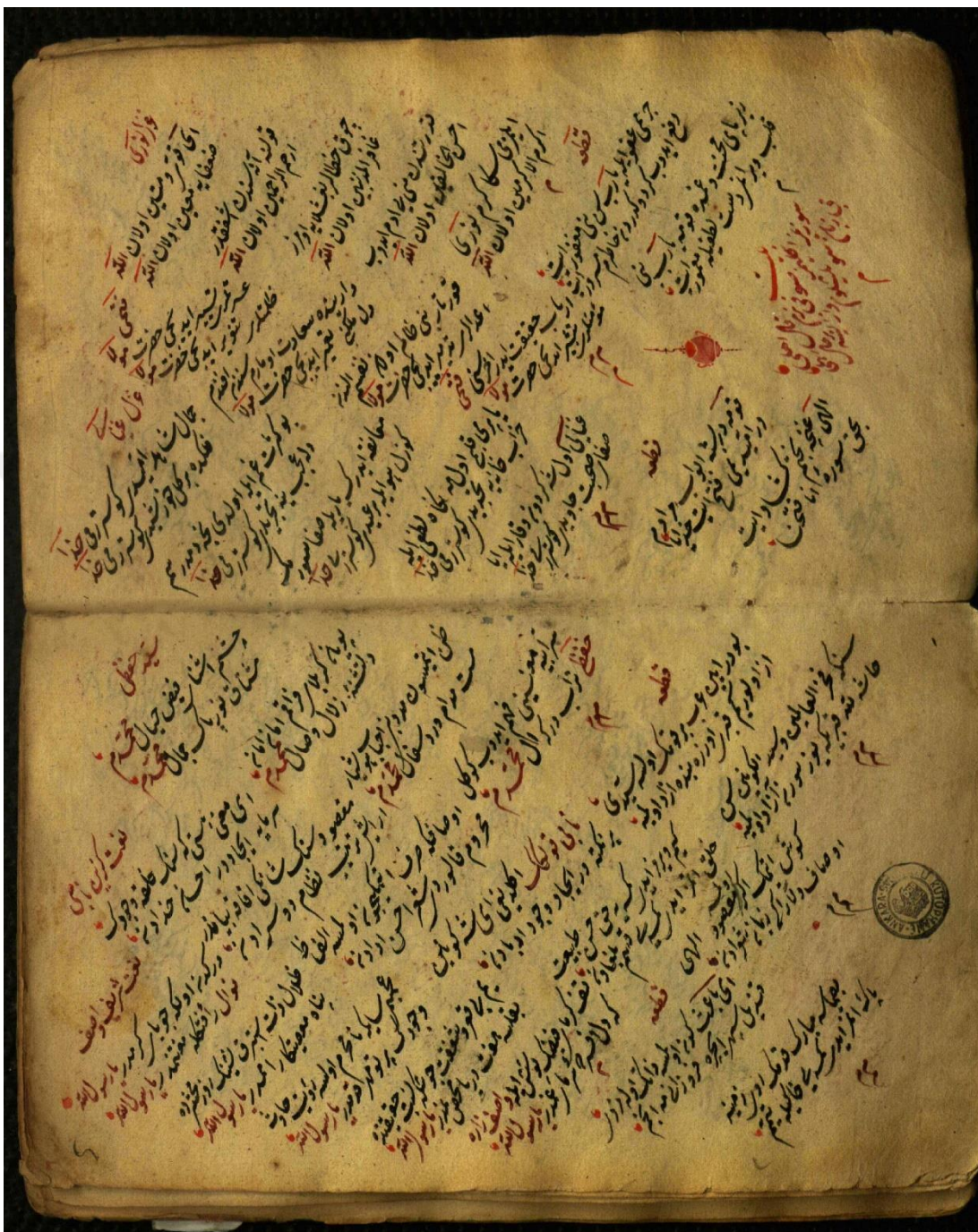
قطعه
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور

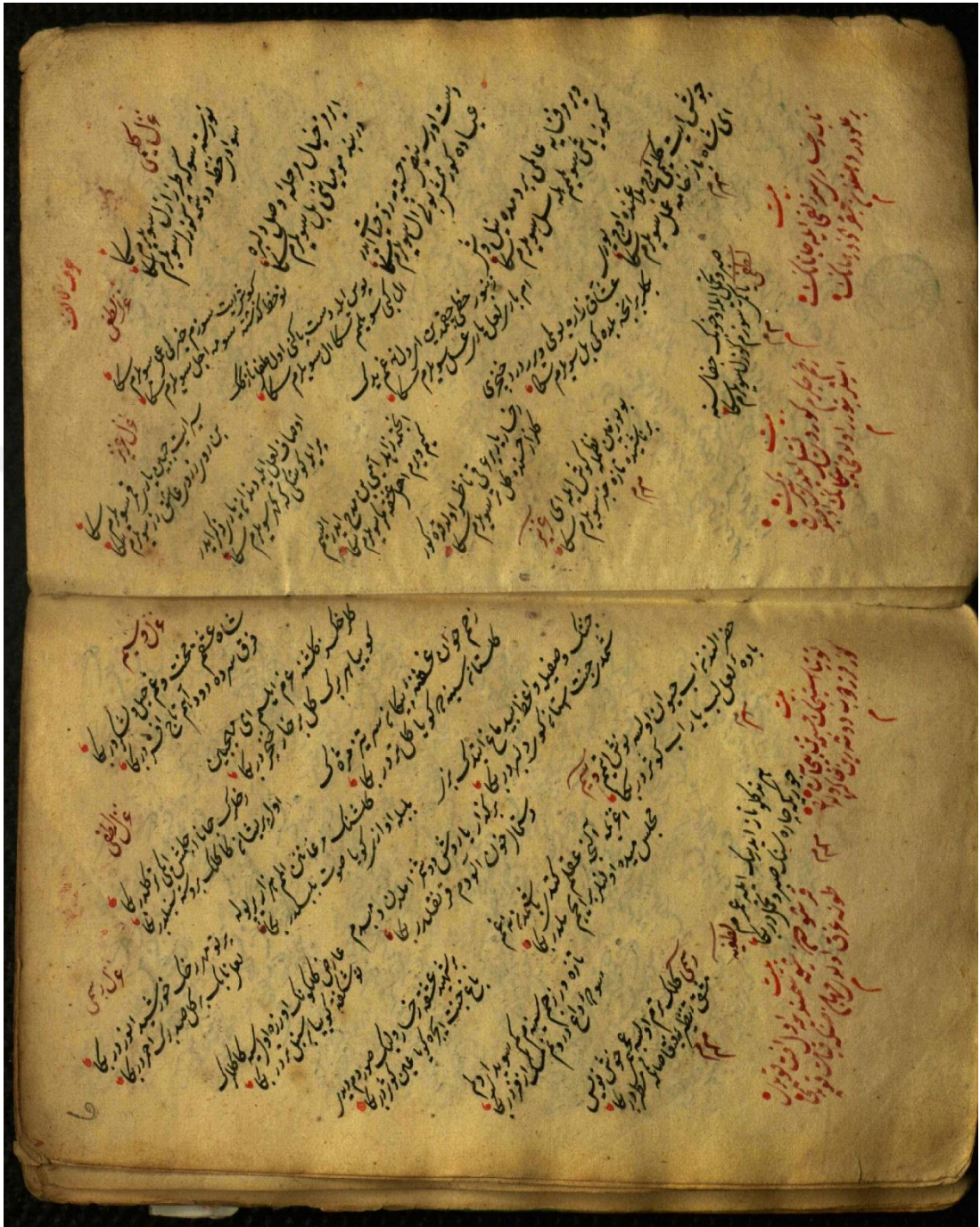
قطعه
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور

قطعه
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور

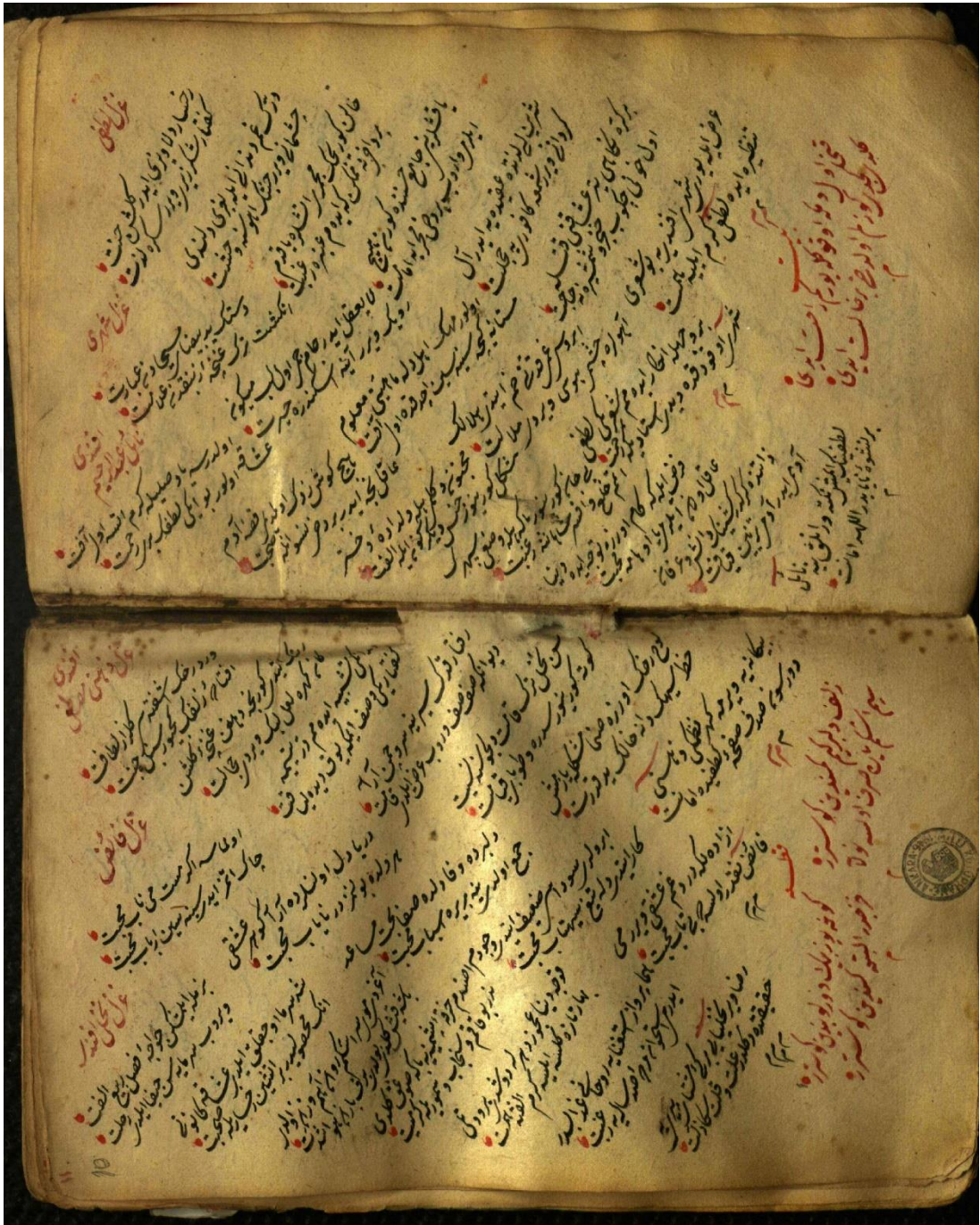
قطعه
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور
 بویله کیم بصره شفته اولور

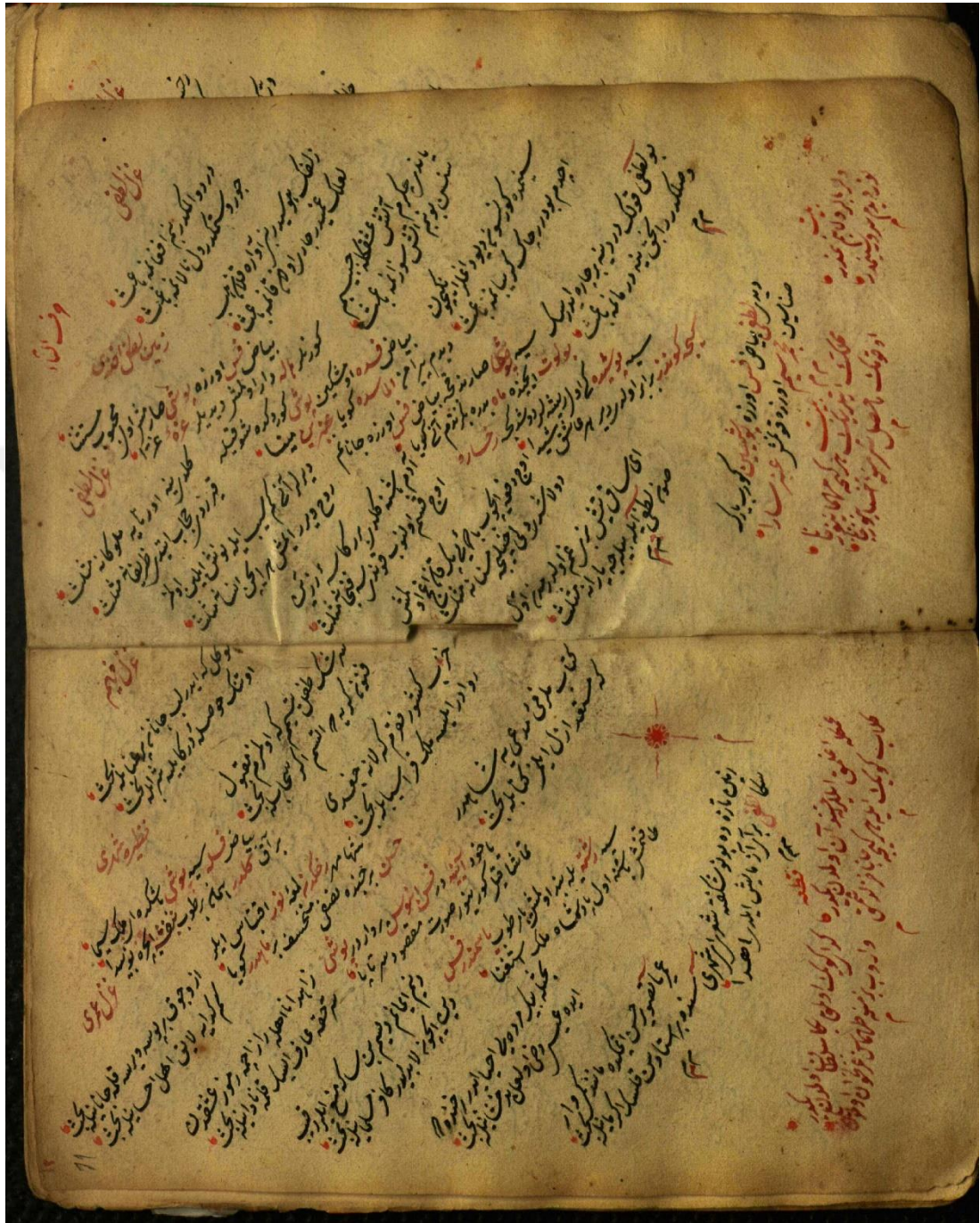

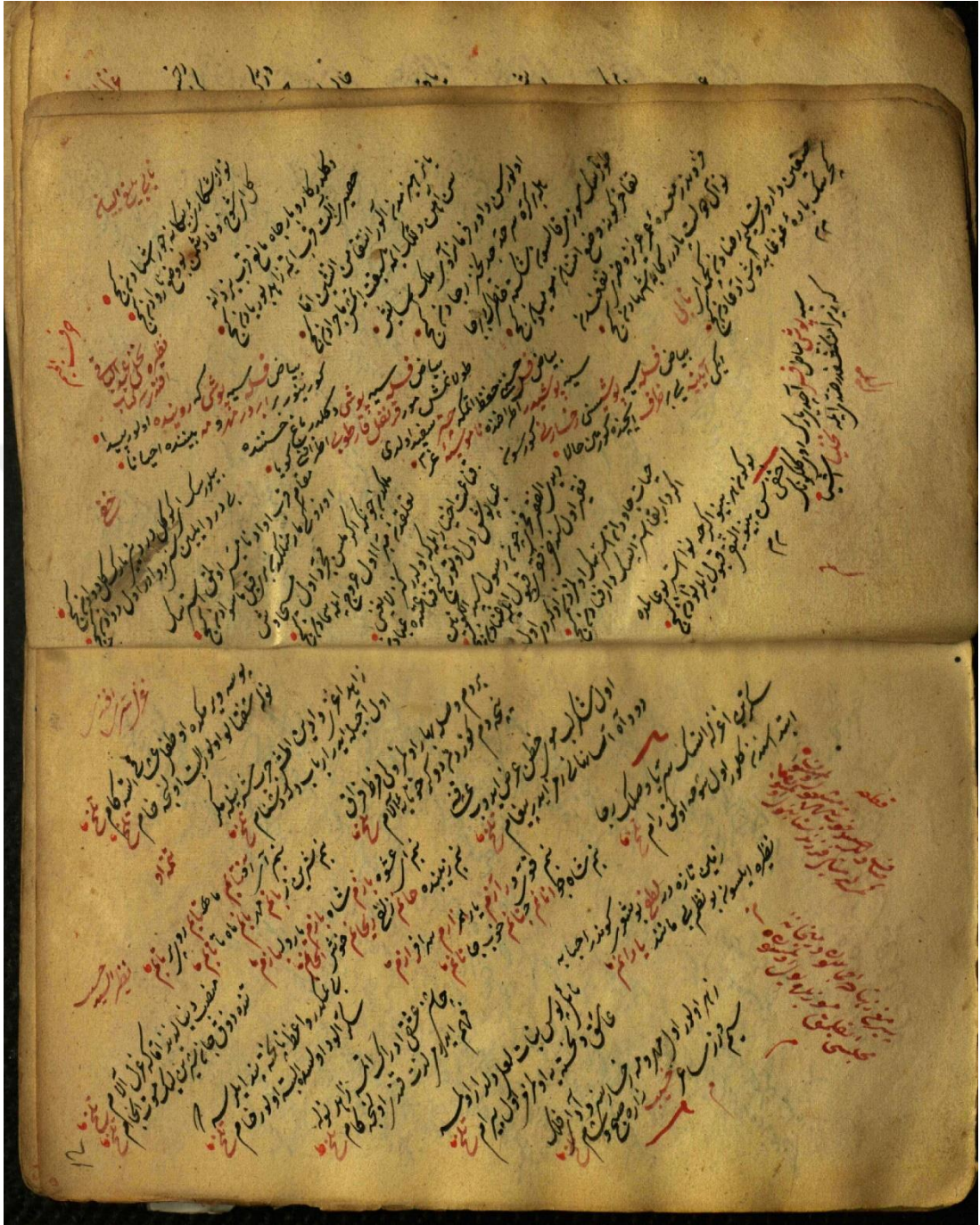

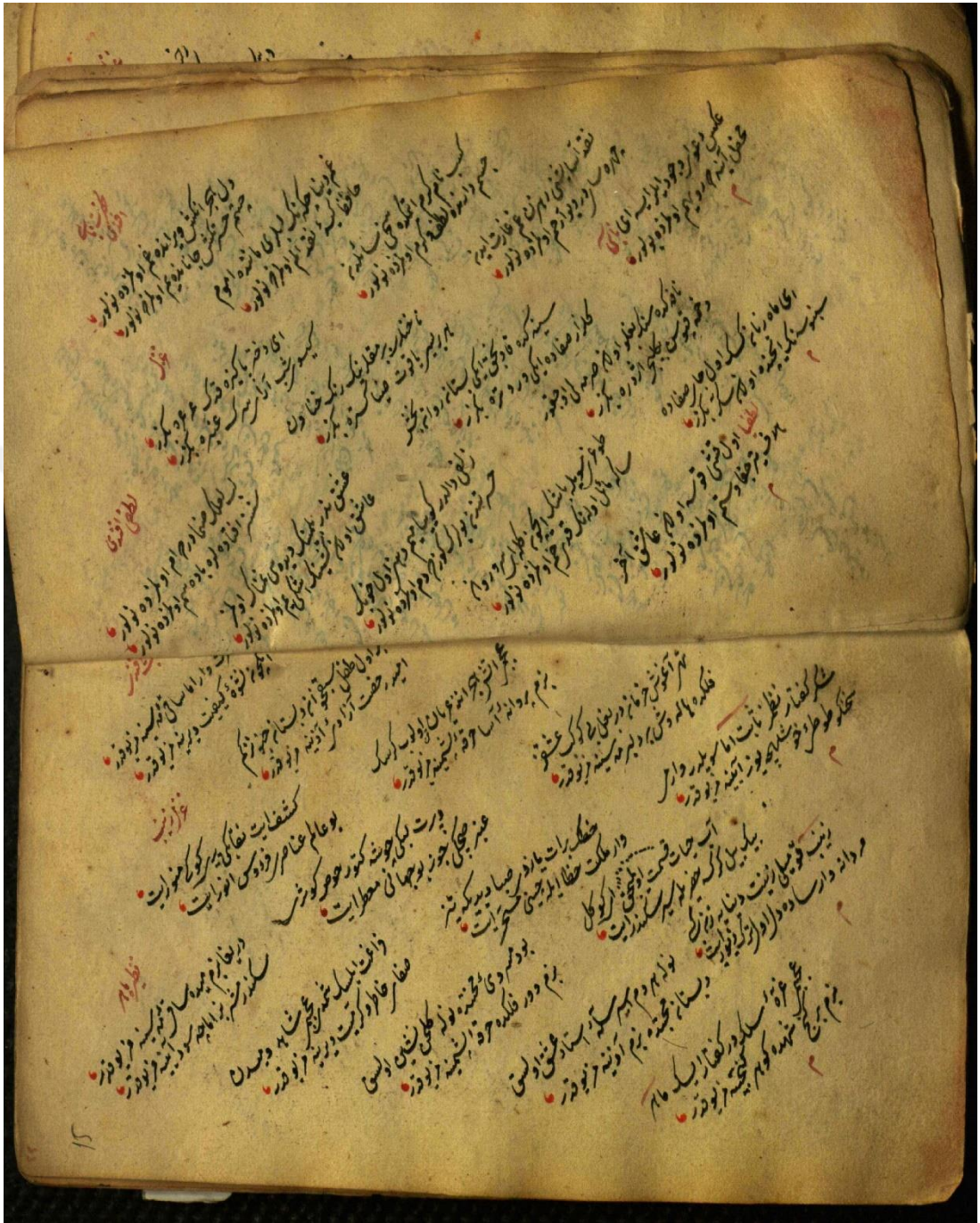
طریق الیقین
 یوسف خشن آردن آرزو بر ما بخت
 غایت ضعیف با ما بود جسم غایت
 از نهونو قیامت جاودانی نه بود
 از کجک حال در رسم ترا من کج بود
 سیه ها صدها سال این فکرم آید
 نوزده و دو کلمه از به نوزده نماند
 ترک دارن الیوم بی بی کرم الیوم
 جو بار اولی آرد فاسد الاضرف
 یکسین خط برین عارف الله اول
 یازدهی گوید که عیاره انم انما
 چهارم که با می کرد در آن جام بر سر
 چهارم خوب اغشته بود عیاره انم
 حاله یک در اولی کالی فیه
 رسته حال اولی و در اولی کالی فیه
 علم کلان تفلک کرامت
طریق الیقین
 یوسف خشن آردن آرزو بر ما بخت
 غایت ضعیف با ما بود جسم غایت
 از نهونو قیامت جاودانی نه بود
 از کجک حال در رسم ترا من کج بود
 سیه ها صدها سال این فکرم آید
 نوزده و دو کلمه از به نوزده نماند
 ترک دارن الیوم بی بی کرم الیوم
 جو بار اولی آرد فاسد الاضرف
 یکسین خط برین عارف الله اول
 یازدهی گوید که عیاره انم انما
 چهارم که با می کرد در آن جام بر سر
 چهارم خوب اغشته بود عیاره انم
 حاله یک در اولی کالی فیه
 رسته حال اولی و در اولی کالی فیه
 علم کلان تفلک کرامت
طریق الیقین
 یوسف خشن آردن آرزو بر ما بخت
 غایت ضعیف با ما بود جسم غایت
 از نهونو قیامت جاودانی نه بود
 از کجک حال در رسم ترا من کج بود
 سیه ها صدها سال این فکرم آید
 نوزده و دو کلمه از به نوزده نماند
 ترک دارن الیوم بی بی کرم الیوم
 جو بار اولی آرد فاسد الاضرف
 یکسین خط برین عارف الله اول
 یازدهی گوید که عیاره انم انما
 چهارم که با می کرد در آن جام بر سر
 چهارم خوب اغشته بود عیاره انم
 حاله یک در اولی کالی فیه
 رسته حال اولی و در اولی کالی فیه
 علم کلان تفلک کرامت

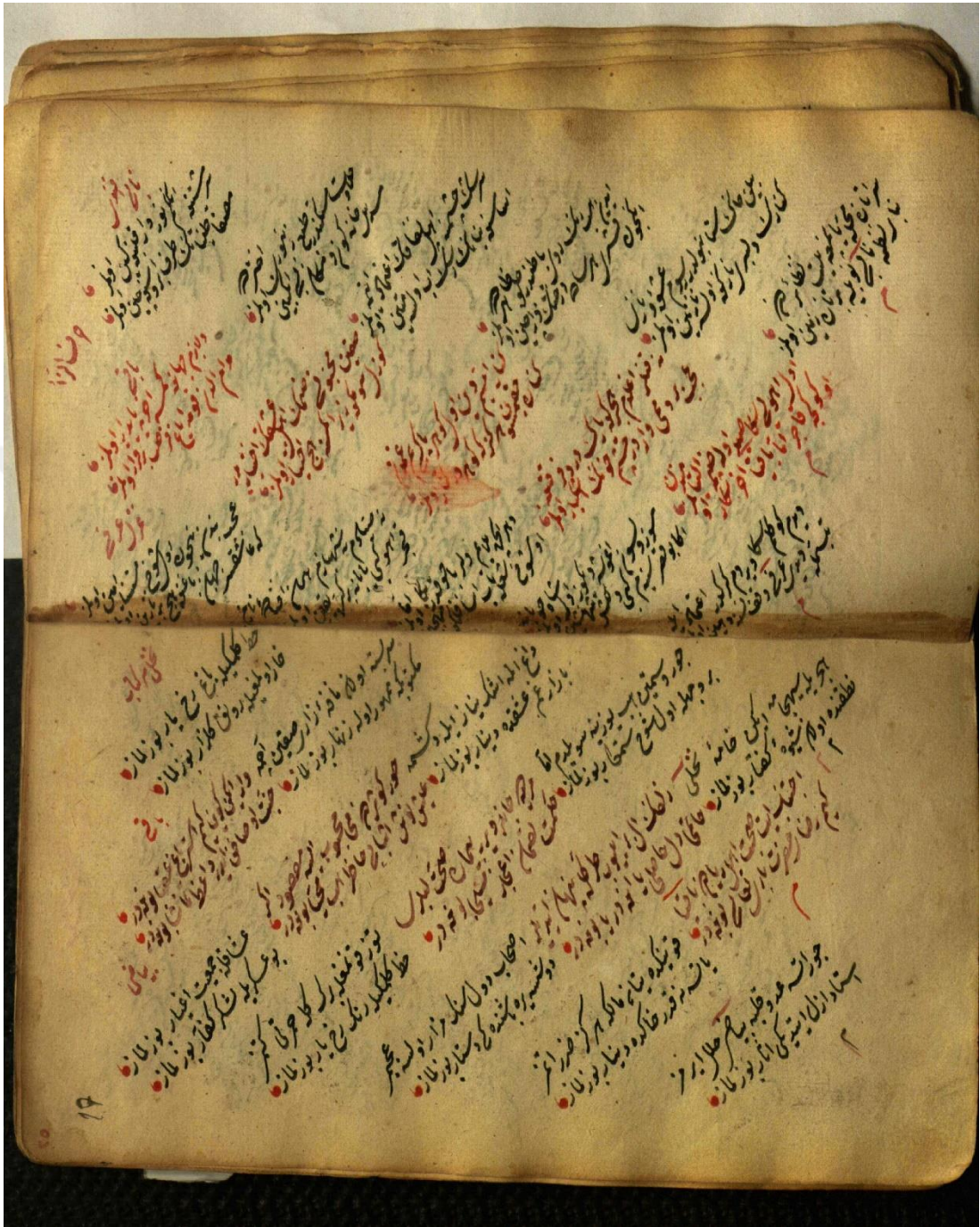

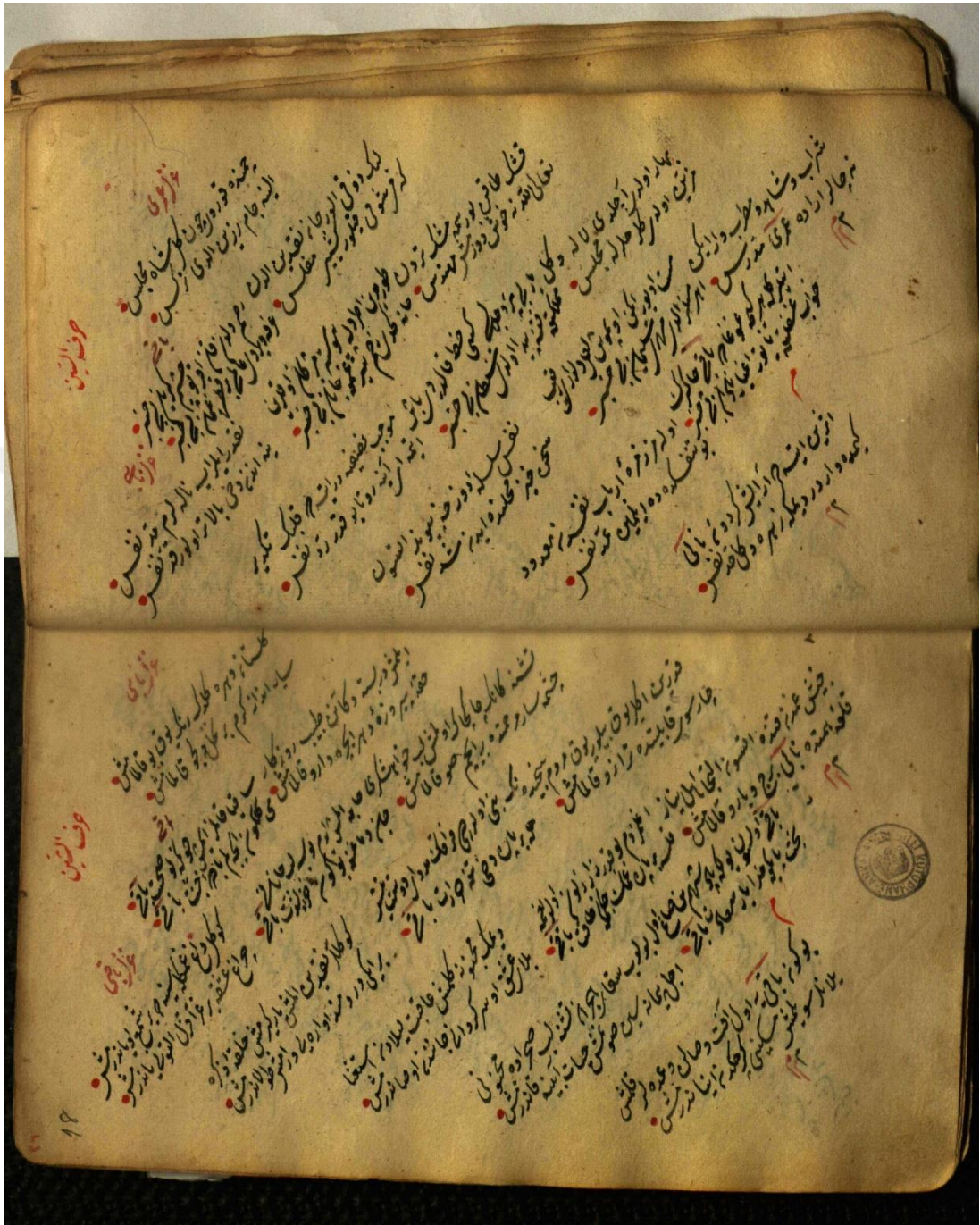

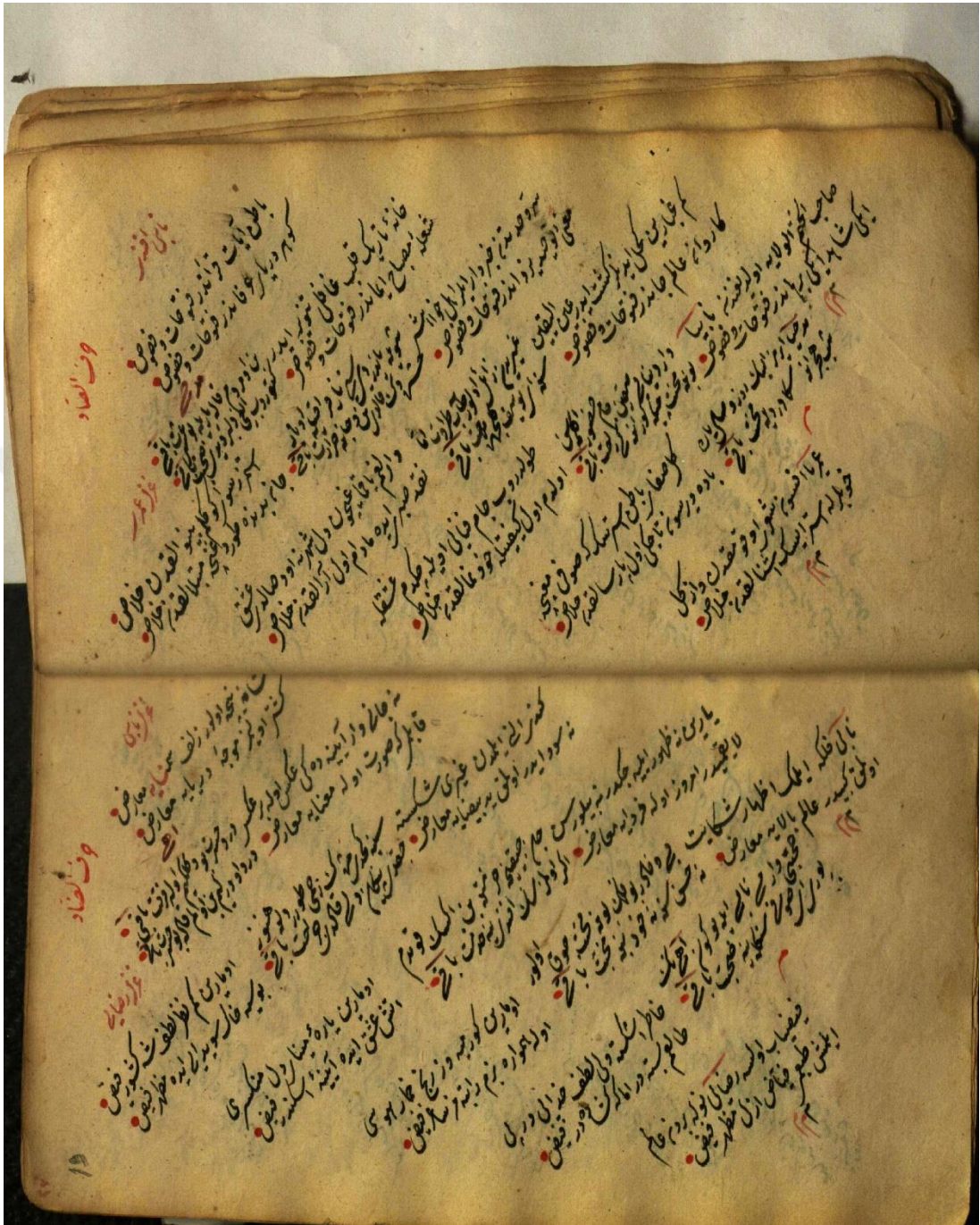
Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, with red ink used for headings and decorative elements. The text is arranged in multiple columns across two pages of aged paper. The script is dense and includes various words and phrases, some of which are highlighted in red. The overall appearance is that of a historical manuscript or a collection of notes.

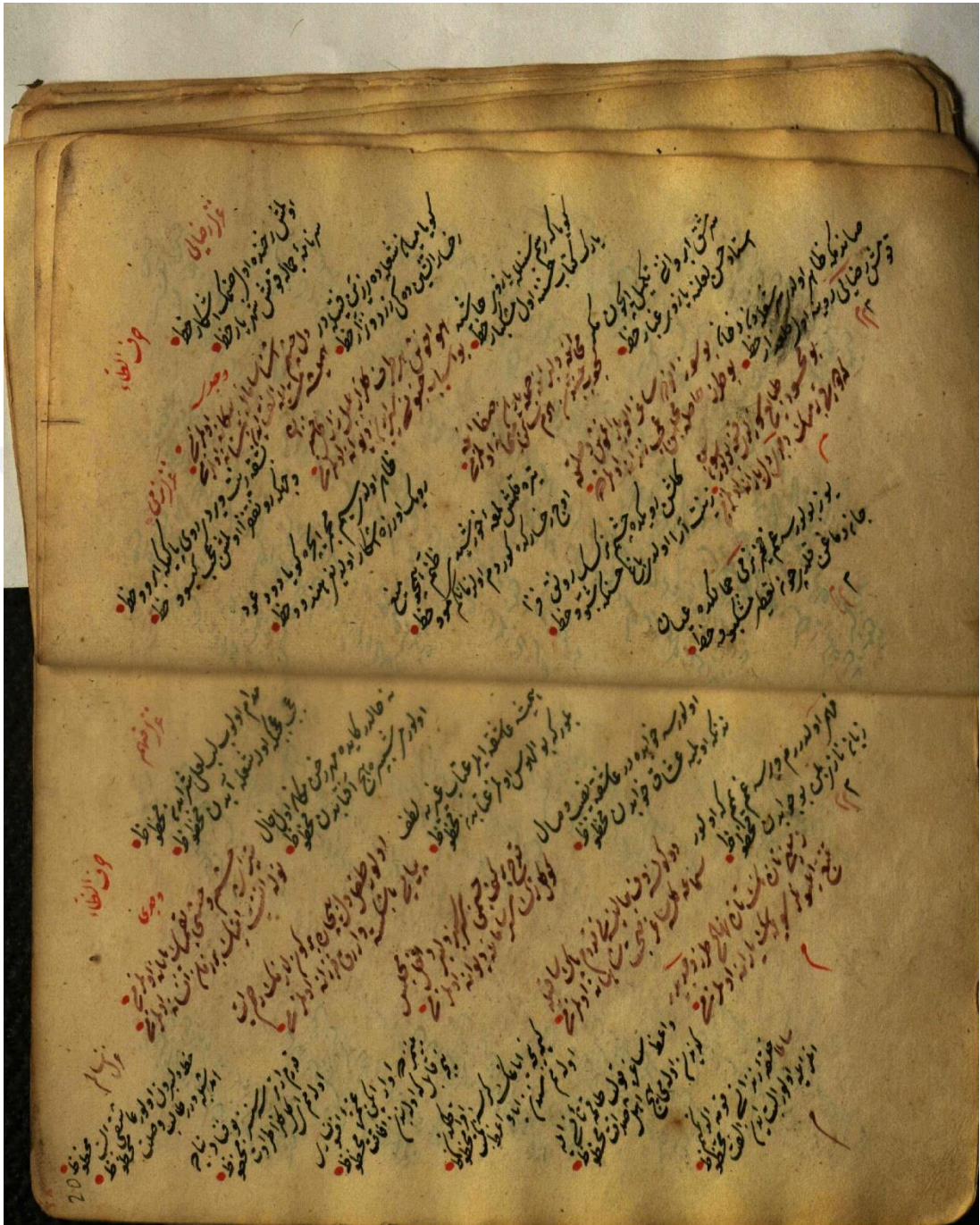

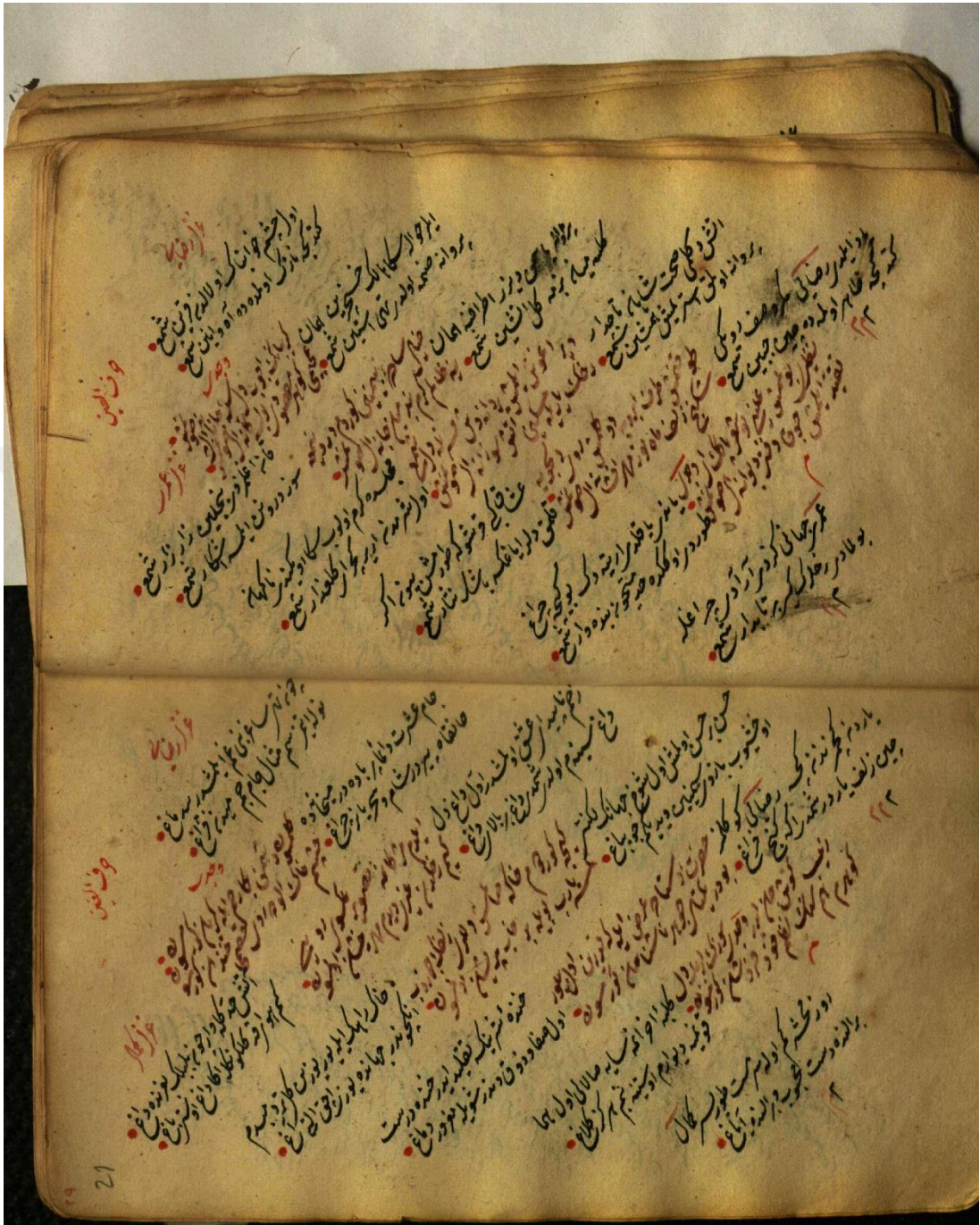
Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, covering two pages of an old manuscript. The text is arranged in columns and includes several red marginalia or headings. The script is dense and fills most of the page area.

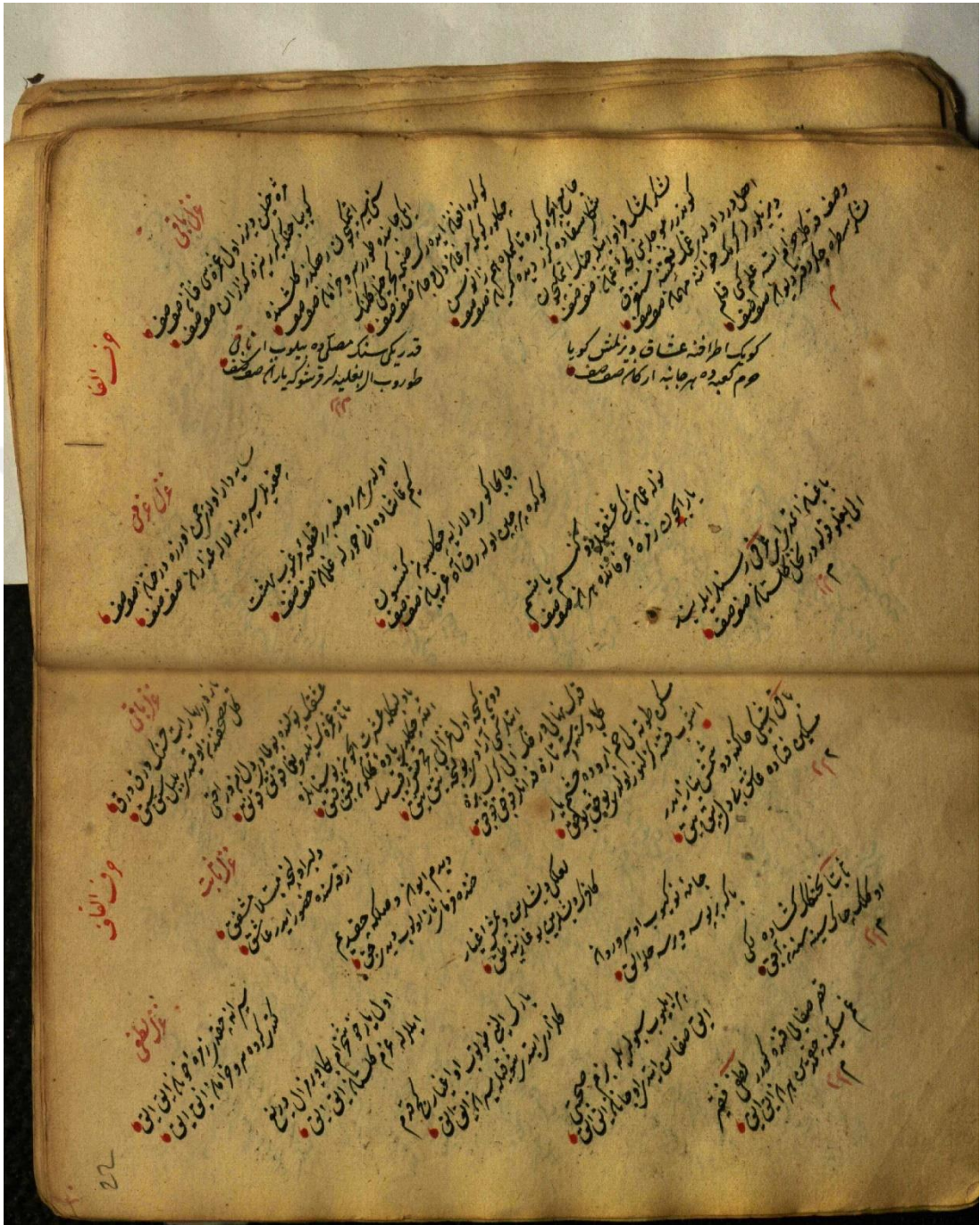

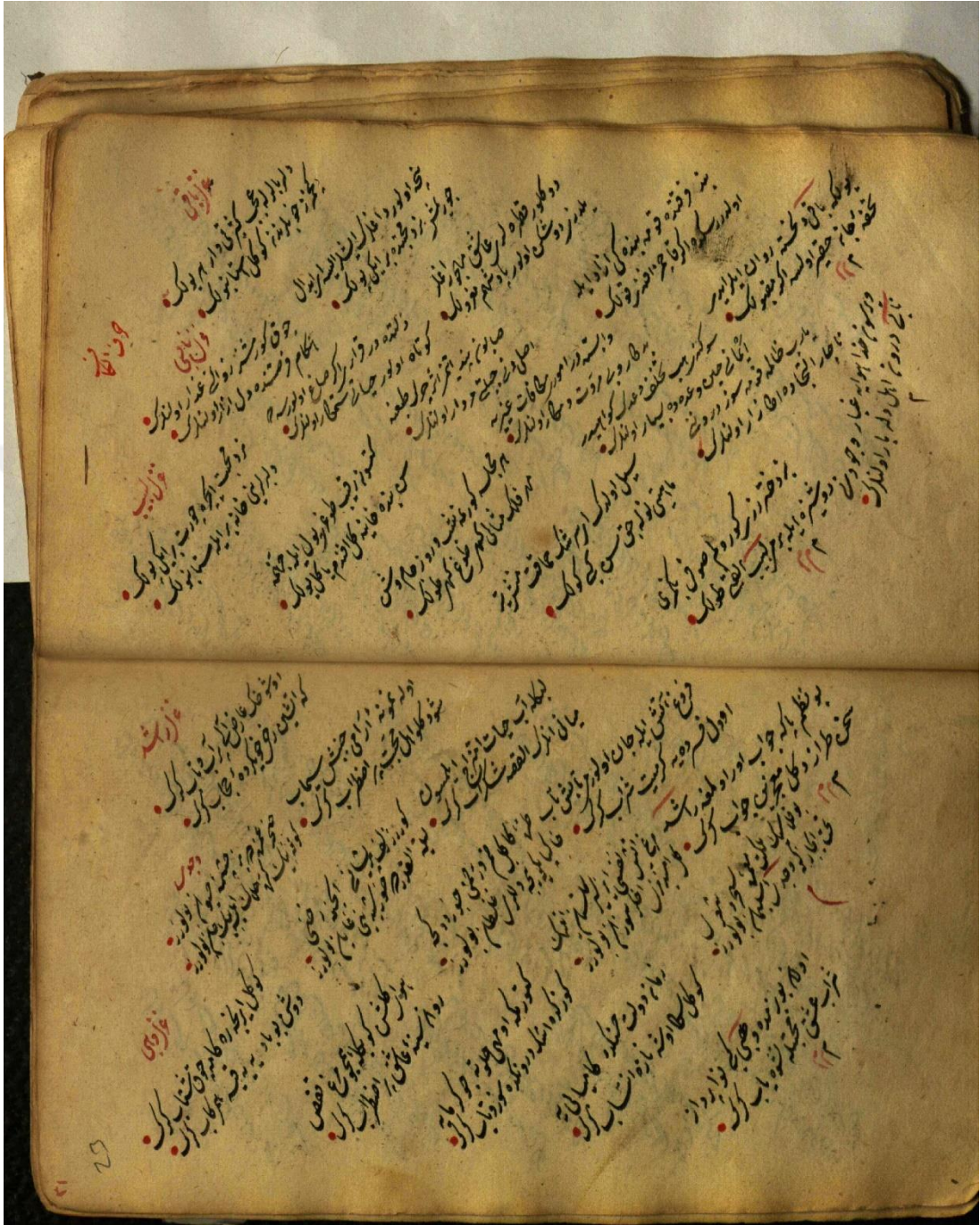

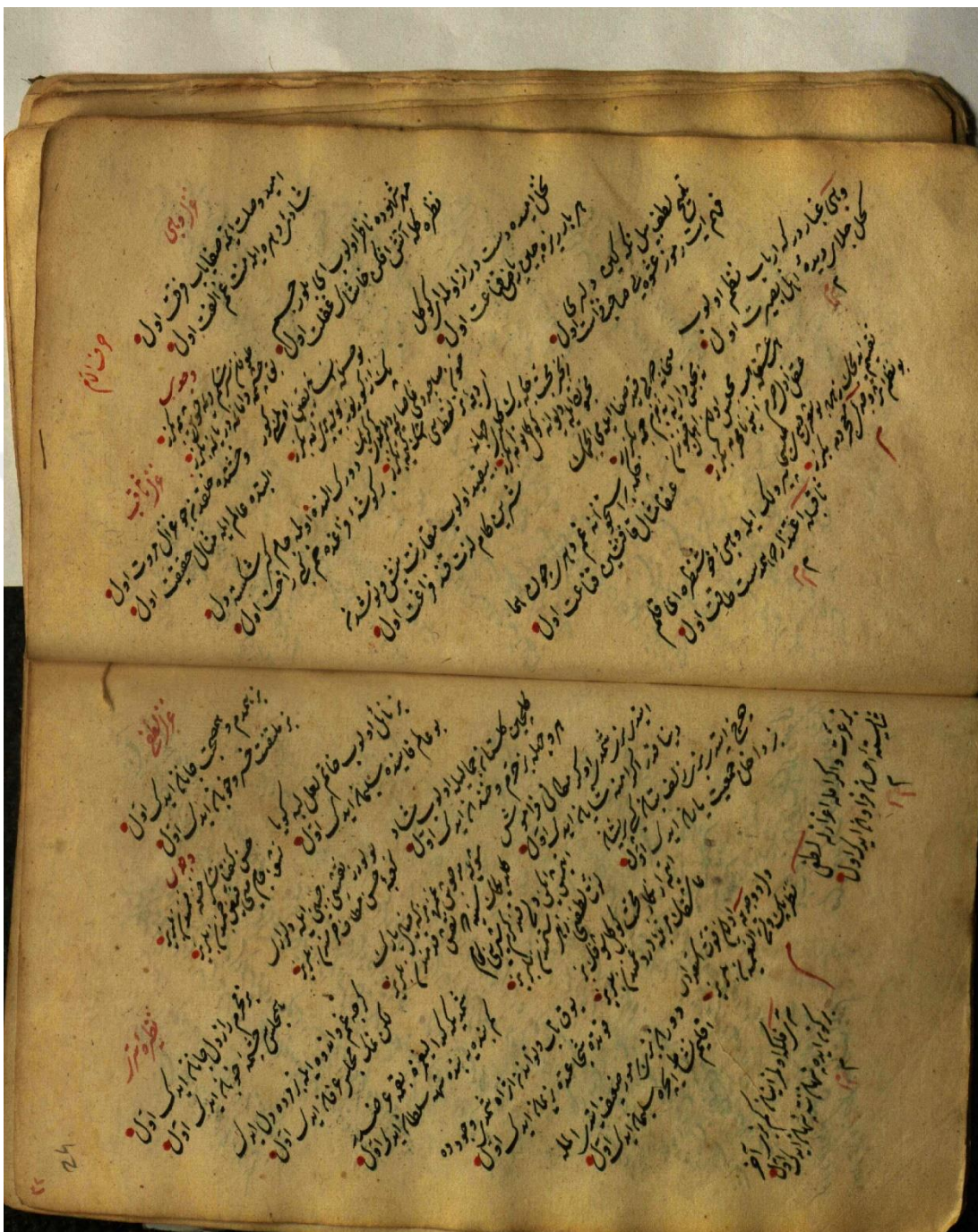

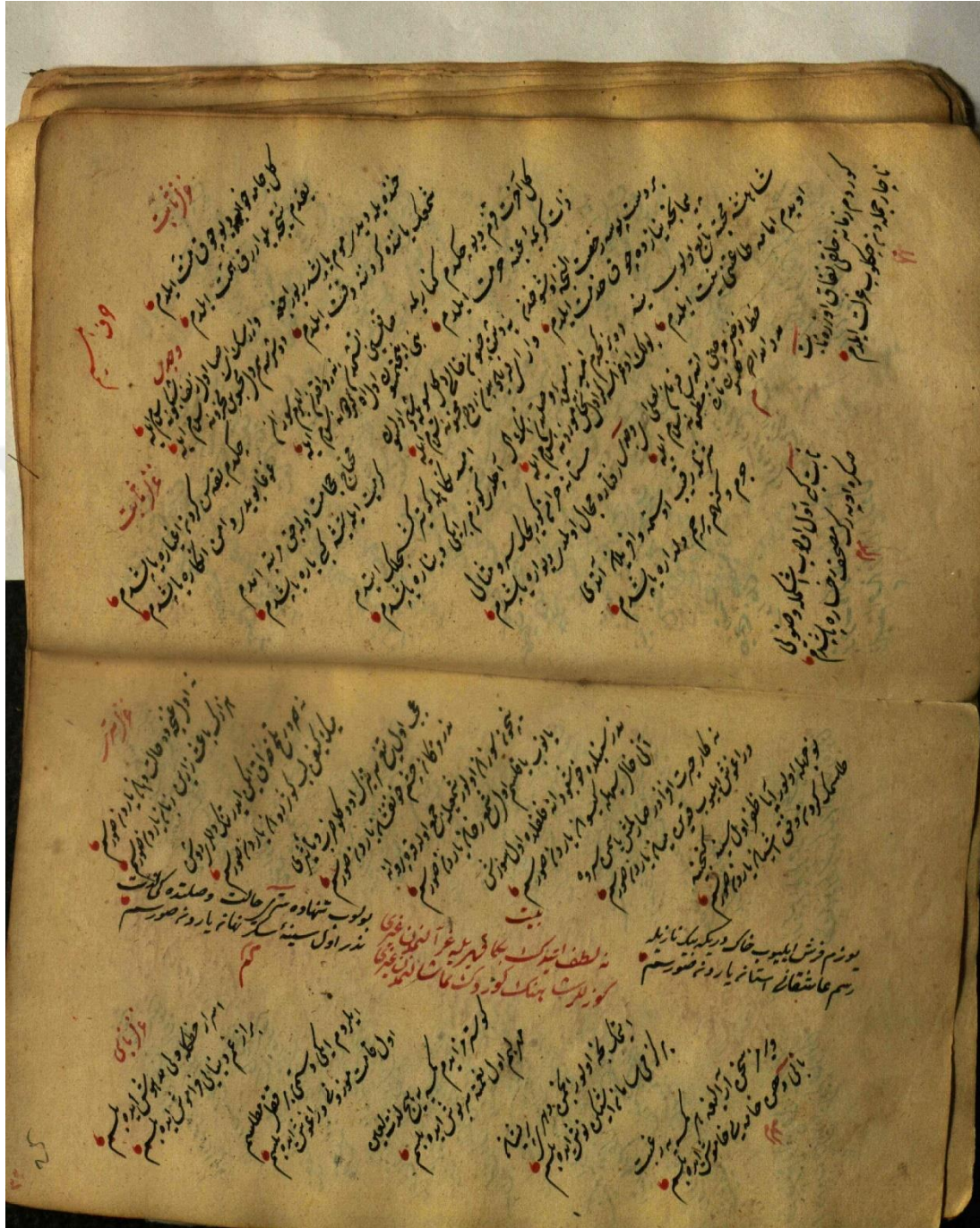

در زنگنه

در سبزه

در زنگنه

بیت کبر اول در لب شکله و ضوئی

در زنگنه

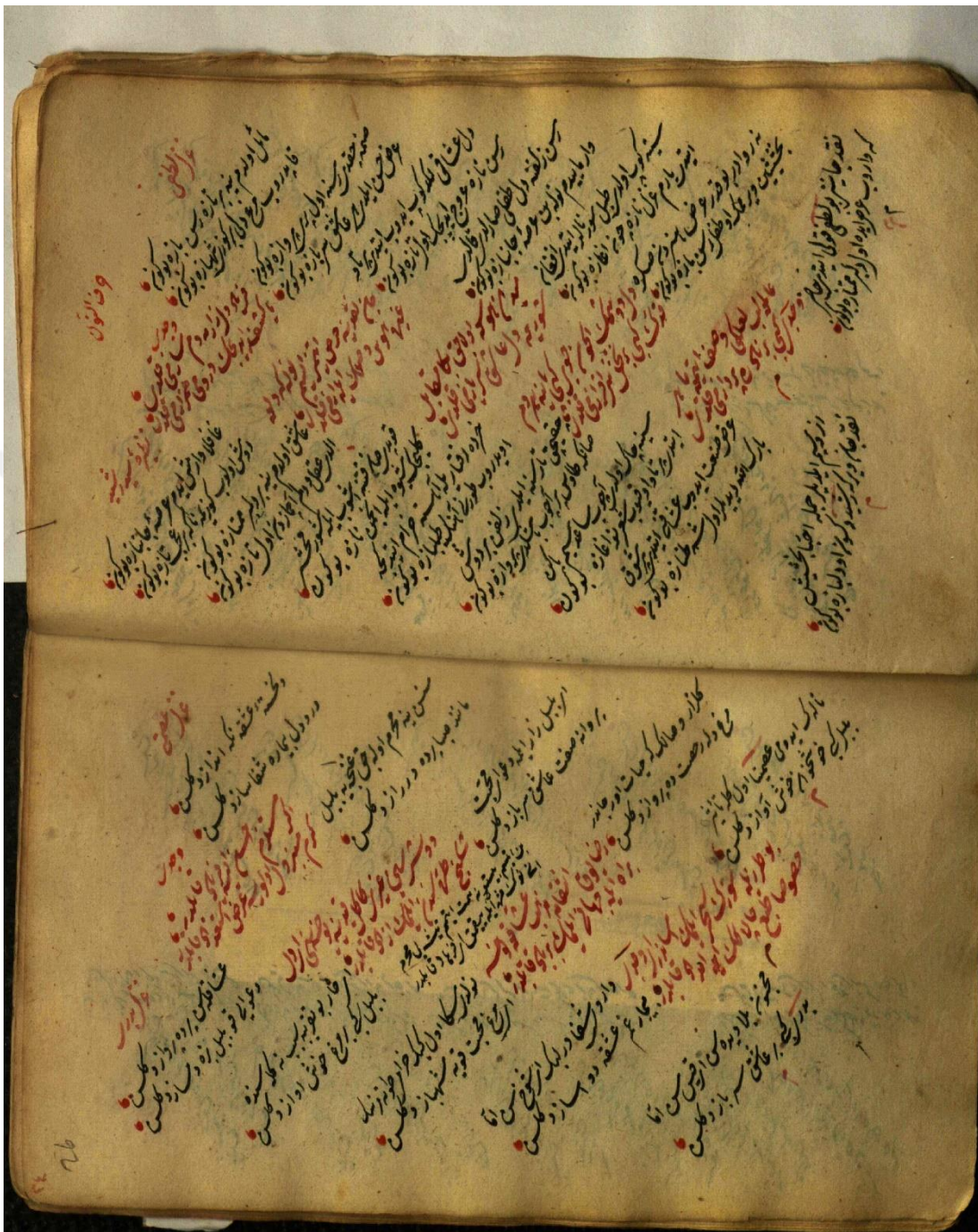
م

بیت

در زنگنه

بیت

۴

وصف النوان

غزل الخ

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

غزل الخ

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

وصف الحارثي

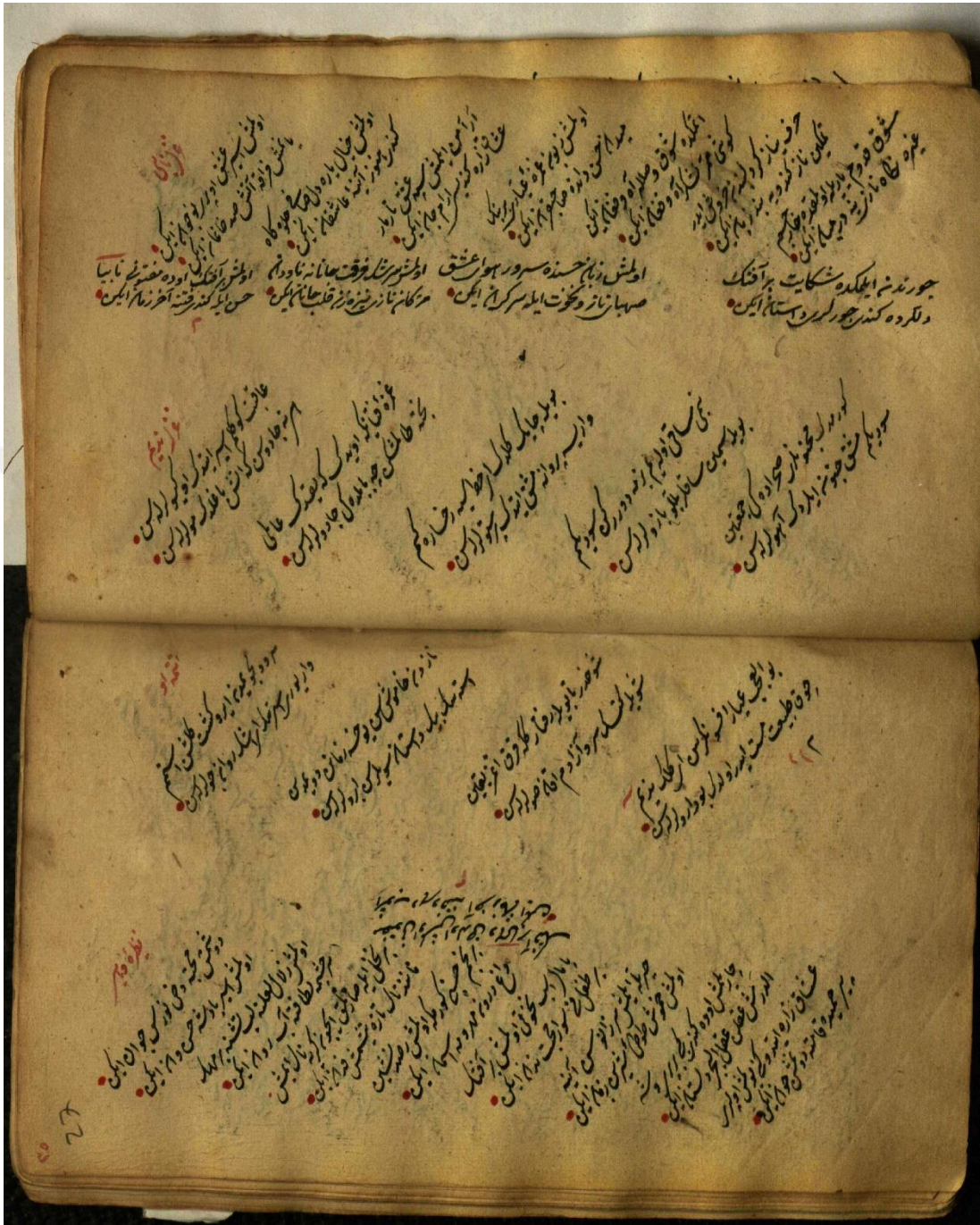
وصف الحارثي

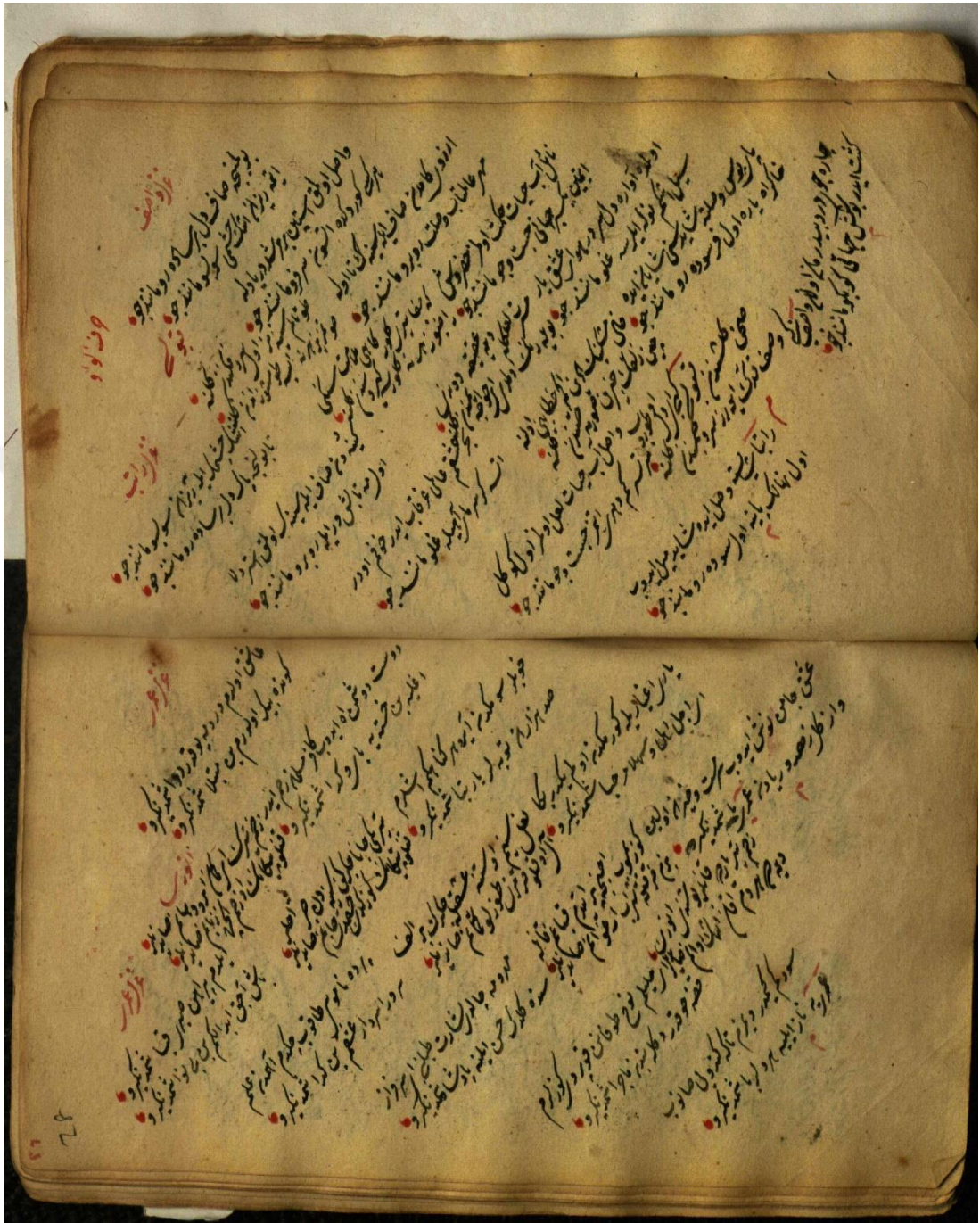
وصف الحارثي

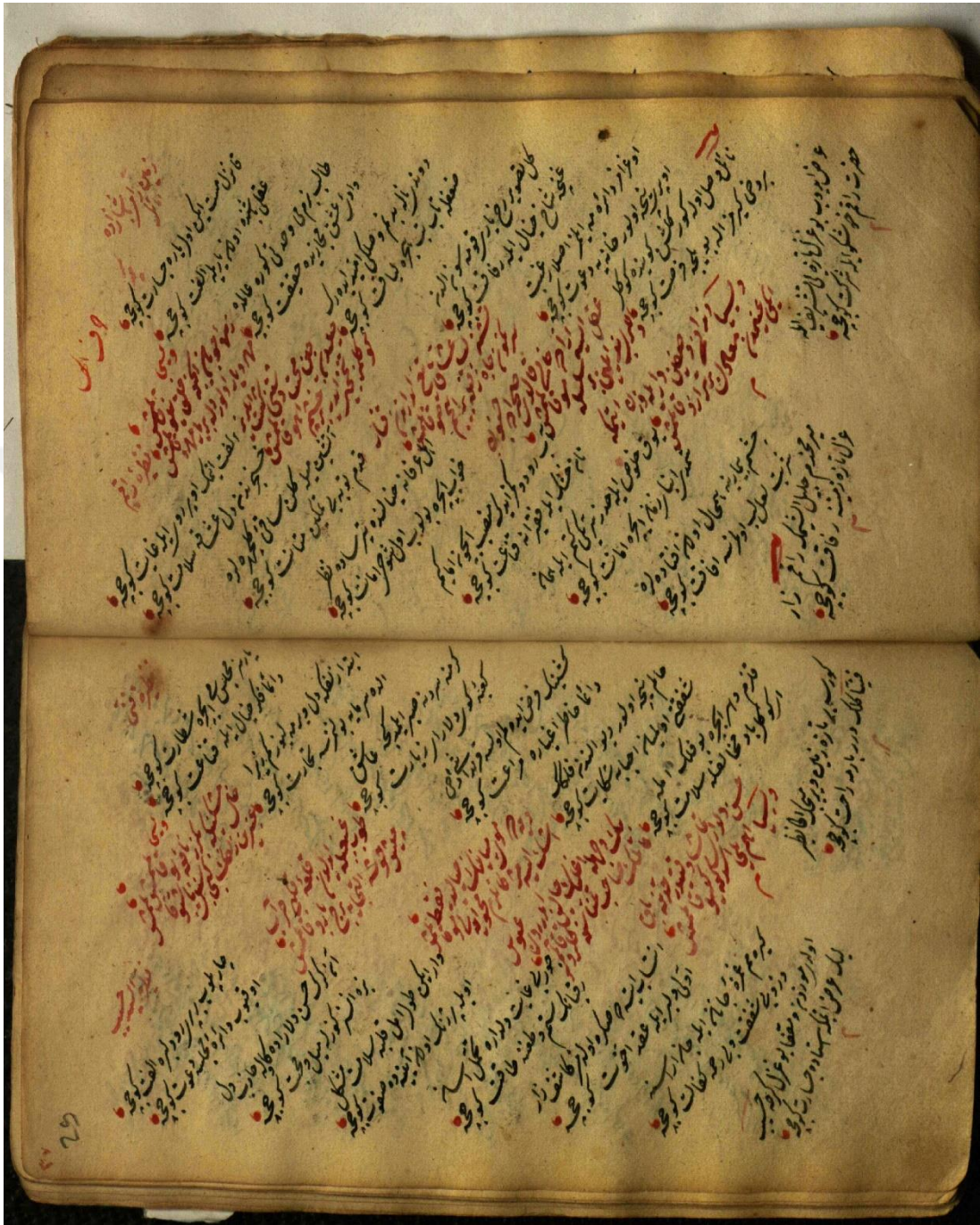
وصف الحارثي

وصف الحارثي

٢٦

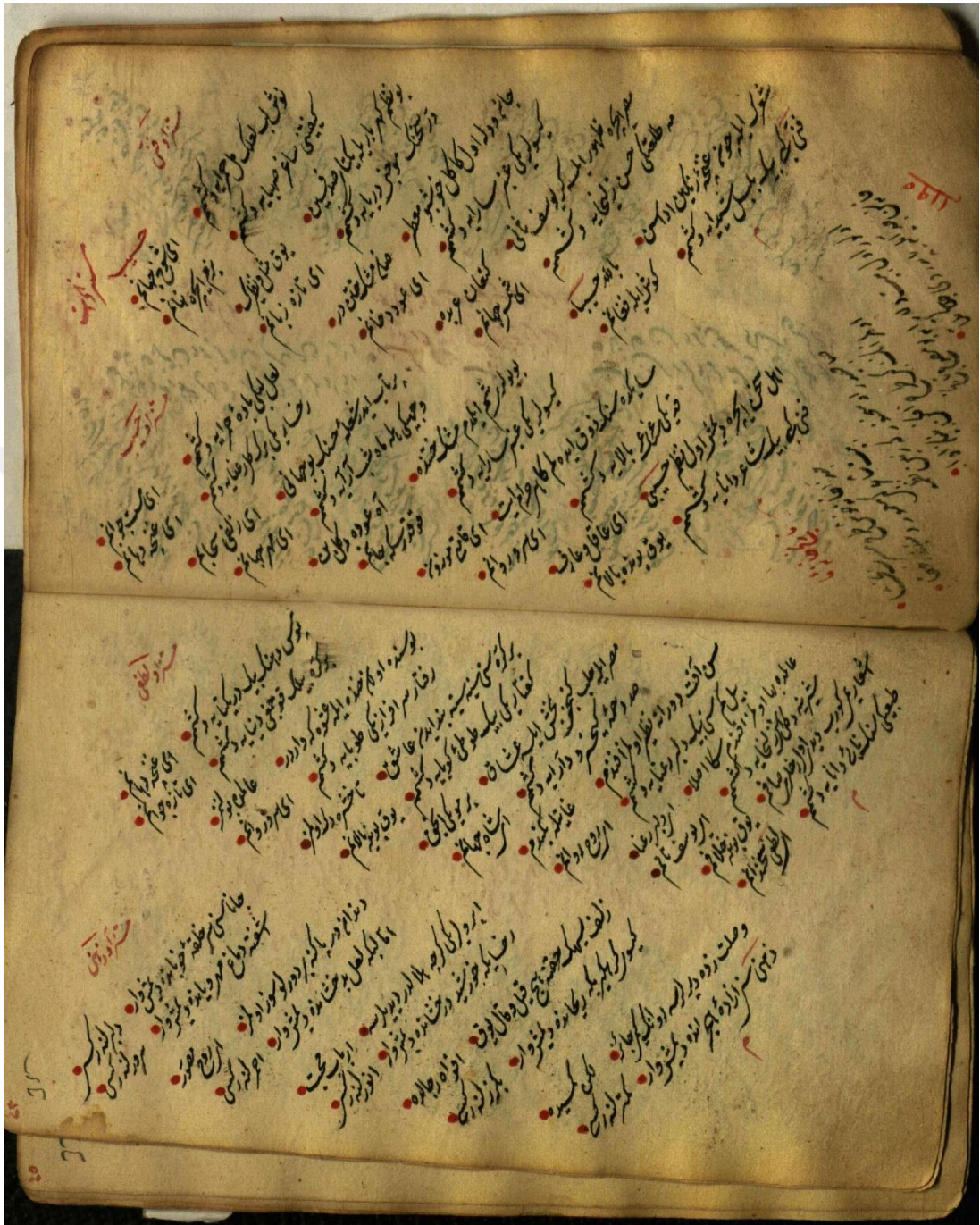

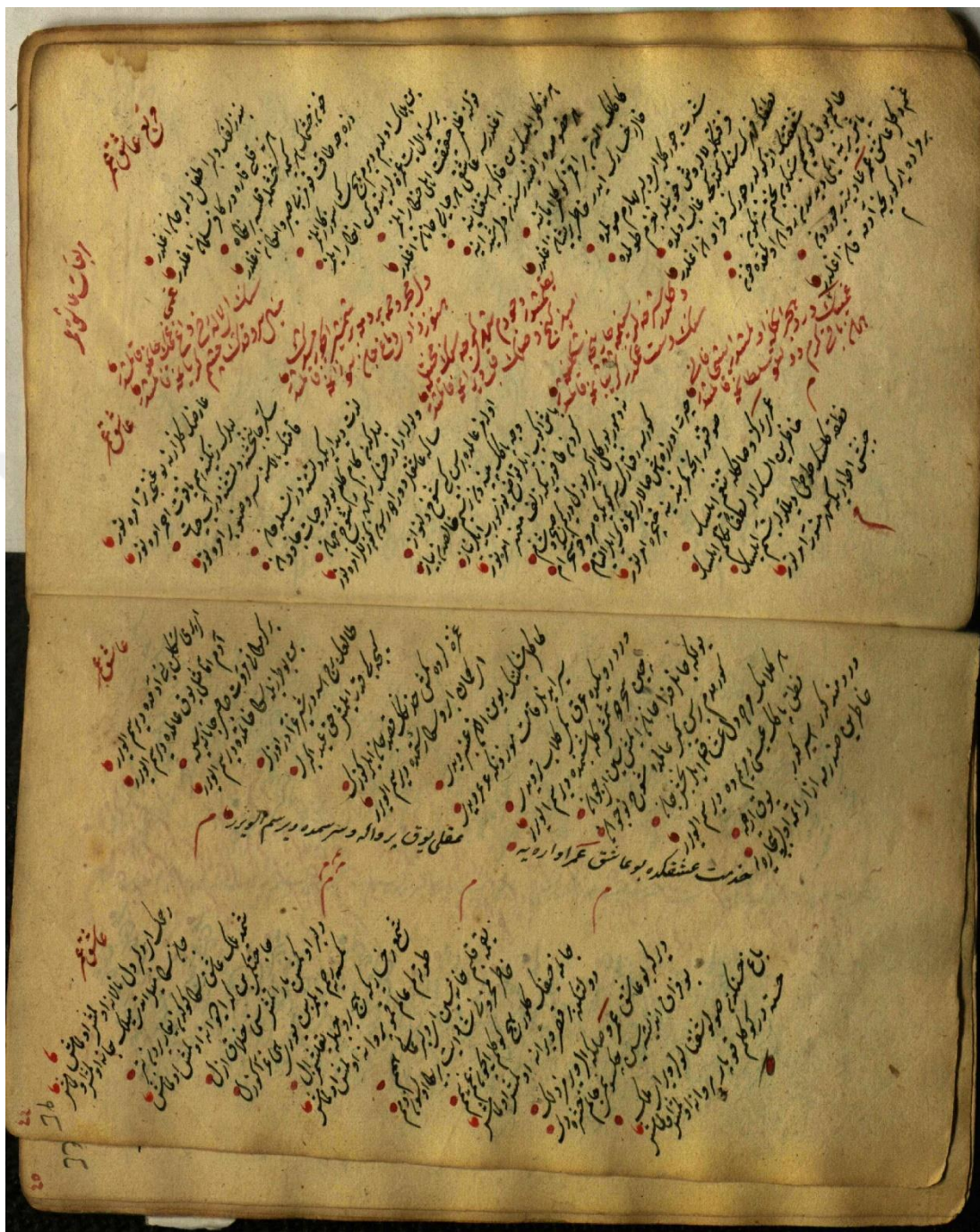
تغییر
خبر که در کتاب ال ایضی
خبر که در کتاب ال ایضی
دانی که بیان کرد که کمال
دانی که بیان کرد که کمال
بویان خزان ریه را خار
بویان خزان ریه را خار
لایه و لایه باقی گویند که
لایه و لایه باقی گویند که
بویان و در این باره می
بویان و در این باره می
که این امر به یک سینه چوله
که این امر به یک سینه چوله
ادامه که در نظر بنشیند
ادامه که در نظر بنشیند
سپاسی است و در این باره
سپاسی است و در این باره
او را که از افکار باقی
او را که از افکار باقی
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره
او را که در این باره
او را که در این باره

تغییر
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره
تغییر است و در این باره

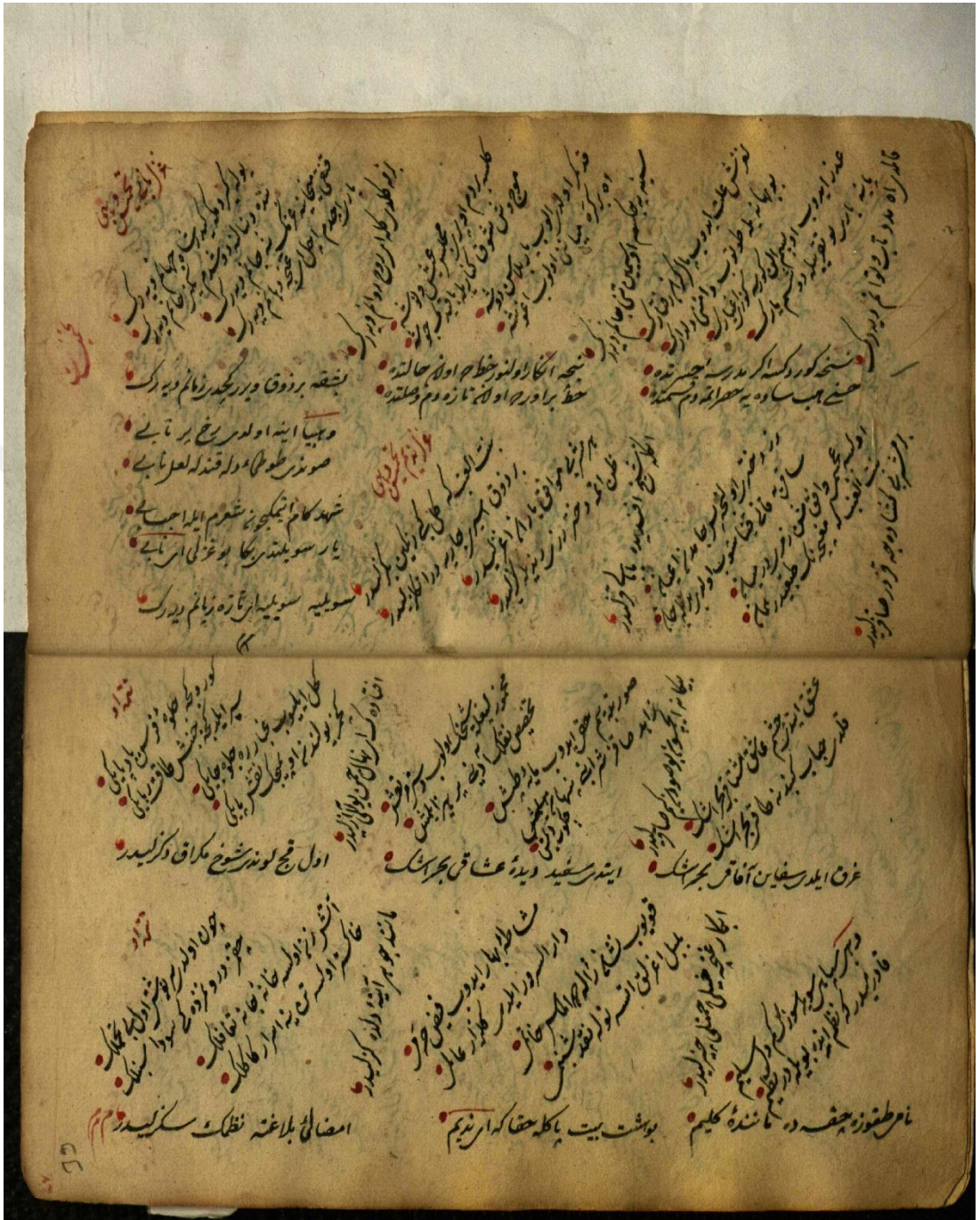
۳۱

دفع ایوانک کو گلخانه اوله آرزو لوری
کوه در گلخون حضور گلخور عالی تاب
چو کلاه جادیت اوله جادیت آرزو لوری
خانی اسبیده دوه کوه آرزو لوری
دولت اسبیده دوه کوه آرزو لوری
دلش ایزد در هر کوه آرزو لوری
مغز و دل افنخیم ازیر نور علانیم اوله
دو از ترنم شمشیر شمشیر ایزد اوله
نقظه م
مغز و دل افنخیم ازیر نور علانیم اوله
دو از ترنم شمشیر شمشیر ایزد اوله
نقظه م
مغز و دل افنخیم ازیر نور علانیم اوله
دو از ترنم شمشیر شمشیر ایزد اوله
نقظه م

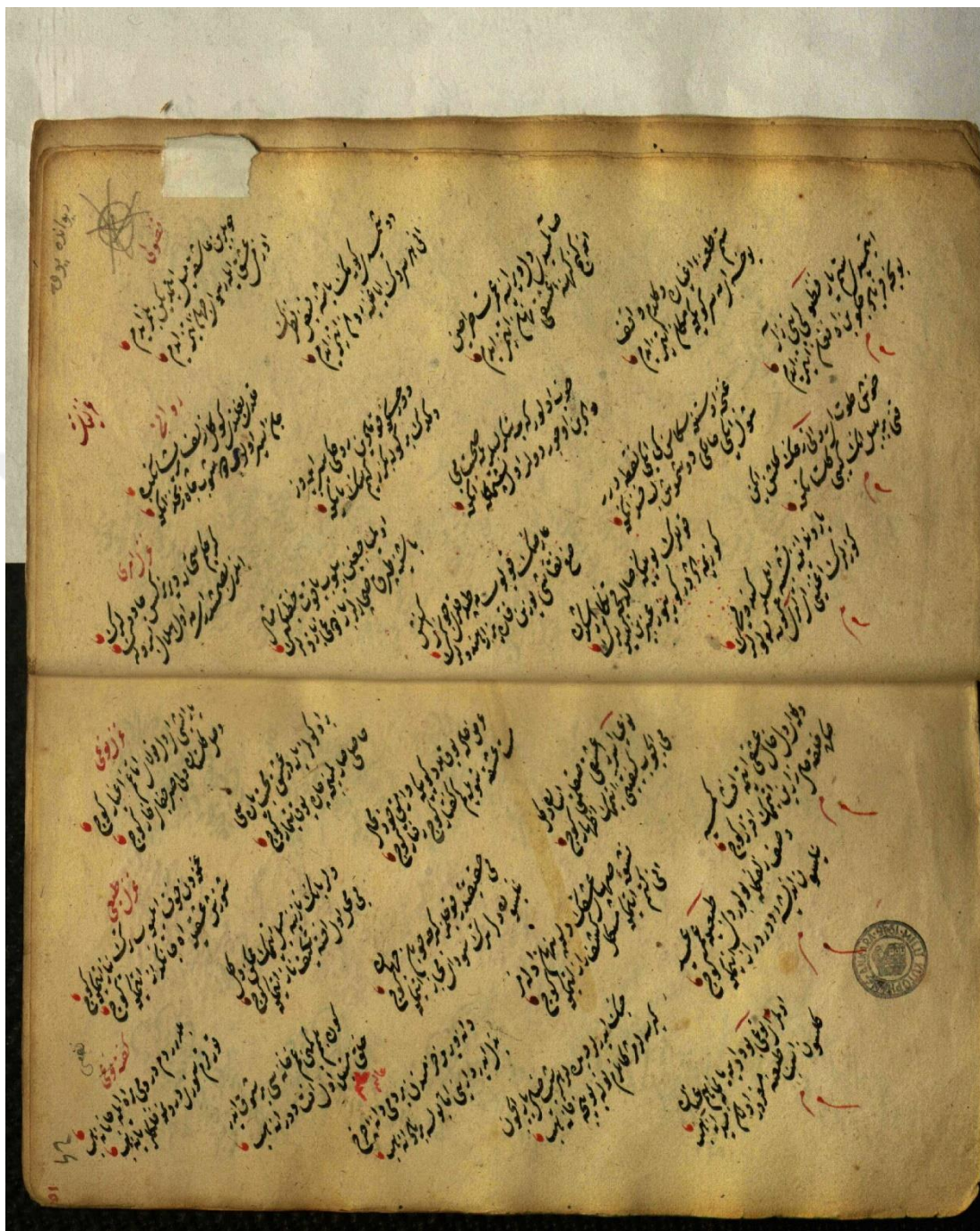

Handwritten Persian text in two columns on each page, with red ink used for section headers and decorative elements. The script is a historical form of Perso-Arabic cursive. The top page (left side) has three red headers: *کوهی*, *پهتان کوهل*, and *کوهی*. The bottom page (left side) has three red headers: *کوهی*, *کوهی*, and *کوهی*. The right side of the pages is mostly blank with some faint traces of text.

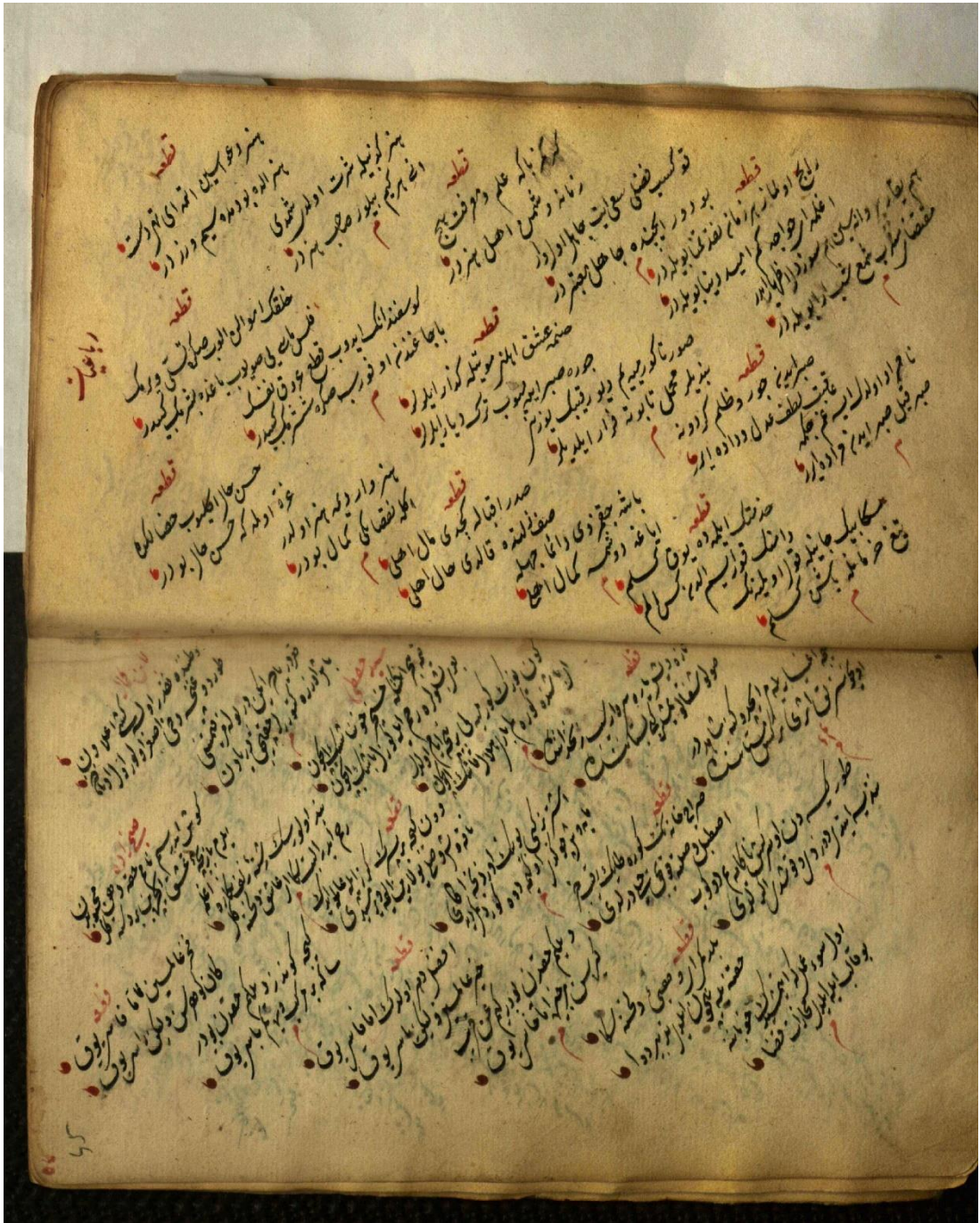

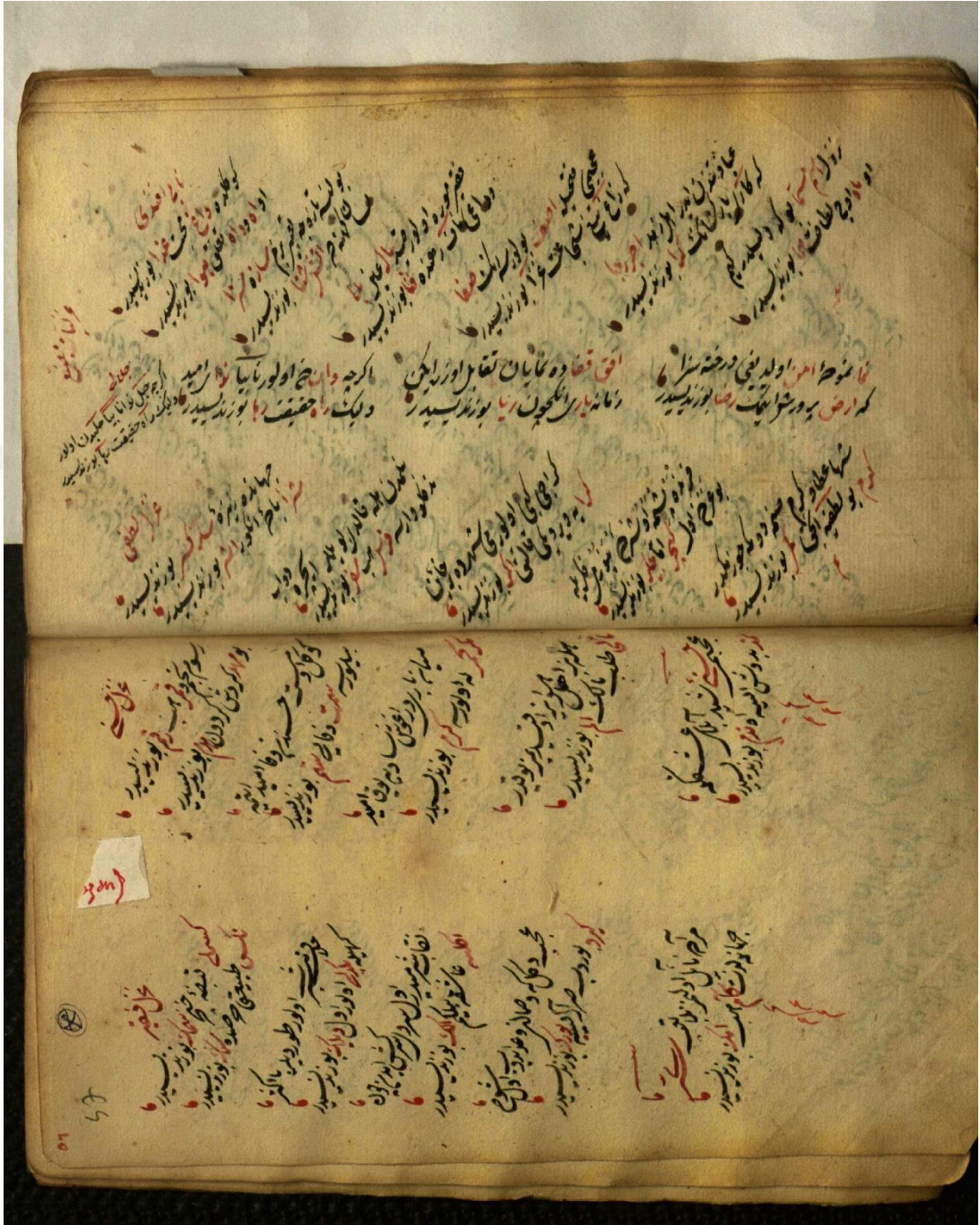
تذکره
صورت اینها اولی که در شرح بر تابه
صورت اولی که در شرح بر تابه
صورت اولی که در شرح بر تابه
صورت اولی که در شرح بر تابه
صورت اولی که در شرح بر تابه
صورت اولی که در شرح بر تابه
صورت اولی که در شرح بر تابه
صورت اولی که در شرح بر تابه
صورت اولی که در شرح بر تابه
صورت اولی که در شرح بر تابه

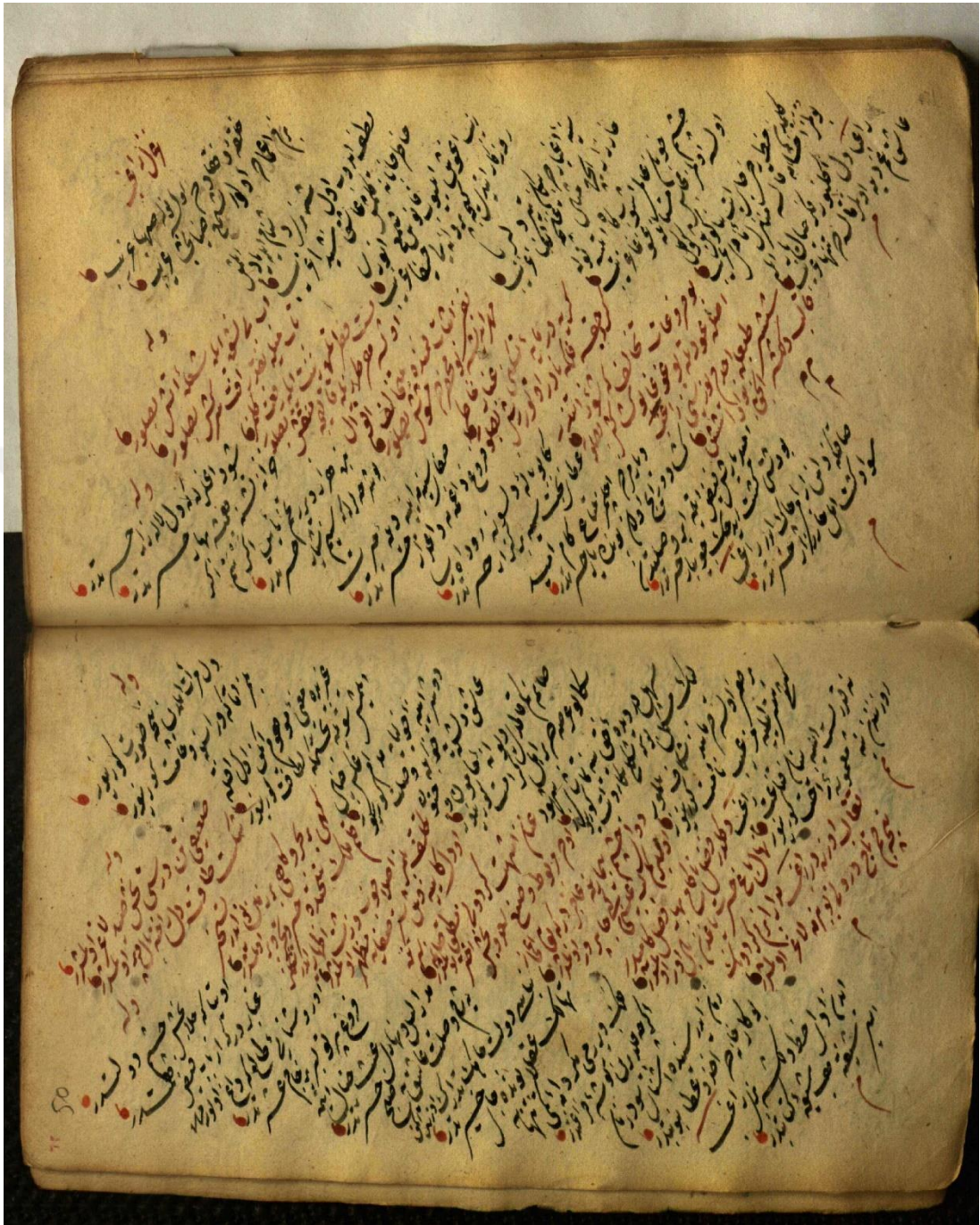
تغیبات
 یمنی بیهوشی بیکه نوبه از بیهوشی
 صورت روی او بدم بود از بیهوشی
 زار و افشاد زرشک کاهرا با بیهوشی
 ابله و زنده اول مولات کاز از بیهوشی
 بنده بیهوش اول مولات کاز از بیهوشی
 عین زردی و بیهوشی از بیهوشی
 عین غم ز غم و بیهوشی از بیهوشی
 نقد عزم هفتاد و دو از بیهوشی
 ابله و زنده اول مولات کاز از بیهوشی
 بنده بیهوش اول مولات کاز از بیهوشی
 عاقبت در دو غم و بیهوشی از بیهوشی
 زود زنده اول مولات کاز از بیهوشی
 فرقت و بجز این بیهوشی در حال تیریش
 ابله و زنده اول مولات کاز از بیهوشی
 بنده بیهوش اول مولات کاز از بیهوشی
تغیبات
 دماغ او درین روز کاز از بیهوشی
 پاره کله او از بیهوشی از بیهوشی
 لفظ و صحن علی قفسه بیهوشی
 ابله و زنده اول مولات کاز از بیهوشی
 بنده بیهوش اول مولات کاز از بیهوشی
تغیبات
 از طرف طیف از بیهوشی کاز از بیهوشی
 حق سبب غم از بیهوشی کاز از بیهوشی
 قنار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کاز از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کاز از بیهوشی کاز از بیهوشی
تغیبات
 بن سکه و بیهوشی از بیهوشی
 بن سکه و بیهوشی از بیهوشی
 بن سکه و بیهوشی از بیهوشی
 بن سکه و بیهوشی از بیهوشی
 بن سکه و بیهوشی از بیهوشی
 بن سکه و بیهوشی از بیهوشی
 بن سکه و بیهوشی از بیهوشی
 بن سکه و بیهوشی از بیهوشی
تغیبات
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
تغیبات
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
تغیبات
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی
 کله زار کله از بیهوشی کاز از بیهوشی

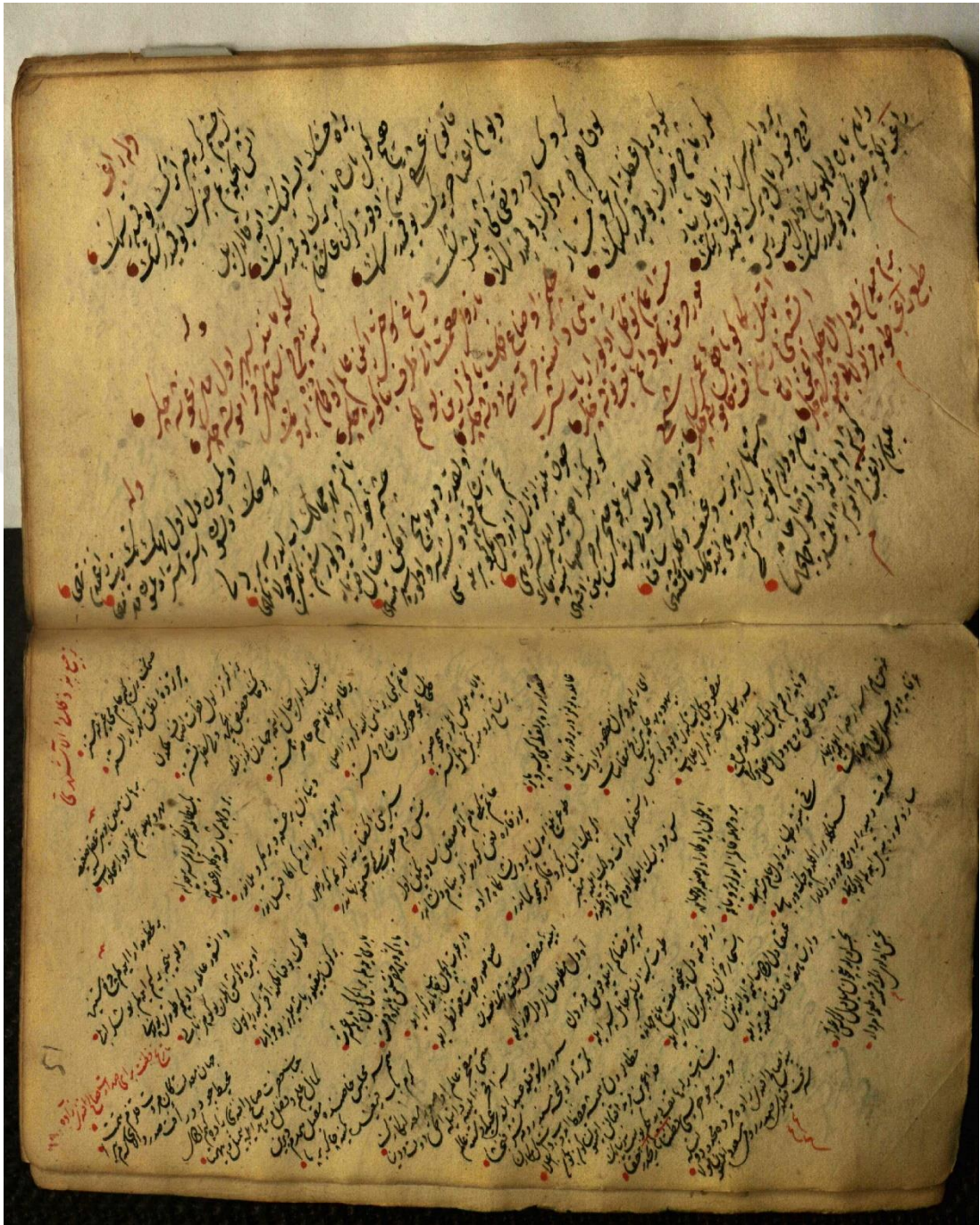

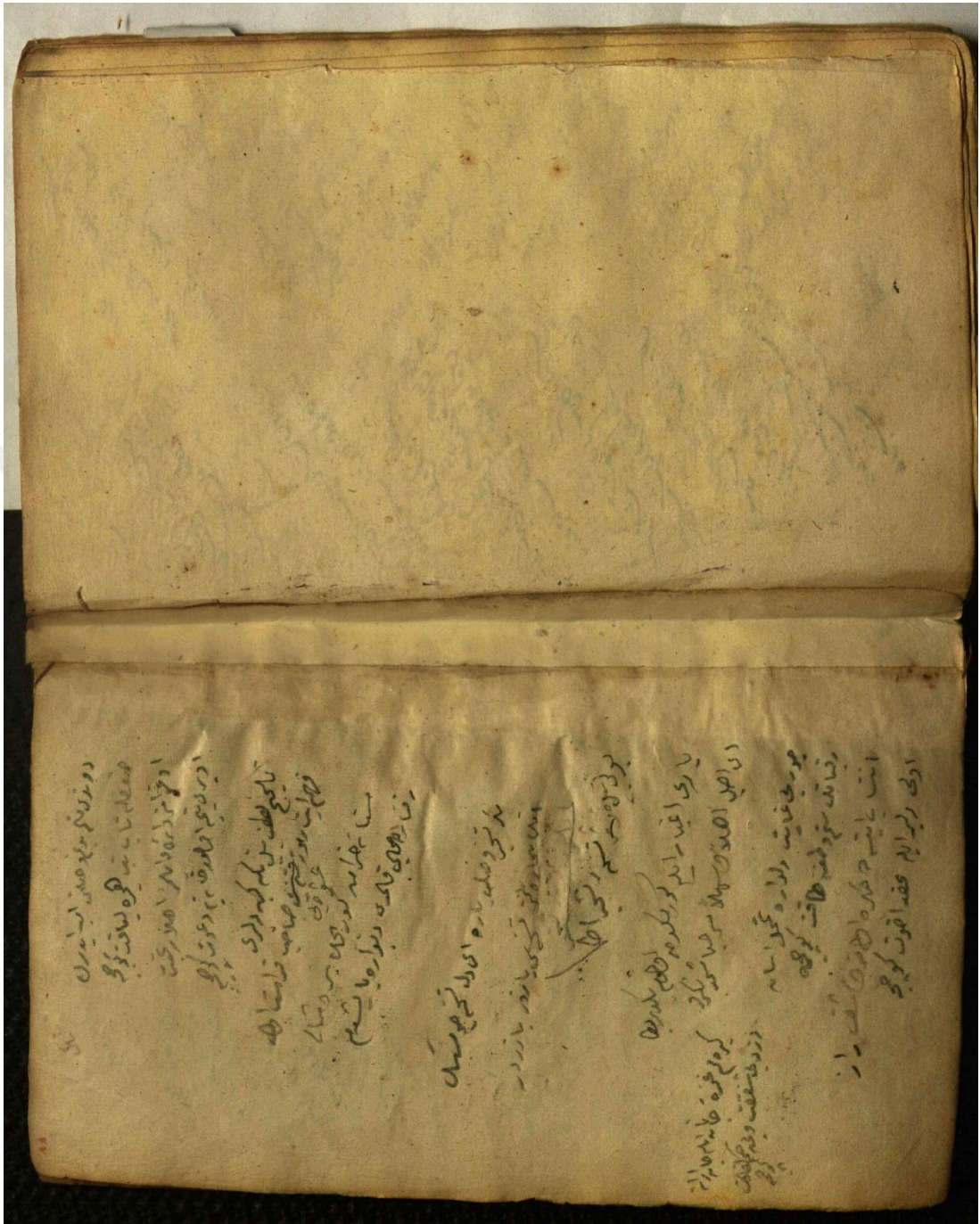
Handwritten text in Persian script, likely a manuscript or ledger, featuring several lines of text in black ink and several lines in red ink. The text is arranged in columns and rows, with some lines starting with red initials or headings. The script is cursive and dense, typical of historical Persian manuscripts. The pages are aged and show signs of wear, with some discoloration and faint markings.

دو روز نام برنگ صفت ابی برون
 هفتاد سال تا کجوه بیاض کوه
 او که از آنکه نام از اهل رشت
 او برین سخن را در وقت بیرون از کجوه
 تا به طبع من که در کوه در کوه
 فطرت بود و تحقیق صاحب فراموشی
 غمگین بود
 من تا به همراه که در کوه بیرون
 زنا زهی تا که در کوه یا بیرون
 که تو در صله نام ای که تو در کوه
 بیرون تو در کوه تو در کوه باز در
 بیرون تو در کوه تو در کوه
 یاری ای که در کوه تو در کوه
 ای اهل الصلوات هلا سر کوه تو در کوه
 مورخ غایت دلوار و کوه نام
 زینا که سر کوه تو در کوه
 انتا یا بیرون کوه تو در کوه
 اری بر کوه تو در کوه

